LUIGI CAPUANA

Lupul de pe Muselim

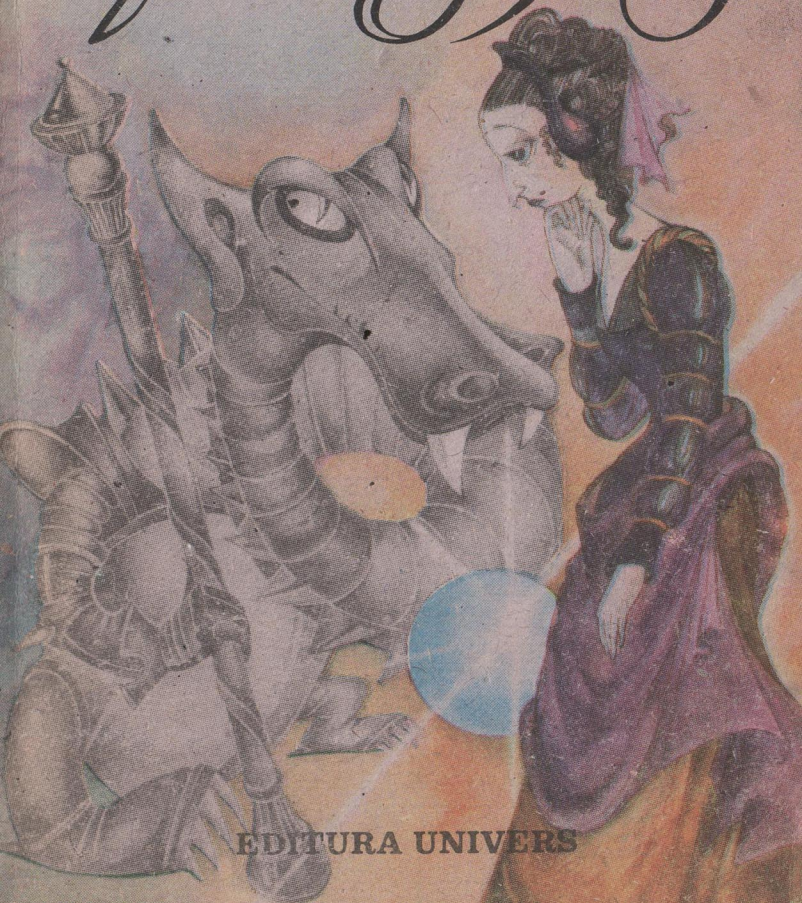

EDITURA UNIVERS

LUIGI CAPUANA *Izvoare frumusetii*

Coperta de DANA SCIIOBEL ROMAN

La întocmirea acestei antologii s-a folosit ediția:
LUIGI CAPUANA, *TUTTE LE FIABE*
a cura di Maurizio Vitta
Arnoldo Mondadori Editore, Milano 1983

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate editurii UNIVERS.

LUIGI CAPUANA

Vorul frumuseții

PREFAȚĂ, ANTOLOGIE ȘI TRADUCERE DE

Victoria Naum

EDITURA UNIVERS
BUCUREȘTI • 1968

PREFAȚĂ

Luigi Capuana, autorul volumului de față, a fost cunoscut pînă în prezent de publicul românesc prin două contribuții literare de certă valoare: romanul *Marchizul de Roccaverdina* [1], socotit ca reprezentativ pentru arta scriitorului și pentru lumea evocată, și *Medicul săracilor* [2] o amplă antologie de nuvele ce creionează realist personaje și întîmplări din viața satului sicilian.

Personalitate extrem de activă, atrasă de o cunoaștere variată și multiformă, Capuana poate fi considerat un demn urmaș „al acelei subtile, dar tenace tradiții de literați poligrafi..., care în Italia, ca și în restul Europei, a rămas vie și activă pînă în epoca modernă."[3]

Activitatea sa de scriitor s-a desfășurat în mod constant de-a lungul întregii vieți [4]. In paralel însă, asemenea unui creator pluri-

---

[1] *Marchizul de Roccaverdina*, traducere de Ștefan Crudu, ELU, București, 1966.

[2] *Medicul săracilor*, traducere de Adriana Lăzărescu, prefață și tabel cronologic de Florian Potra, BPT, editura Minerva, București, 1984.

[3] Maurizio Vitta, în Luigi Capuana, *Tutte le fiabe*, Mondadori, 1983.

[4] Capuana a publicat cinci romane: *Giacinta*, Milano, 1879, *Profumo (Parfum)*, Palermo, 1892, *La sfinge (Sfinxul)*, Milano, 1897, *Il marchese di Roccaverdina*, Milano, 1901, *Rassegnazione (Resemnare)*, Milano, 1907. Din producția de nuvele, extrem de bogată, amintim: *Profili di donne (Profiluri de femei)*, Milano, 1877, *Un bacio e altri racconti (O sărutare și alte povestiri)*, Milano, 1887; *Homo!*, Milano, 1883, *Le paesane (Din lumea satului)*, Catania, 1894, *Il decameroncino (Micul decameron)*, Catania, 1901, *Delitto ideale (Delict ideal)*, 1902, *Il nemico è in noi (Dușmanul este în noi)*, Catania, 1914. Scrie, de asemenea, multe povestiri pentru copii: *Il pecoro nero (Oaia neagră)*, Catania, 1894, *Fanciulli allegri (Copii veseli)*, Roma, 1894, *Scur-*

valent renascentist, Capuana a fost folclorist, critic teatral, teoretician al literaturii, dar și gravor în zinc și în acvaforte, fotograf, cercetător al fenomenelor oculte administrator public, entomolog pasionat și atent, multe dintre observațiile sale fiind luate în considerație naturaliștii vremii. De asemenea, creștea păsările care, aproape domesticite, veneau și plecau nestingherite din voliercle sale, desena în peniță sau în creion, modela amfore și vase care imitau în mod desăvîrșit modelele vechi grecești.

In aceste activități atît de variate, Capuana nu s-a dovedit niciodată superficial, ci și-a impus necontenit să învețe bine meseria înainte de a o practica.

În cele ce urmează am încercat să schițăm pe scurt biografia sa spirituală, folosindu-ne de cîteva declarații autobiografice, mai ales de scrierea *Cum am devenit nuvelist (Come io divenni novelliere)*, tipărită în loc de prefață în volumul *Homo*.

Capuana s-a născut la Milano, lîngă Catania, la 28 mai 1839, într-o familie de proprietari de pămînturi ; primul dintre cei nouă frați și surori, viitorul scriitor va trăi o copilărie fericită apărată de sistemul tradițional și patriarhal al familiei.

În 1857 începe să studieze dreptul la Universitatea din Catania. „Imaginați-vă, va mărturisi el, că pînă la douăzeci de ani, și chiar și după aceea, am fost un teren aproape necultivat. Mă învățaseră puține lucruri sau aproape nimic, și foarte puțin sau aproape nimic învățasem și eu de unul singur. Pe atunci, nu existau în Sicilia nici școli, nici licee și nici examene... ce noroc!... Ciuguleai învățătură de ici, de colo, dacă aveai chef, dar ajungeai oricum medic, avocat, inginer sau farmacist. Profesorii nu se zgîrceau. Gîndeau probabil precum călugărul acela dominican, care, după cum se povestește, înjunghia laolaltă catolici și albi-

---

piddu, Torino, 1898, *Cardello* Palermo, 1907, *Cara infazia (Dragă copilărie)*, Lanciano, 1908, *Nel paese della zàgara (În țara florilor de portocal)*, Firenze, 1910, *Gli americani di Ràbbato (Americanii din Ràbbato)*, Milano, 1912, *Tirititú*, Ostiglia, 1915.

Dintre scrierile critice amintim : *Il teatro italiano contemporaneo (Teatrul italian contemporan)* Palermo, 1872, *Studi sulla letteratura contemporanea (Studii de literatură contemporană)*, Milano, 1880 și Catania, 1882, *Per l'arte (Pentru artă)*, Catania, 1885, *Gli „ismi" contemporanei („Ismé"-le contemporane)*, Catania, 1898, *Cronache letterarie (Cronici literare)*, Catania, 1899, *Lettera alla assente (Scrisoare către cea absentă)*, Roma-Torino, 1904.

genzi cu scuza că bunul Dumnezeu își va recunoaște apoi supușii pe lumea cealaltă."

După abandonarea studiilor de jurisprudență, în 1864, Capuana face un pas hotărîtor pentru cariera sa literară și pleacă la Florența, unde concomitent cu exercitarea meseriei de critic teatral își desăvîrșește pregătirea intelectuală în contact cu lumea culturală florentină: „La douăzeci și cinci de ani, eu, viitor nuvelist și viitor romancier, ignoram complet, vai, ce rușine, că există pe lume un Balzac. Acest nume îmi căzu sub ochi pentru prima dată într-un volumaș al nu știu cărui abate Fornari, unde se expuneau cu claritate ideile acelei școli și acelui timp asupra romanului contemporan. Se citau cîteva nume de scriitori străini, iar Balzac era numit superficialul Balzac. Doar atît! Acum mi se pare un fapt extraordinar, dar atunci superficialul Balzac nu mi-a făcut nici o impresie... Da, regret iluziile shakespeariene împrăștiate, cum să spun, da, împrăștiate de vîntul așa-zisei culturi moderne, care începu să-mi vîjîie prin creier după ce-am avut nefericita idee de a mă duce la Florența. Ce mizerie viața asta!... Eu, care venisem să-mi perfecționez, — să-l numim totuși geniul meu dramatic —, iată că într-o bună dimineață, mă trezesc cu un fel de *nuvelă* în minte! Și nici după ce-am văzut-o pe hîrtie și apoi tipărită în *La Nazione*, n-am înțeles deloc, dar deloc! că în mine ceva se rupsese definitiv de sus pînă jos. Știți voi oare ce-a făcut nuvela aceea nefericită? A ucis în față, dintr-o lovitură, toate dramele mele istorice în versuri ale căror titluri înșiruite într-o lungă listă printre vechile mele hîrtii, nu le pot citi fără să-mi vină lacrimi în ochi! *Arduino*, *Bătălia de la Legnano*, *Cesare Borgia*, *Răscoala Ciompilor*... Nu mi-am dat seama de cele ce se petrecuseră după nuvela aceea nenorocită și am continuat în liniște, cu dulcea inconștiență a celor douăzeci și cinci de ani (care abia dacă fac cît cincisprezece de astăzi!), am continuat deci să visez drame în versuri, să le scriu și să le ard."

După Florența, urmează Milano și Roma, unde Capuana este ziarist, apoi profesor de limbă și literatură italiană; în 1902 se întoarce din nou la Catania, de astă dată definitiv, ca profesor de estetică și stilistică la Universitate. În acest interval de timp, deci între 1875—1902, se definește și apoi se nuanțează întreaga sa concepție despre literatură și artă, care s-ar putea rezuma în trei idei fundamentale: teoria artei ca formă independentă de conținut, teoria „impersonalității" și teoria evoluției în formă

artistică. Aceste idei vor alcătui apoi „programul" naturalismului italian, verismul.

Capuana a refuzat cu îndîrjire, în mod constant, să vadă verismul într-o lumină misionară, ci l-a considerat întotdeauna doar un instrument prin care se putea dedica „cultului dezinteresat al artei", reacționînd la tendințele oratorice ale literaturii italiene. „La începuturile carierei sale, el privise de jur împrejur : în Italia, după Manzoni, nu se zărea decît un Guerazzi, un D'Azeglio, un Niccolini ; în Franța, după Balzac, în concordanță cu perspectiva clasică zoliană, apărea filonul naturalist, Flaubert, frații Goncourt, Daudet, Zola."[5] Pe de o parte, „romanul modern, mare, aproape colosal în Franța", iar pe de altă parte „nici măcar în germene în Italia... și atunci am declarat hotărît : trebuie să ne apropiem de aceștia."

Urmîndu-și maeștrii, pe De Sanctis și pe napoletanul De Meis, Capuana afirmă că arta reprezintă viața, dar viața în concretețea istoriei, „așa cum este concepută și privită într-un anume moment." „Înainte de orice, în artă, eu iubesc viața. Cînd artistul reușește să-mi ofere un personaj cu adevărat viu, nu-i mai pretind nimic altceva și-i mulțumesc. Mi se pare că mi-a oferit tot ce trebuia să-mi ofere. Prin simplul fapt de a fi viu, personajul este frumos, este moral ; iar dacă acționează cum trebuie și vorbește bine, asta nu dăunează nimănui : îi voi mulțumi artistului încă o dată. Și în aceeași măsură cu personajul iubesc acțiunea vie. Acțiunea... este frumoasă, este morală... Iar sub haina artistului, să nu uităm, se află mai mult sau mai puțin un gînditor. Dacă acesta din urmă iese îndeosebi la iveală, cu atît mai bine..."

Dar demonstrația merge și mai departe, ajungînd pînă la ceea ce am putea poate numi cu un termen modern „artă angajată" : „... Acest sărman poet nu este o ființă care s-a născut din roua dimineții, o ființă străină de vremea sa... Cereți-i să vă ofere o realitate prezentă, realitatea inimii sale, a spiritului său, realitatea fierbinte a timpului său..."

Ne aflăm în centrul „sistemului său teoretic" : să fie viu, să fie credibil, înseamnă pentru un artist să se aplece în cercetarea sa asupra omului contemporan, ținînd cont de rezultatele la care a ajuns știința vremilor sale.

---

[5] Luigi Capuana, *Verga e D'Annunzio*, a cura di Mario Pomilio, Cappelli Editore, 1972, pp. 10—11.

Cealaltă componentă a gîndirii lui Capuana, şi anume ideea desanctisiană a artei ca formă se organizează în faza propriu-zis veristică (pe care am putea-o situa între 1880—1892) în limitele poeticii impersonalităţii. „Forma" devine un termen ce indică gustul veristic, plinătatea vieţii, o realitate obiectivată fără reziduuri, aspiraţia către o operă de artă ivită ca un fapt natural, fără să păstreze puncte de contact cu autorul său. Ideea este enunţată în manieră aproape apodictică în eseul *Pentru artă*: „Este artist doar acela care repetă în formă literară procesul secret al naturii."

Ar trebui să mai vorbim aici despre caracterul lui Capuana, despre simpatia instinctivă pe care o încerca în faţa semenilor săi şi pe care o trezea la rîndu-i în ceilalţi. S-ar mai putea aminti, de asemenea, generozitatea sa de scriitor deschis spre noutate, curios de noi experienţe artistice, dornic să încurajeze mereu tineretul. În acest sens poate fi subliniat interesul său pentru futurism: „Dacă vîrsta mă sfătuieşte acum să stau la locul meu, rebelul de odinioară preferă să privească şi să asculte ce fac şi ce spun tinerii... Dac-aş avea cu cincizeci de ani mai puţin, m-aş declara futurist."[6]

Capuana moare în 1915, înconjurat de glorie şi de preţuirea contemporanilor săi.

Calităţile sale de critic literar, recunoscute în timpul vieţii, au fost reconfirmate de curînd prin reeditarea de către Mario Pomilio a scrierilor despre Verga şi D'Annunzio. Acesta va declara în prefaţa cărţii: „Prin calităţile temperamentului său, prin natura prezenţei în literatura anilor săi, el se numără printre cei mai mari critici militanţi din istoria noastră literară. Imediata intuiţie a lui Verga, imediata intuiţie a riscurilor şi a limitelor implicate în experienţa lui D'Annunzio, situarea sa deci în inima celei mai mari dileme literare a anilor săi, cîntărind cu ochi sigur valori şi nonvalori şi enunţînd păreri ce aveau să fie acceptate mulţi ani mai tîrziu... ar fi îndeajuns pentru a-i acorda acest titlu."[7]

★

[6] Luigi Capuana, în *Nuova Critica*, giugno 1910, apud Luigi Capuana, *Verga e D'Annunzio*, a cura di Mario Pomilio, Cappelli Editore, 1972, p. 53.

[7] Luigi Capuana, *Verga e D'Annunzio*, Cappelli Editore, 1972, p. 10.

Ar fi extrem de dificil să încercăm a separa preocupările și experiența sa de critic literar de aceea de scriitor. Iar atît una cît și cealaltă sînt la originea pasiunii sale pentru studiul folclorului și al literaturii pentru copii.

În 1882 apare volumul *Au fost odată ... basme.*

Capuana se înscria astfel în linia unei tradiții începute cu acele *aniles fabulae* din antichitatea romană și continuată de italieni, care au manifestat o înclinație deosebită pentru basmul nuvelistic (însuși termenul de *novella* are în italiană dublul sens de basm și nuvelă).

O culegere celebră în Evul Mediu a fost *Gesta Romanorum* compilată în prima jumătate a secolului al XIV-lea și conținînd în forma sa finală 181 de narațiuni dintre care multe basme autentice.

Mai apoi cunoscutele lucrări *Trecentonovelle* a lui Franco Sacchetti, *Il Novellino (Libro di bel parlar gentile)* sau *Le cento novelle antiche* di Masuccio Salernitano și chiar *Decameronul* lui Boccaccio au vehiculat basme populare. Îl amintim mai îrziu, în timpul Renașterii, pe Straparola cu ale sale *Tredici piacevoli notti,* publicate la Veneția, în care „nuvela se retrage în fața surorii sale mai mari și mai necioplite, povestea cu miracole și cu vrăji, îngăduind un zbor al imaginației între gotic și oriental în maniera picturală a lui Carpaccio și o nuanțare dialectală ca în proza lui Boccaccio."[3]

După un secol, capodopera lui Basile, *Pentameronul* sau *Povestea poveștilor,* publicată la Napoli în 1637, oferă cincizeci de basme ce dau expresie literară „visului unui Shakespeare diform, obsedat de fascinația grotescului".

În secolul al XVIII-lea, din nou la Veneția, ciudatul conte Carlo Gozzi aduce basmele pe scenă printre măștile Commediei dell'Arte.

Era însă destul de puțin mai ales pentru că mare parte dintre aceste lucrări circula peste hotare, în Germania cu precădere și nu prin locurile de baștină.

Dar cu Domenico Comparetti, Alessandro d'Ancona *(Novelline popolari italiane),* cu Vittorio Imbriani *(La Novellaja fiorentina),* Angelo De Gubernatis *(Novelline Di Santo Stefano)* și, mai ales, cu Giuseppe Pitrè, *Fiabe, novelle e racconti popolari siciliani,* culegerea basmelor după criterii științifice capătă o im-

[3] Italo Calvino, Introduzione, în *Fiabe italiane,* Einaudi, 1976, p. XIII.

portanță deosebită. Cele patru volume din culegerea lui Pitrè (1841—1916), un medic care s-a dedicat studiilor de folclor, constituie pînă în prezent cea mai bogată colecție de basme populare italiene. Culegerea lui Pitrè este realizată în 1875; în 1881 Giovanni Verga scrie *Familia Malavoglia*. Giuseppe Cocchiara în *Istoria folclorului în Europa*[9] stabilește o paralelă între cei doi sicilieni, scriitorul și cercetătorul, care, urmărindu-și fiecare scopurile sale, ascultă cu atenție graiul pescarilor, al oamenilor din popor. „Cum să nu comparăm, i se alătură apoi Italo Calvino, catalogul ideal de vocabule și proverbe și obiceiuri pe care și unul și celălalt au încercat să-l redacteze, scriitorul ordonîndu-l după ritmul său interior liric și coral, iar folcloristul într-un muzeu bine etichetat, care se întinde în douăzeci și cinci de volume din *Biblioteca tradițiilor populare siciliene* (1871—1913), colecția revistei sale pe douăzeci și patru de ani: *Arhivă pentru studiul tradițiilor populare* (1882—1906) și cele șaisprezece volume din colecția *Curiozități populare tradiționale ?*"[10] Intrarea poporului în scenă pentru întîia oară se face în literatura italiană prin capodopera lui Verga, primul scriitor ce înregistrează ca un folclorist cadențele dialectale, iar în folclor cu Giuseppe Pitrè, primul folclorist care își propune să transcrie poezia folclorului și nu numai motivele tradiționale sau sintagmele lingvistice.

Cu verismul, interesul pentru universul rural și provincial al sudului devine predominant. Era firesc, deci, ca Luigi Capuana, teoretician și profet al acestui curent, atras de „procesul viu al faptelor omenești", să publice basme preluate din realitatea folclorică a Siciliei. Și nu fără importanță este la rîndul ei și prietenia față de cele două personalități amintite mai sus, cărora li se adaugă și Lionardo Vigo, folclorist de renume și coordonatorul unei culegeri de cîntece siciliene, *Raccolta amplissima (O vastă culegere)*, precum și dragostea pentru copii, firească pentru caracterul generos al lui Capuana sau poate amintirea unor experiențe de tinerețe în sferă romantică.

Primul volum *Au fost odată... basme* apare, după cum spuneam mai sus, în 1882; cu începere de la această dată, activitatea lui Capuana de scriitor de basme va fi continuă, acoperind arcul întregii sale existențe: în 1883, *Piclea de pădurile*

[9] Giuseppe Cocchiara, *Storia del folklore in Europa*, cap. XX, *La lezione del Pitrè*, Boringheri, 1971.

[10] Italo Calvino, *op. cit.*, p. XXV.

(La Reginotta) în 1894, *Povestitorul de basme (Il raccontafiabe)*, în 1908, *Cine vrea basme, cine vrea ? (Chi vuol fiabe, chi vuole ?* în 1912, *Se spune şi se povesteşte că (Si conta e si racconta)* şi în sfîrşit, în 1919, postum, *Ultimele basme (Le ultime fiabe).*

Colaborarea cu Lionardo Vigo şi apoi cu Giuseppe Pirè n-a constat numai în descoperirea şi culegerea de cîntece, de povestiri şi de basme ce ilustrau o foarte veche cultură ce mai persista încă pe meleagurile insulei natale ; tînărul Capuana aduce talentul său critic înnăscut, capacitatea de a surprinde liniile de bază ale unei tradiţii creatoare şi puterea sa de pătrundere în analizele cu caracter literar. Scriindu-i lui Vigo o scrisoare la care anexase cîteva cîntece culese în împrejurimile localităţii natale, el subliniază mecanismele basmului popular, aceleaşi în fond cu ale basmului de autor : „Revenind la cîntecul istoric, ceea ce dumneavoastră numiţi «tradiţie» mi se pare că există la noi în «micile basme». Acestea îşi au fără îndoială originea în Evul Mediu, dezvoltîndu-se odată cu germenii fecunzi ai noii civilizaţii : geniul curajului, al aventurilor vesele şi miraculoase, în care apar în scenă maşti, castele fermecate, splendide copile de regi răpite de vrăjitoare, de şerpi, de balauri, care păzesc comori uriaşe, păduri misterioase locuite de zîne cu trup aerian şi de păsări misterioase şi ele la rîndul lor... iată mecanismul sau mai bine zis elementele comune şi variate ce înveselesc poporul nostru în lungile seri de iarnă".

Capuana este în mod evident atras de schemele narative ale basmului, de capriciile creaţiei, de intriga miraculoasă. În aceste istorii, narate şi reelaborate de bătrînele povestitoare, el vede basmul în caracterul său de pură afabulaţie, departe de moralismul educativ al literaturii pentru copii. Concepţia sa apare evidentă în singura transcriere declarată a unui autentic basm popular, *Piele de păduche (La Reginotta).* în a cărui dedicaţie ni se zugrăveşte un tablou tipic : „mătuşa Angiolina, torcînd în picioare, povestea, fără să se oprească, basmele sale minunate", în vreme ce copiii, adunaţi în jurul focului, stăteau „nemişcaţi, cu gura căscată, fermecaţi, ore în şir." Forţa incantatorie a basmului îl vrăjeşte pe Capuana.

Ajungînd aici trebuie să observăm că basmele sale respectă mulţi parametri specifici naraţiunilor din popor.

Formulele introductive sînt în general aceleași (mai puțin variate decît în cazul basmelor românești); formulele finale sînt bogate, variate și unitare cu restul repertoriului narativ italian, ca de exemplu : *È stretta la foglia e larga la via / Dite la vostra, che ho detto la mia* (în Toscana) sau *E vissero felici tutti assieme, e così è finita la novella* [11] (în Comparetti).

Deosebit de interesante sînt formulele magice (mediane), care amintesc de credințe și superstiții străvechi. Remarcabil este modul în care apare subliniat cultul agrar al grîului. În basmul *Vîrcolacul*, trecerea pe celălalt tărîm și învingerea vîrcolacului se face printr-o triplă magie : a grîului (lanul de grîu ce-l înspăimîntă pe vîrcolac), a nodului (sfoara înnodată de zînă de copacul aflat la intrarea pe celălalt tărîm) și a fierului, a obiectului ascuțit.

De asemenea apar numeroase formule stereotipe, repetiția în triadă, obiecte magice, ființe supranaturale, simboluri străvechi (un exemplu în acest sens fiind tichia roșie sau bereta roșie purtată de făpturile înfricoșătoare, demonice). Uneori revin figuri din folclorul sicilian, ca Zînele, sau legende, precum aceea despre „peștera cu șapte intrări" și despre imaginarul tîrg al zînelor, unde se-adună negustori, principese și pitici, prinți și preafrumoase doamne, care figurează și în *Biblioteca delle tradizioni popolari siciliane* a lui Pitrè.

Personajele se comportă degajat : în cazul basmului *Cele trei inele*, tatăl iese pur și simplu în cîmp și, hotărît să-și căpătuiască fetele, o strigă pe Soartă. Aceasta se ivește — nu-i decît o bătrînică oarecare înarmată însă cu o furcă și cu un fus, unelte eterne ale ursitoarelor.

Turnura nuvelizantă a basmelor este accentuată. Nuvela a fost întotdeauna pentru Capuana laboratorul unor intense experiențe literare. Vorbind despre producția scriitorilor sicilieni, el îi vede „dornici să zugrăvească mai mult decît să analizeze nuanța unui sentiment, bizara manifestare a unei pasiuni, comportarea unui caracter ciudat care iese mai bine în relief datorită unui anume mediu sau unui anume peisaj, datorită unor rare combinații de lumini și umbre ce atrag în mod irezistibil fantezia...". Aceeași tehnică este aplicată de Capuana în

[11] Frunza-i îngustă și drumu-i lat / Spuneți și voi că eu am terminat ; Și au trăit cu toții, împreună, fericiți și astfel s-a terminat povestea.

basmele sale. Foarte adesea firul narativ se organizează în jurul unei idei centrale — notație psihologică, ciudățenie fizică, un nume cu puteri magice evocatoare, o imagine fantastică — neglijîndu-se coerența internă a acțiunii care se construiește în jurul ei. Astfel în *Năufica*, „basm aproape rabelaisian", burdihanul regelui devine un castel devorator ce amenință să dărîme totul în jur, chinuind toată suflarea împărăției ; în *Fiu, fiufiu, fiu*, narațiunea se sprijină pe acțiunea regelui care acceptă să devină țăran, „trudind sub razele fierbinți ale soarelui sau udat de ploaia ce turna cu găleata" numai pentru a o cuceri pe frumoasa fată a vrăjitorului ; în *Comoara ascunsă*, în centrul atenției se află întregul sat, care își urmărește cu tenacitate scopul meschin și-l crește pe copilul fără brațe ca să ajungă în stăpînirea comorii ; în alte basme figura protagonistului servește drept pretext povestirii, fie că este Arlechinul Lăcustă, copilul-demon Prîmpellino sau bufonii prin vocație, Pappafichi și Bărbierul ; și în acest sens s-ar putea găsi exemple în cea mai mare parte din basme.

În tehnica narativă a lui Capuana se identifică o serie de elemente veriste sau accente dialectale. Uneori enunțarea directă a unor proverbe colorează limbajul și întărește comunicarea : *„Cine tîrziu sosește / Rău găzduiește"*. Alteori întregul basm ilustrează o zicală populară, ca în *Zîna Floare* și *Prigoria*, unde povestea fetei răutăcioase și orgolioase, care așteaptă să fie admirată de prinț, își are originea în proverbul sicilian *„a donna alla finestra / non far festa"*, ceea ce ar însemna în traducere că *„pe femeia ce-așteaptă în fereastră, nu merită s-o bagi în seamă"*. Lumea oamenilor simpli, spre care se îndreaptă simpatia autorului, morari, cărbunari, tîmplari, țărani, pescari, iese victorioasă din confruntarea cu o întreagă ierarhie a puterii, alcătuită din regi, principi și adesea ridicole consilii de coroană. consilii de coroană.

Semnificativă este și construcția unui basm-ramă în *Meșterul Drege-și-Strică* sau a basmului în basm în *Cumătra Furnică*, unde motivul fetei frumoase ce iese din pielea unei femei bătrîne este rezolvat în mod neașteptat : povestitorul revine la lumea reală, pledează pentru libertatea de invenție, iar finalul lăsat în suspensie, „Ea era sau nu era ea ?" se opune oricărei alte formulări din basme.

Considerațiile de mai sus sînt departe de a epuiza bogăția artistică pe care ne-o oferă basmele lui Capuana. Cititorul

român, familiarizat cu modalităţile stilistice ale basmului italian din apariţii editoriale anterioare[12], va fi cucerit cu siguranţă de îndemînarea de povestitor a autorului sicilian şi va avea pe parcursul lecturii mereu alte prilejuri de încîntare. El va descoperi nenumărate interferenţe cu lumea basmului european şi românesc şi, nu întîmplător, am aşezat la începutul cărţii basmul *Portocalele de aur* al cărui incipit ne aminteşte de *Prîslea cel voinic şi merele de aur.*

In traducerea basmelor lui Capuana, am avut necontenit prezent în minte proverbul toscan, care spune că *La novella nun è bella se sopra nun ci si rappella,* adică basmul, fie folcloric sau auctorial îşi sporeşte valoarea necontenit prin ceea ce ţese de fiecare dată povestitorul, prin fiecare element nou care se adaugă la trecerea sa din gură în gură. Să sperăm, aşadar, că şi traducătorul, care nu poate fi niciodată pe deplin un transmiţător pasiv, se înserează în consecinţă la rîndu-i în lanţul acelora ce se dedică minunatelor „povestiri ce fac viaţa dulce şi vremea desfătătoare".

V. NAUM

[12] *Fioravante şi frumoasa Isolina,* basme italiene culese de Italo Calvino, selecţie, traducere şi cuvînt înainte de Olga Mărculescu, editura Univers, Bucureşti, 1975. Gian Luigi Berti, *Basme şi povestiri din San Marino,* traducere Rodica Locusteanu, editura Ion Creangă, Bucureşti, 1981.

Au fost odată... basme

Nepoților mei

PORTOCALELE DE AUR

Se povestește că trăia odată un rege care avea în spatele palatului regal o grădină minunată. Nu-i lipsea nici un soi de arbore, dar cel mai rar și mai prețuit era copacul care rodea portocale de aur.

Cînd venea vremea lor, regele punea de pază, zi și noapte, o santinelă ; iar în fiecare dimineață cobora el însuși să se convingă cu ochii săi că din copacul minunat nu lipsește o frunză.

Dar, într-o dimineață, cînd se duce în grădină, găsește santinela adormită. Se uită în copac... Portocalele de aur dispăruseră !

— Soldat nenorocit, o să plătești cu capul.

— Maiestate, n-am nici o vină. A venit un sticlete, s-a așezat pe-o ramură și-a început să cînte. Cîntă, cîntă, cîntă, pleoapele mi s-au îngreunat. L-am gonit, dar el s-a așezat pe altă ramură. Și iar cîntă, și cîntă, și cîntă, muream de somn. L-am gonit încă o dată și cum tăcea, mie îmi și pierea somnul. Dar s-a așezat sus, în vîrful copacului, și cîntă, și cîntă, și cîntă ... am dormit pînă acum!

Regele l-a iertat.

Peste un an l-a pus de strajă pe însuși moștenitorul tronului.

Într-o dimineață se duce în grădină și-l găsește pe prinț dormind. Se uită în copac... portocalele de aur dispăruseră !

Imaginați-vă furia sa !

— Cum ! Ai adormit și tu ?

— Înălțimea-ta, n-am nici o vină. A venit un sticlete, s-a așezat pe-o ramură și a început să cînte. Cîntă, cîntă, cîntă, mi s-au îngreunat pleoapele. I-am spus : Sticlete trădător, cu prințul nu-ți merge ! Iar el își bătea joc de mine : Prințul doarme ! Prințul doarme ! Sticlete trădător, cu prințul nu-ți merge ! Iar el își bătea joc de mine : Prințul face nani ! Prințul face nani ! Și cîntă, și cîntă, și cîntă... am dormit pînă acum !

Regele se hotărî să încerce el însuși ; și cum veni vremea portocalelor, începu să stea de pază. Cînd fructele erau aproape coapte, iată că sticletele se așeză pe o ramură și începu să cînte. Regele ar fi vrut să arunce cu ceva în el, dar era o noapte neagră de nu vedeai la doi pași. Și avea un chef de dormit... !

— Sticlete trădător, de data asta nu-ți mai merge ! Dar nu reușea nicidecum să-și țină ochii deschiși.

Sticletele începu să-și bată joc de el :

— Sst ! Sst ! Regele doarme ! Sst ! Sst ! Regele doarme !

Și cîntă, și cîntă, și cîntă, regele dormi și el tun pînă se lumină de ziuă.

A doua zi deschise ochii : portocalele de aur dispăruseră !

Dădu atunci sfoară-n țară :

— Cine mi-l aduce, viu sau mort, pe sticlete, va primi drept răsplată un catîr cu o povară de aur.

Trecură șase luni, dar nimeni nu apăru.

În cele din urmă într-o zi se prezintă un țărănuș îmbrăcat ca vai de capul lui :

— Maiestatea-voastră dorește cu adevărat să aibă sticletele acela ? Dacă-mi făgăduiește mîna prințesei îl va avea în mai puțin de trei zile.

Regele îl luă de umeri și-l scoase afară pe ușă.

A doua zi băiatul se întoarse.

— Maiestatea-voastră dorește cu adevărat să aibă sticletele acela ? Dacă-mi făgăduiește mîna prințesei îl va avea în mai puțin de trei zile.

Regele îl luă de umeri, îi dădu un picior în fund și-l scoase iar afară pe ușă.

Dar în ziua următoare, băiatul, încăpățînat, veni iarăși.

— Maiestatea-voastră dorește cu adevărat să aibă sticletele acela / Dacă-mi făgăduiește mîna prințesei îl va avea în mai puțin de trei zile.

Regele, supărat, chemă un gardian și-i porunci să-l ducă la închisoare.

Apoi ceru să se ridice în jurul copacului o plasă de fier. Prin vergelele groase de fier nimeni nu va mai putea pătrunde. Dar într-o dimineață, cînd fructele erau aproape coapte, coboară în grădină : portocalele de aur dispăruseră !

Imaginați-vă furia sa ! N-avea încotro, trebuia să cadă la înțelegere cu țărănoiul acela !

— Adu-mi-l pe sticlete și prințesa-i a ta !

— Peste trei zile, maiestate.

Nici nu trecuseră bine trei zile și el se și înapoiase.

— Iată-l, măria ta. Prințesa-i a mea.

Regele se întunecă la față. Să-și dea fata după un coate-goale ?

— Vrei giuvaiere ? Vrei aur ? Îți dau tot ce-mi ceri. Cît despre prințesă, nu-i de nasul tău !

— Dar, maiestate, parcă așa ne-am înțeles !

— Vrei giuvaiere ? Vrei aur ?

— Nu-mi trebuie nimic. Fie ce-o fi !

Și plecă.

Regele îi spuse sticletelui.

— Acum, pentru că ești în puterea mea, am să mă răzbun.

Și în vreme ce regele îi smulgea penele una cîte una, bietul sticlete țipa de durere cît îl ținea gura.

— Unde sînt portocalele de aur ?

— Dacă maiestatea voastră mă lasă în pace, îi spun.

— Bine, te las.

— Portocalele de aur se află în Peștera cu șapte intrări, pe care le păzește Neguțătorul cu beretă roșie. Trebuie să cunoști o formulă magică pentru a intra în

peșteră. Și n-o cunosc decît două ființe : Negustătorul și țăranul care m-a prins.

Regele trimise după țăran.

— Să cădem din nou la învoială. Vreau să intru în Peștera cu șapte intrări și nu cunosc formula magică. Dacă mi-o spui, prințesa-i a ta.

— Pe cuvîntul tău de rege ?

— Pe cuvîntul meu de rege !

— Maiestate, aceasta-i formula :

Torță aprinsă !
Ușă deschisă !

— Bine.

Regele porni la drum, rosti în fața peșterii cuvintele vrăjite și peștera se deschise. Țăranul rămase afară ca să-l aștepte.

În peșteră, diamantele, așezate pe jos în grămezi, sclipeau de-ți luau ochii. După ce se văzu singur, regele începu să se aplece și să-și umple în grabă buzunarele. Dar în încăperea de alături, diamantele erau mai mari și mai frumoase. Regele își goli buzunarele și le umplu din nou. Și tot așa mereu, pînă în ultima încăpere unde, într-un colț, stăteau stivuite portocalele de aur din grădina regală. Alături de ele se afla o desagă în care regele îndesă cît putu de multe. Acum, dacă știa formula magică, se putea întoarce ori de cîte ori voia.

După ce ieși din peșteră cu desaga atîrnată de gît, țăranușul îi veni în întîmpinare.

— Maiestate, prințesa-i a mea.

Regele se întunecă la față. Să-și dea fata după un coate-goale !

— Cere-mi și vei căpăta orice. Cît despre prințesă, nu-i de nasul tău.

— Maiestatea sa mi-a dat cuvîntul său de rege.

— Cuvintele zboară-n vînt.

— Cînd va ajunge la palat, maiestatea voastră se va căi.

După ce ajunse la palat, regele puse jos desaga și se aplecă s-o golească. Însă, în loc de portocale de aur, găsi doar niște portocale putrede.

Își băgă mîinile în buzunare : diamantele se transformaseră în cochilii goale de melc !

— Ah ! Țărănoiul acela afurisit s-a răzbunat !

Iar bietul sticlete avea să plătească oalele sparte.

Reîncepu să-l chinuie.

— Unde-s portocalele mele de aur ?

— Dacă măria-ta mă lasă în pace, îi spun.

— Bine, te las.

— Sînt acolo, în peșteră, unde le-ați văzut întîia oară ; dar ca să le ia îndărăt, maiestatea-voastră trebuie să cunoască altă formulă pe care o știu numai cei doi, Negustătorul și țăranul care m-a prins.

Regele trimise încă o dată după țăran.

— Să cădem din nou la învoială. Spune-mi formula magică pentru a mi lua portocalele înapoi și prințesa-i a ta.

— Pe cuvînt de rege ?

— Pe cuvînt de rege.

— Maiestate, aceasta-i formula :

Aici e bine ;
Vino cu mine.

— E-n ordine.

Regele își umplu de mai multe ori desaga și aduse la palat toate portocalele de aur.

Țăranul veni să-i vorbească.

— Maiestate, să-mi dai prințesa.

Regele se întunecă la față. Să și dea fata după un coate goale ?

— Asta-i comoara regală : ia-ți tot ce vrei. Cît despre prințesă, nu-i de nasul tău.

— Bine, atunci să nu mai vorbim.

Și plecă.

De cînd sticletele stătea în colivie, portocalele de aur rămîneau în copac de la un an la altul.

Într-o zi, prințesa îi spuse regelui :

— Maiestate, aș dori să-l țin pe sticlete în camera mea.

— Ia-l, fata mea ; dar vezi să nu ți scape.

În camera prințesei, sticletele nu mai cînta.

— De ce nu mai cînți, sticlete ?

— Pentru că stăpînul meu se necăjește și plînge.

— De ce plînge ?

— Pentru că n-are ce-și dorește.

— Și ce-și dorește ?

— Pe tine, prințesă, te dorește. Plînge și spune :

Atîta vreme m-am străduit
și truda toată s-a irosit.

— Cine e stăpînul tău ? Țăranul acela ?

— Țăranul acela, prințesă, care însă e un rege mai mare decît măria-sa.

— Dacă-i adevărat, mă mărit cu el. Du-te de-i spune și întoarce-te la mine.

— Îmi juri ?

— Jur.

Și-i deschise colivia. Dar sticletele nu se mai întoarse.

Într-o zi, regele o întrebă pe prințesă :

— Sticletele nu mai cîntă ? Nu-l mai aud deloc.

— Maiestate, s-a îmbolnăvit.

Regele se liniști.

Dar sărmana prințesă stătea ca pe spini :

— Sticlete trădător, și tu și stăpînul tău !

Și pentru că venea vremea portocalelor, inima i se făcea cît un purice de frica tatălui.

In vremea asta, iată că vine un ambasador din partea regelui Franței, care-o cerea de soție. Tatăl se bucură peste măsură și consimți pe dată. Dar prințesa :

— Maiestate, eu nu mă mărit : vreau să rămîn fată.

Regele se înfurie grozav :

— Cum asta ? Ea nu voia, dar el își dăduse consimțămîntul și nu putea să și-l ia înapoi.

— Maiestate, cuvintele zboară-n vînt.

Regele fierbea de mînie : se făcuse foc și pară. Dar prințesa, încăpățînată :

— Nu-l iau și gata ! Vreau să rămîn fată !

Și mai rău au mers treburile cînd regele Franței a trimis solie că sosește peste opt zile.

Cum s-o convingă pe fata aceea rea și îndărătnică ?

O legă de mîini și de picioare și-o coborî în fîntînă :

— Spune-mi că te măriți sau te înec !

Prințesa — mută. Regele o coborî pînă la talie.

— Spune-mi că te măriți sau te înec !

Prințesa — tot mută.

Ce-avea să-i facă ? S-o înece ?

O scoase afară din fîntînă și o închise într-o cameră goală numai cu pîine și apă. Iar prințesa plîngea :

— Sticlete trădător, și tu și stăpînul tău ! Ca să-mi țin cuvîntul, pătimesc atîtea necazuri !

Regele Franței veni urmat de mare alai și fu găzduit în palatul regal :

— Dar prințesa ? Nu vrea să se arate ?

— Maiestate, nu se simte prea bine.

Regele, aflat la strîmtoare, nu știa ce să răspundă.

— Duceți-i acest dar.

Era o cutiuță bătută în aur și briliante. Dar prințesa o lăsă deoparte și nici nu se gîndi s-o deschidă. Și plîngea, spunîndu și :

— Sticlete trădător, și tu și stăpînul tău !

— Nu sîntem trădători, nici eu și nici stăpînul meu.

Cineva îi răspunsese din cutiuță. Prințesa o deschise numaidecît.

— O, sticletele meu ! De-ai ști cît am plîns.

— Așa îți era scris. Acum s-a împlinit voia soartei.

Maiestatea sa, văzînd acum cine era țăranul acela, îi dădu ca zestre pomul ce rodea portocale de aur, iar a doua zi prințesa se căsători cu regele Franței.

Iar noi am rămas cu buzele umflate.

BROSCUȚA

Aceasta este, dragii mei copii, povestea cu Broscuța care întinde lăbuța și, dacă sînteți cuminți, veți afla de ce se numește astfel.

Se povestește că trăia odată un om sărman, care avea șapte feciori pe care nu izbutea niciodată să-i sature : i-ar fi mîncat și urechile. Cel mare abia împlinise zece ani, cel mic doar doi ani.

Intr-o seară, tatăl îi adună pe toți împrejurul său :

— Dragii tatei, spuse el, de două zile n-am pus în gură nici măcar o picătură de apă, iar eu, de disperat ce sînt, nu știu ce să mă mai fac. Știți la ce m-am gîndit ? Mîine dimineață iau cu împrumut măgarul vecinului, îi așez de-o parte și de alta două coșărci și vă duc la tîrg

să vă vînd Dac-o să aveți noroc, vedem noi mîine numaidecît.

Copiii începură să urle cît îi ținea gura ; nu voiau să fie vînduți, nu voiau și pace ! Numai ultimul, băiețelul de doi ani, tăcea mîlc.

— Și tu, Broscuță ? întrebă tatăl, care îl numea așa pentru că îl vedea micuț de tot, o bucățică de om.

— Eu merg cu tine, îi răspunse copilul.

Și a doua zi dimineață, bietul om îl luă în spate și începu să strige, rătăcind pe străzile orașului :

— Cine-l cumpără pe Broscuță ? Cine-l cumpără pe Broscuță ?

Cine să-l cumpere, cui îi trebuia așa ceva ?

Fata regelui ieși la fereastră.

— Ce vinzi, omule ?

— Vînd copilul ăsta cui o vrea să-l cumpere.

Prințesa se uită la băiețel, se strîmbă și-i închise obloanele în nas.

— Frumos, n-am ce spune ! își spuse sărmanul tată. Și reîncepu să strige :

— Cine-l cumpără pe Broscuță ? Cine-l cumpără pe Broscuță ?

Cine să-l cumpere, cui îi trebuia așa ceva ?

Bietul om n-avea curaj să se întoarcă acasă unde ceilalți copii pătimeau morți de foame.

Broscuță adormise între timp în spatele său.

Atunci el se hotărî să-l omoare ca să nu-l mai vadă suferind ; îi va omorî apoi și pe ceilalți, rînd pe rînd ; și avea să înceapă cu acesta !

Se întunecase deja ; după ce ieși din oraș, se îndreptă spre o peșteră unde nu-l putea vedea nimeni. Îl lăsă jos pe copilul care dormea liniștit și, înainte de a-l omorî, începu să-l jelească :

— Of, sufletelul meu !

Trebuie să te omor cu mîinile mele, trebuie să te omor !

Of, Broscuța mea !

Și n-am să te mai văd prin casă, n-am să te mai văd !

Of, sufletelul meu !

Ce ursitoare ți-a cîntat la leagăn, ce ursitoare !

Of, Broscuța mea !

Trebuie să te omor cu mîinile mele, trebuie să te omor !

S-ar fi înduioşat şi pietrele de mila lui.

— Ce s-a întîmplat, de ce plîngi ?

Bietul om se întoarse şi văzu o bătrînă aşezată în gura peşterii cu o vărguţă în mînă.

— Ce să se întîmple ! Am şapte băieţi mici şi murim cu toţii de foame. Ca să nu-i mai văd cum se chinuie, am hotărît să-i omor ; şi-o să încep cu ăsta.

— Cum îl cheamă ?

— Beppe, dar noi îi spunem Broscuţă.

— Broscuţă să fie !

Şi numai ce-l atinse cu vărguţa că băieţelul şi deveni un broscoi ce ţopăia de colo-colo.

Sărmanul tată înţepeni îngrozit.

— Nu te speria ! îi spuse bătrîna. Caută în colţul acela : o să găseşti pîine şi brînză. Veţi avea ce mînca astă seară. Mîine la amiază aşteaptă-mă sub ferestrele palatului regal : îţi vei afla norocul.

Cînd băieţii îl văzură întorcîndu-se acasă fără frăţiorul lor, începură să plîngă.

— Tăceţi din gură ! Luaţi şi mîncaţi ! Aveţi aici pîine şi brînză !

— Dar Broscuţă unde-i ?

— A murit !

Le spuse aşa ca să nu-l mai bată la cap.

Şi a doua zi, înainte de ora stabilită, se duse şi se aşeză sub ferestrele palatului regal. Aşteptă el ce aşteptă, dar bătrîna nu mai venea. Fata regelui se pieptăna la fereastră. Îl recunoscu şi-l întrebă în bătaie de joc :

— Ei, omule, l-ai vîndut pe Broscuţă ?

Dar înainte ca el să apuce să scoată o vorbă, iat-o pe bătrînă urmată de un întreg alai. Oamenii se adunau în jurul ei, iar bătrîna în mijloc spunea :

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă !

Şi Broscuţă întindea lăbuţa spre bătrînă. Cînd ceilalţi îi cereau :

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă ! el se prefăcea că nu înţelege. Minune mare, nu altceva ! Şi toţi plăteau cîte un bănuţ.

Prințesa o chemă pe bătrînă sub ferestrele ei : voia să încerce și ea.

— Broscuță, întinde-o lăbuță !

Era încîntată. Și alergă numaidecît la rege.

— Tată, dacă mă iubești, trebuie să mi-l cumperi pe Broscuță.

— Ce să faci cu el ?

— Să-l cresc la mine în apartament : o să mă joc cu el.

Regele se lăsă înduplecat.

— Femeie, cum îl vinzi pe Broscuță ?

— Maiestate, îl vînd pe greutatea lui în aur. Atîta face.

— Iți bați joc de mine, femeie.

— Spun adevărul, măria-ta. Mîine o să valoreze de două ori mai mult. Broscuță, întinde-o lăbuță !

Și Broscuță îi întindea bătrînei lăbuța. Cînd ceilalți îi cereau : Broscuță, întinde-o lăbuță — el se prefăcea că nu înțelege.

— Vezi, îi spuse regele prințesei. Trebuie s-o iei și pe bătrînă.

Dar prințesa nu încercase încă să-i vorbească.

— Broscuță, întinde-o lăbuță !

Broscuță sări în sus, făcu o plecăciune adîncă și-i întinse lăbuța.

N-aveau încotro : dacă nu i-l cumpărau, prințesa nici gînd să se potolească.

Îl așezară pe Broscuță într-un taler al balanței, iar pe celălalt taler puseră o bucățică de aur. Balanța nu se mișcă. Oare broscuță cîntărea mai mult ? Umplură cu aur al doilea taler, dar balanța nu se mișcă. Prințesa și regina își scoaseră cerceii, inelele, brățările și le aruncară în taler Nimic ! Regele își scoase centura lucrată în întregime din aur masiv și o aruncă pe taler. Nimic !

— Și coroana ! Ia să vedem !...

Balanța se ridică, talerele stăteau în echilibru, nu lipsea nici un fir de păr.

Bătrîna răsturnă în șorț grămada de aur și plecă.

Sărmanul om o aștepta la ieșire.

— Ține !

Și-i umplu buzunarele.

— Ascultă ! Cheltuiește cît vrei, după cum ai chef, dar vai de tine de vinzi sau de pierzi coroana regală !

Prințesa se juca toată ziua cu Broscuță.

— Broscuță, întinde-o lăbuță !

Era o plăcere. Îl ținea mereu în mînă, îl lua cu ea oriunde se ducea. La masă Broscuță mînca întotdeauna din farfuria ei.

— Nu-i bine ! E nesănătos ! spunea regina.

Dar era singurul ei copil și-i făcea toate mofturile.

Prințesei îi veni vremea să se mărite. O ceruse în căsătorie prințul moștenitor din Portugalia, iar regele și regina se arătau cît se poate de mulțumiți. Dar ea îl refuză :

Voia să se mărite cu Broscuță !

Cum se poate una ca asta ? Însă nu se lăsa convinsă cu nici un preț.

— Sau Broscuță, sau nimeni altul !

— Ți-arăt eu ție, Broscuță !

Și regele îl apucă de un picioruș și voia să-l izbească de dușumea ; dar intră pe fereastră un vultur, care i-l smulse din mînă și dispăru.

Prințesa plîngea zi și noapte. Biata fată ! Îți stîrnea mila ! Toată curtea era în doliu.

Iar acasă la Broscuță era sărbătoare în fiecare zi. Cheltuieli azi, cheltuieli mîine, toți vecinii benchetuiau pe socoteala lor și banii curgeau gîrlă. Pînă cînd în casă nu mai rămase nici un bănuț.

— Tată, să vindem coroana regală.

— De coroana regală să nu vă atingeți !

— O să murim de foame ! S-o vindem !

— De coroana regală să nu vă atingeți !

Bietul om se duse la peșteră în căutarea bătrînei și începu să se tînguie.

— Ce s-a întîmplat ?

— Măicuță, banii s-au terminat, iar feciorii mei vor să vîndă coroana regală ; eu nu le-am dat voie.

— Caută acolo în colț : o să găsești pîine și brînză. Veți mînca în seara asta. Iar mîine, la amiază, așteaptă-mă sub ferestrele palatului regal. Îți vei afla norocul.

Se întoarse acasă și găsi un prăpăd! Cinci băieți morți, întinși pe jos într-un lac de sînge; unul abia mai respira.

— Vai, tată! A venit un vultur mare și a bătut în fereastră: „Băieți, arătați-mi și mie coroana regală". „Tata o ține sub cheie." „Și unde a pus-o?" „Aici în sertar." Începu să lovească în sertar cu ciocul și pentru că noi nu voiam să-l lăsăm, ne-a omorît pe toți.

După ce spuse acestea, își dădu sufletul.

Copiii morți și coroana pierdută! Bietul om, i se ridicase părul măciucă.

A doua zi, cînd o revăzu pe bătrînă îi povesti totul.

— Las' pe mine, îi răspunse aceasta.

Prințesa se îmbolnăvise foarte rău. Medicii nu mai știau ce leacuri să mai folosească.

— Maiestate, spuseră ei în cele din urmă, fără Broscuță prințesa-i pierdută.

Regele nu știa ce să facă.

— De unde să-l iau pe blestematul acela? Vulturul l-a înghițit și l-a digerat de mult.

Dar iată bătrîna:

— Pe Broscuță îl găsesc eu; dar măria-ta trebuie să aibă mult curaj.

— M-aș lăsa tăiat în bucățele pentru copilul meu, răspunse regele.

— Luați un cuțit de diamant, cel mai frumos bou din cireadă, o frînghie lungă de-o milă și veniți cu mine.

Regele luă un cuțit de diamant, cel mai frumos bou din cireadă, o frînghie lungă de o milă și plecă alături de bătrînă. Nimeni n-avea voie să-i urmărească.

Merseră ei două zile la rînd, iar în cea de-a treia, spre seară, ajunseră pe o cîmpie, lîngă un turn vrăjit, înalt de-o milă, fără uși și fără ferestre.

— Broscuță-i aici! spuse bătrîna. Păsările acelea, care zboară sus, pe lîngă turn, sînt temnicerii săi. Va trebui să urcăm în vîrful turnului.

— Dar cum?

— Maiestate, omorîți boul și veți vedea.

Regele omorî boul.

— Maiestate, jupuiți-l și lăsați multă carne pe piele.

Regele îl jupui și lăsă multă carne pe piele.

— Acum vom întoarce pielea pe dos, spuse bătrîna. Eu vă voi coase înăuntrul ei. Vulturii vor coborî, vor lua și vă vor duce sus. La noapte veți tăia pielea cu cuțitul de diamant, iar mîine dimineață, cînd vulturii vor pleca la vînătoare, veți fixa frînghia în vîrful turnului, îl veți lua pe Broscuță și coroana regală și, ținînd cuțitul în dinți, veți coborî.

Regele șovăia.

— Dar dacă frînghia se rupe ?

— Dacă țineți cuțitul în dinți nu se rupe.

De dragul fetei sale, regele se lăsă cusut în pielea de bou. Și iată, vulturii îl apucară în gheare și-l duseră sus.

În timpul nopții despică pielea cu cuțitul de diamant și se ascunse într-un ungher. A doua zi, așteptă plecarea păsărilor de pradă la vînătoare, agăță frînghia de vîrful turnului, îl luă pe Broscuță și coroana regală și începu să coboare.

Dar cuțitul ? Uitase de el.

Frînghia începu să tremure :

— Vai, vai ! Mă rup ! Dă-mi de băut.

Ce să facă ? Regele își mușcă o venă de la mînă și sîngele țîșni. În vremea asta aluneca mereu în jos.

Puțin mai tîrziu, frînghia reîncepu :

— Vai, vai ! Mă rup ! Dă-mi de băut !

Regele își mușcă vena de la cealaltă mînă și sîngele țîșni. În vremea asta aluneca mereu în jos.

Dar frînghia :

— Vai, vai ! Mă rup ! Dă-mi de băut !

Regele însă, văzînd că mai are puțin pînă să ajungă jos, îi răspunse :

— Rupe-te !

Și frînghia se rupse, iar el, din fericire, se alese doar cu cîteva vînătăi. Pentru venele rănite de la mîini, bătrîna căută o buruiană, le atinse cu ea și acestea se vindecară numaidecît.

După ce-l văzu pe Broscuță, prințesa începu să-și recapete puterile.

— Broscuță, întinde-o lăbuță !

Iar Broscuță îi întindea numai ei lăbuța.

Regele, ca să termine odată pentru totdeauna cu toată istoria asta, voia să-i căsătorească imediat. Dar bătrîna îi spuse :

— Să mai aşteptăm o lună. Între timp porunciţi să se pregătească un cazan cu ulei fierbinte.

— Ce să facem cu el ?

— Veţi vedea mai tîrziu.

În ziua fixată, uleiul fierbea în cazan. Veni şi bătrîna, iar în urma ei nefericitul tată cu o căruţă în care se aflau culcate cadavrele celor şase feciori.

— Prinţesă, spuse bătrîna, vrei să te măriţi cu Broscuţă ? Ia-l de un picior şi scufundă-l de trei ori în ulei.

Prinţesa şovăia.

— Scufundă-mă, scufundă-mă ! îi spuse Broscuţă.

Atunci ea îl scufundă. O dată, de două ori ! Dar a treia oară îi scăpă din mînă şi căzu la fundul cazanului. Prinţesa leşină.

Regele ar fi vrut s-o omoare pe bătrînă ; dar aceasta se grăbi, îi luă pe băieţii morţi şi-i aruncă în uleiul care fierbea ; apoi începu să amestece cu vărguţa cîntînd :

— O, fiertură fermecată !
Ei vor învia pe dată.

Într-adevăr, iată-l pe fiul cel mare care ţîşni cel dintîi afară, teafăr şi nevătămat.

— O, fiertură fermecată !
Ei vor învia pe dată.

Amesteca mereu. Iată-l şi pe al doilea fiu care ţîşni afară din cazan. Şi la fel se întîmplă pe rînd cu toţi fraţii.

— O, fiertură fermecată !
Ei vor învia pe dată.

Amesteca mereu. Dar Broscuţă plutea la suprafaţa uleiului şi nu sărea din cazan.

Prinţesa, cînd îl văzu, întinse mîna ca să-l scoată ; dar bătrîna o împiedică : Doar nu voia să se frigă ? Trebuia să procedeze ca de obicei.

— Broscuţă, întinde-o lăbuţă !

Broscuţa îi întinse o lăbuţă prinţesei . . . şi cine credeţi că ţîşni afară ? Un tînăr frumos ca un soare.

Prințesa recunoscu în el copilul acela pe care sărmanul om voise cîndva să-l vîndă și-i ceru iertare pentru că îi închisese obloanele în nas. Dar Broscuță, se înțelege, o iertase de mult.

Făcură o nuntă mare și bogată, iar Broscuță căpătă coroana regală cînd veni și vremea lui.

Unii vor cu ceapă, alții cu-usturoi,
Cui nu îi convine să mi-o dea-napoi.

PRINȚESA FĂRĂ URECHI

A fost odată un rege care avea o fetiță.

Regina murise la naștere, iar regele căutase o doică s-o alăpteze pe micuță.

Într-o zi, doica ieșise în grădina palatului regal împreună cu fetița. Fetița avea trei ani și se juca în iarbă, la umbra copacilor bătrîni. Cam pe la amiază, doica ațipi și cînd se trezi n-o mai găsi pe prințesă. O căută prin toată grădina, o strigă ; fata nicăieri ! Dispăruse.

Cum să apară în fața regelui care-și iubea copilul ca pe lumina ochilor ?

Biata doică se lovea cu pumnii în piept, își smulgea părul din cap.

— Vai și-amar de zilișoarele mele ! Măria-sa o să mă spînzure !

Auzindu-i țipetele, gărzile palatului veniră în fugă. Scotociră împreună prin fiecare colțișor, dar degeaba.

La ora prînzului :

— Dar prințesa ? întrebă regele.

Miniștrii se uitară unul la altul albi ca varul.

— Unde este prințesa ?

— Maiestate, spuse un ministru, s-a întîmplat o mare nenorocire !

Regele aproape își pierdu mințile de durere. Dădu sfoară-n țară :

— Cine-o găsește pe prințesă, va primi orice răsplată îmi va cere.

Trecură șase luni, dar nimeni nu veni la palat.

Crainicii treceau din țară-n țară.

— Creștin sau păgîn, cine-o găsește pe prințesă, va primi orice răsplată va cere.

Trecu un an întreg, dar nimeni nu veni la palatul regal.

Regele nu se putea mîngîia : plîngea zi și noapte.

În grădina palatului era o fîntînă. Pe cînd doica dormea, prințesa se apropiase de ghizduri și se aplecase peste ele. Văzînd jos, în oglinda apei, o altă fetiță care-i semăna, îi strigase : Ei ! Ei ! și-i făcuse semn cu mînuțele. Atunci, din adîncul fîntînii ieșise un braț păros, nesfîrșit de lung, care o apucase și-o trăsese în jos. Și astfel, de mai mulți ani, ea trăia în adîncul fîntînii, alături de vîrcolacul care-o răpise.

În adîncul fîntînii se afla o peșteră de zece ori mai mare decît palatul regal. Camerele, tapisate cu aur și pietre prețioase, străluceau una mai frumoasă și mai bogată decît cealaltă. E drept, nu pătrundea în ele nici o rază de soare, dar era lumină ca ziua. Fetița era îngrijită ca o adevărată prințesă, după rangul ei. O cameristă o dezbrăca, alta o îmbrăca, a treia o spăla, o alta o pieptăna, una îi aducea micul dejun și alta prînzul, alta o ajuta să se culce. Se obișnuise cu toate și trăia mulțumită.

Vîrcolacul sforăia cît era ziua de lungă, iar noaptea pleca de-acasă. Și cum fetița țipa de groază cînd îl vedea, el nu prea îi ieșea în cale. Nu voia s-o înspăimînte.

Cu vremea, prințesa se făcuse o fată frumoasă.

Într-o seară se culcase, dar nu reușea s-adoarmă. Auzind că vîrcolacul se pregătea să plece la vînătoare, ciuli urechile. Vîrcolacul urlă cu vocea aspră, răgușită :

— Chemați-l la mine pe bucătar.

Bucătarul veni.

— Cred că e timpul. E plinuță ca o prepeliță !

— Să vedem, răspunse bucătarul.

Prințesa auzi cum se mișcă încet-încet clanța de la ușă.

— Vai de mine ! Deci despre mine era vorba ? Vîrcolacul voia s-o mănînce !

I se ridică părul măciucă ! Cred și eu ! Se ghemui mică de tot, prefăcîndu-se că doarme. Vîrcolacul se apropie de pat, dădu ușor cuvertura la o parte, iar bucătarul începu s-o pipăie, ca pe o găină căreia vrei să-i tai gîtul.

— Încă o săptămînă, spuse bucătarul, și-o să facem un prînz pe cinste.

Dacă auzi aceste cuvinte, prințesa își recăpătă curajul :

— Opt zile ! Prea bine ! Vîrcolacul nu-și va mînca prepeliță : nu și nu !

Se gîndi ea în fel și chip pînă-i veni o idee. Dimineața coborî din pat, ieși în gura peșterii, la intrarea în fîntînă și începu să aștepte oamenii care veneau să ia apă. Scripetele scîrțîie, găleata lovește apa cu zgomot, iar prințesa se agață de frînghie, sprijinindu-se cu picioarele de marginile găleții. O ridicau încet de tot : atîrna destul de greu. La un moment dat, frînghia se rupe și găleată și prințesă cad înapoi, bîldîbîc în apă !

Cameristele veniră în fugă și o ajutară să intre în peșteră.

— Am amețit și am căzut. Să nu povestiți nimănui, vă rog frumos ! Vîrcolacul m-ar certa.

Și astfel trecu o zi.

A doua zi ea aștepta și aștepta : însă găleata nu mai coborî. Trebuia musai să găsească altă cale. Ușor de spus. Dar pe unde s-o ia ? Peștera n-avea decît o singură ieșire.

Și mai trecu o zi.

Prințesa se pierdu cu firea. Cum se făcea ziuă se posta la locul ei : dar găleata nu mai cobora în fîntînă.

Și astfel mai trecură alte două zile.

Într-o dimineață, pe cînd plîngea cu sughițuri, privind în apă, văzu un peștișor roșu ce părea de aur, cu o codiță albă ca argintul și cu trei pete negre pe spate.

— O, peștișorule, cît ești de fericit ! Trăiești liber în apă, iar eu stau aici singură, fără rude și fără prieteni !

Peștișorul înotă la suprafață mișcîndu-și coada, deschizînd și închizînd mereu gura, de parcă-ar fi înțeles-o :

— O, peștișorule, cît ești de fericit ! Trăiești liber în apă, iar eu stau aici singură, fără rude fără prieteni. Peste patru zile voi fi mîncată de vîrcolac !

Peștișorul roșu, cu coada albă și cu trei pete negre pe spate, se apropiase de mal :

— Dac-ai fi de neam regesc și ai voi să te măriți cu mine, am fi liberi amîndoi. Doar atîta trebuie ca să rup vraja ce mă leagă.

— Sînt de sînge regesc, peștișorule de aur și-ți voi fi mireasă.

— Urcă-te călare pe spatele meu și ține-te bine.

Prințesa încălecă pe spinarea peștișorului, se agață de branhiile sale, iar peștișorul înotă el ce înotă și o duse în adîncul fîntînii. Pe acolo trecea un rîu subteran. Peștișorul se lăsă dus de curent, în timp ce prințesa se ținea mereu strîns de branhiile sale.

Dar iată, la un moment dat, un pește foarte mare, cu o gură uriașă, larg deschisă voia să-i înghită :

— Plătiți vama sau nu mai plecați de-aici.

Prințesa își smulse o ureche și i-o aruncă. Înotă apoi peștișorul ce înotă, iată alt pește, mai mare decît celălalt, cu o gură uriașă larg deschisă și o pădure de dinți :

— Plătiți vama sau nu mai plecați de-aici.

Prințesa își smulse a doua ureche și i-o aruncă.

Cînd rîul subteran ieși la suprafață, peștișorul o lăsă pe prințesă pe mal și apoi cu un salt ieși și el din apă. Devenise un tînăr frumos, cu trei alunițe mici pe obraz. Fata îi spuse :

— Să mergem la rege, tatăl meu. Nu m-a mai văzut de treisprezece ani.

N-au vrut s-o lase să treacă poarta palatului.

— Sînt prințesa ! Sînt fiica regelui !

Nimeni nu voia s-o creadă, nici regele însuși. Totuși porunci să fie adusă înaintea sa :

— Cine știe ? Poate era adevărat !

Regele o măsură din cap pînă-n picioare. Parcă era și parcă nu era ea. Fata îi povesti pățaniile ei, dar nu spuse nimic de urechi pentru că îi era rușine. Își ascundea defectul, ținîndu-și cozile coborîte de pe cap.

Dar un ministru observă :

— Și urechile, fata mea ? Unde ți-ai pierdut urechile ?

Regele indignat o trimise să frece oalele în bucătăria regală. Iar prințul Peștișor (cum îl numiseră în bătaie de joc) fu condamnat să mături grajdurile :

— Să se-nvețe minte să-l mai păcălească pe rege !

Într-o zi, maiestatea-sa avea poftă să mănînce pește. Dar în toată piața nu se găseau decît doi pești și nimeni, nici chiar pescarii, n-aveau habar ce fel de pești sînt. Se aflau acolo de o zi și nu mai erau chiar așa de proaspeți.

Dar regele poftea cu orice preț pește și bucătarul îi cumpără :

— Măria-ta, nu erau decît aceștia doi ; nimeni nu știe cel fel de pești sînt. Stau la piață de două zile și nu mai sînt chiar așa de proaspeți.

— Nu-i nimic, spuse regele, du-i la bucătărie.

În bucătărie, bucătarul începe să-i curețe și ce găsește el în burta lor ? Două urechi omenești, care picurau sînge !

O chemară imediat pe Fără-Urechi, cum o porecliseră pe fată :

— Fără-Urechi, Fără-Urechi, iată ce-ți lipsea !

Prințesa veni în fugă : erau într-adevăr urechile sale. Tremurînd de bucurie și le așeză pe cap și ele se lipiră ; sîngele îi folosise drept lipici.

Tatăl său, văzînd-o cu urechi, o recunoscu imediat !

— Ea este ! Ea este fata mea !

Făcură nuntă mare care ținu opt zile în șir. Apoi, pentru că era deja bătrîn, regele renunță la tron. Iar regele Peștișor și regina Fără-Urechi domniră vreme îndelungată după el.

Cu asta drumu-i deschis,
Zii și tu că eu ți-am zis.

VÎRCOLACUL

Au fost odată un rege și o regină care n-aveau copii și se rugau zi și noapte la toți sfinții să le dăruiască măcar unul. Și în vremea asta consultau pe toți doctorii de la curte.

— Maiestatea-voastră, să facă așa.

— Maiestatea-voastră, să ia asta.

Și unul dădea pastile, altul poțiuni, dar fiul dorit nici vorbă să vină.

Într-o zi senină, dar rece, regina ieșise în fața palatului regal ca să se încălzească la o rază de soare. Prin fața ei trecu o bătrînică :

— Fie-vă milă !

De lene, regina nu voi să-şi scoată mîinile din buzunar, şi-i răspunse :

— N-am nimic la mine.

Bătrînica trecu mai departe bombănind.

— Ce-a bombănit ? întrebă regina.

— Maiestatea-voastră, a spus că într-o bună zi o să aveţi nevoie de ea.

Regina trimise imediat un slujitor ca s-o cheme îndărăt, dar bătrînica dăduse colţul şi parcă intrase în pămînt.

După opt zile, un străin se înfăţişă la curtea regală şi ceru să vorbească în taină cu regele.

— Maiestate, eu cunosc leacul care o poate vindeca pe regină. Dar mai întîi trebuie să ne înţelegem.

— Bine ! Să ne înţelegem.

— Dacă se va naşte un băiat îl veţi păstra.

— Şi dacă va fi fată ?

— Dacă va fi fată, cînd va împlini şapte ani, va trebui s-o duceţi în vîrful muntelui şi s-o părăsiţi acolo sus. Nu veţi mai şti nimic de ea.

— Mă voi sfătui cu regina.

— Atunci să nu mai discutăm !

Strîns cu uşa, regele acceptă.

Străinul scoase din buzunar o sticluţă, care nici nu i se zărea din pumn şi spuse :

— Iată leacul. La noapte, după ce regina va adormi, măria-ta să i-o verse toată într-o ureche. Va fi deajuns.

Într-adevăr, după nouă luni, regina născu o fetiţă frumoasă. La vestea asta, regele izbucni în plîns :

— Biată fetiţă, ce ghinion ! Ce ghinion !

Regina află şi-l întrebă :

— Maiestate, de ce aţi plîns spunînd : „Biata fetiţă, ce ghinion !"

— N-are nici o importanţă.

Prinţesa creştea mai frumoasă decît soarele, iar cei doi părinţi se topeau de dragul ei. Cînd intră în al şaptelea an, sărmanul tată nu-şi mai găsea liniştea, gîndindu-se că va trebui în curînd s-o ducă în vîrful muntelui şi s-o părăsească acolo fără să mai ştie nimic despre ea ! Dar asta fusese înţelegerea şi trebuia s-o respecte.

In ziua cînd prinţesa împlini şapte ani, regele îi spuse reginei :

— Mă duc la țară cu fetița : ne vom întoarce spre seară.

Merseră ei ce merseră pînă ce ajunseră la poalele unui munte. Începură să urce, dar fetița nu putea să meargă în pas cu el și de aceea regele o luă în cîrcă.

— Tată, ce-o să facem acolo sus ? Să ne întoarcem.

Regele tăcea și-și înghițea lacrimile care-i curgeau șiroaie pe față.

— Tată, ce căutăm aici ? Să ne întoarcem !

— Stai jos, așteaptă-mă puțin.

Și o părăsi în voia soartei.

Cînd îl văzu că se întoarce singur, regina începu să țipe :

— Dar fata ? Dar fata ?

— A coborît din cer un vultur, a apucat-o în gheare și a dus-o cu el.

— O, fata mea ! Nu-i adevărat !

— S-a năpustit asupra ei un animal sălbatic și-a dus-o s-o mănînce în pădure.

— O, fata mea ! Nu-i adevărat !

— Se juca pe malul rîului și a luat-o apa.

— Nu-i adevărat ! Nu-i adevărat !

Atunci regele îi povesti cu de-amănuntul cele întîmplate.

Iar regina plecă înnebunită să-și regăsească fata. Urcă în vîrful muntelui, o căută, o strigă trei zile și trei nopți la rînd, dar nu descoperi nici măcar un semn și, disperată, se întoarse la palat.

Trecuseră șapte ani. Nu mai știau nimic despre prințesă. Într-o zi, regina ieși în balcon și o zări jos, în stradă, pe bătrînica aceea pe care o căutase de-atîtea ori.

— Femeie, femeie, urcă pînă sus.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc ; am să vin mîine.

Regina se supără. Iar a doua zi rămase toată dimineața în balcon așteptînd-o.

Cînd o văzu trecînd :

— Femeie, femeie, urcă pînă sus.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc ; am să vin mîine.

A treia zi, regina o așteptă în fața porții, ca să fie sigură că va reuși să-i vorbească.

— Maiestate, astăzi mă grăbesc ; am să vin mîine.

Dar regina o luă de mînă și n-o lăsă să plece ; și pe scări, urcînd, îi ceru iertare pentru că atunci, cu ani în urmă, nu-i dăduse de pomană.

— Femeie, ai milă, ajută-mă să-mi regăsesc copila !

— Maiestate, ce știu eu ? Sînt o biată bătrînă.

— Ai milă, femeie, ajută-mă să-mi regăsesc copila !

— Maiestate, veşti rele. Prinţesa e în mîinile unui vîrcolac, străinul acela care v-a dat leacul și a încheiat înţelegerea cu regele. Peste o lună o va întreba : te măriţi cu mine ? Dacă ea îi răspunde că nu, acela o va mînca din două înghiţituri. Trebuie s-o înștiinţăm.

— Și unde locuieşte vîrcolacul ăsta ?

— Maiestate, sub pămînt. Trebuie să coborîm trei zile și trei nopți, fără să mîncăm, fără să bem și fără să ne odihnim și abia în cea de-a treia zi ajungem. Măria-ta să ia un cuțit, un ghem de sfoară, un pumn de boabe de grîu și să vină cu mine.

Regina luă tot ce-i ceruse bătrînica și plecă împreună cu ea.

Ajunseră la o deschizătură îngustă, prin care abia-abia se puteau strecura. Bătrînica agăță un capăt de sfoară de un arbust și spuse :

— Cine seamănă, culege,
Cine-nnoadă, să dezlege.

Intrară.

Coboară ele mereu, coboară ce coboară, pînă cînd regina începu să spună că nu-și mai simţea genunchii.

— Bătrînico, să ne odihnim puţin.

— Maiestate, nu se poate.

Coboară apoi mereu, coboară ce coboară, regina nu se mai ținea pe picioare de foame.

— Bătrînico, să luăm o înghiţitură, simt că leșin !

— Maiestate, nu se poate.

Coboară apoi mereu, coboară ce coboară, regina își simţea gîtlejul uscat de sete.

— Bătrînico, te rog, un strop de apă !

— Maiestate, nu se poate.

Ajunseră într-o cîmpie. Ghemul de sfoară se termină. Bătrînica agăță celălalt capăt de un arbust și spuse :

— Cine seamănă, culege,
Cine-nnoadă, să dezlege.

Începeau să se apropie de țintă. La fiece pas, regina trebuia să arunce un bob de grîu, iar bătrînica spunea :

— Grîu, grîușor,
eu te semăn, eu te-oi secera cu spor.

Grîul răsărea și creștea imediat, cu spicele atîrnînd coapte și grele.

— Maiestatea-voastră, să înfigă acum în pămînt cuțitul și să scuipe de trei ori ; am ajuns.

Regina înfipse cuțitul și scuipă de trei ori, iar bătrînica spuse :

— Cuțit, cuțitaș,
În pămînt te-nfig, chezaș.

Dar să le lăsăm pe amîndouă și să ne întoarcem la prințesă.

Văzîndu-se singură, singurică în vîrful muntelui, începuse să plîngă și să țipe ; apoi biata fetiță adormise. Se trezi într-un palat minunat ; dar prin camere și prin sălile urlașe nu se vedea suflet de om. Hoinări de colo-colo pînă ce obosi.

— Prințesă, stai jos, stai jos !

Scaunele vorbeau.

Se așeză și după un timp începu să simtă că-i e foame. Apăru o masă întinsă, cu bucate fumegînde.

— Prințesă, mănîncă, mănîncă !

Masa vorbea.

Mîncă, bău, iar puțin mai tîrziu începu să caște.

— Prințesă, dormi, dormi !

Patul vorbea. Numai minuni oriunde te întorceai.

Și tot așa în fiecare zi. Nu-i lipsea nimic, dar se plictisea să stea mereu fără să vadă chip de om. Uneori plîngea gîndindu-se la tata și la mamă. O dată începu să-i cheme printre suspine :

— Tăticule ! Mămico ! De ce m-ați lăsat aici singurică ? Mămico !

Dar o voce aspră îi strigă :

— Taci din gură ! Taci din gură !

Se ghemui într-un colț și nu mai avu curaj nici să răsufle.

Intr-o bună zi, după ce trecuse un an, cineva o întrebă :

— Vrei să mă vezi ?

Nu era vocea aceea aspră, așa că fata îi răspunse :

— Sigur că da.

Și iată ușile se dădură singure la o parte și din capătul șirului de camere înaintă o ființă mică, cît o palmă, îmbrăcată într-o stofă țesută cu aur, cu o beretă mică, roșie, împodobită cu o pană frumoasă mai înaltă decît trupușorul ei.

— Bună ziua.

— Bună ziua. O, băiețelul meu, ce frumos ești !

Și-l luă în brațe și începu să-l sărute și să-l mîngîie, să-l arunce în sus ca pe o păpușă.

— Vrei să te măriți cu mine ? Vrei ?

Prințesa rîdea :

— Vreau ! Vreau !

Și-l arunca în sus, prinzîndu-l apoi în brațe.

— Cum te cheamă ?

— Statu-palmă.

— Ce faci tu aici ?

— Eu sînt stăpînul palatului.

— Atunci, te rog, lasă-mă să plec. Lasă-mă să mă întorc acasă la mine !

— Nu, nu ! Trebuie să ne căsătorim.

— Deocamdată ai grijă să crești !

Statu-palmă se supără și plecă. Și apoi un an de zile nu se mai arătă.

Prințesa se plictisea să stea mereu fără să vadă chip de om. Striga în fiecare zi :

— Statu-palmă ! Statu-palmă !

Dar Statu-palmă nu-i răspundea. Într-o bună zi o întrebă din nou :

— Vrei să mă vezi ?

— Sigur că da.

Într-un an poate că mai crescuse puțin ; dar ușile se deschiseră larg și-n față îi apăru aceeași ființă mică, cît o palmă, îmbrăcată într-o stofă țesută cu aur, cu o beretă mică, roșie, împodobită cu o pană frumoasă mai înaltă decît trupușorul ei.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Văzîndu-l la fel de mic, prinţesa se mîră foarte tare. Îl luă de gît şi începu să-l sărute, să-l mîngîie, să-l arunce în sus ca pe-o păpuşă.

— Vrei să te măriţi cu mine ? Vrei ?

Prinţesa rîdea :

— Vreau ! Vreau ! Dar deocamdată ai grijă să mai creşti. Şi-l aruncă într-o tumbă în sus, prinzîndu-l apoi în braţe. Dar Statu-palmă se supără şi plecă.

La fel se petrecură lucrurile în fiecare an ; şi trecuseră deja şapte ani. Între timp prinţesa se făcuse o fată de nu-ţi ajungeau patru perechi de ochi ca s-o priveşti.

Într-o noapte, neputînd să adoarmă, se gîndea la tatăl şi la mama ei.

— Cine ştie dacă-şi mai aduc aminte de mine ? Poate mă cred moartă !

Şi plîngea cu faţa în pernă, cînd iată că aude cum cineva aruncă cu pietricele în obloanele de la fereastră.

Cin' să fie oare la ora aceea ?

Îşi luă inima-n dinţi, sări jos din pat, deschise încet-încet oblonul şi întrebă :

— Cine eşti ? Ce doreşti ?

— Eu sînt, fata mea ; am venit pentru tine !

De bucurie era gata să sară pe fereastră.

— Ascultă, fata mea, spuse regina în şoaptă. Statu-palmă este Vîrcolacul. Ţi s-a arătat sub această înfăţişare ca să nu te sperie. Dar acum eşti mare şi peste cîteva zile ai să-l vezi cu chipul său cel adevărat. Fata mea, să nu te sperii ! Şi dacă te întreabă : Vrei să te măriţi cu mine ? să-i răspunzi că da. Altfel vei muri, o să te mănînce din două înghiţituri. Mîine noapte, la aceeaşi oră, o să venim din nou.

A doua zi dimineaţă, prinţesa auzi vocea cunoscută :

— Vrei să mă vezi ?

— Sigur că da.

Uşile se deschiseră larg, dar în locul micului Statu-palmă apăru vîrcolacul înalt, mare, păros, cu ochii holbaţi şi cu nişte gheare, Doamne păzeşte-i şi pe duşmani ! Prinţesa simţi că leşină de frică.

— Vrei să te măriți cu mine? Te-am făcut anume pentru mine!

Ea tremura ca o frunză.

— Vrei să te măriți cu mine?

Cînd îi auzea vocea aceea aspră și răgușită, prințesa tremura tot mai tare și-și pierdea firea:

— Vrei să te măriți cu mine?

Voia să-i răspundă: da! Dar îi scăpă:

— O, nu! Nu!

— Atunci vino-ncoace!

Și o înșfăcă ducînd-o la gură cu ghearele.

— Te rog, mănîncă-mă mîine! Fă-mi acest hatîr!

Vîrcolacul stătu o clipă pe gînduri, apoi răspunse:

— Așa să fie! Te voi mînca mîine!

Noaptea, la ora stabilită, fata ieși la fereastră:

— Vai, mamă! Mi-a scăpat un nu; mîine mă mănîncă.

— Fă-ți curaj! spuse bătrînica.

Și lovi cu putere în poartă.

— Cine-i? Pe cine căutați?

La urletul vîrcolacului, palatul întreg se cutremura.

... cuțitaș
... tare
... apar fată mare.

Vîrcolacul n-avea nici o putere în fața acestei vrăji. Iar dimineață, în zori, ieși afară; și cum văzu cuțitașul, începu să-și muște mîinile:

— Dacă-l găsesc pe cel care l-a înfipt, îl înghit pe nemestecate!

Căută, scotoci de jur-împrejur, dar nu găsi pe nimeni. În cele din urmă o chemă pe prințesă:

— Vino-ncoace, smulge cuțitașul ăsta din pămînt: n am să te mai mănînc.

Prințesa îl crezu și smulse cuțitașul.

— Și-acum vino la mine!

O înșfăcă ducînd-o la gură cu ghearele.

— Te rog, mănîncă-mă mîine! Fă-mi acest hatîr.

Vîrcolacul stătu o clipă pe gînduri, apoi răspunse:

— Așa să fie!

Noaptea, prințesa ieși la fereastră:

— Vai, măicuță ! Mi-a spus : smulge acest cuțitaș din pămînt, și eu l-am smuls. Mîine mă mănîncă !

— Fă-ți curaj ! Și bătrînica lovi cu putere în poartă.

— Cine-i ? Pe cine căutați ?

La urletul vîrcolacului, palatul întreg se cutremură.

— Sînt un lan de grîu
Din pămînt ca piatra
Ca să apăr fata.

Vîrcolacul n-avea nici o putere în fața acestei vrăji. Iar dimineață, în zori, ieși afară ; și cum văzu grîul cu spicele coapte și grele, care atîrnau, își mușcă mîinile.

— Dacă-l găsesc pe cel care l-a semănat, îl înghit pe nemestecate !

Căută, scotoci de jur-împrejur, dar nu găsi pe nimeni.

A doua zi de dimineață îi spuse prințesei :

— Vino-ncoace ; seceră grîul ăsta și n-am să te mai mănînc.

Prințesa îl crezu și se apucă de treabă. Asupra ei vraja n-avea nici o putere și într-o singură zi termină de secerat tot grîul.

— Și-acum vino la mine !

— Te rog, mănîncă-mă mîine ! Fă-mi acest hatîr.

Vîrcolacul stătu o clipă pe gînduri, apoi răspunse :

— Fie ! Pentru ultima oară !

Noaptea, prințesa ieși la fereastră :

— Vai, măicuță ! Mi-a spus : seceră grîul ăsta și eu l-am secerat. Mîine mă mănîncă.

— Fă-ți curaj !

Și bătrîna lovi cu putere în poartă :

— Cine-i ? urlă vîrcolacul.

— Sînt o sfoară
Întinsă să crape,
Ca fata să scape.

În fața acestei vrăji, vîrcolacul n-avea nici o putere. Iar dimineață, în zori, ieși afară și cum văzu capătul sforii legat de arbust, începu să-și muște mîinile :

— Vino-ncoace ; dezleagă sfoara asta la amîndouă capetele. N-am să te mai mănînc.

Prințesa fusese povățuită de bătrînică să nu se oprească un pas, să nu mănînce și nici să bea, ci doar să depene, să depene și să meargă mereu înainte.

Dezlegă firul sforii și porniră, ea în față, depănînd, iar vîrcolacul în spatele ei, bolborosind :

— Odihnește-te, odihnește-te puțin !

— Cînd o să obosesc, o să mă odihnesc.

Ea în față depănînd, vîrcolacul în spate, bolborosind :

— Ia o îmbucătură, doar o îmbucătură !

— Cînd o să-mi fie foame, o să mănînc.

Ea în față depănînd, vîrcolacul în spate, bolborosind :

— Bea o picătură de apă, doar o picătură !

— Cînd o să-mi fie sete, o să beau.

Ajunseseră deja la ieșire. Cînd vîrcolacul observă că al doilea capăt al sforii este legat de un arbust de afară, începu să-și muște furios mîinile. Iar cînd o văzu pe bătrînică, deveni alb ca varul.

— Vai, dușmanca mea ! De-acu sînt pierdut ! Sînt pierdut !

Regina și prințesa se întoarseră și în locul bătrînei văzură o preafrumoasă doamnă, strălucitoare ca un luceafăr. Era regina zînelor.

Ce minune !

În vremea asta, regina zînelor lua pietre și le așeza una peste alta în deschizătură :

— Pietre, pietricele,
Eu vă zidesc și răul stîrpesc.

După ce zidi deschizătura, regina zînelor se făcu nevăzută.

Iar vîrcolacul cel rău muri de foame zidit acolo sub pămînt.

Regina și prințesa se întoarseră tefere la palat, iar după un an prințesa se mărită cu regele Portugaliei.

NĂUȚICA

A fost odată un rege căruia îi plăcea la nebunie vînătoarea și, hotărît să fie liber în fiecare zi ca să plece în pădure, nu voia cu nici un chip să se însoare.

Miniștrii îi spuneau :
— Maiestate, poporul dorește o regină.
Iar maiestatea sa răspundea :
— Am să mă-nsor anul viitor.
Dar trecea anul și miniștrii reîncepeau :
— Maiestate, poporul dorește o regină.
Iar maiestatea sa :
— Am să mă-nsor anul viitor.
Anul ăsta însă nu mai venea.
În fiecare dimineață, cînd abia se lumina de ziuă, își prindea cartușiera și, cu pușca în spinare, urmat de cîini, pleca prin păduri și prin desișuri.
Dar miniștrii reîncepeau :
— Maiestate, poporul dorește o regină.
Așa că, în cele din urmă, regele se hotărî și își trimise solii s-o ceară pe fata regelui Spaniei.
Dar cînd se duse să se însoare cu ea, observă că era puțintel cam gheboasă.
— Să mă-nsor c-o gheboasă ? Nu, niciodată !
— Dar e frumoasă, e virtuoasă, îi repetau miniștrii.
— E gheboasă și gata. Niciodată !
Și se apucă din nou să colinde pădurile și desișurile.
Prințesa cea gheboasă avea nașă o zînă.
Zîna, văzînd-o plîngînd pentru că fusese refuzată, îi spuse :
— Fii liniștită : o să te ia de nevastă și o să ajungă să te și roage. Las' pe mine.
Într-adevăr, într-o zi, mergînd la vînătoare, regele întîlni o femeie ca vai de capul ei, slabă, lungă, o adiere de vînt și-ar fi luat-o pe sus.
— Noroc la vînătoare, maiestate !
Văzîndu-i chipul de piază-rea, regele se strîmbă supărat și nu-i răspunse nimic.
Dar în ziua aceea n-a vînat nici măcar o pitulice.
În altă dimineață, iat-o din nou pe femeia aceea ca vai de capul ei, slabă, lungă, și o adiere de vînt ar fi fost deajuns s-o ia pe sus.
— Noroc la vînătoare, maiestate !
— Ascultă, vrăjitoare, dacă te mai găsesc o dată în calea mea, ți-arăt eu ție !
In ziua aceea n-a vînat nici măcar o pitulice.

Dar a doua zi dimineață, iată din nou piaza cea rea.

— Noroc la vînătoare, maiestate !

— Ți-arăt eu ție, hoașcă !

Regele își luase gărzile cu el și le porunci s-o ducă la închisoare.

Dar, începînd din ziua aceea, ori de cîte ori ieșea la vînătoare, regele nu mai apuca să tragă o singură împușcătură. Vînatul dispăruse parcă prin farmec, din păduri și din desișuri. Nu mai găsea nici măcar un iepure, chiar dacă l-ar fi plătit cu aur.

Dar asta nu era nimic !

Nemaiputînd să umble ca de obicei, după vînat, regele începu să se îngrașe și să se îngrașe mereu și, în scurtă vreme, deveni atît de mare și de gras încît cîntărea două chintale și-avea un burdihan cît un butoi.

Dacă făcea doi pași prin palat se simțea obosit de parc-ar fi străbătut o sută de mile. Gîfîia mai rău decît foalele fierarului și asuda de uda dușumeaua ; numaidecît trebuia să se odihnească și să mănînce pe săturate ca să-și recapete puterile.

Îi consulta îngrozit pe cei mai buni medici :

— Aș vrea să slăbesc.

Medicii prescriau rețete peste rețete. Nu trecea zi de la bunul Dumnezeu fără ca spițerul să nu trimită la palat sticle pline cu leacuri amare ca fierea, care ar fi trebuit să vindece pe maiestatea sa.

Dar maiestatea sa, cu cît lua mai multe leacuri, cu atît se îngrășa mai tare.

Lărgiseră toate ușile din palat, pentru ca regele să poată trece prin ele ; iar arhitecții spuseră că tavanele trebuiau bine întărite cu proptele, altminteri aveau să se prăbușească în curînd sub greutatea măriei-sale.

Sărmanul rege se plîngea disperat :

— Oare nu există nici un leac pentru mine ?

Consulta alți și alți doctori : degeaba. Cu cît lua mai multe leacuri cu atît se îngrășa mai tare.

Într-o zi, iată că se înfățișă la palat o bătrînă, care-i spusese regelui :

— Maiestatea voastră suferă de pe urma unor farmece. Eu pot să le dezleg ; dar măria-ta trebuie în schimb

s-o la de nevastă pe fata mea. E mică doar cît un bob de năut și de aceea am botezat-o Năuțica.

— Foarte bine, mă însor cu fata ta.

Ce n-ar fi făcut regele numai să scape de grăsimea și de burdihanul său !

— Ad-o aici !

Bătrîna își vîrî mîna în buzunarul șorțului și-o scoase afară pe Năuțica, o făptură frumușică și bine proporționată dar înaltă doar cît o șchioapă.

Cînd văzu ditamai burta regelui izbucni în hohote de rîs ; și în vreme ce femeia o ținea în căușul palmei și i-o arăta regelui, ea făcu un salt și se cățără pe burdihanul lui, alergînd de colo-colo, ca pe un deal adevărat.

Micuțele ei piciorușe îl gîdilau pe rege care-ar fi oprit-o bucuros ; dar ea sărea la dreapta, sărea la stînga, mai sprintenă decît un purice și nu se lăsa prinsă. Regele se gîdila și rîdea : ha ! ha ! ha !, iar burta îi tresălta caraghios. Ha ! Ha ! Ha !

Atunci Năuțica îi spuse :

— Burdihanul regesc
mi-e palat domnesc !

Și cum, de-atîta rîs, regele nu mai apuca să închidă gura, Năuțica țuști înăuntru și alunecă în jos pe gîtlejul său.

— Burdihanul regesc
mi-e palat domnesc !

Închipuiți-vă groaza maiestății sale și a întregii curți ! În zăpăceala care se iscă, bătrîna dispăru.

Iar Năuțica începu să poruncească din palatul său :

— Dați-mi de mîncare !

Și regele trebuia să mănînce și pentru ea.

— Lăsați-mă să dorm !

Și regele trebuia să stea cuminte și să tacă pentru că Năuțica dormea.

— Maiestate, la mijloc trebuie să fie o vrajă făcută de femeia aceea ca vai de capul ei, slabă și lungă, pe care am băgat-o la închisoare ! S-o aducem aici.

Soldaţii deschiseră celula, dar o găsiră goală. Femeia dispăruse pe gaura cheii !

— Şi acu' ce ne facem ?

Iar Năuţica, din palatul său :

— Daţi-mi de mîncare ! Daţi-mi de băut !

Poporul începuse să murmure din cauza dărilor ; nu era deloc uşor să umpli burdihanul acela regesc. Îţi trebuia mîncare, nu glumă ! Cineva trebuia să plătească.

Regele dădu sfoară în ţară :

— Cine i-o scoate pe Năuţica din burtă, va deveni principe şi va primi bani cîţi va dori !

Dar n-a fost de nici un folos ! Şi cum Năuţica tot mai creştea cîte puţin, burta regelui se umfla mereu şi părea că va plesni dintr-o clipă în alta.

Regele o implora :

— Năuţico, frumoasa mea, ieşi afară, te fac regină !

— Maiestate, stau aşa de bine aici ! Daţi-mi de mîncare.

— Năuţico, frumoasa mea, ieşi afară, te fac regină !

— Maiestate, stau aşa de bine aici ! Daţi-mi de mîncare.

Dacă nu s-ar fi temut de moarte, regele şi-ar fi despicat burta cu propriile sale mîini.

Iar poporul murmura :

— Burdihanul regelui înghite tot ! Noi muncim pentru regele cel pîntecos !

Ca şi cum regele pîntecos ar fi avut mare bucurie din asta ! Numai el, săracul, ştia ce îndura, cu Năuţica înăuntru, poruncind şi voind să fie ascultată !

În sfîrşit, într-o zi, iat-o pe bătrînă :

— Ah, muiere blestemată ! Scoate-o afară pe Năuţica ta sau o să fie vai şi-amar de tine !

— Maiestate, de-asta am venit şi am adus şi doctorii cu mine.

Cei doi doctori erau două păsări mai mari decît un curcan, cu ciocul lung cît braţul şi tare ca oţelul.

— Maiestate, spuse bătrîna, trebuie să vă întindeţi cu burta în sus în mijlocul cîmpiei . . .

Regele, care se îngrăşase de nu mai putea face un pas, le porunci :

— Rostogoliţi-mă !

Și poporul începu să-l dea de-a dura ca pe un butoi, jos pe scări și pe străzi ; transpirau cu toții de oboseală.

Apoi ajunseră în cîmp și regele se așează cu fața în sus, iar una dintre păsări îl ciupi de burdihan și, ce credeți că ieși afară ? O șuviță de vin limpede, curat, tot vinul pe care maiestatea sa îl băuse atîția ani la rînd.

Oamenii își umpleau butoaie, butoiașe, buți, sticle, carafe ; nu existau destule vase pentru cît vin era. Ca la culesul viilor. Ciocneau, rîdeau, se îmbătau.

Burdihanul regelui mai scăzu puțin.

Atunci cea de-a doua pasăre îl ciupi și ea și iată că țîșnesc afară toate bunătățile cu care regele se îndopase atîția ani la rînd : spaghete, cîrnăciori, pui fripți, biftecuri, prăjituri, fructe, pe scurt, totul. Oamenii nu mai știau unde să le pună. S-au îndopat pînă s-au umflat, de parcă ar fi fost la carnaval.

Burdihanul regelui mai scăzu puțin.

Atunci regele spuse :

— Năuțico, frumoasa mea, ieși afară : te fac regină !

Năuțica își scoase capul printr-una din cele două găuri și-i răspunse rîzînd :

— Iată-mă.

Și regele redeveni cel de mai înainte.

Se căsătoriră ; dar regele cu soțioara sa înaltă de-o șchioapă, o soțioară doar bună să te joci cu ea, se crezu liber să trăiască ca pe vremea cînd era singur și nu dădea pe-acasă săptămîni în șir.

Năuțica plîngea :

— Vinovată-s fără vină,
N-am rege dar sînt regină.

Regele nu mai putea s-o sufere de cînd o auzea tînguindu-se mereu.

De aceea, se duse la o vrăjitoare :

— Ce să fac să scap de Năuțica ?

— Maiestatea voastră să hotărască :

— Oare rasol s-o fac
sau s-o frig la capac ?

Nu-i prea venea s-o mănînce. Dar întorcîndu-se acasă, îi spuse :

— Mîine te iau cu mine la vînătoare ; ai să te distrezi.

Voia s-o ducă în mijlocul pădurii, unde nu i-ar fi putut vedea nimeni.

Dar Năuțica răspunse :

— Oare rasol s-o fac
sau s-o frig la capac ?

Mulțumesc, maiestate !

— Vinovată-s fără vină,
N-am rege dar sînt regină.

Regele se miră :

— De unde știa ?

Se întoarse la vrăjitoare și-i povesti totul.

— Maiestate, cînd Năuțica va adormi, tăiați-i o șuviță de păr și aduceți-mi-o !

Dar în seara aceea, Năuțica nu voia să adoarmă.

— Năuțico, vino la culcare.

— Mai tîrziu, maiestate, încă nu mi-e somn.

Regele aștepta, aștepta și adormi el cel dintîi. Dimineață, trezindu-se, văzu că Năuțica se sculase deja.

— Năuțico, tu n-ai dormit ?

— Cine se păzește, bine nimerește. Mulțumesc, maiestate.

— Vinovată-s fără vină,
N-am rege dar sînt regină.

Regele se miră. De unde știa oare ?

Se întoarse la vrăjitoare și-i povesti totul.

— Maiestate, invitați-l pe regele Corb ; cînd o s-o vadă, o înghite pe nemestecate.

Veni regele Corb.

— Cra ! Cra ! Cra !

Cînd o văzu pe Năuțica, înaltă de-o șchioapă, cra ! cra ! cra îi ajunse doar pentru o înghițitură.

— Mii de mulțumiri, rege Corb ! Nu mai am nevoie de tine !

— Cra ! Cra ! Cra ! Înainte de-a pleca trebuie să-ți mănînc ochii.

Și cu două lovituri de cioc îi scoase ochii.

Bietul rege plîngea cu lacrimi de sînge :

— Năuțica moartă și eu fără ochi ! Ah, Năuțica mea !

După o vreme, iat-o pe bătrîna noastră. Era chiar zîna, naşa prinţesei din Spania.

— Maiestate, nu vă necăjiți. Năuțica trăieşte, iar ochii măriei-tale sînt la loc sigur, în cocoaşa prinţesei din Spania.

Regele se tîrî pînă la palatul unde locuia aceasta şi începu să strige cu disperare în faţa uşii :

— Ah, Prinţesă ! Dă-mi ochii înapoi !

Prinţesa îi răspundea de la fereastră :

— Să mă însor cu o gheboasă ! Nu, niciodată !

— Iartă-mă, prinţesă, şi dă-mi ochii înapoi !

Dar prinţesa de la fereastră îi răspunse :

— Oare rasol s-o fac
sau s-o frig la capac ?

Abia atunci regele înţelese că prinţesa Spaniei şi Năuţica sînt una şi aceeaşi persoană şi începu să strige şi mai tare :

— Ah, prinţesă ! Năuţica mea ! Dă-mi ochii înapoi !

Prinţesa coborî şi-i spuse :

— Iată ochii tăi.

Regele o privi uluit. Prinţesa nu mai era gheboasă şi semăna leit cu Năuţica deşi avea o statură normală.

Astfel fu iertat şi după puţină vreme se căsătoriră.

Iar regina, în amintirea acestei istorii, ceru să i se spună mereu tot Năuţica.

Au trăit mai bine decît presupui,
Iar noi ne-om pune poşta în cui.

CELE TREI INELE

A fost odată un croitor care avea trei fete, una mai frumoasă decît alta. Soţia sa murise de cîţiva ani, iar bietul tată îşi frămînta mintea cum să reuşească să le rostuiască la casa lor : fetele n-aveau zestre şi fără zestre nu-i deloc uşor să găseşti un bărbat.

Într-o bună zi, omul nostru se hotărî să iasă în cîmp şi să cheme Soarta.

— Soartă, hei, Soartă !

Apăru o bătrînă cu furcă şi cu fus :

— De ce m-ai chemat ?

— Te-am chemat pentru fetele mele.

— Adu-le aici una cîte una ; îşi vor alege soarta cu propria lor mînă.

Tatăl se întoarse acasă fericit şi le spuse fetelor :

— V-am găsit norocul !

Şi le povesti ce făcuse. Atunci fata cea mare, îngîmfată, se apropie de el :

— Eu trebuie să aleg mai întîi. Voi alege ce-i mai bun !

A doua zi, tatăl şi fiica se îndreptară împreună spre cîmpie :

— Soartă, hei, Soartă !

Apăru bătrîna cu furcă şi fus :

— De ce m-ai chemat ?

— Iat-o pe fata mea cea mare.

Bătrîna scoase din buzunar trei inele, unul de aur, altul de argint şi al treilea de fier şi le puse în palmă :

— Alege şi bunul Dumnezeu să te ajute !

— Asta de-aici.

Îşi luă, bineînţeles, inelul de aur.

— Maiestate, vă salut !

Bătrîna făcu o plecăciune şi apoi dispăru.

Întorcîndu-se acasă, sora cea mare le spuse, mîndrindu-se, celorlalte două :

— Voi fi regină ! Iar voi o să-mi purtaţi trena mantiei mele regale !

A doua zi, tatăl se duse împreună cu fata cea mijlocie.

Apăru bătrîna cu furca şi fusul ei, scoase din buzunar două inele, unul de argint şi altul de fier :

— Alege şi bunul Dumnezeu să te ajute !

— Asta de-aici.

Îşi luă, bineînţeles, inelul de argint.

— Principesă, vă salut !

Bătrîna făcu o plecăciune şi apoi dispăru.

Întorcîndu-se acasă, sora cea mijlocie îi spuse celei mari :

— Dacă tu vei fi regină, eu voi fi principesă !

Şi amîndouă începură să rîdă de fata cea mică !

— Ce să-ți facem ? Cine tîrziu sosește, rău se găzduiește ! Trebuia să te naști mai devreme !

Fata însă tăcea mîlc.

A treia zi, tatăl se duse împreună cu fata cea mică.

Apăru bătrîna cu furcă și cu fus și scoase din buzunar, ca și prima dată, trei inele : unul de aur, altul de argint și al treilea de fier :

— Alege și bunul Dumnezeu să te ajute !

— Acesta.

Spre marea supărare a tatălui, fata își luase inelul de fier.

Bătrîna nu-i spuse nimic și dispăru.

Pe drum, croitorul bombănea întruna :

— De ce n-ai luat inelul de aur ?

— Așa mi-a venit.

Surorile, curioase, îi ieșiră în întîmpinare pe scări.

— Ia să vedem ! Ia să vedem !

Cînd văzură inelul de fier începură să rîdă cu hohote și să-și bată joc de sora lor. Iar cînd aflară că l-a preferat inelului de aur și celui de argint din proastă nici c-au mai scos-o.

Fata tăcea mîlc.

Între timp, se răspîndi vestea că fetele frumoase ale croitorului aveau inelele norocului. Regele Portugaliei se hotărîse să se însoare și veni să le vadă. Se îndrăgosti de fata cea mare :

— Vei fi regina Portugaliei.

Se căsători cu ea, făcură nuntă mare și plecară împreună.

După cîtva timp veni un principe. Se îndrăgosti de a doua fată.

— Vei fi principesă.

Se căsători cu ea, făcură nuntă mare și plecară împreună.

Acasă rămînea doar ultima fată. N-o ceruse încă nimeni.

Într-o zi, în sfîrșit veni un cioban :

— Îmi dați fata de nevastă ?

Croitorul, care avea o regină și o principesă, devenise fudul nevoie mare, și-i răspunse :

— Iartă-ne, omule, dar deocamdată n-avem nevoie de ciobani.

Trecuse aproape un an. Fata cea mică rămăsese tot în casa părintească, iar tatăl bombănea zi și noapte :

— Bine-ți șade, proastă ce ești ! Ai să rămîi nemăritată cu inelul tău de fier.

Cînd se împlini anul, ciobanul veni din nou :

— Îmi dați fata de nevastă ?

— Ia-o, răspunse croitorul. Nici nu merită altceva !

Se căsătoriră fără petrecere, fără nimic și plecară împreună.

Atunci croitorul își spuse :

— Mă duc s-o văd pe fata mea cea mare, regina.

O găsi plîngînd :

— De ce plîngi, fata tatei ?

— Sînt nenorocită, tată ! Regele își dorește un fiu, iar eu nu pot să i-l fac. Copiii sînt un dar de la bunul Dumnezeu.

— Dar inelul norocului nu-ți ajută ?

— Nu-mi ajută deloc. Regele mi-a spus : Dacă într-un an n-o să am un fiu, vai de tine !" Sînt sigură c-o să-mi taie capul.

Ce să facă bietul părinte ? Și plecă să-și vadă fata cea mijlocie, principesa. O găsi și pe aceasta plîngînd.

— De ce plîngi, fata tatei ?

— Sînt nenorocită, tată ! Toți copiii pe care-i nasc, îmi mor după două zile.

— Și inelul norocului nu-ți ajută ?

— Nu-mi ajută deloc. Principele mi-a spus : „Dacă și ăsta pe care-l aștepți, o să moară, vai de tine !" Sînt sigură, tată, c-o să mă alunge din casă !

Ce să facă bietul părinte ? Și plecă.

Pe drum se gîndi s-o viziteze și pe fata cea mică, măritată cu ciobanul. Îi era rușine să se ducă în casa lor. Așa că se travesti în negustor, își luă cîteva bibelouri de vînzare și merse el ce merse pînă cînd ajunse în cele din urmă în ținuturile acelea îndepărtate.

Văzu ridicîndu-se în fața ochilor săi un palat măreț, sclipitor și întrebă al cui este.

— Este palatul regelui Soare.

În timp ce stătea și privea mirat peste măsură, se auzi strigat de la o fereastră :

— Negustorule, dacă ai ceva de vînzare, urcă pînă la noi. Regina vrea să cumpere.

Urcă și cine credeți că era regina ? Fata sa cea mică, nevasta ciobanului. Omul încremeni ; nici nu era în stare să deschidă cutiile unde-și pusese lucrurile de vînzare.

— Nu te simți bine, omule ? îl întrebă regina.

— Fata mea, sînt tatăl tău ! Și te rog să mă ierți !

Fata, care-l recunoscuse, nu-i dădu voie să se arunce la picioarele ei, ci îl îmbrățișă.

— Bine ai venit, tată ! Eu am uitat totul. Mănîncă și bea, dar înainte de a se întuneca trebuie să pleci. Dacă regele Soare te găsește aici, te va preface în scrum.

După ce tatăl se ospătă și bău, fata îi spuse :

— Aceste daruri sînt pentru voi. Această alună e pentru sora mea mai mare, iar sticluța cu apă pentru sora mijlocie. Aluna trebuie s-o înghită cu coajă cu tot, iar din sticluță trebuie să bea doar cîte o picătură pe zi, nu mai mult. Să aibă grijă, tată.

Cînd cele două surori aflară de norocul celei mici și văzură ce daruri le trimite, se aprinseră de invidie și de ciudă :

— Își bate joc de noi cu aluna și cu apa ei !

Cea mare aruncă jos aluna și o sparse cu călcîiul. Din ea țîșni un pic de sînge. Înăuntru era un copil micuț, micuț de tot căruia îi strivise capul !

Regele, văzînd gestul ei orgolios și copilașul strivit, strigă :

— Să n-o mai văd în fața ochilor mei ! Tăiați-i capul !

Și, fără pic de milă, o trimise la moarte.

Cealaltă, cam în același timp, scoase dopul de la sticluță și ieșind la fereastră zvîrlise toată apa.

Pe sub fereastră treceau niște copii care tîrau un motan mort. Apa căzu peste el și motanul învie.

— Vai, nenorocito ! urlă principele. I-ai omorît pe copiii noștri.

Și în clipa aceea de mînie o sugrumă cu propriile sale mîini.

Tatăl se întoarse plîngînd la fata cea mică și-i povesti nenorocirea surorilor ei.

— Tată dragă, ospătează-te și bea, dar înainte de a se întuneca, pleacă de-aici. Dacă regele Soare te găsește, te preface în scrum. Cînd o să am vești bune, am să te chem.

Seara, cînd regele Soare se întoarse acasă, ea îl întrebă :

— Maiestate, ce-ați văzut astăzi în drumul vostru ?

— Am văzut cum i-au tăiat capul unei regine și cum un principe și-a sugrumat soția. Și-au meritat soarta amîndouă.

— Oh, mărite doamne, erau surorile mele ! Dar le puteți învia, nu-mi refuzați acest hatîr !

— Să vedem, îi spuse regele Soare.

A doua zi, ajunse în locul unde fusese îngropată regina și bătu în lespede, vorbindu-i :

— Tu, făptură rea ce ești,
Mă trimite sora ta ;
Dacă vrei să ieși cumva,
Trebuie să te căiești.

— Sorei, iată ce-am să-i spun :
Sub pămînt mă simt ca-n cer.
Domnului atît îi cer :
Să-i dea rele, foc și scrum.

— Rămîi acolo, femeie ticăloasă !

Iar regele Soare își continuă călătoria. Ajunse în locul unde era înmormîntată principesa și bătu în lespede, vorbindu-i :

— Tu, făptură rea ce ești,
Mă trimite sora ta :
Moartea-n viață vei schimba,
Dar întîi să te căiești.

— Sorei mele vreau să-i spun
Că mă simt bine și-acum.
Dar un rău tot îi doresc :
Într-o lună să-l zăresc . . .

— Rămîi acolo, femeie ticăloasă !

Regele Soare își continuă călătoria, iar pe cele două surori le-au mîncat viermii.

Cu asta drumu-i deschis,
Zii și tu, că eu ți-am zis.

BĂTRÎNICA

A fost odată un rege foarte tînăr, care hotărîse să se însoare : dorea însă fata cea mai frumoasă din lume.

— Și dacă n-are sînge regesc ? întrebară miniștrii.

— Nu contează.

— Aflați atunci, maiestate, că fata cea mai frumoasă din lume este fiica unui cizmar. Dar oamenii, care-s răutăcioși, ar putea s-o numească regina Papuc... Măria-ta, nu se cade : gîndiți-vă mai bine.

Regele răspunse :

— Fata cizmarului este cea mai frumoasă fată din lume ? Ei bine, fata cizmarului va fi deci soția mea și regina mea. Am să merg s-o văd fără să fiu recunoscut : chiar mîine plec.

Porunci să i se înșeueze unul dintre cai și, însoțit de-un singur servitor se îndreptă spre satul unde trăia cizmarul.

Pe drum întîlniră o bătrînă care cerșea.

— Făceți-vă pomană !

Regele nici n-o băgă în seamă.

Bătrînica se tîra în urma calului său.

— Făceți-vă pomană !

Calul regelui se sperie și o lovi pe bătrîna care căzu.

Regele își continuă drumul fără să se sinchisească de ea ; dar slujitorul său, milos, se dădu jos, o ridică și după ce văzu că femeia nu pățise nimic, scoase din buzunar cele cîteva monede pe care le avea și i le întinse :

— Bătrînica mea, asta-i tot ce am.

— Mulțumesc, fiule, se vede că ai inimă bună. Primește în schimb inelușul ăsta și poartă-l mereu pe deget ; o să-ți aducă noroc.

Cînd ajunseră în sat, regele, însoțit de slujitorul său, trecu de mai multe ori prin fața dughenei cizmarului,

pînă ce o văzu pe fată, care era într-adevăr cea mai frumoasă fată din lume. Rămase pe dată fermecat.

Și, fără să mai aștepte, îi spuse cizmarului :

— Eu sînt regele. O vreau pe fata ta de soție.

— Maiestate, există o piedică. Fiica mea este legată printr-o vrajă : îi va fi soț doar acela care, vorbindu-i pentru prima dată, o va face să simtă o înțepătură în degetul mic de la mînă. Putem încerca.

Aflînd acestea, regele se neliniști puțin ; dar apoi se gîndi :

— Dacă această vrajă este soarta ei cea bună, fata trebuie să fie predestinată să se mărite cu un cap încoronat.

Și, cît se poate de mulțumit, îi spuse cizmarului :

— Să încercăm.

Cizmarul își chemă fata fără să-i spună nimic de rege : iar acesta cînd o văzu de aproape, se simți și mai mult cucerit de frumusețea ei.

— Bună ziua, frumoasă fată.

— Bună ziua, domnule.

Fata nu știa nimic de vrajă. Tatăl său, care-ar fi fost fericit s-o vadă regină, o întrebă :

— Nu simți nimic ?

— Nu ! Ce-ar trebui să simt ?

Sărmanului rege i se strînse inima auzind răspunsul fetei. Și se pregătea să plece tăcut, cînd servitorul său, care stătuse pînă atunci într-un colț, crezu nimerit să-i șoptească fetei :

— Fii atentă, este maiestatea sa !

— Au ! Au ! Au !

Fata simțea o înțepătură dureroasă în degetul mic și-și scutura mîna :

— Au ! Au ! Au !

Închipuiți-vă cum arăta regele, cînd înțelese că fata aceea, cea mai frumoasă din lume, este sortită bădăranului de slujitor.

— Îl luă deoparte pe cizmar și-i spuse :

— Las' pe mine ; fata ta va fi regină.

Întorcîndu-se la palat, îl chemă pe slujitor.

— Înainte de a te căsători cu fata cizmarului, trebuie să-mi faci un serviciu ; numai în tine am încredere. Du

această scrisoare la regele Spaniei și așteaptă răspunsul ; nimeni însă să nu afle unde te duci și în ce scop.

— Maiestate, am și plecat.

Luă scrisoarea și plecă.

La jumătatea drumului o întîlni pe bătrînă.

— Unde mergi, băiatul meu ?

— Unde mă poartă picioarele.

— Vai de tine, sărăcuțule ! Nici nu știi ce te așteaptă. Scrisoarea aceea este mincinoasă ! Dacă i-o arăți regelui Spaniei, te va omorî deîndată. Du-i-o în schimb pe asta : rezultatul va fi cu totul altul.

Slujitorul luă atunci scrisoarea de la bătrînă și aruncă scrisoarea regelui. Mulțumi și-și văzu de drum.

Trecuse deja un an și nu se mai aflase nimic despre soarta lui.

Regele se întoarse la cizmar și-i spuse fetei :

— Omul acela trebuie să fi murit ; a trecut deja un an și nu se mai știe nimic de el. Cel mai bun lucru ar fi să ne căsătorim noi doi.

— Maiestate, cum vreți.

Regele făcu pregătiri pentru nuntă și, cînd veni ziua hotărîtă, se duse împreună cu miniștrii să-și ia mireasa în caleașcă de gală.

În casa cizmarului găsiră o mătură care-i aștepta în mijlocul camerei și regele le-o arătă miniștrilor :

— Iat-o pe maiestatea sa regina !

Miniștrii, uluiți, se uitară unii la alții fără să cuteze să răspundă :

— Maiestate, asta-i o mătură !

Regele o vedea în mătura aceea pe fata cizmarului, cea mai frumoasă fată din lume ; și luînd-o de coadă (el credea c-o ia de mînă), o conduse la caleașcă și începu să-i spună vorbe dulci.

Miniștrii erau consternați și-și murmurau la ureche :

— Ce nenorocire ! Regele a înnebunit ! Regele a înnebunit !

Dar înainte de a intra în oraș, unde poporul aștepta sosirea reginei, unul dintre ei își luă inima în dinți, și-i spuse :

— Maiestate, vă cerem iertare !... Dar asta nu-i decît o mătură !

Regele se înfurie ; o luă drept jignire la adresa reginei. Opri caleașca și porunci soldaților să-l lege pe obraznicul acela de coada unui cal și să-l poarte astfel pînă la palatul regal.

Ceilalți, văzînd ce-i așteaptă, tăcură mîlc. Iar regele, după ce ajunse la palat, ieși la fereastră s-o arate poporului pe regină :

— Iat-o pe regina voastră !

Nici n-apucase bine să pronunțe aceste cuvinte, că parcă i-ar fi căzut un văl de pe ochi și se văzu acolo cu mătura în mînă, în fața mulțimii care rîdea pentru că maiestatea sa semăna cu un măturător.

Pe cine să se supere ? Era de vină doar nenorocul său și vraja care-o stăpînea pe fată.

Dar se încăpățîna tot mai mult s-o dorească de soție.

Servitorul se întoarse teafăr și nevătămat, încărcat de daruri.

— Ce ți-a răspuns regele Spaniei ?

— Maiestate, regele Spaniei a răspuns :

Hai, hei, hai,
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Regele se prefăcu mulțumit, dar chemă un vrăjitor, îi povesti cele petrecute și-l întrebă :

— De ce oare ?

— Maiestate, lucrurile stau așa : slujitorul măriei tale poartă inelul cel vrăjit dat de zînă. Atîta timp cît îl are în deget, nu veți putea să vă descotorosiți de el. Trebuie să găsim un mijloc ca să i-l luăm ; cu forța nu se poate face nimic.

Regele se gîndește ce se gîndește și într-o zi, văzînd că slujitorul său este ud leoarcă de atîta trudă, îi spune :

— Ia vino-ncoace, vreau să te cinstesc cu un pahar de vin ; îl meriți.

În vin pusese opiu, și bietul om, numai cît bău, și căzu într-un somn adînc.

Maiestatea sa îi scoase inelul din deget, îl puse pe degetul său și se duse întins la fata cizmarului.

— Bună ziua, frumoasă fată !

— Au ! Au ! Au !

Fata simțea o înțepătură dureroasă în degetul cel mic și-și scutura mîna.

— Au ! Au ! Au !

Treburile mergeau cît se poate de bine și regele porunci din nou să se facă pregătiri pentru nuntă. Cînd veni și ziua așteptată, plecă să-și ducă mireasa în caleașcă de gală.

După ce ajunseră la palat, îi spuse reginei :

— Maiestate, acesta este apartamentul măriei-tale.

Dar, puțin mai tîrziu, cînd voi să se ducă la ea, se învîrti de colo colo fără să găsească ușa, iar pe ziduri apăruse scris în mai multe locuri :

Hai, hei, hai,
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Regina participa la primirile de la curte, venea la banchete unde erau mulți invitați și apoi se retrăgea în apartamentul său.

Regele voia să se ducă la ea, dar se învîrtea de colo colo, nu găsea niciodată ușa, iar pe ziduri scria întotdeauna :

Hai, hei, hai,
N-ai avut-o, n-ai s-o ai.

Îl cuprindea disperarea, dar nu spunea nimănui nimic, pentru că se temea că va ajunge de rîsul lumii.

După ce dormi două zile la rînd, sărmanul său servitor își dădu seama că i se furase inelul și ieși din palat plîngîndu-și nenorocirea.

Dincolo de porțile orașului o găsi pe bătrînică :

— Vai, bătrînico dragă ! Mi-au furat inelul.

— Nu te teme, nu-i nimic. După ce regele se va întoarce la palat cu regina și aceasta va intra în apartamentul său, bate cuiul ăsta în pragul ușii și vei vedea.

De aceea, regele nu găsea niciodată ușa cînd voia să intre în camera reginei. Cuiul acela bătut în prag îl împiedica.

Regele turba de furie. Îl chemă din nou pe vrăjitor și-i povesti în taină cele întîmplate.

— De ce ?

— Maiestate, lucrurile stau așa : slujitorul măriei-tale a primit un cui vrăjit de la regina zînelor și l-a bătut în prag. De data asta, maiestate, nici un șiretlic nu vă poate ajuta : veți rămîne soț fără soție.

— Dar cu ce am supărat-o eu pe această regină a zînelor ? Nici măcar n-am văzut-o vreodată ?

— Nu, maiestate. Vă amintiți de o bătrînică întîlnită pe drum, care v-a cerut de pomană cînd ați plecat pentru prima oară la fata cizmarului ? Mai țineți minte că ați lovit-o și că a căzut ?

— Da.

— Ea era chiar regina zînelor.

Neavînd încotro, regele hotărî că este inutil să lupte cu o zînă și se resemnă să se însoare cu o fată frumoasă, deși nu era cea mai frumoasă fată din lume. O luă pe prințesa Franței.

Slujitorul se însură cu fata cizmarului ; iar regele îi dădu o zestre bogată și-l numi administratorul casei regale.

Regele și slujitori-i avură mulți copii,
Iar noi rămînem tot atît de proști
prima zi.

IZVORUL FRUMUSEȚII

Au fost odată un rege și o regină, care aveau o fată peste măsură de slută și diformă și, bieții de ei, nu-și găseau liniștea.

O țineau închisă, singură singurică într-o cameră izolată și, într-o zi regele, în altă zi regina îi duceau de mîncare într-un coș. Acolo începeau să jelească descărcîndu-și sufletul :

— Fată fără noroc ! Te-ai născut regină și nu te poți bucura de rangul tău !

După ce crescu mare și ajunse la vîrsta de șaisprezece ani, fata îi spuse tatălui :

— Maiestate, de ce mă țineți închisă aici ? Mai bine lăsați-mă să plec în lume. Inima îmi spune că-mi voi găsi norocul.

Regele nu se lăsa înduplecat :

— Unde să te duci așa singură și neajutorată ? Nu se poate !

— Lăsați-mă să plec sau mă omor !

În fața acestei amenințări disperate, regele nu rezistă :

— Bine, fata mea, du-te !

Îi dădu bani mulți, și într-o noapte, pe cînd toți dormeau în palat, prințesa plecă să-și caute norocul. Merse ea ce merse pînă ajunse pe o cîmpie. Soarele la amiază ardea, iar ea se așeză să se odihnească sub un copac. Nu departe, auzi o tînguire în șoaptă :

— Au ! Au ! Au !

Fata se sperie și privi neliniștită în toate părțile :

— Au ! Au ! Au !

În cele din urmă își luă inima în dinți, se apropie de locul de unde se auzea tînguirea și zări în iarbă o șopîrlă micuță, care-și mișca un ciot de coadă și plîngea.

— Ce s-a întîmplat, micuță șopîrlă ?

— Mi-am rupt o bucățică de coadă și nu știu unde s-o mai caut. O, dac-ai reuși să mi-o găsești tu, ți-aș face un dar minunat.

Prințesa se înduioșă și începu să caute prin iarbă ; și caută, și caută, încet, în toate părțile, în sfîrșit, iată codița pierdută !

— Îți mulțumesc, fată dragă. Sapă acolo și-ți vei afla darul.

După ce săpă cîtva timp, fata smulse o ceapă doar cu puțin mai mare decît o alună.

— Ce să fac cu ea ?

— Păstreaz-o cu grijă. Într-o bună zi, poate, îți va fi de folos.

Prințesa și-o puse în buzunar.

Pe drum, mergînd mai departe, întîlni o sărmană bătrînă cu un sac de grîu în spate. Deodată sacul se rupse și grîul se risipi pe jos. Bătrîna începu să-și smulgă părul din cap de supărare.

— Nu-i nimic, spuse prințesa. Ți-l adun eu de pe jos.

— Vai, fata mea, boabele sînt numărate. Unul singur dacă lipsește, bărbatu-meu mă omoară !

Și prințesa, cu o răbdare nemaipomenită, adună tot grîul, fără să piardă nici măcar un singur bob.

— Îți mulțumesc, fată bună ; n-am altceva să-ți dau. Și-i dărui un cuțitaș de doi bani, cu mînerul de fier.

— Ce să fac cu el ?

— Păstrează-l cu grijă. Într-o bună zi, poate, îți va fi de folos.

Merse iarăși mereu mai departe pînă ce ajunse pe marginea unui șanț adînc. De jos se auzea un behăit jalnic. Privi și văzu o căpriță :

— Ce ți s-a întîmplat, căpriță ?

— Am căzut și mi-am rupt un picior.

Fata coborî, o luă în spate și apoi sus îi înfășură strîns piciorul astfel că animalul putu să meargă ca și cum n-ar fi pățit nimic.

— Îți mulțumesc, fată dragă. Ce să-ți dau ? Ține clopoțelul meu.

— Ce să fac cu el ?

— Păstrează-l cu grijă. Într-o bună zi, poate, îți va fi de folos.

Prințesa scoase clopoțelul de la gîtul căpriței și-l puse în buzunar alături de cepșoară și de cuțitașul de doi bani.

Merse ce merse apoi mai departe pînă cînd, într-o seară, se opri la o gospodărie mai izolată.

— Oameni buni, dați-mi adăpost în noaptea asta !

Stăpîna casei părea o femeie cumsecade și începu să sporovăiască ba de una, ba de alta cu fata, în timp ce în bucătărie oalele fierbeau pe plită.

— Cine ești ? Unde te duci ?

Prințesa îi povesti toate necazurile sale.

— Taci din gură, taci, guralivo ! Taci din gură !

Oala de pe plită bolborosea, dar n-o auzea decît fata.

N-o ascultă și continuă să povestească pînă ce ajunse la plecarea sa din palat.

— Taci din gură, taci, guralivo ! Taci din gură !

Oala de pe plită bolborosea, dar n-o auzea decît fata. Se miră și tăcu.

— Și apoi ? o întrebă femeia.

— Iată-mă aici.

Cînd i se întoarse bărbatul, femeia îi povesti totul cu de amănuntul.

— Știi la ce m-am gîndit, bărbate ? Noi avem o fată frumoasă ca un soare ; să i-o ducem regelui. Îi vom spune

că-i fata lui pe care a transformat-o o zînă. Pe prințesă o închidem în hambar și o lăsăm acolo să moară de foame.

— Crezi că regele ne va crede ?

— Am aflat tot ce trebuie să știu.

Zis și făcut. La miezul nopții, o înșfăcară pe biata prințesă, o închiseră în hambar și a doua zi o duseră pe fata lor la palatul regal.

Regele și regina auzind povestea cu zîna se arătară neîncrezători. Dar fata, povățuită dinainte, începu :

— Maiestate, nu vă mai amintiți cum veneați în camera mea cu coșul de mîncare și-mi spuneați mereu, plîngînd : „Fată nenorocită ! Te-ai născut regină și nu te poți bucura de norocul și de rangul tău !"

Regele și regina nu mai avură ce să zică. Cuvintele astea cine altul le-ar fi putut cunoaște decît fata lor ! O îmbrățișară și decretară în regat zile întregi de sărbătoare. Celor doi soți le dăruiră un munte de bani de aur.

În vremea asta, sărmana prințesă, după ce plînse necontenit trei zile la rînd, începu să simtă că-i este foame. Strigă de mai multe ori cerînd să i se dea, de milă, măcar un coltuc de pîine uscată. Nu se arătă însă suflet de om ! Atunci își aduse aminte de cepșoară :

— Măcar îmi va înșela foamea !

Și o scoase din buzunar.

— Poruncește ! Poruncește !

— Aș vrea să mănînc !

Și iată mîncăruri calde, șervețele, tacîmuri, un cuțit, o sticlă și un pahar. Iar cînd termină, totul dispăru.

Scoase din buzunar cuțitașul :

— Poruncește ! Poruncește !

— Să mi despici ușa asta în bucăți !

Și, într-o clipă, ușa nu mai era decît o grămadă de lemne.

Scoase din buzunar clopoțelul și începu să sune. Și iată o turmă de capre, multe de nici nu le puteai afla numărul.

— Poruncește ! Poruncește !

— Să-mi pașteți cîmpul ăsta pînă ce n-o mai rămîne fir de iarbă.

Și într-o clipă, iată : tot ce se afla în jurul gospodăriei, semănăturile, via, pomii, era complet distrus.

Prințesa plecă și ajunse într-un oraș, unde domnea un rege al cărui singur fiu era grav bolnav. Cei mai pricepuți, cei mai învățați medici din lume nu reușiră să descopere de ce boală suferă. Spuneau mereu că este nebun, deși prințul judeca perfect. Avea însă nenumărate capricii și slăbea, se usca văzînd cu ochii încît ajunsese doar o umbră de om.

Într-o zi, prințul care stătea la fereastră, o văzu trecînd pe prințesă.

— Aoleu ! Ce urîtă-i ! Aduceți-o la mine ! Aduceți o sus !

Regele o chemă.

— Fată, vrei să intri în slujba mea ?

— Sigur că da, măria-ta.

— Îl vei sluji pe prinț.

Și fata începu să-l slujească pe prinț. Iar acesta :

— Urîto, fă așa ! Urîto, fă pe dincolo !

Din urîtă n-o mai scotea, se răstea mereu la ea și-o punea să-i spele pînă și farfuriile.

O dată avu chef să mănînce păstăi de fasole ; era toamnă ! Unde să le găsească ?

— Vreau păstăi ! Păstăi !

Nu mai spunea decît asta și refuza să mănînce altceva.

Regele ar fi fost în stare să plătească păstăile în aur curat.

Prințesa își aminti de cepșoara ei și o scoase din buzunar.

— Poruncește ! Poruncește !

— O farfurie plină cu păstăi !

Prințul le înghiți cu lăcomie și apoi spuse :

— Mă simt mai bine !

Altă dată avu chef să mănînce tocăniță de melci. Dar iarăși nu era timpul potrivit.

— Tocăniță de melci ! Tocăniță de melci !

Repeta doar asta întruna și refuza să mănînce altceva. Regele ar fi fost în stare să plătească melcii în aur curat.

Prințesa ceru din nou ajutorul cepșoarei.

— Poruncește ! Poruncește !

— O tocăniță de melci !

Prințul o înghiți cu lăcomie și apoi spuse :

— Mă simt mult mai bine !

Într-adevăr, începuse să se îngraşe puţintel.

Altă dată avu chef să mănînce chifteluţe din carne de rîndunică. Iarăşi nu era timpul potrivit. De unde să le ia ?

— Chifteluţe de rîndunică ! Chifteluţe de rîndunică !

Regele ar fi fost în stare să plătească şi rîndunelele în aur curat.

Prinţesa, ca de obicei, îşi scoase din buzunar cepşoara.

— Porunceşte ! Porunceşte !

— Chifteluţe de rîndunică !

Prinţul le înghiţi cu lăcomie şi apoi spuse :

— Mă simt perfect sănătos.

Era rumen la faţă ca un măr ; nici nu-şi mai aducea aminte că fusese bolnav. Iar într-o zi, spuse văzînd-o pe prinţesă :

— Vai, cît e de urîtă ! Cine-i asta ! Alungaţi-o de-aici !

Prinţesa plecă plîngînd : Asta era soarta ei !

O întîlni pe bătrîna aceea cu grîul.

— Ce ţi s-a întîmplat, fata mea ?

Ea îi povesti pe scurt tot ce i se întîmplase.

— Fii liniştită, fată dragă ! Am să te ajut eu. Vino cu mine.

Şi o duse în faţa unei peşteri.

— Ascultă-mă cu atenţie : înăuntru este izvorul frumuseţii. Cine poate să se scufunde în el dintr-o dată, devine frumos ca lumina zilei. Peştera are patru încăperi. În prima se află un balaur : aruncă-i în gură cepşoara şi te va lăsa să treci. În a doua se află un uriaş îmbrăcat în oţel din cap pînă în picioare, cu o măciucă de fier în mînă : arată-i lama cuţitaşului şi te va lăsa să treci. În cea de-a treia încăpere stă un leu înfometat : cînd îţi iese în cale, scoate clopoţelul şi sună-l. Nici el nu se va atinge de tine. Dar să nu te temi : dacă te temi, gata, nimic nu-ţi mai foloseşte. În fine, în cea de-a patra încăpere se află fîntîna. Cînd intri, aruncă-te în ea aşa îmbrăcată, fără să şovăi o singură clipă.

Prinţesa intră. Şi iată balaurul cu o gură uriaşă, care îşi întindea gîtul pregătindu-se să o înghită. Îi aruncă cepşoara în gură şi el se retrage, se încolăceşte alene şi se culcă.

Fata merge mai departe. Și iată-l pe uriașul îmbrăcat în oțel din cap pînă-n picioare, că se aruncă înaintea ei învîrtind măciuca de fier și scoțînd urlete îngrozitoare. Îi arată lama cuțitașului și uriașul se retrage și se ghemuiește într-un colț.

Prințesa trece în cea de-a treia încăpere : iată și leul care rage cu gura larg deschisă, cu coada ridicată, cutremurînd aerul din jurul său. Fata scutură clopoțelul, o turmă de capre țîșnește din pămînt, iar leul se năpustește asupra lor, le sfîșie și le mănîncă.

Fata merge mai departe. Vede izvorul și se aruncă îmbrăcată în el.

De cînd lumea-i lume, nu se mai văzuse frumusețe ca a ei !

Se întoarse în orașul unde trăia prințul și-și găsi cu chirie o cameră chiar în fața palatului regal.

Prințul rămase uluit cînd o văzu :

— O, ce frumusețe de fată ! De-ar fi de neam domnesc, aș lua-o imediat de soție.

Regele, care își iubea copilul ca lumina ochilor, trimise numaidecît un ministru s-o întrebe dacă este de neam domnesc.

— Sînt, răspunse ea. Dar dacă prințul mă vrea, va trebui să-mi facă trei daruri.

— Ce daruri ar trebui să facă ?

— Creasta cocoșului de aur, pielea regelui maur și peștele fără fiere. Îi dau timp trei ani de zile. De nu, nu mă poate avea.

Prințul porni în căutarea cocoșului de aur, care trăia într-o pădure ce mișuna de animale sălbatice. Și apoi avea de înfruntat o mare primejdie : cine-l auzea cîntînd, murea pe dată. După multă osteneală și nenumărate încercări, într-o dimineață, prințul descoperă cocoșul dormind pe o ramură. Trase și-l omorî pe loc. Se întoarse triumfător.

— Bine, spuse prințesa. Lasă-l acolo. Aștept acum pielea regelui maur.

Regele maur era înfricoșător. Nici un războinic nu-l învinsese pînă atunci. Dar prințul îi trimise provocarea la luptă : voia cu orice preț pielea lui.

— Să vină să și-o ia !

Se luptară cu spada, iar regele maur îl rănise de atîtea ori încît prințul șiroia de sînge.

Dar la un moment dat, prințul reuși să-l surprindă fără apărare și-l lovi drept în inimă.

— Mor ! șopti regele maur.

Prințul îl jupui cu răbdare și-i duse pielea prințesei.

— Bine, spuse ea. Las-o acolo. Aștept acum peștele fără fiere.

Asta era însă o treabă și mai grea. Cum să pescuiești tocmai peștele fără fiere între atîtea mii de pești ? Și totuși n-avea încotro.

Își luă undița, sfoara și cîrligul și se duse la malul mării.

Aștepta luni în șir : vreme pierdută ! mai rămîneau doar opt zile pînă să se împlinească trei ani în cap.

În ultima zi scoase un pește mărunțel. Norocul îi veni-e într-ajutor : era peștele fără fiere.

— Bine, îi spuse prințesa, lasă-l acolo ! Trimite acum solie la rege, tatăl meu. Nu vreau să mă mărit fără încuviințarea sa.

Trimiseră un ambasador, dar acesta se întoarse curînd.

— Regele spune că sîntem nebuni. Fiica sa este la palat, cine vrea poate s-o vadă.

— Deci ți-ai bătut joc de noi !

Și-o duseră la închisoare.

Îi rămăsese în buzunar doar clopoțelul. Disperată, începu să-l sune în grabă

Veni căprița.

— Vai, căprița mea ! Ia te uită cum am ajuns. Numai tu mă poți ajuta.

— Ia buruiana asta, mestec-o bine și ține-o în gură.

Pe măsură ce mesteca, prințesa se făcea iarăși slută și diformă cum fusese la început.

— Va fi deajuns să scuipi buruiana și vei fi din nou frumoasă. Acum taci din gură și vino după mine.

Ieșiră din închisoare fără ca temnicerii să le bage în seamă și prințesa se duse într-un suflet la părinții săi.

Cînd o văzură, regele și regina înțeleseră imediat înșelătoria. Și aflînd de ticăloșia celor doi soți, porunciră să fie aduși la palat și-i aruncară în închisoare cu fata lor cu tot.

Prințesa scuipă iarba fermecată și deveni iarăși nespus de frumoasă.

De cînd lumea-i lume nu se mai văzuse frumusețe ca a ei!

Trimiseră mesageri la palatul prințului, acesta veni, se căsători cu prințesa și trăiră împreună pînă la adînci bătrînețe în pace și bună înțelegere.

CALUL DE BRONZ

Au fost odată un rege și o regină care aveau o fată mai frumoasă decît soarele și luna și o iubeau ca pe lumina ochilor.

Într-o zi veni cineva și îi spuse regelui :

— Maiestate, treceam printr-o pădure din apropiere și l-am întîlnit pe Omul sălbatic. Mi-a poruncit : „Du-te la rege și spune-i c-o vreau de soție pe prințesă. Dacă n-o voi avea pînă în trei zile va fi vai și-amar de el!"

Auzind acestea, regele se îngrijoră peste măsură și întruni consiliul de coroană :

— Oare ce să facem ? Omul sălbatic este îngrozitor. Ar putea să ne devasteze întreg regatul.

— Maiestate, vorbi unul dintre miniștri, să căutăm o fată frumoasă, s-o îmbrăcăm ca pe prințesă și s-o trimitem în pădure. Omul sălbatic va fi, desigur, mulțumit.

Găsiră o fată tot așa de frumoasă ca prințesa, o îmbrăcară cu una dintre rochiile ei cele mai frumoase și o trimiseră în pădure. Trebuia să spună că este fiica regelui.

A doua zi însă fata se întoarse înapoi.

— Ce s-a întîmplat ?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic, care m-a întrebat : „Cine ești ?" „Sînt prințesa." „Dă să văd". Mi-a descheiat mîneca de la brațul stîng și a urlat : „Nu-i adevărat ! Prințesa are o pată pe brațul ăsta !" și m-a trimis înapoi. Dacă pînă în două zile nu-și primește nevasta, va fi vai și-amar de maiestatea sa !

Regele nu prea mai știa ce să facă și întruni încă o dată consiliul de coroană :

— Omul sălbatic știe că prințesa are o pată pe brațul stîng ; e imposibil să-l înșelăm.

— Maiestate, spuse ministrul, să căutăm altă fată, să chemăm un pictor care să-i zugrăvească pe braț o pată asemănătoare cu aceea a prințesei, s-o îmbrăcăm cu una dintre rochiile sale și s-o trimitem în pădure. De astă dată, Omul sălbatic n-o să aibă nimic de spus.

Găsiră o altă fată frumoasă, îi desenară pe braț o pată asemănătoare cu pata de pe brațul prințesei, o îmbrăcară cu una din rochiile sale cele mai bogate și o trimiseră în pădure. Trebuia să spună că este fiica regelui.

Dar a doua zi, fata se întoarse înapoi.

— Ce s-a întîmplat ?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic, care m-a întrebat : „Cine ești ?" „Sînt prințesa" i-am răspuns. „Dă să văd". S-a uitat în părul meu și a urlat : Nu-i adevărat ! Prințesa are trei fire albe de păr la ceafă. Dacă mîine nu-i aici, va fi vai și-amar de capul vostru".

Bietului rege și sărmanei regine le venea să se dea cu capul de pereți atît erau de disperați.

Să-și arunce ei minunea aceea de fată în brațele Omului sălbatic ?

— Maiestate, spuseră miniștrii, să facem o ultimă încercare. Căutăm altă fată. Pictorul îi va desena pata de pe braț, îi va vopsi în alb trei fire de păr de la ceafă, apoi o vom îmbrăca într-o rochie de-a prințesei și o trimitem în pădure. De astă dată Omul sălbatic n-o să mai aibă nimic de spus.

Dar a doua zi și această fată se întoarse înapoi.

— Ce s-a întîmplat ?

— Maiestate, l-am găsit pe Omul sălbatic care m-a întrebat : „Cine ești ?" „Sînt prințesa". „Lasă-mă să văd". S-a uitat pe brațul meu stîng : „Foarte bine". A căutat în păr, la ceafă : „Foarte bine !" Apoi a luat o pereche de pantofiori brodați și mi-a poruncit : „Încalță-i !" Dar picioarele mele nu intrau în ei și atunci a urlat : „Nu-i adevărat !" Și m-a trimis înapoi spunînd : „Vai și-amar de capul vostru !"

Atunci miniștrii :

— Maiestate, o să fie o mare nenorocire ! Ca să salvăm regatul, trebuie s-o sacrificăm pe prințesă !

Regele nu se putea resemna : și-ar fi dat și sîngele pentru fata lui ! Dar ăsta îi era de-tinut și n-avea încotro : trebuia să se resemneze.

Prințesa se dovedea cea mai curajoasă dintre toți : doar Omul ăsta sălbatic n-o s-o mănînce !

Se îmbrăcă în rochie de mireasă și, însoțită de rege, de regină, de curteni și de o mulțime imensă, în bocete și urlete sfîșietoare, se îndreptă spre pădure.

Îi îmbrățișă pe rege și pe regină spunîndu-le, ca să-i consoleze, că se va întoarce curînd să-i vadă și dispăru printre copaci și tufișuri. Nu se mai află nimic despre ea și nici despre Omul sălbatic.

După ce trecu un an, o lună și o zi, iată că sosește la curte un străin, care cere să-i vorbească regelui. Era un piticuț înalt cam de două palme, ghebos și strîmb, cu nasul încovoiat de cucuvea și cu ochișorii mici ca două gămălii. Regele nu prea avea poftă de rîs, dar cînd văzu pocitania aceea nu putu să se stăpînească.

Ce voia ?

— Maiestate, spuse piticul, vin să vă fac o propunere. Dacă-mi dați jumătate de regat și pe prințesă de soție, mă voi duce s-o eliberez din mîinile Omului sălbatic.

— Bine-ar fi ! răspunse regele. Ți-aș da nu jumătate de regat, ci întreg regatul.

— Cuvîntul de rege nu se ia înapoi !

— Pe cuvînt de rege !

Piticul plecă.

Nici nu trecuse o săptămînă că regele primea mesaj :

„Mîine, la răsăritul soarelui, să vină împreună cu regina, cu întreaga curte și cu poporul, ca să-și sărbătorească fata care se întorcea acasă".

Regele și regina nu îndrăzneau să creadă și socoteau că pocitania aceea își bate joc de ei. Cu toate acestea se duseră. Și la răsăritul soarelui, iată-l pe piticul cel ghebos și strîmb, care o ducea de mînă pe prințesa îmbrăcată mireasă, în aceeași rochie în care se dusese în pădure la Omul sălbatic.

Închipuiți-vă ce bucurie trăiau cu toții !

Petrecerile și mesele întinse se țineau lanț. Dar despre nuntă nimeni nu sufla o vorbă, iar despre jumătatea de regat nici atît.

Regele, care-și văzuse fata înapoi, și mai știa și că Omul sălbatic fusese ucis de pitic, nici nu mai voia să-și aducă aminte de promisiunea făcută. Piticul, din cînd în cînd, îl întreba :

— Maiestate, dar nunta mea ?

Regele schimba vorba de parc-ar fi fost surd.

— Maiestate, dar jumătatea mea de regat ?

Regele schimba vorba de parcă nici n-ar fi auzit.

— Halal cuvînt de rege ! îi spuse o dată piticul.

— Mă, pitic obraznic și afurisit !

Și regele îi dădu un picior în fund și-l azvîrli pe fereastră.

— Cred c-a murit !

Coborîră în stradă, dar piticul nicăieri. Se ridicase de jos, își scuturase hăinuța și plecase repede, repede, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Drum bun și cale bătută ! îi strigă regele mulțumit.

Din ziua aceea însă, prințesa își pierdu liniștea ; nu spunea un cuvînt, nu mai rîdea, se făcea tot mai palidă la față.

— Ce-i cu tine, fata mea ?

— Maiestate, nimic. Dar : . . cine-și dă cuvîntul trebuie să și-l țină.

— Cum așa ? Îl voia deci pe piticul acela ghebos și strîmb ?

— Nu vreau să spun asta. Dar . . . cine-și dă cuvîntul trebuie să și-l țină.

Nici regina nu se simțea în apele ei.

Piticul acela este puternic : îl învinsese pe Omul sălbatic ; putea să urzească o răzbunare, cine mai știe ce !

Regele răspundea ridicînd din umeri :

— Dacă pocitania aceea se mai arată încă o dată în fața mea . . . !

Însă prințesa repeta .

— Cine-și dă cuvîntul trebuie să și-l țină !

În vremea asta se află că prințesa fusese eliberată din mîinile Omului sălbatic și prințul Portugaliei își trimise solii ca s-o ceară de soție.

Prințesa nu spuse nici da, nici nu, însă regele și regina erau nerăbdători să facă nunta.

Prințul Portugaliei porni spre regatul miresei sale și pe drum întîlni un om care conducea o căruță. În căruță se afla un cal de bronz ce părea viu cu adevărat.

— Ei, omule, unde duci calul ăsta de bronz ?

— Îl duc să-l vînd.

Prințul îl cumpără și i-l duse în dar socrului său. Ziua nunții se apropia. Lumea venea în valuri, valuri ca să admire calul mîndru de bronz ce fusese așezat pe un piedestal măreț. Rămîneau cu toții cu gura căscată.

— Ai zice că-i viu ! Parcă-l auzi nechezînd !

Coborî să-l vadă și regele cu întreaga curte.

— Ai zice că-i viu ! Parcă-l auzi nechezînd !

Numai prințesa tăcea mîlc.

Prințul uimit o întreba :

— Prințesă, nu-ți place calul ?

— Îmi place atît de mult, îi răspunse ea, încît ard de nerăbdare să mă urc în șa.

Aduseră o scară și prințesa urcă pe calul de bronz. Îi pipăia coama, îi mîngîia gîtul, îi dădea ușor pinteni cu tocul și murmura în glumă :

— Căluț, căluțul meu,
De pe piedestal sări jos ;
Nu greși, și fii mintos,
Ascultă de sfatul meu.

Nici nu pronunță bine ultimul cuvînt că, deodată, calul de bronz se scutură, își agită coama, scoase un nechezat și zbură cu un salt prin aer. Într-o clipă, calul și fata dispărură.

Toți erau îngroziți, nimeni nu îndrăznea nici să sufle. Dar în mijlocul tăcerii izbucni un hohot de rîs, un hohot batjocoritor de rîs :

— Ha ! Ha ! Ha !

Regele privi și-l văzu pe pitic care se frîngea în două de atîta rîs, se răsucea cu cocoașa lui cu tot, pe piciorușele sale strîmbe. Înțelese numaidecît : calul zburător era opera piticului.

— Vai ! Piticule, pitic micuț, îi spuse el căindu-se, dacă-mi înapoiezi fata ți-o dau de soție și jumătate de regat ca zestre.

Dar piticul continua să se frîngă în două de rîs :

— Ha ! Ha ! Ha !

Văzîndu-l, toți cei de față începură să rîdă în hohote, chiar și regina :

— Ha ! Ha ! Ha !

Se țineau cu mîinile de burtă, nu mai puteau de rîs. Numai bietul rege stătea acolo bosumflat și batjocorit, de-ți era și milă să te uiți la el.

— Ah, piticule, pitic micuț ! Dacă-mi aduci fata înapoi, ți-o dau de soție și-ți mai dau pe deasupra și jumătate de regat ca zestre.

— Maiestate, dacă spuneți adevărul, îi răspunse piticul, trebuie mai întîi să vă luați înapoi ce mi-ați dat mai demult.

— Ce ți-am dat ?

— Un picior în fund.

Regele șovăia : îi era rușine să primească un picior în fund în fața poporului și a curtenilor. Dar dragostea pentru fiica sa îl hotărî. Se întoarse cu spatele la pitic și resemnat aștepta. Piticul însă voi să se arate mai generos decît el și, în loc să-l lovească, spuse :

— Căluț, căluțul meu,
Fă așa cum îți spun eu ;
Vino iar pe piedestal,
Fii din nou un mîndru cal.

Și cît ai clipi din ochi, calul și prințesa se întoarseră.

Piticul îi spuse atunci regelui :

— Maiestate, dați-mi un pumn în cocoașă. Să nu vă temeți !

Regele îi dădu un pumn în cocoașă și aceasta dispăru.

— Maiestate, trageți-mă de picioare ! Să nu vă temeți !

Regele îl trase cu putere de picioare și acestea se îndreptară pe dată.

— Maiestate, apucați-mă bine, regina de brațe, iar măria ta de picioare și trageți cu putere.

Regele și regina îl apucară unul de picioare, cealaltă de brațe și trage, și trage, și trage, piticul, din pitic cum era, deveni un tînăr frumos și înalt.

Prințul Portugaliei își dădu seama că este de prisos și spuse :

— Dați-mi măcar calul ăsta ca să ajung mai repede acasă.

Urcă pe calul de bronz și, după ce pronunță cuvintele magice, dispăru.

Prințesa și Piticul (i-au păstrat întotdeauna acest nume) se căsătoriră.

Iară noi ne lingem pe degete.

OUL NEGRU

A fost odată o bătrînă care trăia din pomană și tot ceea ce primea împărțea exact în două : jumătate își oprea pentru ea și jumătate îi dădea găinii sale.

În fiece dimineață, în zori, găina începea să cotcodăcească : făcuse un ou. Bătrîna îl vindea cu un ban și cumpăra pîine. Coaja o mărunțea pentru găină, iar miezul îl mînca ; apoi pleca iar să cerșească.

Veni însă un an rău. Într-o zi, bătrîna se întoarse acasă cu mîinile goale.

— Ah, găinușa mea ! Azi rămînem nemîncate !

— Răbdare ! O să mîncăm mîine.

A doua zi în zori, găina începu să cotcodăcească. În loc de un ou, făcuse de astă dată două, unul alb și celălalt negru.

Bătrînica plecă să le vîndă. Pe cel alb îl vîndu imediat ; dar nimeni nu voia să creadă că oul negru este ou de găină. Bătrîna cumpără, ca de obicei, pîine de un ban și se întoarse acasă.

— Ah, găinușa mea ! Nimeni nu vrea să cumpere oul cel negru.

— Du-i-l regelui.

Bătrîna îl duse regelui.

— Ce fel de ou e ăsta, femeie ?

— Maiestate, e ou de găină.

— Și cît vrei pe el ?

— Maiestate, cît vă lasă inima.

— Dați-i o sută de lire.

Cu o sută de lire, bătrîna se simți mai bogată decît însăși măria-sa.

Chiar în zilele acelea, o găină de-a reginei căzuse cloșcă, și, printre ouăle puse la clocit, îl așezară și pe cel negru. Dar cloșca nu-l cloci.

Regele trimise după bătrînă :

— Oul acela, femeie, era stricat.

— Nu se poate, maiestate ; găina îl făcuse chiar în ziua aceea.

— Dar n-a ieșit pui din el.

— Trebuia să-l clocească măria-sa, regina.

Părea o treabă mai curînd ciudată. Dar regina, curioasă, spuse :

— Am să-l clocesc eu.

Și-l puse în sîn. După douăzeci și două de zile, auzi cum se sparge coaja. Ieși un puișor alb o frumusețe.

— Maiestate, maiestate ! Făceți-mi supă cu vin.

Și piuia.

— Ești cocoșel sau puicuță ?

— Maiestate, sînt cocoșel.

— Cîntă.

— Cucurigu !

Era deci cocoșel. Și deveni distracția întregii curți. Dar cu cît creștea cu atît se făcea mai obraznic. La masă ciugulea din farfuria regelui și a reginei ; scurma, ca și cum așa s-ar fi cuvenit, în farfuriile miniștrilor care nu îndrăzneau să-i spună huști ! din respect pentru rege ; rătăcea de colo colo prin camerele palatului, se cuibărea oriunde, murdărea totul cu găinat. Și apoi mereu, cît îi ziulica de lungă !

— Cucurigu ! Cucurigu !

Te asurzea. Curtenii nu mai puteau răbda.

Într-o zi, regina își făcuse o rochie nouă, o minunăție, care costase o groază de bani. Nici n-apucase bine s-o îmbrace că iată, vine cocoșelul și i-o murdărește.

Regina mai să-și iasă din minți de furie :

— Cocoșel mizerabil ! De astă dată hai, treacă mearsă. Dar dacă mai faci o dată ți-arăt eu ție !

Și comandă la croitoreasă o altă rochie și mai împodobită. Croitoreasa își dădu toată silința, se-nțelege ; închipuiți-vă ce rochie îi făcuse ! Dar nici n-apucă regina s-o îmbrace, că iată vine cocoșelul și i-o murdărește.

Regina nu mai vedea în fața ochilor de furie :

— Cocoșel mizerabil ! Pînă aici ți-a fost ! Chemați-l pe bucătar.

Bucătarul veni.

— Să-mi faci o supă din cocoșul ăsta !

I-au tăiat gîtul în bucătărie și l-au pus la fiert. Dar numai cît dădu primul clocot în oală :

— Cucurigu !

Cocoșul sări afară de parcă nici n-ar fi fost tăiat, jumulit și pîrlit.

Bucătarul alergă la regină :

— Maiestate, cocoșelul a înviat !

Nu era un lucru obișnuit și cocoșelul ajunse la mare preț. Toți îl priveau cu respect, cîte unii se temeau de el. Iar el își făcea de cap. La masă ciugulea cu nerușinare din farfuriile regelui și ale reginei ; scurma netulburat în farfuriile miniștrilor, care, din respect pentru rege, nu îndrăzneau să-i spună huști ! ; se cuibărea oriunde, murdărea pînă și tronul regal și-l umplea de găinaț. Și apoi, zi și noapte, cucurigu ! Te asurzea. Poporul blestema, strîngînd din dinți :

— Lua-l-ar naiba pe cocoșul ăsta și pe cei care-l cresc!

Într-o zi maiestatea sa trebuia să-i trimită un mesaj altui rege. Luă hîrtie, peniță și călimară, scrise scrisoarea și o lăsă pe măsuță să se usuce. Cocoșelul se urcă sus și i-o murdărește chiar pe locul iscăliturii.

— Cocoșel murdar ! De astă dată, hai treacă-meargă ! Altă dată te-nvăț eu minte !

Regele scrise din nou scrisoarea, o lăsă iarăși pe măsuță ca să se usuce. Cocoșelul se urcă sus, i-o murdărește chiar pe locul iscăliturii.

Regele nu mai vedea în fața ochilor de furie :

— Cocoșel murdar ! Te-nvăț eu minte ! Chemați-l pe bucătar.

Bucătarul veni.

— Să mi-l faci friptură azi la prînz.

În bucătărie îi tăiară gîtul și-l înfipseră în frigare.

La ora mesei, bucătarul îl servi pe tavă. Maiestatea sa începu să-l împartă, la unul o aripă, la altul un picior, unuia o bucată de piept, altuia tîrtița; el își opri gîtul și capul cu creasta și bărbiile. Dar abia terminase de mîncat că din adîncul stomacului său se auzi :

— Cucurigu !

Incremeniră cu toții. Îi chemară imediat pe medicii de la curte.

— Ar trebui să-i deschidem burta regelui ; dar cine are curajul s-o facă ?

Iar cocoșelul, din stomacul maiestății sale, striga din cînd în cînd :

— Cucurigu !

— Chemați-o pe bătrînă, spuse regele.

Bătrîna tocmai venea să ceară de pomană la palat și-i spuseră să urce la rege.

— Vrăjitoare blestemată ! Cum ai vrăjit oul acela ? Am mîncat capul cocoșului, iar el cîntă acum din burta mea. Dacă nu mă scapi, poți să fii sigură că nu mai ai mult de trăit.

— Maiestate, dați-mi răgaz o zi.

Se întoarse acasă :

— Ah, găinușa mea ! M-a chemat regele : „Am mîncat capul cocoșelului, iar acesta cîntă din burta mea". Dacă nu-l scap, mă omoară !

— Bătrînica mea, asta-i treabă ușoară. Ia mîine o mînă de grăunțe, întoarcete la rege și spune ; *boabe, boabe !* Auzindu-te, cocoșelul o să iasă afară.

Și a fost întocmai așa.

Dar era un lucru foarte ciudat. Cocoșelul ajunse vestit în toată țara și începu să-și facă de cap și mai tare decît înainte.

Într-o dimineață, înainte de a se lumina de ziuă :

— Cucurigu ! Maiestate, vreau o găină.

— Să-i dăm o găină ! .

A doua zi, înainte de a se lumina de ziuă :

— Maiestate, vreau altă găină !

Și tot așa, ceru două duzini de găini.

Într-altă dimineață, înainte de a se lumina de ziuă :

— Maiestate, vreau pinteni de aur !

— Să-i dăm pinteni de aur !

Cocoşelul, care devenise o mîndreţe de cocoş, se împăuna cu pintenii săi de aur, ciugulind ba una, ba alta.

Altă dată, înainte de a se lumina de ziuă :

— Cucurigu ! Maiestate, vreau o creastă dublă de aur.

— Să-i dăm o creastă dublă de aur !

Regele începea să se plictisească ; dar cocoşul cu pintenii de aur şi cu creasta sa dublă de aur se împăuna peste tot, ciugulind ba una, ba alta.

În sfîrşit, într-o dimineaţă, înainte de a se lumina de ziuă :

— Cucurigu ! Maiestate, vreau jumătate de regat ; am şi eu coroană ca măria-ta.

Regele îşi pierdu răbdarea :

— Să nu-l mai văd înaintea mea pe cocoşul ăsta obraznic !

Dar cum să facă ? Să-l omoare nu folosea la nimic : învia mereu. Să-l ducă departe de palat, iar nu folosea la nimic : s-ar fi întors. Să-l ia cu binişorul era şi mai rău ; răspundea în bătaie de joc : — Cucurigu !

Disperat, regele trimise iar după bătrînă :

— Dacă nu mă scapi de cocoşul ăsta, îţi tai capul !

— Maiestate, daţi-mi răgaz o zi.

Se întoarse acasă :

— Ah, găinuşa mea ! Regele a trimis iar după mine : „Dacă nu mă scapi de cocoşul ăsta, îţi tai capul !" Ce să-i răspund ?

— Răspunde-i : „Maiestatea voastră n-are copii. Mai bine să-l adopte pe cocoşel şi acesta se va linişti."

Regele, neavînd încotro, se hotărî să-l adopte. Dar n-a folosit prea mult nici asta.

Cu toate găinile acelea, palatul devenise un coteţ. Regele, regina, miniştrii, curtenii, servitorii înotau în găinaţ din cap pînă-n picioare şi nu mai rezistau, pur şi simplu. Iar apoi cotcodăceli ici, cucurigu dincolo, îşi simţeau capul ca o baniţă !

Poporul blestema scrîşnind din dinţi :

— Să-i ia naiba pe cocoş şi pe găinile lui şi pe cei care le cresc !

— Ascultă, vrăjitoareo, spuse regele. Dacă pînă mîine nu mă descotoroseşti de cocoş şi de găinile lui, vei plăti cu capul.

— Maiestate, numai zîna Morgana se poate descurca aici ; trimiteți după ea.

Regele trimise după zînă. Dar zîna îi răspunse :

— Cine are nevoie, să vină la mine, iar cine n-are, să-i trimită pe alții.

Așa că regele trebui să pornească el însuși la drum.

— Maiestate, pînă cînd cocoșul ăsta nu va deveni om în carne și oase ca măria-ta, nu veți avea liniște.

— Și ce trebuie să facem ca să devină om în carne și oase ?

— Vă trebuie trei feluri de boabe de grîu. Trageți cu propria mînă trei brazde și aruncați semințele. Apoi secerați, treierați, fără să amestecați grîul și spuneți :

Boabe, boabe !
Cin-le vrea să nu le scape !

Dați la găini aceste semințe. Cînd n-o să mai rămînă nici un singur bob, spuneți :

Boabe, boabe !
Cin-le vrea să nu le scape !

Dați la găini celălalt grîu. Cînd n-o să mai rămînă nici un singur bob, spuneți :

Boabe, boabe !
Cin-le vrea să nu le scape !

Și apoi veți arunca aceste ultime boabe de grîu.

Regele se străduí să facă întocmai cum fusese învățat. Cînd veni vremea spuse :

Boabe, boabe !
Cin-le vrea, să nu-ți scape !

Și jumătate dintre găini muri.

Boabe, boabe !
Cin-le vrea, să nu-ți scape !

Și restul găinilor muri.

Boabe, boabe !
Cin-le vrea, să nu-ți scape !

Cocoșul începu să ciugulească de unul singur și, după ce înghiți și ultimul bob, se dădu deoparte, apoi se lungi,

cucurigu ! Își scutură penele și deveni o mîndrețe de flăcău. Îi rămăseseră numai creasta și pintenii de cocoș. Dar asta nu mai avea nici o importanță !

Regele vorbi poporului :

— Eu n-am copii ! Acesta va fi moștenitorul meu ! Să-l respectați !

— Trăiască prințul ! Trăiască prințul !

Dar își spuneau în șoaptă :

— Vedem noi mai tîrziu. Cine cocoș se naște, strigă cucurigu !

După cîteva luni, prințul deveni melancolic. Voia să rămînă singur, nu vorbea cu nimeni.

— Ce ai, băiatul meu ?

— Maiestate, n-am nimic.

Nu voia să mărturisească nimănui pentru că se rușina, dar ar fi dorit nespus de mult să strige cucurigu.

Fură chemați medicii de curte, îi chemară și pe cei mai renumiți medici din străinătate. Nici unul nu se pricepea ce să facă.

— Poate prințul vrea să-și ia o soție ?

— Nu voia soție.

— Dar atunci ce voia ? Orice-ar fi dorit i s-ar fi îngăduit.

— Aș vrea ... să strig cucurigu !

Îi dădură voie și el nu se potoli toată ziulica.

Atunci îi tăiară creasta și se lecui : nu-i mai veni niciodată să strige cucurigu. Dar poporul :

— Vedem noi mai tîrziu. Ce din găină iese, trebuie să scurme.

După cîteva luni, prințul redeveni melancolic. Voia să stea singur, nu vorbea cu nimeni.

— Ce ai, băiatul meu ?

— Maiestate, n-am nimic.

Nu voia să mărturisească nimănui pentru că se rușina, dar ar fi dorit nespus de mult să iasă în curte și să înceapă să scurme.

Fură chemați din nou medicii, care iar nu se pricepură să facă nimic.

— Poate prințul vrea să-și ia o soție ?

— Nu voia soție.

— Atunci ce voia ? Orice-ar fi dorit, i s-ar fi îngăduit.

— Aș vrea ... să ies afară să scurm !

Îi dădură voie.

Apoi îi smulseră pintenii și se lecui și de scurmat.

Veni în cele din urmă și vremea să se însoare.

— Fiul meu, ți-ar plăcea prințesa Spaniei ?

— Maiestate, dacă mă însor ... aș vrea să iau o puicuță !

— Iar o luăm de la început ?

În ziua aceea regele nu prea era în apele lui. Scoase sabia și-i reteză capul.

Dar în loc de sînge de om, curse sînge de găină.

Îndată apăru bătrînica :

— Maiestate, de astă dată s-a terminat.

Îi lipi capul cu salivă și prințul învie numaidecît.

Acum era însă om cu adevărat, se liniști și peste puțină vreme se însură cu prințesa Spaniei. Apoi ajunseră și ei, la rîndul lor, rege și regină și mai făcură cîteodată și bine.

Iar basmul nostru se încheie aici.

FIICA REGELUI

Au fost odată un rege și o regină care aveau o singură fată și o iubeau ca pe lumina ochilor.

Regele Franței își trimise mesagerii ca s-o ceară de soție.

Dar regele și regina nu voiau să se despartă de fata lor și i-au răspuns :

— E doar o copilă.

Un an mai tîrziu, regele Spaniei își trimise și el mesagerii.

Regele și regina au răspuns din nou :

— E doar o copilă.

Cei doi regi s-au supărat. Au căzut la înțelegere și au chemat un vrăjitor.

— S-o vrăjești pe fata regelui ! Vraja cea mai rea pe care o știi să i-o faci !

— Într-o lună veți căpăta ceea ce doriți.

După o lună vrăjitorul se prezintă în fața celor doi regi :

— Iată ! Să-i dăruiți acest inel ; după ce-l va purta în deget douăzeci și patru de ore, o să vedeți ce se va întîmpla.

Nu i-l puteau dărui pentru că se certaseră deja cu părinții fetei. Și-atunci cum să facă ?

— Mă ocup eu de asta.

Regele Spaniei se travesti în bijutier și deschise o prăvălie în fața palatului regal.

Regina voia să cumpere bijuterii și trimise după el.

El se duse, păstrînd deoparte, într-o cutiuță inelul vrăjit.

După ce regina cumpără mai multe bijuterii, se întoarse spre fată :

— Dar tu nu vrei nimic ?

— Nu-mi place nimic din ceea ce are.

— Am aici un inel rar, o să vă placă. Și falsul bijutier scoase inelul vrăjit.

— Oh, ce frumusețe ! Ce frumusețe ! Cît costă ?

— Prințesă, inelul e neprețuit, dar primesc cît vreți să-mi dați.

Îi dădură bani mulți și negustorul plecă.

Prințesa își puse inelul în deget și-l admiră fericită :

— Oh, ce frumusețe ! Ce frumusețe !

Dar seara, după douăzeci și patru de ore :

— Vai ! Vai ! Vai !

Regele, regina, doamnele de la curte se năpustiră cu lumînări în mînă.

— Dați-vă la o parte ! Dați-vă la o parte ! Sînt făcută din cîlți.

Într-adevăr, carnea sărmanei prințese devenise de cîlți.

Regele și regina erau disperați. Au întrunit imediat Consiliul de coroană.

— Ce-i de făcut ?

— Maiestatea voastră să dea un anunț : cine o vindecă pe prințesă va fi ginerele regelui.

Și crainicii se răspîndiră în tot regatul cu surle și tobe.

— Cine o vindecă pe prințesă va fi ginerele regelui !

Într-un oraș, trăia un flăcău, fiul unui biet cîrpaci. Și cum vedea că în casa lor se moare de foame, îi spuse într-o zi tatălui său :

— Tată, binecuvîntează-mă. Plec în lume să-mi caut norocul.

— Cerul să te binecuvînteze, fiul meu !

Tînărul porni la drum.

După ce se depărtă, văzu pe o cărare singuratică o ceată de băieți care țipau și aruncau cu pietre într-o sărmană broască rîioasă pe care voiau s-o omoare :

— Ce rău v-a făcut ? Ce-aveți cu ea ? Este o biată vietate : lăsați-o în pace !

Văzînd însă că băieții n-aveau de gînd să înceteze, sări în mijlocul lor, îi dădu un pumn unuia, o palmă altuia și-i risipi ; broasca rîioasă avu timp să se ascundă într-o groapă.

Merse el ce merse și-i întîlni pe crainicii regelui, care sunînd din surle și bătînd toba, strigau :

— Cine o vindecă pe prințesă va fi ginerele regelui !

— Dar ce boală are prințesa ? îi întrebă el.

— A devenit de cîlți.

Salută și își continuă drumul pînă cînd îl prinse noaptea pe cîmpie. Privea de jur împrejur și căuta un loc de odihnă ; cînd se întoarse, văzu alături de el o preafrumoasă doamnă. Tînărul tresări.

— Nu te teme : sînt o zînă. Am venit să-ți mulțumesc.

— Pentru ce să-mi mulțumești ?

— Tu mi-ai salvat viața. Acesta este destinul meu : ziua broască rîioasă, iar noaptea zînă. Cere mi ce vrei.

— Zînă bună, fata regelui a devenit de cîlți și cel ce-o vindecă, ajunge ginerele regelui. Învață mă ce să fac Îmi este de ajuns

— Ia această spadă și mergi drept înainte, mereu înainte. Ai să ajungi într-o pădure ce mișună de șerpi și de animale sălbatice. Nu te speria : mergi drept înainte pînă la palatul vrăjitorului. Cînd ajungi, bate de trei ori în poartă . . .

Și-i explică amănunțit ce să facă.

— Dacă o să ai nevoie de mine, vino de mă caută.

Tînărul îi mulțumi și porni la drum. Merse el ce merse pînă ce intră într-o pădure ce mișuna de animale

sălbatice. Era ceva cumplit. Urlau, scrîșneau din dinți, își deschideau larg fălcile ; dar el nu se sperie și merse mereu înainte. În cele din urmă ajunse la palatul vrăjitorului și bătu de trei ori în poartă.

— Îndrăzneţule, îndrăzneţule ! Ce vrei de la mine ?

— De eşti cu adevărat vrăjitor, vino să te baţi cu mine.

Vrăjitorul se supără și ieși înarmat pînă-n dinți ; dar cum văzu spada din mîna flăcăului, strigă :

— Nenorocitul de mine !

Și se aruncă în genunchi.

— Cruță-mi măcar viața !

— Dezleagă vraja cu care ai legat-o pe prințesă și ți voi lăsa viața.

Vrăjitorul scoase din buzunar un inel și-i spuse :

— Ține : pune-i-l în degetul cel mic de la mîna stîngă și vraja va fi dezlegată !

Tînărul mulțumit se înfățișează înaintea regelui.

— Maiestatea voastră, este adevărat că acela care o vindecă pe prințesă va deveni ginerele măriei-tale ?

— Adevărat, cît se poate de adevărat.

— Atunci sînt gata s-o vindec.

O chemară pe prințesă și toți curtenii se adunară în jurul lor ; dar numai cît îi puse inelul în deget și prințesa fu cuprinsă de flăcări din cap pînă-n picioare. Izbucniră urlete de groază. În zăpăceala generală, tînărul fugi și nu se mai opri pînă ce nu ajunse la locul unde-i apăruse zîna.

— Zînă bună, unde eşti ?

— La porunca ta.

Îi povesti nenorocirea sa.

— Te-ai lăsat păcălit ! Ține acest pumnal și întoarce-te la vrăjitor : vei vedea că de astă dată n-o să-și mai bată joc de tine.

Tînărul porni la drum și, după ce ajunse la palatul vrăjitorului, bătu de trei ori în ușă.

— Îndrăzneţule, îndrăzneţule ! Ce vrei de la mine ?

— De eşti cu adevărat vrăjitor, vino să te baţi cu mine !

Vrăjitorul se supără și ieși înarmat pînă-n dinți. Dar cum văzu pumnalul din mîna flăcăului, se aruncă în genunchi :

— Cruță-mi măcar viața !

— Vrăjitor blestemat, ți-ai bătut joc de mine. Ai să rămîi legat în lanțuri, pînă ce vei rupe vraja.

Îl legă bine, înfipse pumnalul în pămînt și prinse capătul lanțului de el. Vrăjitorul nu putea să se miște.

— Ești mai puternic decît mine ! Întoarce-te la prințesă, scoate-i inelul bijutierului din deget și vraja va fi dezlegată.

Tînărul nostru nu prea se simțea în largul său la gîndul că trebuie să apară iarăși în fața regelui ; dar, aflînd că prințesa scăpase numai cu cîteva arsuri, pentru că toți curtenii săriseră imediat să stingă focul, și-a făcut curaj.

— Maiestate, vă rog să mă iertați. N-a fost vina mea. Vrăjitorul cel ticălos e vinovat. Dar acum lucrurile s-au schimbat. Să-i scoatem prințesei inelul din deget și vraja va fi dezlegată.

Au făcut întocmai. Prințesa redeveni om în carne și oase, dar părea lipsită de viață : n-avea nici limbă, nici ochi, nici urechi ; flăcările o schilodiseră. Iar dacă el n-o vindeca pe deplin, nu putea să devină ginerele regelui.

Porni din nou la drum și se întoarse în locul unde-i apăruse zîna.

— Zînă bună, unde ești ?

— La porunca ta.

Îi povesti toată nenorocirea sa.

— Te-ai lăsat păcălit !

Și-i explică amănunțit ce să facă.

Tînărul se întoarse la vrăjitor.

— Vrăjitor ticălos, iar ți-ai bătut joc de mine ! Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte !

— Te rog, nu mă pedepsi ! Mergi la surorile mele, care stau puțin mai departe de-aici. Faci așa și așa...

Merse el ce merse pînă ce ajunse pe o pajiște unde se afla un palat aidoma cu palatul vrăjitorului. Bătu în poartă.

— Cine ești tu ? Ce vrei de la mine ?

— O caut pe Corniță de aur.

— Înțeleg. Te trimite frate-miu. Ce poftește de la mine ?

— Un petecel de stofă roșie ; i s-a găurit mantaua.

— Ce sîcîială ! Ține !

Și-i aruncă de la fereastră un petecel de catifea roșie, tăiat în formă de limbă.

Merse el ce merse pînă ajunse la poalele unui munte, unde se afla un palat aidoma cu palatul vrăjitorului. Bătu în poartă.

— Cine ești tu ? Ce vrei de la mine ?

— O caut pe Mînuță de aur.

— Înțeleg : Te trimite frate-miu ! Ce poftește de la mine ?

— Două boabe de linte pentru ciorbă.

— Ce sîcîială ! Ține...

Și-i aruncă de la fereastră două boabe de linte învelite într-o bucățică de hîrtie.

Merse el ce merse pînă ajunse într-o vale unde se afla un alt palat aidoma cu palatul vrăjitorului. Bătu în poartă.

— Cine ești tu ? Ce vrei de la mine ?

— O caut pe Picioruș de aur.

— Înțeleg : Te trimite frate-miu. Ce poftește de la mine ?

— Doi melcușori ca să-i mănînce la cină !

— Ce sîcîială ! Ține...

Și-i aruncă de la fereastră melcușorii.

Tînărul se întoase la vrăjitor.

— Am adus ce mi-ai cerut.

Vrăjitorul îi explică amănunțit ce trebuie să facă și, cum tînărul voia să plece, îi spuse :

— Mă lași aici legat ?

— Ai merita-o, dar îți dau drumul. De m-ai înșelat, vai de tine !

Tînărul se prezentă la palatul regal și ceru să fie condus în fața prințesei.

Îi deschise gura, îi puse în locul limbii bucățica aceea de catifea roșie și prințesa își recăpătă graiul. Dar primele cuvinte pe care le spuse fură împotriva lui :

— Cîrpaci nenorocit ! Pleacă de-aici ! Pleacă de-aici !

Bietul băiat era năucit.

— Asta-i lucrătura vrăjitorului !

Fără s-o bage în seamă, luă cele două grăunțe de linte, i le lipi cu puțină salivă pe pupilele stinse și fata începu să vadă ; dar numai cît îl privi, își acoperi ochii cu mîinile :

— Doamne, cît e de urît ! Cît e de urît !

Bietul băiat era năucit.

— Asta-i lucrătura vrăjitorului !

Și tot fără s-o bage în seamă, luă cele două căsuțe ale melcilor care fuseseră deja golite și, cu puțină salivă, le lipi frumos în locul urechilor. Prințesa căpătă și urechi. Atunci tînărul se întoarse spre rege și spuse :

— Măiestate, sînt ginerele măriei-tale !

Dar auzindu-i vocea, prințesa începu să strige :

— M-a făcut vrăjitoare ! M-a făcut vrăjitoare !

Bietul tînăr, la această nouă ieșire a fetei, se înspăimîntă :

— Asta-i cu siguranță lucrătura vrăjitorului !

Se întoarse la zînă :

— Zînă bună, unde ești ?

— La porunca ta.

Îi povesti nenorocirea sa.

Zîna surîse și-l întrebă :

— I-ai luat din deget și cel de-al doilea inel dat de vrăjitor ?

— Mi se pare că nu.

— Du-te de vezi : asta trebuie să fie.

După ce prințesa scăpă și de inel redeveni blîndă și liniștită.

Atunci regele îi spuse :

— Iată-l pe mirele tău.

Prințesa și tînărul se îmbrățișară în fața tuturor și cîteva zile mai tîrziu se căsătoriră.

Și au fost soț și soție.
Ei cu folosul, noi cu ponosul.

SERPENTINA

Au fost odată un rege și o regină. Regina era însărcinată.

Intr-o zi trecu pe-acolo o țigancă dintre cele care ghicesc norocul și regele trimise s-o cheme :

— Ce va naște regina ?

— Maiestate, un șarpe.

Inmărmuriră cu toții.

— Și ce trebuie să facă ? Să-l omoare imediat după naștere ? Să-l crească ?

— Să-l crească.

Biata regină izbucni în lacrimi.

Cum să alăpteze un șarpe dezgustător ? O să moară de groază ! Și apoi dacă îi mușcă sînul ?

— Maiestate, să nu vă temeți. Va avea un singur dinte, un dinte de aur.

Intr-adevăr, regina născu un șarpe micuț, negru-verzui, care țîșni imediat din mîna moașei, se agăță de sînul mamei și începu să sugă. După ce adormi, regele îi deschise gura și văzu că avea într-adevăr un singur dinte, un dinte de aur. Dar, cum nu voia să i se știe în lume nenorocirea, spuse tuturor că regina născuse o copilă frumoasă, pe care o botezaseră Serpentina.

Serpentina creștea văzînd cu ochii și ori de cîte ori deschidea gura, dințele ei de aur străluceau.

Intr-o zi, trecu din nou pe-acolo țiganca aceea și regele trimise iar s-o cheme :

— Spune-mi care o să fie soarta Serpentinei ?

— Bună sau rea, măria-ta ?

— Bună sau rea.

Țiganca luă în mînă coada Serpentinei și în timp ce-o privea cu mare atenție, clătina din cap.

— Femeie, ce vezi tu acolo de clatini din cap ?

— Măria-ta, văd necazuri !

— Necazuri fără leac ?

— Măria ta ar trebui să întrebe pe cineva mai înțelept decît mine, pe zîna Gheboasă.

— Și unde-aș putea s-o găsesc pe această zînă ?

— Măria-ta să ia pîine și vin cît să-i ajungă pentru opt zile și să meargă mereu drept înainte, dar atenție !, fără să întoarcă vreodată capul. În cea de-a opta zi se va afla în fața unei peșteri : acolo locuiește zîna cea gheboasă.

— Bine, spuse regele, chiar mîine voi pleca.

Își luă merinde pentru opt zile și porni la drum. Cînd se afla pe la jumătatea drumului :

— Maiestate ! Maiestate !

Era gata-gata să se întoarcă, își aminti însă de sfatul țigăncii și-și continuă drumul.

În altă zi, iată că aude în spatele său un urlet omenesc:

— Mă omoară ! Vai ! Mă omoară !

Regele se opri nehotărît ; strigătul acela îi rupea inima ! Era gata gata să se întoarcă, își aminti însă de sfatul țigăncii și-și continuă drumul.

În altă zi, iată că aude în spate un zgomot puternic de parcă mai mulți cai ar fi alergat în galop.

— La o parte ! La o parte !

Înspăimîntat, era gata-gata să se întoarcă, își aminti însă de sfatul țigăncii și-și continuă drumul.

Cum ajunse în fața peșterii, începu să strige :

— Zînă gheboasă ! Zînă gheboasă !

— Ghebos ești tu ! îi răspunse o voce.

Și bietul rege, simțind o greutate în spate, întinse mîna și se pipăi. Îi răsărise o cocoașă.

— Și acum ce mă fac ? Cum să mă întorc cu nenorocirea asta în spate ?

Se hotărî să se întoarcă la vreme de noapte, ca să nu-l vadă nimeni. Regina, observîndu-i cocoașa din spate, îl întrebă :

— Ce purtați în spate, maiestate ?

— Îmi port nenorocirea.

Și-i povesti cele întîmplate.

Regina se hotărî să încerce și ea la rîndul ei.

— Între noi, ca femei, ne vom înțelege mai bine.

Își luă pîine și vin cît să-i ajungă opt zile la rînd și plecă.

Cînd se afla la jumătatea drumului :

— Maiestate ! Maiestate !

Uitînd de sfatul țigăncii se întoarse și se trezi de unde plecase.

— Nu-i nimic ! O s-o iau de la capăt !

A doua oară, puțin mai departe de jumătatea drumului, iată că aude în spate un zgomot puternic de parcă mulți cai ar fi alergat în galop :

— La o parte ! La o parte !

Cuprinsă de spaimă se întoarse și se trezi din nou de unde plecase.

Atunci, ca o femeie isteață ce era, îi spuse regelui :

— Maiestate, astupați-mi urechile cu vată peste care să vărsați ceară. N-am să mai aud nimic și voi putea ajunge la zîna cea gheboasă ; altfel nu voi reuși niciodată.

Regele îi astupă urechile și ea porni din nou la drum.

Cum ajunse în fața peșterii, își destupă urechile și bătu la intrare. Bate o dată, bate de două ori, dar nimeni nu răspunde. Regina nu voia să-i spună zînei pe nume și lovea întruna cu bastonul pe care-l ținea cu amîndouă mîinile.

— Cine-i ? se auzi în cele din urmă o voce. Pe cine cauți ?

— Eu sînt : o caut pe zînă.

— Care zînă ? Aici sînt trei zîne !

— Pe zîna Gheboasă ! Îi scăpă fără să vrea acest răspuns.

— Gheboasă ești tu !

Și regina își pipăi spatele. Îi răsărise o cocoașă.

Se întoarse acasă la vreme de noapte ca să n-o vadă nimeni. Regele, înainte de a-i vorbi se uită în spatele ei.

— Ce purtați în spate, maiestate ?

— Îmi port nenorocirea !

Și-i povesti cele întîmplate.

— Și toate astea din cauza Serpentinei. Să-i strivim capul. Ea ne-aduce ghinion.

Dar regele nu se putea hotărî la asemenea faptă.

— Doar e sînge din sîngele nostru !

— Am să fac așa cum mă taie capul, hotărî regina în sinea ei.

Și pe ascuns chemă un gardian de la palat :

— Ia cutia asta și du-te în pădure ; fă o stivă de lemne, pune cutia deasupra și apoi dă-i foc. Să nu te întorci pînă ce n-a ars totul.

— Maiestate, așa voi face.

Dar în vremea asta, regele porunci să fie chemată țiganca :

— Spune-mi care-o să fie soarta Serpentinei ?

— Bună sau rea ?

— Bună sau rea.

— Maiestate, pe Serpentina o paşte un pericol de moarte şi

Serpentina de-o muri
Regatul vi s-o nărui.

— Ce pericol poate s-o pască pe Serpentina în palatul regal ?

— Maiestate, nu mai este în palatul regal.

Cînd regele află ce făcuse soţia sa începu să-şi smulgă părul din cap :

— Ne-am nenorocit. Ah ! Sărmană Serpentina, unde eşti tu acum ?

Şi o voce de departe îi răspunse :

— Maiestate, în pădure.

— Şi ce faci ?

— Ascult zgomote ciudate.

Regele porunci :

— Înşeuaţi-mi cel mai bun cal din grajd !

Încălecă şi ca un fulger porni spre pădure. Din cînd în cînd se oprea :

— Serpentina, unde eşti ?

— Maiestate, în mijlocul pădurii.

Vocea se auzea acum de aproape.

— Şi ce faci ?

— Maiestate, mi-e foarte cald.

Regele înfigea pintenii în burta calului : ar fi vrut să zboare. Dar, cînd ajunse în mijlocul pădurii, văzu o flacără uriaşă :

— Serpentina, unde eşti ?

— Maiestate, în mijlocul pădurii.

Vocea se auzea foarte aproape.

— Şi ce faci ?

— Piele nouă, maiestate !

Regele alergă spre focul care ardea şi, fără teamă că s-ar putea frige, scoase din flăcări cutia. O deschise cu mare grabă şi din ea ţîşni o fată minunată : dar era acoperită din cap pînă-n picioare de solzi, ca un şarpe.

— Prea curînd, maiestate ! De-acum nu mă voi mai putea mărita !

Serpentina n-avusese timp să-şi schimbe pielea. Plîngea în hohote, nimic n-o consola.

— Lăsați mă singură. Mă voi duce la zîna cea gheboasă.

Nereușind s-o facă să-și mute gîndul, regele o părăsi în mijlocul pădurii și se întoarse la palat.

Iar Serpentina caută la dreapta, caută la stînga, nu găsește drumul. Văzu un bondar.

— Bondarule, micul meu bondar ! Dacă-mi arăți drumul spre zîna cea gheboasă, îți fac un dar nemaipomenit.

— N-o cunosc pe zîna asta.

Și-și văzu de drum.

Puțin mai departe întîlni un șoricel :

— Șoricelule, șoricelul meu ! Dacă-mi arăți drumul spre zîna cea gheboasă, îți fac un dar nemaipomenit.

— N-o cunosc.

Și-și văzu de drum.

Puțin mai departe văzu o privighetoare în vîrful unui copac :

— Privighetoare, privighetoare minunată. Dacă-mi arăți drumul spre zîna cea gheboasă, îți fac un dar nemaipomenit.

— Îmi pare rău, dar nu pot. O aștept pe frumoasa cu dintele de aur, care va trece pe aici.

— Privighetoare, privighetoare minunată ! Eu sînt frumoasa cu dintele de aur.

Și-i arătă dintele.

— O, prințesa mea ! De ani de zile te-aștept.

Privighetoarea se transformă deodată în cel mai frumos tînăr din lume, o luă de mînă pe fată și-o ajută să iasă din pădure.

Cînd ajunseră în fața peșterii, frumosul tînăr bătu la intrare.

— Cine sînteți ?

— Serpentina și cu mine.

— Și ce vreți ?

— O căutăm pe zîna regină.

Peștera se deschise larg și apăru splendidul palat al zînei gheboase ; trebuia însă s-o numești regină, pentru că altminteri se supăra.

— Bine-ai venit, copila mea ! Te aștept de mult. Tînărul acesta e fiu de rege. O vrăjitoare îl legase printr-o

vrajă ce nu putea fi ruptă decît de fata cu dintele de aur. Acum va trebui să vă căsătoriți.

Prințesa cu pielea aceea solzoasă numai frumoasă nu era. Zîna începu s-o frece de sus pînă jos și cît ai clipi o curăță. Nici vorbă s-o mai recunoști. Devenise atît de frumoasă de-ți lua ochii.

Regina, auzind că Serpentina se întoarce acasă, se înfurie :

— Dacă se întoarce ea, eu plec. Ne poartă ghinion.

Aflînd însă că fata aducea o alifie care făcea să dispară cocoașele, îi ieși în întîmpinare cu regele și întreaga curte. S-au bucurat zile în șir și au petrecut, iar de atunci au trăit mereu în pace și bună înțelegere.

Iar noi, ca proștii, fluierăm a pagubă.

FIU, FIUFIU, FIU

A fost odată un țăran care avea un ogor micuț și pietros, lat de-o palmă. Își ridicase în mijlocul lui un hambar și trăia acolo, de la un an la altul : săpa, semăna și prășea la vreme, făcea, pe scurt, toate muncile cîmpului.

În orele de răgaz își scotea din buzunar un fluier și *fiu, fiufiu, fiu,* se înveselea cîntînd un cîntecel, mereu același ; apoi reîncepea să muncească.

Micul său ogor pietros rodea mai mult decît o moșie. Recolta sa era întotdeauna de cel puțin cinci ori mai mare decît a vecinilor. Iar aceștia mureau de ciudă. Cîndva n-ar fi primit ogorul acela nici dacă le-ar fi fost dat de pomană ; însă de cînd îl cultiva omul nostru, nu știau ce să mai facă pentru a i-l smulge din mînă.

— Cumetre, nu vrei să te descotorosești de aceste pietricele ? Știu eu pe cineva care ți le-ar plăti de trei ori mai mult decît fac.

— Acest ogor e-al meu, înțelege ;
Nu l-aș da nici unui rege.

— Cumetre, nu vrei să te descotorosești de aceste pietricele ? Știu eu pe cineva care ți le-ar plăti de zece ori mai mult decît fac.

— *Acest ogor e-al meu, înțelege ;*
Nu l-aș da nici unui rege.

O dată, din întîmplare, trecu pe acolo însuși regele însoțit de miniștrii săi. Văzînd ogorul acela micuț, ca o grădină, cu semănăturile sale verzi și frumoase, în vreme ce ogoarele vecine își înălțau spicele galbene, rare și istovite ca firele de păr dintr-o perie, se opri cuprins de mirare și le spuse miniștrilor săi :

— Ce frumusețe ! L-aș cumpăra chiar acum !

— Maiestate, nu-i de vînzare. Proprietarul lui e un om ciudat. Le răspunde tuturor :

— *Acest ogor e-al meu, înțelege ;*
Nu l-aș da nici unui rege.

— Da ? Aș vrea să-l văd și eu.

Îl chemară pe țăran.

— E adevărat că n-ai da acest mic ogor nici chiar măriei-sale, regele ?

— Maiestatea sa are atîtea moșii ! La ce i-ar mai trebui pietrele mele ?

— Dar dac-ar vrea să le aibă ?

— Dac-ar vrea să le aibă ?

Acest ogor e-al meu, înțelege ;
Nu l-aș da nici unui rege.

Regele se prefăcu a nu-l lua în seamă, dar în noaptea următoare trimise în taină o sută de soldați ca să-i calce în picioare ogorul și să culce la pămînt și ultimul fir de iarbă.

Dimineață, țăranul iese din hambar și ce să vadă ? Un dezastru ! Și toți vecinii se uitau cu satisfacție, deși voiau să pară îndureraţi.

— Vezi, cumetre, cumetre ! Dac-ai fi vîndut ogorul cînd ți-am spus noi, nu ți s-ar fi întîmplat nenorocirea asta.

Dar țăranul tăcea nepăsător de parcă nici n-ar fi vorbit cu el.

Cînd vecinii se duseră fiecare în treaba lui, își scoase fluierul din buzunar și *fiu, fiufiu, fiu,* spicele începură să se ridice încet-încet ; *fiu, fiufiu, fiu,* spicele se înălțau ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Regele, știind el ce știa, trimise după el.

— Cineva îți vrea răul. Am aflat că în noaptea trecută ți-au distrus pe jumătate semănăturile. Vinde-mi mie pietricelele alea. Cînd au să afle că-i aparțin regelui, oamenii nici n-au să se mai apropie.

— Maiestate, dar nu-i adevărat. Ogorul meu e mai frumos decît înainte.

Regele își mușcă buzele.

Așadar ordinele sale nu fuseseră executate !

Îi luă la ceartă pe miniștri. Dar cînd aceștia îl informară că bieții soldați nu se puteau mișca de cît tropăiseră toată noaptea, regele încremeni de uimire !

— La noapte, după miezul nopții, băgați cireada în semănăturile lui.

A doua zi dimineață, țăranul iese din hambar și ce să vadă ? Un dezastru : ogorul ras ca-n palmă !

Iar vecinii :

— Vezi, cumetre, cumetre ! Dac-ai fi vîndut cînd ți-am spus noi, nu ți s-ar fi întîmplat nenorocirea asta !

Țăranul tăcea nepăsător de parcă nici n-ar fi vorbit cu el.

Cînd vecinii se duseră fiecare în treaba lui, scoase fluierul din buzunar și *fiu, fiufiu, fiu,* mlădițele țîșneau din pămînt, se ridicau de parc-ar fi fost vii ; și *fiu, fiufiu, fiu* semănăturile se înălțau ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Regele era sigur de astă dată c-a reușit. Abia aștepta să-l vadă pe țăran ! Trebuie să fi fost negru de supărare !

Și cînd omul veni :

— Cineva îți vrea răul. Am aflat că în noaptea trecută ți-au distrus tot ogorul. Vinde-mi mie pietrele acelea. Cînd au să afle că-i aparțin regelui, oamenii nici n-au să se mai apropie.

— Maiestate, dar nu-i adevărat. Ogorul meu e și mai frumos decît înainte.

Regele își mușcă buzele.

Așadar ordinele sale nu fuseseră executate !

Îi luă la ceartă pe miniștri. Dar cînd aceștia îl informară că întreaga cireadă mîncase atît de mult în noaptea trecută încît se umflase gata să crape și că mai multe vite muriseră deja, regele încremeni de uimire.

— E ceva necurat la mijloc. Trebuie să aflăm şi noi. Vă dau timp trei zile.

Cu regele nu era de glumit. Miniştrii începură să se scarpine în cap, se gîndiră şi se socotiră în fel şi chip. Unul dintre ei propuse să meargă noaptea şi să se ascundă în spatele hambarului blestematului acela de ţăran şi să stea la pîndă pînă în zori. Cine ştie ? Ceva tot au să afle !

— Foarte bine !

Zis şi făcut ; şi cum hambarul avea mai multe găuri, începură să spioneze prin ele.

Regele, care nu dăduse geană de geană toată noaptea, gîndindu-se la cele întîmplate, îi chemă pe miniştri dimineaţa devreme.

— Vai, maiestate ! Ce-am văzut ! Ce-am văzut !

— Ce-aţi văzut ?

— Ţăranul acela are un fluier şi cum începe să cînte *fiu, fiufiu, fiu,* hambarul său se transformă pe dată într-un palat.

— Şi apoi ?

— Apoi se iveşte o fată mai frumoasă decît soarele şi luna şi el, *fiu, fiufiu, fiu* o face să danseze după melodia sa şi apoi îi spune :

Frumoasa mea fată, de regele pe tine te vrea,
În soare şi ploaie şapte ani, el trebuie să stea.
De şapte ani în ploaie şi soare nu va sta,
Frumoasa mea fată, regele nu te va avea.

— Şi apoi ?

— Apoi se opreşte, iar palatul se transformă iarăşi în hambar.

— I-arăt eu lui ploaie şi soare ! spuse regele, atins în mîndria lui. Dar să vedem mai întîi frumuseţea aceea de fată !

Şi în noaptea următoare se duse acolo însoţit de miniştrii săi.

Şi iată că ţăranul îşi scoate fluierul din buzunar şi *fiu, fiufiu, fiu,* hambarul se transformă pe dată într-un palat ; şi *fiu, fiufiu, fiu* se iveşte fata şi începe să danseze.

Văzînd-o regele îşi pierdu minţile :

— Oh, ce frumuseţe de fată ! Trebuie să fie a mea ! Trebuie să fie a mea !

Și fără să mai aștepte, bătu în ușă de mai multe ori. Țăranul nu mai cîntă ; palatul se transformă iarăși în hambar, dar nimeni un veni să-i deschidă ușa, așa că regele, care fierbea de nerăbdare, trebui să se întoarcă în palatul său. Înainte de a se lumina de ziuă, trimise însă un mesager în mare grabă.

— Regele poruncește să vii numaidecît la palat.

Țăranul veni.

— Ce poruncește măria-ta ?

— Poruncesc și o vreau pe fata ta de soție. Va deveni regină, iar tu vei fi ministru în palatul regal.

— Maiestate, trebuie să îndepliniți o condiție :

Cine-o vrea pe fata mea,
Șapte ani în ploaie și soare, trebuie să stea ;
Și dacă șapte ani în ploaie și soare nu va sta,
Oricine-ar fi să fie, n-o poate avea.

Regele ar fi vrut să-i arate el ploaie și soare ! Dar era la mijloc și fata. Ridică din umeri și spuse :

— Fie ! Voi sta șapte ani în soare și în ploaie.

Lăsă treburile țării pe mîna miniștrilor pentru tot timpul cît avea să lipsească, se duse în hambarul țăranului și începu să trudească pe cîmp sub razele fierbinți ale soarelui sau udat de ploaia ce turna cu găleata.

De la o vreme, sărmanul rege nu mai putea fi recunoscut ; parcă era făcut din lut ars, într-atît i se tăbăcise pielea. Dar avea o mulțumire.

Din cînd în cînd, noaptea, țăranul își scotea fluierul din buzunar și înainte de a începe să cînte, îi spunea :

— Maiestate, să nu uitați :

Cine atinge, distruge,
Cine vorbește, greșește !

Și *fiu, fiufiu, fiu,* hambarul devenea un palat ; și *fiu, fiufiu, fiu* se ivea fata aceea mai frumoasă decît soarele și decît luna.

Regele o sorbea din ochi privind-o dansînd. Trebuia să facă un mare efort ca să nu se arunce spre ea, s-o îmbrățișeze și să-i spună : „Vei fi regină !" Iubirea adîncă ce i-o purta îl ajuta să se stăpînească.

Trecuseră șase ani, șase luni și șase zile. De mulțumire, regele nu-și mai încăpea în piele.

Peste puțină vreme, fata aceea, mai frumoasă decît luna și decît soarele, va fi soția sa ! Iar el se va întoarce la palatul regal, va fi din nou rege, mai fericit însă decît sperase vreodată !

Dar, din nenorocire, într-o noapte țăranul își scoase fluierul din buzunar și începu să cînte fără să-i mai repete:

— Maiestate, să nu uitați : cine atinge distruge, cine vorbește, greșește.

Cînd *fiu, fiufiu, fiu* ... apăru fata aceea mai frumoasă decît soarele și decît luna, și începu să danseze, regele nu se mai putu stăpîni, alergă spre ea și o îmbrățișă, spunîndu-i :

— Vei fi regină ! Vei fi regină !

Doar o secundă.

Și, în locul fetei, se trezi că strînge în brațe ... ce credeți ? Un butuc noduros !

— Maiestate, doar vă spusesem :

Cine atinge, distruge,
Cine vorbește, greșește !

Regele deveni stană de piatră :

— Și acuma o luăm de la capăt ?

— O luăm de la capăt !

O luară de la capăt.

Se usca sub razele soarelui :

— Soare, soare minunat,
Din iubire m-am legat !

Se lăsa bătut de ploaie :

— Ploaie binecuvîntată,
Eu pătimesc pentru-o fată !

Iar cînd țăranul scotea fluierul din buzunar și *fiu, fiufiu, fiu,* fata reîncepea să danseze, el o sorbea din ochi dintr-un colț, tăcut și cumințel. Nu prea avea putere s-o mai ia încă o dată de la capăt.

Trecuseră iarăși șase ani, șase luni și șase zile și regele își freca mîinile de mulțumire.

Dar ghinionul îl pîndea. Din nou țăranul scoase fluierul din buzunar și *fiu, fiufiu, fiu,* fata se ivi și începu să danseze cum nu mai dansase niciodată, cu o grație, cu o nemaipomenită gingășie. Iar regele, bietul de el, nu se putu stăpîni, alergă spre ea și o îmbrățișă :

— Vei fi regină ! Vei fi regină !

Și ce credeți că ținea în brațe ?

Un butuc noduros.

— Vai, maiestate, maiestate ! Cine atinge, distruge, cine vorbește, greșește !

Regele deveni stană de piatră :

— Și acum o luăm de la capăt ?

— O luăm de la capăt !

O luară de la capăt.

— Soare, soare minunat,
Din iubire m-am legat !
Ploaie, binecuvîntată,
Eu pătimesc pentru-o fată !

De astă dată însă se stăpîni cît putu mai bine și, cînd se împliniră cei șapte ani, fata aceea, mai frumoasă decît soarele și luna, fu, în sfîrșit, a lui. Nici nu-i venea să creadă !

Ce se petrecuse însă la curte în vremea asta ? Miniștrii și poporul, socotindu-l nebun, uitaseră de el, și de mai mulți ani îi dăduseră coroana regală unui moștenitor.

Așadar, regele se prezentă la palat, cu mireasa de braț, dar soldații care stăteau de pază :

— Pe aici nu se trece ! Nu se trece !

— Dar bine, eu sînt regele ! Chemați-i pe miniștri !

Care miniștri ? Cei de dinainte, bătrîni, muriseră. Miniștrii noului rege nici nu-l ascultau.

Se întoarse spre mulțime :

— Cum ? Nu-l recunoașteți pe regele vostru ?

Mulțimea îi rîdea în nas și-l lăsa să vorbească.

Disperat se întoarse pe micul ogor al țăranului. În locul hambarului, văzu cu surprindere, un palat mai frumos decît palatul regal. Urcă scările și, în locul țăranului, îi ieși în întîmpinare un bătrîn frumos, cu o splendidă barbă albă : era marele mag Sabino.

— Nu te descuraja ! îi vorbi el.

Îl luă de mînă şi-l duse într-o sală splendidă, unde se afla un lighean cu apă.

Marele mag luă ligheanul şi i-l vărsă în cap, iar regele, care cam îmbătrînise în tot acest răstimp, reîntineri deîndată cu douăzeci de ani.

Atunci bătrînul :

— Ieşi la fereastră ; cîntă din fluierul ăsta şi vei vedea.

Regele iese la fereastră, începe să cînte, *fiu, fiufiu, fiu* şi iată că o oştire înarmată pînă-n dinţi, deasă ca negura, umple cît vezi cu ochii, dealuri şi cîmpii.

Declară război şi pe cînd soldaţii săi luptau, el, în vîrful unei coline cînta din fluier *fiu, fiufiu, fiu,* fără să se oprească, pînă ce cîştigă bătălia.

Se întoarse la palat victorios şi triumfător, îi iertă pe toţi şi, cu ocazia nunţii sale, decretă o lună întreagă de sărbătoare în tot regatul.

În curînd au avut şi urmaşi,
Iară noi ? Ce să facem ? Ne lăsăm păgubaşi !

CAPUL DE BROASCĂ RÎIOASĂ

Au fost odată un rege şi o regină. Regina născu o fetiţă mai frumoasă decît soarele. Mîndră peste măsură, mama repeta adesea :

— Nici zînele n-ar putea să aibă o fată frumoasă ca fata mea.

Dar într-o dimineaţă se duse s-o ia din leagăn şi o găsi sluţită, purtînd pe umeri un cap de broască rîioasă.

— Of, Doamne, ce grozăvie !

Deşi era singurul ei copil şi-o iubea foarte mult, capul acela de broască rîioasă îi făcea silă şi nu mai voi s-o alăpteze.

Regele, necăjit, îi spuse unui servitor :

— Ia-o şi du-o jos ; las-o printre căţeluşii fătaţi zilele astea de căţea. Dac-ar muri, ar fi mai bine pentru ea !

Dar copila nu muri. De trei sau de patru ori pe zi, căţeaua nu le mai dădea să sugă căţeluşilor, ci îşi oferea ţîţele fetiţei. O lingea, o curăţa, o încălzea ţinînd-o alături de ea şi nu îngăduia nimănui să întindă mîna şi s-o atingă.

Cînd regele şi regina coborau în curte s-o vadă, căţeaua îşi arăta colţii şi mîrîia ; iar într-o zi, cînd regina încercă să-şi ia fata, sări la ea şi o muşcă de mîini şi de picioare.

Cap-de-broască-rîioasă se simţea bine în coteţ. Nici după ce crescu nu mai voi să plece de-acolo. Ziua locuia sus în palat ; mînca la masă cu regele, cu regina, cu întreaga curte ; însă înainte de a se atinge de mîncare, scotea deoparte cele mai bune bucăţele. Apoi le lua în şorţuleţ, cobora în curte şi i le ducea căţelei în coteţ.

— Mamă căţea, mănîncă ; tu eşti adevărata mea mamă !

Noaptea dormea acolo, împreună cu mama căţea. Nu fusese chip s-o convingă să se culce în pătucul ei.

Auzind-o mereu cum repeta : „Mamă căţea, mănîncă ; tu eşti adevărata mea mamă !“ regina începu s-o urască cumplit de parcă nici n-ar fi fost fata ei.

Şi-i spuse regelui :

— Maiestate, nu se poate, fata asta nu-i copilul nostru. Cineva ne-a schimbat-o pe cînd era în leagăn. Ce să facem noi cu monstrul ăsta ? Ar fi mai bine s-o omorîm.

Dar regele n-avu curaj să făptuiască o asemenea cruzime.

— Monstru sau nu e o fiinţă omenească şi ea !

Aşa că regina jură să scape de fată pe ascuns.

Şi ce credeţi că se gîndi ? Hotărî să-i spună regelui că este din nou gravidă şi cînd îi veni ceasul, îi arătă o fetiţă abia născută pe care o cumpărase cu aur dintr-un sat îndepărtat.

Regele se bucură foarte mult. Pe fetiţă o botezară Crinuţa pentru că era albă ca un crin.

Atunci regina reîncepu :

— Acum, dacă tot avem fetiţa asta, ce să mai facem cu monstrul de jos ? Eu cred c-ar fi mai bine s-o omorîm.

De dragul fetiţei celei mici regele consimţi cu inima strînsă. Dar cînd se duseră s-o ia pe Cap-de-broască-rî-

ioasă și s-o omoare, o găsiră în pragul cotețului pe mama cățea, care lătra și mîrîia arătîndu-și colții.

Iar Cap-de-broască-rîioasă nu vola să iasă afară.

— De ce nu ieși afară ?

— Pentru că vreți să mă omorîți.

— Cine ți-a spus așa ceva ?

— Mama cățea.

Regina, vicleană, încercă s-o ia cu binișorul :

— Nu-i adevărat, prostuțo. Vino sus, să vezi ce surioară frumoasă ai !

— Nu mi s-a născut surioară.
Ci cu aur ei i-o cumpărară.
Cățea, cățeluța mea,
Tu, pe drept, ești mama mea.

— Ce spune ? întrebă regele.

— Cine-o ascultă ? Cap-de-broască-rîioasă vorbește ca un animal ce este.

Dar regele hotărî :

— Cine se atinge de ea, o să aibă de-a face cu mine. Monstru sau nu e suflet de om. Și-apoi ea este moștenitoarea mea pentru că s-a născut prima.

Regina furioasă că nu i-a reușit planul pe care-l urzise, ce se gîndi ? Se duse să-i ceară serviciile unei vrăjitoare.

— Fă-mi două rochii asemănătoare, numai din aur și diamante. Una dintre ele să fie însă vrăjită și să ardă împreună cu aceea care o îmbracă.

— Peste un an le veți avea.

În vremea asta, regina se prefăcea că le iubește la fel pe cele două fete ; ba chiar dacă îi aducea vreo jucărie Crinei, Cap-de-broască-rîioasă primea alta și mai frumoasă.

Iar Crinuța, văzînd că darul celeilalte era mai frumos, începea să urle :

— Îl vreau eu, îl vreau eu !

Iar Cap-de-broască-rîioasă îi dădea tot ce cerea.

După ce trecu un an de zile, regina se duse la vrăjitoare.

— Maiestate, rochiile sînt gata ! dar aveți grijă să nu le schimbați între ele. Ca să nu greșiți, am cusut un diamant în plus pe rochia vrăjită.

— Am înțeles.

Le chemă pe cele două fete și le spuse :

— Iată două rochii frumoase pentru voi : încercați-le imediat ca să văd dacă vă stau bine. Asta-i rochia ta, Cap-de-broască-rîioasă.

Dar Crina numărase diamantele, văzuse că rochia celeilalte are unul în plus și de aceea, începu să urle :

— Pe asta o vreau eu !

Regina nu-i îngădui să se atingă de rochie.

Dar fetița continua să urle și să bată din picior :

— Pe asta o vreau eu ! Pe asta o vreau eu !

Veni regele și-i spuse :

— De ce nu înțelegi că rochia asta este puțin mai mare ! Încearc-o și-ai să vezi.

Și voia s-o ajute să se îmbrace.

— Nu, maiestate, spuse Cap-de-broască-rîioasă.

Rochie frumoasă, de curînd făcută,
Rochie nouă, din foc țesută.
Cățea, cățeluța mea,
Tu, pe drept, ești mama mea.

— Ce spune ? întrebă regele.

— Cine-o ascultă ? Vorbește și ea ca un animal ce este !

Dar regele hotărî :

— Cine se atinge de ea, vai de capul său. Ea e moștenitoarea tronului pentru că e prima născută.

Regina, furioasă că dăduse din nou greș, nu mai știa ce să născocească.

Furia ei crescu și mai mult cînd îl văzu venind la curte pe prințul Portugaliei, care voia să se însoare cu o fată de neam regesc.

Îi spuse regelui :

— Să-i arătăm măcar pe amîndouă fetele ; așa va putea să aleagă.

Ca s-o vadă mulțumită, regele consimți.

Prințul voia să le viziteze pe cele două prințese în apartamentele unde trăiau de obicei, zi de zi. Regina îl conduse mai întîi în splendidul apartament al Crinei. Fata, îmbrăcată în hainele cele mai luxoase, strălucea ca o stea.

Prințul spuse :

— Se poate oare ca prințesa cealaltă să fie tot atît de frumoasă ? Să mergem s-o vedem. Unde o găsim ?

— În coteț. Cealaltă locuiește în coteț.

Uimit, prințul coborî împreună cu regele și regina și o găsi pe Cap-de-broască-rîioasă în coteț.

— Prințe, aici nu-i loc decît pentru o singură persoană. Trebuie să intri de unul singur !

Prințul intră și Cap-de-broască-rîioasă închise portița. Mama cățea se ghemui lîngă portiță mîrîind.

Trecu o oră, trecură două, prințul nu se mai ivea. Regina, mai mult decît ceilalți, se arăta nerăbdătoare.

— Cine știe ce face Cap-de-broască-rîioasă ? O să-mi joace din nou o festă !

Intr-adevăr ! Festa pe care i-o jucă fu că prințul, ieșind din coteț, îi spuse regelui :

— Maiestate, vă cer mîna fiicei voastre, Cap-de-broască-rîioasă.

Regina nu-și mai venea în fire de uimire :

— Ce-ați făcut atîtea ore acolo înăuntru ?

— Am vizitat tot palatul. Față de palatul prințesei, palatul regal seamănă mai mult cu un grajd.

Regele și regina se priviră uimiți.

— Prințe, vorbiți serios ?

— Cît se poate de serios.

Regina trebui să tacă și să înghită. Dar ce se gîndi ? Trebuia neapărat să se convingă cu propriii ei ochi de ceea ce îi spusese prințul.

— Cap-de-broască-rîioasă, aș vrea să-ți văd palatul.

— Maiestate, cotețul ăsta îl numiți palat ?

— Cap-de-broască-rîioasă, aș vrea să dorm o noapte cu tine.

— Cereți-i învoire mamei cățea ; ea este stăpîna.

Regina se duse la mama cățea :

— Mamă cățea, aș dori să vizitez și eu palatul tău.

— Ham ! Ham !

— Ce spune ?

— Spune că da.

— Mamă cățea, aș dori să dorm o noapte cu Cap-de-broască.

— Ham ! Ham !

— Ce spune ?

— Spune că da.

Ca să intre în coteț, regina trebui să se aplece pînă se îndoi de mijloc.

— Și ăsta este marele tău palat ?

— Ăsta ; doar vă spusesem, maiestate !

Regina ieși bombănind nemulțumită împotriva prințului care le îndrugase verzi și uscate ; dar, deodată, începu să simtă ceva care îi mișuna pe tot corpul și, aproape în același timp, o usturime insuportabilă. Era plină de purici din cap pînă în picioare ; și pentru că urca în fugă scările și-și tot scutura hainele, semăna pe jos o sumedenie, care înnegreau în urma ei toată pardoseala.

Și la fel prin camerele palatului ; dar cu cît scutura mai mulți purici de pe ea, cu atît cei rămași o pișcau cu mai multă îndîrjire, de parc-ar fi vrut s-o mănînce de vie.

În scurtă vreme, asaltați de ființele acelea flămînde, care mușcau de parcă voiau să-i jupoaie, regele și miniștrii, curtea, toți oamenii din palat, strigau în gura mare :

— La naiba cu regina care n-a avut de lucru și s-a băgat în coteț !

Regele alergă numaidecît la Cap-de-broască-rîioasă :

— Fata mea, ajută-ne !

— Mamă cățea, ajută-i !

Iar mama cățea începu să umble de colo colo prin camere :

— Ham ! Ham ! Ham, ham !

Și cum o auzeau lătrînd, toți puricii săreau pe ea.

Dar regina nu se consideră îndeajuns de pedepsită și insistă :

— Cap-de-broască-rîioasă, vin să dorm la noapte cu tine.

— Maiestate, pe un culcuș de paie ?

— O dată în viață n-o să mi se întîmple nimic.

Se cuibări cum putu mai bine și se prefăcu adormită.

Cotețul acela ascundea negreșit o taină : trebuia s-o descopere.

Spre miezul nopții, auzi un zgomot puternic, parcă s-ar fi năruit un perete. Deschise ochii și rămase năucită. Vedea un șir de încăperi atît de bogate și atît de frumoase, încît camerele din palatul regal păreau în comparație

cu ele adevărate grajduri ; iar Cap-de-broască-rîioasă dormea într-una din camere pe un pat lucrat din aur și pietre prețioase, cu draperii de mătase și cu lenjeria mai albă decît spuma laptelui. Și nu mai avea capul acela scîrbos de broască rîioasă ; ci, dimpotrivă, era atît de frumoasă încît Crinuța, frumoasă și albă ca un crin, părea pe lîngă ea o zgripțuroaică.

Orbită de furie, regina se gîndi :

— Acum intru și o sugrum prin somn cu mîinile mele.

Dar zidul se închise brusc și ea se lovi cu fața de el și-și învineți nasul.

Nu mai aștepta să se lumineze de ziuă și se întoarse sus, în palat.

Simțea usturimi pe tot corpul, mîncărimi ! ... Întinde o mînă și observă că era plină de căpușe din cap pînă-n picioare.

Se trezește și regele : plin și el de căpușe.

Se trezesc miniștrii, doamnele de la curte, toată lumea din palatul regal ; sînt cu toții, din cap pînă-n picioare, plini de căpușe ; nu mai pot îndura mîncărimea și durerea.

— La naiba cu regina care n-a avut de lucru și s-a băgat în coteț !

Regele alergă din nou la Cap-de-broască-rîioasă :

— Fata mea, ajută-ne !

— Mamă cățea, ajută-i !

Dar mama cățea : Ham, ham ! Nu și nu ! Nici nu voia să știe de ei !

— Fata mea, ajută-ne !

Cum ar fi putut să-i ajute ? Mama cățea răspundea mereu :

— Ham, ham ! Nu și nu !

Se întoarse și prințul ca să se însoare cu Cap-de-broască-rîioasă.

Toți n-aveau altceva de făcut decît să taie căpușele cu foarfecele, pentru că nu le puteau smulge : durea prea tare. Și cu cît tăiau mai multe cu atît mai rămîneau o mulțime de tăiat.

— La naiba cu regina care n-a avut de lucru și s-a băgat în coteț !

În cele din urmă, regele se înfurie peste măsură. O apucă pe regină de gît și-i spuse :

— Femeie ticăloasă, ce-ai făcut de ne-ai adus pe cap atîtea necazuri ?

Regina nu mai putea nici ea să rabde și mărturisi : cum spusese că zînele n-ar putea să aibă o fată la fel de frumoasă ca a ei ; că, mai tîrziu, o cumpărase pe Crina cu aur ; că poruncise să i se facă o rochie vrăjită ca s-o ardă de vie pe Cap-de-broască-rîioasă.

— Acum îmi pare rău pentru toate și îmi cer iertare de la zîne !

Numai cît pronunță aceste cuvinte că prințesei îi și căzu capul dezgustător de broască rîioasă, iar Crinuța apăru îmbrăcată ca o fată de țărani ce era. Prințesa strălucea precum soarele, așa că n-o puteai privi de nu-ți puneai mîna streașină la ochi. Căpușele dispărură de parcă nici n-ar fi fost, nu mai rămăsese nici urmă din ele.

Prințul Portugaliei și prințesa se căsătoriră ; și-au petrecut și s-au bucurat, dar nouă nimica-nimicuța nu ne-au dat.

ȘORICEL

A fost odată un rege, care nu mai trăia liniștit din ziua în care o bătrînă ghicitoare îi spusese :

— Maiestate, ascultați-mă bine :

Șoricel urdă nu ia,
Pe prințesă el o vrea.
De regele nu se supune,
Șoricel îl va răpune.

Regele îi consultă imediat pe miniștri și unul dintre ei îi spuse :

— Maiestate, cum așa, cum se poate una ca asta ? Un șoricel s-o vrea de nevastă pe prințesă ? Eu cred că femeia aceea și-a bătut joc de măria-ta.

Dar ceilalți nu fură de aceeași părere.

— Ca să evităm nenorocirea n-avem altă cale decît să omorîm toți șoriceii din regat, cît timp prințesa mai este încă în fașă.

De aceea, regele emise un decret :

— Va plăti cu viața acela care nu va crește una sau mai multe pisici, după cum locuiește într-o casă sau într-un palat. Iar cine va omorî o sută de șoareci va deveni numaidecît baron.

Și regele dădu cel dintîi exemplu ; palatul regal se umplu de pisici, care-o duceau chiar mai bine decît curtenii și decît miniștrii. Mai mult, la toate ușile stăteau paznici, care țineau în mînă o mătură în loc de spadă și care aveau ordin să strige *la arme*, imediat ce zăreau un șoricel.

La început vînătoarea asta de șoareci a fost o adevărată distracție pentru întreg regatul.

Ori de cîte ori îi aduceau la palat o sută de șoareci omoriți, regele răsufla ușurat și decreta :

— Te ung baron !

— Ce-mi folosește, maiestate, să fiu baron, dacă eu n-am ce mînca ? îi răspunse o dată un țăran care în loc de o sută adusese cinci sute de șoareci.

— Ai dreptate, recunoscu regele.

Și-i făcu un dar bogat.

Cînd se află de aceasta, toți cei care veneau la palatul regal, repetau aceeași istorie.

— Ce-mi folosește, miestate, să fiu baron, dacă eu n-am ce mînca ?

Dar regele, care era puțintel cam zgîrcit, se sătură repede să mai facă daruri și le răspundea tuturor :

— Decretul spune doar atît : veți fi baroni.

Poporul era nemulțumit ; mai mult încă avînd toate pisicile acelea prin casă, care mieunau din zori pînă în seară, trăiau ca-n infern. Dar asta era porunca maiestății sale ; trebuiau deci să se supună fără să cîrtească !

Pînă în cîțiva ani nu mai găseai nici urmă de șoarece în tot regatul, chiar de l-ai fi plătit cu o avere.

Regele începea de-acum să se liniștească ; și pentru că prințesa crescuse mare, se gîndea s-o mărite. Mai mulți principi îi ceruseră deja mîna. Iar prințesa, parc-ar fi făcut-o dinadins, răspundea după fiecare cerere în căsătorie :

— Maiestate, aș vrea să mă mai gîndesc timp de un an de zile.

În vremea asta însă, într-un sătuc ascuns în creierul munților, o femeie sărmană dăduse naștere unui mic monstru, un copilaș cu chip omenesc, dar cu restul trupului de șoricel, cu lăbuțe și cu coadă.

Văzîndu-l, mama și moașa înțepenire de groază ; iar moașa, căreia îi era silă să-l atingă spusese c-ar fi mai bine să-l sugrume.

Dar pe mamă n-o lăsă inima și se rugă :

— Să nu spui nimănui, cumătră !

Și într-adevăr, nimeni nu află nimic ; iar copilul creștea cu robust și vioi ca un șoricel ce era. Mergea în două picioare ca un om ; iar mamă-sa îl îmbrăca astfel încît din tot trupușorul său nu se vedea altceva decît capul. Pe lăbuțele din față purta întotdeauna mănuși.

Îl botezaseră Beppe și toți îl strigau așa ; dar cînd nu era nimeni altul de față, mama îl alinta cu duioșie, numindu-l Șoricel.

— Șoricel, fă asta ! Șoricel, fă aia !

Iar Șoricel n-o supăra niciodată cîtuși de puțin și făcea orice-i cerea.

— Domnul să te-ajute, Șoricel !

Într-o bună zi, Șoricel îi spuse :

— Mamă, vreau să mă fac soldat.

Sărmana femeie, care îl iubea mult, îi răspunse plîngînd :

— Iar eu să rămîn singură-singurică ? De-acuma îs bătrînă și nu mai pot munci.

— Am să-ți las coada mea. Cînd vei avea nevoie de ceva, să-i ceri :

Coadă, codiță,
Ajut-o pe măicuță.

Și ea te va ajuta, ca și cum aș fi eu însumi. Dacă nu ți se va supune, înseamnă că în momentul acela eu trec printr-un mare pericol. Va trebui deci să te lași condus de ea și să vii să mă ajuți.

După ce-i vorbi astfel, plecă la drum. Coada era, bineînțeles, vrăjită.

Regelui i se declarase război de către alt rege, jignit de refuzul prințesei. Lupta cu întreaga sa oștire, dar pierdea bătăliile una după alta. Schimba generalii, înrola

sub arme alți soldați, se lupta corp la corp, făcea adevărate minuni de vitejie, dar întotdeauna era învins ; iar o dată își salvă viața doar luînd-o la sănătoasa călare pe calul său.

Șoricel, care se înrolase în armata regelui, se prezentă într-o zi la măria-sa :

— Maiestate, dacă mă numiți comandant, armata noastră va ieși victorioasă.

— Cine ești tu ?

— Mă numesc Nimic-și-Nimic, dar asta n-are nici o importanță. Puneți-mă la încercare !

— Nimic-și-Nimic să fie comandantul oștirii !

Generalii socotiră că maiestatea-sa a înnebunit.

— Să încredințeze comanda întregii armate unei ființe care într-adevăr era un Nimic-și-Nimic ?

Nu le venea să creadă. Dar cînd sosi ceasul bătăliei, Șoricel dădu ordine, făcu să răsune trîmbițele și, cît ai clipi din ochi, armata dușmană fu alungată.

— Trăiască Nimic-și-Nimic ! Trăiască Nimic-și-Nimic !

Nu se mai auzeau alte urale. Nimeni nu striga : „Trăiască regele !" Iar măria-sa se cam plictisise și se tot gîndea cum să scape de acest Nimic-și Nimic, care, mai lipsea puțin, și ajungea mai important decît însuși regele.

Oare cum să facă ? Îi trebuia un pretext.

Și pretextul îl găsi într-o dimineață cînd prințesa veni la el și-i spuse :

— Maiestate, vreți să mă mărit ? Dați-mi-l de soț pe Nimic-și-Nimic.

Regele sări în sus de mînie. Dar, ca să aranjeze lucrurile în liniște, se hotărî să se descotorosească de Nimic-și-Nimic pe tăcute.

Îl invită deci la masă, iar ca desert îi puse dinainte pe o farfurie de aur o plăcintă cu urdă otrăvită.

— Am poruncit să fie pregătită special pentru tine ca să te sărbătorim. Poftește și mănîncă Nimic-și-Nimic.

Dar Nimic-și-Nimic se sculă de la masă, făcu o plecăciune în fața maiestății-sale și-i răspunse :

— Șoricel urdă nu ia ;
Pe prințesă el o vreo !

Și plecă.

Regele și miniștrii rămaseră înmărmuriți.

— Pentru că el este Șoricel, spuse un ministru, să-l închidem într-o cameră cu toate pisicile din palat și acestea or să-l mănînce de viu.

Dădură ordin să fie arestat, gărzile îl dezbrăcară și-l închiseră într-o cameră împreună cu o sută de pisici înfometate și începură cu toții să aștepte. Cînd deschiseră ușa, Șoricel nu se vedea nicăieri, iar pisicile se lingeau pe mustăți ca și cum s-ar fi ospătat pe săturate.

De mulțumire, regele porunci să se organizeze la curte un mare bal.

Cînd să-și îmbrace mantia regală, o găsi însă în întregime roasă de șoareci. Generalii, doamnele de la curte, invitații, voind să se îmbrace pentru bal își găsiră și ei uniformele și rochiile roase de șoareci !

Dar asta n-a fost nimic. Miniștrii îi aduceau regelui decrete pe care trebuia să le semneze și a doua zi hîrtia era roasă exact în locul unde se afla iscălitura regală. Încet, încet în palat nu mai rămăsese întreagă nici o singură bucată din saltele, cearșafuri, pături, albituri, ustensile, mobile ; parcă o întreagă armată de șoareci n-ar fi urmărit altceva decît să-și pună la încercare dinții săi distrugători. Nu se ajungea la nici un rezultat nici dacă încercau să înlocuiască lucrurile deja stricate ; tot ce cumpărau astăzi, a doua zi era gata ros.

Între timp sute de pisici se plimbau în sus și în jos prin camere, mieunînd sau se tolăneau alene la soare și torceau. Numai rochiile și mobilele prințesei nici nu fuseseră atinse.

Regele, miniștrii, întreaga curte nu mai știau ce să facă.

— Asta-i opera lui Șoricel !

— Maiestate, spuse un ministru, acela care venise cu ideea ca Șoricel să fie dat de mîncare la pisici, să construim o cursă imensă de dimensiunile unei camere de-a prințesei și să căutăm un vrăjitor în stare să facă o păpușă vorbitoare, în mărime naturală, pe cît se poate de asemănătoare cu prințesa, care să strige : „Șoricel ! Șoricel !" Sînt sigur că Șoricel se va păcăli. Dacă punem mîna pe el, vom vedea apoi ce mai avem de făcut.

Ideea li se păru tuturor excelentă. În cea mai deplină taină, lăcătușii de la curte construiră o cursă, care copia în amănunt o cameră de-a prințesei ; iar un vestit vrăjitor făcu o păpușă în mărime naturală, ce-i semăna leit prințesei și-i imita pînă și vocea cînd chema : „Șoricel ! Șoricel !" Au așezat apoi cursa în grădină și au început s-aștepte.

Toată noaptea, păpușa a strigat : „Șoricel ! Șoricel !" Dar cine știe pe unde-i luceau ochii lui Șoricel ?

Șase nopți la rînd înșelătoria n-a folosit la nimic, dar în cea de-a șaptea, sărmanul Șoricel, păcălit de asemănare, intră în goană în cursă și acolo rămase.

Imaginați-vă imensa bucurie a regelui și a miniștrilor, cînd a doua zi îl găsiră ghemuit într-un colț alături de păpușă !

— Roade, Șoricel, roade ! Însoară-te cu prințesa, Șoricel !

Își băteau joc de el fără milă ; iar Șoricel, ghemuit în colțișorul său, îi privea și nu le răspundea nimic.

Chiar în ziua aceea, mama sa avînd nevoie de ceva, spusese :

— Codiță, codiță,
Ajut-o pe măicuță.

Dar codița nu se mișcase.

— Vai de mine, codiță, codiță ! exclamă mama disperată ; Șoricel este în pericol ; să mergem să-l ajutăm !

Și porniră, codița în față, iar ea urmînd-o, pînă ajunseră în capitala regatului și intrară în grădina regală, amestecîndu-se în mulțimea ce se înghesuia curioasă să-l vadă pe Șoricel prins în cursă. În ziua aceea, Șoricel trebuia să fie ars de viu. Cursa fusese unsă de jur împrejur cu ulei și cu slănină ; nu se mai aștepta decît sosirea regelui și a curții regale pentru a i se da foc.

Codița făcu un salt și se lipi de spatele lui Șoricel,

— Ia te uită, Șoricel are coadă ! Arată-ne coada, Șoricel !

Iar Șoricel, care își recăpătase încrederea în sine, se întorcea cu spatele și-și mișca nepăsător codița ca și cum n-ar fi priceput amenințarea ce-i atîrna deasupra capului. Oamenii rîdeau și băteau din palme. Acum, dacă bietul

Șoricel căzuse în dizgrație, nimeni nu-și mai amintea binele pe care-l făcuse de curînd tuturor pe cînd se numea Nimic-și-Nimic : așa-s oamenii ! În sunet de trîmbițe, apărură regele și miniștrii și toată curtea, îmbrăcați de mare gală, precedați de călău, care ducea în mînă o torță aprinsă. Prințesa nu voise să iasă din palat.

În bătaie de joc, regele spuse :

— Șoricel, spune-ne care este ultima ta dorință înainte de a muri ?

Iar Șoricel, fără să-și piardă cumpătul, răspunse :

— Maiestate,

Șoricel urdă nu ia,
Pe prințesă el o vrea !
De regele nu se supune,
Șoricel îl va răpune.

Și se lingea pe codiță.

— Dați-i foc ! porunci regele.

Dar călăul apropie torța aprinsă de cursă, și iată, odată cu aceasta, este cuprins de flăcări și tronul regal. Limbile de foc îi înconjurară pe rege și pe miniștrii care nu se putură salva.

Lumea fugea înspăimîntată ; dar Șoricel, transformat într-un tînăr frumos, pășea afară din cușcă, teafăr și nevătămat.

La auzul strigătelor, al urletelor ce se înălțau din grădină, prințesa veni în fugă și văzînd nenorocirea care o lovise, începu să plîngă :

— Șoricel, dacă mă iubești, învie-l pe tatăl meu !

Șoricel ezita. Atunci începu să-l roage și mamă-sa :

— Șoricel, te rog, învie-l pe rege !

Cum ar fi putut Șoricel să le refuze pe mama sa și pe draga sa prințesă ?

Atinse cu mîinile cadavrul pe jumătate carbonizat al regelui și-l învie. Dar regele devenise un alt om. Îi ceru cu umilință iertare pentru răul pe care i-l făcuse și încheie :

— Dacă asta-i voia lui Dumnezeu, căsătoriți-vă și fiți fericiți, copiii mei !

Poporul o duse numai într-o sărbătoare zile la rînd. Cît despre miniștri, nimeni nu și-a mai bătut capul cu ei.

POVESTITORUL DE BASME

A fost odată un om sărman, care încercase toate meseriile din lume, dar nu reușise în nici una.

Într-o bună zi îi veni ideea să meargă prin țară și să povestească basme copiilor. I se părea o meserie ușoară, care l-ar fi distrat de minune. Așa că porni la drum și cînd ajunse în primul oraș, începu să strige, mergînd pe străzi :

— Basme, copii, basme ! Cine vrea s-asculte basme !

Copiii veniră în fugă din toate părțile și se îngrămădiră în jurul lui. Iar el începu :

— A fost odată un rege și o regină, care n-aveau copii și înălțau rugăciuni la Domnul și mergeau în pelerinaj...

— Ăăăă ! Pe ăsta-l știm pe dinafară, strigară copiii, e basmul cu *Frumoasa din pădurea adormită*. Altul ! Altul !

— Bine ! Am să vă spun altul.

Și începu :

— A fost odată o fetiță care avea o mamă nebună și o bunică și mai nebună decît maică-sa. Bunica îi făcu fetiței o scufiță roșie...

— Ăăăă ! Pe ăsta-l știm pe dinafară : e basmul cu *Scufița Roșie*.

— Altul ! Spune-ne altul !

Sărmanul om, cam plictisit, începu iarăși :

— A fost o dată un tîrgoveț bogat, care avea o fată. Soția sa murise iar el se însurase a doua oară cu o văduvă care avea și ea două fete...

— *Cenușăreasa* ! Și pe ăsta-l știm pe dinafară !

Și văzînd că nu era în stare să le povestească decît basme vechi, copiii se risipiră care încotro și-l lăsară în mijlocul drumului ca pe-un prost.

Plecă și ajunse într-un alt oraș. Imediat începu să strige, trecînd pe străzi :

— Basme, copii, basme ! Cine vrea s-asculte basme !

Copiii veniră în fugă din toate părțile și se îngrămădiră în jurul lui. Dar nici nu începea bine un basm că ei și strigau :

— Îl știm ! Pe ăsta-l știm !

Și văzînd că nu era în stare să le spună decît basme vechi, copiii îi întoarseră spatele și-l lăsară în mijlocul drumului ca pe-un prost.

După ce încercă de mai multe ori și mereu fără să aibă nici un succes, bietul om își pierdu tot curajul și nu mai știa încotro s-o apuce.

Necăjit, cu fața încruntată, merse așa fără țintă pînă ce se trezi în mijlocul unei păduri.

Și cum se înnoptase de-a binelea, se întinse pe iarbă sub un copac ca să doarmă ; dar nu reuși să dea geană de geană. Se temea. I se părea că arborii vorbesc între ei în șoaptă prin murmurul frunzelor ; că animalele și păsările de noapte, prin țipetele și prin cîntecul lor, urzesc ceva împotrivă-i.

Inima îi zvîcnea gata să-i sară din piept : parcă n-avea să se mai lumineze niciodată de ziuă !

La miezul nopții ce să vadă ? O strălucire orbitoare inundă pădurea și, din fiecare copac, din fiecare plantă, țîșnesc ființe care rîd, cîntă sau dansează ; și în toate colțurile se ridică corturi splendide și tarabe încărcate cu lucruri nemaivăzute ce sclipesc ca aurul. Abia atunci înțelese că a nimerit chiar la tîrgul zînelor. Își luă inima în dinți și se ridică în picioare.

— Zînele trebuie să aibă de vînzare și basme frumoase, noi-nouțe, se gîndi el. Am să încerc să le cumpăr.

Și apropiindu-se de o zînă care vindea tot felul de minunății sub un cort somptuos, o întrebă :

— Aveți cumva și basme noi ?

— Basme noi nu se mai găsesc ; li s-a pierdut sămînța.

Prea puțin convins de răspunsul ei, se duse spre altă zînă, ce expusese pe tarabă, în borcănele, mai multe mărfuri pe care cealaltă nu le avea :

— Aveți cumva și basme noi ?

— Basme noi nu se mai găsesc ; li s-a pierdut sămînța.

Asta era ! Ce să-i faci ?

Se mai uită, ba ici, ba colo, o vreme ; și sub un cort care i se păru cel mai bogat dintre toate, se apropie de zîna care vindea și o întrebă cu timiditate :

— Aveți cumva și basme noi ?

— Basme noi nu se mai găsesc ; li s-a pierdut sămînța.

Asta era ! Ce să-i faci ?

Văzîndu-l că s-a întristat peste măsură, zîna îi spuse :

— Știi ce să faci ? Du-te la vrăjitorul Tre-Pi* : prăvăliile lui sînt ticsite de basme.

— Și unde-l găsesc ?

— Departe, departe, în pădurile de portocali.

Înainte de a se lumina de ziuă, tîrgul se închise. Zînele, corturile, totul dispăru ; iar bietul om se văzu din nou singur în mijlocul pădurii și nu mai știa defel dacă fusese treaz sau numai visase.

Porni la drum și merse și merse pînă ce întîlni un călător :

— Știi cumva, omule, unde sînt livezile de portocali ale vrăjitorului Tre-Pi.

— Mergi înainte, drept înainte.

Merse și merse pînă ce întîlni o bătrînică.

— Știi cumva, mătușă, unde sînt livezile de portocali ale vrăjitorului Tre-Pi.

— Mergi înainte, drept înainte !

Obosise de-atîta mers. Dar iată, în cele din urmă, pădurile de portocali. De jur împrejurul lor se ridicau ziduri înalte și de intrat nu se intra decît pe-o portiță joasă păzită de un dulău fioros.

— Pe cine cauți ? îl întrebă dulăul.

— Pe vrăjitorul Tre-Pi.

— Nu-i acasă : trebuie să-l aștepți.

Într-un tîrziu, pe înserat, iată-l și pe vrăjitor : negru ca o boabă de piper, cu barba lungă și neagră și cu niște ochi negri care aruncau flăcări.

— Bunule vrăjitor, am venit să te rog ceva !

— Vorbește, spune-mi ce vrei ?

— Aș vrea niște basme noi. Tu, care ai prăvăliile ticsite, ai putea să-mi dăruiești vreo cîteva.

— Basme noi nu se mai găsesc : li s-a pierdut sămînța. Iar cele pe care le am aici nu-ți sînt de nici un folos. Și apoi, am nevoie de ele, le păstrez îmbălsămate. Vrei să le vezi ?

Și-l duse în prăvăliile sale.

* În figura vrăjitorului Tre-Pi, Luigi Capuana îl omagiază pe folcloristul Giuseppe Pitré (1842—1916), care i-a fost model și îndrumător în exploatarea tradițiilor folclorice siciliene (n. tr.)

Se aflau aici basme din toată lumea, așezate în sertare speciale, clasate și numerotate ; iar vrăjitorul urmărea mereu cu neîncredere mîinile meșteriului său de teamă să nu-i fure vreunul.

— Și nu-i nici un chip să găsesc basme noi ?

— Basme noi, îi răspunse vrăjitorul, știe poate o zînă mai bătrînă, zîna Fantezie ; dar nu vrea să le spună nimănui. Trăiește singură singurică într-o peșteră și nu poți ajunge la ea decît însoțit de Frumoasa din pădurea adormită, de Scufița Roșie, de Cenușăreasa și de alte personaje de acest fel. Poți să încerci, dar e așa cum îți spun eu. Ai să-ți pierzi vremea degeaba.

— Nu contează ; am să încerc.

Se întoarse și se duse la Frumoasa din pădurea adormită.

— O, Frumoasă din pădurea adormită, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

— O, Scufiță Roșie, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

— O, bună Cenușăreasă, te rog, vino cu mine.

— Cu plăcere.

Pe scurt, le adună pe toate și porniră la drum. Ele știau unde se află peștera în care bătrîna zînă se retrăsese departe de lume, așa că împreună ajunseră numaidecît. Bătură la ușă.

— Cine-i acolo ?

— Noi sîntem.

Zîna Fantezie îi recunoscu după voce și veni să le deschidă.

— Ce doriți ? Cine-i ăsta ? Ce îndrăzneț ! Cum de are curajul să vină la mine ?

Voia să-l gonească.

Dar personajele o îmbunară și-i spuseră motivul vizitei lor.

— Nefericitul ăsta a încercat toate meseriile din lume, dar n-a reușit în nici una. S-a apucat apoi să povestească basme ; dar copiii, care știu pe dinafară poveștile noastre, ar dori basme noi și nici nu vor să-l asculte. Frumoasă zînă Fantezie, dă-i o mînă de ajutor.

— Basme noi nu se mai găsesc ; li s-a pierdut sămînța.

— Frumoasă zînă Fantezie, ajută mă !

Văzîndu-se implorată cu lacrimi în ochi, zîna Fantezie se înduioşă :

— Aşteptaţi-mă aici ; mă întorc numaidecît.

— Intră în peşteră şi, după cîteva clipe, se întoarse cu şorţul plin :

— Ţine, poate or să-ţi fie de folos.

Şi-i dădu o portocală de aur, o broscuţă, un pui de şarpe, un ou negru, trei inele, în fine tot felul de lucruri ciudate.

— Ce să fac cu ele ?

— Ia-le şi-ai să vezi !

Mulţumi fericit şi, după ce-şi conduse tovarăşii de drum la casele lor, începu să strige mergînd pe străzi în primul oraş care-i ieşi în cale :

— Basme, copii, basme ! Cine vrea să asculte basme !

Copiii veniră în fugă din toate părţile şi se îngrămădiră în jurul lui. Iar el luă în mînă cele trei inele şi spuse :

— A fost odată...

Nu ştia un singur cuvînţel din ceea ce avea să povestească, dar după ce începu, povesti ca şi cum ar fi ştiut totul de multă vreme. Şi acesta fu basmul despre *Cele trei inele.*

Basmul le-a plăcut copiilor.

— Altul ! Mai spune-ne unul !

Iar el, scotocind la întîmplare printre darurile zînei, pe care le purta într-un sac, începu :

— A fost odată...

Nu ştia nici un singur cuvînţel din ceea ce avea să povestească, dar după ce începu, povesti ca şi cum ar fi ştiut totul de multă vreme.

Şi le povesti basmul cu *Broscuţa.*

Basmul le-a plăcut copiilor.

— Altul ! Mai spune-ne încă unul !

Şi tot aşa le povesti mai mult de-o duzină, distrîndu se şi el laolaltă cu ascultătorii săi.

Plecă apoi în alt oraş.

— Basme, copii, basme ! Cine vrea să asculte basme !

Şi o luă de la capăt. Copiii erau cît se poate de fericiţi.

Numai că erau mereu aceleaşi basme : *Broscuţa, Năuţica, Calul de bronz, Serpentina, Capul de broască*

rîioasă ... În cele din urmă, copiii se plictisiră şi cum începea : „A fost odată ..." îl şi întrerupeau :

— Îl ştim, îl ştim pe dinafară !

Ce să facă oare cu aceste basme, dacă nici un copil nu mai voia să le asculte pentru că le ştia deja pe dinafară ?

Se gîndi să le dăruiască vrăjitorului Tre-Pi, ca să le pună în sertare, alături de celelalte basme îmbălsămate.

Şi plecă spre el.

La portiţă acelaşi dulău fioros !

— Pe cine cauţi ?

— Pe vrăjitorul Tre-Pi.

— Nu-i acasă : trebuie să-l aştepţi.

Într-un tîrziu, pe înserat, iată-l pe vrăjitor : negru ca o boabă de piper, cu barbă lungă şi neagră şi cu nişte ochi negri ce aruncau flăcări.

— Te-ai întors ? Ce mai pofteşti de la mine ?

— Nimic, bunule vrăjitor ; am venit să-ţi dau un dar. Acestea sînt basme noi pe care nu le ai în sertarele tale. Acum, dacă nici un copil nu mai vrea să le asculte pentru că le ştie deja pe dinafară, m-am gîndit să ţi le dăruiesc ca să le aşezi în sertare, alături de celelalte basme îmbălsămate.

— Ah, prostule ! Prostule ! îi răspunse vrăjitorul. Nu vezi ce ai în mînă ?

Povestitorul îşi privi mîinile : strîngea în pumn doar cîteva muşte !

Se întoarse acasă necăjit şi nici nu mai voi să audă de basme.

De aceea se vede că :

— Basme noi nu se mai găsesc : li s-a pierdut sămînţa !

De ce şi cum, dragii mei copii, o să aflaţi abia mai tîrziu, cînd veţi creşte mari.

PIELEA DE PĂDUCHE

Au fost odată un rege şi o regină care aveau o fată mai frumoasă decît soarele şi luna.

Într-o zi, după masă, regele îi spuse reginei :

— Maiestate, uită-te, te rog, aici în păr. Parcă mişcă un păduche.

Regina se uită, răsfiră ușor cu degetele părul și, ce să vezi ?, o minunăție de păduche. Voia să-l strivească.

— Lasă-l, spuse regele. Să încercăm să-l creștem.

Și-l puseră într-o cutiuță mică, mică de tot.

Îi dădeau de mîncare în fiecare zi, iar păduchele creștea și se îngrășa. Curînd trebuiră să-i schimbe cutia pentru că nu mai încăpea în ea, atît de mare se făcuse. Regele, curios să vadă cît va mai crește, îl îngrijea bine și se ducea în fiecare zi împreună cu regina în camera unde-l țineau ascuns ca să-l privească. Iar păduchele creștea, creștea mereu. Au trebuit să-l mute și din cea de-a doua cutiuță ; se făcuse cît un pumn ; era greu să-ți dai seama că-i doar un păduche. Și tot așa crescu mereu, ajunse cît o găină și abia putea să se miște, atîta grăsime pusese pe el.

Atunci regele îl omorî, îl jupui și-i argăsi pielea.

— Aceluia care ghicește de ce animal este pielea asta, i-o voi da de nevastă pe fiica mea, prințesa. Însă cine încearcă și nu reușește, își va pierde capul.

Prințesa era neliniștită.

Oare ce bărbat îi era hărăzit ?

Și plîngea întruna. Dar asta era voința regelui și trebuia să se supună.

Se prezentară tineri din toate colțurile regatului, dar nici unul nu ghici și li se tăie capul fără milă.

Încercară și alții. Căsătoria cu prințesa însemna o mare ispită și apoi nu părea deloc greu să recunoști o piele de animal. Dar odată ajunși la palat, nu se mai întorceau ; regele le tăia capul fără milă.

În cele din urmă veni un tînăr frumos.

— Ce păcat ! O să moară și el !

Toți îl compătimeau văzîndu-l atît de tînăr și atît de frumos. Regele însuși îl sfătui să se gîndească de două ori înainte de a încerca. Dar el, încăpățînat, intră numaidecît în sala unde se afla întinsă pielea.

— E piele de păduche !

— Bravo ! îi spuse regele. Ți-o dau de nevastă pe fiica mea, prințesa.

Îl îmbrățișă, îl pofti la masă și porunci să fie sărbătorit de întreg poporul.

Prințesa era mulțumită. Mirele, tînăr și frumos, părea să fie de neam.

— Cine ești ? îl întrebă regele pe cînd stăteau la masă.

— Sînt botezat și prin vinele mele curge sînge domnesc.

— Și unde-i țara ta ?

— Țara mea ? Departe, foarte departe. Ca să ajungi acolo îți trebuie un an, o lună și-o zi și cine ajunge nu se mai întoarce înapoi.

Prințesa se îngrozi.

Regele și regina plîngeau, gîndindu-se că fata lor avea să trăiască în țara aceea îndepărtată, unde îți trebuia ca să ajungi un an, o lună și-o zi, și cine ajungea nu se mai întorcea înapoi. Dar un rege nu-și calcă niciodată cuvîntul dat.

Și după ce făcură nunta, prințesa și tînărul cel frumos porniră la drum cu mare alai. Sute de căruțe și cai îi purtau zestrea, în nestemate și bani, trusoul și minunatele daruri primite de la părinți.

Au mers și au mers și au tot mers, dar nici gînd să ajungă !

— Unde este țara ta ?

— În spatele munților ce se văd în zare.

Trecură peste munți, dar nici gînd să ajungă !

— Unde este țara ta ?

— Dincolo de pădurile ce se văd în zare.

Trecură dincolo de păduri, dar nici gînd să ajungă !

— Unde e țara ta ?

— La marginea cîmpiei.

Traversară cîmpia, dar nici gînd să ajungă !

Prințesa nu-și mai găsea liniștea. Se gîndea la tatăl și la mama ei pe care nu-i va mai vedea niciodată.

Țara aceea, atît de îndepărtată, unde nu mai reușea să ajungă, o înspăimînta.

— Vrei să mergem mai repede ? o întrebă mirele.

— Da.

— Am să te iau în spate și-ai să vezi.

Prințesa i se agață de gît, iar frumosul tînăr se transformă într-un căpcăun uriaș, păros, cu ochi de jeratic, cu ditamai labele și ghearele !

— Oh, Dumnezeule! O, mamă!

Prinţesa închise ochii: se simţea purtată de un vînt turbat.

În zborul său, căpcăunul zguduia munţii şi văile:

— Auhii! Auhii!

Un cutremur pe oriunde trecea, o furtună.

Cînd deschise ochii, prinţesa înţelese că ajunseseră deja în castelul căpcăunului ce-i era bărbat.

I se strînse inima.

Castelul era înconjurat de ziduri atît de înalte încît cu greu mai zăreai un petic de cer. Camerele uriaşe erau reci şi întunecoase, zăvoare şi lanţuri pe la uşi; pretutindeni paznici cu nişte chipuri ce-ar fi înspăimîntat chiar şi pe cel mai curajos om din lume.

Ce-avea să facă? Trebuia să se resemneze!

Căpcăunul se purta frumos cu ea. Dimineaţa pleca la vînătoare, iar seara se întorcea încărcat de pradă. Prinţesa îi recunoştea răsuflarea de la zece mile distanţă. Prada lui erau întotdeauna bieţi muritori, gata ucişi sau încă vii, pe care căpcăunul îi devora pe jumătate cruzi, unul la micul dejun, altul la prînz şi al treilea seara.

Prinţesei însă îi aducea mîncăruri alese, prăjiturele, torturi, bunătăţi de tot felul.

— Mănîncă! Ţi-e teamă?

— Nu.

— De ce nu mănînci?

— Nu mi-e foame.

— Mănîncă!!

Trebuia să mănînce pentru că, dacă refuza, căpcăunul se simţea jignit şi scrîşnea din dinţi.

Dar să ne întoarcem la rege şi la regină.

Într-o zi, după ce prinţesa şi mirele ei plecaseră, sosi un tinerel care voia să-şi încerce şi el puterile în proba cu pielea.

— Prea tîrziu, dragul meu băiat! Am măritat-o pe prinţesă.

— Cu cine, maiestate?

— Cu un tînăr care locuieşte într-o ţară atît de îndepărtată încît nu ajungi acolo decît după un an, o lună şi o zi, iar apoi nu te mai întorci.

— E un căpcăun ! Vai și-amar, prințesa e în mîinile unui căpcăun !

Inchipuiți-vă durerea ce i-a cuprins pe rege, pe regină și pe curteni la auzul acestei vești !

Tinerelul plecă jeluindu-se că soarta fără noroc îl făcuse să ajungă prea tîrziu. Se îndrăgostise de prințesă numai pentru că i se spusese că este mai frumoasă decît luna și decît soarele ; iar acum, gîndindu-se că fata se afla în mîinile unei fiare îngrozitoare, încerca o durere fără margini.

Mergea fără să știe pe unde merge : ochii îi erau ca două fîntîni.

Cînd ajunse pe o cîmpie, obosit de atîta drum cît străbătuse, se așeză pe o piatră continuînd să se tînguie.

Tocmai trecea pe-acolo o bătrînă cu o legătură de lemne în spate.

— Ce te necăjește, băiete ?

— Ce să mă necăjească, bunicuțo ?!

Și-i povesti întîmplarea cea tristă cu prințesa și cu căpcăunul.

Bătrîna nu-i spuse nimic și porni iarăși la drum cu povara în spate.

— Ești obosită, bunico, spuse băiatul. Dă-mi mie să duc legătura asta de lemne. Mergem împreună.

— Mulțumesc, băiete.

Tînărul luă în spate legătura și porni la drum alături de bătrînă. Lemnele atîrnau greu.

— Bunicuțo, locuiești departe de-aici ?

— Un copac ce dănțuiește și-o pasăre ce glăsuiește ; cînd îi întîlnim înseamnă c-am și ajuns acasă.

Lemnele atîrnau din ce în ce mai greu. Tînărul le ducea anevoie, transpira și gîfîia. În vremea asta, soarele apusese, se întuneca.

— Bunicuțo, locuiești departe de-aici ?

— Un copac ce dănțuiește și-o pasăre ce glăsuiește ; cînd îi întîlnim înseamnă c-am și ajuns acasă.

Deja se înnoptase, abia se mai vedea. Și iată, pe o pajiște, un copac ce țopăia de colo colo, parc-ar fi dănțuit ca un om viu.

— Ai fost un paznic bun ! Ajunge, îi spuse bătrîna.

Copacul se opri locului. Tînărul încremenise uluit.

— Mergi înainte, băiete. Mai avem o bucățică de drum.

Iar legătura de lemne devenea tot mai grea.

Tînărul nu mai putea. Îi venea să blesteme ora și locul unde-l apucase mila de bătrînă, cînd iată că auzi un fîlfîit de aripi.

Era pasărea care vorbea.

— Bine-ai venit, mămico ! Bine venit să fie și cel ce te însoțește !

Tînărul începu să tremure de spaimă.

— Am ajuns, îi spuse bătrîna.

Intrară în casă.

Băiatul lăsă jos legătura care între timp devenise ușoară ca un fulg, și-o așeză lîngă sobă.

Apoi bătrîna luă două lemnișoare, aprinse focul, prepară ceva de mîncare, apoi întinse fața de masă și așeză farfuriile pe masă.

Cînd totul era gata :

— Cricri, cricri, cricri !

Pasărea deveni o fată frumoasă.

Începură să mănînce.

Tînărului nu-i prea venea să se atingă de mîncare : se temea că este vrăjită.

— Unde ai pornit, tinere, așa singuratic prin lumea largă ? Dac-ai vrea să te oprești aici, ți-aș da toate bogățiile mele și pe frumoasa mea fată de soție.

— Oh, bunicuțo, lasă-mă să plec ! O caut pe prințesa inimii mele și vreau s-o găsesc cu orice preț. De n-o voi găsi, în mănăstire voi muri.

— Sărmanul de tine ! Dar tu nu știi drumul spre țara căpcăunului. Este atît de departe ! Ca să ajungi acolo îți trebuie un an, o lună și-o zi, și înapoi n-ai să mai vii !

— Ce contează ! Viața mea îi aparține prințesei ; dacă am să mor pentru ea cu atît mai bine ! Dă-mi voie să dorm într-un ungher și mîine trezește-mă în zori ; vreau să plec la drum.

Bătrîna îl duse într-o cameră atît de frumoasă, încît și-ar fi găsit locul și într-un palat regesc. Dar tînărul nu putea dormi. Se gîndea la prințesă și la căpcăun, se răsucea de pe-o parte pe alta în așternut și ofta.

— Cricri, cricri, cricri !

Pasărea intră în cameră și deveni imediat frumoasa fată de mai înainte.

— De ce nu dormi, tinere ? De ce oftezi ?

— Mă gîndesc la prințesa inimii mele și nu pot să închid ochii.

— Ia-mă pe mine. Sînt frumoasă, sînt bogată, am sînge nobil Unde-ai putea găsi un noroc mai mare ?

— Oh, fată dragă, lasă-mă să plec. Asta mi-e soarta.

— Cricri, cricri, cricri !

Frumoasa fată se transformă din nou în pasăre.

— Smulge o pană din coada mea, smulge și două pene din aripi. Cînd vei fi în mare pericol, ia o pană în mînă și poruncește-i. Vei fi ascultat.

Tînărul șovăia.

Dacă era o capcană ?!

Și fata îi repetă :

— Smulge o pană din coada mea, smulge și două pene din aripi. Cînd vei fi în mare pericol, ia o pană în mînă și poruncește-i. Vei fi ascultat.

— Atunci ! ... spuse tînărul.

Și prinzînd curaj, îi smulse penele din coadă și din aripi și le puse la păstrare în buzunar.

Noaptea era lungă, iar el nu reușea să adoarmă. Se gîndea la prințesă și la căpcăun, se răsucea de pe-o parte pe alta în așternut și ofta.

Bătrîna intră în cameră.

— De ce nu dormi, băiete ? De ce oftezi ?

— Mă gîndesc la prințesa inimii mele și nu pot să închid ochii.

— Ia-o pe fata mea. E frumoasă, e putred de bogată, are sînge nobil în vine.

— Oh, bunicuțo, lasă-mă să plec. Asta mi-e soarta.

— Ai o inimă credincioasă. Ia această alună. Cînd ai să fii în mare pericol, sfărîm-o între dinți și poruncește. Vei fi ascultat.

În zori, tînărul porni la drum.

Merse și merse, zi și noapte, pînă ce ajunse în mijlocul unei păduri unde nu se mai zărea nici un drum. Copaci la dreapta, copaci la stînga, tufișuri, arbuști, ghimpi. Nu putea să meargă nici înainte, nici înapoi.

— Ah ! ... Asta-i țara căpcăunului ! strigă el deodată.

Simți o mare bucurie. Luă în mînă pana smulsă din coada păsării care vorbea și :

— Pană, pana mea, arată-mi care-i calea !

Pădurea se deschise. Și iată un drum larg și drept, nesfîrșit. Cu cît mergea mai departe cu atît drumul se lungea. Tînărul își terminase și pîinea și apa pe care le luase cu el ; acolo unde ajunsese nu găsea nici apă, nici fructe, nimic ! Începea deja să îndure toate chinurile foamei. Și se întunecase : o noapte fără stele, beznă ca în adîncul pămîntului ; iar din pădure se auzeau urletele lupilor flămînzi...

— De data asta s-a zis cu mine. Au să mă sfîșie lupii !

Dar iată, departe, la capătul drumului, se zărește o luminiță ce abia pîlpîie...

Tînărul prinse curaj, își adună toate puterile și merse mai departe. Luminița abia pîlpîia acolo departe, se vedea și nu prea se vedea. În sfîrșit, cum necum, băiatul nostru ajunse la o casă unde luminița strălucea prin crăpătura unei uși, și bătu.

Nu-i răspunse nimeni.

Bătu din nou.

— Deschideți, oameni buni ! Adăpostiți-mă în noaptea asta !

Dar nu-i răspunse nimeni.

Ajunsese oare printre păgîni ?

Bătu din nou, mai tare.

— Cine e ?

Vocea aceea slabă venea din partea cea mai înaltă a casei :

— Sînt un călător rătăcit. Fie-vă milă ! Adăpostiți-mă în noaptea asta !

— Taci din gură, nu mai vorbi dacă ții la viața ta ! Așteaptă, am să-mi las în jos cozile și tu apucă-te de ele.

Tînărul se apucă de cozile care atîrnau și se lăsă tras în sus ca o găleată pe care o scoți din fîntînă. Un braț îl ajută să intre pe fereastră și el se găsi față-față cu o frumoasă fată, care-l privea uimită.

— Cum de-ai ajuns pînă aici ? Trebuie să mergi un an, o lună și-o zi și înapoi nu te mai întorci !

Ah ! Se afla deci în castelul căpcăunului ! Și fata era preaiubita sa prințesă !

îi dădură lacrimile de fericire.

Și cînd îi spuse cine este, cum și de ce venise pînă acolo, plînseră amîndoi împreună.

Dar se lumina de ziuă. Castelul se zguduia de urletele căpcăunului care se pregătea să plece la vînătoare. Prințesa l-a ascuns pe tînăr într-un dulap și s-a prefăcut că brodează.

Căpcăunul a deschis ușa cu o lovitură de picior, a intrat și a început să adulmece prin cameră.

— Ce cauți ?

— Bom, bom, îmi miroase-a om !

— Ei, asta-i ! Ți-ai luat micul dejun și ți-s nările pline de miros.

Căpcăunul se liniști și plecă la vînătoare.

— Auhii ! Auhii !

— Să fugim, spuse tînărul după plecarea căpcăunului.

— Bieții de noi ! Cum să ieșim de-aici ? Și chiar de-am ieși, cum să găsim drumul în pădurea cea deasă care înconjură castelul de jur împrejur pe-o sută de mile ?

Atunci tînărul folosi a doua pană a păsării vorbitoare :

— Pană, pana mea, du-ne iute de-aicea !

Și brusc se simțiră luați în spate și cît ai zice peșteș se aflau deja dincolo de cele o sută de mile de pădure. Merseră pe jos toată ziua ; și cînd obosiră, găsiră un fînar părăsit în care se adăpostiră și adormiră buștean. A doua zi dimineață, devreme, își reluară drumul.

Dar, după un timp, iată că se aude în depărtare un zgomot surd, care creștea pe măsură ce se apropia.

— Auhii ! Auhii !

Era căpcăunul care îi urmărea !

Grăbiră pasul, începură să fugă ; dar căpcăunul îi văzuse deja de departe și venea spre ei mai repede ca vîntul.

Tînărul luă în mînă ultima pană a păsării vorbitoare și:

— Pană, fă-ne dar, pe ea izvor, pe mine țipar !

Căpcăunul se opri mirat că nu-i mai vede înaintea lui.

Izvorașul, limpede ca cristalul șopotea pe lîngă drum, iar țiparul înota în apă mișcîndu-și coada.

— Izvoraș, te-oi bea ! Țipar, te-oi mînca !

Dar bău și bău și bău, izvorul curgea mai departe, iar țiparul îi aluneca mereu printre degete.

Căpcăunul își umpluse deja burta de apă, nu mai putea înghiți nici o picătură ! Și nu mai putea să-și desfacă nici pumnul, atît obosise de tare.

Se odihnea o clipă, apoi o lua de la capăt :

— Izvoraș, te-oi bea ! Țipar, te-oi mînca !

Se sili să bea din nou.

Încercă să apuce țiparul cel blestemat care-i luneca mereu printre degete. În cele din urmă, mort de oboseală, se aruncă pe jos și apăsat de greutatea apei din burtă, adormi pe dată.

După ce-l văzură dormind, prințesa și tînărul își continuară drumul.

Merseră toată noaptea și jumătate din ziua următoare cînd, iată din nou :

— Auhii ! Auhii !

Căpcăunul îi urmărea, mai furios decît înainte :

— Opriți-vă ! Opriți-vă !

Parc-ar fi tunat.

Sărmana prințesă își pierdu curajul și leșină. Căpcăunul era la doi pași ; își ascuțea deja dinții săi uriași :

— Auhii ! Auhii !

Atunci tînărul sparse aluna.

— Alună, alună, transformă-ne pe dată, în stîncă pe mine, în fluture pe fată !

Și căpcăunul se află în fața unei stînci abrupte și aride, ce se înălța drept în mijlocul cîmpiei. Iar un fluturaș sclipitor zbura de ici colo cu aripioarele sale aurite și din cînd în cînd se odihnea pe stîncă.

Căpcăunul bănui că se schimbaseră unul în stîncă și celălalt în fluture.

— Stîncă, te-oi răsturna ! Fluturaș, te-oi apuca !

Și încercă să răstoarne stînca, săpînd pămîntul cu ghearele ; dar nu reușea să urnească nici o pietricică.

Mîinile i se jupuiseră, ghearele i se rupseseră ; săpa, săpa. Apoi se oprea și încerca să prindă fluturele. Dar fluturele se înălța în zbor și nu se lăsa prins.

Frînt de oboseală, se întinse jos, sub stîncă și adormi.

La un moment dat, stînca se nărui peste el toată deodată.

— Auhii ! Auhii ! urlă căpcăunul și rămase nemișcat.

Iar prințesa și tovarășul ei de drum merseră mai departe liniștiți și în cele din urmă ajunseră la hotarele țării natale.

Cînd regele și regina primiră vestea întoarcerii lor decretară mare sărbătoare în întregul regat.

Ieșiră să-i întîmpine la porțile orașului cu toată curtea și cu mulțime de norod și porunciră imediat să se facă pregătiri pentru noua nuntă a prințesei cu eliberatorul ei.

Dar tînărul spuse :

— Trebuie să plec în călătorie. Dacă pînă-n opt zile nu mă întorc să mă plîngeți pentru că înseamnă c-am murit.

Prințesa se ruga :

— Du-te după nuntă, dragul meu !

— Du-te după nuntă, copilul nostru !

Dar nici prințesa, nici regele și regina nu reușiră să-i strămute hotărîrea.

El plecă și merse pînă ce ajunse în cîmpia pustie unde o întîlnise pe bătrîna aceea. Aștepta deja de cîtva timp, cînd iat-o pe bătrînă purtînd o legătură de lemne în spate.

— Mă recunoști, bunicuță ?

— Da, fiule, te recunosc. Dar ce cauți prin aste locuri ?

— Am să-ți spun ; dar pînă atunci dă-mi legătura de lemne să ți-o duc. Vom merge împreună.

De astă dată lemnele erau ușoare ca un fulg.

— Am venit să-ți mulțumesc și să te invit la nunta mea.

— Bravo, fiule, ești un copil bun !

Și spunînd acestea, bătrîna se transfigura. Devenise acum o preafrumoasă făptură mai strălucitoare decît o stea, cu o nuielușă de aur în mînă. Îi surîse și dispăru.

Abia atunci băiatul înțelese că era o zînă. Se întoarse peste măsură de fericit la palatul regal și, chiar în seara aceea, făcură nunta.

Și au fost soț și soție ;
El avînd folosul, noi trăgînd ponosul.

Povestitorul de basme

PREFAȚĂ

Vă mai amintiți, dragii mei copii, de povestitorul de basme, cel ce v-a istorisit povestea cu *Broscuță*, cu *Năuțica*, cu *Capul de broască rîioasă* și cu atîtea alte personaje miraculoase ?

Dacă vă mai amintiți de el, vă amintiți, desigur, că hotărîse să-și dăruiască basmele vrăjitorului Tre-Pi, atunci cînd a văzut că voi nu mai voiați să le auziți pentru că le știați pe dinafară.

El sperase că vrăjitorul va păstra și basmele sale în sertarele din muzeu îmbălsămate alături de alte basme mai vechi. Dar vrăjitorul îi spuse compătimitor :

— Ah, prostule ! Prostule ! Nu vezi ce ai în mînă ?

Povestitorul își privi mîinile : strîngea în pumn doar cîteva muște !

Se întoarse acasă rușinat ; nici nu mai voi să audă de basme, după ce zînele îi repetaseră de atîtea ori :

— Basme noi nu mai sînt : li s-a pierdut sămînța !

Așa că neștiind de ce meserie să se apuce, rămase vreme îndelungată fără ocupație.

Își petrecea zilele lenevind la soare, în fața casei și adesea se gîndea la preaiubitele sale basme ce se transformaseră în cîteva muște.

Copiii, care-l vedeau căscînd în prag, îl întrebau :

— Povestitorule, nu mai știi basme noi ?

El ridica din umeri, clătina din cap și nu le răspundea nimic.

Oare de unde să ia basme noi ?

Obiectele ciudate ce-i fuseseră dăruite de zîna Fantezie nu-i mai erau de nici un folos. Fiecare îi inspirase basmul său, după ce-l luase în mînă ; apoi nu mai fusese chip să mai scoată ceva din ele. Să se întoarcă la zîna Fantezie nu îndrăznea : ar fi fost o adevărată nerușinare. Și apoi de unde s-o ia din nou pe Cenușăreasa sau pe Scufița Roșie și pe toți ceilalți care-l însoțiseră la peștera zînei și o rugaseră să-l ajute ? Tîrgul zînelor se ține doar o dată la o mie de ani ; și faptul că nimerise din întîmplare acolo fusese un noroc extraordinar.

De aceea căsca lenevind la soare în pragul casei.

Într-o noapte, neputînd să adoarmă, îi veni în minte să caute săculețul unde păstrase broscuța, portocala de aur, puiul de șarpe, oul negru, trei inele și celelalte lucrușoare ce-i fuseseră dăruite de zînă.

Cine știe ? Poate că după atîta vreme își recăpătaseră puterea lor magică !

Sări din pat, căută în grabă săculețul pitit într-un dulap și încercă să procedeze ca de obicei. Luă la întîmplare cele trei inele și spuse :

— A fost odată . . .

Dar odinioară, deși nu știa nici măcar un cuvințel din ceea ce urma să spună, după ce deschidea gura, basmul curgea domol, neîntrerupt, ca și cum l-ar fi știut pe dinafară de multă vreme. În zadar, repeta acum :

— A fost odată . . . ! A fost odată . . . !

Din gură nu-i ieșea decît răsuflarea.

Supărat, căută piulița, goli în ea săculețul și apoi bătu și bătu cu pilugul ; totul se transformă în pulbere.

Luă cîteva fire de praf, le frecă cu dispreț între două degete și exclamă :

— De-acum n-o să mai am chef să spun : A fost odată ! . . .

Dar nici n-apucase bine să pronunțe ultimele cuvinte că deja avea pe vîrful limbii un basm nou. Și-l povesti singur, bucurîndu-se ca un copil.

Uluit, luă alte cîteva firicele de praf și :

— A fost odată ! . . .

Și iată încă un basm nou-nouț pe care și-l povesti singur, bucurîndu-se ca un copil.

Bietul om nu-şi mai încăpea în piele de fericire. I se părea un veac pînă la ziuă cînd va trece din nou pe străzi şi prin pieţe, strigînd :

— Basme, copii, basme ! Cine vrea s-asculte basme !

Adună cu multă grijă praful din piuliţă şi-l puse în săculeţ atent să nu piardă nici un firicel ; şi după ce se lumină bine de ziuă, ieşi din casă.

Dar nu se simţea deloc în largul său.

— Cine ştie dacă basmele astea or să le placă tot atît de mult ca şi celelalte ?

Şi vocea îi tremura de emoţie, cînd striga :

— Basme, copii, basme ! Cine vrea s-asculte basme !

Copiii se adunară în fugă în jurul său şi se bucurară :

— Altul ! Mai spune-ne încă unul !

Şi le spuse peste o duzină Cine nu le-a auzit din gura povestitorului, le poate citi singur mai departe.

Cred că sînt ultimele basme.

Pentru că bietului povestitor i s-a întîmplat o nenorocire. Într-o seară, obosit, după ce povestise toată ziulica basme, se trînti pe o bancă de piatră din grădina publică şi adormi. Cînd se trezi, căută peste tot săculeţul cu pulbere magică, dar nu-l mai găsi. Îl caută şi-acum, săracul om !

Roma, 13 septembrie 1893 LUIGI CAPUANA

FULG DE-AUR

Au fost odată un rege şi o regină care aveau o fetiţă frumoasă ca lumina zilei ; dar era grozav de neastîmpărată şi cînd se juca întorcea pe dos tot palatul regal. Şi mai era şi năzuroasă şi cludată ca orice copil căruia părinţii îi caută în coarne. Cu cît făcea pozne mai mari, cu atît aceştia rîdeau fericiţi :

— Ha, ha, ce nebunatică ! Ce nebunatică !

Dar într-o zi veni vremea să regrete — şi cît de tare ! — excesiva lor bunăvoinţă. Regele tocmai voia să plece la

vînătoare cînd, în pragul palatului, găsi o bătrînă în zdrențe, adusă de spate, care abia, abia se ținea pe picioare sprijinindu-se într-un toiag.

— Ce dorești, femeie ?

— Îl caut pe rege.

— Eu sînt.

Bătrîna făcu o plecăciune adîncă și-i întinse o scrisoare :

— Din partea măriei-sale regele Spaniei.

Acesta îl ruga pe regele nostru s-o găzduiască pentru o noapte în palatul regal ca și cum ar fi fost însăși Înălțimea Sa.

— Să n-o întrebați nici de unde vine și nici încotro se duce ; n-o să regretați onoarea pe care i-o faceți, adăuga regele Spaniei.

Regele crezu că-i vorba de o glumă și porunci să i se pregătească o cămăruță la mansardă și să mănînce laolaltă cu servitorii.

— Mulțumesc, maiestatea voastră, îi spuse bătrîna.

Și se cuibări în mansardă.

La masă mînca alături de servitori într-un colțișor, cînd iat-o pe strengărița de prințesă care-i vărsă toată solnița și tot piperul în supă :

— Ai să vezi ce gust bun îi dă !

Iar servitorii se prăpădeau de rîs :

— Vai, ce strengăriță ! Vai, ce strengăriță !

Bătrîna nici nu crîcni și-și mîncă supa ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Regele și regina, aflînd de năzbîtia fetei, începură să rîdă și ei :

— Vai, ce strengăriță ! Vai, ce strengăriță !

După ce se ridică de la masă, bătrîna își căută toiagul, dar acesta nicăieri. Cînd se uită spre sobă, văzu că toiagul îi arsese deja pe jumătate, iar prințesa, prăpădindu-se de rîs, îi vorbi :

— E fierbinte ; o să-ți țină de cald.

Servitorii rîdeau și ei.

Bătrîna își trase toiagul din foc și ieși din bucătărie sprijinindu-se în el ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Aflînd de năzbîtia fetei lor, regele și regina făcură haz.

A doua zi dimineață, cînd să plece, bătrîna o găsi pe prințesă așteptînd în capul scărilor :

— De unde vii și un-te duci, băbuțo ?
Și nici o amintire nu ne lași, măicuțo ?

Iar bătrîna îi răspunse bombănind :

— De-unde vin și unde plec
Vînt și ploaie mă petrec.
Tu cu vîntul vei veni,
Dar ploaia te-o izbăvi.

O atinse cu toiagul, coborî scările și dispăru.

Din ziua aceea, prințesa începu să-și piardă din greutate. Nu slăbea, nu se urîțea, creștea atît cît trebuie, dar de la o lună la alta se simțea mereu mai ușoară. Cînd împlini optsprezece ani părea o fată frumoasă, cu pielea albă și cu plete bogate de aur, dar era ușoară ca o pană și cea mai mică adiere de vînt o ducea unde voia.

Închipuiți-vă disperarea părinților !

Trebuiau să țină mereu închise ferestrele palatului regal ; nu puteau s-o lase să iasă afară de teamă că vîntul o va duce cine știe unde. Și cum sărmana fată se plictisea de moarte închisă mereu în palat, iar regele și regina nu voiau ca să se știe de nenorocirea fetei lor, se străduiau s-o distreze și-și petreceau zilele suflînd asupra ei și făcînd-o să zboare prin coridoarele și prin sălile palatului.

Fata se distra grozav simțindu-se purtată de colo colo prin aer și striga :

— Suflați, maiestate ! Mai tare !

Cei doi își istoveau plămînii făcînd-o să urce cît mai sus. Dar cu cît se afla mai sus, cu atît fata striga mai tare :

— Suflați, maiestate ! Mai tare ! Mai tare !

Regele și regina nu puteau nicidecum să stea cîtu-i ziua de lungă și să sufle ; dar dacă plecau, prințesa se încrunta și începea să plîngă. Și văzînd-o plîngînd, bieții părinți începeau iar să sufle, regele de o parte, regina de altă parte ; iar fata își recăpăta veselia și bătea din palme.

— Suflați, maiestate ! Mai tare !

O făceau să se ridice pînă în tavan, alergau în urma ei pe coridoare, și suflau, suflau mereu ca s-o vadă mul-

ţumită pentru că biata copilă n-avea altă bucurie ; iar cînd reuşeau să se odihnească, gîfîind de atîta cît suflaseră, se întrebau cu durere :

— Fată nefericită, cine te-a vrăjit ?

Odată, auzind întrebarea lor, prinţesa îşi aminti de răspunsul bătrînei şi le răspunse :

— Bătrîna aceea !

— Cum aşa ?

— Mi-a răspuns :

— De unde vin şi unde plec,
Vînt şi ploaie mă petrec.
Tu cu vîntul vei veni,
Dar ploaia te-o izbăvi.

Dac-ar fi putut să dea de urma bătrînei, regele i-ar fi dăruit o comoară numai să desfacă vraja ! Dar cine ştie pe unde-i luceau acum ochii vrăjitoarei ?

Aşa că regele şi regina continuară să sufle şi s-o ridice pînă-n tavan pe Fulg-de-aur, cum o numeau pe fată pentru că era blondă, iar părul ei părea aur curat. Fulg-de-aur nu se mai gîndea decît la această distracţie. Mînca cu poftă, creştea, se făcea mereu mai frumoasă ; dar greutatea îi scăzuse atît de mult încît o pană ar fi părut grea ca plumbul în comparaţie cu ea. O adiere uşoară o înălţa pînă-n tavan ; şi nu era niciodată mulţumită :

— Suflaţi, maiestate ! Mai tare, maiestate !

Regele şi regina nu mai rezistau. După doi ani de zile băgară de seamă că de atîta suflat gura începuse să-i se lungească ; iar Fulg-de-aur devenea tot mai pretenţioasă şi voia să stea numai pe sus. Nici n-avea altceva de făcut ; dar puteau bieţii părinţi să sufle întruna ? Şi cînd vor muri, cine le va lua locul ? N-aveau nici un pic de linişte.

In vremea asta se răspîndise prin lume faima frumuseţii fetei ; iar regele Portugaliei trimise mesageri ca s-o peţească pentru moştenitorul său care era tocmai bun de însurat.

Mare încurcătură ! Dacă refuzau, regele Portugaliei, simţindu-se jignit, ar fi putut să le declare război. Regele şi regina se sfătuiră în taină o zi şi o noapte întreagă şi, în cele din urmă, hotărîră să ceară un răgaz de un an înainte de a face nunta.

Dar necazul cel mare începu abia atunci cînd prințul scrise că va veni să-și cunoască logodnica. Părinții erau disperați la gîndul că infirmitatea fiicei lor va deveni cunoscută.

Văzîndu-i atît de îndureraţi, încît n-aveau nici chef şi nici putere să mai sufle şi s-o plimbe prin aer, prinţesa le spuse :

— Maiestate, pentru că bătrîna a bombănit : „Tu cu vîntul vei veni", lăsaţi-mă să plec. Poate asta-i soarta mea.

Lacrimi, strigăte de disperare :

— Nu, fata mea ! Nu !

Dar prinţesa se încăpăţînă :

— Lăsaţi-mă să plec. Inima îmi spune că-mi voi găsi norocul.

În cele din urmă, părinţii se resemnară ; şi într-o zi, cînd mistralul bătea cu putere, o duseră în vîrful unui munte ; o îmbrăţişară şi o binecuvîntară lăsînd-o în voia vîntului.

Într-o clipă, fata fu ridicată sus şi împinsă atît de departe încît după cîteva minute o pierdură complet din vedere.

Dar să-i lăsăm pe bieţii părinţi să plîngă şi s-o însoţim pe prinţesă.

Deşi era şi ea întristată, după puţine ore de călătorie, văzîndu-se purtată atît de sus şi atît de repede cum nu i se mai întîmplase pînă atunci, se înseninâ şi începu să privească de jur-împrejurul ei. Ce minunăţie ! Oraşe, munţi, cîmpii, rîuri, păduri, totul trecea în goană pe jos, fugind în direcţie opusă ca şi cum ea nici nu s-ar fi mişcat.

Dacă uneori vîntul sufla puţin mai încet, ea cobora, învîrtindu-se, apoi era din nou ridicată şi aruncată în sus, spre nouri, purtată mereu mai departe, mai departe, lăsînd în urma ei alte oraşe, alţi munţi, alte cîmpii, păduri mai dese, rîuri mai late.

Deodată observă că pămîntul dispăruse. Apă, apă, apă cît vezi cu ochii apă ce se zbuciuma în talazuri înspumate, mereu apă ... Marea.

Cînd vîntul o cobora mai jos, Fulg-de-aur se înspăimînta. O dată, picăturile de apă o stropiră pe faţă şi ea

se crezu pierdută. Dar iată o nouă rafală puternică de vînt o ridică în înălțimi făcînd-o să-și reia goana grăbită. Și iarăși apă, apă, apă ! ...

Apoi soarele se stinse în mare și întinderile de apă se acoperiră cu un văl fumuriu, în timp ce sus, pe cerul întunecat, se iveau primele stele.

Inima i se făcu mică, mică de tot și începu să plîngă, strigînd :

— Ah, mămico ! Mamă !

Dar vîntul o legăna atît de blînd, încît încet încet ochii i se închiseră și fără să-și dea seama, adormi de parc-ar fi fost acasă în patul ei.

Oare cît drum străbătuse dormind ? Cine să mai știe ?

In zori, deschizînd ochii se simți fericită pentru că reîntîlnise alte cîmpii acoperite cu verdeață. Fulg-de-aur zbura atît de jos încît distingea perfect casele de țară, pomii, străzile, pîriiașele, chiar și oamenii, care păreau niște furnici. Coborînd și mai jos, observă că țăranii se uitau după ea, își ridicau mîinile arătînd-o celorlalți, întrebîndu-se miraţi :

— Ce-o fi oare ? Ce fel de pasăre este ?

Soarele urcase înalt pe cer. Vîntul, pierzîndu-și puterea, se juca parcă legănînd-o în aer.

Părul i se despletise și-i flutura în jurul gîtului, hainele se umflaseră și fîlfîiau ca niște aripi care-o menţineau în văzduh.

Se apropia oare în sfîrșit de locul unde soarta sa, bună sau rea, o purta ?

Între timp i se făcuse foame. De-o zi și o noapte nu mai pusese nimic în gură, nici măcar o picătură de apă. Cum să găsească mîncare acolo sus, în aer ?

Trecu un stol de păsări.

— Păsărele, dragele mele, daţi-mi o înghiţitură de hrană din cioc ; mor de foame.

— Ne așteaptă puișorii noștri în cuib ; hrana e pentru ei.

Și păsărelele își continuară zborul.

Vîntul o ridică mai sus.

Trecea un cîrd de nouri.

— Nori, nourași, daţi-mi o picătură de apă ; mor de sete.

— Apa noastră e pentru semănături ; ne grăbim.

Și norii își văzură de drum.

Spre apus, iată jos, în depărtare un munte stîncos, iar în vîrful său un palat minunat, mare cît un oraș, numai marmură albă și neagră.

Fulg-de-aur prinse curaj, gîndindu-se :

— De m-aș putea opri aici ! Ah, Doamne simt că mor!

Într-adevăr, leșină imediat de slăbiciune ; nu mai văzu și nu mai simți nimic ; iar cînd își reveni, se afla întinsă pe terasa palatului pe care-l zărise din depărtare.

Coborî pe o scăriță care intra în palat, sperînd să întîlnească pe cineva ; dar nu se vedea suflet de om.

Pereții camerelor erau din marmură albă, cornișele, ușorul ușilor, coloanele, din marmură cenușie. Măsuțele, scăunelele, paturile, mobila, din marmură albă și cenușie. Și pretutindeni un miros ciudat de sare și de piper.

Deschise un dulap : farfurii cu felurite mîncăruri, chifle și fructe și dulciuri. Dar totul era sculptat în marmură albă și cenușie și mirosea atît de puternic încît îi venea să strănute.

Mînată de foame, încercă să guste din bucatele acelea false. Rămase cu gura căscată : erau din sare și piper. Abia atunci își dădu seama că palatul este construit din blocuri de sare și piper, atît de frumos șlefuite și îmbinate încît imită la perfecție marmura.

Își aminti de solnița și de piperul vărsat, pe cînd era fetiță, în supa bătrînei și-și spuse :

— Acesta trebuie să fie palatul ei. Mă pedepsește acum.

Și începu să strige plîngînd :

— Băbuțo, o, băbuțo ! Dă-mi de mîncare, băbuțo !

O voce slabă îi răspunse de departe :

— Ai de unde alege ; să vezi ce gust bun !

Neavînd încotro, Fulg-de-aur luă o chiflă și un măr și începu să muște din ele. Aveau într-adevăr gustul lor obișnuit, numai că erau sărate și piperate !

Și Fulg-de-aur strigă iarăși plîngînd :

— Băbuțo, o, băbuțo ! Dă-mi să beau !

Iar aceeași voce slabă îi răspunse de departe :

— Ai de unde alege ; să vezi ce gust bun !

Luă o sticlă şi un pahar ; apa era tulbure. Dar, neavînd încotro, Fulg-de-aur bău totul dintr-o înghiţitură. Dumnezeule ! Şi apa era sărată şi piperată.

Şi tot aşa zi de zi în palatul acela imens fără să vadă chip de om. Pînă şi copacii din grădină şi florile şi iarba erau din sare şi piper. Iar Fulg-de-aur strănuta întruna, şi lacrimile îi curgeau şiroaie pe obraz.

Să ne întoarcem însă la prinţul Portugaliei, care venise în vizită la logodnica sa.

Regele şi regina îi spuseră plîngînd cu disperare :

— Pe prinţesă a luat-o vîntul !

La început crezu că-şi bat joc de el ; apoi, după ce ascultă povestea fetei spuse :

— Mă duc s-o caut.

— Dar unde ?

— Fie şi la capătul lumii. O voi găsi cu orice preţ.

Urcă pe cal şi plecă, singur singurel, întrebînd :

— Vă rog, n-aţi văzut trecînd pe sus o fată frumoasă dusă de vînt ?

Mulţi l-au luat drept nebun şi nici nu i-au răspuns.

— Vă rog, n-aţi văzut trecînd pe sus o fată frumoasă dusă de vînt ?

— Am văzut-o. Zbura pe sus. Părea o pasăre.

— Şi încotro mergea ?

— Drept înainte, înainte.

Prinţul îşi îmboldi calul. Întîlni alţi oameni.

— Vă rog, n-aţi văzut trecînd pe sus o fată frumoasă dusă de vînt ?

— Am văzut-o. Zbura, zbura ca o pasăre. Apoi vîntul a ridicat-o mai sus şi s-a pierdut printre nouri.

Auzind acestea, prinţul îşi pierdu curajul ; şi tocmai voia să se întoarcă din drum cînd observă printre tufişuri cum se apropie de el un bătrîn cu barba albă, lungă pînă la genunchi şi cu o sapă în mîini.

— Ce cauţi pe-aici, frumosule cavaler ?

— O caut pe prinţesa Fulg-de-aur. A luat-o vîntul. Spune-mi, te rog, n-ai zărit-o cumva ?

— Cerea de mîncare de la păsări, cerea de băut de la nouri ; dar păsările şi norii nu i-au dat nimic şi şi-au

văzut de drum. Cine merge, ajunge, cine caută, găsește. Curaj, băiete, curaj!

— Dar tu cine ești?

— Un biet moșneag. Aș vrea să smulg o rădăcină, dar n-am putere.

— Dă-mi sapa, sap eu pentru tine.

Prințul descălecă și începu să sape.

Săpa, săpa, săpa, dar rădăcina nu voia să iasă.

— Curaj, băiete! Cine caută, găsește!

Ușor de spus: dar rădăcina nu voia să iasă.

Prințul ajunsese lac de sudoare, își simțea brațele frînte.

— Curaj, băiete! Cine caută, găsește... Mulțumesc! Iat-o!

Și bătrînul întinse mîna și luă rădăcina plină de pămînt.

— Îți dau acest fluieraș, îi spuse. Cînd ai să ai nevoie de ceva, fluieră și vei vedea. Fii atent, însă să nu-l pierzi; n-ai să găsești altul la fel nici pentru toate comorile din lume.

Prințul mulțumi, își puse în buzunar fluierașul, încălecă și porni iarăși la drum. Se gîndea la prințesă:

— Dacă m-ar ajuta cineva s-o găsesc!

Scoase, nu prea încrezător, fluierașul din buzunar și strigă:

— Vulture, vultur mesager, ascultă-mi porunca!

Fluieră și iată vulturul care coboară de sus cu aripile mari, întinse.

— Vultur mesager, du-te și adu-mi vești despre prințesa mea; te-aștept aici.

Vulturul plecă numaidecît și două zile nu se arătă.

În cea de-a treia zi veni purtînd o scrisoare în cioc. Prințesa îi scria:

„Sînt prizonieră în palatul de sare și piper al unei zîne și la mine nu poate intra suflet de om."

Prințul își aminti atunci de cuvintele bătrînei, pe care i le repetase regina:

Tu cu vîntul vei veni,
Dar ploaia te-o izbăvi.

— Prea bine, se gîndi el.

Își scoase din buzunar fluierașul.

— Nori, norișori, la porunca mea !

Fluieră, și iată din toate părțile cerului munți de nouri, care vin în goană, supuși, grei de ploaie.

— Vultur, vultur mesager, la porunca mea.

Auzindu-i fluierul, vulturul apăru și coborî lăsîndu-se la picioarele sale.

— Sus, sus, vulturul meu ! Du-mă la palatul de sare și piper al zînei ; iar voi, nouri, după mine !

Încălecă pe vultur ca pe un cal ; iar vulturul își deschise larg aripile și-l purtă pe sus prin cer ; ei mergeau înainte, iar norii denși, grei de ploaie, munți uriași care întunecau cerul, după ei, mereu mai departe !

Zîna, văzînd de pe terasa palatului său furtuna care se apropia, își dădu seama de pericolul ce-o amenință și dezlănțui pe dată vîntul din sud pe care-l ținea închis într-o încăpere a palatului.

Vîntul întîlni vulturul și norii la jumătatea drumului și, suflînd puternic, îi opri în loc. Lupta dura de mai multe ore, fără ca vulturul și norii să cîștige măcar o palmă de spațiu. Vîntul din sud în loc să obosească, își sporea din ce în ce puterea.

— Așteaptă puțin, spuse prințul.

Scoase fluierașul din buzunar.

— Vîntule din nord, vîntule din nord, la porunca mea !

Fluieră, și imediat vîntul din nord veni, le suflă în spate și-i împinse cu violență, vultur și nori, înainte. În cîteva clipe ajunseră deasupra palatului din sare și piper și se opriră.

— Vîntule, potolește-te. Norilor, dezlănțuiți ploaia !

Iar prințul fluieră iarăși.

Dintr-odată păru că se deschiseseră zăgazurile cerului ; și în vreme ce ploaia cădea în torente, palatul de sare și piper se topea văzînd cu ochii ; iar în jos, pe coastele muntelui, se rostogoleau rîuri învolburate de sare și de piper ce alergau spre mare.

Plouă astfel șapte zile și șapte nopți la rînd, pînă ce din palatul zînei nu mai rămase nici urmă. Zîna dispăruse și ea lăsînd-o pe biata prințesă agățată de o stîncă, după ce-i șoptise la ureche :

Tu cu vîntul vei veni,
Dar ploaia te-o izbăvi.

Prinţul, călare pe vultur, ar fi vrut s-o ia cu el pe Fulg-de-aur. Numai că... Numai că mîncînd mereu sare şi piper, fata îşi recăpătase greutatea sa normală şi vulturul nu putea să-i poarte pe amîndoi.

— Îţi mulţumim, vultur puternic.

Prinţul coborî şi-i dădu drumul să plece.

De fericire, prinţesa nu reuşea să articuleze un sunet. Iar prinţul, scoţînd din buzunar fluieraşul:

— Caii mei, cai înşeuaţi, la porunca mea!

Fluieră şi doi cai superbi, înşeuaţi, ţîşniră din pămînt în faţa lor, nechezînd. Prinţul tocmai voia să-şi pună fluieraşul din nou în buzunar, cînd iată-l pe bătrînul cu barba albă, lungă pînă la genunchi, acela care-i făcuse minunatul dar.

— Prinţe, fluieraşul nu-ţi mai foloseşte. Dă-mi-l înapoi şi Domnul să te aibă în pază pînă ce vei ajunge acasă.

Prinţul — ca să spunem adevărul — ar fi vrut să-l păstreze; îi înlesnea atît de mult treaba!

— Încearcă, adăugă bătrînul, în mîna ta nu mai fluieră.

Într-adevăr nu mai fluiera. Prinţul i-l dădu înapoi:

— Îţi mulţumesc, om bun.

După ce merseră o lună de zile, prinţul şi prinţesa ajunseră teferi la palatul regal.

Se căsătoriră şi apoi trăiră fericiţi şi mulţumiţi. Amintindu-şi de răutăţile ei din copilărie, prinţesa jură să nu mai mănînce cît o trăi sare şi piper.

Şi astfel se încheie povestea cu Fulg-de-aur.

GREIERAŞUL

Trăiau odată doi ţărani sărmani, soţ şi soţie, care-şi duceau zilele de azi pe mîine, trudind din zori pînă-n seară. Bărbatul lucra cu ziua, iar femeia robotea ici, colo, pe la vecine.

Locuiau într-o căsuță joasă și afumată, în care aveau un pat mizer și cîteva mobile sărăcăcioase. Și totuși nu se plîngeau niciodată. Seara se culcau devreme, iar dimineața, înainte de răsăritul soarelui, erau deja în picioare.

Într-o noapte îi trezi cîntecul unui greier. Cînta și cînta mereu, nu mai termina.

Bărbatul furios aprinse lumînarea și coborî din pat.

— Ce vrei să faci, bărbate ?

— Să omor greierul ăsta afurisit.

— Lasă-l în pace. E și el o biată făptură.

Cît era lumină în casă, greierele tăcea.

Bărbatul se întinse din nou în pat, stinse lumînarea și închise ochii gata să adoarmă.

Greierul începu să cînte iarăși. Cînta și cînta mereu, nu mai termina.

— Nu vrei să taci ? Ți-arăt eu ție.

Aprinse iarăși lumînarea, coborî din pat și începu să scotocească prin toate colțurile.

— Unde te-ai vîrît, greier afurisit ?

Și greierul :

— Cri, cri, cri !

Bărbatul se întoarse și alergă spre colțul de unde venea cîntecul.

— Unde te-ai vîrît, greier afurisit ?

Iar greierul din colțul celălalt :

— Cri, cri, cri !

Parcă își bătea joc de el.

În noaptea aceea nici bărbatul și nici femeia n-au închis ochii.

— Caută greierul acela și omoară-l, îi spuse bărbatul nevestei. Dacă la noapte o ia de la capăt, mă răfuiesc eu cu tine.

Bărbatul era iute din fire și femeia, după ce-l văzu plecat, începu să caute cu de-amănuntul de teamă să nu mănînce bătaie. Căută ici și colo, dar nu reuși să găsească nimic.

— O fi ieșit afară.

Și se liniști. Dar în noaptea următoare, greierul iarăși :

— Cri, cri, cri !

Nu mai termina.

— Vai de mine, bărbate ! Am scotocit, zău, prin toate colțurile și prin toate găurile, dar n-am reușit să-l găsesc.

— Mîine ai să cauți mai bine. Pînă atunci...

Luase de jos o bucată de lemn și voia s-o bată.

— Dacă dai, dau și eu !

— Mai spune odată ! urlă bărbatul.

— N-am spus eu, bărbate !

Bărbatul înțepeni. În cameră nu mai era nimeni în afară de ei doi. Să fi vorbit greierul ?

— Ființa lui Dumnezeu, ce vrei de la noi ? murmură femeia.

— Nu vreau nimic.

— Ce faci aici ?

— Păzesc comoara.

La aceste cuvinte, bărbatul îi făcu semn femeii să tacă, se așeză în pat și stinse lumînarea. Greierul începu numaidecît :

— Cri, cri, cri !

Îl lăsară în pace pînă în zori.

Cum se lumină, țăranul în loc să plece la cîmp, își luă sapa și se apucă să sape în podeaua camerei, care nu fusese nici măcar pardosită.

Săpă pînă-n seară, dar nu găsi decît cioburi, pietre și pămînt. Își pierduse toată ziua și nu aflase nimic.

— Greier mincinos ! Dac-o iei de la capăt la noapte, te omor.

S-au culcat și au stins lumînarea.

— Cri ! Cri ! Cri !

— Ce vrei să faci, bărbate ?

— Să-l omor.

— Așteaptă puțin. Ființa lui Dumnezeu, ce vrei de la noi ?

— Nu vreau nimic.

— Ce faci aici ?

— Lasă-mă să cînt în noaptea asta ; mîine o să-ți spun.

Și Cri ! Cri ! Cri ! Nu se potoli decît în zori.

Țăranul plecă la cîmp. Rămînînd singură, biata femeie tremura de spaimă.

— Ființa lui Dumnezeu, ce vrei de la mine ?

— Mănîncă-mă și vei vedea.

Îi era silă să mănînce un greiere ; dar văzînd că acesta insista : — Mănîncă-mă și vei vedea ! — își luă inima în dinți, îl apucă de vîrful aripioarelor, îl bagă în gură și-l mestecă. Greierul avea un gust bun. De-ar fi avut în față o farfurie întreagă cu greieri, ar fi dat-o gata într-o clipă.

Seara, bărbatul se întoarse de la cîmp.

— Ce ți-a spus greierul ?

— Mi-a spus : „Mănîncă-mă și vei vedea !" Și l-am mîncat.

— Măcar n-o să-l mai auzim cîntînd.

Dar n-a fost așa. Din cînd în cînd, noaptea, din trupul bietei femei, se auzea : Cri !Cri ! Cri ! Nici vorbă să-l mai poți omorî ; ar fi trebuit s-o omorî mai întîi pe ea.

După nouă luni, femeia născu un băiat frumos, care în loc să plîngă începu imediat să țîrîie ca și cum ar fi fost un adevărat greier.

— Ce nume să-i punem ?

— Are deja nume : îi vom spune Greieraș.

Încă din primele luni, Greieraș și-a adus mama la disperare. Sărea din leagăn, din pat, din brațele ei, de parc-ar fi fost greier de-adevăratelea. Iar ea îl dojenea :

— Greieraș, ai să te lovești ! O să te nenorocești !

Dar Greieraș :

— Cri ! Cri ! Cri !

Cum nu știa încă să vorbească, răspundea în felul său.

După ce creșcu, lucrurile merseră din ce în ce mai rău. Din nimica toată îi lua la bătaie pe copiii care se jucau cu el și apoi dintr-o săritură se cocoța pe acoperișul unei case sau în vîrful unui copac, unde nu-l puteau ajunge ceilalți. De acolo rîdea de ei :

— Cri ! Cri ! Cri !

Pentru că el numai așa vorbea.

Taică-su clătina din cap cînd auzea de vitejiile feciorului său :

— Greier s-a născut, greier o să moară !

Mama încerca să-l ia cu binișorul ; dacă vecinii veneau să-l pîrască, îl dojenea :

— Greieraș, Greierașul meu, vrei s-o superi pe mama.

— Cri ! Cri ! Cri ! Lasă-i să vorbească.

In cele din urmă, Greieraș făcu o poznă cît el de mare. Tocmai trecea pe stradă caleașca regală, cu regele, regina și prințesa. Iar el n-are de lucru, sare pe acoperișul caleștii și :

— Cri ! Cri ! Cri !

Caii se sperie, scăpă din mîna vizitiului și, în urletele mulțimii, o iau la galop mechezînd și lovind din copite în toate părțile. Între timp, Greieraș, în picioare și cu brațele larg deschise de parcă se lipise de bolta caleștii, rîdea, rîdea sau reîncepea să țîrîie.

Cînd îi veni bine, dintr-un salt coborî. Caii și caleașca se opriră imediat. Numai că de data asta Greieraș n-a mai avut timp să fugă. Soldații, care de obicei escortau călare caleașca regelui și care o urmăriseră alergînd în galop, fură mai iuți decît el : îl înșfăcară, îi puseră cătușe și-l duseră la închisoare.

— Of, of ! Greieraşul meu ! Nu ți-am spus eu de-atîtea ori ? O să te nenorocești !

— Mămico, nu te necăji ! Nu-i nimic.

Taică-su clătina din cap :

— Greier s-a născut, greier o să moară !

În închisoare, Greieraș, neștiind ce să mai facă, se amuza ca de obicei țîrîind din zori pînă-n seară.

Carcera se afla tocmai sub apartamentul regal și țîrîitul continuu al Greierașului îl înnebunea pe rege.

— Din porunca maiestății sale, Greieraș taci din gură ! Parcă vorbeau la pereți !

— Cri ! Cri ! Cri !

Regele supărat porunci :

— Să i se taie capul !

Dar prințesa, auzind că soldații mergeau la închisoare să-i taie capul lui Greieraș, se aruncă la picioarele regelui :

— Măria-ta, dacă-l omori pe Greieraș mi se va întîmpla o mare nenorocire !

— Cine ți-a spus ?

— Îmi spune inima. Mulțumesc, măria-ta !

— Dar dacă nu se potolește ?

— Se va potoli dac-am să-i vorbesc eu.

Și prințesa se duse la închisoare.

Greieraș, cu ochii acoperiți, cu mîinile legate la spate era împins de soldați spre butucul unde trebuia să îngenuncheze ca să i se taie capul.

— Iertare din partea maiestății sale! Iar tu, Greieraș, trebuie să promiți că vei fi cuminte.

— Nu pot, prințesă. Cri! Cri! Cri!

— Greieraș, te rog eu. De dragul meu!

Dar Greieraș începu să cînte :

Dacă stăpînul nu-i dă fata de soție,
Zi și noapte: Cri! Cri! Cri! Greieraș va cînta...!

Oare nu înnebunise? Ce voia? S-o ia de nevastă pe prințesă?

Prințesa începu să rîdă și-i spuse regelui :

— Maiestate, Greieraș a înnebunit. Vrea să mă căsătoresc cu el. Cîntă :

Dacă stăpînul nu-i dă fata de soție,
Zi și noapte: Cri! Cri! Cri! Greieraș va cînta...!

Dar regele nu luă lucrurile în glumă.

— I-arăt eu lui! Cum să nu! Să-i dau fata! Tăiați-i capul!

Rugămințile prințesei nu mai folosiră la nimic. Soldații îl legară din nou cu mîinile la spate, îi acoperiră ochii și îl forțară să îngenuncheze în fața butucului :

— Greieraș, încredințează-ți sufletul lui Dumnezeu!

— Cri! Cri! Cri!

Călăul ridică securea și lovi. Securea îi sări înapoi cu tăișul ciuntit, ca și cum gîtul lui Greieraș ar fi fost de bronz.

Văzînd această minune, călăul și soldații, îngroziți, o luară la fugă și nici măcar nu le trecu prin minte să încuie temnița.

Cît ai zice pește, Greieraș, se eliberă și din cîteva sărituri ieși afară. Apoi dintr-un salt urcă pe acoperișul palatului deasupra apartamentului regal și începu :

— Cri! Cri! Cri!

Nu mai termina.

Regele își simțea capul cît o baniță de atîta cri, cri, cri! Dar ce să facă? Cum să-l prindă pe Greieraș care țopăia de ici-colo ca un adevărat greiere ce era?

În palatul regal nimeni nu mai închidea un ochi de o săptămînă, își pierduseră mințile cu toții.

— Fir-ar să fie de greier !

Nu se mai putea. Regele hotărî să pună capăt acestei povești :

— Greieraș, îți dau o comoară !

— Am comori cîte vreau, maiestate !

— Greieraș, te fac baron.

— Sînt mai mult decît atît, maiestate.

— Cine ești ?

— Sînt prinț.

Regele se minună.

— Și unde se află coroana ta ?

— Sub patul mamei mele.

Atunci regele își trimise slujitorii să caute în căsuța cea joasă și afumată, sub patul sărmanei femei ca să afle adevărul.

— Maiestatea voastră, sub pat se află un coș cu zdrențe.

— Ai auzit ? îl întrebă regele.

— N-au știut să caute.

Regele își trimise din nou slujitorii, însoțiți de cîțiva miniștri, ca să caute mai bine.

— Maiestate, sub pat nu-i decît o pereche de papuci.

— Ai auzit, Greieraș ?

— N-au știut să caute.

Și iarăși, zi și noapte, pe acoperișul palatului :

— Cri ! Cri ! Cri !

Veni și mamă-sa.

— Greieraș, Greieraș, potolește-te ! Vino jos !

Tatăl său clătina din cap :

— Greier s-a născut, greier o să moară !

Și se duse la cîmp să-și vadă de treburi.

Miniștrii îi comunicară regelui :

— Maiestate, nu-i chip ; trebuie să i-o dăm pe prințesă.

Regele își plecă fruntea :

— Fata mea, n-am încotro, trebuie să te mărit cu Greieraș.

Cînd îi spuseră lui Greieraș că regele consimte să i-o dea de soție pe prințesă, acesta ridică din umeri :

— O voiam de soție și nu mi-au dat-o ; acum mi-o dau, dar n-o mai vreau.

Și din două sărituri se făcu nevăzut.

Prințesa se îmbolnăvi. Regele și regina o întrebau :

— Ce ai, fata mea ?

— Mă doare inima. Dacă nu mă mărit cu Greieraș, voi muri.

În acest timp nu se mai știa nimic despre Greieraș. Unii îl auziseră țîrîind ici, alții dincolo, dar nimeni nu-l văzuse. Dar era țîrîitul său : se recunoștea cu ușurință. Garda regală și soldații răscoleau tot regatul, strigînd :

— Greieraș ! Hei, Greieraș !

Și undeva departe auzeau :

— Cri ! Cri ! Cri !

— E sus, acolo, pe munte.

Urcau în fugă. Și cînd ajungeau sus, țîrîitul se auzea undeva departe, pe cîmpie.

— E acolo jos !

Și coborau în goană. Cînd ajungeau în cîmp, țîrîitul se auzea undeva departe în pădure. Garda regală, soldații nici nu-și mai simțeau picioarele, nu mai puteau de atîta alergătură.

Prințesa, slabă ca o umbră, gata să-și dea sufletul, îi spuse regelui :

— Mă duc eu ! Lăsați-mă singură.

Și se duse în căsuța afumată unde locuiau părinții lui Greieraș :

— Femeie, unde-i coroana lui Greieraș ?

Și deodată auzi :

— Cri ! Cri ! Cri ! Sub pat, sapă, prințesă, sapă !

Prințesa găsi o sapă într-un colț și începu să sape. Dar coroana nu se ivea.

— Greieraș, sînt frîntă ! Mă dor mîinile.

— Cri ! Cri ! Prințesă, sapă !

Biata prințesă reîncepu să sape. Și sapă, sapă, sapă mereu, dar coroana nu se ivea.

— Greieraș, sînt frîntă ! Simt că mor.

— Cri ! Cri ! Cri ! Prințesă, sapă !

Prințesa la capătul puterilor, se lăsă jos :

— Simt că mă sfîrșesc !

Și muri.

Greieraș veni și văzînd-o moartă pe prințesă, începu să plîngă :

— Cri ! Cri ! Cri ! Oh, prințesa mea ! Soarta cea rea a vrut asta ! Cri ! Cri !

Două sapa, săpă de două ori și apăru coroana regală, iar sub ea o comoară nemaipomenită ce te orbea de-o priveai.

— Tată, mamă, asta-i pentru voi ! Acum îl veți plînge pe Greieraș !

Se întinse jos ca un mort. Tatăl și mama plîngeau :

— Greieraș, fiul meu ! Dragul mamei, Greieraș !

Între timp, trupul lui Greieraș se micșora mereu, se micșora.

— Greieraș, fiul meu ! Dragul mamei, Greieraș !

Bocetul părinților răsuna pe toată strada. Iar trupul lui Greieraș se micșora mereu, nu mai semăna cu un trup omenesc. Într-adevăr, puțin cîte puțin, el devenise un greiere negru, cu picioruțe subțiri și cu aripioare.

— Adio, mamă ! Adio, tată !

Un salt și dus a fost :

— Cri ! Cri ! Cri !

Greier s-a născut, greier va muri,
Altceva n-am ce vă povesti.

MAMA ZMEILOR

A fost odată o fetiță, fiica unui pantofar. Mama sa, legănînd-o, îi cînta mereu :

— Dormi, copila mea regină !
Dormi, că prințul va să vină !

Bărbatu-său, bătînd pingele, o îngîna luînd-o peste picior :

— Dormi, că prințul va să vină !
Dormi, copila mea regină !

După cîteva luni, mama muri, iar pantofarul își luă repede altă nevastă.

La început se părea că mama vitregă își îndrăgește fiica. Deseori, alintînd-o îi spunea :

— Am să-ți fac un frățior.

— Nu vreau frățiori.

— De ce ?

— Așa...

Trecu astfel un an. Văzînd că nu era nici o speranță să aibă și ea un copil, maștera, nemulțumită începu s-o urască pe fetiță. O chinuia fără motiv, o bătea, o lăsa să rabde de foame.

Taică-su o iubea, dar se lăsa condus de femeie.

— Tată, nevasta ta m-a bătut !

— De ce nu-i spui mamă ? Să-i spui mamă !

— Mama mea nu mai e aici.

— Atunci bine face că te bate, copilă regină !

Continua să-i spună așa.

O dată, biata fetiță fusese lăsată flămîndă o zi întreagă, iar maștera o ținea alături de ea ca s-o privească în timp ce-și înghițea hulpavă mîncarea.

— Fiecare înghițitură să se-ntoarcă iar în gură ! murmură copila.

— Fiică a mamei tale, pleacă de-aici ! Nu mai vreau să te văd ! Pleacă, pleacă !

Și o izgoni din casă cu pumni și cu lovituri de picior.

Bărbatu-său plecase să ducă o pereche de cizme unui mușteriu. Întorcîndu-se în prăvălie, întrebă :

— Unde-i fetița ?

— La joacă, bineînțeles ! Leneșa !

Se făcu noapte, dar fetița tot nu se vedea.

— Vai de mine ! Să nu i se fi întîmplat ceva rău ! Mă duc s-o caut.

— La ora asta ? Mai bine să lăsăm ușa deschisă. Cînd s-o întoarce, se va duce să se culce.

Pantofarul, care-i făcea întotdeauna pe plac nevestei sale, nu mai insistă. Dimineața însă se sculă din vreme și primul său gînd fu la fetiță.

Patul era neatins, iar ușa rămăsese întredeschisă.

— Vai, fata mea, pe unde umbli ? Mă duc s-o caut.

— Vrei să-ţi pierzi toată ziua? spuse maştera. Rămîi să lucrezi, mă duc eu după ea. Vezi cît e de rea? Dac-o găsesc o, bat de-i merg fulgii.

Şi ieşi din casă.

Vecinelor, n-aţi văzut-o pe fata aia?

— Ieri fugea în jos la vale. Întreabă mai departe.

Cumetrelor, n-aţi văzut ieri o fetiţă care fugea?

— Cobora în fugă la vale. Întreabă mai încolo.

— Bunicuţo n-ai văzut trecînd pe-aici o fetiţă?

— Ce fetiţă? Ce băiat? N-am văzut trecînd suflet de om!

— De ce-mi răspunzi cu mutra şi cu vocea asta, vrăjitoare urîtă? Ţi-am spus poate vorbe rele?

— Răul nu l-ai spus, dar l-ai făcut! Ţine!

Şi aruncă peste ea un lighean cu apă.

Din femeie, maştera deveni lupoaică; dar nu-şi dădea seama. Credea că vorbeşte şi cînd colo lătra.

Lumea fugea numai ce o vedea ivindu-se.

Se întoarse acasă şi intră pe uşă. Bărbatu-său, îngrozit, începu să arunce spre ea cu cizme, calapoade, cu tot ce-i cădea în mînă. Apoi apucă un baston şi dă-i, şi dă-i, lovea orbeşte.

— Eu sînt, bărbate! Eu sînt!

Credea că vorbeşte, dar lătra. Iar el, care o vedea sub înfăţişarea de lupoaică, cu gura larg deschisă, se temea să nu fie sfîşiat şi lovea din toate puterile. În cele din urmă, văzînd că nu era chip să fie recunoscută, femeia fugi de-i scăpărau călcîiele.

Pe drum, lumea o fugărea cu furci, cu prăjini, cu frigărui şi cu alte arme de tot felul.

— Loveşte-o! Loveşte-o! Dă în lupoaică!

Se întoarseră la treaba lor abia cînd o pierdură din vedere. Iar ea se refugie într-o vizuină.

Şi fetiţa?

Mergînd mereu drept înainte, fata ajunse în cîmp. Întîlni o bătrînică.

— Fetiţo, de ce plîngi? Încotro mergi?

Mama mea vitregă m-a lovit cu pumnii şi cu picioarele şi m-a gonit de acasă. Merg şi eu încotro văd cu ochii. Lasă-mă să plec.

— Dacă te găsesc lupii, te sfîşie.

— Mama mea vitregă e mai rea decît lupii ; lasă-mă să plec.

— Dormi aici la mine în noaptea asta și mîine în zori vei pleca mai departe.

Bătrîna cea bună o pofti în casă, îi dădu să mănînce și să bea și apoi o culcă. Dimineața, înainte ca fetița să iasă pe ușă, îi dărui un ineluș.

— Să-l ții mereu în deget : va fi norocul tău. Cînd te vei afla în pericol, spune-i : „Ineluș, ajută-mă !“ Te va ajuta.

Pasămite bătrînica era o zînă, iar inelușul era fermecat.

La puțin timp după plecarea fetiței, ajunse acolo și maștera. Zîna aruncă peste ea ligheanul cu apă și-o preschimbă în lupoaică.

Biata fetiță merse și merse pînă ce se rătăci în mijlocul unei păduri. Începea să se întunece și nu se vedea țipenie de om. Împrejur răsunau din cînd în cînd urlete de fiare sălbatice.

— Acum or să mă mănînce de vie.

Micuța plîngea, cu capul în mîini, așezată pe jos.

Deodată se auzi un zgomot de pași prin tufișurile de alături și cineva începu să adulmece :

— Îhm ! Îhm ! Ce bine miroase ! Ce miros bun de carne de om !

În întuneric se întrezărea o umbră ce adulmeca printre ierburi și tufișuri.

— Ce bine miroase ! Îhm !

Fetiței i se făcuse părul măciucă. Se ghemui șoptind :

— Ineluș, ajută-mă tu !

Și își reținu respirația.

Forma aceea neagră se învîrtea în jurul ei mormăind :

— O miros, dar n-o pot găsi ! Îhm !

Scotocea cu furie printre tufișuri, în iarbă și reîncepea să adulmece. La un moment dat, fetița îi simți răsuflarea grea chiar pe față și-i îngheță sîngele în vine de spaimă.

— Ineluș, ajută-mă tu !

— O miros și n-o găsesc ! A plecat ; i-a rămas doar mirosul.

Și forma cea neagră se îndepărtă printre tufișuri și printre arborii deși.

Cînd se lumină de ziuă, fetița porni la drum.

— Mi-e foame ; inelușe, ajută-mă tu !

Privi în fața ei și zări în iarbă o felie de pîine și o bucățică de caș. Mîncă, bău apă de la un izvor și-și continuă drumul. Merse, merse, și iarăși merse pînă ce ieși în cele din urmă din pădure și răsuflă ușurată.

Cîmpia era verde cît vezi cu ochii ; flori de o parte și de alta a drumului, iar în depărtare se zărea un castel în vîrful unei coline înflorite ca o grădină.

Mai merse cîțiva pași și văzu într-un arbore o pasăre mare, cu penele strălucind în mii de culori.

— Pasăre, ăsta-i drumul care duce sus pe colină ?

— Da, ăsta.

Acolo durerea sfîrșește,
Nu moare cine îndrăznește.

— Ce înseamnă asta ?

— Urcă sus și vei vedea.

Mai departe întîlni o maimuțică ce sărea de la un copac la altul. Puțin cam speriată, fetița o întrebă :

— Acesta-i drumul care duce sus pe colină ?

— Da, ăsta.

Acolo durerea sfîrșește,
Nu moare cine îndrăznește.

— Ce înseamnă asta ?

— Urcă sus și vei vedea.

În fața porții castelului, află o preafrumoasă doamnă îmbrăcată în mătase și aur, cu brățări, inele de aur, coliere cu briliante : o apariție orbitoare.

— Bine-ai venit, fetițo ! Te așteptam.

— Mă cunoașteți ?

Și sărutînd-o, o pipăia din cap pînă-n picioare.

— Ce carne proaspătă ! Ce bucățică bună ! Vino, vino, asta e casa ta. Și își lingea buzele.

Fetița intră la bănuială.

— Oare de ce spune : Ce bucățică bună ? Inelușe, ajută-mă tu !

Și ce văzu în fața ochilor ? În locul preafrumoasei doamne apăru o zgripțuroaică, cu nasul încovoiat pînă la bărbie, care, în loc de păr avea pe cap șerpi ce se agitau răsucindu-se, i se zbăteau pe spate, i se încolăceau în

jurul gîtului. Șerpi în loc de brățări, șerpișori la degete și nu inele ; și nu mai purta haine de mătase și broderii de aur, ci doar pici ciudate de animale sălbatice.

Însă fetița intrase deja în casă, iar zgripțuroaica zăvorîse ușa.

Aceasta era mama zmeilor, care se hrănea cu carne de copii.

Închipuiți-vă cum îi bătea inima fetiței văzînd toate astea !

— Ineluș, ajută-mă tu !

— Ihm ! Ce frumos miroase !

Zmeoaica o adulmeca, dar nu putea s-o atingă din cauza inelușului vrăjit și-și mușca buzele de ciudă.

— Ce ții la spate ? Arată-mi ! De ce-ți ascunzi mîinile ?

Fetița, tremurînd, îi arătă mîinile.

— O, ce inel urît ! E de aramă. Am să-ți dau unul de aur.

— Asta-mi place și gata.

Zmeoaica îi întoarse spatele și-o lăsă singură.

Pe dinafară, palatul zmeoaicei era o minunăție : înăuntru însă arăta ca o vizuină, cu pereții și cu tavanul afumați, duhnind a carne arsă de te sufoca. Sus, pe grinzi, torceau pisici negre, iar pe podele săltau broaște rîioase ; și pe orice ieșitură se cuibăreau bufnițe cu ochi holbați, lucioși și cu ciocurile însîngerate.

— Ineluș, ajută-mă tu !

Înspăimîntată, fetița începu să colinde prin toate grotele acelea afumate, sperînd să găsească o gaură prin care să se strecoare afară. În ultima grotă era o ușă, în spatele căreia se auzeau voci vesele de copii care se jucau. Bătu și ușa se deschise singură.

Noaptea, zmeoaica mergea să fure copii ca să-și facă provizii ; apoi îi ținea închiși și-i îngrășa, ca să fie mai gustoși cînd avea să le vină rîndul să-i mănînce.

Copiii nu bănuiau nimic, se jucau liniștiți.

În fiecare zi sorbeau cîte unul, cîte doi, alteori chiar trei și întotdeauna dispărea cîte unul dintre ei.

Cînd o văzură pe fetiță o înconjurară numaidecît.

— Cum te cheamă ?

— Caterina.

— Vrei să ne jucăm ? Haide, vino să te joci cu noi.

— Oh, sărmani de noi ! Zmeoaica ne va mînca !

Copiii începură să strige și se agățară de hainele ei.

— Cînd vine zmeoaica să ne ținem de mînă. Ineluşul ne va ajuta.

Într-adevăr, pe la amiază, intră zmeoaica să și aleagă copilul pentru masa de prînz.

— Băieței, vino cu mine ; te duc la mămica.

— Ineluș, ajută-ne !

Și mînă în mînă se strînseră toți în jurul Caterinei.

Zmeoaica își mușca buzele și-și frîngea mîinile de ciudă.

— Ticăloaso ! Vrei să mă faci să mor de foame ! Dar nu putea s-o atingă din cauza inelului.

În cele din urmă plecă făcînd spume la gură și amenințînd.

Ineluşul făcea minuni.

— Ineluș, ne este foame ! Ajută-ne !

Și căpătau imediat de mîncare.

— Ineluș, vrem jucării ! Ajută-ne !

Și căpătau imediat jucării.

— Ineluș, vrem prăjituri ! Ajută-ne !

Și căpătau imediat tot felul de dulciuri.

Acum, pentru că fuseseră preveniți, numai ce intra zmeoaica, că ei se prindeau de mîini și se agățau de hainele fetiței.

— Ticăloaso ! Vrei să mă faci să mor de foame !

Și zmeoaica pleca făcînd spume la gură și amenințînd.

Să fugă totuși n-aveau cum. Într-o dimineață, zmeoaica se întoarse la vizuina sa, urmată de o lupoaică pe care o puse de pază la ieșirea din grota unde erau închiși copiii.

Era mama vitregă a Caterinei. Lupoaica o recunoscu pe fată și-i spuse zmeoaicei :

— Vrei inelușul ? Las' pe mine !

Caterina, care nu știa nimic de transformarea mamei vitrege, venea mereu în fața ușii rugînd-o :

— Lupoaică, dragă lupoaică, lasă-ne să fugim !

— Ce-mi dai ?

— O vizuină frumoasă și oi și păsări pentru masă.

— Pot să mi găsesc și singură.

— Lupoaică, dragă lupoaică, lasă-ne să fugim !

— Ce-mi dai ?
— Ce vrei tu.
— Ineluşul ăsta.
— Asta nu.
— Atunci n-aveţi decît să rămîneţi aici şi să muriţi.
Astfel trecură mai multe luni.
Într-o noapte, Caterina începu să strige :
— Bătrînica mea, unde eşti ?
— Iată-mă !
— Lupoaica vrea ineluşul ăsta ca să ne lase să fugim.
— Dă-i-l pe ăstălalt.
Îi explică totul şi dispăru.
A doua zi dimineaţă :
— Lupoaică, dragă lupoaică, lasă-ne să fugim !
— Ce-mi dai ?
— Ce vrei tu.
— Ineluşul ăsta.

Ceilalţi copii se prinseră deja de mîini şi se ţineau strîns agăţaţi de hainele Caterinei.

— Ia-l, spuse fetiţa.

Lupoaica întinse laba şi fetiţa îi strecură ineluşul pe un deget.

Şi ce se întîmplă ?

Caterina deveni lupoaică, iar toţi ceilalţi copii lupişori şi fiecare ţinea coada celuilalt în dinţi ; primul ţinea în dinţi coada Caterinei.

Lupoaica în schimb redeveni femeie, iar fetiţa, lupoaică, recunoscu în ea pe mama vitregă.

— Ticăloaso ! Ce mi-ai făcut ! Acum zmeoaica o să mă mănînce !

Şi plecă să se ghemuiască în colţul cel mai întunecat al grotei.

Veni zmeoaica.

— Lupoaică, ce-i cu puii ăştia ?
— Sînt puii mei ; i-am fătat astă-noapte.
— Şi copiii ?
— I-a mîncat femeia aceea.

Zmeoaica se aruncă asupra femeii şi-o înghiţi pe loc. Între timp, lupoaica şi lupişorii se pregăteau să fugă. Se auzi un urlet :

— E carne otrăvită ! Mor ! Mor.

Se întoarseră și o văzură pe zmeoaică rostogolindu-se de cîteva ori pe jos și apoi dîndu-și sufletul.

— Ineluș, ajută-ne tu !

Redeveniră copiii, se prinseră veseli de mînă și făcură o horă împrejurul zmeoaicei moarte, topăind și cîntînd :

— Acolo durerea sfîrșește !
Nu moare cine îndrăznește.
Cine-i mort, o să învie.
Zmeoaica nu mai e vie ;

Merseră să se uite în peștera din apropiere, unde erau îngrămădite oasele tuturor copiilor pe care zmeoaica îi mîncase și văzură o forfotă de oase care se căutau, se reuneau, se acopereau de carne și redeveneau copii vii.

— Cine-i mort, o să învie.
Zmeoaica nu mai e vie.

— Puteți pleca. Eu însă trebuie să rămîn aici. le spuse Caterina. Inelușul ăsta vă va conduce pînă acasă. Îi spuneți : Ineluș, ajută-ne ! Și vă va ajuta.

Din peșteră ieși un cîrd lung de copii ce se țineau de mînă : o procesiune nesfîrșită. Primii erau la o milă depărtare, iar ultimii abia ieșeau din peșteră. Și mergeau cîntînd :

— Zmeoaica a murit !
Zmeoaica a murit !

După plecarea lor, fetița începu să aștepte. Zîna o prevenise asupra celor ce urmau să se întîmple.

La un moment dat, se auzi un zgomot asurzitor, ca și cum peștera s-ar fi prăbușit.

Dar peștera se transformase într-un palat atît de minunat, încît palatul regelui ar fi părut alături de el o cocioabă.

Veni pasărea cu pene în o mie de culori.

— Stăpînă, poruncește ! Acum tu ești stăpîna.

Caterina era slujită ca o prințesă.

Trecură mai mulți ani. Caterina se făcuse deja o fată frumoasă ; dar așa, singură, singurică în palatul acela mare începuse să se plictisească.

Zîna îi spusese :

— Trebuie să aștepți pe prințul moștenitor al Franței. Pînă ce nu vine, tu nu poți ieși de-aici.

Și fata aștepta în fiecare zi, stînd la fereastră și privind în depărtare.

Într-o dimineață, iată, jos, la poalele colinei un om care venea spre ea :

— Trebuie să fie prințul !

Se îmbrăcă frumos, se împodobi cu giuvaierele cele mai strălucitoare și-i ieși în întîmpinare în capul scării. Era însă un sărman bătrîn ce urca anevoie scările, sprijinindu-se într-un baston.

— Cine ești ? Unde mergi, omule ?

— Merg prin lume să-mi caut copila. Am pierdut-o de mai mulți ani.

Caterina avea lacrimi de fericire în ochi, deși se prefăcuse că nu-l recunoaște pe tatăl său.

— Mănîncă, bea și odihnește-te. Fiica ta nu-i departe de-aici.

— Oh, de unde știți, doamnă ?

— Știu eu bine ce știu.

A doua zi bătrînul se pregătea de plecare.

— Nu vreau să închid ochii înainte de a-mi revedea copila.

— E aici, aproape. Am trimis s-o cheme. Mîncați pînă atunci. Beți. Am să vă servesc eu însămi la masă.

Putea oare bietul om să-și închipuie că fata lui avea un asemenea palat și că devenise atît de bogată ?

În sfîrșit, într-una din seri se aude sunet de trompete și tropot de cai. Prințul moștenitor al Franței sosea urmat de escorta sa. Venise la vînătoare prin împrejurimi și, văzînd palatul din vîrful colinei, se hotărîse să ceară găzduire pentru o noapte. Prințul nu prea era în apele sale, pentru că o țigancă îi prezisese :

— O să luați de nevastă pe fata unui pantofar.

— Usca-ți-s-ar limba !

Și ca să uite neplăcuta prevestire, mergea la vînătoare în fiecare zi.

Cînd dădu cu ochii de frumoasa fată, rămase uluit.

— Principesă, vă salut.

— Nu sînt principesă, măria ta.

— Dar ce sînteți atunci ?

— Ceea ce vrea înălțimea voastră.

— Soția mea ! Iată brațul meu.

— Cereți-i tatălui meu binecuvîntarea : e aici cu mine.

Aflîndu-se față în față cu bătrînul acela mizerabil, prințul se crezu păcălit. Totuși, din curiozitate întrebă :

— Sînteți tatăl Caterinei ?

— Da, eu sînt.

— Iar eu sînt prințul Franței și vreau să mă însor cu ea.

— Prințe, nu-i frumos să-ți rizi de-un biet bătrîn. Fiica mea s-a pierdut, așa că eu nu știu unde este. O caut zadarnic de atîția ani.

— Ce înseamnă asta ? exclamă prințul iritat.

Intră Caterina.

— Spune, bătrîne, după atîția ani, cum îți vei recunoaște fata ?

— Are trei negi la ceafă.

— Ca ăștia ?

Și se apleacă să-i arate.

— O ! Fata mea ! Fata mea !

Se aruncară plîngînd unul în brațele celuilalt. Prințul, foarte mulțumit, îi spuse bătrînului :

— Acum nu ne lipsește decît binecuvîntarea dumitale.

— Și o veți lua de soție pe fata unui pantofar ?

Prințul înmărmuri. Țiganca îi prezisese deci adevărul.

Fata era însă atît de frumoasă că nu era prințesă în lume să-i semene.

Așa că pantofarul deveni principe, iar fiica sa prințesă.

Dormi, copila mea regină !
Dormi, că prințul va să vină.

Și venise, într-adevăr!

Poveste spusă, sau așternută pe hîrtie,
Nu tuturor le-aduce bucurie.

REGELE TUNET

A fost odată un rege care avea o voce atît de groasă și de puternică încît se putea face auzit foarte bine de la zece mile depărtare. Cînd vorbea părea că tună și de aceea îl porecliseră regele Tunet.

Miniștrii și oamenii de la curte, trebuind să-și petreacă toată ziua alături de el, deveneau în scurt timp surzi. Situația era disperată. Oamenii sărmani, care mergeau să ceară dreptate, își scuipau plămînii ca să se facă auziți și foarte adesea nu reușeau. Treburile statului mergeau din ce în ce mai prost, iar poporul nu mai putea îndura. Dar cum să-i spui regelui :

— Maiestate, înălțimea-voastră îi asurzește pe miniștri !

Regele credea că vorbește la fel de tare ca și ceilalți oameni, iar atunci cînd miniștrii surzi de-a binelea nu-l mai auzeau nici măcar pe el, se înfuria și-i izgonea cu picioare în spate, dîndu-i de-a dura pe scările palatului regal.

În primele zile, după alegerea noilor miniștri, treburile mergeau mai bine. Totuși, cînd le vorbea regele, aceștia își astupau din cînd în cînd urechile cu mîna.

— Ce se întîmplă, întreba el nedumerit. Strig poate ca un prost crescut, ca un birjar ?

— Nu, maiestate ! răspundeau ei înspăimîntați. Avem oreion.

Noii miniștri se îmbolnăveau întotdeauna de oreion spre a se scuza. Iar regele nu izbutea să priceapă de ce boala asta este atît de răspîndită printre noii săi miniștri. Și, în cele din urmă, hotărîse să-i lecuiască, dîndu-i dinainte spre îngrijire medicilor de la palat. Aceștia îi torturau cu ventuze și cataplasme, cu prișnițe și cu alte blestemății, însă miniștrii, mînați de ambiția de a urca cît mai sus, ca să ajungă să aibă în mînă pîinea și cuțitul, îndurau fără să crîcnească.

Regele mergea să-i viziteze și, ridicînd vocea, deoarece presupunea că boala aceea de urechi îi împiedică să audă bine, întreba :

— Ce mai faceți ? Ce mai faceți ?

Închipuiți-vă ce tunete ! Palatul regal se zguduia din temelii.

— Bine, maiestate ! Foarte bine, maiestate !

Și se simțeau bine într-adevăr, pentru că erau deja pe jumătate surzi.

Cît despre treburile regatului, regele socotea că merg de minune. Nimeni nu-i mai cerea audiențe, nimeni nu

mai făcea nici o plîngere. Cred și eu ! Se temeau, bieții oameni, și preferau să îndure orice numai să nu rămînă surzi pe toată viața.

Într-o zi se prezentă la palatul regal un țăran.

— Vreau să-i vorbesc măriei-sale.

Uimit de această noutate, regele porunci de îndată :

— Lăsați-l să intre !

Măsurîndu-l din cap pînă-n picioare pe bătrînelul acela sărăcăcios îmbrăcat, care făcea un lucru atît de neobișnuit, regele observă că avea două dopuri de plută în urechi.

— Ce înseamnă dopurile astea ?

— Maiestate, am oreion.

Ce naiba, toți supușii săi aveau oreion ? Bănuitor, îi spuse :

— Nu mă păcălești tu pe mine, țărănoiule ! Ce înseamnă dopurile astea ? Vorbește sau pun să ți se reteze capul !

Între a deveni surd și a i se tăia capul, țăranul alese răul cel mai mic :

— Cruțați-mă, maiestate, de vreți să vă spun adevărul !

— Vorbește, nu ți se va întîmpla nimic rău.

Și țăranul îi spuse ceea ce nimeni nu îndrăznise să i spună pînă atunci :

— Maiestate, cu tunetul vocii înălțimii-voastre asurziți lumea.

Mai întîi regele se înfurie peste măsură : nu i venea să creadă. Oare el nu-și dădea deloc seama de puterea vocii lui ? Dar țăranul adăugă :

— E tot atît de adevărat pe cît e de adevărat că ați fost poreclit regele Tunet.

Regele fu foarte supărat de cele ce aflase. Încercă să-și stăpînească vocea ; șoptea mai mult decît rostea cuvintele, dar era inutil. Chiar și așa vocea sa era atît de puternică încît cine o auzea rămînea năuc. Și ca să-și pedepsească miniștrii care n-avuseseră curajul să-i spună adevărul în față, îi legă fedeleș și-i aruncă în închisoare. Țăranul însă fu numit unicul său ministru și i se dădu voie să-și păstreze dopurile în urechi. Sărmanul rege, îndurerat din cauza defectului său, nu mai părăsea palatul

și poruncea prin gesturi. Dar ce viață era asta ? Și cît putea s-o țină așa ?

Printre altele, el voia să se însoare ca să-și asigure un urmaș ; abia acum își explica ușor toate refuzurile primite de la atîtea prințese cărora le ceruse mîna. Prințesele nu voiau să asurzească și, de aceea, ca să evite pericolul, renunțau la onoarea de a deveni regine.

Țăranul ministru îi spuse într-o zi :

— Maiestate, de ce nu vă duceți să consultați un vrăjitor ? Eu bănuiesc că necazul măriei tale se trage dintr-un blestem.

Regele hotărî să dea sfoară-n țară. Și pentru că se grăbea, știind acum că vocea sa se auzea de la zece mile depărtare, urcă pe acoperișul palatului regal și făcu el însuși anunțul, îngroșîndu-și vocea cît putu mai mult :

— Cine mă va vindeeeeeca, va primi aur cît e greutateaaaa sa !

În cîteva zile nu mai rămăsese colț de țară, unde strigarea să nu-i fie cunoscută. Și tunetele vocii regale fuseseră atît de puternice încît plouă cu găleata mai multe săptămîni în șir, ca și cum ar fi tunat cu adevărat. Totuși lunile treceau una după alta și nu se arăta nici un vrăjitor.

Bietul rege Tunet începuse deja să-și piardă speranța, cînd, într-o dimineață, veniră să-i anunțe sosirea unui vrăjitor faimos, de pe meleaguri îndepărtate, care pretindea că știe atît secretul bolii regelui cît și calea de a-l vindeca.

Văzîndu-l atît de mare și de gras că părea un butoi, regele se scărpină în cap, gînditor :

— O să-mi trebuiască aur, nu glumă, pentru ăsta !

Dar ridică din umeri gata de orice sacrificiu. Și-ar fi dat și cămașa de pe el numai să se vindece.

— Maiestate, spuse vrăjitorul, răul înălțimii voastre provine de la un fir de păr vrăjit.

Regele se veseli pe dată. Ca să vezi ! Se va rade în cap și gata, se va vindeca. Vrăjitorul va trebui să se mulțumească doar cu un cîștig frumos, odată ce a lăsat să-i scape secretul.

— Numai că, reîncepu acesta, firul de păr trebuie găsit și smuls de prima dată Dacă se greșește, s-a termi-

nat : nu vă mai vindecați niciodată. Și singura ființă din lume care poate face minunea asta este prințesa Fără-Limbă.

— Și de unde s-o scot eu pe prințesa asta ?

— Din Oga Magoga. Prințesa se numește astfel pentru că n-are limbă. După un an, o lună și-o zi o veți avea aici dacă maiestatea-voastră își ține promisiunea și-mi dă atîta aur cît cîntăresc.

— Înainte de a mă vindeca ?

— Înainte, maiestate. Îl iau cu mine ca ambasador pe ministrul măriei tale.

Cîteva clipe, regele ezită :

— Dacă vicleanul ăsta mă păcălește ? Unde am să-l găsesc ? Ministrul putea foarte bine să se înțeleagă cu el... În orice caz, cugetă el, am să pun totul la loc luînd de la supușii mei.

Îi plîngea inima privind la muntele de aur ce trebuia să cumpănească butoiul acela de om :

— Trebuie să mă vindec ! N-am încotro !

Și cînd cei doi plecară le ură drum bun.

Trecură însă numai șase luni și, iată că într-o zi se întoarse doar ministrul singur singurel ; vrăjitorul dispăruse, iar despre prințesa Fără-Limbă nu se știa nimic. Pornise la drum, spuneau oamenii, pentru a afla unde i se putea face o limbă artificială ; și nimeni nu mai primise nici o veste de la ea.

— Căutați și veți găsi. Acesta e destinul unui rege. Erau cuvintele vrăjitorului.

— Să facem o nouă strigare ! exclamă regele foarte plictisit.

Și voind să termine treaba cît mai repede, se sui din nou pe acoperișul palatului și strigă el însuși, îngroșîndu-și vocea cît putea mai mult :

— Cine-o găsește pe prințesa Fără-Limbă va primi atîta aur cît cîntărește !

Și merse prin tot regatul, și apoi în afara regatului, în diferite colțuri ale lumii, urcînd în vîrful munților și strigînd de pe înălțimi :

— Cine-o găsește pe prințesa Fără-Limbă va primi atîta aur cît cîntărește !

Iar vocea regelui era atît de puternică încît, pe unde se ducea, ploua cu găleata de parc-ar fi tunat cu adevărat.

Lunile treceau una după alta, dar nici măcar o muscă nu aducea veste despre prințesă.

Regele Tunet începu să-și piardă răbdarea. Acum, în loc să tacă din gură, urla și se zbuciuma. Parte din supuși asurzise deja, parte era gata să asurzească și între cei care nu auzeau bine și cei care nu auzeau deloc se petreceau scene caraghioase, care se sfîrșeau adesea cu bătăi sau chiar mai rău. Regatul părea un haos. Gărzile alergau de colo colo, dar soldații fiind mai surzi decît toți ceilalți, cînd îi dădeau dreptate celui ce greșise, cînd îl pedepseau pe unul care n-avea nici în clin nici în mînecă cu toată istoria și astfel sporeau zăpăceala în loc să risipească neînțelegerile.

Regele le striga gărzilor :

— Faceți dreptate ! Faceți dreptate !

Și de ce striga mai tare, de ce aceștia asurzeau de tot. Regatul părea o țară de nebuni.

Într-o bună zi, în fața palatului apăru un șarlatan care striga :

— Leacuri pentru voce ! Leacuri pentru voce ! Cine-o are, o pierde ; cine n-o are, o capătă ! Leacuri ! Leacuri !

Regele Tunet îi consideră vorbele drept o ofensă la adresa maiestății-sale regale ; de aceea, porunci ca impertinentul acela să fie arestat și adus la el.

— De ce spui : „Cine-o are, o pierde, cine n-o are o capătă ?"

— Adevărul, maiestate. Încercați și veți vedea.

Regele îl privea cu atenție. După haine, părea a fi bărbat ; dar trăsăturile chipului erau atît de frumoase și de dulci, încît ai fi spus că e femeie, dacă n-ar fi avut părul tăiat așa de scurt.

— Cine ești ? Cum te numești ?

— Mă numesc Fără-Limbă. Dar maiestatea voastră vede prea bine că numele nu mi se potrivește ; eu am limbă și încă puțin prea lungă... În meseria mea e bine să fie așa.

Şi ca dovadă, fără să-i pese că se afla într-un palat regal, de faţă cu însuşi regele, începu să ţipe în glumă, ca la piaţă :

— Leacuri pentru voce ! Leacuri pentru voce ! Cine o are, o pierde, cine n-o are o capătă ! Leacuri ! Leacuri !

Regele, înveselit, începu să rîdă.

— Dă-le încoace ; vreau să încerc.

Luă o pastilă şi o puse în gură.

Şi ce să vezi ? Minune ! Vocea regelui scăzuse la jumătate.

Opreşte-l pe regele Tunet dacă poţi ! Se aruncă peste pastile ca un cocoşel la grăunţe ; şi înghite, înghite, înghite... le înghiţea pe nemestecate, gata gata să se înece, înghite... le termină pe toate cît ai clipi din ochi.

Vorbi şi vocea sa părea să se fi ascuns în pămînt. Regele Tunet nu mai era el însuşi cu vocişoara aceea subţire ce abia se auzea cu chiu cu vai. Pentru a-i desluşi cuvintele, trebuia să te apropii de buzele lui şi să-ţi lipeşti urechea, ţinînd mîinile cupă de jur împrejurul ei.

— Mai bine aşa !

De mulţumire, regele porunci mari serbări în tot regatul, cu jocuri şi mese îmbelşugate, stropite cu vinuri limpezi ce curgeau gîrlă.

— Ce răsplată doreşti ? îl întrebă pe Fără-Limbă. Cere şi vei căpăta.

— Micul dejun, prînzul şi cina în fiecare zi şi o cameră în palat unde să nu intre nimeni, nici chiar maiestatea voastră.

— Atît de puţin ? Vei primi tot ce ai cerut.

Acum, dacă avea vocea atît de slabă, regele era nemulţumit cînd cineva îi vorbea cu o voce normală.

— De ce strigaţi ? le reproşa tuturor. Doar nu-s surd !

Era un chin să-l asculţi fie şi numai două minute ; curtenii îşi pierdeau răsuflarea. Ascultîndu-l şi sforţîndu-se să vorbească încet, în scurtă vreme, tot palatul, de la ministru pînă la rîndaş, ajunse să-şi piardă vocea. Şi în timp ce auzul, îmbolnăvit de tunetul vocii regale, se refăcea încet încet, fără medicamente, vocile, fie din respect pentru rege, fie din linguşire, fie pentru că aşa era acum moda, scăzură, scăzură mereu. Iar ţara aceea, care

fusese o țară de surzi, devenise acum țara unor oameni răgușiți.

Numai omul cu leacurile, care mînca pe săturate și locuia nestingherit în palatul regal, numai el îl auzea pe rege fără să fie nevoit să-și apropie urechea de buzele lui, ținînd mîinile cupă de jur împrejurul ei. Și tot el putea vorbi cu regele fără să coboare vocea.

Oare de ce? Maiestatea sa nu-i spusese niciodată cum le spunea celorlalți: „De ce urlați? Doar nu-s surd!" Și totuși omul acela vorbea mereu cu o voce puțin cam stridentă. Avea oare altfel de limbă decît ceilalți?

Curiozitatea tuturora crescu din ziua în care vînzătorul de leacuri se înfurie grozav cînd cineva îi spuse în glumă:

— Arată-mi limba! Vreau s-o văd.

Cuvintele nu conțineau, de fapt, nici o jignire, dar el, înfurîndu-se, bătînd din picioare și plîngînd, se închisese în camera sa și nu mai voia să iasă de-acolo pentru ca nimeni să nu mai îndrăznească să-i spună:

— Arată-mi limba! Vreau s-o văd.

Ministrul veni să-i vorbească în numele regelui:

— De ce te superi? Vor să-ți vadă limba? Ei, și! Arată-le-o, prostule! Uite-așa!

Și-i arătă cum să facă. Celălalt, din neatenție, îl imită; și iată limba îi căzu din gură și se sparse în mii de bucățele de parc-ar fi fost de lut.

Ministrul încremeni. Apoi se plesni peste frunte și alergă numaidecît la rege:

— Maiestate, maiestate, prințesa Fără-Limbă! Astăzi se împlinește exact un an, o lună și o zi.

În palatul regal se stîrni o învălmășeală nemaipomenită. Mulțimea îngrămădită în dreptul ușii voia să intre în camera prințesei Fără-Limbă. În zadar, regele repeta:

— Nimeni n-are voie să intre, nici eu însumi; doar mi-am dat cuvîntul meu regesc.

Cine să-l audă? Îl vedeau doar gesticulînd și mișcîndu-și brațele, de parcă s-ar fi prefăcut că vorbește. Ministrul își apropie urechea de gura regelui, dar regele furios îi dădu brînci și-l aruncă peste ceilalți.

Din fericire, chiar atunci, ușa se deschise în lături și toți încremeniră văzînd o grămadă uriașă de aur pe care

se tolănise în largul ei o preafrumoasă fată, îmbrăcată în brocart, împodobită cu perle și diamante, cu cozile blonde despletite pe spate, cu fața sprijinită într-o mînă și cu un evantai uriaș în cealaltă. Își făcea vînt netulburată.

Într-o clipă, regele se aruncă la picioarele prințesei și-și lăsă fruntea pe genunchii ei. Ea puse jos evantaiul, îi întinse mîna, îi băgă un deget în păr și smulse. Firul de păr vrăjit arse cu o flăcăruie ușoară și dispăru.

— Mulțumesc, prințesă Fără-Limbă! Îți mulțumesc, regina mea! spuse regele cu voce blîndă, cea mai blîndă voce pe care o auziseră vreodată curtenii greu încercați.

— Mulțumesc, rege Tunet, domnul și regele meu!

Odată cu vraja unuia, dispăruse și vraja celuilalt. Prințesa își recăpătase limba, după cum îi prezisese vrăjitorul, cînd i-o potrivise pe aceea artificială, ce căzuse mai înainte pe jos.

— Acesta era destinul vostru! spuse ministrul. Vă era scris să vă căsătoriți. De-acum eu pot să plec.

— De ce? Cum așa?

Nici nu sfîrși bine regele aceste cuvinte, că ministrul, devenind un pitic sprinteior, se băgă ca un șoricel în grămada de aur și dispăru. Fusese un slujitor al zînelor.

Peste măsură de fericiți, regele și prințesa se căsătoriră, poruncind să se organizeze în toată țara mari serbări și distracții de tot felul.

Regele îi iertă pe miniștrii săi, îi eliberă din închisoare și le dădu vechile însărcinări. Nu mai erau în pericol să surzească.

— Au să facă în continuare pe surzii! O, să vedeți! murmurau oamenii din popor.

Și n-au greșit.

Fructu-i copt, frunza-i uscată,
Îmi mai spui basmul o dată?

ZÎNA FLOARE

Erau odată două surori care rămăseseră orfane încă din copilărie: cea mare, frumoasă ca lumina zilei, dreaptă ca un fus, cu plete bogate, ca aurul; cea mică așa și-așa,

nici frumoasă, dar nici urîtă, mică de statură, slăbuță și puțintel șchioapă. Soră-sa nu-i spunea pe nume: din „șchioapă" n-o mai scotea.

Bunica bătrînă, care le adăpostise în casa ei, o dojenea adesea pe sora cea mare:

— Ce vină are ea, sărăcuța! Ești lipsită de milă dacă-i amintești mereu de necazul ei.

— Doar e șchioapă, nu? Asta-i adevărul; eu n-am născocit nimic.

Și, răutăcioasă, rîdea.

Dacă s-ar fi mulțumit s-o chinuie numai cu vorba! N-ar fi fost mare lucru pentru că sora cea mică parcă nici n-auzea. Din păcate, însă, ea o chinuia și cu fapta, de parcă nu le-ar fi curs prin vine același sînge.

— Șchioapo, du-te și adu!... Șchioapo, fă asta!... Șchioapo, vino aici!

Nu-i dădea pace nici o clipă; iar ea, în vremea asta stătea degeaba ca să nu-și strice mînușițele, se admira în oglindă sau ieșea la fereastră, deși bunica îi striga mereu:

— De ce stai la fereastră?

— Îl aștept pe prinț.

Nu glumea. Îi intrase în cap că prințul, trecînd prin fața casei, va fi vrăjit de frumusețea ei și-o va face prințesă. Iar dimineața, cînd acesta pleca la vînătoare cu suita sa de cavaleri, îl sorbea din ochi și se apleca pe fereastră fluturîndu-și în vînt pletele de aur, doar doar i-o atrage privirile. Prințul însă n-o lua în seamă, nu se întorcea s-o privească și trecea mai departe călărind la trap, iar ea murea de ciudă. Cu toate acestea, nu se dădea bătută.

— O să mă vadă mîine. Dacă mă vede, gata! Voi fi prințesă.

Își descărca furia pe soră-sa. O și bătea uneori, dacă i se părea că n-a fost servită cum trebuie, mai ales în zilele cînd prințul trecea în galop, deși ea considera că în ziua aceea arăta mai frumoasă decît oricînd.

O dată se sculase de dimineață mai furioasă decît de obicei și-i strigase surorii cu grosolănie:

— Șchioapo, du-te să cumperi lapte: și vezi să fie proaspăt! Ai auzit!

Sărmana fată coborîse în stradă și se îndrepta spre lăptărie șchiopătînd, cînd, de după colț, se ivi prințul, călărind în galop și urmat de suita sa. Se sperie atît de tare încît se împiedică și căzu. Prințul o auzi țipînd, își opri calul și-i salvă viața. Coborî apoi din șa, o ajută să se ridice în picioare, o întrebă îngrijorat dacă se lovise și, observînd-o că șchioapătă, crezu că se lovise atunci. Îi oferi brațul, o însoți la lăptărie și apoi o conduse pînă în ușa casei.

Sora cea mare coborî în grabă scările, hotărîtă să nu lase să-i scape prilejul de a fi văzută de prinț; murmura deja cuvintele de mulțumire pe care voia să i le adreseze și se gîndea la plecăciunea grațioasă pe care avea s-o facă în fața lui, dar, cînd ajunse jos, prințul se urcase în șa și dispăruse în colțul străzii.

Imaginați-vă furia ce o cuprinse! În ziua aceea parcă avea pe dracul în ea; nimic n-o mai mulțumea, nimic nu-i era pe plac.

— Șchioapo, șchioapo! Urîtă și șchioapă!

Săraca fată începu să plîngă.

— Nu te necăji, îi spuse bunica. Domnul te va ajuta.

Bunica era foarte bătrînă și simți că i-a venit ceasul. Înainte de a muri, îi spuse fetei celei mari:

— Ai grijă de nefericita asta. Cînd n-oi mai fi eu, nu te mai purta așa urît cu ea. Este bună și iubitoare; nu merită s-o chinui. Și nu-i mai spune „șchioapă"!

— Doar e șchioapă, nu? Asta-i adevărul, eu n-am născocit nimic.

— Ascultă: o să vină ziua cînd ai să vrei să fii tu șchioapă!

Și bătrîna muri.

După ce au rămas singure, sora cea mare s-a considerat stăpîna casei. Dacă bunica ar fi sfătuit-o să se poarte și mai urît decît înainte, fata tot nu s-ar fi putut purta mai urît. Sărmana șchioapă plîngea zi și noapte.

Sora mai mare îmbrăca rochii de mătase, se împodobea cu coliere, inele și cercei de briliante; șchioapa îmbrăca o rochiță sărăcăcioasă de stofă proastă, închisă la culoare, parcă era o călugăriță.

— Șchioapo! Șchioapă nenorocită! Șchioapa dracului!

Sărmana fată se resemnase, așa cum o sfătuise bunicăsa ; dar noaptea, în cămăruța sa umilă, plîngea încet și se ruga :

— Bunică, bunicuța mea, ai grijă de mine !

Într-o dimineață, tocmai plecase să cumpere lapte ; și cînd cobora scările, zări pe o treaptă ceva, un obiect, nu se vedea bine ce este. Se aplecă și luă o floricică călcată în picioare, mototolită : o floricică roșie ce răspîndea un parfum îmbătător. O șterse, o netezi, îi îndreptă frunzulițele și și-o prinse în piept. Cînd se întoarse acasă, o puse într-o cană cu apă pe o măsuță din camera sa și, din cînd în cînd, se ducea s-o privească. Floarea reînviase în apă și îi parfuma camera cu mireasma sa.

Dacă soră-sa o ocăra : — Șchioapo ! Șchioapă nenorocită ! — ea, fără să știe exact de ce, se uita spre floare și se simțea mîngîiată.

La miezul nopții, cînd se așeză în pat, biata fată începu să plîngă :

— Bunică, dragă bunicuță, ai grijă de mine !

— Am eu grijă ! Am eu grijă !

Se sperie și aprinse lumina. Nu era nimeni în cameră, iar vocea pe care o auzise nu era vocea bunicii.

— Mi s-o fi părut !

Stinse lumina și adormi.

Și la fel mai multe nopți la rînd ; dar acum fata nu se mai speria de vocea aceea șoptită și blîndă ce parcă venea de departe. Ba chiar, într-o noapte, făcîndu-și curaj, îndrăzni să întrebe :

— Te rog . . . Cine ești tu ? Ești oare bunicuța mea ?

Trecuse aproape o lună, dar în cana plină cu apă pe care o schimba de două ori pe zi, floarea continua să fie atît de proaspătă încît ai fi putut jura că fusese ruptă atunci de pe tulpină. Fata nu reușea să-și explice toate acestea și începu să creadă că floarea este fermecată și că vocea pe care o auzea în fiecare noapte îi aparține.

De aceea, în noaptea următoare, cînd auzi : „Am eu grijă !", întrebă imediat :

— Te rog, spune-mi cine ești !

Însă nimeni nu răspunse.

A doua zi dimineață se trezește, își ia rochia cu ochii închiși, pe pipăite și bagă de seamă că materialul este

parcă schimbat. Deschide obloanele și ce să vadă ? Pe scaun, la picioarele patului se află o rochie nouă, atît de frumoasă și atît de bogată încît rămase cu gura căscată privind-o și nici nu îndrăznea s-o atingă.

Îmbrăcă o rochie veche, cu mînecile roase la coate și, de frica soră-sii, ascunse în dulap rochia cea nouă.

A doua zi dimineață se trezește, își ia rochia cu ochii închiși, pe pipăite și bagă iarăși de seamă că materialul este schimbat. Deschide obloanele și ce să vadă ? Pe scaun, la picioarele patului se află o altă rochie nouă, mai frumoasă și mai bogată decît cea de ieri, o rochie de regină.

Scotoci în dulap, găsi o rochiță veche, mai ruptă decît cea de ieri și o îmbrăcă ; iar de frica soră-sii ascunse și cea de-a doua rochie în dulap.

Soră-sa, care nu se uitase deloc la ea cu o zi mai înainte, văzînd-o în zdrențe, începu s-o certe :

— Șchioapă împuțită ! Ce-ai făcut cu rochia ?

— Am dat-o la spălat.

Se mulțumi cu răspunsul fetei și se așeză la fereastră.

Observase de cîtva timp că prințul, trecînd prin fața casei lor, privea în sus ca și cum ar fi căutat pe cineva ; se uita pe rînd la toate ferestrele și apoi își pleca ochii nemulțumit.

— Poate se preface că nu mă recunoaște de teama regelui, tatăl său ! se gîndea ea.

Și era tot mai încrezută.

Într-o zi, prințul trecînd ca de obicei prin fața casei, privi în sus ca și cum ar fi căutat pe cineva ; se uită pe rînd la toate ferestrele și apoi, nemulțumit, își plecă ochii, dădu pinteni calului și-și văzu de drum.

În ziua aceea, ea se purtă atît de urît cu sora cea șchioapă încît aceasta, plîngînd, începu să strige :

— Bunicuță, bunicuță, de ce m-ai uitat !

Iar soră-sa cu răutate :

— Îți dau eu ție bunicuță !

O lovea mereu. Și o bătu pînă ce o umplu de vînătăi.

Noaptea, fata șchioapă :

— Bunicuța mea, dragă bunicuță, ai grijă de mine !

— Am eu grijă ! Am eu grijă !

A doua zi dimineață se trezește, își ia rochia cu ochii închiși, pe pipăite și bagă de seamă că materialul este schimbat. Deschide obloanele și ce să vadă ? Pe scaun, la picioarele patului se află a treia rochie nouă, brodată de sus pînă jos cu aur, presărată cu pietre prețioase : nici regina nu putea să aibă alta la fel.

De astă dată ar fi fost zadarnic să scotocească în dulap pentru că știa foarte bine că nu mai are alte rochii vechi.

Ce să facă oare ? Ce să-i spună soră-sii ?

Nu putea în nici un caz să se hotărască să îmbrace una din cele trei rochii. Iar în vremea asta, sora cea mare striga cît o ținea gura :

— Șchioapo, șchioapo ! N-auzi, șchioapa dracului !

Și se năpusti în camera ei nebună de furie.

Văzînd rochia aceea de regină, înlemni.

— A cui este ?

— Nu știu.

— Cine ți-a dat-o ?

— Nu știu.

— De ce ești dezbrăcată ?

— Nu mai am alte rochii : au dispărut.

— Șchioapo, pe mine vrei tu să mă păcălești ?

Ca să-și potolească sora, biata fată, năucită, îi povesti totul : de floare, de vocea auzită în timpul nopții și de celelalte rochii găsite pe scaun și pe care i le arătă.

Soră-sii nu-i venea să creadă.

— Șchioapo, pe mine vrei tu să mă păcălești ?

Luă rochiile și căniță cu floarea și le duse în camera sa. Șchioapa trebui să îmbrace o rochie veche de-a soră-sii. Înota în ea și era caraghioasă.

— Am să încerc și eu ! spuse sora cea mare.

Și în noaptea următoare, după ce stinse lumina, spuse :

— Bunică, dragă bunicuță, ai grijă de mine !

— Am eu grijă ! Am eu grijă !

Înlemni. Deci șchioapa n-o mințise.

Și a doua zi dimineață, își căută rochia cu ochii închiși, pe pipăite și bagă de seamă că materialul este parcă schimbat. Deschide obloanele și ce să vadă ? Pe scaun, la picioarele patului, se afla o rochie veche, de cînepă, ruptă

și pătată de grăsime. Iar din dulap, unde ascunsese cele trei rochii frumoase, lipsea una, cea mai frumoasă.

— O, șchioapa dracului ! Tu ai luat-o !

Și începu iarăși s-o lovească.

Se hotărî să repete încercarea și în a doua seară :

— Bunicuță, dragă bunicuță, ai grijă de mine !

— Am eu grijă ! Am eu grijă !

Fierbea de nerăbdare, așteptînd să se lumineze de ziuă ca să vadă ce se întîmplă. Dar a fost și mai rău decît în ziua trecută. Pe scaun, la picioarele patului, se afla o rochie din scoarță putredă de copac. Iar din dulap lipsea încă una din rochiile cele mai frumoase.

— Ah, șchioapa dracului ! Tu ai luat-o !

Și începu iarăși s-o bată.

Dar, încăpățînată cum era, o luă de la capăt ; numai că în dimineața următoare nu găsi nimic în dulap și nici pe scaun, iar floricica roșie dispăruse din cană lăsînd în urma ei o duhoare ce te îmbolnăvea.

— Ah, șchioapa dracului ! Tu ești de vină !

Și începu iarăși s-o bată.

A doua zi se află că se comisese un furt în garderoba regală : lipseau trei rochii de gală de o valoare inestimabilă. Toată curtea era în picioare, regele și regina nebuni de furie, iar miniștrii, îngroziți de mînia suveranului, nu mai știau unde le este capul.

Regele convocase consiliul de coroană.

— Dacă nu-mi găsiți hoțul pînă în trei zile, vă spînzur pe toți, unul lîngă altul !

Trecuseră două zile și sărmanii miniștri își mîngîiau neliniștiți gîtul. Cît despre hoț, nici o veste.

Regele le spuse :

— Mîine în zori vă spînzur pe toți !

Miniștrii hotărîră să pună cîte o sentinelă la fiecare ușă și să perchiziționeze toate casele. Soldații scotociră peste tot, dar nu găsiră nimic. Cînd ajunseră în casa celor două fete : caută ici, caută colo și dincolo, nimic. Iar sora cea mare, ferindu-se de soldați, murmura la urechea șchioapei :

— Șchioapă hoață ! Șchioapă hoață ! În ce voiai să mă bagi !

Biata fată, îngrozită de chipurile brutale ale soldaților, tăcea mîlc și se ruga în gînd :

— Bunică, dragă bunicuță, ajută-ne ! Ajută-ne !

Se ruga și pentru sora ei.

Un soldat, mai bănuitor decît ceilalți, după ce pipăi cu atenție salteaua din patul sorei mai mari, porunci :

— Căutați aici !

Descusură salteaua și iată, acoperite cu lînă, cele trei rochii de gală ale reginei.

— Ea este hoața ! Ea este hoața ! striga sora mai mare.

Dar soldații le luară pe amîndouă și le duseră la închisoare. Șchioapa nici măcar nu plîngea ; se uita încremenită de jur împrejur. Cealaltă parcă înnebunise :

— Ea este hoața ! Ea este hoața !

Le-au închis în celule separate.

Șchioapa se ruga în întuneric cu mîinile la piept :

— Bunică, dragă bunicuță, ajută-mă !

— Am eu grijă ! Am eu grijă !

Se întoarse în partea de unde se auzise răspunsul și în întuneric, văzu floricica roșie care sclipea ca un tăciune aprins. Încet, încet luminița crescu, crescu mereu, pînă ce inundă toată camera și, înconjurată de strălucire se ivi o făptură splendidă, care plutea deasupra pămîntului, o făptură plăsmuită din lumină.

— Sînt zîna Floare. Acesta mi-e destinul : o lună sînt ființă vie, iar o lună floare. M-ai cules de jos, m-ai netezit, mi-ai schimbat apa de două ori pe zi, mi-ai cruțat chinul. Și iată-mă, am venit să te ajut !

Apoi dispăru.

A doua zi, pe cînd voia să se suie în șa, prințul observă o floricică roșie ; unul dintre scutieri era cît p-aci s-o calce.

— Fii atent !

Porunci să fie luată de jos și rămase vrăjit de mireasma florii : un parfum îmbătător.

În aceeași clipă, își aminti de fata cea șchioapă la care se gîndise mereu de cînd o ajutase să se ridice în picioare ; i se păruse atît de bună, atît de blîndă, deși nu era frumoasă. N-o mai revăzuse de atunci și nu reușea să înțeleagă de ce se gîndea atît de des la ea, deși

o întîlnise doar o singură dată. Își prinse floarea la butonieră și, după ce se întoarse la palat, o puse într-un vas cu apă în camera sa ; o numi în gînd „floarea fetei șchioape".

În timpul nopții, pe cînd era gata să adoarmă, auzi :

— Pst ! Pst ! Pst !

Aprinse imediat lumina, privi mirat de jur împrejur : nimeni.

Apoi iarăși :

— Pst ! Pst ! Pst !

— Cine ești ? Ce dorești ?

— Sînt zîna Floare ! Ascultă bine ce-ți spun, dar nu aprinde lumina.

Și zîna îi povesti trista istorie a fetei șchioape.

Spre sfîrșit prințul plîngea.

Nici n-așteptă să se lumineze de ziuă și alergă la tatăl său. Îi spuse și lui povestea și apoi se aruncă la picioarele regelui :

— Maiestate, îngăduiți-mi să mă însor cu fata asta ! Ea trebuie să fie soția mea !

Regele nu spuse nici da nici ba. Dar cînd socoti că a venit ceasul, porunci :

— Să mi le aduceți pe cele două he

Soldații se duseră mai întîi în celula surorii mai mari. Cu părul vîlvoi, cu fața descompusă, nici n-o mai recunoșteai : părea o vrăjitoare. Îi puseră cătușe la mîini și o conduseră în fața regelui.

Cînd deschiseră ușa celulei unde fusese închisă fata cea șchioapă soldații se opriră mirați în prag. Celula întunecată se transformase într-o minunată grădină înflorită, iar fata, frumoasă ca o zînă, îmbrăcată într-o rochie sclipitoare, culegea flori și făcea buchete.

— Acesta pentru rege, acesta pentru regină și acesta pentru prințul care suferă.

Regele și întreaga curte se duseră la închisoare și o luară pe fata șchioapă cu tot alaiul cuvenit unei prințese.

Sora cea mare, cînd o văzu, începu să strige nebună de furie :

— O Șchioapă hoață ! Mi l-ai furat și pe prinț. Să mori de moarte cruntă, șchioapă hoață !

Dar muri ea însăși de moarte cruntă ; regele nu consimți s-o ierte pentru că o văzuse atît de înverșunată îm-

potriva blîndei sale surori, care implora din toată inima pentru ea iertarea regală.

Cînd ajunse prințesă, fata cea șchioapă, care, mulțumită zînei Floare, nu mai era șchioapă, hotărî să-și păstreze vechea poreclă în amintirea trecutului său ; și uneori, cînd se afla printre supuși, șchiopăta ușor păstrîndu-și întreagă gingășia.

SFÎRLEAZA

A fost odată un strungar bătrîn care făcea sfîrleze de toate formele și de toate mărimile.

Cînd se desprimăvăra, copiii se îngrămădeau în dugheana sa :

— Strungarule, îmi faci o sfîrleză ?

— Mare sau mică ? Netedă sau cu vîrf ?

Și după cum i-o cereau, mare sau mică, netedă sau cu vîrf, el potrivea în strung o bucățică de lemn și, cu piciorul pe pedală și cu o mînă pe mînerul dălții de strunjit, începea să lucreze de zor, bolborosind :

— Sfîrleză mică și nebună,
Se învîrte cîte-o lună !

Sau :

— Sfîrleză mare cît o pară,
Se învîrte pînă-n seară !

Și bolborosea tot așa mereu pînă cînd sfîrleza era gata. Copiii se distrau de minune auzindu-l și de multe ori îl îngînau :

— Sfîrleză mică și nebună,
Se învîrte cîte-o lună !
Sfîrleză mare cît o pară,
Se învîrte pînă-n seară !

Asta-i ! Doi bănuți, trei bănuți.

Copiii plecau încîntați nevoie mare.

Într-o zi trecu prin fața prăvăliei prințișorul, care se opri să privească.

Strungarul tocmai termina o minunăție de sfîrleză și bolborosea după cum îi era obiceiul, fără să-și ridice ochii.

— Strungarule, fă-mi și mie o sfîrleză.

— Mică sau mare ? Netedă sau cu vîrf ?

— Micuță, micuță de tot.

— Bine. Să vezi ce sfîrleză îți fac ! O să vorbească.

Și numaidecît cu un picior pe pedală și cu o mînă pe mînerul dăltii, începu să lucreze de zor, bolborosind :

— Sfîrleză mică, mică,
Pentru prinț e jucărică.

Și pentru că sfîrleza era destinată moștenitorului regal, strungarul se duse el însuși la fierar ca să-i pună un picioruș de fier neted și lucios, iar a doua zi merse la palat ca s-o înmîneze prințișorului ; se aștepta la un dar bogat. Sfîrleza era o minunăție. Înainte de a pleca de-acasă o încercase : învîrtindu-se, aceasta scotea un bîzîit ușor-ușurel ; nu vorbea, dar parc-ar fi cîntat. Asta voise să spună bietul strungar cînd îi promisese prințișorului : „Sfîrleza o să vorbească".

Dar prințul nu înțelesese așa. Și văzînd că sfîrleza nu vorbea, începu să urle și să bată din picior.

— Vreau sfîrleza care vorbește ! Vreau sfîrleza care vorbește !

Regele și regina veniră în fugă. Strungarul încercă să le explice, dar tremura ca o frunză. Iar în vremea asta, prințul continua să urle și să bată din picior :

— Vreau sfîrleza care vorbește !

Regele îi spuse strungarului :

— I-ai promis prințului o sfîrleză care vorbește, așa că fă-o să vorbească. Dacă nu-i aduci mîine sfîrleza vorbitoare, va fi vai de tine !

Strungarul plecă mai mult mort decît viu.

— Vai de capul meu ! Cum să fac o sfîrleză care vorbește ?

Toată noaptea nu închise ochii plîngînd și văicărindu-se : Vai de capul meu ! A doua zi dimineață veni un servitor de la palat :

— Maiestatea-sa vrea sfîrleza vorbitoare.

Deodată, strungarului îi veni o idee și bucuros se duse la rege :

— Maiestate, sfîrleaza am făcut-o eu, e drept! Dar limba i-a făcut-o fierarul ; dacă sfîrleaza nu vorbeşte, e vina lui.

Regele păru înţelegător.

— Aşteaptă aici ; să trimitem după fierar.

Fierarul veni :

— Ce porunceşte maiestatea-voastră ?

— Sfîrleaza prinţului ar trebui să vorbească ; strungarul a strunjit-o, dar tu i-ai pus limba de fier. Nu i-ai pus-o bine. Dacă nu-mi aduci mîine sfîrleaza vorbitoare, va fi vai şi-amar de tine !

Dar fierarul viclean :

— E adevărat, maiestate ; eu i-am pus limba, dar gura i-a făcut-o el. Dacă sfîrleaza nu vorbeşte e vina celui care n-a făcut bine gura !

— Aşa deci ! Daţi vina unul pe altul ? Dacă nu-mi aduceţi mîine sfîrleaza vorbitoare, bine n-o să vă fie !

Plecară amîndoi mai mult morţi decît vii.

— Vai de capul nostru ! Cum să facem o sfîrleză care să vorbească ?

— Să mergem la un vrăjitor, spuse fierarul. Cine ştie ? Poate ne-o face el.

Şi se duseră la vrăjitor.

Acesta tocmai ţinea în mînă o păpuşică vorbitoare.

— Daţi sfîrleaza încoace.

Lipi păpuşica de sfîrlează, înfăşură un lănţişor împrejurul piciorului şi învîrti sfîrleaza de probă.

Sfîrleaza se învîrtea, iar păpuşica vorbea :

— Bună ziua, prinţe ! Bună seara, prinţe !

Prinţul începu să sară în sus de bucurie cînd îşi primi sfîrleaza.

Regele le dădu celor doi o răsplată frumoasă, iar aceştia îi oferiră o bună parte vrăjitorului.

— Păstraţi totul pentru voi ; mie nu-mi trebuie nimic, le răspunse el.

Prinţul îşi petrecea toată ziua învîrtind sfîrleaza. Iar sfîrleaza :

— Bună ziua, prinţe ! Bună seara, prinţe !

Îşi botezase păpuşa Sfîrleaza şi nu mai voia să se joace decît cu ea.

Crescuse mare de-acum şi nu contenea să se joace cu sfîrleaza ; regelui nu-i prea convenea treaba asta.

— Doar nu mai eşti un copil. A venit vremea să te însori

— Mă însor cu Sfîrleaza.

Regele se înfurie, luă sfîrleaza şi dădu cu ea de pardoseală. Păpuşa sări într-o parte, iar sfîrleaza, ruptă în două, în altă parte.

— Na ! Mai însoară-te cu Sfîrlează !

Prinţul tăcu din gură şi se închise în camera sa. Nu voia să iasă de-acolo cu nici un preţ. Cînd rămînea singur, plîngea :

— Ah, Sfîrleaza mea ! Nu-mi mai poţi spune : Bună seara, prinţe ! Bună ziua, prinţe !

Se îmbolnăvi. Avea febră, slăbea văzînd cu ochii ; medicii nu ştiau să spună de ce boală suferă.

Regele şi regina erau disperaţi ; îl vedeau murind sub ochii lor şi nu-i puteau fi de nici un ajutor.

Unul dintre medici întrebă :

— Poate prinţul a avut vreo mare supărare ?

— Nu, nicidecum.

De unde să-şi închipuie regele şi regina că prinţul zace de dragul Sfîrlezei ?

Dar doctorul insistă :

— Prinţe, te-a supărat cineva ?

— Mi-au rupt sfîrleaza.

Regele trimise după strungar şi fierar.

— Să-mi faceţi o altă sfîrlează vorbitoare !

— Maiestatea voastră, nu mai putem.

— Sau mi-o aduceţi mîine sau va fi rău de voi !

Cei doi plecară mai mult morţi decît vii.

— Ce ne facem ? Cine ştie dacă vrăjitorul ne-ajută şi de data asta ?

Şi alergară la el.

— Tu, strungarule, fă sfîrleaza ; tu, fierarule, lipeşte-i piciorusul de fier neted şi lucios. Apoi veniţi amîndoi la mine.

Aşa că prinţul îşi recăpătă sfîrleaza vorbitoare şi începu s-o învîrtă.

Sfîrleaza se învîrtea şi păpuşa îi vorbea :

— Bună ziua, prinţe ! Bună seara, prinţe !

Dar acum adăuga :

— Cînd ne căsătorim, prinţe ? Cînd ne căsătorim ?

Spre mirarea tuturor, sfîrleaza şi păpuşa creşteau zi de zi de parcă ar fi fost vii. Dar Sfîrleză vorbea numai cînd sfîrleaza se învîrtea.

Ce să facă regele şi regina? Văzînd minunea asta de Sfîrleză care creştea şi temîndu-se că prinţul se va îmbolnăvi din nou, consimţiră s-o ia de soţie. Oricum era o căsătorie în joacă.

În primele zile nu se întîmplă nimic. Prinţul îşi învîrtea sfîrleaza şi Sfîrleaza vorbea. Sfîrleaza se învîrtea ore întregi fără să se oprească, alerga de ici colo şi prinţul alerga şi el după ea :

— Opreşte-te, Sfîrleză !

Sfîrleaza se oprea, dar atunci tăcea. Şi cînd se învîrtea părea vie de-adevăratelea. Cînd stătea pe loc era doar o păpuşă de lemn şi-atît.

Prinţul se plictisi. O aruncă într-un colţ şi nu se mai uită la ea.

Noaptea cineva se tînguia :

— Ah, prinţe, prinţe, de ce m-ai părăsit !

Prinţul sărea din pat crezînd că Sfîrleaza devenise o fiinţă vie. Se uita la ea : nimic. Sfîrleaza era tot o păpuşă de lemn şi stătea rezemată de perete în colţul unde-o aruncase.

În fiecare noapte însă aceeaşi jalnică tînguire :

— Ah, prinţe, prinţe, de ce m-ai părăsit !

Prinţul nu mai putea să doarmă. Porunci să fie luată din camera sa şi dusă în beci. N-a folosit la nimic.

În fiecare noapte, aceeaşi tînguire, care se auzea pînă-n camera sa.

— Nu vrei să te potoleşti ? Aşteaptă, ţi-arăt eu ţie !

Coborî în beci cu un topor ca să facă bucăţi sfîrleaza cu Sfîrleză cu tot ; dar văzînd-o atît de frumoasă şi de gingaşă, inima i se îmblînzi.

Crescuse încît părea acum o fată de optsprezece ani şi ca s-o învîrţi cu sfîrleaza îţi trebuia putere, nu glumă ! Iar sfîrleaza era o ditamai sfîrleaza şi ca s-o învîrteşti nu-ţi mai ajungea un lănţişor, ci o funie.

Părinţii prinţului muriseră ; el devenise rege. Dar n-avea regină şi miniştrii îi spuseră :

— Maiestate, căsătoria cu Sfîrleaza nu înseamnă nimic : trebuie să vă luaţi o femeie în carne şi oase.

Regele se lăsă convins și hotărî să se însoare cu prințesa Spaniei.

În ziua nunții însă, mireasa se simți rău pe neașteptate și, în mai puțin de-o oră, muri.

Regele se întristă. Noaptea, aceeași tînguire :

— Ah, prinț, prinț, de ce m-ai părăsit !

— Nu mai sînt prinț. Așteaptă, ți-arăt eu ție.

Coborî în beci, luă un braț de nuiele, le așeză de jur împrejurul sfîrlezei și pe lîngă Sfîrleaza și le dădu foc. Izbucni o flacără ; dar sfîrleaza în flăcări începu să se învîrtească aprinzînd totul în jurul ei. Urca pe scări, alerga prin toate încăperile palatului și pe unde trecea lăsa focul în urma ei. În cîteva minute, palatul începu să ardă.

Sfîrleaza se învîrtea și Sfîrleaza spunea :

— Bună ziua, maiestate ! Noapte bună, maiestate !

Regele fugea după ea încercînd să stingă flăcările :

— Oprește-te, Sfîrleză !

Dar își ardea mîinile degeaba. Sfîrleaza nici gînd să se oprească : părea că-și bate joc de el cu vorbele ei.

— Bună ziua, maiestate ! Noapte bună, maiestate !

În jurul palatului se adunase o mulțime de oameni care încerca să stingă focul. Care scotea apă, care ducea gălețile, care le arunca peste foc ; muncă zadarnică. Cu cît aruncau mai multă apă cu atît flăcările se înteteau, urcau pînă la cer. Și plîngeau cu toții socotind că regele, miniștrii și întreaga curte își găsiseră moartea carbonizați.

Dar cînd se lumină de ziuă, ce să vezi ? În locul palatului regal se ivise o grădină minunată, și, puțin mai departe un alt palat regal, atît de măreț încît față de el primul părea doar o cocioabă.

Iar pe aleile grădinii, regele și Sfîrleaza, care devenise o ființă vie, în carne și oase, ținîndu-se de mînă, se plimbau, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Sfîrleză îi spunea glumind regelui :

— Bună ziua, maiestate ! Noapte bună, maiestate !

Dar nu se mai învîrtea pentru că nu mai stătea pe sfîrleză.

Şi pentru că Sfîrleaza nu mai era de lemn, regele se căsători cu ea.

Şi s-au luat soţ şi soţie !
Norocu' în palmă să-i ţie.

MEŞTERUL DREGE-ŞI-STRICĂ

A fost odată un tîmplar bătrîn care avea o dugheană şi cîteva unelte necesare în meseria lui : un fierăstrău, un sfredel, o rindea, o daltă, un ciocan, nişte cleşti, tejgheaua şi cam atît.

Făcea treburi mai grosolane şi de obicei îi dădeau să repare vechituri, de aceea îl porecliseră meşterul Drege-şi-strică ; strica o uşă şi repara un sertar, o măsuţă, două gemuleţe, după cum i se cerea. Cleiul şi cuiele trebuiau să le cumpere muşteriii.

— De ce, meştere ?

— Aşa.

Cuiele care-i prisoseau le dădea înapoi, dar cleiul nu, îl punea deporate.

— De ce, meştere ?

— Aşa.

Răspundea întotdeauna la fel şi trăgea adînc o priză de tutun.

Cîştiga puţin, dar cheltuia mai mult decît un principe. Oare de unde scotea toţi banii aceia ?

Dimineaţa se ducea la piaţă ca să tîrguiască pentru prînz :

— Măcelare, cît vrei pe fileul ăsta de vită ?

— Nu-i pentru tine, meştere ; e pentru masa regelui.

— Asta-i ! Dar ce, eu n-am tot o gură ca şi el !

Îl provocau de fiecare dată ca să-i audă răspunsul. Lumea rîdea :

— Bravo, meştere Drege-şi-strică !

— Pescarule, cum vinzi nisetrul ăsta ?

— Nu-i pentru tine, meştere ; e pentru masa regelui.

— Asta-i ! Dar ce, eu n-am tot o gură ca şi el !

Lumea rîdea :

— Bravo, meştere Drege-şi-strică !

Cumpăra un munte de mîncare : carne, peşte, brînză, salam, verdeţuri, fructe, cele mai alese bunătăţi.

— Cine mănîncă toate astea, meştere ?

— Eu şi copiii mei.

— O, dar de cînd ai copii ?

— Păi Fierăstrău, Rindeluţa, Ciocănaş, Dăltiţa, Cleştişor şi Sfredeluş, care-i cel mai mic.

Lumea rîdea :

— Poftă bună, la toţi, meştere !

Acasă lăsa într-un colţişor coşul cu mîncare şi muncea pînă cînd se întuneca.

— Şi masa, meştere.

— Mi-o pregătesc în bucătărie.

La primul ceas din noapte, meşterul Drege-şi-strică se închidea în dugheană şi-şi baricada uşa.

Şi iată, se auzea zăngănit de farfurii, clinchet de pahare, zgomot de argintărie şi de cuţite folosite ca şi cum acolo înăuntru s-ar fi întins masă mare. Şi apoi, rîsete, ţipete şi vocea meşterului, care striga :

— Stai cuminte, Rindeluţa ! ... Fii atent, Ciocănaş, ai să spargi sticla aceea ! ... Vezi să nu te tai, Cleştişor ! De ce te-ai murdărit aşa, Fierăstrău ! ... Dăltiţa, Sfredeluş, staţi frumos la masă !

Vecinii ascultau la uşă înmărmuriţi.

A doua zi dimineaţă :

— Ai avut masă mare, meştere ? Copiii îţi dau de lucru, nu-i aşa ?

— Iată-i colo, cuminţi cuminciori.

Şi le arătă uneltele agăţate pe un perete al dughenei ; dar coşul era gol şi din toate bunătăţile cumpărate nu mai rămăsese nici o firimitură, nici măcar oasele de peşte sau sîmburii de la fructe.

Vecinii nu mai ştiau ce să născocească doar doar or descoperi misterul meşterului Drege-şi-strică ; dar îşi pierdeau vremea de pomană.

Ziua vedeau un biet moşneag, care-şi rupea mîinile trudind pînă tîrziu într-o chiţimie. Dar toate bunătăţile acelea ? Şi zăngănitul vaselor şi rîsetele şi ţipetele ?

Zadarnic încercaseră de mai multe ori să facă o gaură în uşă ca să privească pe furiş înăuntru. Lemnul părea pe

jumătate putred, dar nici un sfredel nu reușea să-l pătrundă.

— Ce lemn e ăsta, meștere ?

— Lemn de urdă.

— Atunci cum de nu l-ai mîncat ?

— Urda nu-mi place.

— Nu s-ar zice, meștere.

El ridica din umeri și mai lua o priză de tutun :

— Dați-mi pace.

Toată istoria ajunsese și la urechile regelui :

— Aha ! Așa deci ? „Eu n-am tot o gură ca și el ?"

Și porunci ca negustorii să-i vîndă numai mărfuri de cea mai proastă calitate, că de nu vor plăti cu viața.

În dimineața aceea, meșterul Drege-și-strică trebui să se resemneze și să cumpere o carne pe care n-ai fi dat-o nici la cîini, pește vechi, brînză cu viermi, fructe putrede.

— Ești mulțumit, meștere ?

— Dacă eu sînt mulțumit, apoi ceilalți n-au să fie.

— De ce ?

— Așa.

Regele oferi un prînz miniștrilor și celorlalți demnitari de la curte.

Serviră la masă, dar toți comesenii începură să strîmbe din nas : carnea duhnea a stîrv, brînza mergea singură prin farfurie, într-atît mișuna de viermi, iar fructele miroseau a putred.

— Ce-i asta ? urlă regele. Să vină ticălosul acela de bucătar.

Bietul bucătar jură și răsjură că luase din piață numai bunătăți pe alese ; avea și martori. În bucătărie, bucatele răspîndeau o mireasmă de-ar fi sculat și morții din mormînt.

Regele, miniștrii, demnitarii trebuiră să se mulțumească cu puțină pîine veche înmuiată în apă ; altminteri ar fi riscat să moară de foame.

— Asta-i opera meșterului Drege-și-strică ! spuse unul dintre miniștri. Mă duc să văd dacă-i adevărat sau nu.

Se travesti și se duse direct la tîmplar, luînd drept pretext un cufăr vechi.

— Repară-mi, te rog, cufărașul ăsta, meștere.

— Puneți-l acolo. Duceți-vă și cumpărați cuie și clei.

— Dar ai destul clei !

— Acela îmi trebuie.

— Ce miros plăcut de mîncare, meştere !

— Îs resturile de la prînz : uite-le colo !

Ministrului îi lăsa gura apă văzînd o bucată mare de fileu prăjit şi jumătate de peşte în sos, care parcă îi vorbeau : „Ia şi mă mănîncă !"

— De unde ai luat bunătăţile astea ?

— De unde se vînd, de la piaţă.

— Dar ştiam că din ordinul regelui n-au voie să-ţi dea marfă aleasă.

Meşterul ridică din umeri şi trase o priză de tutun.

Ministrul îi raportă totul regelui. Ţinură sfat.

— Acest meşter Drege-şi-strică trebuie să fie un vrăjitor ! Să-i luăm uneltele ; să vedem ce-o să mai facă !

Gărzile regale se duseră la meşter acasă şi-i sechestrară rindeaua, sfredelul, ciocanul, fierăstrăul, totul. Regele hotărî să le ţină într-o cameră vecină cu camera sa şi, pentru mai mare siguranţă, îşi legă la brîu cheia de la uşă.

În timpul zilei, uneltele stătură liniştite ; dar o oră după ce se înseră, în cameră începu un zgomot infernal : fierăstrăul tăia, ciocanul ciocănea, sfredelul sfredelea, cleştele strîngea ; şi apoi ţipete şi plînsete.

— Ne e foame ! Ne e foame !

Regele alergă şi deschise uşa ; uneltele stăteau cuminţi la locul lor, pe jos, una peste alta cum le aruncaseră. După ce închise uşa, reîncepură zgomotele şi ţipetele şi plînsetele.

— Ne e foame ! Vrem mîncare !

În noaptea aceea, regele nu dădu geană de geană.

A doua seară fu şi mai rău. Ministrul spuse :

— Maiestate, să încercăm să le dăm de mîncare.

Fierăstrăul tăia, ciocanul ciocănea, rindeaua răzăluia, sfredelul sfredelea, cleştele strîngea ...

— Potoliţi-vă, pentru numele lui Dumnezeu. Aveţi aici de mîncare.

Şi închiseră uşa. Şi iată, zăngănit de farfurii, clinchet de pahare, zgomot de argintărie şi de cuţite folosite, ca şi cum înăuntru se întindea masă mare ; apoi rîsete şi ţipete.

— Mi-ai dat peste mînă ! M-ai stropit ! Nu mai trage de mine !

Un miracol.

— Da ! Meșterul Drege-și-strică trebuie să fie un vrăjitor !

Regele trimise gărzile să-l aducă în fața sa.

— Ce-i asta, meștere ? Uneltele tale vorbesc și mănîncă ? Cum așa ?

Meșterul ridică din umeri și luă o priză de tutun.

— Dacă nu-mi dezvălui misterul, poruncesc să ți se taie capul.

— Ce mister, maiestate ! Ei sînt copiii mei.

— Și de ce au ajuns așa ?

— Ca să mă ajute să-mi cîștig pîinea.

Regele îl crezu și porunci să i se dea totul înapoi.

— Numai ai grijă să nu mai spui : „Dar ce, eu n-am gură ca și el !" Ai să te căiești.

Meșterul reîncepu să lucreze. Dar mușteriii se împuținaseră : oamenii se temeau să aibă de-a face cu el. Zadarnic mergea el pe străzi, strigînd la fiecare patru pași :

— Meșterul Drege-și-strică ! Cine are lucruri de stricat sau de reparat.

Nimeni nu-l chema.

— Și-acum ce-ai să te faci, meștere ?

— Cît mai am clei, o scot eu la capăt.

Într-adevăr, avea un munte de clei în dugheană. Dar din zi în zi, acesta scădea. Mănîncă azi, mănîncă mîine, cleiul se termină.

— Și-acum ce-ai să te faci, meștere ?

Meșterul ridica din umeri și trăgea prize de tutun.

Regele avea șase copii, trei băieți și trei fete, frumoși și sănătoși cu toții. Dar chiar în zilele acelea se îmbolnăviră toți șase, iar medicul nu părea să știe ce boală au. Zăceau fără poftă de mîncare, nu suportau nici cea mai ușoară hrană. Consultații peste consultații, leacuri, siropuri de tot felul, nimic nu le era de nici un folos. Fata cea mare muri.

Pe cînd o duceau la groapă, iată-l și pe meșterul Drege și strică urmîndu-i cu un coșciug micuț pe umeri.

— Cine ți-a murit, meștere ?

— Mi-a murit Fierăstrău !

A doua zi muri unul dintre băieții regelui ; și pe cînd îi duceau la groapă, iată-l din nou pe meșterul Drege-și-strică, urmîndu-i cu un coșciug micuț pe umeri.

— Cine ți-a murit, meștere ?

— Mi-a murit Ciocănaș !

Și astfel în fiecare zi murea cînd un băiat, cînd o fată de-a regelui și meșterul nostru apărea în urma cortegiului funerar purtînd un coșciug micuț pe umeri.

— Cine ți-a murit, meștere ?

— Dăltița ! Mi-a murit Rindeluța !

Ministrul, viclean de felul său, aflînd că meșterul Drege-și-strică fusese văzut de fiecare dată cu un coșciug micuț pe umeri în urma cortegiului copiilor regelui, spuse :

— Maiestate, dacă nu vreți să vă moară toți copiii, trimiteți după meșterul Drege-și-strică. De la el vi se trage nenorocirea.

Nu mai rămăsese în viață decît o singură fată de-a regelui și era deja în agonie.

— Ah, meștere, salvează-mi copila !

— Ah, maiestate, salvați-l pe dragul meu Sfredeluș !

— Cum să fac ?

— Nu există decît un singur mod : să-i căsătorim !

Luat pe nepregătite și mînat de dragoste pentru copila sa, regele consimți :

— Apoi am să-i arăt eu lui, meșterului ăsta ! își spuse în sinea sa.

Prințesa, care devenise moștenitoarea tronului pentru că rămăsese singurul copil, se vindecă repede.

Regele îi spuse meșterului :

— Adu-mi-l la palat pe Sfredeluș.

— Maiestate, în timpul zilei rămîne sfredel, iar noaptea devine om. Asta-i deocamdată soarta lui.

— Și mai tîrziu ?

— Mai tîrziu, dac-o avea noroc, o să fie mai bine.

— Atunci nu facem nici o căsătorie.

— Cum hotărăște maiestatea-voastră.

Anii treceau ; regele era mulțumit că nunta lui Sfredeluș cu prințesa se amîna mereu și se înveselea bătîndu-și joc de meșter.

— Asta-i lapte care nu se prinde! Şi zi, ce mai faci, meştere? Dacă nu mai ai unelte şi ţi-a rămas numai sfredelul, cum te descurci?

— Îi spun tot felul de basme lui Sfredeluş. Ieri i-am povestit unul foarte frumos. Vreţi să-l ascultaţi, maiestate?

— Să-l auzim, meştere!

A fost odată un rege care avea doi feciori, unul bun bun şi altul rău. Cel bun era cel mai mare şi, la moartea tatălui, trebuia să devină rege. Treaba nu-i convenea deloc celuilalt frate.

Regele se tulbură şi-l întrerupse:

— Basmul tău nu-mi place.

— Ascultaţi, maiestate, partea cea mai frumoasă abia acum urmează. Deci treaba nu-i convenea deloc fratelui celui rău, care se gîndi să se descotorosească de fratele său ca să devină el rege după moartea tatălui. Îi spuse: „Să mergem la vînătoare!". Plecară împreună. Cînd ajunseră în pădure, departe de însoţitori, scoase sabia şi-l lovi pe la spate pe fratele său care nu se aştepta la asta.

Regele se tulbură şi mai tare şi-l întrerupse.

— Nu, hotărît că nu, basmul tău nu-mi place.

— Iată însă partea cea mai frumoasă, maiestate. Ascultaţi! El credea că l-a omorît pe fratele său şi de aceea îl lăsă acolo după ce-l acoperi cu ierburi şi cu ramuri. Iar tatălui îi spuse: „L-au sfîşiat fiarele!"

— Vai, strigă regele. Tu eşti fratele meu! Iartă-mă!

I se aruncă la picioare tremurînd şi plîngînd:

— Nu mă pedepsi! Iată coroana...! Nu mă pedepsi! Fii rege în locul meu!

— Nici tu, nici eu! răspunse meşterul Drege-şi-strică. Rege va fi Sfredeluş, iar fiica ta va fi regină.

Meşterul îmbrăcă haine regale, nici nu-l mai puteai recunoaşte —, şi se duse să-l ia pe Sfredeluş.

Nu mai era un simplu sfredel, ci un tînăr frumos ce părea născut anume pentru a domni. Prinţesa nu se arăta cu nimic mai prejos decît el.

Cei doi fraţi se îmbrăţişară şi se sărutară; iar cel care puţin mai înainte se numea meşterul Drege-şi-strică îşi povesti viaţa: cum scăpase de la moarte, cum devenise

tîmplar... Poporul îi cunoaşte istoria sub numele de *Fata căpcăunului,* iar eu am să v-o spun şi vouă altă dată.

Sfredeluş şi prinţesa se căsătoriră făcînd nuntă mare, trăiră ani lungi şi fericiţi şi avură o mulţime de copii.

Căci cine are primeşte, cine nu... se lipseşte.

FATA CĂPCĂUNULUI

A fost o dată un rege care avea doi feciori, unul bun şi celălalt rău. Cel bun era şi cel mai mare, iar la moartea tatălui avea să devină rege.

Treaba nu-i convenea deloc celuilalt, care se hotărî să se descotorosească de frate-său, ca să ajungă el însuşi rege. Într-o zi, îi spuse :

— Să mergem la vînătoare !

Şi plecară împreună. Cînd ajunseră în pădure, departe de alaiul ce-i însoţea, scoase sabia şi-l lovi pe la spate pe fratele său, care nu se aştepta la asta. Crezu că-l omorîse, îl acoperi trupul însîngerat cu ierburi şi cu ramuri şi se întoarse acasă.

Regele îl întrebă :

— Dar fratele tău ?

— Maiestate, o mare nenorocire ! L-au sfîşiat fiarele !

Sărmanul părinte plînse cu disperare, se îmbolnăvi de durere şi după cîteva zile muri.

Prinţul era doar rănit şi cînd îşi reveni începu să se vaite şi să strige după ajutor.

Se întunecase. Cineva scotoci printre ierburi şi printre ramuri căutîndu-l, apoi două labe cu gheare îl înşfăcară, ridicîndu-l pe sus ca şi cum n-ar fi fost decît un fir de pai, iar o limbă aspră ca o răzătoare îi linse sîngele închegaţ, exclamînd :

— Oh, ce gust bun ! Ce gust bun !

Prinţul îngheţă auzind vocea aceea înspăimîntătoare :

— Săracul de mine ! Am nimerit în mîinile unui căpcăun !

Era într-adevăr un căpcăun. Îl luă sub braţ ca pe un pachet şi porni cu el spre peşteră. Din cînd în cînd se oprea, îi lingea sîngele de pe răni şi exclama :

— Ce gust bun ! Ce gust bun !

Înalt, masiv, aproape un uriaș, mergea cu pași atît de lungi și de ușori încît nici vîntul nu l-ar fi putut ajunge din urmă. În cîteva clipe fu la intrarea peșterii și bătu :

— Deschide, deschide, fata mea : tata îți aduce ceva bun de mîncare !

Prințul leșinase încă o dată și părea mort de-a binelea. Văzîndu-l atît de frumos și plin de sînge, fata căpcăunului se înduioșă :

— Cum spui asta ? E mort, nu vezi ! Îl arunc peste cadavre.

Căpcăunul mai linse încă o dată sîngele și-l spuse :

— Ai dreptate. Aruncă-l. Eu plec.

— Drum bun. Să te întorci mîine dimineață.

După plecarea căpcăunului, alergă la dulap, luă un borcănel în care se afla o alifie ce vindeca rănile și-l unse pe prinț.

Prințul deschise ochii, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn lung.

— Cine ești, frumoasă fată ?

— Sînt fiica căpcăunului. Nu te teme ! Dar tu cine ești ?

— Sînt prințul.

Și-i povesti trădarea fratelui său.

— Lasă-mă să plec ; tatăl meu, regele, crede că am murit.

— E prea departe. Peste munți, peste văi și păduri ; n-ai cum să găsești drumul. Tatăl meu te-ar întîlni și te-ar mînca din două îmbucături. Ca să nu te rătăcești îți trebuie inelul său ; el îl poartă mereu în deget.

— Am să i-l iau cînd doarme dacă mă ajuți.

— Și apoi ? . . . M-ar ucide.

— Te iau cu mine. Ne vom căsători.

Se auzi strigătul căpcăunului care se întorcea furios pentru că nu avusese noroc la vînat.

— Uhiii ! Uhiii !

— Se întoarce tata. Intră aici. Ai să găsești de mîncare, băutură și un așternut de paie pe care să dormi. Să nu te miști de-aici pînă diseară ; altfel tatăl meu te mănîncă de îndată.

După ce intră, căpcăunul începu să adulmece de jur împrejur :

— Uh ! Uh ! Ce miros de om !

— Ţi se pare. Eşti obosit : mănîncă şi du-te de te culcă.

Căpcăunul bombăni, înghiţi o jumătate de bou fript şi se întinse în pat :

— Scarpină-mă în cap, fata mea !

Nu reuşea să adoarmă dacă fata nu-l scărpina în cap. Iar fata, cu o mînă îl scărpina şi cu cealaltă încerca să-i scoată inelul din deget.

— Ce vrei să faci, fată nebună ? urlă căpcăunul pe jumătate adormit.

Fata, speriată, îşi retrase mîna şi renunţă.

Spre seară, căpcăunul se pregăti iarăşi să plece la vînătoare.

— Uh ! Uh ! Ce miros de om !

Adulmeca împrejur, căsca ochii mari şi-i lăsa gura apă.

— Ţi se pare. Drum bun şi să te întorci cu bine ; să nu vii înainte de a se lumina de ziuă.

Căpcăunul trase uşa după el bombănind.

— Uhiii ! Uhiii !

Îl auzeai chiar dacă era la o milă depărtare.

Fata căpcăunului îl chemă pe prinţ.

— Am încercat să-i scot inelul, dar n-am reuşit. Poate mîine.

— Arată-mi casa voastră, dacă tot e plecat tatăl tău.

— Mai întîi jură-mi că mă iei de nevastă, dacă fugim împreună.

— Îţi jur.

Fata deschise o uşă şi prinţul rămase cu gura căscată văzînd o cameră îmbrăcată de sus pînă jos în aur şi diamante, cu mobile de marmură, de argint şi din lemn preţios. Dar pe jos, ici colo, erau aruncate oase curăţate de carne, dar încă pătate de sînge.

— Ce fel de oase sînt astea ?

— Nu le lua în seamă.

Prinţul înţelese că sînt oase de om ; bietele fiinţe fuseseră devorate de căpcăun. Se cutremură din cap

pînă-n picioare, gîndindu-se că și fata își avusese poate partea ei :

— Iar acolo înăuntru ce este ?

Și arătă spre o ușă de oțel, cu un mecanism complicat și cu doi monștri înspăimîntători, unul la dreapta și altul la stînga.

— Acolo se află comoara. Dar nu se poate intra : trebuie să ai în mînă inelul vrăjit, altfel te mănîncă cei doi monștri.

Se auzi strigătul căpcăunului care se întorcea de la vînătoare.

— Uhiii ! Uhiii !

— Repede, repede, ascunde-te în peșteră și să nu te miști de-acolo pînă diseară ; de nu, tata te înghite cît ai zice pește.

Prințul abia avu timp să se ascundă, că uriașul și bătea la ușă :

— Deschide, deschide, fata mea ! Tata îți aduce de mîncare.

Prințul auzea gemete și urlete omenești, scrîșnet de dinți și pocnituri de fălci și apoi numai zgomotul făcut de căpcăunul care-și devora prada.

Fata îi spunea :

— Ești obosit, tată ; mergi la culcare.

Căpcăunul se dezbrăcă :

— Scarpină-mă în cap, fată.

— Acum îi scoate inelul, se gîndi prințul.

Într-adevăr, seara, cînd căpcăunul plecase la vînătoare, fata îl strigă :

— Prințe, prințe, am luat inelul. Bietul tata se va rătăci în pădure. L-am trădat de dragul tău.

Intrară în camera comorilor, luară aur și diamante cu sacul și apoi plecară. Inelul rămăsese în mîna fetei.

Trecînd prin pădure auzeau din depărtare :

— Uhiii ! Uhiii !

— E tata care nu găsește drumul. L-am trădat de dragul tău, sărmanul meu tată.

Prințul se uită la fată și-i văzu buzele mînjite de sînge.

— Ce-ai mîncat împreună cu tatăl tău ?

— Iezi și mielușei drăgălași, ce-ai fi zis că-s copilași, Nu m-am șters la gură.

În primul oraș unde ajunseră, prințul se ținu de cuvînt și se căsători cu fata căpcăunului. Imediat află, de asemenea, că tatăl său murise și că trădătorul său frate era deja rege. Dar ce putea să facă? Rămase în orașul acela bucurîndu-se de comorile căpcăunului.

Soția sa nu prea mînca la masă, mulțumindu-se mai curînd să ciugulească de ici de colo.

— De ce nu mănînci?

— Nu mi-e foame.

— Doar nu te hrănești cu aer!

— N-ai grijă.

Într-o noapte, prințul se trezește și n-o găsește pe nevastă-sa în pat. O caută prin toată casa, femeia nicăieri. Era îngrijorat. În zori, o vede întorcîndu-se.

— Unde ai fost?

— Să mă plimb.

O privi: avea buzele mînjite de sînge.

— Ce-ai mîncat?

— Iezi și mieluței drăgălași, ce-ai fi zis că-s copilași. Nu m-am șters la gură.

S-a prefăcut că o crede.

În vremea asta, nevastă-sa îl ațița mereu împotriva fratelui său.

— Dacă tu ai fi rege, eu aș ajunge regină!

— Ești mai mult decît o regină. Nu-ți lipsește nimic.

— Dacă tu ai fi rege, eu aș ajunge regină! Ar trebui să-l omori pe fratele tău trădător, așa cum el a vrut să te omoare pe tine.

— Și dacă nu pot?

— Cu inelul tatălui meu poți face orice! Ar trebui să te răzbuni. Dacă tu ai fi rege, eu aș ajunge regină!

Azi așa, mîine așa, prințul începu să se gîndească la răzbunare. Îl mai ținea însă pe loc dragostea pentru copiii săi. Avea deja cinci, iar al șaselea era pe drum. Dacă el murea, ce s-ar fi ales de sărmanele ființe neajutorate? Dar nevastă-sa o lua de la capăt:

— Dacă tu ai fi rege, eu aș ajunge regină!

Se născu și al șaselea copil. Aveau acum trei băieți și trei fetițe.

Într-o noapte, prințul se trezește, dar n-o găsește pe nevastă-sa în pat. O caută prin toată casa, femeia nicăieri. Era îngrijorat. În zori, o vede întorcîndu-se.

— Unde-ai fost ?

— Să mă plimb.

O privi : avea buzele mînjite cu sînge.

— Ce-ai mîncat ?

— Iezi și mielușei drăgălași, ce-ai fi zis că-s copilași. Nu m-am șters la gură.

De astă dată însă prințul intră la bănuială și se înfioră gîndindu-se la hrana nevestei sale.

— Doar nu degeaba e fată de căpcăun !

Și ura împotriva fratelui său și dorința de răzbunare i se aprinseră din nou în suflet.

— Dacă nu m-ar fi trădat, nu m-aș fi însurat cu fata unui căpcăun.

Îl ura mai mult pentru asta. Sîngele care mînjea buzele nevestei sale aparținea fără îndoială unor ființe omenești. Ce îngrozitor !

Într-o zi îi spuse :

— Mă duc să-i plimb pe copii.

Îl luă în spate pe ultimul dintre ei, care nu mergea încă și fusese înțărcat de curînd și ieși în oraș.

Merse el ce merse pînă ce noaptea îi surprinse pe o cîmpie pustie. Nici o casă țărănească unde să se adăpostească ! Nu se vedea suflet de om.

— Ah, frate ticălos ! Unde am ajuns din cauza ta ! Vreau să te omor !

Își culcă pe jos copiii care picau de somn și se așeză într-un colț ca să-i vegheze.

Deodată însă vede în fața sa doi ochi arzînd ca tăciunii și forma neagră, ciudată a unui animal ce se apropia tiptil-tiptil. Îi îngheță sîngele în vine de groază. N-avea putere nici să scoată spada și să se apere. Auzea pe cineva bolborosind :

— Ce miros bun de carne tînără ! Ah, ce miros bun !

Vocea i se părea cunoscută, deși nu era sigur. Dragostea pentru copii îi insuflă curaj. Scoase spada și se aruncă asupra ființei cu ochi de tăciune, care mușca deja din copii.

— Auu ! Auuu ! Mor ! Mor !

Nevastă-sa, fiica căpcăunului, începuse să-şi devoreze propriile creaturi. Doar nu degeaba era fiică de căpcăun.

Copiii răniţi sîngerau, iar nefericitul prinţ nu ştia cum să-i lecuiască. Se făcuse ziuă, dar nu se zărea suflet de om cît vedeai cu ochii.

Iar el plîngea smulgîndu-şi părul din cap, privind spectacolul înfiorător din faţa sa : nevastă-sa moartă de o parte, de cealaltă parte, copiii răniţi, sîngerînd, agonizînd şi ei.

— Frate ticălos ! Fără trădarea ta n-aş fi ajuns aici !

— Ce ai ? De ce plîngi ?

Se întoarse şi văzu în faţa sa o preafrumoasă doamnă îmbrăcată în alb, ce ţinea în mînă o vărguţă de aur.

— Preafrumoasă doamnă, ajută-mă ! Copiii mei... Copiii mei !

— Pot să te ajut cu o singură condiţie.

— Cu orice condiţie, doamnă !

— Ascultă-mă : ştiu totul. Trădarea fratelui tău, căpcăunul, fuga cu fata lui, căsătoria ta. Dacă vrei să te ajut, trebuie însă să-l ierţi pe fratele tău.

— Pe ticălosul acela ? Niciodată ! Nu !

Frumoasa doamnă, tulburată, îi întoarse spatele şi se pregăti să plece.

— Da, da ! Îl iert ! strigă prinţul. Pentru copiii mei !

Ea se apropie surîzătoare şi-i spuse :

— Ascultă-mă bine. După cîţiva ani numai un singur fiu de-al tău va supravieţui : cel mai mic. Şi ştii de ce ? Pentru că numai el nu s-a înfruptat din carne de om. Folosindu-se de puterea inelului, soţia te adormea adînc şi ieşea noaptea la vînătoare de copii ; nu degeaba era fiică de căpcăun. Ceilalţi cinci, oriunde s-ar afla, vor deveni şi ei, la rîndul lor, căpcăuni !

Prinţul plîngea.

— Dacă-l ierţi pe fratele tău, fiul tău cel mic va fi rege.

— Da, da, îl iert ! Îl iert din toată inima !

— Priveşte !

Întinse vărguţa de aur şi începu să-i atingă pe copii ; şi pe măsură ce-i atingea aceştia se transformau : unul devenea ciocan, altul cleşte, altul o daltă, un fierăstrău,

o rîndea. Cînd îl atinse pe cel mic, acesta deveni un sfredel.

Prințul se îngălbeni : părul i se ridică măciucă în cap.

Doamna îi făcu un semn cu mîna :

— Nu te speria : nu li s-a întîmplat nimic. Tu vei fi tîmplar și acestea vor fi uneltele tale. Ziua îți vor servi ca să-ți cîștigi pîinea ; noaptea vor redeveni copii, după ce-i vei atinge cu inelul vrăjit.

— Dar tu cine ești ?

— Sînt o zînă.

Prințul prinse puțin curaj :

— Zînă, zînă bună, învață-mă ce să fac.

— Ia aceste unelte și du-te în orașul unde este rege fratele tău. Vei închiria o dugheană și-ți vei cîștiga pîinea muncind ca tîmplar. Cleiul și cuiele ți le vor cumpăra mușteriii tăi Cuiele care-ți vor prisosi le vei înapoia, cleiul însă nu. Pune-l deoparte. Îl vei mînca mai tîrziu ; ai să vezi. Și-i explică ceea ce avea să urmeze.

Prințul își ridică de jos uneltele :

— Copilașii mei se numesc acum Fierăstrău, Rindeluța, Ciocănaș, Dăltița, Cleștișor și Sfredeluș !

Plîngea și rîdea în același timp consolat.

— Și cadavrul soției tale ? Îl lași așa pradă animalelor și păsărilor răpitoare ?

— E drept ! Sărăcuța de ea, dacă taică-su era căpcăun, ea ce putea să fie ? N-are nici o vină.

Îi luă inelul din deget, săpă o groapă și o îngropă.

— Ce nume am să port, zînă bună ?

— Numele or să ți-l găsească oamenii ; te vor chema meșterul Drege-și-strică. Vei părea un om bătrîn ; vei părea, dar nu vei fi.

— Îți mulțumesc, zînă bună !

Privi de jur împrejurul său, în apropiere, în depărtare : zîna dispăruse.

Restul, dragii mei copii, îl știți deja. Și basmul cu *Fata Căpcăunului* se încheie aici.

PĂPUȘICA

A fost odată un pescar care-și ducea zilele de bine de rău trăind din pescuit. Pleca seara cu barca, rămînea pe mare toată noaptea, iar dimineața în zori se întorcea acasă.

Dacă avusese noroc la pescuit, cînd își zărea de departe nevasta, care-l aștepta neliniștită pe plajă, îi făcea semne de bucurie fluturîndu-și șapca.

Dar de cîteva luni, sărmanul om avea ghinion : parcă toți peștii s-ar fi înțeles să-i ocolească năvodul. Tovarășii săi însă prindeau atît de mulți încît uneori ajungeau să arunce înapoi în mare o parte ca să nu se scufunde cu barcă cu tot de atîta greutate.

Într-o zi, pescarul îi spuse disperat nevestei sale :

— Hai să vindem barca, năvodul, toate uneltele de pescuit : mai trăim și noi măcar cîteva săptămîni cu banii pe care îi luăm. De nu, n-o mai ducem mult nici eu, nici tu și nici Păpușica.

Aveau o fetiță născută la șapte luni, atît de mică și neajutorată că mamă-sa, torcînd în pragul ușii o ținea în buzunarul de la șorț. Copilița nu creștea deloc. La șapte ani rămăsese întocmai ca în ziua în care se născuse. Nu plîngea niciodată, surîdea mereu cu chipul ei micuț de păpușică și vorbea cu o voce atît de subțire încît abia se auzea. De aceea o numiseră Păpușica.

Dar cînd era vorba de mîncare, copilița îi uluia : sărmanii părinți nu știau ce să facă s-o mulțumească. Și era o făptură care n-aducea nici un folos ; femeia îi spunea adesea bărbatului său :

— Ea e nenorocirea noastră. Dar e sînge din sîngele nostru. Asta-i voia lui Dumnezeu !

De cînd ghinionul îi urmărea fără milă, pescarul se gîndea mereu la cuvintele femeii :

— Ea e nenorocirea noastră !

Nici să n-o vadă în ochi pe față ; n-o alinta niciodată, ba uneori o și chinuia cînd aceasta începea să ceară de mîncare cu vocea ei subțirică :

— Mi-e foame ! Mi-e foame !

Intr-o zi, după ce-şi vînduse deja barca, vîslele, plasele şi toate uneltele meseriei sale, pescarul stătea pe o stîncă de pe plajă, ţinîndu-şi capul în mîini şi plîngîndu-şi soarta fără noroc.

Deodată, din valuri, răsări o femeie, care de la piept în jos, avea trup de peşte. Înota, înota şiroind de apă şi se apropia de el.

— De ce plîngi, de ce te vaiţi, omule ?

— Sînt un nenorocit ! Ies la pescuit, dar nu prind peşte. Mi-am vîndut barca, plasele, totul şi banii s-au terminat. Nu mai ştiu altă meserie. O să murim de foame şi eu şi femeia mea şi Păpuşica.

— Ascultă, îi spuse femeia-peşte. Dacă mi-o dai pe Păpuşica, îţi dăruiesc o grămadă de bani de aur, care te vor scoate din nevoie.

— Nu pot să vînd ce-i sînge din sîngele meu.

— Gîndeşte-te bine. Mă întorc peste opt zile.

Femeia-peşte se scufundă în mare şi dispăru.

Cînd ajunse acasă, omul voi să-i povestească nevestei tot ce i se întîmplase, dar se opri. Avea mai întîi să chibzuiască bine.

Opt zile la rînd se gîndi şi se socoti mereu şi, în cele din urmă, se hotărî. O va vinde pe Păpuşica femeii-peşte, fără să-i spună nimic nevesti-sii şi vor ieşi din nevoie.

Dimineaţa o anunţă pe femeie :

— Mă duc pe plajă cu Păpuşica să ne jucăm.

O băgă în buzunar şi plecă.

— Unde mă duci, tată ?

— Unde ţi-e soarta.

— Ah, tată ticălos ! Ah, tată fără inimă !

— Taci sau îţi sucesc gîtul.

Trecea lume pe lîngă ei şi fetiţa speriată tăcu. Dar după cîţiva paşi, reîncepu :

— Unde mă duci, tată ?

— Unde ţi-e sortit să mergi.

— Ah, tată ticălos ! Ah, tată fără inimă ! Femeia peşte mă va mînca.

Pescarul se zăpăci.

— Ce ştii tu de femeia-peşte ?

— Am visat-o noaptea trecută. Taie-mi măcar o şuviţă de păr şi du-i-o mamei s-o aibă ca amintire.

Îi tăie o șuviță de păr și, după ce ajunse pe stîncă, începu să aștepte.

Spre amiază, iată că se ivește la suprafața mării femeia-pește șiroind de apă :

— Pescarule, te-ai gîndit bine ?

— M-am gîndit. O am aici în buzunar pe Păpușica. Arată-mi banii !

Femeia-pește își ridică din apă coada și-i arătă un coșuleț țesut din alge, plin cu monede strălucitoare de aur.

Pescarul ameți ; își duse mîna la buzunar și, fără să-și privească în față copila, spuse :

— Dă-mi banii. Ia-o pe Păpușica.

— Nu-i lipsește nici un fir de păr ?

— Nici un fir de păr.

N-a vrut să pomenească de șuvița pe care i-o tăiase mai înainte, temîndu-se că femeia-pește nu va mai accepta să facă tîrgul dacă afla că fetiței îi lipsește ceva.

Femeia-pește se apropie de stîncă, îi întinse pescarului grămada de aur, o luă pe Păpușica și se îndepărtă, murmurînd :

— Ține minte, pescarule ! Cine înșală, va fi înșelat !

Se scufundă în mare și dispăru cu Păpușica în brațe.

Cînd se întoarse, femeia îl întrebă îngrijorată :

— Dar Păpușica unde este ?

— Iat-o.

Și scoase din buzunar coșulețul cu bani de aur.

Sărmana mamă începu să-și smulgă părul din cap, plîngînd și strigînd :

— Ah, fata mea ! A vîndut-o, ticălosul ! Păpușica mea !

— Taci din gură sau îți sucesc gîtul ! Din cauza ta am vîndut-o. Nu spuneai întruna : „E-o făptură care n-aduce nici un folos ! Ea e nenorocirea noastră !“? Uite aici o șuviță din părul ei : ți-o trimite ca amintire.

— N-ai decît să-ți păstrezi aurul ; mie îmi ajunge părul ei.

Sărută mereu șuvița de păr, o scălda în lacrimi.

— Și ce-ai să le spui oamenilor ?

— Că Păpușica a căzut în apă și au mîncat-o peștii.

După ce-și ascunse comoara într-un sertar, pescarul luă cîteva monede și plecă să tîrguiască prin cele mai bo-

gate prăvălii. Voia să trăiască din plin şi să le arate tuturor cum trăieşte.

— Asta cît costă ?

— O sută de lire.

— O nimica toată. Ţine !

— Cui îi dai cochiliile astea goale ? Îţi arde de glumă ?

Pescarul se îngălbeni ca un mort. Dacă îşi băgă mîna în buzunar, găsea un pumn de bani de aur ; cînd îi scotea afară erau doar cochilii goale de scoici. I se părea imposibil : nu voia să creadă. Şi mai încercă o dată.

— Cît costă ?

— Trei sute de lire.

— O nimica toată. Ţine !

— Cui îi dai cochiliile astea goale ? Îţi arde de glumă ?

Se întoarse acasă disperat. Îşi vînduse fata, iar în curînd aveau să moară de foame. Femeia-peşte îi spusese : „Ţine minte, pescarule ! Cine înşală, va fi înşelat !" Şi iată-l înşelat peste măsură.

— Ce ne facem, femeie ?

— Ce-o vrea Dumnezeu !

Nemaivăzînd-o pe micuţă, oamenii întrebau :

— Şi Păpuşica voastră ?

— A căzut în mare şi-au mîncat-o peştii.

Le răspundea numai bărbatul ; femeia tăcea şi plîngea.

Dar cum de nu aflase nimeni de această întîmplare ? Oamenii începură să aibă bănuieli şi să clevetească.

— Cine ştie ce i-or fi făcut, sărmana copiliţă ! Au omorît-o ca să scape de-o gură în plus. Ticăloşii !

Clevetirile ajunseră la urechea regelui.

Regele îşi trimise gărzile să-i aducă la palat pe cei doi soţi cu cătuşe la mîini.

— Ce s-a întîmplat cu Păpuşica voastră ?

— A căzut în apă şi-au mîncat-o peştii.

Femeia izbucni în plîns :

— Maiestatea voastră, nu-i adevărat ! El a vîndut-o femeii-peşte.

— Îţi dau o lună de zile. Dacă pînă într-o lună n-o vei recăpăta pe copilă, am să te dau pe mîna călăului să-ţi mîngîie beregata.

Pescarul se duse în goană pe plajă şi cînd ajunse în dreptul stîncii, începu să strige :

— Femeie-peşte... O, femeie-peşte !

Femeia-peşte se ivi şiroind de apă.

— Ce pofteşti de la mine ?

— Dacă mi-o înapoiezi pe Păpuşica, îţi aduc înapoi aurul pe care mi l-ai dat şi ceva pe deasupra, orice vrei.

— Adu-mi-l pe prinţ în schimb şi ne-am înţeles.

Pescarul îşi pipăi gîtul ; i se tot părea că simte funia călăului care-l sugrumă. Schimbul ăsta cu prinţul nu era posibil. Totuşi se hotărî să încerce.

În fiecare dimineaţă se ducea în faţa palatului regal ; socotise că prinţul va ieşi să se joace cu ceilalţi copii, iar el îl va ademeni pe malul mării şi-l va da femeii-peşte în schimbul Păpuşicăi.

Zilele treceau, dar prinţul nu se ivea sau apărea întotdeauna însoţit de un servitor care-l supraveghea.

Într-o zi însă, iată ocazia aşteptată.

— Prinţule, prinţişorule, marea e liniştită şi apa mişună de peşti care de care mai frumos.

— Du-mă să-i văd. Ai cui sînt peştii ăştia ?

— Sînt ai tăi, dacă vrei. Vino repede după mine !

Îl duse pe stîncă.

— Femeie-peşte ! O, femeie-peşte ! Ţi l-am adus pe prinţ.

Femeia ţîşni la suprafaţă şiroind de apă.

Prinţul se îngrozi văzîndu-i coada de peşte şi începu să ţipe.

Dar pescarul îl luă pe sus şi i-l dădu femeii-peşte în schimbul Păpuşicăi. Observase că, în timp ce prinţul se zbătea ca să nu fie luat de monstru, fetiţa îi smulsese o şuviţă de păr.

— Nu-i lipseşte nimic ?

— Nimic.

— Ţine minte, pescarule ! Cine înşală, va fi şi el înşelat.

Şi femeia-peşte se scufundă în mare împreună cu prinţul.

Pescarul îşi puse fetiţa în buzunar şi, mergînd pe drum, o tot întreba :

— Păpuşico, ce-ai văzut în adîncul mării ?

Dar Păpuşica tăcea.

— Păpuşico, ce-ai mîncat în adîncul mării ?

Dar Păpuşica tăcea.

— Păpușico, iartă-l pe tatăl tău. Foamea te aduce la disperare.

Dar Păpușica tăcea.

Pescarul se înfățișă înaintea regelui :

— Aha ! Îți mai și bați joc de mine ! Spînzurați-l !

— Iat-o pe Păpușica.

Sărmanul pescar înțepeni de groază. În locul fetiței frumoase, în carne și oase, ținea în mînă o păpușă de lemn care-i semăna leit. Femeia-pește îl înșelase.

— Cine ți-a făcut păpușa asta ?

Regele o întorcea de pe o parte pe alta, uimit de extraordinara asemănare. Pe cînd o cerceta, atinse un buton și păpușa de lemn începu să vorbească :

— În adîncuri albastre de mare,
Păpușica așteaptă.
Cînd prințul va fi să se-nsoare,
Pe ea de nevastă o va lua.
Să meargă-n adînc s-o găsească
și s-o deznoade de vraja cea rea,
doar buna sa mamă, iubind-o, putea.

— Și prințul ? Unde-i prințul ? Căutați-l pe prinț !

Regele parcă înnebunise de durere. Prințul nu era nicăieri. Nimeni nu-l văzuse.

— Ce-ai făcut cu prințul ?

Tremurînd de spaimă, pescarul mărturisi adevărul.

Păpușa de lemn nu se potolea. Își tot repeta povestea :

— În adîncuri albastre de mare,
Păpușica așteaptă.
Cînd prințul va fi să se-nsoare,
Pe ea de nevastă o va lua.
Să meargă-n adînc s-o găsească
și s-o deznoade de vraja cea rea,
doar buna sa mamă, iubind-o, putea.

Regele se pocni peste frunte :

— E ceva necurat la mijloc ! Nimeni n-are nici o vină.

Convocă urgent consiliul de coroană ca să se consulte cu miniștrii.

— Cum adică „să meargă-n adînc s-o găsească ?“ Cum s-ajungă maică-sa acolo ? Să-ți pierzi mințile, nu altceva !

— Lăsați-mă să mă duc, le ceru însă mama care ardea de dorință să-și revadă copila.

Luă cele două șuvițe de păr, a fetiței și a prințului, și, singură-singurică, se duse într-un colț izolat de pe plaja pustie. Mii de peștișori mișunau în apa mării.

— Peștișori, dragii mei, spuneți-mi unde se află femeia-pește ?

Peștișorii se împrăștiară și dispărură îngroziți de ceea ce auziseră.

Puțin mai tîrziu, iată sute de pești mai mari mișunînd în apă.

— Peștilor, dragii mei, ascultați-mă : unde se află femeia-pește ?

Peștii se împrăștiară și dispărură îngroziți de ceea ce auziseră.

Puțin mai tîrziu, iată un pește mare cît un vițel. Deschidea și închidea o gură imensă ca un cuptor, cu două șiruri de dinți ascuțiți și cu limba roșie.

— Pește, dragul meu, unde se află femeia-pește ?

— Vino cu mine și-ți voi arăta.

Sărmana mamă nu șovăi nici o clipă și se aruncă în mare strîngînd în pumn părul fetiței și al prințului.

Mergea pe sub apă de parc-ar fi mers pe uscat ; înspăimîntătorul pește îi deschidea drumul, iar ea îl urma printre cîrduri de pești de tot felul care se fereau din calea sa și-i făceau loc să treacă.

Merg și merg, coboară, coboară mereu în adîncul mării, nu mai ajungeau. Și de o parte și de alta, pe deasupra și pe dedesubt, cîrduri nesfîrșite de pești, de toate formele și de toate mărimile, pești pe care nimeni nu-i pescuise vreodată. Ea, care văzuse atîția pești și le cunoștea bine numele, nici nu auzise de aceștia și o cuprindea mirarea în fața infinitei lor varietăți.

Coboară, coboară, coboară și, în cele din urmă, iată o pădure ciudată cu plante ce păreau vii și se unduiau și un șirag de grote împodobite cu flori care se închideau și se deschideau de parc-ar fi înotat și ele ca peștii.

— Aici o găsești pe femeia-pește.

— Îți mulțumesc, dragul meu pește. Cum să te răsplătesc ?

— Îmi ajunge fapta bună pe care am făcut-o.

Sărmana mamă începu să strige :

— Femeie-peşte ! O, femeie-peşte !
— Cine mă caută ? Cine eşti ?
— Sînt mama Păpuşicăi.
— Ce vrei de la mine ?
— Deschide şi-ţi spun.
Femeia-peşte deschise şi-o lăsă să intre.
Peştera era o minune, tapisată numai cu argint şi cu aur, cu perle şi diamante.
— Fata ta e mulţumită aici la mine ; las-o în pace ! O auzi ? se joacă cu prinţul în peştera de-alături.
— Îngăduie-mi s-o văd.
— Nu, nu se poate.
— Dar păpuşa de lemn a spus :

Să meargă-n adînc s-o găsească
şi s-o deznoade de vraja cea rea,
doar buna sa mamă, iubind-o, putea.

— Şi-ai avea tu curaj s-o deznozi ?
Mama cea disperată se găsi în mare încurcătură. Dar vorbi hotărîtă :
— Da, da !
Şuviţele de păr pe care le ţinea strîns în pumn îi sugeraseră acest răspuns.
Femeia-peşte se cutremură şi trecu alături ca să i-o aducă pe fetiţă.
Închipuiţi-vă ce simţi biata mamă cînd îşi revăzu copila !
— Păpuşica mea ! Păpuşica mea !
Nu mai termina sărutînd-o ; ar fi mîncat-o de dragoste.
— Ajunge, ajunge ! Să vedem dacă poţi s-o deznozi.
Femeia-peşte se unduia şi se cutremura.
Mama strînse cu putere şuviţa de păr în pumn şi cineva îi şopti :
— Trage-o de picioare !
Puse mîna pe fetiţă şi-o trase de picioare.
— Au ! Au ! Au !
Femeia-peşte se cutremura, se închircea de durere ca şi cum cineva ar fi tras-o de coadă.
Picioruşele Păpuşicăi se lungiră cît picioarele unei fetiţe frumoase de opt ani.
Mama îi trase braţele.

Femeia-peşte se cutremura de parcă mama ar fi tras-o pe ea de braţe.

Şi braţele Păpuşicăi se lungiră cît braţele unei fetiţe frumoase de opt ani.

Mama îi trase trupuşorul, apoi gîtul.

Femeia-peşte se cutremură şi mai tare, zvîcni şi se întinse pe jos, moartă.

Femeia îi luă de mînă pe cei doi copii şi împreună ieşiră din peşteră. Afară îi aşteptau milioane de peşti, sclipind şi sărind prin apă, înnebuniţi de bucurie că scăpaseră de femeia-peşte.

Urcară la suprafaţă, însoţiţi de acest ciudat alai. Iar peştii erau atît de fericiţi încît nici nu zăreau plasele întinse de pescari şi intrau în ele cu miile.

Cînd ieşiră din apă pe malul mării, mama, Păpuşica şi prinţul găsiră pe plajă o adevărată ţară a belşugului. Coşurile pescarilor se revărsau de atîta peşte. Ţărmul era acoperit de peşti pe jumătate vii : lua cine voia. Pescarii îi dădeau de pomană.

La vestea cea bună, regele, curtea, întreg poporul alergară spre ţărm şi printre ei se afla şi pescarul cel sărac care se căise deja de răul pe care-l făptuise.

Văzînd-o pe fetiţa atît de frumoasă care strălucea ca un soare, regele exclamă :

— Este o adevărată prinţesă !

Şi, într-adevăr, cîţiva ani mai tîrziu, Păpuşica şi prinţul se căsătoriră. Iar în ziua nunţii lor, în amintirea acelei întîmplări din copilărie, regele hotărî ca tot poporul său să mănînce numai peşte.

Unii o lungesc, alţii o scurtează ;
Mai vorbească şi-altii de cutează.

BĂRBIERUL

A fost odată un bărbier care-i bărbierea pe oamenii săraci. Le rădea faţa cu un brici vechi şi, din cînd în cînd, îi tăia. Iar dacă muşteriii se arătau nemulţumiţi, el, care era un om vesel, le răspundea :

— Pentru un bănuţ vă rad barba, vă fac şi o tăietură şi tot vă plîngeţi ? Doar o tăietură costă mai mult.

Mușteriii rîdeau și plecau mulțumiți cu fața mînjită din loc în loc de pinze de paianjen ca să le oprească sîngele.

Cînd n-avea treabă, bărbierul nostru își lua chitara, se așeza în fața prăvăliei și ciupindu-i corzile, cînta :

— Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă,
Care o vrea pe-a regelui fată.
Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă !
Dar eu aș vrea...

Și se oprea. Îl întrebau :

— Ce-ai vrea ?

— Nimic, nimic, zic și eu așa !

Într-o zi, în timp ce el cînta, trecu pe-acolo regele.

— Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă,
Dar eu aș vrea...

— Ei bine, și ce-ai vrea tu ? îl întrebă regele.

— Maiestate, degeaba v-aș spune ; nu mi-ați putea-o da nici chiar măria-ta.

— Dar vreau să știu.

— Dacă vă spun, maiestate, va dori și măria-ta s-o aibă ca și mine.

— Spune-mi !

— Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă !
Dar eu aș vrea... o mîndrețe de coadă !
O mîndrețe de coadă !... O mîndrețe de coadă !

Regele începu să rîdă.

— Mai cîntă o dată.

Bărbierul o luă de la capăt :

— Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă,
Care o vrea pe-a regelui fată.

— Și tu n-o vrei pe-a regelui fată ? Preferi o coadă ? Așa să fie ! Arestați-l și duceți-l la palat.

Gărzile îl înșfăcară, îl legară fedeleș și l duseră la palat.

Regele porunci să se taie coada unui cal și să se pregătească un ceaunel cu smoală topită.

— O vrei ? Uite-o aici.

Și cu propriile sale mîini, înmuie capătul cozii în smoala fierbinte și i-o lipi bărbierului în locul acela unde stau de obicei cozile.

Bărbierul nici nu crîcni de parcă smoala fierbinte nu l-ar fi fript. Ba chiar înainte de a-și ascunde coada în pantaloni, se întoarse spre rege și o arcui, mișcînd-o așa cum fac de obicei caii cînd au chef de joacă și apoi se plecă în fața maiestății sale pînă la pămînt :

— Mulțumesc, măria-ta !

— Nu, nu, să n-o ascunzi ! spuse regele.

Îi făcură o gaură în pantaloni, scoaseră coada prin ea și-l lăsară să plece.

Oamenii se țineau după bărbier, rîzînd, fluierînd și strigînd :

— Ohoho ! Coada ! Coada !

Bărbierul se îndreptă spre prăvălia sa dînd din coadă și nici nu se uită la ei.

Cînd termina de ras mușteriii, își lua chitara, se așeza în fața prăvăliei și ciupindu-i corzile, cînta :

— Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă ;
Dar n-au cu toții o mîndrețe de coadă !
Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă,
Iar eu aștept . . .

Și se oprea. Îl întrebau :

— Ce aștepți ?

— Nimic, nimic ; știu eu.

Într-o zi, regele trecu iarăși pe-acolo în timp ce bărbierul cînta : Iar eu aștept . . .

— Ei, bine ? Ce aștepți ? întrebă regele.

Bărbierul continuă să ciupească liniștit corzile chitarei : trin, trin, trin !

— Ce aștepți ? Vreau numaidecît să știu.

— Aștept și eu ce-o fi să fie. Trin, trin, trin !

— Obraznicule ! Dați-i o sută de lovituri sub coadă.

Gărzile voiră să-l înșface pe bărbier, dar acesta lovea cu picioarele în dreapta și-n stînga mai rău decît un cal nărăvaș. Bieții soldați se rostogoleau pe jos urlînd :

— Aoleu ! Aoleu !

Și măria-sa se alese cu-o lovitură în picior :

— Aoleu ! Aoleu !

Regele se făcuse de rîs și trebui să se întoarcă șchiopătînd la palat ; iar soldații îl urmau șchiopătînd mai rău decît el.

— Maiestate, vedeți ce-ați făcut ? îi spuse un ministru. De cînd bărbierul are coadă nimeni nu se mai poate pune cu el !

Regele cugetă :

— Dar dacă mi-aș pune și eu două cozi ? Aș deveni mai puternic decît el și i-aș arăta eu lui.

Porunci să se taie coada de la doi cai, dintre cei mai buni din grajdul regal, și el însuși, ca să nu afle nimeni, înfierbîntă smoala în ceaunel, înmuie cozile în ea și încercă să și le lipească în locul unde se află de obicei cozile. Smoala fierbinte frigea. Maiestatea-sa începu să urle și să țopăie prin cameră înjurîndu-l pe bărbier. Cozile nu se lipiseră, iar el în schimb se alesese cu două răni la spate !

În ziua aceea, bărbierul începu să cînte un alt cîntecel :

— Unul, doi sau trei, vezi bine,
Vor o coadă ca și mine !
Cu cozile de n-ai noroc,
Vrei două și n-ai deloc !

Oamenii îl întrebau :

— Cine vrea două și n-are deloc ?

— Una, două, trei și zece
Știu și eu, știe și-un rege.

Oamenii clătinau din cap :

— Bărbierul a înnebunit.

În vremea asta, regele fierbea de mînie împotriva lui ; dar trebuia să se stăpînească. Parcă o mai puteai scoate la capăt cu diavolul acela de cînd avea coadă ? Și căuta mereu o ocazie ca să-l facă să plătească o dată pentru toate.

Unul dintre miniștri îi sugeră :

— Maiestate, omul ăsta nu-i de aici de pe la noi ; cine știe de unde a venit ! E un venetic ! Alungați-l !

— Dar cum să fac ?

— Porunciți ca nimeni să nu-i mai dea pîine, apă și lemne, că de nu, va plăti cu capul ; o să plece singur ca să nu moară de foame, de sete și de frig.

— Te-ai gîndit bine !

Așa că regele dădu un decret :

— Nimeni să nu-i mai dea pîine, apă și lemne de foc bărbierului, pentru că altminteri va plăti cu capul.

Bărbierul își închise prăvălia și, cu chitara de gît, se duse la rege.

— Plec din regatul măriei-sale, pentru că așa doriți. Vă cer însă o favoare.

— Ce anume ?

— Vreau pentru ultima dată să cînt un cîntecel în fața maiestății voastre și a întregii curți.

— Fie.

Bărbierul își struni chitara și începu să cînte :

— Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă ;
Dar n-au cu toții o mîndrețe de coadă !
Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă
Iar eu aștept . . . a regelui fată !
A regelui fată . . . A regelui fată !

— Șterge-o din fața mea, nerușinatule !

Bărbierul îi întoarse spatele maiestății sale, își arcui coada, mișcînd-o așa cum fac de obicei caii cînd au chef de joacă, făcu o plecăciune pînă la pămînt și plecă :

— Du-te învîrtindu-te !

Regele scoase un oftat de ușurare cînd îl văzu plecat. Și o bună bucată de vreme nu se mai știu nimic despre bărbier.

Regele avea o fată pe care voia s-o mărite.

— Cu cine ai vrea să te măriți, fata tatii ? Cu prințul Franței ? Cu prințul Spaniei ? Sau cu acela al Portugaliei ? Ți-au cerut mîna toți trei și așteaptă răspunsul.

— Tată, rădăcinuța asta trebuie să-mi spună cu cine să mă mărit.

— Care rădăcinuță ?

— Asta.

Prințesa scoase din buzunar o rădăcinuță neagră, răsucită, plină de noduri.

— Cînd acela care trebuie să-mi devină soț se va afla prin apropiere, rădăcinuța va încolți. Mi-a dat-o zîna. Și mi-a spus : „Dacă te măriți cu altul, o să fie vai de tine !"

— Darul unei zîne nu poate fi lucru rău, se gîndi regele.

Și-i invită pe cei trei prinți ca să vadă care dintre ei va reuși să facă planta să încolțească.

Prințul Franței sosi cel dintîi. Încrezut, mîndru, el spuse :

— Să vezi, prințesă, o să înflorească cît ai clipi. Doar s-o văd !

Rădăcinuța neagră și răsucită era, neagră și răsucită rămase.

Prințul ceru s-o atingă, s-o frece ; i se părea imposibil că el, prințul Franței, nu reușise s-o facă să înflorească din prima clipă. Dar cu cît o ținea în mînă cu atît parcă rădăcinuța devenea tot mai neagră și mai răsucită.

— Ați făcut-o dinadins, ca să mă jigniți ! Maiestate, mi-o veți plăti !

Plecă amenințător, fără să salute pe nimeni.

Al doilea se prezentă prințul Spaniei, ceremonios și prevenitor :

— Prințesă, v-ar plăcea să am norocul să fiu alesul soartei ?

— Mi-ar plăcea.

Și fata scoase rădăcinuța din buzunar. Neagră și răsucită era, neagră și răsucită rămase.

Prințul o atingea, o freca, o întorcea pe toate părțile cu nespusă delicatețe, îndurerat că el, prințul Spaniei, nu reușește s-o facă să încolțească. Dar cu cît o atingea și-o freca mai mult, cu atît rădăcina devenea tot mai neagră și mai răsucită.

— Ați făcut-o dinadins, ca să mă jigniți ! Maiestate, mi-o veți plăti !

Plecă trufaș, fierbînd de mînie, fără să salute pe nimeni.

Ultimul se prezentă prințul Portugaliei. Căpătase încredere în el, auzind că pretendenții de mai înainte dăduseră greș. Se înfățișă prințesei tăcut, cu un mic

surîs de satisfacție pe buze și așteptă să vadă rădăcinuța. Era aproape sigur că aceasta încolțise deja.

Dar rădăcina neagră și răsucită era, neagră și răsucită rămase.

— Ați făcut-o dinadins, ca să mă jigniți ! Maiestate, mi-o veți plăti !

Plecă și el fără să salute pe nimeni.

Regele Franței, cel al Spaniei și cel al Portugaliei încheiară o alianță și-i declarară război regelui nostru, care, săracul de el, n-avea nici o vină.

Încă din primele bătălii l-au scuturat de i-au mers fulgii.

Erau trei împotriva unuia singur, care, pe deasupra, nici nu era foarte puternic. Regele trebui să fugă călare ca să scape cu viață.

— De-ar fi aci bărbierul ! exclamă bietul rege.

— Maiestate, era la ușa palatului ; venise să se înroleze. Gărzile nu l-au lăsat să intre și el a plecat.

— Ce nenorocire ! Și toate astea pentru o blestemată de rădăcină ! Ia dă-o încoace : vreau s-o arunc.

Prințesa o scoase din buzunar și i-o întinse plîngînd :

— Maiestate, îmi aruncați norocul.

— Vezi să nu te arunc și pe tine cu ea cu tot, îi strigă regele.

Turba de furie. Deschise fereastra și aruncă rădăcinuța cît colo.

— La război, haideți ! Spuneți armatei să pornească. Înșeuați-mi numaidecît calul ! De astă dată vom învinge !

I se părea că ghinionul se îndepărtase de el după ce aruncase rădăcinuța.

Deodată intră un ministru :

— Maiestate ! Maiestate ! Rădăcinuța a încolțit ! A căzut în capul unui trecător de pe stradă. Cum a luat-o de jos, i-a încolțit în mînă. Asta-i semn bun.

— Cine să fie ? Aduceți-l la mine. Trebuie să fie un rege, cu siguranță.

Halal rege ! Era bărbierul cu coadă, care venea spre rege făcînd mereu plecăciuni, cu chitara de gît și cu rădăcinuța încolțită în mînă.

Și înainte ca regele uluit să-i spună vreo vorbă, el începu să zdrăngăne la chitară, cîntînd :

— Care-o vrea coaptă, care-o vrea crudă ;
Dar n-au cu toții o mîndrețe de coadă !
Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă,
A mea o să fie a regelui fată.

— E drept, maiestate, nu sînt prinț, dar sînt principe și mă pot înrudi cu regele. Și-am să vă arăt de ce vitejii e în stare coada mea.

Regelui i se părea că visează. Îl puse în fruntea armatei sale și se dezlănțui un adevărat măcel. Cu coada în vînt, ținîndu-și chitara cu amîndouă mîinile — nu voise să accepte o altă armă — bărbierul, adică principele, făcu minuni de vitejie. Cei trei regi fugiră care încotro, lăsîndu-și jumătate de armată pe cîmpul de bătaie.

Iar cînd armata victorioasă intră în oraș, în fruntea ei se afla bărbierul, adică principele, cu coada în vînt, cu chitara pe șold și cîntînd cît îl ținea gura :

— Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă,
A mea o să fie a regelui fată.

Dar prințesei nu-i plăcea bărbatul ăsta cu coadă ; îi era și silă și teamă de el, și nu voia cu nici un chip să-l ia de bărbat ; și nici nu spunea de ce.

Închipuiți-vă furia maiestății sale care suferise atîta pentru ea și rădăcinuța ei.

— De ce nu vrei să te măriți, fată, cu el ? E nobil, e tînăr.

— Pentru că are coadă.

— Nu-i nimic, spuse principele. Mi-o tai.

Dar nu putea nici să și-o taie, nici s-o smulgă ; palatul regal ajunsese un infern, cu regele care urla la prințesă, cu principele care își cerea drepturile și cînta și zdrăngănea la chitară din zori și pînă-n seară : „Care-o vrea crudă, care-o vrea coaptă / A mea o să fie a regelui fată", cu prințesa care plîngea zi și noapte și se usca de necaz că trebuia să se mărite cu un bărbat cu coadă.

Veni însă la palat o bătrînică : voia să-i vorbească prințesei.

— Mă recunoşti ?

— Nu te-am văzut niciodată !

— Dar acum ?

Se transfigurase. Strălucea ca un soare.

— Zîna mea cea bună ! Zîna cu rădăcinuţa.

Şi i se aruncă la picioare implorînd-o :

— Fie-ţi milă, zînă bună ; salvează-mă. Nu-l vreau pe principele ăsta cu coadă ! Mai bine mor.

— Nu te necăji. Aranjăm noi lucrurile.

Îi spuse ce trebuia să facă şi dispăru.

Prinţesa, fericită, se duse alături unde tăifăsuiau cei doi, regele şi mirele ei.

— Maiestate, ţineţi în mînă rădăcinuţa asta încolţită. Măria-ta a lipit coada, tot măria-ta trebuie s-o facă să dispară.

Într-adevăr, pe măsură ce regele smulgea una cîte una frunzuliţele rădăcinuţei, coada principelui se scurta, se scurta mereu. Cînd smulse şi ultima frunzuliţă, coada dispăru complet ; nu se mai vedea nici urmă din ea şi nici măcar semnul.

Prinţesa şi principele se căsătoriră şi trăiră pînă la adînci bătrîneţe, cu o mulţime de copii de jur împrejurul lor.

Cu asta drumu-i deschis,
Zii şi tu că eu ţi-am zis.

MOTANUL DE IPSOS

A fost odată un neguţător ambulant care vindea pe străzi tot felul de figurine de ipsos meşterite de el.

— Cine vrea figurine, cine vrea figurine !

Îşi purta marfa pe cap : un colac îi servea de suport, iar deasupra lui aşezase o tăblie netedă pe care stăteau bătrîni pîntecoşi, motani şi iepuraşi ce clătinau din cap şi păreau vii.

— Cine vrea figurine, figurine de ipsos !

Într-o zi, afacerile îi merseseră de minune : îi mai rămăsese doar un singur motan. Nimeni nu voise să-l cumpere, deşi nu se deosebea prin nimic de ceilalţi pe care îi vînduse pînă atunci.

Bietul neguțător striga zadarnic cît îl ținea gura :

— Ia motanul cel frumos ! Cine cumpără un motan, cine-l cumpără !

Chiar în acel moment se găsea sub ferestrele palatului regal :

— Omule, urcă pînă aici.

N-avusese niciodată norocul să vîndă vreuna din figurinele sale în palat. Nu-și mai încăpea în piele de bucurie și urca patru trepte deodată. Cînd însă ajunge sus, pe ultimul palier, se împiedică și se întinde pe jos cît este de lung. Motanul se sparse în mai multe bucățele.

Prințesa, care alergase la ușă, începu să țipe :

— Vreau motanul ! Vreau motanul !

— Am să-ți fac altul, prințesă.

— Nu, nu ! Eu îl vreau pe ăsta !

— Dac-aș avea puțin clei, l-aș lipi.

Nici n-apucase să-și termine bine vorba, că bucățile de ipsos începură să se miște, să se caute unele pe altele și să se lipească ; și iată motanul își clătina deja capul și părea mîndru de isprava sa. Neguțătorul rămăsese cu gura căscată, mai mirat decît ceilalți. Aproape c-ar fi fost gata să-și ia motanul înapoi. Era cu siguranță vrăjit și poate că însemna norocul său. Dar cu regele nu era de glumit ; trebuia să-l vîndă, n-avea încotro.

— Cît vrei pe el ? întrebă regele.

— Cît credeți, maiestate, motanul n-are preț.

Regele îi dădu o monedă de aur.

Neguțătorul se aștepta să primească mai mult și își puse moneda în buzunar fără să spună nimic.

— Nu ești mulțumit ? Mai ține o monedă.

— Dați-i trei monede, maiestate.

Regele, ca să nu-și supere fata, îi dădu neguțătorului încă două monede de aur.

— Mergi cu Dumnezeu !

Prințesa își duse motanul în cameră și începu să se joace toată ziua cu el făcîndu-l să clatine din cap.

— Motănaș, mă iubești ?

Motanul îi răspunse că da.

— Motănaș, vrei o pisică ?

Motanul îi răspunse că da.

— Motănaș, ne căsătorim ?

Motanul îi răspunse că da.

Cam pe atunci prințesa fu cerută în căsătorie de un prinț. Regele se bucură : era o partidă bună pentru fata sa.

Dar iată că la miezul nopții se auzi un strigăt jalnic :

— Miau ! Miau ! Miau !

Prințesa se trezi din somn :

— Ce s-a întîmplat, motănaș ?

— Miau ! Miau ! Miau !

— Ți-e foame ?

— Miau !Miau ! Miau !

Nu se liniștea defel. Se trezi și regele.

— Alungă motanul acela ! Nu mă lasă să dorm.

— E motanul de ipsos.

Maiestatea sa rămase cu gura căscată.

— Motanul de ipsos ?

Și se duse să vadă.

— Miau ! Miau ! Miau !

— Maiestate, motanul ăsta vrea ceva ; eu nu înțeleg ce vrea.

— Vrei mărunțaie ? Vrei plămîni ?

— Miau ! Miau ! Miau !

Nici regele nu pricepea. În cele din urmă, supărat, luă un baston și voi să-l facă bucățele.

— Ți-arăt eu ție miau, miau !

Prințesa îl opri ținîndu-l de mînă.

— Să-l chemăm pe meșterul neguțător. El l-a făcut și poate că înțelege ce spune.

Pînă în zori însă motanul continuă să se tînguie.

— Miau ! Miau ! Miau !

Neguțătorul nu putu fi găsit, plecase în alt oraș.

În noaptea următoare, exact la miezul nopții, motanul începu din nou să miaune tînguindu-se.

Regele își ieși din fire ; se năpusti în camera prințesei, luă motanul, deschise fereastra și-l aruncă jos.

Fata începu să plîngă :

— Bietul meu motan !

Dar după cîteva minute se aude în spatele storurilor :

— Miau ! Miau ! Miau !

Motanul de ipsos bătea cu o lăbuță în geam și zgîria ușurel cu ghearele. Prințesa deschise fereastra și-l găsi pe pervaz clătinînd din cap de parcă spunea : Mulțumesc ! Mulțumesc !

— Să taci din gură, motănaș ! Dacă nu taci, regele te face bucăți.

— Miau ! Miau !

— Motănaș, mă iubești ?

Motănașul îi răspundea că da.

— Motănaș, vrei o pisicuță ?

Motănașul îi răspundea că da.

— Motănaș, ne căsătorim ?

— Miau ! Miau ! Miau !

În noaptea aceea nu s-a mai tînguit.

— Vrea deci să ne căsătorim ! își spuse prințesa. E o vrajă la mijloc. Motani de ipsos care să strige tînguindu-se nu s-au mai auzit pînă acum.

A doua zi se duse la tatăl său :

— Maiestate, căsătoria mea cu prințul nu se poate face. Motanul mă vrea, motanul mă va avea.

Regele crezu c-a înnebunit. Dar prințesa, fără să-și piardă cumpătul, îi explică :

— Maiestate, e o vrajă la mijloc.

Chemară un vrăjitor.

— Așa este, confirmă el. Motănașul acesta este un prinț. Dacă vraja nu va fi dezlegată, prințesa e pierdută. Nu-i greu deloc să ne imaginăm consternarea regelui și a întregii curți regale !

— Cum să desfacem vraja ?

— Trebuie să recuperați cele trei monede de aur pe care maiestatea voastră i le-a dat meșterului.

Dar unde să le găsească ? Cu siguranță că meșterul le cheltuise deja. Cine știe în mîna cui se aflau acum. Și apoi cum să le recunoască oare dintre atîtea alte monede asemănătoare ?

— Le va recunoaște motanul.

Regele dădu sfoară-n țară :

— Cine are monede de aur, trebuie să se prezinte în ziua cutare în locul cutare cu monedele în buzunar ; de nu, va plăti cu viața !

În ziua indicată, la locul anume ales, se prezentară mai mult de o sută de persoane care se uitau bănuitoare de jur împrejur ținîndu-și mîinile în buzunare. Veni și prințesa cu motanul în brațe și începu să se plimbe prin mijlocul lor. Motanul clătina din cap, dar nu făcea nici un semn ; ar fi trebuit să strige : Miau ! Deci oamenii aceia n-aveau monedele căutate.

Prințesa îi spuse regelui :

— Maiestate, eu plec în lume. Mă îmbrac bărbătește și mă prefac a fi meșter de figurine. Inima îmi spune că voi găsi monedele. De nu, sînt pierdută.

Regele consimți. Prințesa își comandă haine bărbătești, își tăie părul luă motanul în brațe și plecă la vreme de noapte ca să nu fie recunoscută.

— Priviți ce mătonaș frumos ! Cine cumpără un motan care miaună !

— Cît vrei pe el ?

— O monedă de aur.

— Nu face doi bani.

Mergea din oraș în oraș, din sat în sat, din cătun în cătun.

— Priviți ce motănaș frumos ! Cine cumpără un motănaș care miaună ?

Mai mulți ar fi vrut să-l cumpere, dar auzind că prețul lui era o monedă de aur îi răspundeau la fel :

— Nu face doi bani.

Merge ea ce merge, pînă ce odată o prinse noaptea în mijlocul cîmpiei. Zări o căsuță izolată și bătu la ușă :

— Oameni buni, adăpostiți-mă în noaptea asta.

— Cine ești ?

— Un meșter de figurine.

Îi deschiseră și o poftiră înăuntru. Erau doi bătrînei, soț și soție.

— Noi nu primim de obicei pe nimeni. Dar pentru că ești meșter de figurine, facem o excepție pentru tine. Și fiul nostru are aceeași meserie. Nu l-am mai văzut de mulți ani : nici nu știm dacă mai trăiește sau nu. Asta-i patul său ; culcă-te acolo Ni se va părea că ești copilul nostru cel drag.

Exact la miezul nopții, motanul :

— Miau ! Miau ! Miau !

— Oameni buni, voi aveţi o monedă de aur.

— Aha ! Eşti hoţ !

Bătrînul înşfăcă furca şi voi s-o omoare.

— Nu-s hoţ ! Vă dau zece monede în schimbul monedei voastre ! Ascultaţi !

Şi le spuse toată povestea ei.

Cei doi bătrînei se înduioşară. Aveau într-adevăr o monedă de aur pe care le-o trimisese fiul lor. Luară cele zece monede în schimb şi i-o dădură.

Motanul îşi clătina capul şi mieuna. Nu mai putea de fericire.

Se află că un meşter de figurine dădea zece monede de aur pe una. Oamenii îi ieşeau în întîmpinare cu monedele în mînă dornici să facă schimbul. Dar motanul tăcea mîlc.

Prinţesa merse ce merse pînă cînd ajunse într-o zi în faţa unei cîrciumi. Cei cîţiva muşterii jucau table. Se opri ca să-şi mai astîmpere foamea şi începu să se uite la ei.

Deodată motanul :

— Miau ! Miau ! Miau !

— Oameni buni, voi aveţi o monedă de aur. Dacă mi-o daţi, vă dau în schimb zece monede de aur.

— Ia să le vedem.

Fata scoase monedele. Ticăloşii aceia se aruncară asupra ei, îi zvîrliră monedele pe jos, se luară la bătaie, fiecare puse mîna pe cîte monede putea şi plecară cu toţii în fugă.

Deodată, motanul :

— Miau ! Miau ! Miau !

— Motănaş, ce vrei să-mi spui ?

— Miau ! Miau ! Miau !

Privi pe jos de jur împrejur. Sub piciorul unei măsuţe, era o monedă de aur, chiar aceea pe care o căuta. În încăierare, moneda scăpase din mîna stăpînului ei şi nimeni n-o observase. Prinţesa o luă de jos, o puse alături de cealaltă şi porni din nou la drum.

Merge şi merge şi merge, pînă ce ajunge într-un loc singuratic printre ripi înalte pînă la cer. Încotro te uitai nu zăreai picior de om.

Văzu o peșteră închisă cu o ușă ; își luă inima în dinți și bătu :

— Oameni buni, deschideți ; m-am rătăcit pe-aici.

Nimeni nu răspundea.

— Oameni buni, deschideți ; m-am rătăcit pe-aici.

Se iviră două chipuri bărboase.

— Cu atît mai rău pentru tine ! Cine ești ? Ce cauți prin locurile astea ?

— Sînt un meșter de figurine. Vreau să vînd motanul ăsta.

— Cît ceri pe el ?

— O monedă de aur.

— O să ți-l luăm pe nimic.

Voiau să i-l smulgă din mînă. Sărmana prințesă nimerise în sălașul unei bande de hoți. Auzindu-le cearta, ieșiseră afară încă vreo doisprezece, amenințători, cu cuțite în mînă. Prințesa se crezu pierdută :

— Nu mă chinuiți. Vi-l dau.

— Rămîi cu noi : ai să fii servitorul nostru.

Ce le-ar fi putut răspunde ? Ca să nu se despartă de motan, prințesa acceptă.

Noaptea, hoții plecau de-acasă și o lăsau pe prințesă închisă în peșteră.

— Ah, motănașul meu ! Ce soartă mai avem și noi !

Motanul nu spunea nimic.

În zori, hoții se întorceau încărcați de pradă : aur, argint, pietre prețioase. Iar șeful lor făcea împărțeala.

— Ție asta ! Ție astălaltă ! Iar ție moneda asta pentru că ne-ai făcut mîncare bună !

Nu era însă moneda pe care o căuta prințesa.

Într-adevăr, motanul nu spunea nimic.

— Ah, motănașul meu ! Ce soartă mai avem și noi !

Prințesei îi crescuse părul și nu mai știa cum să și-l ascundă. Capul banditilor băgă de seamă :

— Cine ești tu ? Ești femeie !

Sărmana prințesă simți că moare și plîngînd spuse :

— Sînt fata regelui.

— Atunci am să te iau de soție. Și eu sînt rege : regele hoților ! Ne vom căsători mîine. Chiar în noaptea asta mergem să dăm o lovitură la palat. O să furăm mantia și coroana regală.

Seara hoții plecară și o lăsară pe prințesă închisă în peșteră.

— Ah, motănașul meu! Ce soartă mai avem și noi!

Din ochii ei curgeau două rîuri de lacrimi. Dar motanul tăcea mîlc.

În zori, hoții se întoarseră încărcați cu pradă: aur, argint, pietre prețioase, coroana și mantia regală.

— Ție asta! Și ție asta! Iar ție moneda asta pentru că ne-ai făcut mîncare bună.

Dar motanul începu:

— Miau! Miau! Miau!

Hoții se speriară. Fata nu le spusese niciodată că motanul mieuna.

— Trădare! Trădare!

Își scoaseră cuțitele. Se auzi un zgomot. Motanul de ipsos crăpase, aruncînd bucăți în toate părțile și se ivise un tînăr frumos, înarmat pînă-n dinți, care începu să lovească în dreapta și-n stînga cu spada. În cîteva minute, toți hoții zăceau pe jos morți, într-un lac de sînge.

Prințesa îngrozită rămăsese într-un colț. Nu îndrăznea să se apropie pentru că vedea că prințul își păstra încă urechile, mustățile și coada de motan; se temea.

Teama îi crescu și mai mult cînd în loc să-i vorbească, prințul continuă să miaune.

— Prințule, ce vrei să-mi spui?

— Miau! Miau!

Rămînea așadar tot motan deși avea chip de om? Uluită, prințesa murmură:

— Ah, motănașul meu, ce nenorocire!

Acestea erau cuvintele magice, cuvintele care puteau sfărîma vraja.

Îi căzură urechile, mustățile și coada, iar prințul vorbi:

— Îți mulțumesc, prințesă. Cît am mai suferit. Am căzut în mîna unei bătrîne vrăjitoare, care voia s-o iau de nevastă; pentru că am refuzat-o, m-a vrăjit. Hoții sînt fiii săi. Are să vină să-i caute. Am să mă răzbun.

— Să plecăm. Mai bine să plecăm!

— Pînă nu moare ea, nu putem ieși de-aici.

Într-adevăr, nu știau pe unde să iasă. Caută ei în dreapta, caută în stînga, dar în tot șirul acela de peșteri nu exista în pereți nici măcar o gaură prin care să se

strecoare un şoricel. Sus de tot, e drept, prin mari deschideri, pătrundea lumina. Dar cum să te cațeri pînă acolo ? Ar fi trebuit să zbori.

A doua zi, printr-una din deschiderile acelea, iată că pătrunde o bufniță care zboară de jur împrejur țipînd ascuțit.

— Ce cauți aici, bufniță urîtă ?

— Dați-mi și mie un mort. Ce-o să faceți voi cu ei ?

— N-ai decît să-l iei.

Bufnița înșfăcă un cadavru cu ghearele și-l duse cu ea.

— Să fi fost oare vrăjitoarea ? se întrebă prințul. Dacă se întoarce, n-o să-i meargă bine !

Mai tîrziu, iată o cățea slabă, lățoasă, care se ivește din adîncul unei grote scheunînd :

— Ce cauți aici, cățea nenorocită ?

— Dați-mi și mie un mort. Ce-o să faceți voi cu ei ?

— Ah, vrăjitoareo ! Tu ești !

Prințul îi dădu o lovitură, dar n-o nimeri. Cățeaua dispăru.

— Ea era. Dacă se întoarce, are să-i pară rău !

Mai tîrziu, iată un șobolan cu o coadă lungă, jupuită.

— Ce cauți aici, șobolane ?

— Dați-mi și mie un mort. Ce-o să faceți voi cu ei ?

— Ia-l.

Șobolanul apucă în dinți haina unui cadavru și începu să-l tîrîie.

Prințul îl înșfăcă de coadă cu o mînă, iar cu cealaltă mînă își scoase spada. Lovi, dar tăie numai coada, care-i rămase în pumn răsucindu-se.

Șobolanul și cadavrul dispăruseră.

— Nu-i nimic ! Să ardem coada !

Luară mai multe lemne, aprinseră focul și aruncară coada drept în mijlocul flăcării.

De afară răzbăteau urletele vrăjitoarei :

— Auuu ! Nu mă ardeți ! Vă deschid ușa ! Auuu !

Coada zvîcnea, se zbătea în flăcări. De teamă să nu-i scape, prințul o ținu în foc cu vîrful săbiei, pînă cînd nu se mai auzi nici un strigăt și nici un vaiet de-al vrăjitoarei.

Focul se stinse, ușa se deschise.

Vraja fusese desfăcută.

Prințul și prințesa se întoarseră împreună la palatul regelui și fură primiți cu mare bucurie. Trimiseră imediat după comoara hoților pe care o împărțiră la săraci. Iar în ziua nunții lor fu mare sărbătoare în regat.

Drumu-i greu și frunza-i lată ;
Îmi mai spuneți basmu' o dată ?

MORARUL

A fost odată un morar care avea două fete frumoase. Pe una o botezase Roata, pe cealaltă Teica.

Oamenii care veneau la moară îl întrebau :

— Cumetre, cînd le măriți pe cele două fete ?

— Cînd o să mi le ceară cineva.

— Și ce zestre le dai ?

— Nici o zestre. Pe Roată o dăruiesc, pe Teica o dau pe degeaba.

— Mare șmecher mai ești, cumetre !

În zori, cînd nu apăruseră încă mușteriii, morarul lua o cochilie mare de scoică, o făcea să răsune și apoi striga :

— Huuu ! Huuu ! Huuu !
Vino iute, vin' la măcinat !
Că de nu vii, rămîn nemîncat.

Huuu ! Huuu ! Huuu !
Vino, vin' la moara mea.
Cine primul va veni,
Un dar mîndru va primi.

Și iată, într-o dimineață, vine primul la moară un slujitor de-al regelui cu o catîrcă încărcată cu grîne. Terminaseră de măcinat, dar băiatul nu se dădea dus :

— Ce mai aștepți ?

— Regele voiește și darul promis.

— Du-i-o pe ea.

Și i-o dădu pe Roata, fata cea mare.

Regele i-o trimise înapoi.

— Maiestatea sa nu primește daruri care mănîncă pîine.

— Atunci du-i ăsta.

Şi-i dădu un corn de bou.

Regele se simţi jignit şi hotărî să i-o plătească cu vîrf şi îndesat.

În altă zi, morarul începe din nou să cînte şi să strige :

— Huuu ! Huuu ! Huuu !
Vino iute, vin' la măcinat !
Că dacă nu vii, rămîn nemîncat.

Huuu ! Huuu ! Huuu !
Vino, vin' la moara mea.
Cine primul va veni,
Un dar mîndru va primi.

Ca şi rîndul trecut, vine primul la moară acelaşi slujitor de-al regelui, cu două catîrci încărcate cu grîu. Terminaseră de măcinat, dar băiatul nu se dădea dus.

— Ce mai aştepţi ?

— Regele voieşte şi darul promis.

— Du-i-o pe ea.

Şi i-o dădu pe Teica, fata cea mică.

Regele i-o trimise înapoi.

— Maiestatea sa nu primeşte daruri care mănîncă pîine.

— Du-i atunci ăsta.

Şi-i dădu un alt corn de bou.

La această nouă jignire, regele se supără şi mai tare şi-şi trimise soldaţii să-l aresteze pe morar.

— De ce mi-ai trimis coarnele acelea ?

— Maiestate, sînt coarnele abundenţei. Dacă nu le vreţi, mi le iau înapoi.

— Ia-le ! N-ai decît să le iei.

Regele n-a mai avut nimic de spus şi l-a lăsat în pace pe morar.

Pe drum, oamenii îl întrebau :

— Morarule, ale cui sînt coarnele astea ?

— Ale mele. Unul îl dăruiesc, celălalt îl dau pe degeaba.

Şi se întoarse la moară cu coarnele sub braţ.

Oamenii care veneau la moară îl întrebau :

— Cumetre, cînd le măriţi pe cele două fete ?

— Cînd o să mi le ceară cineva.

— Și ce zestre le dai ?

— Aceste două coarne : unul i-l dau Roatei, pe celălalt i-l dau Teicăi.

— Mare șmecher mai ești, cumetre ! Coarnele sînt întotdeauna pereche.

— Cînd e vorba de coarnele astea, unul singur e prea îndeajuns. Cine nu crede, treaba lui.

În vremea asta, regele se gîndea mereu la răspunsul morarului : „Astea sînt coarnele abundenței" și regreta că i le dăduse înapoi. Îl trimise din nou pe același slujitor :

— Maiestatea sa își cere înapoi darurile.

— Le-am dat zestre fetelor mele. Cine vrea să primească un corn al abundenței, trebuie să se însoare cu una dintre ele.

Slujitorul repetă întocmai regelui răspunsul morarului. Regele se gîndi :

— Și dacă are cu adevărat cornul abundenței ?

Îl trimise iarăși pe slujitor :

— Înainte de a se însura, maiestatea-sa vrea să fie sigur că este vorba cu adevărat de cornul abundenței.

Morarul însă răspunse :

— Cine nu crede, îl privește.

Regele se convinse că morarul spune adevărul. Și apoi chiar unui rege, care poate avea oricînd bani cu nemiluita, cornul abundenței îi prinde bine. Să se însoare însă cu o fată de morar, plină de făină din cap pînă-n picioare, maiestatea-sa nu prea avea chef. Dar zi și noapte nu se gîndea decît la cornul morarului : cînd dormea, îl visa. I se părea că vede cum izvorăsc din el toate bunătățile de pe pămînt. Dacă cerea : Cornule, dă-mi asta ! Cornule, dă-mi aia !, cornul îi dădea tot ce-i ceruse. O minunăție !

— De-ar fi așa și în realitate !

Regele avea de-acum o idee fixă și convocă consiliul de coroană.

— Vreau să mă însor cu una din fetele morarului !

— Dar... maiestate, sîngele regesc cere sînge regesc !

— Știu eu ce am de făcut dacă pun mîna pe cornul abundenței.

Miniștrii își lăsară capetele în jos. Unul dintre ei trebui să se ducă la morar în numele maiestății sale.

— Morarule, măria-sa o cere pe una dintre fetele tale.

— Pe Roata o dăruiesc, pe Teica o dau pe degeaba. Și coarnele de colo sînt zestrea lor.

— Maiestatea sa o alege pe Roata.

Se căsătoriră. Chiar în seara nunții, regele îi spuse miresei :

— Vino să-ți vezi camera.

Îi ceru să coboare scări după scări, una mai întunecoasă decît alta, și cînd ajunseră la intrarea într-o subterană, unde nu pătrundea nici un firicel de lumină, o împinse înăuntru și încuie ușa cu un lacăt.

— Vai, maiestate, ce trădare !

Regele se întoarse sus, în apartamentele sale, luă cornul de vîrf și porunci :

— Perle și diamante !

Și pe dată de partea cealaltă, ieși o grămadă de diamante și de perle.

A doua zi dimineață vine morarul să-și vadă fiica regină.

— Vino mai tîrziu, fata ta doarme.

Morarul se întoarse mai tîrziu.

— Vino mîine, fata ta e la masă.

Veni a doua zi :

— Fata ta a murit și am îngropat-o. A fost regină doar o singură zi !

Sărmanul morar plecă plîngînd.

Regele se gîndi :

— Dac-aș pune mîna și pe celălalt corn al abundenței ar fi și mai bine.

Trimise alți mesageri la morar.

— Maiestatea sa vrea să se însoare cu celaltă fată.

— Pe Roata am dăruit-o, pe Teica o dau pe degeaba. Cornul ăsta e zestrea ei.

Regele și Teica se căsătoriră. Chiar în seara nunții, regele spuse :

— Vino, să-ți vezi camera.

Îi ceru să coboare scări după scări, una mai întunecoasă decît alta și cînd ajunseră la intrarea într-o sub-

terană, unde nu pătrundea nici un firicel de lumină, o împinse înăuntru și încuie ușa cu un lacăt.

— Vai, maiestate, ce trădare !

Regele se întoarse sus, în apartamentele sale, luă cornul și porunci :

— Aur și argint !

Și pe dată, de partea cealaltă, ieși o grămadă de aur și de argint.

A doua zi dimineață, morarul veni să-și vadă fata.

— Fata ta a murit și-am îngropat-o. A fost regină doar o singură noapte !

Sărmanul morar plecă plîngînd.

Într-o zi, văzînd că n-are mușterii, luă cochilia, așa cum făcea odinioară și începu să cînte și să strige.

Și de astă dată se înființă primul un slujitor de-al regelui cu o catîrcă încărcată cu grîu. Terminaseră de măcinat, dar băiatul nu se dădea dus :

— Ce mai aștepți ?

— Regele voiește darul promis.

— Du-i asta.

Și-i dădu o cizmă veche, cîrpită.

Regele se gîndi :

— Și cizma asta trebuie să aibă vreo însușire anume. Dar înainte de a o încerca, vreau să pun mîna și pe cea de-a doua.

Și imediat ce auzi din balconul palatului regal sunetul cochiliei, *Huuu !* și vocea morarului care striga ca de obicei : *Vino ! Vino !*, îl trimise pe același slujitor cu aceeași catîrcă încărcată cu grîu. Terminaseră de măcinat, dar slujitorul nu se dădea dus :

— Ce mai aștepți ?

— Regele voiește darul promis.

— Du-i asta.

Și-i dădu o cizmă veche, cîrpită, perechea celeilalte.

Regele fericit se închise într-o cameră cu toate darurile. Voia să încerce puterea magică a cizmelor. Le porunci coarnelor :

— Perle și diamante ! Aur și argint !

Coarnele vărsau și cizmele se umpleau. Dar, după ce se umplură pînă sus, la carîmbi, parcă înnebuniră. Regele nu mai știa cum să se ferească de loviturile pe care

l le dădeau în spînare, cu latul şi cu vîrful. Şi fiecare lovitură lăsa un semn !

Deschise uşa şi începu să alerge strigînd ; el înainte, iar cizmele după el, îl fugăreau din urmă, lovindu-l fără milă în spinare cu latul şi cu vîrful. Şi fiecare lovitură lăsa un semn !

Aleargă încolo, aleargă încoace, nu era chip să scape. Miniştrii, curtenii, soldaţii încercau zadarnic să pună mîna pe cizme şi să le oprească ; încasau şi ei la rîndul lor lovituri după lovituri. În cele din urmă, coborînd în goană pe-o scară, regele se împiedică şi se întinse pe jos cît era de lung. Cizmele se urcară pe el şi se potoliră : doar că-l striveau sub greutatea lor.

— Chemaţi-l pe morar ! urla regele.

Un soldat călare porni în galop.

— Nu pot să vin. Roata nu merge, teica s-a stricat. Dacă le-aş avea cu mine pe fetele mele, Roata şi Teica, aş veni numaidecît.

Regele, apăsat de greutatea aceea care-l sufoca, le spuse miniştrilor :

— Coborîţi în subteranele palatului şi scoateţi-le pe Roata şi pe Teica. Le-am închis acolo şi acum sînt pedepsit. Grăbiţi-vă !

Nici nu sfîrşise bine ce-avea de spus şi cizmele săriră jos, una ici, alta dincolo, complet goale.

Regele se ridică de jos bătut măr, frînt de durere şi tînguindu-se :

— Aoleu ! Aoleu !

Miniştrii se întoarseră sus în grabă :

— Maiestate, fetele spun : „Regele ne-a închis, regele să ne scoată."

Nu prea se simţea în largul lui la gîndul că va trebui să dea ochi cu fetele morarului ; dar observă cizmele care începeau să dea semne de nelinişte ameninţîndu-l cu noi lovituri şi atunci se urni din loc frecîndu-şi mereu cu mîinile spinarea lovită şi îndurerată şi jeluindu-se.

Subterana zgrunţuroasă şi afumată unde fusese închisă Roata devenise albă ca laptele ; pereţii şi podeaua se acoperiseră cu făină.

— Intraţi, maiestate, vă aşteptam deja.

Imediat Roata îl ia de mînă și începe să se învîrtă cu el în horă ca o adevărată roată de moară, izbindu-l de toți pereții pe bietul rege, care urla ca din gură de șarpe : „Aoleu ! Aoleu !" Nu-i dădea răgaz nici să răsufle. Și fata se învîrte, se învîrte mereu și în cele din urmă îl aruncă afară cu picioarele în sus, apoi se așează și-i spune :

— Chemați-l pe tatăl meu !

Subterana zgrunțuroasă și afumată unde fusese închisă Teica devenise galbenă ca aurul ; pereții și podeaua se acoperiseră de grîu.

— Intrați, maiestate, vă așteptam deja.

Regele, bătut măr, șovăia, dar Teica vine spre el, îl ia de mînă și începe să se agite ca o adevărată teică de moară, zgîlțiindu-l pe regele care urla din răsputeri : Aoleu ! Aoleu ! În cele din urmă îl aruncă afară, se așează și-i spune :

— Chemați-l pe tatăl meu !

Morarul veni încet-încet, nepăsător.

— Ce poruncește măria-ta ?

— Ia-ți fetele și coarnele și cizmele, totul !

— Dacă maiestatea-sa vrea să trăiască în liniște, îl învăț eu ce trebuie să facă.

— Ce să fac ?

— Un an, o lună și o zi eu voi fi rege și măria ta morar. În vremea asta, fetele mele vor deveni cu adevărat regine. Ca pedeapsă, maiestatea voastră n-o să se aleagă cu nimic : nici nevastă, nici zestre.

Ce putea să spună bietul rege în fața îndrăcitului acela de morar !

Lăsă capul în jos și consimți. Îi dădu mantia și coroana regală și se îmbrăcă cu hainele lui acoperite de sus pînă jos de făină.

Țăranilor însă nu prea le era la îndemînă să meargă să macine la moara regelui. Zadarnic, regele sufla din răsputeri în cochilie și striga :

— Huuu ! Huuu ! Huuu !
Vino iute, vin' la măcinat !...

Roata putrezea nemişcată în apă, carii rodeau teica, iar regele căsca în faţa morii cu mîinile în sîn, aşteptîndu-şi muşteriii care nu se mai iveau. Ca să trăiască, pescuia raci şi broaşte din scoc şi cînd mai trecea cîte cineva pe-acolo, îl întreba :

— Ce noutăţi îmi aduci, cumetre ?

— Roata s-a măritat cu prinţul Spaniei.

— Cu-atît mai bine, cumetre !

Şi trecuseră deja şase luni. Regele căsca în faţa morii cu mîinile în sîn, aşteptîndu-şi muşteriii care nu se mai iveau. Ca să trăiască, pescuia raci şi broaşte din scoc. Devenise slab ca un ţîr. Dacă mai trecea cîte cineva pe-acolo, îl întreba :

— Ce noutăţi îmi aduci, cumetre ?

— Teica s-a măritat cu prinţul Portugaliei.

— Cu atît mai bine, cumetre !

Trecuseră alte şase luni.

Mai rămăseseră doar cîteva zile pînă să i se încheie pedeapsa. Morarul rege veni la moară însoţit de miniştri şi de întreaga curte.

— Roata a putrezit, teica a fost mîncată de cari : trebuie să le repari. De nu, o luăm de la capăt !

Şi trebui să le repare.

În ultima zi, morarul rege veni la moară însoţit de miniştri şi de întreaga curte. Dar bietul rege, care de un an, o lună, şi o zi nu mai mîncase decît raci şi broaşte, abia mai sufla.

— Frumos îmi şade ! spuse întorcîndu-se spre morar. Dacă tot eşti rege, rege să rămîi.

Iar după ce-i spuse, muri.

Poporul a fost mulţumit. Într-un an, o lună şi o zi, morarul nu se dovedise prin nimic mai rău decît adevăratul rege.

Trăiască regele morar !
Unii macină o baniţă, alţii macină un car.

Cine vrea basme, cine vrea?

CĂTRE CITITORII MEI, COPII

Cum a reușit Povestitorul nostru să adune basmele care urmează, după ce i-a fost furat, așa cum știți, săculețul cu pulbere magică, n-ar putea să v-o spună nici chiar el însuși, dacă l-ați întreba.

Acum, sărmanul om e foarte bătrîn și-și petrece de obicei zilele în fața casei, încălzindu-se la soare iarna, răcorindu-se vara.

Sîntem vecini de ani de zile și-l văd adesea, iar în lunile din urmă l-am auzit bolborosind mereu; la început, am crezut că se plînge de cine știe ce dureri în oase. Dar, mi-am dat repede seama că visa cu ochii închiși și spunea:

— Dacă sînteți cuminți...

I se părea că merge ca pe vremuri prin tîrguri și spune basme la copii:

— Cine vrea basme, cine vrea?

Și într-adevăr, povestea în șoaptă... Și erau basme noi!

Le-am transcris pe furiș, azi unul, mîine altul, fără să-i îngădui să mă observe.

Iar într-o dimineață, i-am spus :

— Povestitorule, vrei s-asculți un basm ?

— Da, da !

Sărmanul bătrîn zîmbea dînd aprobator din cap.

— Bravo ! Bravo ! Dar mi se pare... ciudat ! Parcă mi l-aș aminti de undeva, parcă l-aș fi auzit. Bravo ! Mai spune-mi unul

I le-am citit pe toate și s-a înveselit ca un copil. Și cînd i-am spus :

— Sînt basmele tale ! Nu le recunoști ? mi-a răspuns doar atît :

— Se prea poate ! Da ! Astea sînt ultimele !

Aș vrea să vă placă, dragii mei copii, sînt cu adevărat ultimele.

FATA GRĂDINARULUI

A fost odată un grădinar care avea o fată oarbă și schiloadă din naștere. Mama fetei murise aducînd-o pe lume și sărmanul văduv căută o femeie mai în vîrstă care să se ocupe de nefericita copilă. Femeia o crescu pe fată pînă la zece ani și apoi, într-o dimineață, i-o aduse acasă.

— De ce ? întrebă tatăl.

— Pentru că nu mai pot s-o sufăr. De două luni de zile îngînă niște cîntece așa de jalnice încît face și pietrele să plîngă. Toți vecinii bombăne : „Fir-ar să fie de oarbă și de cine-o crește "! Iar bărbatul meu...

— Bine, bine, o întrerupse grădinarul, pune-o jos acolo lîngă ușă.

Și după ce femeia plecă, copila începu să cînte tînguindu-se, parcă plîngea.

— Ce cînți tu, fata mea ?

— Îmi cînt norocul. Am ochi, dar nu văd, am picioare și mă tîrăsc !

— Sînt alții și mai nenorociți pe lume, fata mea. Tu ai un tată care te iubește și atîtea flori în grădină.

— Dacă tatăl meu m-ar fi iubit ar fi sădit floarea care aduce vederea ; dacă tatăl meu m-ar fi iubit ar fi altoit pomul ale cărui fructe îndreaptă picioarele.

— Cine ți-a spus prostiile astea, fata tatii ?

— Dacă-s prostii, lasă-mă să cînt cum știu eu !

Și își reîncepu tînguirea care făcea și pietrele să plîngă.

Grădinarul se duse la o bătrînă ce locuia prin apropiere și o rugă :

— Vrei să te îngrijești de fata mea care-i oarbă și schiloadă ? N-o să ai multă treabă.

— Dacă-mi dai să mănînc și să beau, unde să dorm și un buchet frumos de flori în fiece dimineață...

— Ce să faci cu florile ?

— Nu pot să-ți spun.

— Așa să fie : mîncare, băutură, un loc de dormit și un buchet frumos de flori în fiece dimineață.

Micuța oarbă o lăsa pe bătrînă s-o îmbrace, s-o spele, s-o pieptene, dar nu scotea un cuvînt ; apoi cînd era vreme bună, aceasta o lua de mînă și-o așeza într-un colț al grădinii, iar în zilele ploioase îi spunea să stea la fereastră ca și cum s-ar fi putut bucura prin geam de spectacolul cîmpiei ce se întindea de jur împrejur sau al munților ce se profilau în depărtare. Atunci fata îi cerea :

— Lasă-mă singură.

— Ai să te plictisești, fata mea !

— Lasă-mă ! Vreau să cînt.

— Am să-ți povestesc un basm frumos.

— Basmele frumoase nu sînt pentru mine.

Și își reîncepea jalnica sa tînguire. Continua așa mereu, ore în șir, fără odihnă, pînă cînd istovită, își rezema capul de un umăr și adormea.

Grădinarul era mulțumit de bătrînă : fata sa era bine îngrijită. Dar i se strîngea inima cînd auzea din fundul grădinii cantilena tristă ale cărei cuvinte nu reușea să le înțeleagă.

— Ascultă ce cîntă, se ruga el de bătrînă cînd aceasta cobora în grădină ca să-și primească buchetul zilnic de flori.

— Cînd începe să cînte mă gonește de lîngă ea.

— Și cu florile astea... ce faci cu ele ?

— Nu te privește.

Grădinarul era curios. După ce-şi lua buchetul, bătrîna spunea :

— Plec, dar mă întorc numaidecît.

Într-adevăr, pleca şi se întorcea imediat, fără ca el să vadă încotro se duce şi de unde se întoarce, deşi încercase s-o spioneze în mai multe rînduri. După ce închidea poarta grădinii, bătrîna mergea pe lîngă zid pînă ce dispărea după colţ.

La început, grădinarul nu-i dăduse nici o atenţie ; după cîteva luni însă, începuse să bănuiască un lucru necurat. Iar bănuiala deveni certitudine în ziua în care oarba nu mai cîntă.

— De ce nu mai cînţi, fata mea ?

— Nu pot să cînt, tată. Dacă încerc, simt ceva în gît, aşa ca o mînă care mă strînge şi vrea să mă înăbuşe.

Grădinarul, care nici nu se uitase bine pînă atunci la bătrînă, o privi cu luare-aminte.

— Parcă-i o vrăjitoare ! îşi spuse în sinea sa.

Era plină de zbîrcituri, cu părul alb zbîrlit, cu ochii tiviţi cu roşu sub sprîncenele dese şi aspre, cu nasul încovoiat, gura fără dinţi şi mîinile uscate şi noduroase. Vrăjitoare şi gata ! Cum de nu băgase oare de seamă pînă atunci ? Se hotărî s-o îndepărteze ca să vadă dacă, după plecarea ei, fata va reîncepe să cînte. Mută i se părea şi mai tristă decît atunci cînd îşi vărsa aleanul în tînguirile ce-i rupeau inima.

— Ascultă, femeie : nu mai am nevoie de tine. Iată, îţi fac un dar frumos şi întoarce-te la tine acasă. Şi cum se spune, să rămînem prieteni !

Bătrîna nu-i răspunse ; îşi făcu o boccea din cele cîteva zdrenţe pe care le avea, şi-o puse sub braţ şi ieşi fără să-i zică bună ziua.

După ce bătrîna plecă, fata îl strigă :

— Tată, tată, vino să mă auzi cîntînd !

— Aşadar am ghicit ! îşi spuse grădinarul.

Şi rămase s-o asculte : de data asta desluşi bine cuvintele :

— Aşteaptă, aşteaptă în noaptea tîrzie,
şi deschide dacă bate cineva.
După nenoroc, norocul o să vie ...

Nu-şi mai aminti celelalte cuvinte !

— Cine te-a învăţat cîntecul ăsta ?

— Nimeni.

— Pe cine aştepţi în noaptea întunecoasă ?

— Nu ştiu.

— Cum de ţi-au venit în minte melodia şi cuvintele ?

— Pe neaşteptate, într-o dimineaţă... aşa ! Nu puteam să mă opresc.

Grădinarul era uluit.

— Tată, de ce nu sădeşti floarea care aduce vederea ?

— Fata mea, nu-i grădinar din lume s-o ştie.

— Tată, de ce nu altoieşti pomul ale cărui fructe îndreaptă picioarele ?

— Poate c-ai visat şi pomul şi floarea ; nici n-am auzit de ele...

Atunci fata cea oarbă reîncepu în surdină :

— *Aşteaptă, aşteaptă*...

şi după ce cîntă o bună bucată de vreme, îşi rezemă capul de un umăr şi adormi.

De atunci, la miezul nopţii, noapte de noapte, se petrecea ceva ciudat : în uşă răsuna o bătaie puternică. Grădinarul sărea din pat, ieşea la fereastră şi întreba :

— Cine-i ? Pe cine căutaţi ?

Era lună plină şi se vedea foarte bine jur împrejur, dar nu era suflet de om nici în faţa uşii şi nici în grădină.

— A bătut cineva la uşă, fata mea ?

— Nu, tată.

— Aud de cîteva nopţi la rînd... exact la miezul nopţii.

— Ţi s-o fi părut, tată.

— Vrăjitoarea aceea trebuie să fie ! se gîndi bietul om

Şi se duse la ea hotărît să-i spună : „Cînd ai să te potoleşti, scorpie ?" N-o găsi însă acasă, iar vecinele nu ştiură să-i spună unde plecase. Îi povestiră :

— Era nebună ! Nu vorbea niciodată cu nimeni. Torcea cît îi ziua de lungă. Şi cînd o întrebau : „La ce-ţi trebuie firul tors ?" bombănea morocănoasă : „O fringhie ca să vă spînzuraţi cu ea !" Ne era teamă ! Mai

bine c-a plecat de-aici. Cu nebunii nu se știe niciodată !...

Întorcîndu-se acasă gînditor, grădinarul își aminti că într-o zi nevastă-sa îi spusese : „Am găsit un ghem mare de cînepă în fața grădinii, lîngă gard. Am să-l păstrez, poate vine să-l caute cine l-a pierdut ". Trecuse cam un an de-atunci și femeia îl folosise că să coase trusoul copilului pe care-l aștepta. Tocmai cînd puse pentru ultima oară firul în ac — îi povestise nevastă-sa — știi ? Vine o bătrînă : „N-ați găsit cumva un ghem de cînepă ?" „Ba da, e un an deja și l-am folosit. Dacă vreți, vi-l plătesc". „Nici comorile regelui n-ar ajunge ca să mi-l plătească !" Mi-a întors spatele supărată. Cei doi soți făcuseră haz. Și de cînd biata nevastă murise la naștere, grădinarul nu-și mai adusese aminte de ghem ; însă răspunsul femeilor îl făcuse să-și amintească. Da ! Vrăjitoarea torcea cît îi ziua de lungă ? Sigur, ghemul era al ei și era vrăjit ! De aceea, fata se născuse oarbă și schiloadă. Pentru că lucrurile ei fuseseră cusute din cînepa aceea ! Nimeni n-ar fi putut să-i mai scoată gîndul ăsta din minte !

Acasă, fata plîngea :

— Oh, tată, tată ! A bătut cineva la ușă și eu n-am reușit să ajung să-i deschid. Am coborît cu greu, pe pipăite, scările, dar cel care bătuse, plecase deja !

— O fi fost cineva care voia flori ; se va întoarce.

— Nu, tată !

Așteaptă, așteaptă în noaptea tîrzie
și deschide dacă bate cineva.
După noroc, norocul o să vie ...

— Venise norocul meu, tată ! Poate n-o să mai vină niciodată !

Și biata fată plîngea cu disperare. Grădinarul nu știa cum s-o potolească.

— Taci din gură, îi spuse. Îți dau un buchet frumos de flori. Le culeg chiar acum proaspete, pentru tine.

Cînd primi buchetul, fata începu să-l pipăie, să-l cerceteze orbește și apoi smulse petalele floare cu floare. După ce termină, îl aruncă.

— De ce-ai făcut asta, fată ?

— Pentru că n-am găsit floarea.

— Care floare ?

— Cea care aduce vederea.

Grădinarul căzu pe gînduri.

— Dacă-mi vorbește mereu de ea, poate că floarea asta există cu adevărat !

Și, de aceea, în fiecare dimineață culegea cele mai frumoase și mai rare flori și după ce le făcea buchet, i le aducea fetei.

Dar trecuseră deja mai multe luni de cînd fata lua buchetul în mînă, îl pipăia, îl cerceta orbește și după ce smulgea petalele florilor, îl arunca dezamăgită :

— Nu găsesc floarea aceea !

Grădinarul continua însă să-i aducă cîte un nou buchet în fiece dimineață. Socotise el că vrăjitoarea, cerînd în fiecare zi cîte un buchet de flori, știa ea ce știa. Cu siguranță — mai era oare vreo îndoială ? — minunata floare ce reda vederea există, deși n-o cunoștea nimeni. Trebuia să te încrezi în întîmplare. Iar vrăjitoarea, cerînd cîte un buchet în fiecare zi, încercase s-o împiedice pe oarbă să-și recapete vederea. Dar dacă floarea fusese deja luată de vrăjitoare în buchetele ei zilnice ?! Dacă nu mai înflorea ? Sau dacă era o floare ce înflorește doar o singură dată pe an ? Nu-și mai găsea liniștea, bietul om. De-ar fi avut-o în mînă pe vrăjitoare, ar fi sfîșiat-o bucăți, bucăți.

Într-o dimineață, *cling, cling, cling*, se oprește în fața grădinii o caleașcă trasă de patru cai cu zurgălăi, din care coboară un tînăr frumos, îmbrăcat într-un veșmînt de mătase țesută cu aur, cu o pălărie împodobită cu pene, guler de dantelă și dantele la mînșete.

— Dumneata ești grădinarul ?

— La porunca dumneavoastră, domnule.

— Culege toate florile pe care le ai și pune-le în caleașcă.

— Toate nu, domnule. Pe cele mai proaspete și mai frumoase trebuie să le păstrez pentru fata mea.

— Ce face cu ele ?

— Le pipăie, le cercetează, le rupe și le aruncă.

— Aceea este ?

— Da, domnule.

Fata, care avea de-acum șaisprezece ani, ședea la umbra unui pom și cînta de-ți rupea inima.

Tînărul o privea și o asculta vrăjit. Cu chipul trandafiriu, cu părul de aur, cu mîinile fine, prelungi, cu pupilele acoperite de un văl alburiu, fata, preocupată de cîntecul ei, nu simțise prezența celor doi care se opriseră doar la cîțiva pași.

— E oarbă ?

— Oarbă și schiloadă, domnule.

— Ce nenorocire !

Parcă-și pierduse răsuflarea de emoție și uimire în fața frumusețîl ei.

— Ce cîntă ?

— Spune :

Așteaptă, așteaptă în noaptea tîrzie,
și deschide dacă bate cineva.
După nenoroc, norocul o să vie ...

Nu-și mai amintește alte cuvinte. Mă duc să culeg florile.

Tînărul se urcă gînditor în caleașcă și, cînd grădinarul se întoarse cu un braț de flori felurite, primi patru monede mari de aur, care-l făcură să-și holbeze ochii de uimire.

A doua zi, iată *cling, cling, cling,* caleașca trasă de cei patru cai cu zurgălăi. Din ea coboară o bătrînă doamnă în veșminte bogate, care întreabă :

— Dumneata ești grădinarul ?

— La porunca dumneavoastră, doamnă.

— Culege-mi toate florile pe care le ai și pune-le în caleașcă.

— Toate nu, doamnă. Pe cele mai proaspete și mai frumoase trebuie să le păstrez pentru fata mea.

— Ce face cu ele ?

— Le pipăie, le cercetează, le rupe și le aruncă.

— Aceea este ?

— Da, doamnă.

Fata ședea lîngă ușă și cînta de-ți rupea inima.

Bătrîna doamnă o privea și o asculta vrăjită. Dar nu întrebă ce cîntă, ci îi făcu doar semn grădinarului să meargă să-i culeagă flori, iar cînd acesta se întoarse cu un braț de flori felurite ce umplu caleașca, îi dădu și ea patru monede mari de aur, care-l făcură încă o dată să-și holbeze ochii de uimire.

— Dacă-mi merge tot așa, fata mea o să aibă în curînd o zestre frumoasă.

Iar în fiecare noapte, la miezul nopții, se auzea o bătaie puternică în ușă.

— Ai auzit, fata mea ?

— Nu, tată. Ți s-a părut.

— Este cu siguranță vrăjitoarea ! se gîndea bietul om. Dac-o prind, o omor !

Dar cine venea oare să bată la ușă în timpul zilei cînd el era plecat ?

Se hotărî să se ascundă și să pîndească. Îi spuse fetei :

— Merg la tîrg... Dacă bate cineva, nu deschide.

Și pitit în spatele unui gard de nuiele, de unde putea să urmărească ce se petrecea în curte, așteptă. Trece o oră, trec două ore ! Nimeni ! Tocmai cînd se hotărîse să iasă din ascunzătoare, ce să vadă ? Un tînăr, îmbrăcat țărănește, se apropie de ușă și bate de trei ori. Grădinarul aude vocea fetei : Cine-i ? Pe cine căutați ? și apoi răspunsul tînărului :

— Ochii cei mai frumoși din lume !

— Ați greșit locul !

— N-am greșit !

Grădinarul parcă recunoștea, parcă nu chipul tînărului. Oare nu-l mai văzuse undeva ? Da, da. Nu era oare domnul acela frumos care venise în caleașcă în urmă cu două zile, luase multe flori și-i plătise cu patru monede mari de aur ? Așa să fie ? Dar atunci de ce se travestise în țăran ? Intrigat de acest mister și văzînd că tînărul voia să plece pentru că nu mai primise alt răspuns de la fată, grădinarul ieși din ascunzătoare.

— Cine sînteți ? Ce doriți ?

— Aș vrea să mă angajez la dumneata. Nu pretind nici un ban.

— Dacă-i așa, foarte bine. Ce meserie ai ?

— Ca și dumneata.

Cu cît îl privea mai mult cu atît grădinarul era sigur că nu se înșală. Asemănarea era perfectă.

— Să vedem ! se gîndi.

Îl duse în capătul cel mai îndepărtat al grădinii, îi dădu de lucru și el se întoarse la fată.

— De ce plîngi, fata mea ?

— A venit cineva să-și bată joc de mine. A bătut de trei ori la ușă și cînd am întrebat : Cine-i ? pe cine căutați ?, mi-a răspuns : „Caut ochii cei mai frumoși din lume." Iar eu sînt oarbă !

— Nu te necăji, fata mea !

— Cine cîntă în grădină ?

— Un băiat pe care l-am angajat puțin mai înainte.

— Un om vesel, după cum se vede !

— Cine muncește cîntînd se-ostenește mai puțin. Dacă te supără, îi spun să tacă.

— De ce ? Are o voce frumoasă.

Dar după ce se potoli, fata cea oarbă reîncepu să-și cînte vechea ei durere. Tînărul tăcu imediat.

Grădinarul îl găsi nemișcat, ascultînd.

— Așa muncești tu ?

— Tînguirea ei îmi înțepenește mîinile !

— Trebuie să te obișnuiești ; e fata mea oarbă care cîntă.

— Cum să mă obișnuiesc ? Îmi rupe inima.

Grădinarul îl privea și cu cît îl privea mai mult cu atît era mai sigur că nu se înșală. Asemănarea era perfectă. Și în timp ce culegea flori pentru fată, îl descosea :

— Unde ai lucrat mai înainte ?

— La grădinarul regelui.

— Și de ce-ai plecat ?

— Pentru că așa a vrut prințul.

— Fără motiv ?

— Fără motiv.

— Mda !

Grădinarul hotărî să meargă să se informeze dacă băiatul spune adevărul. În palat era mare agitație. Unii veneau, alții plecau, toată lumea avea treabă și chipuri îngrijorate care te înspăimîntau !

— Ce s-a întîmplat ? Vreo nenorocire ?

— Prinţul a dispărut de cîteva zile şi încă nu se ştie unde este. Regina şi regele îl plîng de parc-ar fi murit. Trebuia s-o ia în căsătorie pe fata regelui Franţei ; dar din clipa în care o ţigancă îi spuse regelui : „Dacă prinţul se însoară cu ea, moare chiar în ziua nunţii. Am să-i spun eu la ureche pe cine trebuie să ia în căsătorie, dacă maiestatea voastră îmi îngăduie" — şi-i vorbi la ureche cu permisiunea regelui — din clipa aceea, tratativele au fost întrerupte, iar prinţul deveni atît de gînditor şi de trist că nu-l mai recunoşteai. Şi deodată dispăru fără urmă.

Era atîta zăpăceală printre curteni, încît grădinarul intră în grădină fără să fie oprit de cineva.

— Spune-mi, prietene, ai avut aici un băiat care te ajuta ?

— N-am avut pe nimeni, îi răspunse grădinarul regelui.

— A venit să se angajeze la mine — şi eu sînt grădinar — un băiat care mi-a spus că a lucrat cu dumneata şi că l-ai dat afară pentru că aşa a hotărît prinţul.

— Nu-l asculta ! Nu-i om de încredere !

— Ce flori frumoase aveţi !

— Am să-ţi dăruiesc un buchet. Pot să-ţi dau şi sămînţă dacă vrei.

— Mulţumesc !

Şi pentru că le dăruia unui confrate în meserie, grădinarul alese cele mai frumoase, cele mai rare flori.

Acasă, grădinarul îşi găsi iarăşi fiica plîngînd.

— De ce plîngi, fata mea ?

— A venit din nou omul acela : a bătut de trei ori la uşă şi cînd am întrebat : Cine-i ? Pe cine căutaţi ?, mi-a răspuns : „Caut ochii cei mai frumoşi din lume". Iar eu sînt oarbă !

Supărat, grădinarul uită să-i dea fetei splendidul buchet de flori pe care-l primise în dar şi alergă în fundul grădinii, unde băiatul stropea straturile cîntînd.

— Să ştii că te-am văzut şi te-am auzit ! De ce-ţi baţi joc de fata mea şi te distrezi făcînd-o să plîngă ? Auzi la el : Caut ochii cei mai frumoşi din lume !

Dar băiatul parcă nici n auzea, ca și cum stăpînul ar fi vorbit altcuiva. Și cînta :

— *Așteaptă, așteaptă, în noaptea tîrzie,*
și deschide dacă bate cineva.
După nenoroc, norocul o să vie
adus de cel nepriceput în meserie.

Oare aceste ultime cuvinte nu și le amintea fata oarbă ? Grădinarul înlemni. I se părea că visează sau parcă-și pierduse mințile cuprins de nebunie. Nu știa ce să facă. Să-i spună direct : „Tu nu ești țăran, ești domnul acela care a venit în caleașca trasă de patru cai cu zurgălăi ! ?“ Cunoștea toate cuvintele cîntecului ! Venise oare împreună cu el și norocul fetei sale oarbe ?

— Dacă vorbesc, poate greșesc, se gîndi.

Se întoarse la fata care tot mai plîngea.

— Iată un buchet minunat de flori. Sînt din grădina regelui.

Fata luă buchetul, îl pipăi, îl cercetă orbește și după ce smulse petală cu petală, îl aruncă jos :

— Nu găsesc floarea aceea !

Floarea care aduce vederea nu exista nici în grădina regală ! Iar grădinarul se amăgise cu gîndul că se află din întîmplare în buchetul primit în dar.

In vremea asta, îl privea pe tînăr și cu cît îl privea mai mult cu atît era mai sigur că nu se-nșală : asemănarea era perfectă. Ce taină se ascundea la mijloc ? Pentru binele fetei sale, hotărî să lase la o parte orice ezitare și, tocmai voia să-i pună băiatului o întrebare, cînd *cling, cling, cling,* iată caleașca trasă de patru cai cu zurgălăi și bătrîna bine cunoscută, bogat îmbrăcată.

— Grădinarule, ai flori de vînzare ?

— Cîte vreți, doamnă.

— Culege-le pe toate și umple-mi caleașca.

— Toate nu, doamnă. Pe cele mai proaspete și mai frumoase trebuie să le păstrez pentru fata mea.

Și adăugă ironic :

— Vorbiți cu ajutorul meu. Dați-i lui comanda. Chiar acum sînt ocupat.

Intenționa să urmărească ce se petrece între cei doi. Putea să asculte dacă se ascundea în spatele gardului viu. Dar cele văzute și auzite îl umplură de uimire.

— N-a deschis ușa ?

— N-a deschis-o. Cum aude răspunsul meu : „Caut ochii cei mai frumoși din lume", începe să plîngă.

— Bate mîine dimineață în zori. Îți va deschide.

— Și floarea ?

— Va răsări în curînd. Va răsări, va crește și va înboboci într-o clipă : doar că nu trebuie să aibă alte flori în jurul ei. Culege-le pe toate și adu-mi-le în cealaşcă. Și după ce grădinarul și mica oarbă vor merge la culcare, presară praful ăsta în fața ușii ca să îndepărtezi farmecele făcute de vrăjitoare. Ea vine în fiecare noapte, la miezul nopții și bate la ușă. Dacă fata îi deschide, rămîne oarbă pe vecie. Și acum, adio ! N-ai să mă mai vezi. Fii fericit, prințe ! Bine faci, bine găsești, nu uita !

Grădinarului nu-i venea să-și creadă ochilor și urechilor !

Bătrîna doamnă era așadar o zînă ! Iar băiatul nu era altul decît prințul dispărut !

Se îndepărtă în vîrful picioarelor ținîndu-și răsuflarea, cu inima gata să-i sară din piept de bucurie. Și alergă s-o îmbrățișeze pe biata oarbă care îngîna cu tristețe :

— *Așteaptă, așteaptă, în noaptea tîrzie . . .*

— Tată, de ce mă strîngi așa de tare în brațe ?

— Pentru că te iubesc, fata mea !

Nu-i mai spuse nimic altceva. Se gîndea :

— Dacă vorbesc, poate greșesc !

Noaptea, la miezul nopții, obișnuita bătaie în ușă.

— Bate cineva, tată ! . . . Este norocul meu !

— Ți s-a părut, fata mea !

— Lasă-mă să deschid, tată ! Dacă pleacă, nu se mai întoarce !

Se auzi o nouă bătaie, mai puternică.

— Ai auzit, tată ?

— Ți s-a părut, fata mea.

Oarba sări din pat, deși picioarele abia o susțineau, dar sări și tatăl ei și o opri :

— Ah, tată ticălos ! Nu mă lași să deschid ușa norocului meu !

Se auzi a treia bătaie și mai insistentă decît primele două.

Oarba voia să deschidă cu orice preț, se zbătea violent. Afară izbucni un urlet :

— Au ! Au ! Au !

Grădinarul deschise fereastra și o văzu pe vrăjitoare cuprinsă de flăcări, zvîrcolindu-se pe jos și arzînd ca un tăciune. În cîteva clipe nu mai rămăsese din ea decît o mînă de cenușă.

— Cine striga, tată ? Parcă miroase a ars.

— Nu-i nimic ; băiatul a dat foc la niște paie. Dormi, fetița mea.

Nu voia s-o sperie.

Dar nici unul dintre ei nu adormi. Din cînd în cînd, fata oarbă se tînguia în șoaptă, crezînd că tatăl său doarme.

— Era norocul meu ! Și nu m-a lăsat să deschid !

În zori, o nouă bătaie puternică în ușă zgudui toată casa. De data asta, oarba sări jos din pat pe tăcute, își îmbrăcă cum putu rochia, se tîrî pe scări cu picioarele ei schiloade și ajungînd la ușă, întrebă :

— Cine-i ? Pe cine căutați ?

— Caut ochii cei mai frumoși din lume !

— Iată, privește ochii cei mai triști !

Și deschise larg ușa cu un gest disperat.

Simți o mîngîiere ușoară, ușoară pe pleoape, ceva răcoros, catifelat și apoi imediat o lovi o lumină violentă. Scoase un țipăt și căzu leșinată în brațele băiatului grădinar care nu era altcineva decît prințul. Cînd oarba, care nu mai era oarbă, deschise din nou pleoapele, el văzu strălucirea celor mai frumoși ochi din lume : păreau două stele !

La strigătul fetei, tatăl venise în fugă. Și nu e greu să ne imaginăm bucuria sa cînd își văzu fata privind uimită de jur împrejur, fără să fie în stare să articuleze un cuvînt ! Numai că au trebuit s-o ajute să se așeze pentru că nu se ținea bine pe picioarele ei. Găsiseră în cele din urmă floarea care aduce vederea ! Aveau să gă-

sească şi pomul ale cărui fructe îndreaptă picioarele ; nu mai încăpea îndoială !

Acum, în ciuda a tot ceea ce se petrecuse, grădinarului nici nu-i trecea prin minte că prinţul ar voi s-o ia în căsătorie pe fiica sa. Aşa că atunci cînd îl auzi : — Aceasta va fi soţia mea — se simţi cuprins de spaimă gîndindu-se că regele şi regina nu-i vor îngădui niciodată căsătoria şi că fata nu va avea noroc dacă prinţul va stărui în hotărîrea sa.

Într-adevăr, regele şi regina, aflînd din gura prinţului de hotărîrea de a se căsători cu fata grădinarului, fură cuprinşi de o furie grozavă. Zadarnic prinţul le dezvălui ceea ce-i prezisese în secret ţiganca, zîna Paianjen în realitate, pentru că ziua era paianjen, iar noaptea zînă. Zadarnic povesti că într-o zi nu îngăduise unui ţăran să omoare un paianjen şi că în noaptea următoare îi apăruse în somn o preafrumoasă zînă, ce venise să-i mulţumească pentru că ea însăşi era paianjenul salvat de la moarte. Îi promisese : „Te voi ajuta să iei în căsătorie ochii cei mai frumoşi şi..."

Regele şi regina nu i-au dat răgaz să termine.

— Sau prinţ sau grădinar : alege !

— Grădinar, maiestate !

Şi renunţă la coroană de dragul celor mai frumoşi ochi din lume.

Zîna Paianjen însă nu se gîndise să-i arate pomul ale cărui fructe îndreaptă picioarele. Îi spusese : „Adio, nu ne vom mai întîlni !" Oare unde s-o caute ?

În timp ce îngrijea de flori şi de tot felul de plante, prinţul o chema adesea în gînd :

— Oh, zînă Paianjen ! Zînă Paianjen ! M-ai uitat !

Dar într-o dimineaţă, prinţul priveşte în colţişorul unei brazde şi vede înfăptuindu-se chiar sub ochii săi o minune. Din brazdă răsăreau două frunzuliţe şi apoi o tulpină, şi alte frunze, mai sus ; iar tulpina se îngroşa şi devenea un trunchi de copac ; iar ramurile se întindeau şi printre frunze multe flori roşii, care cădeau şi lăsau la vedere fructe mici, nişte bace, care sub ochii uimiţi ai prinţului se măreau, verzi la început, apoi galben închis, de culoarea aurului vechi, se coceau în numai cîteva clipe... Iar printre ramuri, străluceau în soare firele

de argint ale unei pînze de paianjen ; și în centrul ei trudea de zor, țesînd, un paianjen mare, verde.

Prințul nu stătu mult pe gînduri ; culese cît mai multe fructe și alergă la fata oarbă care nu coborîse încă din pat, deși era aproape miezul zilei. Fata voia să i se spună oarbă ; îi plăcea să-și amintească de trecuta ei nenorocire acum cînd știa că are cei mai frumoși ochi din lume.

— Oarba mea, ridică-te și mănîncă fructul ăsta. Vei vedea.

— Vai, ce amar este !

Și, fata, după ce mușcă din fruct, îl aruncă cît colo.

— Mănîncă, te rog, măcar unul, te rog, unul singur !

Fata încercă pentru a-i face pe plac prințului și abia terminase de mîncat unul din fructele acelea de culoarea aurului vechi, că simți niște furnicături plăcute în picioare, apoi o senzație de alungire și apoi nimic. Se vindecase : avea acum cele mai drepte și cele mai frumoase picioare din lume !

Vestea acestei noi minuni ajunse pînă la urechile familiei regale.

— Să fie oare cu adevărat fata cea oarbă o mare frumusețe ?

— Oare fata aceea o fi într-adevăr protejata unei zîne ?

— Să mergem și noi să vedem.

— Să mergem, dar să nu ne arătăm sub adevărata noastră înfățișare.

Și se travestiră în cerșetori.

— Fie-vă milă de doi bătrîni sărmani ! De două zile n-am pus nimic în gură.

Auzind vocile lor plîngătoare, fata alergă la poartă și-o deschise.

— Intrați și așteptați o clipă.

Se întoarse cu pîine și bani :

— Luați, mîncați. Iar banii ăștia au să vă prindă bine mai tîrziu.

Și în timp ce vorbea, îndesa în mîinile regelui și ale reginei [illegible] două monede de aur.

— Tu ești prințesa ?

— Dac-aş fi prinţesă, n-aş sta aici, ci în palatul regal! Soţul meu nu mai este moştenitorul tronului, ci grădinar.

— Au suflet hain regele şi regina, nu-i aşa?

— Ce ştiţi voi? Puteau să fie şi mai răi, dar n-au fost.

Regele şi regina se priviră unul pe altul. Fata era foarte frumoasă şi bună pe deasupra. Inima lor s-a înduioşat.

Între timp se apropiaşe de ei şi prinţul, îmbrăcat modest, ca un grădinar. Văzîndu-l, reuşiră cu greu să se stăpînească.

— Bogdaproste, copii. Domnul să vă răsplătească.

Şi se grăbiră să plece cît putură mai repede.

— Săracii! spuse oarba. Nu mîncaseră nimic de două zile. Nu-ţi pare rău, nu-i aşa, că le-am dat cele patru monede de aur primite de la tine.

— Bine-ai făcut. Vino în grădină să vezi ce de flori au înflorit de azi dimineaţă. De dragul nostru toate brazdele s-au gătit de sărbătoare.

Dar adevărata sărbătoare a fost mai tîrziu, cînd *cling, cling, cling,* în faţa porţii se opriră două trăsuri trase de opt cai frumoşi cu zurgălăi : caleştile regale.

Văzîndu-i coborînd pe rege şi pe regină, prinţul se emoţionă.

— Dumneata eşti grădinarul?

— Da, maiestatea voastră.

— Să-mi aduci cea mai frumoasă floare din grădina ta.

Iar prinţul, strălucind de fericire, o luă de mînă pe oarbă :

— Iat-o, maiestate.

Şi fata cea oarbă deveni prinţesă.

— Iar eu? Eu rămîn aici singur? spuse grădinarul.

— Este destul loc în palatul regal! Haide, vino cu noi.

Mireasa primi multe daruri preţioase, dar cel mai bogat i-l dădu însuşi regele : un paianjen frumos din pietre scumpe, în amintirea zînei Paianjen, binefăcătoarea ei.

Cu asta drumu-i deschis,
Zi-i şi tu că eu ti-am zis.

COMOARA ASCUNSĂ

A fost odată un țăran bătrîn care trăia într-o peșteră, în vîrf de munte. Nimeni nu știa de unde vine și nici de ce trăiește acolo izolat, trudind din zori pînă n seară pe ogorul din jur. Semăna flori și legume, după cum le venea vremea. Și celor care îl întrebau :

— Ce faci, de ce semeni flori ? le răspundea :

— Legumele pentru hrană, florile pentru desfătarea ochilor.

Iar dacă îi cereau flori, el răspundea :

— Legume cîte vreți, flori însă n-am de dat.

— De ce, omule ?

— Pentru că fiecare floare e o piatră prețioasă, pe care o adaug la comoara mea.

— Și unde-ți ascunzi comoara ?

— În peșteră, dar e vrăjită. Ca să rupă vraja, trebuie să vină omul fără brațe.

— E nebun !

Toți îl credeau nebun auzindu-l cum vorbește.

Într-o zi ajung acolo sus doi vînători.

— Omule, se găsește vînat prin părțile astea ?

— N-am prea văzut, dragii mei.

— Ce flori frumoase ? De ce le semeni ?

— Legumele pentru hrană, florile pentru desfătarea ochilor.

— Dacă ne dai voie, am culege cîte-o floare.

— Încercați dacă vreți.

— Au ! Au !

Se înțepaseră îngrozitor și-și mișcau degetele ca să-și ostoiască durerea.

— Sîntem osteniți. Ne îngădui să ne odihnim în peștera ta ?

— Cu plăcere, oameni buni. Dar . . .

Peștera mea vă fie odaie,
Dar n-am un pat unde să-ți pui
capu-ostenit, doar o mînă de paie
Și-o piatră drept căpătîi.

— O să ne descurcăm și noi cum om putea.

Însă în loc să doarmă, după ce intrară în peșteră, cei doi începură să bată în pereți căutînd să afle unde-și ascundea bătrînul comoara de care se tot vorbea ; și, la fiecare bătaie răspundea un ecou prelungit ceea ce însemna că în spatele peretelui, locul era gol. Comoara trebuia să fie ascunsă în măruntaiele muntelui. Nici o crăpătură, și pereții, mai ales cel din fund, nu păreau prea rezistenți, dar piatra se dovedea foarte dură. Trebuia s-o spargi cu drugii de fier și cu tîrnăcopul. Nu-i nimic ! Deocamdată aflaseră că bătrînul țăran nu era deloc nebun, așa cum credeau oamenii. S-au lungit pe jos și au adormit.

După cîteva zile, iată-i din nou pe cei doi, travestiți de data asta în zidari și înarmați fiecare cu cîte o rangă de fier și cu tîrnăcop.

— Am muncit jos în sat și sîntem osteniți. Ne dai voie, omule, să ne odihnim aici în peșteră ?

— Cu plăcere. Dar ...

Peștera mea vă fie odaie ...

— O să ne descurcăm și noi cum om putea.

În loc să doarmă, după ce intrară în peșteră, cei doi începură să lovească cînd cu ranga, cînd cu tîrnăcopul și, în scurt timp, făcură în peretele din fund o spărtură prin care puteau băga capul.

— Vezi ceva ?

— Întuneric beznă.

— Lasă-mă pe mine.

— Ce vezi ?

— O lumină, ca atunci cînd se crapă de ziuă.

— Lasă-mă pe mine.

— Ce vezi ?

— O minunăție ! Aur, diamante și alte pietre prețioase! Se năpustiră amîndoi deodată ca să lărgească spărtura ; și din cînd în cînd se opreau să privească uimiți. Acum, cît vedeai cu ochii se înșirau camere luminate strălucind mai tare decît soarele, iar pe pereți se reflectau, ca-n oglinzi de aur, diamante și pietre prețioase ce te orbeau.

— Să intrăm ; intră tu mai întîi.

— Ba tu !

Se temeau. Au intrat amîndoi, unul lîngă altul, ţinîndu-se de mînă ca doi copii, ca să-şi dea curaj. Treceau uluiţi pe lîngă nesfîrşite minunăţii. Apoi unul dintre ei spuse :

— Să ne umplem buzunarele !

— Da, să le umplem !

Şi după ce şi le umplură bine îndesînd cu pumnul diamante, rubine şi topaze din grămezile ce acopereau podeaua, se întoarseră voind să iasă la lumină. Dar pietrele preţioase începură să atîrne greu, atît de greu încît nu mai puteau nici să păşească.

— Ce ne facem ?

— Să mai aruncăm cîteva !

Mai făcură cîţiva paşi, dar greutatea creşcu din nou.

— Să mai aruncăm cîteva !

După cîţiva paşi, la fel. Cînd ajunseră la spărtura din perete, nici unul dintre ei nu mai avea nici cea mai mică piatră preţioasă. Erau în pragul peşterii cînd, iată, prin aer se agită purtate de mîini invizibile, două bastoane noduroase care încep să-i lovească pe spinare, peste mîini, peste picioare.

— Văleu ! Văleu ! Ajutor ! Ajutor !

Ieşiră din peşteră în fugă.

— Ce s-a întîmplat, oameni buni ?

— Nimic. Am visat că ne bate cineva.

— Aţi visat cu siguranţă.

Parcă puteau să spună adevărul ? Între timp îşi mîngîiau braţele, umerii.

— De ce rîzi, cumetre ?

— *Drept vînători, zidari, ei se dădeau,*
Dar nu erau ce se pretindeau.

Îi recunoscuse. Plecară fără să mai scoată o vorbă.

Cînd povestiră cele întîmplate, nimeni nu voi să-i creadă. Repetau :

— E nebun. Spune că o să rupă vraja omul fără braţe.

— Oare ? Şi unde-i omul fără braţe ?

— Să-l căutăm.

Şi să vedeţi ce le trecu prin minte ! Unul dintre ei trebuia să se sacrifice şi să lase să i se taie braţele. După ce vor intra în stăpînirea comorii, vor deveni atît de

bogaţi încît acela rămas fără braţe va putea întreţine o sută de persoane ca să-l îmbrace şi să-l hrănească.

Cînd vor intra în stăpînirea comorii o vor împărţi pe din două ?

— Nu ! Cine se sacrifică va lua cît pentru doi. Deci tu ?

— Ba tu.

— Să tragem la sorţi, cu soţ şi fără soţ. Tu fără soţ, eu cu soţ.

Au tras la sorţi.

— Dar dacă mă laşi fără partea mea ? Eu n-am să pot să mai fac nimic, spuse cel care trebuia să-şi taie braţele.

— Mă jur : dacă nu mă ţin de cuvînt, comoara să mi se prefacă în cochilii goale de melc !

S-au dus la un chirurg.

— Vreau să-mi tai braţele.

— Sînteţi nebun ! doar nu vă sînt de prisos ?

— Ba da. Îmi sînt de prisos.

— Nu-mi place să am de-a face cu nebunii ; adresaţi-vă altcuiva.

Văzînd că nici un chirurg nu se învoia să taie braţele unui om sănătos, se hotărîră să se adreseze unei vrăjitoare la care se duseră într-o seară.

— Vreau să-mi tai braţele.

Vrăjitoarea nu spuse nimic : îi făcu doar semn să şi le dezgolească, luă dintr-un borcan o unsoare neagră, rău mirositoare şi i le unse de jur împrejur în locul în care trebuiau tăiate. Carnea începu să ardă, să scoată fum. Omul striga, se zvîrcolea cuprins de dureri cumplite.

— Curaj, prietene ! Curaj !

Celuilalt îi străluceau ochii de bucurie văzînd cum se înfăptuieşte minunea. Braţele căzuseră jos, cioturile rămase nu mai fumegau.

— Şi ce-ţi datorăm pentru osteneală, bunico ?

— Îmi sînt de ajuns braţele astea.

Le luă de jos şi le aşeză într-un sertar.

Era noapte cînd ieşiră din casa vrăjitoarei. Nu trebuia să-i zărească nimeni. Dacă sătenii ar fi aflat de omul fără braţe ar fi alergat după el pînă la peştera din vîrful

muntelui unde era ascunsă comoara. De aceea, nu aşteptară să se lumineze de ziuă ca să urce sus, pe munte.

— Ce de legume, cumetre ! Ce de flori !

— Legumele pentru hrană, florile pentru desfătarea ochilor !

— De ce nu dăruieşti niciodată o floare ?

— Orice floare e o piatră preţioasă care se adaugă la comoara mea. Ca să rupă vraja trebuie să vină omul fără cap.

— Omul fără cap ? Mai înainte spuneai că omul fără braţe.

— Nu, am spus mereu fără cap. Nu m-aţi auzit bine.

— N-are importanţă. Sîntem osteniţi. Ne îngădui să ne odihnim în peştera ta ?

— Cu plăcere, oameni buni. Dar...

Peştera mea vă fie odaie,
Dar n-am un pat unde să-ţi pui
capu-ostenit, doar o mînă de paie
şi-o piatră drept căpătîi.

— O să ne descurcăm şi noi cum om putea.

Au găsit, aruncate într-un colţ, răngile şi tîrnăcoapele de care se folosiseră cîteva luni în urmă ; dar spărtura pe care o făcuseră nu se vedea nicăieri. Ezitau, zăpăciţi de răspunsul bătrînului.

— E viclean, moşneagul, exclamă cel cu braţe. Vorbeşte aşa pentru că încearcă să ne împiedice să rupem vraja.

Începu să lovească în locul unde fusese spărtura. Peretele nu ceda. Părea de bronz.

Celuilalt îi veni ideea să se sprijine cu spatele de perete şi să împingă cu putere ţinîndu-şi picioarele fixate într-un singur loc. Peretele se prăbuşi.

De astă dată nu şovăiră să intre şi nici nu se temură că vor fi bătuţi la ieşire ; vraja fusese ruptă de omul fără braţe. Alergară pînă în capătul galeriei, unde nu ajunseseră prima dată. Pietrele preţioase erau atît de frumoase, atît de multe, încît nu ştiau la care să se hotărască ca să-şi umple buzunarele : — Asta ! — Ba nu, cealaltă ! — Aceea de colo !

— Nu te teme ! Ne vom întoarce și mîine și poimîine, și în alte zile, luni de zile la rînd. Acum noi sîntem stăpînii. Vraja a fost ruptă.

— Să nu uiți înțelegerea noastră ! Să n-o uiți !

— Aleg tot ce-i mai bun pentru tine.

Nu era adevărat ; el ascundea în buzunarele sale pietrele cele mai frumoase și mai mari. Acestea atîrnau greu, dar nu-l mai împiedicau să pășească așa cum se întîmplase rîndul trecut.

Cînd să iasă din peșteră au șovăit puțin, amintindu-și de bătaia încasată rîndul trecut ; dar n-au văzut nimic, iar în spatele lor, poarta s-a închis brusc, cu asprime, devenind un perete de bronz ca la început.

— Ați dormit bine, dragii mei ?

— Ca pe roze.

— Ehehe ! Deci ca să rupă vraja trebuie să vină omul fără cap ?

— Cine-a spus asta ? N-ați auzit voi bine. Fără picioare.

— Rămîi cu bine, cumetre !

În timp ce coborau muntele, cei doi începură să se certe.

— M-ai înșelat !

— Privește : buzunarele tale sînt mai pline decît ale mele !

— Să punem totul la un loc și să împărțim piatră cu piatră : două eu, una tu.

Și-au golit buzunarele, iar omul cu brațe începu să numere repede :

— Una... două, șase, șaptesprezece, optsprezece, nouăsprezece, douăzeci. Pentru tine. Una, două... și douăzeci Tot pentru tine.

Numai că atunci cînd număra pentru el, nu se grăbea și număra corect.

— Una, două, trei...

Și astfel lua de două ori mai mult.

Dar cînd întinse mîna să-i pună partea tovarășului său în buzunar, scoase un strigăt de groază, văzînd că toate pietrele prețioase din fața sa se transformaseră în cochilii goale de melc.

Omul fără braţe n-a mai vrut să ştie de tovarăşul său. Merse la o rudă şi-i povesti totul.

— Ai văzut cu ochii tăi, ai atins cu mîna ta nestematele ?

— Da, le-am văzut, iar prima dată le am şi atins !

— Şi apoi au devenit cochilii goale ?

— Şi apoi au devenit cochilii goale.

— Şi ţi-ai tăiat braţele ca să intri în stăpînirea comorii ?

— Numai omul fără braţe putea să rupă vraja.

Nu mai termina cu întrebările, într-atît i se părea de necrezut toată povestea. Iar pietrele acelea preţioase ce parcă-i străluceau sub ochi îi treziseră lăcomia.

— Încercarea moarte n-are !

Şi-l însoţi pe omul fără braţe în vîrful muntelui.

— Unde-i peştera ?

— Aici era. Oare de ce n-o găsim ?

Se învîrt ei de colo-colo, caută, dar nu găsesc nimic altceva decît stînci golaşe, vegetaţie sălbatică şi iar stînci.

— Unde-i peştera ? Ai visat-o ?

— Şi totuşi sînt sigur că aici era şi în ea locuia un ţăran bătrîn care cultiva legume şi flori şi nu dăruia nimănui niciodată o floare, pentru că spunea că fiece floare este o nestemată din comoara sa.

Şi bietul om plîngea gîndindu-se că-şi tăiase braţele degeaba.

De la o vreme, nici un sătean nu se mai gîndea să urce pe munte. Bătrînul era sau nu mai era acolo, cine mai ştia ; aproape că-l uitaseră.

Iar dacă cineva întreba despre comoara vrăjită din peştera de sus, i se răspundea :

— Au luat-o omul fără braţe şi tovarăşul său !

Omul fără braţe murise de necaz. Şi înaintea lui murise nebun tovarăşul său, care umbla de ici-colo cu buzunarele pline de cochilii şi le spunea tuturor că sînt diamante.

Dar într-o zi, satul fu răscolit de o întîmplare neaşteptată.

O femeie sărmană, îmbrăcată în zdrenţe, slabă moartă, cu un copil mai slab decît ea atîrnat de gît, mergea de la o casă la alta cerînd de pomană :

— Fie-vă milă de această ființă nefericită. S-a născut fără brațe. Fie-vă milă !

La început nimeni nu se uitase la ea : îi dădeau un ban, o felie de pîine, cîteva fructe uscate și nici nu-l observau pe copilul dezgolit pînă la umeri, unde-ar fi trebuit să se afle prinse brațele și unde nu se vedeau nici măcar cioturile.

Apoi cineva spuse glumind :

— Iată cine va rupe vraja comorii de pe munte !

Un altul îi repetă spusele, apoi altul și altul.

— Cine știe dacă nu-i adevărat ?

Cîțiva săteni urcară la peșteră ca să vadă dacă bătrînul țăran mai trăiește și-l găsiră săpîndu-și ogorul, un om în putere, vesel și puternic, de parcă anii nici n-ar fi trecut peste el.

— Ce legume ! Ce flori !

— Legumele pentru hrană, florile pentru desfătarea ochilor.

— Și comoara ?

— E vrăjită. Se află în peșteră. Ca să se rupă vraja, trebuie să vină omul fără brațe.

— E mare comoara ?

— Cea mai mare comoară din lume !

Oamenii se întoarseră în sat exultînd de bucurie. De-a lungul drumului construiseră deja un proiect ca să se îmbogățească. Aveau să-i ofere femeii cu copilul ciung în brațe hrană și adăpost ; și, după ce aceștia își vor recăpăta puterile, îi vor însoți sus, pe munte, la bătrînul țăran :

— Iată-l pe omul fără brațe !

Celălalt și le tăiase, dar se născuse și crescuse cu brațe. Acesta nu. Comoara îi era deci predestinată. Simplu ca bună ziua !

Și s-au luat la întrecere care mai de care ca s-o adăpostească și s-o hrănească pe mamă și pe copilul ei. Pentru a evita nemulțumirile i certurile, aceasta mergea pe rînd de la o casă la alta. În mai puțin de-o lună, nimeni nu-i mai recunoștea pe cei doi : ea se împlinise, iar copilașul devenise grăsuliu și roz în obrăjori, o dulceață.

Sărmana femeie, care nu bănuia motivul acestor pomeni, binecuvînta ora și clipa în care pusese piciorul în

sat și nu reușea să înțeleagă de ce la mulțumirile sale, toți răspundeau :

— Noi trebuie să-ți mulțumim !

Fiecare se gîndea la partea de comoară ce avea să-i revină, pentru că stabiliseră deja să împartă comoara în părți egale : mama și fiul trebuiau să ia patru părți, așa era drept !

Ah ! dac-ar fi putut să-l facă pe copil să crească văzînd cu ochii ! Dar, din nefericire, trebuiau să aștepte să devină bărbat în toată firea, așa cum spusese bătrînul de pe munte. Și întreg satul tremura necontenit pentru sănătatea băiețelului. Ar fi fost în stare să-l crească în puf, numai să nu i se întîmple ceva. Iar dacă apărea vreo noutate, vestea trecea din gură în gură :

— A tușit !

— Îl doare burtica !

— I-a ieșit un dinte !

— Are pojar !

Și pe măsură ce creștea, grijile sporeau :

— Să nu transpiri : nu alerga !

— Nu te obosi !

— Fii atent să nu cazi !

Dacă se împiedica, se adunau în jurul lui :

— Te-ai lovit ?

— Unde te doare ?

Dar și mai rău a fost cînd băiatul a devenit un tinerel frumos. Fiecare socotea că are dreptul să-l urmărească, să-l supravegheze, să-l dojenească de parc-ar fi fost copilul său. Din fericire, el avea o fire calmă și nu-și pierdea niciodată răbdarea. Era bine primit în toate casele, îmbrăcat și spălat pe cheltuiala tuturor. Și cum tot așa se petrecuseră lucrurile încă din primii ani de viață, nu se minuna de nimic și nici n-o întreba pe maică-sa de ce ei doi au în sat o existență privilegiată.

Pe măsură ce creștea, începea să judece. Iar faptul că se vedea fără brațe, un trunchi inutil pentru sine și pentru ceilalți, îl întrista și-l consuma, încît punea pe gînduri tot satul care, tocmai din nenorocirea sa, aștepta să se îmbogățească fără muncă întrînd în stăpînirea comorii.

În fiecare casă, din zori pînă-n seară, oamenii nu făceau altceva decît să socotească cît îi va reveni fiecăruia. Bogați și săraci, stăpîni și țărani, bătrîni, femei, copii... nici o diferență, părți egale, după ce-i vor fi dat cele cuvenite mamei și fiului ei. Iar dacă aceștia vor pretinde mai mult, li se va da, desigur, fără șovăială.

Din dorința de a păstra secretul, se stabilise între toți locuitorii satului un fel de complot. Dacă oamenii din satele vecine ar fi mirosit ceva despre comoara vrăjită, și-ar fi hotărît să vină să se stabilească în satul lor... N-ar fi fost ușor să-i împiedici ; iar comoara s-ar fi împărțit în prea multe părți, așa că...! Așa că vorbeau despre comoară în șoaptă, chiar și atunci cînd erau numai între ei.

Dar tînărul devenea pe zi ce trece mai trist, iar ei nu știau ce să mai născocească pentru a-l înveseli, pentru a-l distra.

— Ce-ți lipsește, băiete ?

— Nimica.

— Atunci ? Nu zîmbești, nu mai cînți... și doar noi te iubim cu toții !

— Asta-i altceva. Nu mă plîng de nimeni.

— Atunci de ce te plîngi ?

— De soarta mea.

— Nu vorbi cu păcat ! Nu știi ce spui. Duci o viață de rege, o viață chiar mai bună decît a unui rege. Alții au grijă să-ți asigure adăpostul, să te îmbrace, să-ți dea în gură să mănînci. Ce-ai putea dori mai mult ?

— Două brațe.

— Taci din gură. Nu știi ce spui. Ar însemna să muncești ca noi, să te ardă soarele, să te ude ploaia, ar trebui uneori să suferi de foame !

— N-ar avea nici o importanță dac-aș avea brațele mele !

— Ei, asta-i ! Ai o idee fixă. Ia și mănîncă, bea, dormi și nu te mai gîndi la nimica !

Cîte un țăran îi spunea :

— Nu știu ce n-aș da să fiu eu în locul tău !

Băiatul clătina din cap și se îndepărta melancolic și taciturn. Nu prea vorbea nici cu mama-sa ; parcă-i purta

pică pentru că-l născuse fără braţe ca şi cum, sărmana, ar fi fost vina ei.

Şi se întîmplă ceea ce trebuia să se întîmple : se îmbolnăvi. Îşi pierdea mereu puterile spre groaza tuturor. Mai rămăseseră doar cîteva luni pînă să împlinească douăzeci şi unu de ani, ca să devină bărbat în toată firea, cum spusese bătrînul şi cum le repeta de fiecare dată cînd trimiteau pe cineva să-l întrebe.

Bătrînul se afla mereu acolo printre flori şi legume, sprinten şi vesel, de parcă anii n-ar fi trecut peste el.

— Numai omul fără braţe poate să rupă vraja !

Iar acest om fără braţe era în pericol să moară înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani. Toţi medicii din sat stăteau în jurul lui : îl observau, îl pipăiau, îl consultau, se sfătuiau între ei. Unul recomanda un leac, altul alt leac. Îi dădeau pastile, îl făceau să înghită băuturi de tot felul. Iar el, supunîndu-se răbdător tuturor îngrijirilor, repeta din cînd în cînd :

— Cel mai bun leac ar fi două braţe !

— Taci din gură ! Nu ştii ce spui !

Satul părea în doliu, de parcă în fiecare casă se afla un bolnav pe moarte. Se întrebau disperaţi :

— Ce face ?

— Mereu mai rău !

— Şi ce spun doctorii ?

— După cum se vede, doctorii ştiu mai puţin decît alţii.

— Ce nenorocire ar fi dac-ar muri înainte de vreme. Ce nenorocire !

Şi cînd observară o uşoară îmbunătăţire, păreau cu toţii nebuni de fericire.

— Încă o săptămînă şi vom fi mai bogaţi decît regele !

— Ce face ?

— Mai bine ! Mult mai bine !

— Încă trei zile şi am prins norocul de coadă !

În dimineaţa în care băiatul împlini în cele din urmă douăzeci şi unu de ani, bucuria oamenilor n-a mai cunoscut margini. Împuşcături în aer, dangăt de clopote, cîntece, îmbrăţişări, sărutări. Au ieşit cu toţii în stradă

și apoi s-au dus în procesiune la poarta casei unde erau găzduiți în ziua aceea mama și fiul.

Bietul băiat era uluit; mamă-sa la fel. Nu reușeau nicidecum să-și explice tot tărăboiul.

— Să mergem pe munte! La peșteră!

Și porniră ducîndu-l pe brațe, în triumf.

Copiii, deși nu știau de ce merg cu toții sus, pe munte, țopăiau și ei în fața convoiului, se dădeau peste cap; în spatele lor bărbați și femei, unele cu copii în brațe, bătrîni, mai grăbiți decît ceilalți în ciuda vîrstei înaintate. Ideea că se vor îmbogăți peste cîteva clipe le întărise picioarele, care nu prea mai aveau putere să-i țină cu o zi înainte.

Erau atît de nerăbdători să ajungă, încît puțin lipsea să nu spună că o vrajă prelungea drumul pe măsură ce ei îl străbăteau.

Cînd îl zăriră pe bătrînul care săpa și nici nu întorcea capul spre ei, deși urlau cu toții de bucurie, se opriră uimiți observînd în brazde numai legume și nici măcar o singură floare.

— Salutare, cumetre!

— Salutare, oameni buni!

Abia atunci află băiatul de ce fusese găzduit, îmbrăcat și hrănit ani la rînd cu atîta grijă. Nu fusese deci milă, ci numai interes meschin. Îi spuneau:

— Vom împărți în mod egal: dar tu și mama ta veți lua fiecare cîte două părți.

— Socoteala de-acasă nu se potrivește cu cea din tîrg!

— De ce spui asta, cumetre?

— Știu eu ce știu.

Se îngrămădiseră în fața peșterii: ar fi voit să intre toți deodată.

Dar bătrînul le ceru:

— Băiatul trebuie să intre mai întîi singur; altfel peretele peșterii rămîne închis.

Omul fără brațe pătrunse singur înăuntru.

Îl văzură cum se sprijină de perete, apoi în spatele lui se formă o spărtură din care izvorî o strălucire orbitoare. Doar o clipă; apoi peretele se închise. Omul fără brațe dispăruse înăuntru împreună cu bătrînul.

Trecură cîteva ore de așteptare neliniștită. Nimeni nu sufla o vorbă. Se priveau unul pe altul în ochi, întrebători. Mama băiatului, năucită de tot ce văzuse și auzise, privea țintă către fundul peșterii și repeta în șoaptă :

— Băiatul meu ! Băiatul meu !

Deodată peretele căzu și mulțimea năvăli în galeriile prost luminate care se adînceau în șir nesfîrșit pînă în măruntaiele muntelui.

La început, din cauza întunericului, oamenii se gîndiră că nu văd bine. Apoi dezamăgirea fu cumplită ; pereții aceia, care ar fi trebuit să fie încrustați cu aur și pietre prețioase, erau aspri, afumați, pătați din loc în loc de mușchi verde, galben roșiatic, ce nu putea înșela pe nimeni.

— Și omul fără brațe ?

— Trebuie să fie acolo, în capăt. Cu siguranță acolo se află și comoara. O fi luat-o deja în stăpînire.

Dar cu cît înaintau mai adînc cu atît dezamăgirea creștea. In ultima peșteră nici măcar mușchi pe pereți : doar stînci aspre, care țîșneau în afară, găuri adînci și pămîntul umed și alunecos...

— Dar omul fără brațe ? Dar comoara ?

— Trebuie să fie acolo... O fi luat-o deja în stăpînire.

Și atunci, chiar de jos, din punctul cel mai îndepărtat, văzură venind spre ei pe omul care își căpătase brațele. Le agita triumfător, nebun de bucurie și, cînd o zări pe maică-sa, se aruncă de gîtul ei, strîngînd-o la piept.

Erau brațele pe care vrăjitoarea le tăiase celuilalt om cu ani în urmă.

— Și comoara ? Și comoara ?

— Asta-i : două brațe bune de muncă !

Ar fi fost în stare să-i îmbrățișeze pe toți, dar ei îi întoarseră spatele rînd pe rînd.

— Atîtea cheltuieli, atîta grijă... Și iată cum s-a terminat totul !

Unii-o vor cu ceapă, alții cu-usturoi,
Cui nu îi convine să mi-o dea-napoi.

PRIGORIA

A fost odată un tinichigiu văduv, care avea două fete : cea mare, frumoasă, blondă, înaltă și sveltă, cu un aer trufaș, de parc-ar fi spus tuturor să nu se apropie de ea ; cealaltă urîțică, dar plăcută și atît de bună și de modestă încît era îndeajuns s-o vezi și s-o auzi vorbind ca s-o îndrăgești numaidecît.

Tatăl era mîndru de fata cea mare și nu-și ascundea slăbiciunea. Stătea cîtu-i ziulica de lungă în ușa dughenei sale bătînd cu ciocanul cazane, crătiți, ceaune, tigăi, pe o nicovală micuță, bine fixată în pămînt ; și în timp ce muncea, mai schimba cîte-o vorbă cu trecătorii pe care-i cunoștea și-i făcea să rîdă de glumele sale.

Cîte cineva mai curios din fire, îl întreba :

— Omule, cînd îți mărîți fetele ?

— Curînd, curînd. Pe cea mare cu un prinț, iar pe cea mică o dau cui o vrea s-o ia.

Cea mare, profitînd de dragostea tatălui, își petrecea timpul stînd cu mîinile în sîn ca să nu și le strice, frumos îmbrăcată și frumos pieptănată, plecată pe fereastră, de parc-ar fi așteptat cu adevărat un prinț ; sora ei însă trebuia să facă ordine în cămărușele lor, să pregătească prînzul și cina, să spele rufele în grădinița din fața casei, să clătească rufele spălate și, după toate astea, își îngăduia doar bucuria de a cultiva în clipele de răgaz, o brazdă mică de flori într-un colț.

Și pe cînd mătura, ștergea praful, aprindea focul în cuptor, clătea rufele sau stropea florile, cînta, cînta, cînta întruna. Avea o voce subțirică, armonioasă, care-i făcea pe trecători să se oprească și s-o asculte din drum spre ciuda surorii mai mari. Vecinii o porecliseră Prigoria tinichigiului.

Nimeni nu căta spre fudula ce stătea toată ziua la fereastră, pieptănată și dichisită, cu mîinile în sîn ; muncitorii pentru că știau că n-ar fi catadicsit niciodată să se mărite cu vreunul dintre ei ; domnii pentru că nu voiau să se înjosească luînd de soție fata unui tinichigiu și nici nu voiau să-i cînte în strună, admirîndu-i frumusețea.

Așa că anii treceau, iar tinichigiul degeaba repeta :

— Pe cea mare o mărit cu un prinț, iar pe cea mică o dau cui o vrea s-o ia.

Cîte cineva îi răspundea ca să-i facă ciudă :

— Mă tem, omule, c-or să dea în spic la tine în casă.

Și el, lovind mai vîrtos în tabla pe care-o ținea în mînă, oală, ceaun, tigaie, cazan sau ce era, îi răspundea :

— Pe cea mare o mărit cu un prinț, pe cea mică o dau cui o vrea s-o ia.

— Și-a pierdut mințile de fudulie, îl compătimeau oamenii.

În grădinița de jos creștea un piersic. De la o vreme, după ce Prigoria — și tatăl și sora mai mare o numeau așa, dar cu un ton ușor disprețuitor — începea să cînte, se auzea un fîlfîit de aripi care-o făcea să-și ridice ochii. Un pițigoi trecea pe deasupra capului său, aproape de-ai fi putut să-l atingi cu mîna ; se îndepărta, apoi se întorcea, se așeza în vîrful piersicului, începea din nou să zboare ciripind și cîntînd. Parc-ar fi vrut să imite cîntecul fetei de tinichigiu și parcă se mînia că nu poate s-o facă. Și pentru că aceasta, urmărindu-i zborul nu mai cînta, el, legănîndu-se pe o ramură, tăcea la rîndul său, așteptînd.

— Vrei să mă auzi cîntînd, frumoasă păsărică ?

Pițigoiul, cu un tril, îi răspundea : da, da !

Iar Prigoria cînta. Pasărea asculta, continuînd să se legene veselă ; și cînd fata tăcea, el încerca la rîndul său să-i imite cîntecul, deși de fiecare dată termina cu un tril de nemulțumire și-și lua zborul.

De cînd se lua la întrecere cu pițigoiul, fata abia își găsea o clipă liberă, cobora numaidecît în grădiniță și începea să cînte. Dar pițigoiul venea numai la ore fixe, de două ori pe zi, dimineața înainte de răsăritul soarelui și seara spre amurg. Cînd pleca, Prigoria se simțea mai singură decît de obicei și se mișca prin casă fără chef.

Soră-sa, care se răsfăța în pat pînă tîrziu, nu suferea să o audă cîntînd dimineața.

— Cînd ai să încetezi să mai cînți în zori ? Nu mă lași să dorm !

— Dar tu cînd ai să încetezi să dormi pînă la amiază ? Nu mă lași să cînt.

Aha ! Se obrăznicea ? Și fata cea mare se plînse tatălui.

— Își mai și bate joc de mine ! Îmi spune Prințesa.

Iar tatăl, care n-avea ochi decît pentru ea, o dojeni pe Prigoria.

— Sînt servitoarea ei, nu-i ajunge ? Eu mătur, eu șterg praful, eu spăl rufe, eu le clătesc, eu fac de mîncare ! Și apoi doar tu spuî așa : Pe cea mare o mărit cu un prinț, pe cealaltă o dau cui o vrea s-o ia ! Deci Prințesa e numele cel mai potrivit pentru ea. Lăsați-mă să-mi înec și eu necazul în cîntec !

Iar dimineața, înainte de răsăritul soarelui, cobora în grădiniță, se așeza sub piersic și începea să cînte. Imediat se auzea un filfîit de aripi ; era pițigoiul care venea ciripind, cîntînd, împrăștiind în aerul proaspăt trilurile sale. Se îndepărta, se întorcea, se așeza în vîrful piersicului legănîndu-se pe o ramură și părea că ascultă. Iar Prigoria cînta, cînta, cînta rar, de parcă i-ar fi dat o lecție și, în același timp, i-ar fi lăsat răgazul s-o învețe bine. Și cînd fata tăcea, pițigoiul reîncepea să cînte încercînd s-o imite ; de fiecare dată însă termina cu un tril de nemulțumire și-și lua zborul.

Din zi în zi se legăna pe ramuri mereu mai joase. Dar cînd Prigoria se înălța pe vîrful picioarelor și încerca să-l prindă, el zbura, fără să se arate însă prea înfricoșat și apoi revenea la locul său.

— Pițigoi, de ce nu mă lași să te prind ?

Iar pițigoiul îi răspundea cu un tril grăbit, de parc-ar fi spus :

— Asta nu !

— Pițigoi, mă iubești ?

Iar pițigoiul îi răspundea cu o cascadă de triluri vesele :

— Mult de tot ! Mult de tot !

— Pițigoi, vino pe degetul meu ; îți dau zahăr.

Și i-l arăta.

Pițigoiul se prefăcea că vine în zbor, se rotea împrejurul mîinii cu degetul arătător întins și fugea pe ramura sa, legănîndu-se și ciripind.

— Pițigoi, ești rău. N-am să mai cînt.

Tinichigiul îi striga din prăvălie :

— Prigorie, cu cine vorbești ?

— Vorbesc de una singură ! Te supără cumva ?

Așa deci ? Se obrăznicea ! Nemulțumit, tinichigiul o amenință :

— Sînt destule leacuri pentru nebune !

Urcă sus pe scări și-i spuse fetei celei mari :

— Cînd Prigoria este în grădină, ieși la fereastră în bucătărie, fără să te vadă. Vezi ce face și cu cine vorbește.

Rămase uimit a doua zi aflînd că fata vorbea cu un pițigoi.

— Prigoria și-a găsit bărbat ! își bătu joc de ea soră-sa,

— Mai bine decît o prințesă pe care n-o cere nimeni.

Tinichigiul îi dădu o palmă.

— Să nu vorbești așa de sora ta mai mare !

A doua zi, soarele urcase deja sus pe cer, dar Prigoria nici nu se ridicase din pat.

— Prigorie, trebuie să speli rufele.

— Și prințesa are două mîini ca și mine.

— Și micul dejun ? Cine-l pregătește ?

— Și prințesa are două mîini ca și mine.

Ce i se întîmplase oare, de se obrăznicise așa deodată ?

— Prigorie, te-așteaptă bărbatu-tău în grădină. Ha ! Ha ! ·

Pițigoiul cînta nerăbdător, își împrăștia în aerul proaspăt trilurile de parc-ar fi chemat pe cineva, de parc-ar fi așteptat pe cineva.

Auzind tonul batjocoritor și rîsul surorii sale, Prigoria sări din pat, spunînd :

— Oricum, nici un prinț n-a venit pînă acum să cînte pentru tine !

Și după ce se îmbrăcă, alergă la fereastra ce dădea spre grădiniță. Pițigoiul cînta cît îl țineau puterile ; zbura de jur împrejur, țopăia de pe o ramură pe alta, iar Prigoria se bucura văzîndu-l cît e de supărat. Doar îi spusese :

— Pițigoi, ești rău ! N-o să mai cînt.

Vola să se țină de cuvînt.

Dar iată că pasărea se așază pe pervaz, se lasă prinsă și mîngîiată și chiar răspunde mîngîierilor cu lovituri mici, delicate de cioc.

— Te-ai hotărît ? Acum te pun în colivie și-ai să stai mereu alături de mine.

Din ziua aceea cîntară amîndoi, împreună din zori pînă-n seară, spre marea nemulțumire și plictiseală a prințesei : Prigoria în timp ce mătura, ștergea praful, fierbea sau clătea rufele, prepara micul dejun sau cina, iar pițigoiul o acompania, din colivia sa frumoasă, ciripind ascuțit, cu o cascadă de triluri, de parcă s-ar fi luat la întrecere cine cîntă mai tare. Oamenii, care treceau pe stradă, se opreau să-i asculte :

— Bravo, fata tinichigiului ! Bravo, Prigorie !

Prințesa murea de ciudă ; iar dacă cineva îl mai întreba glumind pe tinichigiu :

— Omule, cînd ai să-ți măriți fetele ? ea răspundea grăbită, luîndu-i vorba din gura tatălui.

— Vezi-ți de grijile tale și nu te mai băga în treaba altuia !

Dar tinichigiul, încăpățînat, nu se lăsa :

— Curînd, curînd. Pe cea mare cu un prinț, iar pe cea mică o dau cui o vrea s-o ia.

— O iau eu.

— Tinichigiul se întoarse la dreapta, se întoarse la stînga, încercînd să descopere dacă nu cumva, cineva ascuns în vreun ungher al dughenei, îi răspunsese astfel.

— Cine ești tu, care vrei s-o iei ?

— Eu ! Eu ! Eu ! Eu !

Pițigoiul părea să răspundă ciripind. Să fie oare posibil așa ceva ?

— Ai auzit ? îi spuse tinichigiul fetei celei mari, care, de la o vreme, nu se mai mulțumea să stea la fereastră frumos pieptănată și dichisită, ci cobora și se așeza în ușa dughenei ca să fie văzută mai bine. Ai auzit ? Ce zici de asta ? Poate un pițigoi să răspundă așa ?

Și repetă :

— Cine ești tu ?

— Eu ! Eu ! Eu ! Eu ! cîntă pițigoiul.

La auzul trilurilor sale răsunătoare, prințesa se ridică de jos înfuriată și alergă să-l prindă și să-i sucească

gîtul. Dar numai ce atinse colivia, încercînd să-i deschidă uşiţa : Au ! Au ! Au !, degetele de la mînă i se chircirăînfrogzitor ; nu mai păreau mîinile unei făpturi omeneşti, ci ale unei creaturi monstruoase, cu unghii ascuţite şi acoperite de solzi.

Auzind-o ţipînd şi strigînd pe fata sa cea iubită, tinichigiul veni în fugă, turbat de mînie ; dar văzîndu-i mîinile atît de înfrogzitor deformate, înţepeni. Veni în fugă şi Prigoria care nu ştia nimic din cele întîmplate.

— Nenorocito ! Nenorocito ! Vezi ce-a făcut piţigoiul tău ?

— Nu-i vina mea, tată !

— Voia să mă omoare !

Prigoria însăşi se înspăimîntă cînd îl auzi vorbind pe piţigoi. Era deci o pasăre vrăjită ? Fata începuse mai de mult să bănuiască, dar acum nu mai avea nici o îndoială. Şi nu îndrăznea să se apropie de colivie, nici nu îndrăznea să-i mai vorbească piţigoiului. Mîinile zbîrcite şi acoperite de solzi ale surorii sale o întristaseră foarte tare. Fusese pedepsită pe merit pentru încercarea ei răutăcioasă ; dar Prigoria socotea că sora ei este necăjită pentru că nimeni n-o cere şi, de aceea, merită să fie iertată şi compătimită pentru că nu ştiuse să se stăpînească.

Îşi făcu deci curaj, se aplecă deasupra coliviei în care piţigoiul sălta de pe un beţişor pe altul şi murmură cu tandreţe :

— Te rog, piţigoiul meu !

Adică : — Fă să aibă mîinile la fel de albe şi de frumoase ca înainte.

Portiţa coliviei se deschise singură şi piţigoiul ieşi afară, zbură spre mîinile Prinţesei şi începu să i le ciugulească plin de gingăşie. În scurt timp, acestea redeveniră frumoase şi albe ca mai înainte.

Orgolioasa fată nu se gîndi să mulţumească nici măcar c-un semn din cap ; se întoarse cu spatele şi se aşeză la fereastră ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Căsuţa şi grădiniţa răsunară din nou de cîntecele Prigoriei şi ale piţigoiului, iar din dugheana tinichigiului se auzeau mereu loviturile de ciocan cu care acesta lucra pe mica nicovală fixată în pămînt, cazane, crătiţi, ceaune şi tigăi. Mereu bine dispus, schimba din cînd în cînd

cîte-o vorbă cu trecătorii cunoscuți ; dar dacă vreunul îl întreba : Omule, cînd îți măriți fetele ?, în loc să răspundă ca de obicei, lovea mînios cu ciocanul în obiectul pe care-l avea în mînă : oală, tigaie, ceaun sau cazan și bombănea încet că aproape nici nu se înțelegea ce spune !

— Din păcate, mă tem c-au să dea în spic în casa mea. Și vorbind se gîndea mai cu seamă la fata cea mare.

După tot ce văzuse, pițigoiul Prigoriei îl făcea să spere.

— Oare cine era pasărea aceea vrăjită ? Să fie prințul sortit fetei mai mari ? ! Văzînd-o în grădiniță pe Prigoria greșise sau se lăsase cucerit de vocea ei.

— De ce nu cînți și tu ? Cine știe, poate vine și pentru tine vreun pițigoi vrăjit.

Prințesa ridică din umeri cu dispreț și nu-i răspunse.

— Iată ce m-am gîndit : o să cumpăr o colivie și un pițigoi la fel cu pițigoiul Prigoriei, îi vom schimba și...

Prințesa nici nu-l lăsă să termine ce avea de spus, ridică din umeri cu dispreț și nu-i răspunse.

Tatăl, care-o iubea foarte mult, suferea văzînd-o atît de tristă și blestema clipa în care se apucase să răspundă oamenilor :

— Pe cea mare o mărit cu un prinț, pe cea mică o dau cui o vrea s-o ia.

Intr-o dimineață, intră în dugheana sa un tînăr cu o înfățișare necioplită, îmbrăcat țărănește, cu bocanci mari și cu ditamai pălăria de pai.

— Cumetre, ce cauți ?

— O oală și o nevastă.

— Oala, uite-o dacă vrei. Nevasta... Auzi ? Am o fată care cîntă mai frumos decît o prigorie ; dac-o vrei, ți-o dau.

— Nu cumpăr nimic pe nevăzute.

— Ți-o arăt. Ei, Prigorie !

Dar veni Prințesa.

— Asta nu-i pentru tine.

— Atunci am să vin mîine.

— Și oala ?

— Oala și nevasta, le vreau pe amîndouă deodată.

După ce țăranul plecă, Prigoria veni în fugă.

— Unde erai ? Ce făceai ?

— Îl îngrijeam pe pițigoi.

— Ți-ai pierdut norocul : un soț.

— Cel care o să fie soțul meu vine peste opt zile.

Tinichigiul și Prințesa se priviră uluiți. Iar Prințesa spuse imediat :

— O să se mărite înaintea mea ?

Se făcuse verde de ciudă.

După opt zile, țăranul se întoarse.

— Ce cauți, cumetre ?

— O oală și o nevastă.

Oala, uite-o dacă vrei. Nevasta ... Ehei ! Prigoria ! Ia-o !

În locul Prigoriei, iar veni Prințesa.

— Asta nu-i pentru mine. Mă întorc mîine.

— Așteaptă ! Iat-o pe cealaltă fată !

Țăranul murmură încet, ca un cîntec :

— O, mîini, ce pentru alții din zori de zi munciți,
Cu aur, briliante, să vă acoperiți ;
Și vol, dragi picioruțe, trudindu-vă prin casă,
Pernuțe moi, în pace, vă dea odihnă aleasă ;
Iar tu, glăscior, ce-n triluri grădina înveselești,
Vei da doar bucurie acelor ce-i înbești.

— Prigorie, mă vrei ?

— Te vreau, dacă vrea tatăl meu.

— O să mai vorbim, cumetre, după ce-o mărit pe fata cea mare.

Prințesa se uitase urît spre tatăl ei și de aceea, tinichigiul se hotărîse să răspundă așa.

— Atunci ... mă voi întoarce peste o lună.

— Și oala ?

— Oala și nevasta, le vreau pe amîndouă deodată.

Prințesa se înverzise de ciudă. Mojicul acela îndrăznise să spună : Asta nu-i pentru mine !

Între timp, Prigoria se întorsese în casă și cînta mereu ațițînd focul în sobă. Pițigoiul, care învățase deja bine cîntecul ei, o acompania și glasurile lor răsunau pe toată strada. Oamenii care treceau spuneau :

— Bravo Prigoria și pițigoiul ei !

După o lună, iată-l din nou pe tînărul țăran :

— Cumetre, ce dorești ?

— O oală și o nevastă.

— Oala, uite-o ... Nevasta ...

— Iat-o ! Mă vrei, Prigorie ?

— Te vreau, dacă vrea și tata.

— Ia-ți-o și plecați ! Dar nu-i dau nici zestre, nimic ! răspunse tinichigiul care nu mai putea răbda.

— Vreau doar colivia pițigoiului !

— Și o oală, Prigorie !

— Nimic, nici măcar o tigăiță ! spuse tinichigiul.

— Păstrează-le pe toate, oale și tigăi și ceaune și cazane ; toate-s găurite și nu fac doi bani.

Tinichigiul nu luase în seamă cuvintele țăranului. Dar, după ce Prigoria plecase alături de mirele ei, luînd cu ei colivia goală a pițigoiului, pentru că într-o dimineață pițigoiul dispăruse, tinichigiul se îngrozi. Cum voia să dea o ultimă lovitură la o oală, la o tigaie, la un ceaun sau la un cazan, lovea din greșeală atît de tare cu ciocanul încît găurea metalul. Și cu cît încerca să repare stricăciunea, cu atît gaura se lărgea mai tare. Mușteriii veneau, se uitau, vedeau și nu cumpărau ; iar dugheana bietului om își pierdu toată căutarea.

De Prigoria și de soțul ei nu se mai știa nimic. Acum tinichigiul o regreta pe fata cea mică pe care o chinuise voind să-i dea dreptate surorii sale mai mari ; casa devenise ca o cocină, deși angajase o femeie care să vadă de gospodărie. Se mînca prost la prînz, iar cina era și mai proastă ; cît despre negustorie, ce să mai vorbim, cu toate oalele, tigăile, ceaunele și cazanele găurite pe care nimeni nu voia să le cumpere.

Prințesa trăia ca mai înainte : se scula tîrziu din pat, apoi frumos pieptănată, dichisită, se așeza la fereastră sau jos, în pragul dughenei, ca să fie văzută de toată lumea. Nici nu băga de seamă că anii treceau și că ea, de atîta ciudă, se urîțea mereu.

Dar, într-o zi, era cît pe-aci să moară de necaz. Un tînăr domn trecuse pe acolo ca să cumpere mai multe obiecte din aramă. Alegea fără să le cerceteze prea bine și le punea deoparte pe cele care-i plăceau : un morman. Tinichigiului îi tremura inima în el de teamă : și dac-o să vadă găurile ? Mușteriul însă alegea fără să cerceteze prea bine ; parc-ar fi vrut să cumpere toată dugheana.

— Și pe fata asta cînd o măritățm ? Cealaltă a avut noroc să ia pe-un văr de-al regelui.

— Cu un țăran, vreți să spuneți !

— Nu. Cu un văr de-al regelui, fata mea. Cum așa ? Nu știați ?

— Și unde stau ? întrebă tinichigiul.

— Cum ? Chiar nu știați ? Mergi o zi și-o noapte și ajungi la poalele unui munte acoperit de păduri. Sus, la jumătatea urcușului este castelul vărului regelui. Deocamdată stau amîndoi acolo... Să facem socoteala, tinichigiule.

Tinichigiul, voind să fie cinstit, îi spuse :

— Înainte de a plăti, priviți cu atenție toate obiectele !

Cumpărătorul le privi, le cercetă cu atenție, le întoarse de pe o parte pe alta, nu găsi nici cea mai mică găurică.

— Pune-le deoparte ; o să trimit un servitor să le ia. Plăti și plecă.

— De ce plîngi, fata tatii ?

— Pentru că n-am noroc.

— Nu-ți pierde curajul. Cum i-a venit norocul surorii tale, o să vină și pentru tine într-o bună zi.

După cîteva săptămîni, tinichigiul văzu oprindu-se în fața dughenei sale un băietan cu haina ruptă și cu picioarele goale ; părea cam năuc.

— Ce vrei ? Cum te cheamă ?

— Mă cheamă Prințul.

Tinichigiul tresări. Fără să-l mai întrebe nimic, îl invită înăuntru, îl pofti să se așeze și alergă în sus, pe scări, la fată.

— A sosit Prințul ! E travestit ca să nu-l recunoască nimeni, cei mari fac cîteodată așa.

Înnebunită de bucurie și de orgoliu, Prințesa se ridică, se dichisi și după ce coborî scările, făcu o plecăciune adîncă :

— Bine-ai venit, Prințule !

— Aceasta e fata mea, Prințule ! spuse tinichigiul, făcînd și el la rîndul său o plecăciune și adăugînd :

— Poruncește, spune-ne ce vrei, ca și cum ai fi acasă la dumneata.

— Dați-mi o felie de pîine. N-am mîncat de ieri.

— Sigur, cum să nu !

Și trimise femeia să cumpere mîncare din belșug.

Zdrenţele lui i se părcau Prinţesei o comoară. Ea socotea că Prinţul, travestindu-se astfel, îi dădea o mare dovadă de afecţiune. Şi văzîndu-l cum înghite lacom, ca un lup, se gîndea că trebuie să-i fie foarte greu să se prefacă înfometat.

Cu cît Prinţul se minuna mai tare văzîndu-se primit şi tratat în felul acesta, cu atît tinichigiul şi fata sa se convingeau că venise pe ascuns ca s-o cunoască mai bine.

— Nu ţi-a spus nimic ? întreba tatăl.

— Nimic. Dar ţie ?

— Să mai aşteptăm.

— Să aşteptăm.

Prinţul mînca, bea, dormea şi se îngrăşa văzînd cu ochii, dar nici nu se gîndea s-o ceară pe fata tinichigiului.

Tinichigiul încerca să aducă vorba de nuntă ; dar Prinţul nu înţelegea sau se prefăcea că nu înţelege.

Mai puţin răbdătoare decît tatăl ei, fata îi spuse Prinţului într-o dimineaţă.

— Dac-ai venit să mă iei de nevastă, să ne căsătorim numaidecît !

— Ha ! Ha ! Ha !

Prinţul rîdea în hohote.

— De ce rîzi ?

— Ha ! Ha ! Ha ! Să ne căsătorim ! Aşa ? Cu zdrenţele astea ? Făceţi-mi voi o haină mai bună. Ha ! Ha ! Ha !

Prinţul rîdea ca un nebun.

Prinţesei îi părea rău că trebuie să se mărite fără trăsuri, fără mese mari întinse, ca o sărăntoacă oarecare ; dar, ca să devină în fine cu adevărat prinţesă, se resemna. Petrecerile vor urma mai tîrziu ; şi o să fie rîndul Prigoriei să crape de invidie şi de furie.

Se căsătoriră în taină. Dar după ce trecură mai multe zile şi lucrurile rămaseră neschimbate, adică băiatul mînca, bea, dormea şi se îngrăşa, fără să arate că ar avea vreo intenţie s-o conducă la palatul regal, Prinţesa nu se mai putu stăpîni :

— Dar bine, Prinţule, cînd mergem la palat ?

— Cînd poftești, dragă nevestică.

O luă de braţ şi o conduse în faţa palatului regal.

— Nu intrăm ?

— Nu putem intra, sînt soldaţi la uşă !

— Dar tu nu ești prințul ? Nu le poruncești și lor ?

— Mă numesc Prințul, dar nu sînt prinț.

— Nu ești prințul ? Vai, ticălosule !

Și se aruncă asupra lui, vrînd să-l lovească. Dar Prințul o pocni peste față pînă ce o acoperi de vînătăi. Veniră oameni, îi despărțiră. Vorbeau între ei :

— Ce s-a întîmplat ? Nimic. Fata tinichigiului se ceartă cu bărbatu-său.

Se întoarse acasă singură, pe jumătate nebună din cauza marii dezamăgiri pe care-o încerca.

— Asta-i o ticăloșie de-a surorii mele !

— Nu era prințul ?

— Nu, tată : se numea Prințul ! Ce rușine ! Ce rușine ! Trebuie să plec de-aici, că de nu mă spînzur de-o grindă !

Tatăl, care acum văzînd-o nenorocită o iubea și mai mult, încărcă toate lucrurile în două căruțe și plecară în timpul nopții.

După o noapte și-o zi de mers sosiră la poalele unui munte acoperit cu păduri. Pe drum întîlniră un vînător.

— Să nu mergeți mai departe, oameni buni. Rîul s-a revărsat și a inundat cîmpia.

— Mulțumim, vînătorule. Și unde ne-am putea adăposti ?

— Veniți cu mine.

Și-ar fi putut oare închipui că vor nimeri în castelul unde trăia ca soție fericită Prigoria și că vînătorul întîlnit era chiar prințul Pițigoi ? Dar Prigoria îi primi cu atîta bunătate încît orgolioasa Prințesă își simți inima frîntă și plînse lacrimi dulci de căință. Tinichigiul apoi nu-și mai încăpea în piele de bucurie pentru că-și regăsise fata prințesă, cum se încăpățîna s-o numească acum, deși și ea și soțul ei îi repetau necontenit :

— Sîntem tot cei pe care-i știi : Prigoria și Pițigoi.

Ce s-a mai întîmplat după aceea și de ce prințul se numea Pițigoi o să vă povestesc altă dată, dacă o să vreți să aflați. Iar astăzi, ca de obicei, vă spun :

Cu asta drumu-i deschis,
Zii-i și tu că eu ți-am zis.

CUMĂTRA FURNICĂ

A fost odată o femeie sărmană, ce trăia din munca sa. Venise într-un loc unde n-o cunoştea nimeni, luase cu chirie o cămăruţă la parter şi muncea, muncea din zori pînă-n seară, torcînd, cosînd, după cum îi cereau clienţii din jur.

Din puţinul pe care-l cîştiga, cheltuia doar o treime ca să trăiască, iar restul îl punea deoparte. Îşi ducea zilele c-o nimica toată. O felie de pîine, o bucăţică de caş sau o ceapă, şi apă din belşug, ăsta era prînzul ei ; iar cina, cam la fel : o felie de pîine, o bucăţică de caş sau o ceapă, apă din belşug şi cam atît.

De aceea vecinele o porecliseră cumătra Furnică.

În ciuda sărăciei şi a ostenelii sale, cumătra Furnică era întotdeauna veselă.

— Ce faci cu banii, cumătră Furnică ?

— Cînd s-or aduna mai mulţi, am să-mi fac din ei o omletă.

— Ei, asta-i bună ! Dar de cînd sînt banii de mîncare ?

— Atunci am să-i pun sub cloşcă să mi-i clocească.

— Asta-i bună, dar ce, banii sînt ouă ?

— Atunci am să-i semăn într-un ghiveci şi am să-i aştept să crească.

— Asta-i bună ! Dar ce, banii sînt flori ?

— Încercaţi şi-o să vedeţi ! Pînă una alta, lăsaţi-mă să torc.

Şi în timp ce torcea, cînta :

— Fusul meu, învîrte-te sprinţar,
O cămaşă de prinţesă vreau ;
Fusul meu, din răsuciri şi har,
O cămaşă de regină vreau.
Învîrte-te şi sfîrîie, fusul meu,
Leagă de picioare pe cine ştiu eu !

Vecinele, mereu curioase, reîncepeau s-o descoase :

— Şi ce faci cu banii, cumătră Furnică ?

— Cînd o să am destui o să-i dau... cui nu-i vrea.

— Cum aşa, cui nu-i vrea ?

— Atunci o să-i dau cui o să ştie să-i ia.

— Și dacă vin hoții ?

— Atunci o să le spun : dați-mi banii voștri și luați-i pe-ai mei.

— Dar dacă hoții fură înseamnă că n-au.

— Atunci... Încercați și veți vedea. Pînă una alta, lăsați-mă să cos.

Și în timp ce cosea, cînta :

— Ață, aței̦oară,
Cămașa-i o comoară !
Aței̦oară, ață,
Cămașa prinde viață.

Vecinele, mereu mai curioase, reîncepeau s-o ispitească :

— Și ce-ai să faci cu banii, cumătră Furnică ?

— Cînd o să am destui o să-mi ridic un palat.

— Un palat așa pentru un om singur-singurel ?

— Atunci... o să mă mărit, dacă-mi găsesc bărbat.

— Dar ești deja cam bătrîioară !

— Atunci... Așteptați și veți vedea. Pînă una alta, lăsați-mă să țes.

Și purtînd de colo-colo suveica pe urzeala din război, cumătra Furnică cînta :

— Zboară, suveicuță, zboară,
Dinspre zori pînă spre seară.
Țesătură de argint
Dimineț̦ile lucind ;
Țesătură de mătase
Aur serilor frumoase.
Zboară, suveicuță, zboară,
Văl să-i faci miresei dară
Și rochiță gălbioară ...

Trudea din zori pînă-n seară : torcea, cosea, țesea, după cum îi cereau oamenii, iar vocea sa răsuna pe stradă atît de dulce și limpede încît era o adevărată plăcere să stai și s-o asculți. Vecinele însă rîdeau de cîntecele ei și-i spuneau :

— Cum așa, cumătră, un fir atît de gros pentru cămășile prințesei și pentru lenjeria reginei ? Ha ! Ha ! Ha !

— Așa spune cîntecul ; nu l-am făcut eu.

— Cum așa, cumătră, pînza asta așa de aspră văl de mireasă și rochie de regină ? Ha ! Ha !

— Cum așa, cumătră, cusătura asta ? Ha ! Ha !

— Așa spune cîntecul. Nu l-am făcut eu... Dar cine rîde la urmă, rîde mai bine, dragele mele. Ha ! Ha !

Vecinele mureau de curiozitate să știe cine-i femeia asta : dar cînd o întrebau :

— De unde vii, din ce sat ?

— O, draga mea, vin din satul meu ! le răspundea ea.

— Și unde-i satul ăsta ?

— Mergi și mergi, treci peste munți, peste văi și peste cîmpii, peste rîuri, apoi treci și marea și cînd ajungi... acela-i satul meu.

Văzînd că nu reușeau să scoată nimic de la ea, o întrebau :

— Cum te cheamă, vecină ?

— Cum vreți voi să mă numiți. Toate numele mi se potrivesc, chiar și acela de cumătra Furnică.

— Și n-ai tată, mamă, rude ?

— *Rege mi-este tatăl, regină a mea mămică,*
iar eu sînt o biată bătrînică.

— Care va să zică ești prințesă ? Ha ! Ha ! Ha !

— Rîde mai bine cine rîde la urmă, dragele mele !

Vecinele, mereu mai curioase, se gîndiră s-o pună la încercare ; și-i spuseră în glumă :

— Cumătră, cînd o să pui banii sub cloșcă, te rog, pune-i și pe ăștia : sînt șapte cu toții.

— Bine, bine ; dă-i încoace.

Și-și făceau drum pe la ea ca să afle dacă cloșca îi clocea.

— Clocește, clocește, nici o grijă : peste trei zile ies puii.

Se așteptau cu toatele să rîdă pe seama vecinei lor bătrîne și glumețe ; dar, la data stabilită, iată toți puișorii, atîția cîți bănuți primise... Putea fi o glumă, desigur ; dar, după cîteva săptămîni, puișorii aveau o creastă nemaivăzută, de culoarea și de forma unui bănuț. Să rămîi cu gura căscată, nu alta ! Șapte cocoșei grăsulii, care începeau deja să strige cucurigu !

Într-o dimineață, însă, toți deodată își întind aripile, își lungesc gîtul și cucurigu ! Morți cu toții !

— Ce nenorocire, cumătră ! Cocoșeii noștri au murit ! Dar ai tăi ?

— Pe-ai mei a venit vulpea și i-a mîncat !

Vecinele ar fi vrut să-și ia înapoi cei șapte bănuți ; și amintidu-și că vecina le spusese într-o zi : O să-mi dau banii cui nu-i vrea !, se duseră la cumătra Furnică.

— Ei, cumătră ! Voiai să ne dai înapoi banii, cei șapte bănuți pentru cocoșei. Dar noi nu-i mai vrem !

Și pronunțară mai apăsat ultimele cuvinte.

— Eu ? Nici prin gînd nu-mi trece. Nu dau bani cui nu-i vrea.

— Și totuși într-o zi spuneai . . .

— Vorbele zboară-n vînt . . .

— Ai dreptate, cumătră ! spuseră vecinele scrîșnind din dinți.

Iar una dintre ele, mai rea, plănui o mare ticăloșie. Auzise de la soțul ei că peștera din vîrful muntelui folosea drept sălaș unei bande de hoți.

— Ascultă, bărbate : ne putem îmbogăți fără trudă. Du-te de-l caută pe capul bandiților și spune-i : „Vă arăt eu un loc unde puteți găsi o pradă bogată. Împărțim în mod egal. Vă prindeți ?" Și-i vei arăta casa vecinei Furnică.

— Ești nebună, femeie ?

— Iar tu ești un prost !

Femeia cea răutăcioasă insistă pînă cînd sărmanul bărbat se duse la capul bandiților.

— Bine, fie ! Dar dacă ne înșeli, vai de tine ! O să te legăm acolo, de copac. Cînd ne întoarcem cu prada, te dezlegăm și-ți dăm partea ta. Dar cine-o să ne ducă în locul acela ?

— Nevastă-mea. Se numește Gură-de-aur.

Chiar în noaptea următoare, hoții plănuiseră să dea o lovitură în palatul unui bogătaș din apropiere ; în drumul de întoarcere aveau să se abată și pe la căsuța cumetrei Furnică.

Spre amiază, femeia văzu venind un bărbat îmbrăcat țărănește :

— Tu ești Gură-de-aur ? M-a trimis soțul tău.

Vicleană, femeia înțelese, îl primi în casă și-i dădu toate lămuririle necesare.

— Dacă mă înșeli, vai de voi doi !

În dimineața aceea, cumătra Furnică, după ce spălase și albise firul tors, îl întinsese să se usuce, o parte pe acoperiș, o parte pe pervazul ferestrei și pe scări.

După miezul nopții, iată-i pe hoți încărcați cu toate minunățiile, bani, argintărie, aur, giuvaiere, furate din palatul bogătașului. Care încercă să intre în casa cumetrei pe acoperiș, care pe ușă, care pe fereastră. Dar, deodată simt că în jurul picioarelor și al mîinilor lor se răsucește ceva, care-i cuprinde strîns, legîndu-i ca o sfoară. Și cu cît încearcă să se elibereze, cu atît firul se răsucește în jurul lor ca o ființă vie.

Gură-de-aur, care stătea la pîndă și nu vedea nimic din cauza întunericului, nu înțelegea de ce hoții stau nemișcați și se apropiase tiptil.

— Ticăloșilor ! Trădători și tu și soțul tău !

Apoi se auzi vocea cumetrei Furnică :

— Vă mulțumesc, domnilor hoți ! Nu trebuia : v-ați ostenit ca să-mi aduceți atîtea lucruri prețioase. Mulțumesc, domnii mei.

Ieșea afară, lua desăgile pline lăsate de hoți într-un colț și le aducea acasă ; ieșea din nou afară, le scotocea prin buzunare și scotea monede de aur, pietre scumpe, giuvaiere, și le aducea în casă, repetînd :

— Mulțumesc, domnilor hoți !

Hoții nici nu suflau, se lăsau buzunăriți, îngroziți de firele care-i legau, înspăimîntați de ceea ce putea să urmeze. Se vedeau deja dați pe mîna judelui.

— Ai văzut, cumătră Gură-de-aur ? De-acu înainte o să-ți spună Gură-amară.

— Fie-ți milă de noi, sîntem niște hoți cumsecade, cumătră Furnică !

Erau mai mult morți decît vii. Se iveau zorile. Cumetrei Furnică i se muie inima.

— Dacă nu-i faceți nimic bărbatului ei. El, sărăcuțul, n-are nici o vină.

— Nu-i vom face nici un rău.

Văzîndu-se dezlegați, hoții se ridicară și o luară la sănătoasa, fără să se mai uite înapoi : ai fi zis că zboară. Iar Gură-de-aur, de necaz, rămase cu gura amară de parc-ar fi amestecat pelin.

Şi în înţelegere cu celelalte şase cumetre, încercă o nouă ticăloşie.

Se duse la bogătaşul ce fusese prădat :

— Vrei să-ţi găseşti lucrurile ? Ştiu eu cine-i hoaţa, dar vreau o răsplată grasă.

— O vei primi. Cine-i hoaţa ?

— Cumătra Furnică.

— Femeia aceea sărmană ? Nu se poate.

— Trimite imediat soldaţii : o să găsească toată prada.

Soldaţii se duc, scotocesc, răscolesc peste tot, dar nu găsesc nimic.

— Dacă aşa v-a spus Gură-de-aur înseamnă că prada se află în casa ei.

Soldaţii se duc şi găsesc numaidecît, la vedere, desăgile hoţilor într-un colţ, iar în sertare o sumedenie de obiecte de aur şi pietre scumpe.

Gură-de-aur fu luată şi dusă la închisoare cu cătuşe la mîini : iar gura îi devenea mereu mai amară, de parc-ar fi mîncat pelin.

După această întîmplare, au lăsat-o cu toţii în pace pe cumătra Furnică. Vecinele, mai ales cele cu puişorii, se temeau de ea.

— Trebuie să fie o vrăjitoare !

Iar ea torcea, cosea sau ţesea, cîntînd cu voie bună :

— *Fusul meu, învîrte-te sprinţar ...*

sau

— *Aţă, aţişoară ...*

sau

— *Zboară, suveicuţă, zboară ...*

şi vocea ei răsuna pe stradă, atît de limpede şi de dulce încît era o adevărată plăcere să stai şi s-o asculţi.

Celelalte vecine, care continuau să fie curioase, dar nu luaseră parte la ticăloşiile urzite împotriva ei, o întrebară :

— Şi palatul cînd începi să-l ridici, cumătră !

— Într-una din dimineţile astea, dragele mele.

— Iar bărbatul, l-ai găsit deja ?

— O să vină el, n-aveți grijă, într-una din dimineţile astea.

Palatu' de-i terminat
Vine soţul aşteptat.

— Mereu voioasă, cumătră. Ha ! Ha !

— Rîde mai bine cine rîde la urmă.

Dar nu mică le-a fost mirarea acestor cumetre cumsecade, cînd, într-o dimineaţă văzură că mica locuinţă a cumetrei Furnică se transformase în timpul nopţii într-un palat minunat mult mai mare şi mai frumos decît palatul regal.

Cumătra Furnică, cu furca-n brîu şi cu fusul în mînă, torcea în faţa monumentalei sale uşi de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

— *Fusul meu, învîrte-te sprinţar . . .*

— Cine ţi-a construit ditamai palatul, cumătră ?

— Vîntul. A venit vîntul şi a adus pietre.

— Şi apoi ?

— Vîntul a adus nisip şi var.

— Şi apoi ?

— Vîntul a adus apă.

— Şi apoi ?

— Pietre, nisip, var şi apă s-au amestecat... şi palatul s-a înălţat.

— Mereu voioasă, cumătră Furnică !

A doua zi, cumătra Furnică, aşezată în faţa uşii palatului, cosea de parcă nu se petrecuse nimic nou.

— *Aţă, aţişoară . . .*

— Eşti atît de bogată şi mai trudeşti cosînd ?

— Cine nu munceşte nu mănîncă.

— Noi să spunem asta, cumătră !

— Aparenţele sînt înşelătoare, dragele mele.

— Şi soţul ?

— E pe drum ; soseşte el curînd, într-o dimineaţă sau în alta.

— Cum aşa ? Şi ne spui asta plîngînd ?

— Fiecare îşi ştie durerea sa !

— O, biată cumătră Furnică !

Fusese mereu voioasă, hrănindu-se cu o bucăţică de pîine, o fărîmă de caş sau o ceapă şi cu apă din belşug, iar acum cînd avea asemenea palat şi-şi aştepta soţul, acum plîngea ? Este adevărat aşadar că fiecare îşi ştie durerile sale !

A doua zi, cumătra Furnică, stînd în cadrul monumentalei uşi a palatului său, ţesea ca şi cum nu se petrecuse nimica.

— *Zboară, suveicuţă, zboară ...*

— Eşti bogată şi-ţi trudeşti mîinile ţesînd ?

— Asta-i ultima pînză, dragele mele.

— Cum aşa, cumătră Furnică ?

— Pentru că vine focul şi-mi arde furca, fusul şi caierul.

— Şi apoi ?

— Vine focul şi-mi arde lenjeria şi pernuţele cusute.

— Şi apoi ?

— Vine focul şi-mi arde vălul de mireasă şi veşmintele de regină.

— Nu plînge, cumătră Furnică !

— Soarta mea fără noroc mă face să plîng.

— Dacă ai nevoie de noi, cheamă-ne, cumătră Furnică ! Sîntem sărace, dar avem inimă bună.

În timpul nopţii, vecinele auziră rafale violente şi urletul vîntului împrejurul palatului cumetrei Furnică. Uuuuu ! Uuuuu ! Ca şi cum vîntul s-ar fi învîrtit de jur împrejurul său şi-ar fi încercat să-l dărîme sau să-l ia pe sus. Nici nu îndrăzneau să iasă la geam ca să vadă ce se întîmplă. Dacă ar fi ieşit, ar fi văzut palatul luminat, toate ferestrele larg deschise şi două umbre alergînd prin camere, una după alta, purtate parcă de furia unui vînt ce urla : Auuu ! Auuu !

Nu era însă vîntul, ci un căpcăun care încerca s-o prindă pe cumătra Furnică şi nu reuşea.

Apoi, spre dimineaţă, zgomotul încetă.

Căpcăunul fugea de frica soarelui, iar palatul se întuneca cu toate ferestrele închise.

— Ai auzit, cumătră, ce vînt groaznic a bătut astă-noapte ?

— N-am auzit nimic, dragele mele.

— Cum așa ? Parc-ar fi vrut să-ți scoată palatul din temelii !

— N-am băgat de seamă. Am somnul greu.

— De ce plîngi, cumătră Furnică ?

— Îmi plîng soarta fără noroc.

— Astăzi nu mai torci, cumătră ?

— Focul mi-a ars furca, fusul și caierul.

— Astăzi nu mai coși, cumătră Furnică ?

— Focul mi-a ars lenjeria și pernuțele cusute.

— Astăzi nu mai țeși, cumătră ?

— Focul mi-a ars războiul, suveica, urzeala, vălul de mireasă și veșmintele de regină.

În noaptea următoare, căpcăunul venea iarăși la miezul nopții. Auuu !

— Vrei să fii nevasta mea, da sau nu ?

— Nu ! Nu ! Nu !

— În loc de pîine cu caș sau cu ceapă ai să te înfrupți din carne fragedă de copil ; în loc de apă, ai să bei sînge proaspăt de om tînăr sau de fată nenuntită. Vrei să fii nevasta mea ? Da sau nu ?

— Nu ! Nu ! Nu !

— Te prind și te înghit !

Dacă vecinele s-ar fi uitat pe fereastră ar fi văzut întregul palat luminat, toate ferestrele larg deschise și două umbre fugărindu-se prin camere, purtate parcă de furia vîntului.

Spre dimineață, zgomotul înceta.

— Ai auzit, cumătră Furnică, ce urlete astă-noapte ?

— N-am auzit nimic, dragele mele, am somnul greu.

— De ce plîngi, cumătră ?

— Îmi plîng soarta mea fără noroc.

— Nici necazurile și nici bucuriile nu țin multă vreme.

— Poate că aveți dreptate, dragele mele !

— Ia să vorbim de lucruri mai vesele ! Și soțul, cumătră Furnică ?

— Mai întîi trebuie să întineresc.

— Mereu voioasă, în ciuda necazurilor !

— Așteptați și-o să vedeți.

Ce să mai lungim vorba ? Nu era deloc ușor s-o scoți la capăt cu cumătra Furnică ! Punea banii la clocit și

ieșeau puișori din ei ; trăia ca o femeie nevoiașă și-și construia un palat mai mare și mai frumos decît palatul regal ; veneau hoții s-o prade și cînd colo ea îi lega și-i fura pe hoți ; își plîngea soarta fără noroc și numaidecît îi ieșea din gură o glumă. Cine să fie oare ? Și de ce spusese :

— *Regele mi-este tatăl, regină-a mea mămică,*
iar eu sînt o biată bătrînică ?!

Acuma alta : Mai întîi trebuie să întineresc ! Auzi ! O îndrăgeau, avea suflet bun, nu supăra pe nimeni, dar ce n-ar fi dat să pătrundă misterul ce-o înconjura.

Noaptea, iarăși exact la miezul nopții : Auuu ! Auuu !, căpcăunul venea ca un uragan.

— Vrei să fii nevasta mea, da sau nu ?

— Nu ! ... Da ! ... Nu ! ...

De groază, sărăcuța de ea nu mai știa ce spune.

— Da, sau nu ?

— Da, da ! Dar trebuie să mă aștepți o lună și o zi.

— O lună, o zi și o oră.

— Și mai trebuie să-mi promiți că în toată vremea asta nu te vei hrăni cu carne fragedă de copil și nici nu vei bea sînge proaspăt de om tînăr sau de fată nenuntită ; nu vei mai mînca deloc carne.

— Îți promit.

— Îmi vei aduce aici toți copiii, tinerii și fetele și ..., vom întinde masă mare în ziua nunții.

— Ah, Frumoasa mea !

Căpcăunul, enorm, urît, păros, făcea mișcări atît de stîngace din tot trupul, încercînd să-și exprime bucuria, încît cumătra Furnică nu-și putea stăpîni rîsul.

Dar se apropia dimineața și el se grăbea să plece de frica soarelui ...

— Ai auzit, cumătră, ce urlete astă-noapte ?

— N-am auzit nimic, dragele mele, am somnul greu.

— Și soțul, cumătră ?

— Mai întîi trebuie să întineresc.

— Mereu voioasă în ciuda necazurilor.

Nu era ușor s-o scoți la capăt cu cumătra asta ! O îndrăgeau, avea suflet bun, nu supăra pe nimeni ; dar ce n-ar fi dat să pătrundă misterul ce-o înconjura. Îm-

bătrînea — că doar timpul trece pentru toţi — şi ea vorbea de întinerire.

Noaptea iarăşi : Auuuu ! Auuuu ! iată căpcăunul, care-i aducea trei băieţei, trei fetiţe, un tînăr şi o fată.

— Ingraşă-i bine cu lapte şi cu orez ; într-o lună o să fie numai buni.

— Am uitat să-ţi spun : ca dar de nuntă adu-mi o furcă de argint şi un fus de aur, o cutiuţă cu ace de aur şi un ac de argint şi un război de argint cu o suveică de aur.

— Mă duc şi mă întorc numaidecît.

Într-o clipă : Auuuu ! Auuuu ! îi şi aducea darurile de nuntă cerute.

Ziua, vecinele o văzură cu uimire torcînd ca mai înainte în faţa uşii palatului.

— Oh, ce furcă frumoasă ! Ce fus frumos !

— Nişte lucruşoare de nimic, dragele mele !

Mai tîrziu :

— O, ce cutiuţă frumoasă ? O, ce suveică !

— Nişte lucruşoare de nimic, dragele mele !

— Ai musafiri ? Se aud copii care rîd, se joacă...

— Dacă vreţi un băieţel frumos sau o fetiţă drăguţă, vi-i dăruiesc.

— Cine are nevoie de guri care mănîncă ? Mereu voioasă, cumătră !

Ia te uită ! Avea acum copii de dăruit ? O înţelegeau şi mai puţin decît înainte ! Ce n-ar fi dat numai să reuşească să pătrundă misterul care-o înconjura.

A doua zi, cumătra Furnică torcea în faţa palatului şi cînta :

— *Fusul meu, învîrte-te sprinţar...*

Mai mulţi copii se adunaseră în jurul ei, privind cu gura căscată de admiraţie frumoasa furcă de argint şi strălucitorul fus de aur.

— Cumătră Furnică, de ce nu ne spui o poveste ?

— Dacă staţi cuminţi, vă spun.

— Nici nu mişcăm, cumătră Furnică.

— Deci... *A fost odată o prinţesă vanitoasă, mîndră, neascultătoare, geloasă şi rea care o adusese la disperare pe bunicuţa ei. Nu voia să facă nimic, niciodată.*

— *Nu vreau să-mi murdăresc mîinile.*

— *Dacă nu te cuminţeşti, o să vină căpcăunul şi-o să te înghită cît ai zice peşte.*

— *N-are decît să vină ; cînd o să mă fac mare, îl iau de bărbat.*

Bunica era o vrăjitoare, dintre cele care fac numai fapte bune şi, prin puterea băuturilor şi a vrăjilor o transformă astfel încît căpcăunul să n-o recunoască. Căpcăunul auzise vorbele micii nesocotite, era peste măsură de mulţumit că se va căsători cu o frumoasă prinţesă şi, de aceea, o căuta pretutindeni, pe mare şi pe uscat.

— S-a terminat ?

— Da, pentru astăzi s-a terminat !

A doua zi dimineaţă, cumătra Furnică cosea în faţa palatului : — *Aţă, aţişoară ...*

iar copiii se adunaseră iarăşi în jurul ei admirîndu-i cu gura căscată frumosul degetar de aur şi acul de argint.

— Şi povestea ? Nu ne-ai terminat-o, cumătră Furnică ?

— V-o spun, v-o spun, dacă staţi cuminţi.

— Nici nu mişcăm !

— Deci... Unde rămăsesem ? Aşa ! *Iar căpcăunul bucuros să se însoare c-o preafrumoasă prinţesă, o căuta pe mare şi pe uscat şi nu reuşea s-o găsească. Bunica voia s-o pedepsească pe nepoţica ei cea rea şi s-o facă mai bună şi, în acest scop, o transformase într-o bătrînică şi o trimisese într-un sat îndepărtat, unde n-o cunoştea nimeni, amăgindu-se cu gîndul că nici Căpcăunul n-o va găsi. Şi cum pînă la terminarea pedepsei meritate mai lipseau doar cîteva luni, bunica îi pregătise un dar minunat ...*

— Ce dar, cumătră Furnică ?

— O să vă spun altă dată.

A doua zi, cumătra Furnică stătea din nou în uşa palatului cu frumosul ei război de argint, cu suveica de aur şi ţesea :

— *Zboară, suveicuţă, zboară ...*

iar copiii, se putea altfel !, se adunaseră iarăşi în jurul

ci, admirîndu-i cu gura căscată frumosul război de argint și suveica de aur.

— Și cum se termină basmul, cumătră Furnică ?

— Basmul meu n-are sfîrșit. Deci... Unde rămăsesem ? Da ! *La minunatul dar al bunicii. Dar tocmai din cauza acestui dar, prințesa fu descoperită de Căpcăun... Și poate că va trebui să se mărite cu el...*

— Nu ! Nu ! Nu ! N-o lăsăm să se mărite cu el, cumătră Furnică !

— Dar poveștile sînt așa cum sînt, nu se pot schimba.

Copiii începură să țipe, plîngînd :

— Nu ! Nu ! Să nu se mărite, cumătră Furnică !

Copiii țipau și plîngeau, iar mamele lor rîdeau :

— Fă-le pe plac, cumătră !

— Poveștile sînt așa cum sînt și nu se pot schimba. Dar dacă mă iubiți, trebuie să mă păziți în fiecare noapte în palatul meu... Și dacă auziți că se apropie vîntul cel rău : Auuuu ! Auuuu !, luați-vă de mînă fără să vă dați drumul nici o clipă, înșirîndu-vă de la un capăt la altul al palatului... Și atunci toți copiii vor fi mulțumiți, pentru că n-am să-l mai las pe Căpcăun s-o ia de nevastă pe prințesă.

Cumătra Furnică devenea pe zi ce trecea tot mai misterioasă ; era tot mai greu de înțeles. Ce n-ar fi dat vecinele ei să afle cine este. Într-o zi, una din ele, cea mai bătrînă, spuse :

— Pun rămășag cu voi că prințesa vanitoasă, mîndră, neascultătoare, geloasă, care-o aducea la disperare pe bunicuța ei, nu este alta decît cumătra Furnică !

— Cum așa ? Cum așa ? O bătrînică harnică, robotind de-atîția ani din zori pînă-n seară, care se hrănește cu nimica toată și bea numai apă curată ! Nu se poate ! Nu se poate !

— O să vedem noi !

De cîteva nopți, bietele femei stăteau de pază la palatul cumetrei, ținîndu-se de mînă de la miezul nopții pînă-n zori. Și în fiecare noapte auzeau de departe urletul vîntului, așa cum le spusese cumătra Furnică : Auuuu ! Auuuu ! Vîntul vîjîia, dar nu îndrăznea să se apropie.

Nimeni nu înțelegea ce voia să spună. Doar cumătra Furnică auzea !

— Dă-mi înapoi băieții și fetițele ! De-o lună n-am mîncat carne de om și nu mai rezist. Dă-mi înapoi tînărul și fata ! De-o lună de zile n-am mai băut sînge de om și nu mai rezist. Auuuu ! Auuuu !

Trecuse o lună și o zi ; nu mai rămînea decît o oră. Și înainte de a trece acea oră, vecinele văzură împlinindu-se sub ochii lor o minune. În timp ce vorbea cu ele, rîzînd și glumind cu veselia ei obișnuită, cumătra Furnică începu pe neașteptate să se micșoreze, să se micșoreze, să se acopere de cute, ca și cum pielea ar fi trebuit să i se desprindă de pe trup și să lase să iasă la lumină o altă ființă. Stăteau îngrozite în jurul ei, privind, fără să aibă curaj s-o ajute, neputînd să articuleze un sunet, cînd iată, hainele și pielea cumetrei Furnică se sfîșiară și din ele ieși o fată splendidă, blondă, cu ochi albaștri, surîzătoare, ce părea că s-a trezit chiar atunci dintr-un somn îndelungat. Și în întreaga ei înfățișare și în purtări avea atîta blîndețe, atîta bunătate, atîta modestie încît înlătura orice bănuială că prințesa vanitoasă, neascultătoare și mîndră, care-o adusese la disperare pe bunicuța ei putuse să fie chiar ea, așa cum spusese bătrîna, și că pedeapsa o transformase.

— Ea era sau nu era ea ?

Povestea nu ne-o mai spune și se sfîrșește aici.

Dacă vreți să mai aflați și altele, luați-vă picioarele la spinare și mergeți în orașul unde cumătra Furnică și-a ridicat cîndva palatul, din care poate a mai rămas cîte o ruină, dacă vîntul care adusese pietre, nisip, var și apă nu l-a spulberat de tot după atîta vreme. Dar poate că faceți degeaba acest drum . . . Și apoi, dragii mei copii, nu-i niciodată bine să fii peste măsură de curios.

Drumul a rămas deschis,
Dar cu noi de mult s-a zis !

PRINCIPELE PIȚIGOI

A fost odată . . .

— Da, da, nu mi-am uitat promisiunea, copii ; un Povestitor de basme nu-și încalcă niciodată cuvîntul dat, dragii mei ! Și iată și povestea principelui Pițigoi.

Aşadar au fost odată doi tineri, un principe şi o principesă, căsătoriţi de-abia de cîţiva ani ; el era bun, milos, blînd ; ea frumoasă, dar capricioasă şi uneori orgolioasă şi crudă. Poruncea şi pretindea să fie imediat ascultată ; îşi exprima o dorinţă şi pretindea să-i fie imediat satisfăcută. Dacă vreunul dintre servitori sau dintre supuşi nu-i înţelegea bine ordinele sau le executa greşit, devenea o adevărată furie. În zadar soţul său încerca s-o îmbuneze :

— Principesă ! Principesă !

Se supăra şi pe el şi-i răspundea prin cuvinte urîte care n-aveau ce să caute în gura unei doamne de rangul său.

Odată făcuse o adevărată pasiune pentru o plantă din grădina ce înconjura castelul unde locuiau. O stropea, o curăţa de frunzele uscate ; vai şi-amar de grădinar dacă îndrăznea să arunce o frunză îngălbenită căzută pe jos.

Era o plantă ca oricare alta : dar principesei îi intrase în cap că trebuie să aibă flori şi fructe nemaivăzute şi nemaiauzite.

Într-o seară, coboară în grădină şi zăreşte printre ramuri fire de pai, cîteva pene micuţe şi un ghemotoc de cînepă. Parcă se înfăptuise o crimă.

— Ce înseamnă asta, grădinarule ?

— O pereche de păsărele îşi pregăteşte cuibul, principesă.

— Aruncă imediat totul ; nici nu vreau s-aud de cuiburi pe planta mea.

Şi grădinarul luă cele cîteva fire de pai, micuţele pene, ghemotocul de cînepă şi le aruncă.

Printre ramurile unui pom vecin mai înalt, două păsărele zburătăceau neliniştite de colo colo şi ţipau, de parc-ar fi plîns văzînd cum se risipesc cele cîteva materiale adunate pentru cuibuşorul lor.

— Sărăcuţele ! le căină grădinarul în şoaptă.

Iar a doua zi, văzîndu-le venind şi plecînd neobosite, aducînd în ciocuri fire de pai, pene, frunze uscate, ghemotoace de aţă, smocuri de lînă şi alte lucruşoare de felul ăsta, hotărîte să-şi reconstruiască cuibul în locul dinainte ales, grădinarul le compătimea în gînd :

— O să vină principesa și o să vă strice totul! Sărăcuțele de voi, pomi și ramuri vă lipseau, aici în grădină!

Dar păsărelele nu înțelegeau cuvintele lui; se duceau și veneau mereu, cu încăpățînare, fără odihnă; spre seară, cuibul era deja terminat.

Cînd principesa îl zări printre ramuri, se supără foc pe grădinar.

— Ce vină am eu? Sărăcuțele, se grăbeau să-și depună ouăle!

— Așa deci! Fac eu mîine din ele o omletă pentru pisică.

Așteptă pînă ce femela termină de ouat și îi porunci grădinarului:

— Adu-mi-le în bucătărie și strică-le cuibul!

Grădinarul se supuse cu tristețe; îi dăduseră lacrimile auzind strigătele păsărelelor care răsunau ca un plîns.

Și principesa răutăcioasă sparse cu mîna sa ouăle într-o tigăiță, adăugă caș și pîine rasă și făcu, după cum spusese, o omletă pentru pisicuța ei, ce-i era foarte dragă.

Pisica nu voia să mănînce, mieuna, se dădea înapoi. Dar cînd principesa își băgase ceva în cap nu era chip s-o faci să-și schimbe ideea.

— Nu-i e foame, îi spuse principele.

— Foame sau nu, trebuie să mănînce. Doar pentru ea am făcut omleta.

Pisoiul, apucat de ceafă și ținut cu de-a sila cu botul în tigăiță trebui să mănînce vrînd nevrînd. Dar, după ce termină ultima înghițitură: Miau! Miau! își întinse lăbuțele și muri de parc-ar fi luat otravă.

Principesa a fost impresionată de această nenorocire; pisoiul îi fusese foarte drag.

Noaptea visă un vis urît. Se trezi îngrozită:

— Ah, bărbate, de-ai ști ce-am visat!

— Ce anume, draga mea?

— Fulgi, o mulțime de fulgi care cădeau de sus din cer ca niște fulgi de zăpadă, iar eu aveam agățată de gît o tigăiță de aramă. Fulgii mă înecau, iar tigăița atîrna atît de greu... atît de greu. Asta-i cu siguranță o prevestire funestă.

— Vise de noapte, draga mea!

— Nu, nu-i adevărat. Trebuie să consultăm neapărat pe cineva care știe să tălmăcească visele.

— Bine, vom consulta. Pînă atunci însă nu te necăji așa degeaba.

Chemară o mulțime de învățați ; aceștia o ascultară gravi, cu sprîncenele încruntate, răsfoiră ditamai tomurile pe care le aduseseră cu ei. Care spunea una, care spunea alta și fiecare susținea că numai explicația sa este adevărată.

— Puneți-vă de acord, domnii mei !

Principele nu prea înțelegea cum toți fulgii aceia care cădeau din cer și tigăița agățată de gîtul soției sale puteau să însemne atîtea lucruri diferite, care se băteau cap în cap.

— Puneți-vă de acord, dragii mei !

Dar în loc să cadă de acord, învățații aceia sfîrșeau prin a se ocărî unul pe altul și ajungeau chiar să-și arunce în cap cu ditamai tomurile.

Principesa nu-și găsea liniștea.

— Trebuie să mergem să consultăm un mare vrăjitor ! Treburile sînt prea încîlcite, dacă nici unul dintre învățații aceștia nu reușesc să le explice.

— Vise de noapte, draga mea !

— Nu, principe ! De data asta sînt o spaimă îngrozitoare care-mi îngheață sufletul.

— Să-l consultăm pe vrăjitorul Barbă-de-aur. Voi trimite să-l aducă la castel.

Și trimise un om de încredere încărcat cu daruri bogate.

Vrăjitorul primi darurile, dar cînd auzi ce i se cere, răspunse supărat :

— Nu sînt servitorul nimănui.

Fie prinț sau fie sluga sa,
De vine în căruță sau în șa,
De nu vine pe jos, pe cărăruie,
Barbă-de-aur ușa nu-i descuie.

Solul se întoarse cu acest răspuns. Ca să ajungi la locuința vrăjitorului trebuia să mergi trei zile și trei nopți la rînd, prin locuri pustii, bîntuite de animale sălbatice, să străbați mărăcinișuri, păduri, cărări pericu-

loase. De multe ori solul se gîndise că nu se va mai înapoia teafăr la castel.

— Frumos, ce să spun. Ca și cum ar fi spus : nu veniți, că veniți cu siguranță degeaba.

— Nu, principe, vom merge cu orice preț !

Dacă principesa era încăpățînată în lucruri de nimic, nu-i greu să ne închipuim ce-i trecea prin minte acum, cînd era obsedată de visul său îngrozitor ! În zadar se străduia principele s-o convingă că visele n-au nici cap nici coadă.

El o iubea și văzînd-o hotărîtă să pornească într-o călătorie atît de periculoasă, simți cum încet încet îi pătrundea în inimă aceeași spaimă ce-o chinuia și pe soția sa.

Visul acela era cu siguranță o prevestire funestă !

Se hotărîră să pornească pe jos spre vrăjitorul Barbă-de-aur.

Plecară în zori și merseră toată ziulica. Principesa era atît de nerăbdătoare să afle explicația visului său încît nici nu-i păsa de oboseală și de greutățile drumului.

— Să ne odihnim puțin !

— Mai încolo, mai încolo !

Mărăcinișuri, păduri, cărări periculoase, noaptea sub cerul înstelat, fără lună, urlete de animale sălbatice, mai aproape de ei, mai departe, care-i îngrozeau și nu-i lăsau să închidă ochii.

O zi și o noapte ; și apoi iarăși, încă o zi și încă o noapte. Pe cărările acelea periculoase nu întîlneai suflet de om. Sărmanul principe nu se mai ținea pe picioare.

— Să ne odihnim puțin !

— Mai încolo, mai încolo !

În sfîrșit, în cea de-a treia zi, spre seară, iată printre copaci locuința vrăjitorului. Cu fațada înnegrită de vreme, acoperită de pete de umezeală și de mucegai verzui, cu ferestrele încețoșate de praf și de pînze de paianjen, casa îți inspira teamă.

Gata să-și dea sufletul, cu picioarele îndoindu-se sub ea de osteneală, principesa făcu un ultim efort, ajunse în fața ușii și bătu.

Vrăjitorul îi aștepta în laboratorul său.

— Ah, principesă, principesă, cît vă costă o omletă !

Se îngălbeniră amîndoi.

— Intrați, odihniți-vă și mergeți apoi la culcare. Mîine, în liniște vom vorbi despre vis.

Se îngălbeniră din nou! Vrăjitorul știa deci totul!

A doua zi, soarele urcase deja sus pe cer, dar ei încă mai dormeau. Dacă n-o trezea principele, principesa ar fi dormit pînă seara.

Vrăjitorul îi aștepta în laboratorul său.

— Ah, principesă, principesă, cît vă costă o omletă!

— De ce, vrăjitorule Barbă-de-aur?

— Oare nu știți că un cuib e lucru sfînt? Să distrugi un cuib este ca și cum ai da foc la o casă. Ați împiedicat nașterea a șase făpturi și asta așa, numai din răutate, fără nici un alt motiv. Veți fi pedepsită. Eu nu știu cum. O să vă spună zîna Barză.

— Și unde o găsim pe zîna Barză?

— Priviți acolo pe fereastră: jos, pe acoperișul acela care se vede. Aveți însă grijă să nu-i spuneți zîna Barză, ci zîna Splendoare. Fulgii și tigăița de aramă din vis sînt pedeapsa care vă așteaptă. Ah, principesă, principesă, cît vă costă o omletă!

— Mulțumim, vrăjitorule Barbă-de-aur!

Și în zorii zilei următoare porniră din nou la drum.

Merseră, merseră ei ce merseră, dar la acoperișul zînei Barză, ce li se păruse atît de apropiat de la fereastră, nici vorbă să ajungă.

Principesa nu îndrăznea nici măcar să sufle, pentru că se gîndea că soțul ei îndura totul numai și numai din cauza ei. Dar poate că toate aceste necazuri nu erau nimic față de ceea ce-i aștepta de-acum înainte. Doar vrăjitorul le repetase de atîtea ori:

— Ah, principesă, principesă, cît vă costă o omletă!

În cele din urmă ajunseră morți de oboseală.

Zîna Barză dormea pe acoperiș, sprijinindu-se într-un picior, cu capul ascuns sub o aripă.

O așteptară să se trezească. Ea își lăsă jos și celălalt picior, întinse gîtul, bătu din aripi și scoase un strigăt răgușit, ca un căscat.

— Zînă Barză, zînă Barză, ne trimite la tine vrăjitorul Barbă-de-aur.

Cuprinsă de emoție, principesa uitase s-o numească zînă Splendoare.

— *E în mare încurcătură, cin' la zîna Barză vine.*
Să vă fie învățătură !
În puf se va naște-un crin
Fiul vostru mititel, nu va fi copil defel ;
Ați făcut în tigăiță,
o omletă blestemată,
ispășirea vă așteaptă . . .

Zîna barză își desfăcu larg aripile, își întinse picioarele și zbură.

— Și acum ce ne facem ? Trebuia să-i spui zînă Splendoare !

— Să ne întoarcem la vrăjitor. El ne va sfătui.

Făcură cale întoarsă.

— Ah, Vrăjitorule ! I-am spus fără să vreau zînă Barză.

— Nu vă pierdeți curajul. Puneți să vă facă un cuib de aur și duceți-i-l în dar ; ăsta-i singurul leac, principesă.

— Vom porunci să ne facă un cuib mare de aur, spuse principele. Dar ce înseamnă cuvintele : Fiul vostru mititel, nu va fi copil . . . ? Omletă blestemată ?

— O să vă spună zîna Barză.

Se întoarseră la castel, aproape de nerecunoscut, și porunciră imediat să li se facă un cuib mare de barză cu totul și cu totul de aur. Cînd acesta fu gata, după o lună, cei doi porniră din nou la drum, de astă dată călare, și merseră direct la zîna Barză.

Zîna dormea pe acoperiș, sprijinindu-se într-un picior, cu capul ascuns sub o aripă.

O așteptară să se trezească.

— Zînă Splendoare, zînă Splendoare, ne trimite la tine vrăjitorul Barbă-de-aur.

— Eu mă numesc Barză și nu Splendoare.

Principele și principesa se priviră nedumeriți.

— Acceptați, vă rugăm, acest cuib micuț.

Zîna Barză își întinse gîtul, apucă în cioc cuibul de aur și-l așeză pe acoperiș.

— E în mare încurcătură, cin' la zîna Barză vine.
În puf se va naște-un crin
Fiul vostru mititel, nu va fi copil defel ;
Ați făcut în tigăiță,
o omletă blestemată . . .

Își deschise larg aripile, întinse picioarele și zbură.

Principele și principesa nu se așteptau la asta. Principesa nu greșise.

— Am spus zînă Splendoare, nu-i așa ?

— Da, zînă Splendoare.

— Și atunci ?

— Să ne întoarcem la vrăjitor. El ne va sfătui.

— Nu vă pierdeți curajul, le spuse vrăjitorul. Porunciți să vă facă două ouă de argint mari cît niște ouă de barză și duceți-i-le.

— Dar cum să-i spunem : zînă Barză sau zînă Splendoare ?

— Spuneți-i mereu zînă Splendoare.

După o lună se întoarseră aducînd cele două ouă de argint.

— Zînă Splendoare, zînă Splendoare, ne trimite vrăjitorul Barbă-de-aur. Primiți aceste două ouă.

Zîna Barză își întinse ciocul, apucă mai întîi un ou, apoi pe cel de-al doilea, le așeză în cuibul de aur și se cuibări peste ele, de parcă le-ar fi clocit.

— Foarte bine a făcut, cin' la zînă a venit.
În puf se va naște-un crin,
Fiul vostru mititel, nu va fi copil defel.
Ați făcut în tigăiță,
o omletă blestemată . . .

După ce voi cloci aceste două ouă, întoarceți vă la mine și veți afla.

— După cît timp să ne întoarcem ?

— Soarele răsare acum după muntele acela, veniți înapoi cînd va răsări de dincolo de colină.

Principele socoti că trebuiau să treacă pînă atunci trei luni de zile.

Și după trei luni, făcură cale întoarsă.

O găsiră pe zîna Barză cuibărită în cuibul de aur, de parcă și-ar fi clocit ouăle de argint.

— Zînă Splendoare, zînă Splendoare, explică-mi, te rog, visul dacă vrei.

— Veți avea în curînd un fiu și va fi om, dar va fi și pasăre...

— Ce nenorocire, zînă Splendoare!

— ... pînă la douăzeci de ani, principesă. Apoi va deveni un tînăr frumos, dar numai după ce-și va găsi nevasta.

— Și tigăița ce înseamnă?

— Nevastă-sa. Altceva nu mai am dreptul să vă spun.

— Dar ce pasăre va fi copilul nostru? întrebă principele.

— Ce va hotărî principesa: vrabie sau pițigoi.

— Pițigoi, zînă Splendoare.

— Pițigoi să fie, principesă. Principele Pițigoi e un nume cît se poate de frumos.

— Ce nenorocire, dragă zînă!

— S-ar fi putut întîmpla și mai rău: un cuib e lucru sfînt.

Principesa era nespus de îndurerată la gîndul că fiul ei va fi pițigoi pînă la douăzeci de ani.

Și cînd născu o frumusețe de băiat nu-i venea să-și creadă ochilor.

— Zîna Barză...

— Nu, zîna Splendoare, o corectă soțul ei.

— Zîna Splendoare a vrut să ne sperie.

— Cu atît mai bine! Dar...

— Dar?

— Eu nu m-am liniștit încă.

— Nu cobi...

— Să vedem.

Într-o dimineață, schimbînd scutecele băiețelului, principesa scoase un țipăt de groază.

Tot trupușorul lui se acoperise cu un puf gălbui, ca la puișorii de-abia ieșiți din ou. Iar băiețelul parcă slăbise puțin, se micșorase.

— Copilul meu, copilul meu!

Îi era aproape silă să-l atingă.

Din zi în zi, transformarea devenea mai evidentă. Minuțele începeau să semene cu niște aripi și se acopereau de pene; picioruşele se subțiau, iar degetele se lungeau cu gheruțe cu unghii ascuțite. Şi pe măsură ce penele îi acopereau tot trupuşorul, acesta se micşora mereu, iar năsucul şi buzele se uneau arătînd ca un cioculeț.

În mai puțin de două luni, copilul devenise cel mai frumos piţigoi ce s-a văzut vreodată.

Principele şi principesa se ruşinau să spună că fiul lor devenise piţigoi. De aceea, povestiră tuturor că l-au trimis departe, la o doică. Dar nu l-a prea crezut multă lume.

Cînd sosi şi clipa în care copilul trebuia să rostească : Tată ! Mamă !, le spuse piţigoiul pe care principesa îl ținea pe un deget şi ea simți şi teamă şi bucurie în acelaşi timp.

Nu-l mai puteau închide în colivie : voia să zboare şi el de colo colo, să se joace cu păsărelele pe ramurile copacilor din grădină.

— Nu te teme, mamă ! Nu te teme, tată !

Îşi lua zborul ; îi striga din vîrful unui pom, de pe streaşina unui acoperiş : Mamă ! Tată ! Adesea era urmat de un stol de păsărele, vrăbiuțe, pitulici, sticleți, scatii, piţigoi ca şi el. Intrau bătînd din aripioare, se urmăreau din cameră în cameră, se aşezau pe ramele tablourilor şi ale oglinzilor, pe măsuțe, pe paturi, netulburate de nimeni pentru că principele şi principesa se temeau să nu păţească vreo nenorocire şi mai mare decît aceea prin care treceau acum, ispăşind răul făcut odinioară.

Ba chiar, observînd că invazia păsărelelor se repeta zi de zi, principesa arunca ba ici, ba colo mei, mîez de pîine, firimituri, seminţe de cînepă, iarbă, foi tinere de salată tocate şi pregătise păhărele cu apă, castronaşe în care oaspeții să se poată scălda în voie.

Poate că s-ar fi distrat chiar văzîndu-se tratată cu atîta familiaritate de toate aceste păsărele care înainte vreme, la simpla lor apariție într-o cameră fugeau numaidecît, dacă ele ar fi avut puțină grijă de curățenie. Dar nu ! Ele murdăreau peste tot, cîntau, fluierau, şulerau ca şi cum s-ar fi aflat în largul cîmpiei.

— Ah ! Băiatul mamei ! Ar trebui să le atragi atenția.

— Iartă-le, mămico ; nu-și dau seama că fac rău.

In aprilie și în mai, castelul era plin de cuiburi. Nu mai rămăsese cameră în care vrăbiile, sticleții, pitulicile, pițigoii să nu-și fi făcut două sau trei cuiburi ca și cum întreg castelul ar fi fost casa lor.

Principesa le găsea pe măsuțe, pe taburete, jos în colțuri, pe dulapuri, pe scrinuri, pe canapele și pe fotolii, agățate de brațele lustrelor din saloane și salonașe, pînă și pe pînza pictată a draperiilor.

Și era un du-te vino necontenit, un piuit de păsărele abia ieșite din găoace, flămînde, cu căpșoarele ridicate și cu cioculețele deschise.

— Ah, bălatul meu !

— Cînd mă voi face mare, n-o să se mai întîmple, măicuța mea ! ...

Și deși trecuseră de-acum doisprezece ani și băiețelul vorbea deseori cu ea, sărmana principesă nu reușea încă să-și stăpînească o tresărire de spaimă.

Trecuseră doisprezece ani, lungi pentru ei ca douăsprezece veacuri !

Acum micul principe pițigoi fugea de două ori pe zi de acasă și nimeni nu știa unde se duce. Departe de casă, cu siguranță, pentru că trilurile sale nu mai răsunau prin apropiere.

— Unde te duci, băiete ?

— Mă duc să-mi caut mireasa.

— Să fie principesă, ca și tine, să nu uiți asta !

— Să fie mai curînd bună decît frumoasă. Principesă sau nu, asta n-are nici o importanță.

— Da, mamă ! Da, tată !

Pleca ; și cînd întîrzia cei doi părinți petreceau ceasuri de neliniște chinuitoare.

— Nu i s-o fi întîmplat oare vreo nenorocire ?

— Să nu cobim ...

Și cînd se întorcea :

— Unde-ai fost, băiete ?

— Ai găsit ce-ai căutat ?

— Am fost într-o sută de locuri, dar n-am găsit nimic.

— Cum așa ? Nu mai sînt principese pe lume ?

— Sînt, mamă, o mulțime, dar nu-s bune pentru mine.

— Și celelalte fete ?

— Tată, cele bune nu sînt frumoase, iar cele frumoase nu sînt bune ; vorbesc, desigur, de cele pe care le-am văzut eu. Am să mai caut, mai am timp un an întreg.

— Principesă ca și tine, să nu uiți asta.

— Și mai curînd bună decît frumoasă. Principesă sau nu, asta n-are nici o importanță.

— Da, mamă ! Da, tată !

Și pleca.

Principesa se supăra cînd principele îi spunea băiatului : Principesă sau nu, asta n-are nici o importanță !

— Cum așa, n-are nici o importanță ? Trebuie să se bălăcească în noroi ?

— Cine-a spus asta ? Mai curînd bună decît frumoasă nu înseamnă noroi, cel puțin așa cred eu.

— Ai să vezi c-o să facă vreo prostie !

— Prostii am făcut și noi, la vremea noastră.

— Aha ! Îmi reproșezi ... ?!

Și continuau să se certe pînă la întoarcerea prințului Pițigoi.

— Ai găsit ?

— N-am găsit !

— Doar nu vrei să spui că nu-s destule principese.

— Nu este aceea pe care mi-aș dori-o eu.

— Și celelalte fete ?

— Cele bune nu sînt frumoase, cele frumoase nu-s bune, vorbesc de acelea pe care le-am văzut eu, se înțelege. Am să mai caut, tată !

— Principesă ca și tine !

— Și mai curînd bună decît frumoasă. Principesă sau nu, asta n-are importanță.

— Da, tată ! Da, mamă !

Și pleca.

Într-o zi, în cele din urmă, îl văzură întorcîndu-se într-un zbor atît de grăbit încît îl crezură urmărit de o pasăre răpitoare.

Zbura prin cameră, se învîrtea de colo colo ; parcă înnebunise. A trebuit să treacă o bună bucată de vreme ca să se potolească.

— Ce ţi se întîmplă, băiete ?

— Am găsit, mamă ! Am găsit !

— O principesă ?

— O fată mai curînd bună decît frumoasă ! O voi lua pe Prigoria.

— Ah, copilul meu ! Copilul meu !

Principesa izbucni în hohote de plîns.

Cine era Prigoria ? Doar nu-şi închipuia că va rămîne piţigoi toată viaţa ?! Nenorocirea asta le mai lipsea !

— Cine este Prigoria ? întrebă principele îngrijorat.

— E fata care cîntă în grădina tinichigiului.

— E o fată deci ?

— O fată mai curînd bună decît frumoasă, cum o voiai tu.

— Şi e fiica unui tinichigiu ?

— E mai principesă decît mine care nu-s decît un piţigoi, răspunse el rîzînd.

— Ah, băiatul meu ! Băiatul meu !

Auzindu-l cum vorbeşte, principesa izbucnea într-un plîns nepotolit.

Acum principele Piţigoi pleca înaintea zorilor şi se întorcea cînd soarele nu se ridicase încă sus pe cer.

— De unde vii, băiete ?

— De la Prigoria, mamă dragă.

— Dacă mă iubeşti, las-o în pace. Prigoria nu-i pentru tine.

— Dac-ai auzi-o cîntînd, n-ai vorbi astfel.

Pleca din nou cînd soarele stătea să apună şi se întorcea înainte de a se lăsa întunericul.

— De unde vii, băiete ?

— De la Prigoria, tată.

— Şi cum cîntă Prigoria ?

— Aşa.

Dar nu reuşea să cînte cu voce omenească ; scotea triluri după triluri, apoi se oprea, se întrerupea :

— Nu, nu-i aşa !

În camera sa sau cocoţat pe o ramură din grădină, încerca prin triluri tot mai diferite, încerca mereu şi în cele din urmă, se oprea :

— Nu, nu-i aşa !

Principesa era nemîngîiată. Se gîndea :

— Dacă n-aș fi distrus cuibul, dacă n-aș fi spart ouășoarele acelea, nimic din toate astea nu s-ar fi întîmplat ! Ah, băiatul meu, băiatul meu !

Dar nici ea, nici principele nu-și aminteau că prințul Pițigoi avea să împlinească în curînd douăzeci de ani.

Într-o dimineață, credeau că zburase ca de obicei înainte de ivirea zorilor și, cum nu-l vedeau încă întorcîndu se la ora obișnuită, erau foarte neliniștiți.

— Să nu i se fi întîmplat ceva !

— Să nu cobim !

Și se așezară la fereastră privind îngrijorați spre punctul în care se ivea de obicei.

Auziră zgomote de pași în spatele lor...

Cei doi părinți crezură că înnebunesc de bucurie.

— Eu sînt, mamă ! Eu sînt, tată !

Principele nu mai era pițigoi, ci un tînăr frumos, blond ca mama sa, înalt și voinic ca tatăl său.

Sărutările și îmbrățișările nu mai conteneau.

Principesa spera că de-acum băiatul nu-și va mai aminti de Prigoria.

Dar, dimpotrivă, el își aminti numaidecît. Mama se întristă pe dată. Tatăl, mai îngăduitor, spuse :

— Dacă-i mai curînd bună decît frumoasă !

— Fata unui tinichigiu. Nici nu mă gîndesc ! Nu-s de acord !

Ca s-o liniștească, principele spuse :

— Să mergem să ne sfătuim cu vrăjitorul Barbă-de-aur.

— Ba să mergem să ne sfătuim cu zîna Barză, care știe mai multe decît el.

Se hotărîră să meargă la zîna Barză.

Dar, a doua zi dimineață, cînd se pregăteau să plece, își ridică ochii și pe cine văd ? Pe zîna Barză așezată pe un turnuleț al castelului ; cuibul de aur strălucea în soare sub ea, iar printre nuielușele care țineau loc de mărăcini, se iveau albe ouăle de argint.

— Ah, zînă Barză, noi veneam la tine !...

— E în mare încurcătură
Cine zîna Barză spune...

— Zînă Splendoare ! Zînă Splendoare ! strigă atunci principesa.

În puf s-a născut un crîn,
Fiul vostru mititel,
Care este om acum.
Tigăița-i pregătită
și omleta-i isprăvită !

Își desfăcu larg aripile, își întinse picioarele și zbură.

— Ai fi vrut un răspuns mai limpede ? întrebă principele.

Principesa își plecă fruntea îngîndurată.

— Tigăița-i pregătită, e clar, înseamnă fata tinichigiului.

— Și omleta-i isprăvită, oare ce înseamnă ?

— Înseamnă, cred eu, că totul va merge bine. Ne a lăsat cuibul de aur și ouăle de argint ; este de bun augur pentru cei doi miri.

Cum principele Pițigoi s-a însurat cu Prigoria, voi știți deja, copiii mei. Și mai știți, de asemenea, că tinichigiul și fata sa cea mare au fost găzduiți în castel și s-au bucurat de o primire frățească.

Astăzi veți mai afla cîte ceva și cele două basme vor fi complete.

Cînd principele Pițigoi îi răspundea rîzînd tatălui său : „Este mai principesă decît mine", știa el bine ce știa.

Într-una din zile, pe cînd zbura necontenit în căutarea miresei sale, principesă, cum dorea mama sa, sau o fată mai curînd bună decît frumoasă, cum îl sfătuia tatăl său, băiatul o întîlnise pe zîna Barză.

— Unde mergi, micule Pițigoi ?

— Îmi caut norocul, îmi caut o soție.

— Vino cu mine, ți-o găsesc eu.

— Principesă ?

— Principesă.

— Mai curînd bună decît frumoasă ?

— Mai curînd bună decît frumoasă ! Uite-o acolo.

Și i-o arătă pe Prigoria care cînta, spălînd rufe în grădină.

— S-ar putea să fie mai curînd bună decît frumoasă, dar principesă...

— Este principesă ca și tine, poate chiar mai mult.

— Cum așa ?

— Cînd au dat-o la doică, au schimbat-o din greșeală ; rudele ei n-au băgat de seamă. Fata tinichigiului avea un semn ca o căpșună sub braț, iar Prigoria nu-l are. Prigoria e fiică de principi. Îți ajunge cît știi !

Într-adevăr, într-o zi, la masă, principele Pițigoi îi spuse tinichigiului :

— Fata ta ar trebui să aibă un semn ca o căpșună sub braț.

— Da, așa-i ! Pare cu adevărat o căpșună.

— Dar Prigoria nu-l are.

— Nu-l are ?

Și astfel se adeveriră cele spuse de zîna Barză.

Dar acum principesei nu-i mai păsa cîtuși de puțin dacă Prigoria este sau nu fiică de tinichigiu. Ea o iubea ca pe lumina ochilor.

Se mai întîmplă cîteodată și așa.

Omletă fii blestemată,
Iar povestea terminată.

RĂDĂCINUȚĂ

A fost odată o femeie sărmană, care născuse un copil atît de mic încît în loc să-l înfeșe, trebuia să-l țină învelit în vată. Frumușel, bine proporționat, băiețelul părea mai curînd o figurină de ceară plăsmuită de îndemînarea sau de capriciul unui meșter. Neștiind cum să-l boteze, mama îl numise Rădăcinuță.

Avea deja șase luni și era înalt doar de-o șchioapă. Cînd torcea, femeia îl ținea în buzunarul șorțului și adesea băiețelul o necăjea agățînd firul sau căutînd să-i oprească fusul, fără să se teamă că este în pericol să-și rupă mînuța.

Cînd rămînea singură în casă și copilul dormea în coșulețul ce-i servea de leagăn, nefericita femeie vărsa lacrimi amare gîndindu-se la soarta micuței făpturi.

Cum își va asigura el o bucățică de pîine ? Cît avea să trăiască ea, Rădăcinuță nu va răbda de foame ; puținul

pe care-l cîștiga le va ajunge mereu amîndurora. Dar după aceea ? Și dacă va muri și ea, așa cum murise tatăl băiatului, lăsîndu-l orfan la trei luni ?

Vecinele o sfătuiau :

— Nu te necăji : e norocul lui că s-a născut așa. Poți să umbli prin sate și să-l arăți la oameni. Cine vrea să-l vadă o să-ți plătească un ban, doi bani, depinde. Ai să te îmbogățești !

Sfatul pe care i-l dădeau nu era rău, dar sărmana mamă nu se îndura să-l transforme în faptă ; i se părea o înjosire să-și poarte copilul de colo-colo, făcînd spectacol din nenorocirea lui.

Lumea povestea că în nopțile cu lună nouă, zînele sau ielele, nu știa bine cum să le spună, se adunau în pădurea vecină. Zînele, cum le numeau cei mai mulți, intrau pe gaura cheii în casele oamenilor și-i vindecau pe copiii bolnavi. Uneori însă, ca să-i pedepsească pe părinți, îi schilodeau pe copii. Dar ea n-avea de ce să se teamă că-i vor chinui băiețelul ; nu făcuse nimănui nici un rău și nici nu le defăimase vreodată.

Aștepta așadar cîteva luni, amăgindu-se cu speranța că într-o noapte sau în alta, zînele vor intra în casă și-l vor face să crească pe fiul ei. Și în fiecare seară, înainte de a adormi, le ruga :

— Zînelor, zîne bune, veniți la noi ! Băiețelul meu are atîta nevoie de voi !

Văzînd însă că zînele nu veneau, deși le ruga și le implora necontenit, sărmana femeie se hotărî ca în prima noapte cu lună nouă să se ducă în pădurea vecină, împreună cu băiețelul.

Porni deci la drum în amurg, purtîndu-și copilul adormit în buzunarul șorțului ; se înnoptase de-a binelea cînd ajunse în partea cea mai deasă a pădurii. Înainta pe pipăite, se împiedica din cînd în cînd de trunchiuri de copaci, se încurca în lăstărișuri, inima îi bătea gata să-i sară din piept la orice zgomot, la țipătul păsărilor de noapte, la foșnetul grăbit al animalelor speriate de prezența sa. Dragostea de mamă îi dădea însă curaj. Și astfel, înainte de miezul nopții, ajunse în luminișul unde, dacă este să dăm crezare oamenilor, zînele veneau să danseze

şi să se joace. Printre ramurile copacilor se zărea sus, pe cer, o seceră palidă de lună.

Scoase din buzunar copilul adormit, îl aşeză pe iarbă în mijlocul poienii şi se ascunse în spatele unor tufişuri ca să vadă ce se întîmplă.

Şi exact la miezul nopţii, o luminiţă se ivi printre copaci şi ici, colo şi dincolo şi mai departe, ca şi cum ar fi ieşit din trunchiurile arborilor ; şi iată, îmbrăcate în haine sclipitoare, încununate cu flori proaspete, zînele care se dezlănţuie, ţinîndu-se de mînă, în vîrtejul dansului, atît de uşoare, atît de sprintene, de parcă nici n-ar fi atins pămîntul cu picioruşele lor încălţate în sandale de aur.

Sărmana mamă îşi ţinea răsuflarea îngrozită că purtate de nebunia ameţitoare a dansului, zînele ar putea lovi copilul ce dormea în iarbă. Dar ele nu-l observaseră şi-şi continuau hora mereu mai vesele, mereu mai nebune. Deodată însă se opriră brusc şi începură să asculte cu atenţie :

— Cine ne vede, oloagă s-ajungă,
Cine ne-aude să rămînă ciungă !

— Ah, zînelor, preafrumoasele mele zîne, nu-s decît o mamă nefericită !

La strigătul femeii, zînele dispărură. Numai una dintre ele mai zăbovi puţin, pentru că îl lovise cu un picior pe băieţelul care se trezi şi începu să plîngă.

Zîna însă, din tînără şi frumoasă cum era, devenise o bătrînă zbîrcită şi încărunţită, care se sprijinea într-un toiag. Se aplecă, îl ridică de jos pe băiat şi murmură :

— Ohoho ! Ce carne fragedă ! Îl înghit din două îmbucături !

— Fie-ţi milă, zîna mea bună, fie-ţi milă, cruţă-l pe fiul meu ! Dacă ţi-e foame, mă ai pe mine ; dacă ţi-e sete, poţi bea sîngele meu.

Femeia ieşise din ascunzătoare, se aruncase la picioarele zînei şi încerca să-i smulgă copilul din mînă.

— Iată-mă, sînt gata, zînă bună !

Îşi dezgolea braţele şi i le oferea.

— Am vrut doar să te pun la încercare : zînele nu fac rău. Ce-ai dori pentru fiul tău ?

— Să crească și el ca și ceilalți copii.

— Îi voi da ceva mai de preț. Va crește numai de încă două șchioape, nu mai mult. Dar la nevoie își va putea lungi statura cît va dori, pînă să devină uriaș. Va fi îndeajuns să pună în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă și să sufle puternic ca într-o țeavă. După jumătate de oră se va dezumfla și va redeveni cel de mai înainte.

— Îți mulțumesc, zînă bună!

— Dar, fii atentă; nu trebuie să-și folosească niciodată acest dar ca să facă rău sau urmărind un scop meschin. Nu numai că și-ar pierde atunci puterea, dar va fi și pedepsit.

— Cum va fi pedepsit, zînă bună? E bine să știu ca să-l avertizez.

— Îi vor ieși două cocoașe, una în față, cealaltă în spate.

— Ah, bietul meu copil! Dar nu se va întîmpla niciodată așa ceva, zînă bună.

— Iată cum trebuie să facă.

Zîna luă mînuța dreaptă a lui Rădăcinuță, băgă în gură degetul său cel mare și începu să sufle.

Ca și cum ar fi fost un burduf care se umflă, Rădăcinuță crescu de două șchioape, frumos, bine proporționat: alt copil. Mama plîngea de bucurie, pentru că ea însăși îl recunoștea cu greu.

— Să nu spui nimănui ce-ai văzut și ce-ai auzit. Nici copilul tău nu trebuie să afle nimic înainte de a împlini cincisprezece ani.

— Nu va afla, zînă bună.

Biata mamă ar fi fost în stare să-i sărute picioarele de mulțumire, dar zîna, redevenind iarăși frumoasă, sclipitoare, încununată de flori, dispăru brusc din fața ei.

Femeia își ținea copilul în brațe și-l acoperea de sărutări.

— Copilașul meu, sufletul meu, ți-ai găsit norocul!

Și se așează jos pe iarbă așteptînd să se lumineze de ziuă ca să găsească drumul înapoi și să iasă din pădure.

Își închipuise că băiatul va rămîne de trei șchioape, cît crescuse cînd zîna îi suflase în degetul cel mare de la mîna dreaptă. Dar încet, încet îl simți cum i se de-

zumflă în brațe, și încă nici nu se iviseră zorii, că Rădăcinuță redevenise mititel, doar de-o șchioapă.

Pentru o clipă mama crezu că zîna își bătuse joc de ea. Puse în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă a copilului și încercă din nou să-l umfle, dar nu reuși. Imediat însă se gîndi că zînele nu fac rău nimănui și se întoarse acasă plină de speranțe, știind cu siguranță că Rădăcinuță, cînd va fi la ananghie, va putea să ajungă la o statură de uriaș.

Se apucă din nou de tors, ținîndu-și copilul în buzunarul șorțului.

Băiețelul era atît de vioi, atît de vesel încît făcea bucuria vecinelor și a copiilor lor.

— Rădăcinuță, vrei o bomboană ?

— Da, una azi și alta mîine.

Vorbea cu o voce subțirică, subțirică, de-abia îl auzeai.

— Atunci vrei două ! Ești un lacom, Rădăcinuță !

— Haide, dă-mi măcar jumătate, dar repede, haide !

— Vina s-o iei, dă-te jos din buzunar.

Și Rădăcinuță, sprinten-sprintenel încăleca peste tivul buzunarului, aluneca de-a lugul fustei și alerga după cel care-i arătase bomboana și se prefăcea acum că nu mai vrea să i-o dea.

— Bravo, Rădăcinuță ! Trăiască Rădăcinuță ! Ura !

Era o plăcere să-l vezi cum își purta la iuțeală piciorușele ; cumetrele și copiii rîdeau, băteau din palme, pînă cînd fugarul se lăsa prins și-i dădea bomboana.

— Ai văzut ? exclama triumfător Rădăcinuță, ca și cum i-ar fi luat-o cu forța.

Și cățărîndu-se sprinten pe cutele de la fusta maică-sii intra din nou în buzunarul șorțului.

Femeia îl ținea acolo de teamă să nu i-l ciugulească găinile ; era atît de micuț că păsările nu se temeau de el, iar el nu se temea niciodată de nimeni.

De cîteva ori îl lăsase liber pe stradă, iar băiețelul se făcuse nevăzut, parcă intrase în pămînt. Rădăcinuță alerga la stînga, se ascundea la dreapta, se tupila pe unde apuca și ea, neliniștită că i se putea întîmpla ceva, nu-și găsea liniștea pînă ce nu-i dădea de urmă și nu-l băga la loc în buzunar.

Dar anii treceau ; Rădăcinuță crescuse deja cu o șchioapă și jumătate și împlinise doisprezece ani.

Maică-sa nu-l mai ascundea în buzunarul de la șorț, dar voia să-l aibă mereu sub ochi. Era foarte neastîmpărat și poate puțin violent din fire, deși o palmă sau un pumn de-al său păreau mai curînd o mîngîiere. Nu era însă același lucru pentru Rădăcinuță : un brînci, un pumn, o palmă primită de la băieții cu care se juca, cînd se luau la harță, îl dădea de-a rostogolul sau îi lăsa vînătăi pe obraz. Deși băiatul avea de cele mai multe ori dreptate, biata maică-sa îl certa, îl socotea întotdeauna vinovat, și-i amenința pe ceilalți copii :

— O să vedeți voi într-o bună zi !

— Acum însă a încasat-o ; s-o păstreze sănătos ! îi răspundeau ei.

Rădăcinuță își mușca mîinile de furie.

— Mamă, de ce le-ai spus : O să vedeți voi într-o bună zi !?

— Așa o să fie, băiatul mamei ; o să-ți spună mama cînd vei împlini cincisprezece ani.

— Și cît trebuie să mai treacă pînă atunci ?

— Încă un an, băiatul meu.

Tovarășii de joacă își băteau joc de el.

— Ei, Rădăcinuță, cînd ne iei la bătaie ?

— Și ce-ai să ne faci, Rădăcinuță ?

— Am să v-arăt eu vouă, n-aveți grijă !

— Strigă mai tare, nu te auzim.

Și Rădăcinuță, cu vocea lui subțirică, subțirică, încît abia se auzea, striga din toate puterile :

— Am să v-arăt eu vouă, n-aveți grijă !

— Pînă una-alta, ai încasat-o !

Iar în dimineața cînd împlinea cincisprezece ani, mama îl luă pe genunchi (era deja înalt de trei șchioape) și-i spuse :

— Ascultă-mă bine, băiete.

Și-i povesti amănunțit tot ceea ce văzuse în noaptea aceea cu lună nouă pe care o petrecuse în pădure, în vreme ce el dormea pe iarbă în mijlocul poienii.

— Și apoi ? o întrerupse Rădăcinuță.

— Apoi zînele m-au observat și mi-au aruncat un blestem îngrozitor :

— Cine ne vede, oloagă s-ajungă,
Cine ne-aude să rămînă ciungă !

Dar eu am strigat : Ah, zînelor, preafrumoase zîne, nu-s decît o mamă nefericită. Și atunci dispărură cu toatele, iar eu am scăpat.

— Și apoi ?

Mama se grăbi să-i povestească și restul pînă ce ajunse la povața zînei :

— Să bage de seamă și să nu-și folosească darul ca să facă rău sau urmărind un scop meschin.

— Așa că n-am să mă pot răzbuna pe băieții care m-au bătut ! exclamă Rădăcinuță furios.

— E mai bine să răsplătești răul cu bine, fiul meu !

Rădăcinuță nu vedea însă lucrurile în același fel, așa că-i răspunse :

— N-am să suflu niciodată în degetul cel mare. Ce să fac cu acest dar, dacă nu pot să mă răzbun ? Și mai risc și să mă trezesc cu două cocoașe, una în față, alta în spate !

— Încearcă, băiatul meu !

— Nu, nici nu mă gîndesc !

Și n-a fost chip să-l convingă să încerce ca să vadă dacă zîna nu-i păcălise.

Dar într-o noapte se aud pe stradă țipete și plînsete. Era o noapte neagră : ploua cu găleata și bătea un vînt de-ai fi zis că voia să smulgă casele din temelii.

— Ce se petrece, mamă ?

— Cine știe ? Am să deschid fereastra ca să văd.

Și în întuneric se auzi : Ajutor ! Săriți ! Hoții ! Ne omoară !

Rădăcinuță sări jos din pătucul său, unde dormea pe două pernuțe și se îmbrăcă în grabă.

— Unde te duci, băiatul mamei ?

— Mă duc să văd ce-i cu hoții aștia !

Își puse în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă și începu să sufle. În mai puțin de un minut, devenise un om voinic.

— Le-arăt eu hoților ! Au să mă țină minte !

Maică-sa nu-l putu opri. Strigătele răsunau tot mai disperate : Ajutor ! Săriți ! Hoții ! Ne omoară !

În colțul străzii, Rădăcinuță se opri ; reîncepu să sufle în deget și, în mai puțin de un minut, devenise uriaș. Și din doi pași ajunse în fața casei de unde se auzeau strigătele de ajutor.

După cîteva clipe însă, tăcere, nu se mai auzi nimic.

Și a doua zi dimineață, pe acoperișul acelei case stăteau patru hoți legați ca niște cîrnați, palizi la față și îngroziți, nu pentru că fuseseră prinși și legați, ci mai ales din cauza înspăimîntătoarei apariții a uriașului. Un pumn spărsese o fereastră, un braț cu o mînă uriașă intrase în cameră și-i apucase pe toți patru, strîngîndu-i laolaltă ca pe nimica ; apoi îi legase împreună și-i așezase ușurel pe acoperiș, ridicîndu-i de parcă ar fi fost niște fire de paie. Și, în cele din urmă, uriașul se făcuse nevăzut.

După această faptă vitejească, Rădăcinuță se întoarse tiptil, dar nu putuse intra în casă, așa că fusese nevoit să rămînă jumătate de oră în fața ușii, așteptînd să se dezumfle.

Chiar și maică-sa, care-l aștepta la fereastră, se temuse de uriașul care întrecea cu capul său cea mai înaltă casă din împrejurimi.

— Ce-ai făcut, băiatul meu ?

— Lasă-mă să mă dezumflu și-ți povestesc eu totul.

După o jumătate de oră, Rădăcinuță devenise același omuleț de trei șchioape.

— Te-au recunoscut, băiatul meu ?

— Nici vorbă, mamă, nu m-a recunoscut nimeni și nici n-aș vrea să știe cineva de această putere pe care o am. De n-aș fi fost eu, îi jefuiau și-i omorau, bieții oameni.

— Îți pare bine c-ai făcut o faptă bună ?

— Foarte bine, mamă !

Iar mama și fiul se culcară și dormiră neîntorși pînă la amiază, a doua zi.

Prin vecini se vorbea numai de cele întîmplate peste noapte.

— Cum așa ? N-ați auzit nimic ?

— Nimic. Dar ce s-a întîmplat ?

Fiecare relata întîmplarea în felul său. Hoții voiseră să jefuiască o casă. Din întîmplare, tocmai trecea pe acolo un căpcăun care sări în ajutorul bieților oameni. Erau zece hoți. Pe șase dintre ei, căpcăunul îi înfulecase cît ai clipi ; cînd să-i devoreze și pe ultimii patru, bătu miezul nopții. Ori la miezul nopții, căpcăunii trebuie să se întoarcă în vizuina lor, așa că i-a lăsat pe acoperiș, legați, ca să nu fugă.

— Ești sigur c-a fost un căpcăun ?

— Dar cine-ar fi putut să fie ? Era un uriaș, înalt cît o clopotniță.

Una dintre vecine spuse în glumă :

— Nu-i așa, Rădăcinuță, tu erai ?

— Eu, chiar eu.

Începură cu toții să rîdă. Cine și-ar fi putut imagina că Rădăcinuță spune adevărul ?

Și ca să-și bată joc de el, copiii îi compuseră un cîntecel și începură să-l cînte în cor :

— Rădăcinuță, bot murdar,
ca un căpcăun barbar,
mînca oameni la grătar.
Iar de-i dădeai o chiftea,
jumătate înghițea și jumate arunca.
Rădăcinuță, toți o spun,
are bot de căpcăun.

La început, el s-a prefăcut că nu-i aude. Rîdea în sinea sa gîndindu-se că, dac-ar fi avut chef, după ce-ar fi suflat în deget, i-ar fi putut da cu capul de perete ca pe niște broscoi.

Maică-sa se ruga :

— Nu te pune la mintea lor, copilul meu ! Au să te lase în pace !

Dar, văzînd că nu-i ia nimeni în seamă, băiețandrii, în loc să-și vadă de treburi, mai rău se îndîrjeau. Iar seara, așteptau ca mama și fiul să meargă la culcare, se adunau sub fereastra lor și își începeau serenada :

— Rădăcinuță, bot murdar,
ca un căpcăun barbar,
mînca oameni la grătar,

Femeia ieșea la fereastră :

— Da' terminați odată, nerușinaților !

Iar Rădăcinuță, culcat în pătucul său, pe cele două pernuțe ce-i serveau de saltea, șoptea furios :

— Dacă vin la voi ! Dacă vin la voi !

Iar băieșandrii :

— ... de-i dădeai o chiflea,
jumătate înghițea și jumate arunca.

— Terminați odată ! Sau vă arunc o căldare cu apă rece în cap !

Băieșandrii se îndepărtau de fereastră, scoteau capul de după colțul străzii și reîncepeau strigînd cît îi ținea gura :

— El ne spune : îs căpcăun ;
Rădăcinuță e nebun.

O rupeau apoi la fugă. Și după două, trei seri o luau de la capăt.

Rădăcinuță simțea că nu mai poate !

Și ce credeți că hotărăște să facă într-o seară cînd cerul era acoperit de nori și toată străduța era cufundată în întuneric ? Să se ascundă în spatele ușii de la căsuța de alături și să-i aștepte pe băieșandrii ce veneau să-i cînte obișnuita serenadă.

— Te rog, băiatul mamei, să nu le faci vreun rău. Să nu uiți ! Să nu uiți !

Se gîndea desigur la cele două cocoașe.

— Lasă-mă, mamă ! Ai să vezi cum au să se potolească.

Mititel cum era, pitit în dosul ușii, în beznă, cin' să-l vadă ? Băieșandrii veniseră de astă dată mai mulți decît de obicei și, la semnalul unuia dintre ei, începură :

— Rădăcinuță, bot murdar,
mănîncă oameni la grătar.

Și Rădăcinuță, ținîndu-și în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă sufla încet, sufla mereu, pînă ce devenea ditamai uriașul. În ciuda întunericului, unul dintre băieți îl zări și dădu alarma. Voiră s-o ia la fugă, dar n-aveau pe unde pentru că Rădăcinuță, cu trupul său uriaș, le bara ieșirea din ulicioară ; apoi îl apuca pe cîte unul, îi dădea ușor o palmă peste fund și-l scotea afară.

Avea grijă să nu le facă rău! Dar ei plîngeau, țipau, urlau de spaimă. Nimeni nu mai văzuse un om atît de mare; și, pentru că la fiece palmă, ca să-i înspăimînte și mai tare, Rădăcinuță scotea cîte un mîrîit, un băiat strigă: Căpcăunul! Căpcăunul! și apoi toți ceilalți în cor începură să urle: Căpcăunul! Căpcăunul!

Maică-sa ieșise la fereastră:

— Lasă-i în pace, Rădăcinuță! Dă-le drumul!

Atunci el se dădu la o parte și-i lăsă să treacă pe toți ceilalți fără să le mai facă nimic. Deschise apoi ușa și intră în casă cu mare greutate, de-a bușilea, așteptînd să se dezumfle.

A doua zi dimineață, tot satul nu vorbea decît despre cele întîmplate. Nu mai era nici o îndoială: Rădăcinuță era căpcăunul. Doar maică-sa îl strigase de la fereastră: Lasă-i în pace, Rădăcinuță! Dă-le drumul! Iar ca să nu fie recunoscut, le apărea tuturor cu statura aceea de trei șchioape.

Mamele erau îngrozite. Înainte de a se întuneca, își închideau copiii în casă pentru că se spunea că toți căpcăunii se hrănesc cu carne fragedă. Nici ziua nu mai voiau să-i lase să se joace cu Rădăcinuță. Cît ai clipi din ochi, acesta se putea transforma în căpcăun și-i înghițea pe nemestecate.

Nu folosea la nimic că sărmanul Rădăcinuță nu făcea nimănui nici un rău. Și tot n-a folosit la nimic că în diferite împrejurări a salvat viața mai multor persoane, ca atunci cînd rîul vecin se revărsase și inundase cîmpia, izolînd satul, iar apele tulburi, învolburate cărau șire de paie, animale și oameni.

Rădăcinuță, umflîndu-se pînă ce atinsese patru metri în înălțime, cu picioarele în mijlocul apei, înșfăca deodată cîte cinci, șase oameni sau doi, trei boi și-i ducea la loc ferit, în afara oricărui pericol. Începuse cu maică-sa și nu se odihnise pînă cînd nu-i salvase pe toți cei ce se aflau în pericol.

Atunci, văzînd ce poate să facă, îl imploraseră cu lacrimi în ochi, cu brațele întinse: Rădăcinuță! Rădăcinuță! Dar nimeni nu-i fusese recunoscător, nimeni nu voia să aibă de-a face cu omulețul acela de trei șchioape care putea să devină dintr-o clipă în alta uriaș.

— Cu atît mai rău pentru ei ! spuse într-o bună zi Rădăcinuță mamei sale. Eu plec în lume să-mi caut norocul. Vreau să mă întorc bogat și să-ți ridic un palat, mamă dragă.

— Nu-mi trebuie, copilul mamei ! Eu sînt mulțumită de căsuța asta a noastră, ce vrei să fac eu cu un palat ? De unde ți-a venit ideea asta ?

— Peste un an mă întorc.

N-a fost chip să-l facă să-și schimbe hotărîrea.

— Să nu uiți ! Să nu uiți !

Sărmana femeie voia să spună : Să nu uiți de cele două cocoașe !

Rădăcinuță își luă, cum se spune, picioarele la spinare și nu se opri pînă ce nu se înnoptă. Merse așa la întîmplare : era obosit și, ca să doarmă, se întinse pe jos, în iarbă, într-o poiană.

Abia atipise, cînd cineva îl scutură de umăr, strigîndu-l :

— Ei ! Băiețele !

Desluși în lumina lunii șase mutre încruntate, șase oameni înarmați pînă-n dinți.

— Cine sînteți ? Ce vreți de la mine ?

— Sîntem Providența. Luăm de la cine are prea mult și dăm celor care n-au nimic. Haide, vino cu noi.

Rădăcinuță șovăia, dar se ridicase în picioare.

— Cîți ani ai ? întrebă unul dintre cei șase.

— Douăzeci și cinci.

Era adevărat.

— Aha ! Deci tu ești omulețul acela de trei șchioape despre care se vorbește.

— Da ! Eu sînt.

— Și dacă vrei poți să devii uriaș ?

— Și ce vă pasă ?

— Poți să te îmbogățești și-i poți îmbogăți și pe alții.

— Cum așa ?

— Venind cu noi ; să luăm de la cine are prea mult și să dăm celor care n-au nimic.

— Dar asta înseamnă să furi.

— Nu te uita la cuvinte. Haide, vino cu noi.

Rădăcinuță șovăia.

— Vei fi șeful nostru : vei porunci și vei fi ascultat. Alături de tine ne vom îmbogăți în scurt timp.

— Și-i voi putea construi un palat mamei mele ?

— Un palat mai mîndru decît al regelui.

Rădăcinuță nu mai șovăi deloc. Să iei de la cine are prea mult și să dai celor care n-au, nu i se părea o faptă rea. Și apoi gîndul că se va îmbogăți în curînd și se va putea întoarce în satul său pentru a-i ridica mamei sale un palat mai mîndru decît palatul regelui, îl făcea să-și piardă mințile.

— Ce trebuie să fac alături de voi ?

— O nimica toată. Cînd va fi momentul potrivit, vei deveni uriaș, vei întinde brațul pînă unde nici unul dintre noi nu poate ajunge, îți vei băga mîna pe o fereastră, pe un balcon, vei curăța tot ce-i de prisos într-o casă : aur, argint, pietre scumpe, lucruri de-astea care nu se mănîncă, dar cu care poți cumpăra de mîncare. Tu vei avea parte dublă. Iar restul îl vom împărți în mod egal între noi.

— Și ce-o să le dăm acelora care n-au nimic ?

— Asta-l privește pe fiecare dintre noi. Cei dintîi care n-au nimic, noi sîntem.

— Nu, asta nu-mi place. Sînt atîția oameni săraci pe lume...

— Tu ai dreptate : o să le dăm negreșit o parte și celor săraci.

Ajunseră în fața unui palat ce părea un castel. Poduri mobile, turnuri, turnulețe, barbacane.

— Haide, băiete, fă-te uriaș.

Rădăcinuță băgă în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă și începu să sufle, să sufle mereu. În cîteva clipe, ajunsese deja mai înalt decît cel mai înalt turn al castelului.

— Ia-ne unul cîte unul, pune ne pe acoperiș și apoi ne descurcăm noi.

Rădăcinuță luă trei într-o mînă, trei în altă mînă și-i depuse pe marginea acoperișului, în fața unei lucarne. Dădu un bobîrnac, sparse oblonul și hoții intrară înăuntru.

După o bucată de vreme, iată-i încărcați cu tot felul de minunății : aur, pietre prețioase, argintărie. Rădăci-

nuță îi apucă de astă dată unul cîte unul, îi puse jos și le spuse :

— Să împărțim !

— Două părți pentru tine, cîte una pentru fiecare dintre noi, iar restul pentru săraci, cei dîntîi pe care o să-i întîlnim.

Și întîlniră un bătrînel cocoșat sub povara unei legături uriașe de lemne. Rădăcinuță, care hotărîse să împartă el însuși pomenile, bägă mîna în sac :

— Ține, omul lui Dumnezeu, n-ai să mai trudești din greu.

Plecară înainte ca acesta să poată spune ceva. Mai întîlniră o femeie sărmană, îmbrăcată în zdrențe, slabă moartă, cu doi copii de mînă, mai zdrențăroși și mai slabi decît ea.

Rădăcinuță bägă mîna într-un sac :

— Ține, femeie, asta și asta pentru tine.

Mama și copiii nici n-apucară să-și revină din surpriză că Rădăcinuță și tovarășii săi dispăruseră.

Spre seară, ajunseră în alt loc.

— Tu, Rădăcinuță, cere-le adăpost în palat. Văzîndu-te atît de mic, n-au să bănuiască nimic. Cînd vor adormi cu toții, te vei umfla, ne vei deschide ușa sau o fereastră, vei întinde mîna și ne vei lua cîte doi, cîte trei, cum ai să vrei. În rest, ne privește.

A fost o pradă bogată, mai bogată decît prima dată. Își umpluseră șase saci cu aur, argintărie, pietre scumpe. Rădăcinuță coborî mai întîi sacii, apoi pe tovarășii săi ; și cum se dezumfla, trecu printr-o fereastră și sări jos.

— Să împărțim !

— Două părți pentru tine ; cîte una pentru fiecare dintre noi, iar restul celor săraci, primii pe care îi vom întîlni.

Hoții își ascunseră prada într-una din peșterile unde se refugiau în cursul zilei și apoi, cu partea rezervată celor săraci, se opriră la un colț de stradă în așteptarea primului sărac ce le va ieși în cale.

Trecu o fetiță necăjită, care plîngea :

— De ce plîngi, fată dragă ?

— Aveam două capre care ne hrăneau pe mama și pe mine ; dar lupul mi le-a mîncat pe amîndouă.

— Ține, n-ai să mai plîngi după capre.

Rădăcinuță îi dădu doi pumni de monede de aur.

Și înainte ca fata să-și vină în fire, ei erau de-acum departe.

Întîlniră un țăran care tîra de căpăstru un măgar jupuit, deșelat, plin de răni.

— Unde te duci, cumetre ?

— Mă duc să mă arunc într-o rîpă cu animalul ăsta cu tot. Atîta aveam și eu, și de trudă și de foame iată-l cum a ajuns ! Mai bine mort decît mereu chin și chin ; lăsați-mă să trec.

— Curaj, cumetre ; ține să-ți cumperi un alt măgar, un catîr, un cal dacă vrei ; să nu-ți pierzi niciodată speranța !

— Dar voi cine sînteți ?

— Noi sîntem Providența.

Și țăranul nu-și venise încă în fire, cînd ei erau de-acum departe.

— Ai văzut, Rădăcinuță ? Ce zici ? Nimeni nu ne mulțumește, nimeni nu ne este recunoscător. Mai bine să dăm de pomană fiecare pe contul nostru.

Rădăcinuță, care strînsese atîta aur, devenise cam zgîrcit ; voia mereu să aibă tot mai mult, ca să se întoarcă în sat și să-i ridice mamei sale palatul promis, mai mîndru decît palatul regelui.

Astfel că, după noi isprăvi, una mai norocoasă decît alta, spunea numaidecît :

— Să împărțim !

— Două părți pentru tine ; și cîte una pentru fiecare dintre noi. Iar celor care n-au, fiecare să le dea ce-o să creadă.

Întîlniră mereu săraci, flămînzi, schilozi, orbi ; iar Rădăcinuță, care devenise peste măsură de zgîrcit, se gîndea.

— S-aibă grijă ceilalți de ei. Eu trebuie să-i ridic mamei mele un palat mai mîndru decît al regelui

Într-o zi le spuse tovarășilor săi :

— Eu plec. Îmi iau partea mea și mă duc să-i ridic mamei mele un palat mai mîndru decît al regelui. După ce termin, ne vedem din nou.

Cei șase hoți îl rugară, îl implorară să mai rămînă cu ei măcar o lună ; mai aveau de dat trei sau patru lovituri de toată frumusețea. Dar Rădăcinuță nu se lăsă convins.

În ultima noapte în care rămase cu ei, Rădăcinuță nici nu putea să adoarmă, fericit că-și va revedea mama în curînd, mama sa despre care nu mai auzise nimic de luni de zile.

Îi spusese : Mă duc în lume să-mi caut norocul. Și se întorcea acasă bogat, nu știa nici el cît de bogat.

Noaptea, în întuneric, crezîndu-l adormit, cei șase hoți se sfătuiau în șoaptă între ei :

— Să-l lăsăm să-și ia partea sa ? Mai bine să-l omorîm acum în somn, cît e mic de trei șchioape.

— Așteptați voi, își spuse Rădăcinuță, v-arăt eu vouă. Și își băgă în gură degetul cel mare de la mîna dreaptă și începu să sufle, să sufle, să sufle ; și după ce deveni atît de mare încît să-i poată înșfăca de picioare și să-i lovească de pereți cu capul, își întinse mîna și-i apucă. Hoții începură să urle :

— Ce-ai de gînd, Rădăcinuță ?!

— Vă dau ceea ce meritați !

Îi izbi de perete de-i lăsă pe toți mai mult morți decît vii.

Își făcuse un plan :

— Am să suflu în deget, îmi încarc în spate toate bogățiile și o țin tot într-o fugă pînă în sat. Am să ajung înainte de a se lumina de ziuă.

Dar suflă, suflă, suflă, aproape că nu mai avea putere să sufle și continua să rămînă un omuleț de trei șchioape.

Imaginați-vă uimirea sa ! Își pierduse darul de a crește și de a deveni uriaș. Dar încă nu înțelegea din ce cauză. Cu ce greșise ? Luase de la cei ce aveau prea mult și le dăduse celor care n-aveau. Oare nu așa spuneau tovarășii săi ?

Se luminase de ziuă ; cei șase hoți zăceau într-un lac de sînge, nu dădeau nici un semn de viață. Rădăcinuță luă cît putu duce și se îndreptă spre sat, gîndindu-se că va reveni de mai multe ori în peșteră ca să-și ia măcar partea sa.

Acasă bătu în ușă.:

— Deschide, mamă ; eu sînt, Rădăcinuță !

Sărmana femeie scoase un strigăt de bucurie și alergă să-i deschidă. Dar se dădu înapoi, îngrozită.

— Ah, Rădăcinuță, ce-ai făcut ?

Rădăcinuță nu băgase de seamă că-i crescuseră două cocoașe, una în față și alta în spate. Așa mărunțel cum era, cu două cocoașe, părea un adevărat monstru.

— Nu contează, mamă, spuse el. Am atîția bani că pot să-ți fac un palat mai mîndru decît palatul regelui.

Deschise sacul în care își pusese lucrurile cele mai rare și mai valoroase din partea ce i se cuvenise, dar găsi înăuntru doar cochilii goale de melc.

De-abia atunci înțelese că greșise întovărășindu-se cu hoții, se căi pentru că se lăsase ademenit de vorbele lor și că încet-încet devenise mai rău decît ei. Dar nu mai exista nici un leac pentru el. Și trebui să-și poarte cele două cocoașe, una în față și cealaltă în spate, toată viața.

Drumu-i lung, frunza-ngustuță,
Asta e povestea cu Rădăcinuță.

LĂCUSTA

Au fost odată doi cărbunari, soț și soție, care trăiau în adîncul pădurii, într-o colibă de lemn. El dobora copacii și-i tăia în bucăți, iar nevastă-sa aduna lemnele, le ducea la locul stabilit, le stivuia, le lega strîns cu nuiele și așeza deasupra lor o blană subțire de lemn pe care se sprijinea un strat de mușchi. Soțul o ajuta să deschidă o hoarnă în partea de sus a stivei și cîteva găuri ici și colo prin care să tragă aer și, în cele din urmă, îi dădea foc.

Munceau așa mereu, cît era anul de lung, mulțumiți să-și cîștige cinstit pîinea cea de toate zilele. Ar fi fost cu adevărat fericiți dac-ar fi avut un copil.

Și-n vreme ce stiva de lemne ardea, ei se întindeau pe iarbă și începeau să viseze :

— Cînd o s-avem un băiat...
— Sau o fetiță...
— Tu o să ai nevoie de cineva să te-ajute.
— Iar tu vei rămîne în oraș, la prăvălie.
— Tu vei aduce cărbunii...
— Și tu îi vei vinde...
— De-o fi băiat, îl vom învăța altă meserie.
— De-o fi fată...

Cărbunea, cărbunăreasă,
Sub zgură, ai piele fină.
Din lemne și din cărbuni,
Vei avea zestre frumoasă ;
Și vei fi ca o regină !
Cărbunea, cărbunăreasă !

Femeia cînta ; cuvintele erau pline de speranță, dar melodia suna trist. Iar bărbatul îi răspundea :

Cărbunel, sau cărbunar,
Din cenușă scîntei sar.
Din lemne și din cărbuni,
Vei avea zestre frumoasă,
Și-o prințesă de mireasă.

Cuvintele păreau pline de speranță, dar melodia era tristă.

Din cînd în cînd, se ridica să observe cum arde focul și spunea :

— Ce dar îmi aduci, bărbate ?
— Ia ghicește, nevastă !
— O rochie de muselină ?
— Nici vorbă !
— O pulpă de berbec ?
— Nici vorbă !
— Haide, arată-mi ! Ce o fi oare de-l așezi cu atîta grijă ?
— Ți-am adus un băiețel.

— Din cîrpe ?

— Ba din carne și oase. Ia te uită la el !

Era, într-adevăr, un băiețel frumos, roz la față, cu păr blond, care dormea adînc, învelit în scutece fine, tivite cu broderii.

— Și cine ți l-a dat ?

— L-am găsit în iarbă, pe marginea unui șanț.

— O să fie norocul nostru.

— O să-l iubim ca pe copilul nostru.

— Dar cine-o să-l alăpteze ?

— O să cumpărăm o capră.

In scurtă vreme, capra se atașă de copil în asemenea măsură încît îi dădea să mănînce mai bine decît o doică. Femeia punea copilul jos, pe o pătură de lînă, iar capra, numai ce-l auzea scîncind, venea în fugă și-și alegea poziția cea mai comodă pentru copilul care sugea.

Celor doi soți li se părea că trăiesc o adevărată minune și văzînd băiețelul care creștea sănătos, vioi și frumos, își repetau în fiecare zi :

— O să fie norocul nostru !

Pentru că trebuia acum să aibă grijă de copil, femeia nu mai putea să-și ajute bărbatul, stivuind lemnele, legîndu-le strîns cu nuiele și apoi, așezînd deasupra lor o blană subțire de lemn pe care se sprijinea un strat de mușchi. Pentru aceste treburi angajaseră un băietan.

Copilul crescuse și devenise un ștrengar nemaipomenit. Alerga, se cățăra prin copaci, nu se potolea nici o clipă. Sărea de colo pînă colo ca o lăcustă și de aceea îl și botezaseră Lăcustă.

Și pe măsură ce creștea devenea tot mai neastîmpărat.

— Unde este Lăcustă ?

— Parcă era pe-aici.

— N-ai grijă de el așa cum trebuie !

— Ba tu îl strici, îl alinți toată ziulica !

— E-așa de bun.

— Și uneori e-atît de caraghios !

— Am să dau foc la stivă.

— Ei ! Ei ! Încetișor, sînt aici !

Unde credeți că se cuibărise dumnealui ? În vîrful stivei, în horn.

Sau alteori se ţinea de capul argatului şi-i făcea tot felul de farse : îi ascundea ghetele în grămezile de cărbune ; îi lua cămaşa sau pantalonii şi le agăţa în vîrful unui copac, unde nimeni altul nu se putea căţăra. Şi după ce-l lăsa să înnebunească tot căutînd, striga :

— Ia te uită ! Au ridicat un steag acolo sus !

Cămaşa flutura în vînt ca un steag.

— Ia te uită ! Colo sus, o sperietoare pentru vrăbii !

Pantalonii stăteau prinşi de două ramuri.

Iar cărbunarii de-abia se ţineau să nu rîdă şi nu reuşeau să-l certe niciodată.

Şi înainte de a se căţăra pînă sus, ca să-i aducă înapoi argatului cămaşa şi pantalonii, Lăcustă se lăsa rugat de toţi trei.

Femeia îl spăla de două, de trei ori pe zi ; dar Lăcustă se înnegrea iarăşi pe mîini şi pe faţă şi arăta mai rău decît un mic cărbunar.

Şi dacă tatăl sau mama — nu ştia că nu este copilul lor — îl certau, Lăcustă făcea tot felul de mutre, gesticula atît de ciudat, strîmbîndu-şi gura, holbîndu-şi ochii, scoţînd limba afară, încît nu era chip să rămîi serios ; totul se termina cu hohote de rîs. Rîdea şi argatul cărbunar.

— E distracţia noastră ; să-i dăm pace !

— Mititelul, cu ce să se joace şi el !

— Ia şi mănîncă. Stai cuminte măcar cît mănînci.

Lăcustă îşi lua felia de pîine cu caş sau cu ceapă şi începea să mestece în silă, de parcă nici nu i-ar fi fost foame. Dar deodată sărea ca o lăcustă ce era şi într-o clipită, iată-l în vîrful unui stejar legănîndu-se pe o ramură atît de subţire că te miri că nu se rupe sub greutatea lui.

— Da, aici mai merge să mănînci !

Lua îmbucături mari, plescăind din buze cu zgomot, ca să le arate şi celorlalţi cu cîtă poftă se ospăta.

— Dă-te jos ! Ai să cazi !

— Pînă una-alta trag un pui de somn !

Se întindea printre ramuri, îşi încrucişa picioarele şi, agăţîndu-se bine cu mîinile, adormea. Iar biata femeie îl veghea îngrozită jos, la poalele copacului. Cînd cobora,

îl lua de o mînă, ar fi vrut să-l certe, dar Lăcustă se scuza cu o mică strîmbătură și dorința de a-l certa se topea într-un hohot de rîs.

Se întîmplă că într-o zi trecu pe acolo regele cu doi curteni din suita sa. Se rătăciseră prin pădure. Văzîndu-i pe cei doi cărbunari care tocmai voiau să aprindă stiva de lemne, coborî de pe cal și hotărî să asiste și el la întreaga operație.

Regele era trist, întunecat la față, nu scotea o vorbă.

Cei doi curteni tăceau și ei în vreme ce cărbunarul aprindea stiva.

Bărbatul și femeia înțeleseră imediat că musafirii lor bine îmbrăcați, călare pe cai frumoși, trebuie să fie oameni de seamă ; de aceea, femeia se ținea deoparte și-l apucase strîns de mînă pe Lăcustă ca să-l împiedice să facă vreo trăsnaie.

Dar Lăcustă îi scapă la un moment dat din mînă, se înțepenește bine pe picioare și, cu mîinile la spate, se proțăpește în fața regelui și începe să-l măsoare din cap pînă-n picioare.

— Tu nu ești cărbunar, nu-i așa ? Dar atunci de ce ești așa negru la față ?

Regele întinse o mînă ca să-l mîngîie.

Lăcustă își lungi fața, scoase limba, holbă ochii și-și suci gîtul la dreapta și la stînga.

Un surîs ușor se ivi pe buzele regelui, dar dispăru aproape imediat.

— Îmi dai și mie bastonul ăla strălucitor pe care-l ții la șold ?

Se uita la sabie. Lăcustă nu mai văzuse niciodată o sabie, nu știa ce nume are și nici la ce folosește.

Regele scoase sabia din teacă și i-o arătă ca să-l convingă că nu este un baston.

— E un cuțit !? Prea lung ca să tai pîine cu el ! Nu-i bun de nimic. Ia te uită ce cuțit am eu : costă doar doi bani.

Își scoase cuțitașul din buzunar, îl deschise și începu să schițeze niște gesturi de parcă tăia o felie, două, trei felii de pîine ; își însoțea gesturile cu strîmbături de-ale gurii, ale feței, își dădea ochii peste cap, scotea limba de

mai multe ori, că regele surîse și întinse iarăși mîna ca să-l mîngîie.

Biata femeie stătea ca pe ghimpi și-i făcea mereu semn să înceteze, amenințîndu-l cu bătaia.

Iar el parcă i-ar fi spus : Dă-i înainte !

— E-al tău calul acela alb ? Mi-l dai mie ?

Și fără să aștepte răspunsul regelui, Lăcustă sărise deja în șa și lovea cu călcîiele în animalul legat cu hățurile de un trunchi de copac. Calul, obișnuit să asculte de imboldul pintenilor, nu lua în seamă loviturile băiatului și-și vedea de treabă. Lăcustă se înfuria tot mai tare și striga : Haide ! Dii ! Dii ! Iar gesturile sale erau atît de dezordonate, atît de caraghioase, încît regele, în ciuda gravității și a proastei sale dispoziții, fu cuprins de hohote nebunești de rîs ; nici nu mai ținea minte de cînd nu mai rîsese așa.

Cînd se potoli și putu să vorbească din nou, le spuse celor doi cărbunari :

— Dați-mi mie băiatul ăsta. Îl iau cu mine. Fac din el un om mare.

— Nici regelui în persoană nu i l-a mda ! răspunseră într-un glas cei doi soți. L-am hrănit cu sîngele nostru.

— Nu-i adevărat ! strigă Lăcustă. Doar ei singuri mi-au spus că m-a alăptat o capră.

Regele fu cuprins din nou de hohote de rîs. Cînd se potoli și putu iarăși să vorbească, le spuse :

— Am să vă răsplătesc. Copilul ăsta a fost pentru mine cel mai mare medic din lume : m-a făcut să rîd și nu mai rîsesem de ani și ani de zile. Veniți să locuiți la palat. Eu sînt regele.

Uluiți, cărbunarul și femeia sa începură să se scuze :

— Iertați-ne, maiestate, cine-ar fi putut bănui !

Dar totul se termină cu hohote de rîs pentru că Lăcustă se dăduse jos din șa și se aruncase la picioarele regelui, repetînd spusele părinților săi, în timp ce-și dădea ochii peste cap, scotea limba, se bătea cu pumnii în piept :

— Iertare, maiestate ! Cine-ar fi putut bănui ?

Așa că Lăcustă și cei doi cărbunari, soț și soție, se mutară în palatul regal : părinții într-un apartament la parter, care avea și-o grădiniță, iar Lăcustă într-o cameră

alături de camera regelui, care nu voia să se despartă deloc de el, chiar și atunci cînd ținea sfat cu miniștrii.

Croitorul curții îi cususe o hăinuță frumoasă de paj, iar cizmarul îi lucrase o pereche de cizmulițe. Dar Lăcustă nu se simțea prea bine în ele, de parcă hainele și cizmulițele nu l-ar fi lăsat să se miște în voie.

Uneori regele îl căuta prin sălile palatului, dar nu reușea să-l găsească. Umbla de ici-colo, striga și în cele din urmă îl descoperea pe o terasă, îmbrăcat în vechile lui zdrențe, desculț, alergînd de colo-colo, țopăind, făcînd tumbe și strîmbîndu-se caraghios... Și cum îl căuta pentru că voia să se distreze, îl lăsa în pace și rîdea, rîdea...!

În altă zi, iarăși îl caută, îl strigă: Lăcustă dispăruse. Rătăcea prin grădină, călca peste straturi, rupea ramuri de copaci de care se agăța sărind în sus, își făcea ferfeniță hăinuțele de paj, își strica încălțămintea, și-și bătea joc de grădinarii care-ar fi vrut să-l împiedice să devasteze straturile, să rupă florile... Lăcustă se cățăra sprinten în vîrful celui mai înalt copac și răspundea obraznic:

— Pînă nu vine maiestatea-sa, eu nu mă mișc de aici! Nu mă mișc și gata!

Și se ținea de cuvînt. Dar înainte de-a coborî se strîmba, făcea mutre, iar regele se prăpădea de rîs și-i ierta obrăznicia.

Înainte de sosirea lui Lăcustă, palatul regal era trist, tăcut ca un cimitir. Regele, apăsat de adîncă melancolie, trăia singuratic, izolat în camerele sale, unde, din cînd în cînd, cît mai rar, își chema miniștrii.

— Maiestate, trebuie să facem asta. Trebuie astălaltă... Dacă maiestatea voastră îngăduie...

Regele dădea afirmativ din cap și era nerăbdător să-i vadă plecînd. Și, de accea miniștrii făceau ce credeau și cum le plăcea.

Dar de cînd regele se schimbase datorită lui Lăcustă împrăștia de jur-împrejurul său numai voie bună. Se ocupa de treburile regatului și nu le mai îngăduia miniștrilor să facă așa cum credeau și cum le plăcea. Organiza mari petreceri, participa la ceremoniile publice, primea în audiență chiar pe oamenii cei mai umili. Și toți

îl binecuvîntau pe Lăcustă care făptuise această minune, toți în afară de miniștri, se înțelege.

Miniștrii se adunară într-o zi în mare taină :

— Lăcustă e ghinionul nostru !

— Cînd o să crească, el o să ajungă adevăratul ministru.

— Regele îl iubește atît de mult, încît, o să vedeți, îl va declara moștenitorul său !

— Asta ne-ar mai lipsi ! Trebuie să-l însurăm pe rege !

— Bine gîndit, excelență !

Și prima dată cînd fură convocați la consiliu, primul ministru spuse :

— Maiestate, poporul dorește un moștenitor pentru tron.

— Nu-s nici bătrîn, nici bolnav ; mai am timp să mă gîndesc.

Dar insistă azi, insistă mîine, regele se hotărî să accepte.

Cînd Lăcustă află că regele își trimisese solii ca s-o ceară de soție pe fata regelui Franței, se înfățișă încîntat, frecîndu-și mîinile de bucurie :

— Maiestate, regele Franței trebuie să aibă cu siguranță încă o fată și pentru mine.

— Ce să faci tu cu ea ?

— Ei, asta-i bună ! S-o iau de soție !

— Ești prea mic deocamdată. Ai grijă să mai crești. Mai tîrziu ...

Lăcustă rămase pe gînduri și toată ziua nu se mai strîmbă și nu-l mai făcu pe rege să rîdă.

— Maiestate, am crescut cu o zi !

— E prea puțin, Lăcustă.

— Maiestate, am crescut cu opt zile.

— E prea puțin, Lăcustă !

Se apropia luna cînd trebuia să aibă loc nunta regelui, dar în palatul regal nu se făceau pregătiri. Din zi în zi, regele se posomora tot mai mult.

— De ce nu mă mai faci să rîd, Lăcustă ?

— Dacă eu nu rîd, nimeni nu trebuie să rîdă.

— Și tu de ce nu mai rîzi ?

— Pentru că nu vreți să-mi dați de soție pe o fată de-a regelui Franței.

— Ai să crești... Mai tîrziu...

— Am crescut deja cu două luni!

Pleca trist, cu capul plecat, mai trist decît regele.

Veni un ambasador din partea regelui Franței ca să stabilească de comun acord ziua exactă a nunții.

— Nu mă mai însor! spuse regele.

— Maiestate, aceasta e o jignire; ne veți da socoteală.

— Nu mă mai însor! Luați-o cum vreți!

Regele Franței o luă cît se poate de rău; îi trimise declarație de război și imediat invadă regatul cu o armată numeroasă.

— Maiestate, soldații noștri au fost înfrînți!

— Trimiteți altă armată împotriva dușmanului!

— Maiestate, soldații noștri au fost iarăși înfrînți!

— Trimiteți altă armată!

Se înfățișă Lăcustă:

— Maiestate, încredințați-mi mie comanda trupelor! O să vedeți!

Și gesticula de parcă și-ar fi rotit sabia tăind capete de dușmani:

— Ziff! Zaff! Ziff! Zaff!

Țopăia dintr-un capăt într-altul al sălii, lovea cu pumnii și cu picioarele, se strîmba, scotea limba spre miniștri, apoi reîncepea să se prefacă a mînui sabia, tăind capete și străpungîndu-i pe dușmani:

— Ziff! Zaff! Ziff! Zaff!

Regele începu să rîdă, să rîdă... începură să rîdă și miniștrii în timp ce Lăcustă mereu:

— Ziff! Zaff! Ziff! Zaff!

Regele porunci:

— Lăcustă să fie comandantul trupelor!

— Maiestate! Cu armata dușmană nu-i de glumit!

— Lăcustă să fie comandantul trupelor!

În fața ordinului regal, miniștrii n-au mai cîrcnit.

— Cu atît mai bine! se gîndiră. E singurul mijloc să ne descotorosim de Lăcustă!

Iar Lăcustă, fudul nevoie mare, spuse:

— Mulțumesc, maiestate!

Și întorcîndu-se spre miniștri, adăugă cu aroganță :

— Trimiteți-l la mine pe croitorul curții !

Aflînd că este chemat de comandantul trupelor, croitorul veni în fugă. Dar îl văzu în fața sa pe băiețelul acela și se gîndi că și-au bătut joc de el. Era gata să se întoarcă, dar interveni regele și-i porunci să execute ordinele lui Lăcustă.

— Vreau o pereche de pantaloni cu piciorul drept jumătate alb și jumătate negru, iar piciorul stîng jumătate roșu, jumătate galben . . .

— Așa vom face !

— Vreau o uniformă jumătate albastră și jumătate verde, cu mîneca verde pe partea albastră și cu mîneca albastră pe partea verde.

— Așa vom face !

— Vreau o beretă în fîșii galbene, roșii, verzi, albe, albastre și cu un galon lat, de aur, de jur împrejur.

— Așa vom face !

— Chemați-l pe cizmarul curții.

Aflînd că este chemat de comandantul trupelor, cizmarul veni în fugă. Dar îl văzu în fața sa pe băiețelul acela și se gîndi că și-au bătut joc de el. Era gata să se întoarcă înapoi, dar interveni regele și-i porunci să execute ordinele lui Lăcustă.

— Vreau o pereche de cizmulițe : cea dreaptă, jumătate din piele roșie, jumătate galbenă ; cea stîngă, jumătate din piele albă și jumătate din piele neagră.

— Așa vom face !

— Și să aibă vîrful ascuțit, așa de lung . . .

— Am înțeles !

Lăcustă se gîndise la uniformă, la pantaloni, la beretă, la cizmulițe, dar nici vorbă nu fusese de spadă, de lance sau de vreo armă anume.

Armata era pregătită de plecare. Lăcustă își încălțase cizmulițele, își îmbrăcase uniforma, își pusese pe cap bereta în dungi.

— Unde te duci, Lăcustă ?

— În bucătărie, maiestate !

— Ce să faci ?

— Să iau o tigaie ca scut și o frigăruie ca spadă.

— Cum vrei tu, Lăcustă.

Și porni în fruntea armatei cu tigaia și cu frigăruia pe umăr. Ciudat! Nimeni nu rîdea văzîndu-l cum se îmbrăcase și se înarmase.

Înainte de a porni în marș, le spuse soldaților:

— Cînd voi lovi o singură dată în tigaie, trebuie să vă opriți; cînd voi lovi de două ori, treceți la asalt; cînd voi lovi de trei ori, opriți-vă, încetați lupta. Cu atît mai rău pentru cine nu mă ascultă!

Merseră ei ce merseră pînă ce ajunseră față în față cu dușmanul. Lăcustă lovi o singură dată în tigaie și soldații săi se opriră. El însă înaintă, făcînd gesturi atît de caraghioase, — își mișca buzele, își dădea ochii peste cap, scotea limba — așa cum știa numai el, și dușmanii începură să rîdă, să rîdă, să rîdă, zvîrcolindu-se, aruncînd armele, ținîndu-se cu mîna de burtă, rostogolindu-se pe jos...

Atunci Lăcustă dădu două lovituri în tigaie: bum! bum!, soldații săi se aruncară la asalt și-i măcelăriră pe dușmanii, care se lăsau omorîți rîzînd, incapabili să opună cea mai mică rezistență.

Cînd Lăcustă dădu cele trei lovituri: Bum! Bum! Bum! dintre soldații dușmani nu mai rămăsese nici măcar unul.

Dar aceștia fuseseră numai avangarda. Lăcustă porunci să pornească iarăși în marș și, după cîteva ore de drum, iată că se ivi grosul armatei dușmane, care nu se aștepta deloc să se trezească doar la un pas de adversari.

— Bum!

Soldații lui Lăcustă se opriră. El înaintă, făcînd gesturi caraghioase, — își mișca buzele, își dădea ochii peste cap, scotea limba — și asta în mai multe reprize. Dușmanii îl priviră uimiți, apoi începură să rîdă, să rîdă, zvîrcolindu-se, aruncînd armele, ținîndu-se cu mîinile de burtă, rostogolindu-se pe jos...

— Bum! Bum!

Soldații lui Lăcustă se aruncară la asalt și-i măcelăriră pe dușmanii ce se lăsau omorîți rîzînd, incapabili să opună cea mai mică rezistență.

— Bum! Bum! Bum!

Mai rămăseseră doar vreo sută de dușmani, pe care Lăcustă voia să-i facă prizonieri și să-i ducă legați doi cîte doi în fața regelui. Dar mulți dintre soldații săi,

îmbătați de victorie, nu încetară lupta după cele trei lovituri și treaba se cam încurcă. Această ultimă sută de dușmani nu mai rîse, începu să lupte și-i făcu pe soldații lui Lăcustă să plătească scump nesupunerea lor.

Neavînd încotro, Lăcustă trebui să intervină, săvîrșind minuni de vitejie. Lovea cu tigaia, străpungea cu frigarea și în cîteva minute din suta de dușmani nu mai rămînea nici măcar unul în picioare.

Cînd se află că Lăcustă se întoarce biruitor, poporul se revărsă pe străzi și mii și mii de oameni îi ieșiră în întîmpinare la porțile orașului.

Regele cînta de bucurie, iar miniștrii, mai verzi la față decît lămîia, trebuiră să se arate și ei încîntați. Dacă Lăcustă se întorcea teafăr și nevătămat, maiestatea sa începea din nou să fie bine dispus și tot belșugul lor se ducea de rîpă.

În balcon, de-o parte și de alta a maiestății sale, ei se minunau că nu aud nici aplauze, nici strigăte „trăiască!", ci un zgomot nedeslușit, care creștea mereu, tălăzuia, pe măsură ce se apropia de locul unde se aflau.

Erau hohote de rîs. Văzîndu-l pe Lăcustă îmbrăcat și înarmat cum plecase la luptă, care, de la înălțimea calului său de comandant, se strîmba, își dădea ochii peste cap, țuguia buzele, scotea limba și clătina din cap ca o păpușă, mulțumind pentru primirea sărbătorească, poporul renunțase să mai aplaude și rîdea, rîdea, rîdea; iar valul hohotelor de rîs ale mulțimii se întindea pe măsură ce Lăcustă înainta în fruntea armatei sale victorioase. La hohotele de rîs ale mulțimii de sub palatul regal se adăugă curînd rîsul regelui și al miniștrilor săi.

Miniștrii, mai ales, se zvîrcoleau, își dădeau coate și se loveau peste burtă, se aruncau unii peste alții, neținînd cîtuși de puțin cont de persoana regelui.

Și regele rîdea, dar nu se manifesta cu atîta violență. Miniștrii însă deveniseră stacojii la față, nu mai puteau, se sufocau și după ce intrară în sala tronului, se aruncară pe jos, rostogolindu-se în rîsete nebune, apoi, deodată, se liniștiră. Muriseră!

Temîndu-se să nu li se întîmple la fel și celor din piață, regele coborî în întîmpinarea lui Lăcustă. Acesta sări din șa, depuse la picioarele regelui tigaia și frigarea, făcu o plecăciune, lăsîndu-se într-un genunchi, dar cu

gesturi atît de caraghioase încît mulțimea rîse și mai zgomotos.

— Ajunge, băiete! Ajunge! exclamă regele. Vrei să-i faci și pe ei să moară de rîs cum mi-au murit miniștrii?

— Ah! exclamă Lăcustă. Sărăcuții, sărăcuții de ei!

Și se prefăcu a izbucni într-un plîns nestăpînit.

Într-o clipă, mulțimea adunată în fața palatului trecu de la rîs la plîns. Se auzeau suspine, strigăte de compătimire: Săracuții! Săracii de ei! Lacrimile curgeau în valuri. Regele însuși izbucni în plîns.

— Gata, Lăcustă! Ajunge! îi ceru iarăși regele.

Lăcustă făcu un gest de nemulțumire.

— Ajunge, dacă-i fac să rîdă!... Ajunge, dacă-i fac să plîngă!... Mai bine-ar fi să plec!

— Nu, Lăcustă! Nu!

Dar regele nici n-apucase bine să strige: Nu! Nu! că Lăcustă, din două salturi, deja dispăruse.

Regele înțelese prea tîrziu că plînsul acela era tot un fel de rîs.

Aștepta mereu, aștepta întoarcerea lui Lăcustă, dar Lăcustă nu se mai arătă.

Regele trimise după cei doi soți cărbunari care trăiau liniștiți în apartamentul ce li se dăduse în palat.

— Știți cumva unde se află fiul vostru?

Cei doi crezură că Lăcustă făcuse vreo prostie și că regele voia să-i pedepsească pe ei în locul lui.

— Maiestate, iertare! spuse bărbatul. Dar Lăcustă nu-i fiul nostru. Eu l-am găsit într-o zi în iarbă, pe marginea unui șanț și am luat o capră ca să-l alăpteze.

— Era înfășat, adăugă femeia, în scutece fine, tivite cu dantelă.

Regele ceru să le vadă. Nu mai văzuse niciodată ceva atît de fin și de frumos. Dar altceva nu mai avu de unde să afle.

Și nimeni nu știu niciodată cine fusese Lăcustă și din ziua aceea nu se mai află nimic despre el. Mare păcat! De s-ar întoarce acum cînd lumea rîde atît de rar!

Drumul este lung și frunza e îngustă,
Asta e povestea viteazului Lăcustă!

NUNTA LUI PRIMPELLINO

Au fost odată doi țărani, soț și soție; nu erau nici bogați, nici săraci; aveau un mic ogor, o căsuță modestă, un măgar, un bou și o vacă, un cocoș cu douăsprezece găini. Trăiau liniștiți, robotind din zori pînă-n seară, nu se plîngeau niciodată de nimic și dădeau întotdeauna ajutor celor mai necăjiți decît ei, care cereau de pomană. Se simțeau triști doar fiindcă n-aveau copii, deși nu-și pierduseră încă speranța pentru că erau destul de tineri. De aceea, în ceasurile de răgaz, visau ziua în care va sosi moștenitorul atît de dorit: băiat sau fată — n-avea nici o importanță. Dar anii treceau și dorința lor fierbinte nu se împlinea, bucuria așteptată nu se arăta.

Într-o noapte, fură treziți pe neașteptate de o bătaie puternică în ușă. La început crezură că este doar vîntul; din cer ploaia cădea în rafale, iar vîntul furios zgîlțîia căsuța din temelii. Se auzi însă o a doua bătaie și apoi o voce slabă, istovită:

— Deschideți, vă rog, sînt o biată bătrînă care a rătăcit drumul!

Fără să șovăie, bărbatul coborî din pat, se îmbrăcă în grabă și alergă spre ușă.

Bătrînica era udă leoarcă, de-ți venea să-i plîngi de milă. Între timp se sculase și femeia; iar pe cînd soțul aprindea focul în sobă, ea o ajuta pe bătrînă să-și schimbe hainele, oferindu-i un pahar de vin ca să-și mai vină în fire. Apoi o așeză în pat și o înveli bine, ca să se încălzească.

A doua zi dimineață, cînd era gata să iasă pe ușă, bătrînica le spuse:

— Nu știu cum să vă mulțumesc pentru bunătatea ce mi-ați arătat. Vă las aceste trei semințe. Semănați-le vara și fructul se va coace spre iarnă. Dar atenție, o singură sămînță pe an!

— Ce semințe sînt?

— Sămînță, sămîncioară,
Sap în zori, stropesc spre seară.
Sămînță micuță,
Băiat sau fetiță;
Sămînță, sămîncioară,
Primpella sau Primpellino.

După ce ieşi pe uşă, bătrînica dispăru, parcă intră în pămînt.

— Ai auzit, bărbăţele ? Asta-i norocul nostru ! Ai auzit ? Băiat sau fetiţă. Bătrîna era zînă sau poate vrăjitoare.

— Sau poate nebună, spuse bărbatul. Cum să iasă dintr-o buruiană un băieţel sau o fetiţă ?

— Zînele sau vrăjitoarele pot face tot felul de minuni !

— O să semănăm şi noi la vară şi o să aşteptăm rodul spre iarnă. Dar, cine ştie, poate iese o buruiană otrăvitoare.

— Nu vorbi aşa, bărbate ! Asta-i norocul nostru.

Şi la începutul verii semănară prima sămînţă.

Răsăriră două frunzuliţe, apoi alte două. Săpau în zori, stropeau spre seară.

— Ce-o fi care, bărbate ?

— Nu se vede încă ; dar, ştiu şi eu, parcă-i dovleac.

Frunzuliţele crescură, se lăţiră ; tulpiniţa se lungi ca un vrej subţire.

— Ce-o fi oare, bărbate ?

— Nu vezi ? E un dovleac.

— N-o să fie un dovleac ca toţi ceilalţi.

— Un dovleac, fie cum o fi !

Planta înflori, o floare mare, galbenă şi mai tîrziu legă şi se ivi fructul : nu mai încăpea nici o îndoială.

— Şi-a bătut joc de noi ! Cînd dovleacul s-o coace, o să-l culegem, îl vom boteza Primpellino, cum a spus bătrîna, şi-o să l îngrijim ca pe fiul nostru !

— Nu rîde, bărbate ! Să aşteptăm pînă la capăt.

Săpa în zori, stropea spre seară ; asta făcea femeia în fiecare zi. Dovleacul creştea, avea culoare frumoasă, verde, iar femeia îl mînca din ochi, de parc-ar fi trebuit să-l vadă dintr-o clipă în alta prinzînd viaţă, transformîndu-se într-o făptură în carne şi oase.

— Ciudat, îi spunea ea bărbatului, nu ţi se pare că din zi în zi ia forma unui copil mic ?

Într-adevăr, dovleacul, singurul rod al plantei care se întindea în lung şi-n lat în grădină, cu cîrcei şi vrejuri şi frunze mari, cărnoase, prezenta înspre peţiol o protuberanţă care se asemăna cu capul unui copil ; şi apoi se lungea, se lăţea... în fine, cu bunăvoinţa de care

dădea dovadă femeia, semăna cu un copil în fașă, ascuns în coaja ce se îngălbenea devenind aurie.

Femeia săpa în zori, stropea spre seară și-l mînca din ochi, de parcă dintr-o clipă în alta trebuia să devină o făptură în carne și oase.

— Să-l culegem, s-a copt !

— Să mai așteptăm, bărbate.

— O să putrezească.

— Să așteptăm pînă săptămîna viitoare : *Primpella sau Primpellino.*

Nu putea să și scoată din minte vorbele bătrînei, deși bărbatul își bătea mereu joc de ea. Și într-o dimineață, în timp ce se uita la dovleacul cel frumos parcă mîncîndu-l din ochi i se păru că acesta se mișcă, fără să-l fi atins cineva. Deci în el se afla o ființă vie ! Primpella.? Primpellino ? Și femeia nu stătu mult pe gînduri : alergă în bucătărie, luă un cuțit și fără să-i spună nimic bărbatului, despică dovleacul în lung. Încremeni.

În mijlocul rețelei în care stau de obicei semințele, se afla o făptură albă, albă și micuță de tot, care scînci ușor și muri.

Femeia începu să-și dea cu pumnii în cap, să-și smulgă părul, să plîngă, să urle.

— Vai de mine, Primpella mea ! Vai de mine, Primpellino, băiatul meu ! Ori pe unul ori pe altul, l-am omorît cu mîna mea.

Bărbatul veni în fugă.

— Nu-i nimic, nevestică. Mai avem încă două semințe. Să mai așteptăm un an. Ai răbdare !

Femeia plînse toată ziulica ; iar bărbatul, spre seară, săpă o groapă în capătul grădinii și îngropă dovleacul cu făptura micuță și albă în el.

— Primpella sau Primpellino ?

— Nu m-am uitat, nevastă.

Și cînd veni vara, semănară altă sămînță. Femeia săpa în zori, stropea spre seară. După o săptămînă răsăriră mai întîi două frunzulițe, apoi alte două.

— Ce-o să fie, bărbate, ce plantă ?

— Nu prea se vede ; dar, știu eu, parcă-i un pepene galben.

— Fie ce-o fi, pămîntul să-l hrănească, soarele să-l încălzească !

— Numai să nu ne grăbim...! Ai înțeles, femeie?

— E norocul nostru, bărbate!

Era o plantă cu un singur fruct. Femeia îl mînca din ochi, nu îndrăznea să-l atingă nici c-un deget.

— Nu ți se pare, bărbate, că ia, din zi în zi, forma unui copil?

— Cînd e vremea pepenilor galbeni
Ce miros a portocale și muscat,
Vezi cuțitul dacă n-ai uitat!
Așteptă-vom totuși să se crape,
Aroma de muscat și portocale!
Primpella? Primpellino? Bucurii egale.

Bărbatul îi repeta femeii ca s-o povățuiască, femeia îi răspundea ca să-l liniștească. Și în loc de doi, ca mai înainte, patru ochi urmăreau acum cu drag pepenele frumos, lunguieț, cu coaja aspră, brăzdată, crescînd în voie pe pămîntul gras, printre frunzele rărite astfel încît soarele să-l ajungă din toate părțile.

— O fi vremea, bărbate?

— Nu încă nevestică. Să așteptăm să se crape.

— Bine, să așteptăm să se crape.

Și rămîneau în grădină, privind cu nesaț, ca și cum așteptau ca pepenele să se deschidă și să iasă o făptură vie, în carne și oase.

Veni în fine și ziua în care pepenele se crăpă.

Putrezise deja pe pămîntul gras și înăuntrul său, în mijlocul de culoare verzuie se vedea, putrezită și ea, o făptură mică, împlinită, care murise pentru că nu fusese eliberată la vreme din coaja ce-o închidea.

Femeia începu să-și dea cu pumnii în cap, să-și smulgă părul, să plîngă, să urle:

— Vai de mine, Primpella mea! Vai de mine, Primpellino, băiatul meu!

— Nu-i nimic! Mai avem o sămînță! Ai răbdare. Să mai așteptăm încă un an.

Femeia plînse toată ziua, iar bărbatul, spre seară, săpă o groapă în capătul grădinii, alături de prima, și îngropă pepenele putrezit și mica făptură ce murise.

— Primpella sau Primpellino?

— Nu m am uitat, nevestică.

Iar cînd veni vara semănară și ultima sămînță.

Femeia săpa în zori, stropea pe seară. Deşi erau trişti, cei doi nu-şi pierdeau speranţa ; şi imediat ce se sculau din pat, mergeau în grădină şi repetau ca o rugăciune : *Primpella sau Primpellino ?*

Ieşi o plantă cu frunze mici, care se îndesiră pe ramuri : dar nu se iviră nici flori, nici fructe, nu se ştia ce este.

Bărbatul spunea :

— Să fie asta... Să fie ailaltă !

Încerca să ghicească. Dar nu se vedeau nici flori, nici fructe şi lunile treceau. În sfîrşit, iată bobocei şi apoi floricelele ca nişte steluţe, cu cinci frunzuliţe. Ce-avea să urmeze ? O bacă micuţă ?

Dar bărbatul şi femeia nu-şi pierdeau speranţa ; şi imediat după ce se sculau din pat, mergeau în grădină şi repetau ca o rugăciune : *Primpella sau Primpellino ?*

Într-o zi, trecu pe-acolo un bătrîn adus de spate, bărbos, cu plete, care se opri în faţa porţii şi ceru un pahar cu apă

În timp ce femeia îl servea, bătrînul privea de jur împrejur, scotocind cu ochii pe jumătate ascunşi sub sprîncenele stufoase.

— Aha... Ce faceţi voi cu planta aceea ?

— Nici nu ştim ce este.

— Se numeşte mătrăgună. Dacă n-aveţi ce face cu rădăcina, v-o plătesc în aur.

Cei doi se uitară unul la altul.

— N-o vindem ! N-o vindem ! au răspuns într-un glas.

Şi după ce bătrînul plecă, săpară cu degetele şi dezgropară rădăcina. Scoaseră un strigăt :

— Primpella sau Primpellino ?

Se vedea un omuleţ, o făptură mică şi neagră, ceva care nu era sau nu arăta a rădăcină, dar nici nu era sau nu semăna cu o fiinţă vie.

— De data asta n-o să mai fim dezamăgiţi.

Au dus planta în casă şi au aşezat-o uşor pe un aşternut alături de cuptor.

În noaptea aceea nici unul n-a închis ochii.

— Ai auzit ? S-a mişcat ceva.

— Ţi s-o fi părut. Ia să vedem !

Bărbatul aprindea lumina și se ducea să se uite; rădăcina era tot acolo, rigidă, nemișcată.

— Să dormim, femeie.

Spre miezul nopții, iarăși :

— Ai auzit ? S-a mișcat ceva.

— Ți s-o fi părut. Ia să vedem !

Dar nici n-au apucat să aprindă lumina că iată, ceva greu sărea pe patul lor și plîngea, lovind din picioruşe.

De bucurie nici nu reușeau să aprindă lumînarea, dar așa, pe întuneric, femeia luase deja în brațe făptura aceea vie care n-avea astîmpăr, își agita picioruşele gata s-o ia la fugă.

Era un copil frumos, rozuliu, blond și grăsun, în vîrstă cam de două luni și parcă avea argint viu în el. În loc să plîngă, deja vorbea ; după cîteva ore se ridicase copăcel, iar înainte de amiază mergea de colo-colo prin casă neastîmpărat, lovindu-se de toate cele, răsturnînd și mutînd lucrurile de la locul lor.

Nebuni de bucurie, cei doi stăteau numai pe lîngă el temîndu-se că i se va întîmpla ceva.

— Nu, Primpellino !

— Fii atent, Primpellino !

Aveau un trusou pregătit cu ani în urmă, îngălbenit de vreme în sertare și le-a ajuns ca să-l îmbrace în primele zile. Dar drăcușorul acela creștea ca din apă. Femeia trebui să-i croiască și să-i coasă alte cămăşuțe, alte hăinuțe și, deși i le făcea mai mari, nu-i erau bune decît cincisprezece zile.

În primele luni fusese o distracție, dar apoi biata femeie nu mai avea timp să se ocupe de nimic altceva.

— Primpellino, ce faci ? Primpellino, unde te duci ? Primpellino, nu pune mîna ! Primpellino, ai să cazi !

Uneori nu-l mai vedea.

Îi răspundea din staul. Venea în fugă și-l găsea între picioarele vacii.

— Primpellino, unde ești ?

Îi răspundea din coteț. Venea în fugă și-l găsea aruncînd în sus cojile de ouă proaspete, pe care le băuse.

— Primpellino, unde ești ?

Îi răspundea de sus, dintr-un smochin, dintr-un piersic, dintr-un dud negru, unde-și mînjea fața, mîinile și hainele de nu-l mai recunoșteai.

— Ah, Primpellino, Primpellino! Îi aduci la disperare pe tata și pe mama!

Și pe tata, pentru că Primpellino, ca să se joace, folosea orice-i cădea în mînă: sape, greble, fierăstraie, coscare, topoare; le tîra dintr-un loc în altul și nimeni nu știa unde le-a lăsat.

— Ah, Primpellino, Primpellino! Îi aduci la disperare pe tata și pe mama!

Dar în același timp, era un copil bun, atent, gata să sară dacă i se cerea ceva. Se ducea și venea atît de repede, încît, uneori, cei doi părinți nici nu credeau că făcuse deja ce i se spusese.

Nu trebuia să-l înveți nimic, niciodată; știa să facă de toate.

Femeia frămînta pîinea și-o lăsa să crească; se întîmpla să plece din casă după vreo treabă. La întoarcere:

— Primpellino, ce-ai făcut?

Pîinea era gata, scoasă din tavă, caldă, coaptă cît trebuie.

Bărbatul îi spunea:

— Uite, așa se copilește via; cînd ai să crești, ai să m ajuți.

Primpellino lua pe ascuns un cosor și fugea în vie.

— Primpellino, unde ești?

Le răspundea din vie. Îl găseau lovind în dreapta și-n stînga și aruncînd în sus coardele, de parc-ar fi vrut să devasteze via.

Tatăl alerga cu brațele în sus, strigînd:

— Oprește-te, nebunule, ce faci!

Dar ajungînd lîngă el, găsea gata terminată o treabă pentru care lui nu i-ar fi ajuns nici două zile și mai ales terminată atît de bine încît nu-i venea să-și creadă ochilor.

Era deja un băietan frumos, puternic și musculos, deși se hrănea numai cu lapte, cu ouă și cu fructe.

Dimineața, caută-l pe Primpellino ici, caută-l dincolo, îl găseau îngenuncheat pe jos, între picioarele vacii și sugea, sugea lapte; cel deja mulș nu-i plăcea.

Mai tîrziu iarăși, caută-l ici, caută-l dincolo, îl găseau în coteț scotocind prin cuibare după ouă proaspete. Le făcea două găurele în vîrf și le sorbea dintr-o înghițitură. Apoi păstra cojile într-un coltișor.

— De ce păstrezi, cojile, Primpellino ?

— Ca să le pun la clocit sub cloșcă, mămică !

— Ești un prost, băiete !

Dar cum o găină dădea semn c-ar fi căzut cloșcă, Primpellino pregătea un cuibar cu paie și fîn, așeza vreo douăzeci de coji și o punea să le cloccască.

Se auzea un pîrîit.

— Ai auzit, prostuțule !

Găina strivise cojile sub greutatea ei, dar pe sub aripi și de jur împrejur se îngrămădeau deja douăzeci de puișori albi, negri, pestriți, care piuiau și cereau de mîncare. Iar într-un colț, aștepta un vas pregătit anume pentru ei cu miez de pîine mărunțit și muiat în vin, amestecat cu pătrunjel tocat și cu un spic de mentă.

Citeodată, bărbatul și femeia se terneau de fiul lor care reușea să facă toate lucrurile astea ca și cum ar fi avut vîrful degetelor fermecat. Observau :

— A crescut repede la început. Acum nu mai crește deloc.

— Mai bine, bărbate ; va rămîne mereu copil

— De ce mai bine ?

— Pentru că n-o să se însoare și n-o să plece la casa lui.

Numai ce-și terminase vorba, că din bucătărie, unde se afla, Primpellino începu să cînte :

— Tată drag și mamă dragă,
Cu Primpello nu-i de șagă ;
Pe Primpella el o vrea,
Într-un an de s-o putea,
Căci altminteri va pleca.

Alergară în bucătărie înspăimîntați de amenințarea lui.

— Ce înseamnă asta, Primpello ?

— Înseamnă că pînă într-un an va trebui s-o faceți pe Primpella. După ce se naște, o iau de nevastă.

Pe Primpella el o vrea,
Într-un an de s-o putea,
Căci altminteri va pleca.

— Unde, Primpellino, unde ?
— În țara mea, sub pămînt !
— Ai avea tu inimă să ne părăsești ?

— Tată drag și mamă dragă,
Cu Primpello nu-i de șagă.

Nu le mai spuse nimic altceva. Sări dintr-un salt pe fereastră, apoi din două salturi se cățără în vîrful unui cireș și începu să mănînce cireșele, jucîndu-se cu sîmburii pe care-i arunca în depărtare cu o țeavă. Și din cînd în cînd repeta :

— Tată drag și mamă dragă...
— Ce-o să ne facem, bărbate ?
— Fie ce-o fi, nevastă !

Se simțeau legați de Primpellino de parc-ar fi fost sînge din sîngele lor. Îi iertau toate ciudățeniile, toate nebuniile, se obișnuiseră cu el ; dar fericirea lor s-a stins la trista veste pe care le-o dăduse băiatul. Primpellino va pleca ! Știau din experiență că nici o silabă de-a băiatului nu era mincinoasă. Se simțeau pierduți și nu vedeau cum ar putea s-o aibă pe Primpella ca să i-o dea în căsătorie.

Iar Primpellino devenea din ce în ce mai ciudat, mai capricios, mai nebunatic.

Zărea o stea căzătoare ? Striga :

— Mamă, mamă, prinde-o !

Și pentru că mama nu i-o prindea, deși schițase gestul ca să-i facă pe plac Primpellino se înfuria, bătea din picior, urla. Ca să-și astîmpere ciuda, se cățăra în vîrful unui piersic și se îndopa cu piersicile cele mai mari

Vedea o rază de soare în care mișuna praful mărunt ce pătrundea prin fereastră ? Striga imediat :

— Mamă, oprește-o ; vreau să mă urc pe ea ca să mă ducă sus de tot !

Și pentru că mama n-avea cum să transforme într-un corp solid o rază de soare în care mișuna praful, Primpellino se înfuria, bătea din picior, urla. Și ca să-și astîmpere ciuda, se cățăra în vîrful unui dud, își păta și mîinile și hainele cu roșu, își mînjea fața. Apoi sărea jos din copac de credeai c-o să-și rupă gîtul ; se arunca așa

îmbrăcat în bazinul din grădină și ieșea curat din cap pînă-n picioare. Își scutura brațele, picioarele și era uscat ca un os.

Cîteodată, dimineața, cînd se trezea, avea chef să facă o cursă călare pe măgăruș. Măgărușul era bătrîn, cu o coadă jupuită, fără păr, cu urechile lungi, care-i atîrnau. Dar el, ștrengarul, știa cum să-l facă să alerge, să sară. Lua un pumn de spini și i-i lega sub coadă. Ca să scape, măgărușul fugea, țopăia, arunca din picioare, iar Primpellino, călare pe crupă, îl trăgea de urechi. Bietul măgăruș parcă înnebunise, dar Primpellino rîdea, îl lovea cu călcîiele și striga :

— Bravo ! Bravo ! Bravo !

Și după ce-l chinuia astfel o bucată de vreme pînă ce bietul animal nu mai putea de osteneală, Primpellino îi dezlega spinii de sub coadă, și după ce descăleca, îl mîngîia, îl hrănea, îl mîna la bazin ca să-l adape și-apoi pe arie ca să se tăvălească în praf. Nu-i dădea cu nici un chip pace pînă cînd măgarul nu se hotăra să-l răsplătească cu un răget de mulțumire. Abia atunci îl lega la iesle și-și căuta de lucru în altă parte.

Nu-l contraziceau, îl lăsau în pace, deși se temeau mereu că i se va întîmpla ceva.

O dată, maică-sa îi spuse :

— Primpellino, ia cana și du-te s-o umpli la fîntînă.

— Cana e grea, mai bine iau panerul.

Și mai înainte ca maică-sa să-i strige : „Ce faci"?, el fusese deja la fîntînă și se întorcea, ducînd cu grijă panerul din care nu cădea nici o picătură de apă.

Altădată, văzînd că tatăl său înjugase boul și vaca la plug, Primpellino îi spuse :

— Nu, tată, numai cu plugul merge mai repede !

Și într-o clipită, după ce dejugă boul și vaca, apucă cu amîndouă mîinile coarnele plugului și începu să-l împingă ca și cum ar fi fost un fir de pai. Plugul mergea înainte, revenea întorcînd brazdele cu fierul, lăsînd dîre lungi și adînci, spre marea uimire a țăranului care nu-și credea ochilor.

În mai puțin de o oră, Primpellino făcuse o treabă de două sau de trei zile.

De aceea, bărbatul și nevasta nu se puteau resemna la gîndul că într-o zi sau în alta, dacă nu se va căsători

cu Primpella. Primpellino va pleca, iar ei îl vor plînge toată viața.

— Știi, bărbate! Am visat-o pe bătrînica aceea cu semințele. Mi-a spus: Bucurați-vă, Primpella e pe drum!

Așa era.

Cînd Primpellino află că mamă-sa o purta în pîntec pe Primpella — îi dăduseră deja acest nume — nu și-a mai încăput în piele de bucurie.

— Mamă, lasă-mă să ascult!

Își lipea urechea de pîntecul ei și încremenea, ținînd și răsuflarea.

— Primpella, Primpella! Mă iei de bărbat?

Și cum nu primea nici un răspuns, se supăra, bătea din picioare, urla, plîngea.

— S-o scoatem iute afară!

Se duse în bucătărie, luă un cuțit și doar taică-su reuși să i-l smulgă din mînă, împiedicîndu-l să comită nelegiuirea de a-și răni mama

Se zbătu, sări dintr-un salt pe acoperiș și așezîndu-se pe streașină cu picioarele atîrnînd, începu să strige cît îl ținea gura:

— Primpella! Primpella!

Nu coborî de acolo toată noaptea:

— O vreau pe Primpella! O vreau pe Primpella!

Dimineața, la răsăritul soarelui, se dădu jos:

— Mamă, lasă-mă să ascult!

Își lipea urechea de pîntecul ei și, nemișcat, își ținea răsuflarea.

— Primpella Primpella! Mă iei de bărbat?

Nu primea nici un răspuns, desigur, și se supăra, bătea din picior urla plîngea.

Cei doi nu mai puteau răbda Și ce s-au gîndit? Ca să l liniștească, îi spuseră:

— Primpella va vorbi prin gura maicâ tii.

Începură să facă pregătiri de nuntă.

— Vreau o haină frumoasă numai și numai de mătase.

Îi făcură o haină frumoasă numai și numai de mătase.

— Vreau o pălărie frumoasă de pai cu panglică albastră

Îi făcură o pălărie frumoasă de pai cu panglică albastră.

— Trebuie să-l invitați pe măgăruș care va rage.

— Îl vom invita pe măgăruș care va rage.

— Trebuie să-i invitați pe bou și pe vacă care vor mugi.

— Da, cum vrei tu, Primpellino!

— Trebuie să invitați cocoșul și găinile. Cocoșul o să cînte cucurigu, iar găinile vor cotcodăci și se vor oua.

— Da, cum vrei tu, Primpellino!

— Și trebuie să-mi faceți un tort mare cît un coș.

— Da, un tort mare cît un coș, Primpellino.

Ce nu i-ar fi promis numai să-l vadă că stă liniștit!

Mama cosea hăinuța de mătase și Primpellino cuminte, cuminței se uita la ea.

Tatăl cumpărase pălăria de pai cu panglica albastră și Primpellino se amuza încercînd-o și scoțînd-o apoi pentru a-i examina frumoasa panglică albastră.

Mama frămînta tortul cel mare cît un coș, iar Primpellino, grav, cu mîinile la spate se plimba în jurul coveții cu ochii măriți de mulțumire.

Și în ziua nunții scoaseră din staul măgărușul, boul și vaca și-i aduseră în fața ușii; deschiseră cotețul și, aruncînd pumni de grăunțe, adunară în fața casei cocoșul și cele douăsprezece găini.

Primpellino, îmbrăcat ca un mire, se împăuna în fața lor, frecîndu-și mîinile de mulțumire.

— Măgărușule, de ce nu ragi?

Măgărușul, cu capul în jos, cu urechile clăpăuge, parcă mirosea pămîntul.

— Boule, și tu, vacă, de ce nu mugiți?

Aceștia rumegau, rumegau, suflînd din cînd în cînd pe nările umede și nici n-aveau de gînd să mugească.

— Cocoșule, de ce nu strigi cucurigu? Găinilor, de ce nu cotcodăciți și de ce nu faceți ouă?

Cocoșul și găinile ciuguleau: erau atîtea grăunțe bune aruncate pe jos!

— Nu contează! Nu contează! Azi mă însor cu Primpella! Mă vrei de bărbat, mă vrei?

— Nu! Nu! Nu!

Biata femeie nu putuse să răspundă altfel.

Primpellino rămăsese stană de piatră.

— Cum așa, nevastă? întrebă bărbatul.

— Nu pot să răspund altfel!

Primpellino se scutură şi întrebă din nou :

— Primpella ! Primpella ! Mă vrei de bărbat, mă vrei ?

— Nu ! Nu ! Nu !

Vocea ieşea parcă din adîncul gîtlejului sărmanei femei.

Primpellino rămăsese stană de piatră.

— Cum aşa, nevastă ?

— Nu pot să răspund altfel, bărbate !

Cei doi soţi erau îngroziţi de cele ce se petreceau sub ochii lor.

— Primpella ! Primpella ! Mă vrei de bărbat, mă vrei ?

— Nu ! Nu ! Nu !

Se auzi un zgomot puternic. Din cer ploaia cădea în rafale, iar vîntul furios zgîlţîia căsuţa din temelii.

Cei doi se treziră în pat întocmai ca în noaptea aceea. Între ei se afla o mică făptură care scîncea.

— Aprinde lumînarea, bărbate !

Bietul om, uluit, nu reuşea s-o aprindă.

În sfîrşit, la lumina lumînării, văzură o fetiţă frumoasă, aşa cum îşi doriseră...

Dar Primpellino ?

Nici urmă de el, nicăieri. Îl strigară o dată, de două ori : nimeni nu le răspunse.

— Ce-o fi fost oare ? Un vis ?

— Nu se poate, bărbate.

Ieşiră afară şi ce credeţi că găsiră în grădină ?

O plantă frumoasă de dovleac, o altă plantă frumoasă, de astă dată un pepene galben, dar fără flori şi fără fructe şi între ele o plantă micuţă cu frunzuliţe verde închis şi cu floricele ca nişte steluţe.

O săptămînă întreagă au tot crezut că visează, nu mai ştiau de nici un rost. Apoi încet, încet începură să se liniştească, fericiţi că au o fetiţă care-i privea cu ochişori limpezi, îşi agita mînuţele în gol şi surîdea.

— Ea nu poate să fie un vis !

— Nu, nevastă, într-adevăr !

Şi nu-şi mai frămîntară mintea ca să se convingă dacă avuseseră o lungă halucinaţie, dacă visaseră după ce bătrîna le dăduse cele trei seminţe. Nu încăpea îndoială : o aveau pe Primpella — cum ar fi putut s-o

boleze altfel — și se simțeau fericiți. Bătrînica, vrăjitoare sau zînă, îi răsplătise pentru ospitalitatea ce-i oferiseră în noaptea aceea. Erau fericiți, dar adesea murmurau cu regret :

— De l-am avea și pe Primpellino !

Asta este : cu cît ai mai mult, cu-atît ai vrea tot mai mult !

Cu asta drumu-i deschis.
Zi-i și tu că eu ți-am zis.

CUIBUL BALAURILOR

A fost odată un rege care ajunsese aproape în pragul bătrîneții fără să aibă copii și nu reușea în nici un fel să se consoleze. În cele din urmă, tocmai cînd se aștepta mai puțin, dorința i se împlini ; iar în ziua în care primul ministru îl anunță : „Maiestate, s-a născut măria-sa prințul !", regele, nebun de bucurie, decretă mare sărbătoare în tot regatul și întinse pentru popor mese cu mîncăruri îmbelșugate, stropite cu vinuri ce curgeau gîrlă și cu multă voie bună. Opt zile la rînd petrecură cu toții, dar puțini se bucurară cu adevărat de nașterea prințișorului. Oamenii cîrteau :

— Nu se alege mare lucru de copiii făcuți la bătrînețe !

În ciuda acestor gînduri răutăcioase, prințișorul crescu frumos, vioi și curajos.

La doisprezece ani, regele stabili că un profesor avea să-l învețe tot felul de exerciții fizice, în timp ce un altul urma să-l instruiască predîndu-i cunoștințele necesare pentru împodobirea minții unui viitor suveran.

Prințul trăgea bine cu arcul și cu arbaleta, dar asculta cu mai multă plăcere învățăturile celui de-al doilea dascăl. Îi plăcea să cunoască numele plantelor, al florilor și al animalelor, pe care le observa plimbîndu-se prin grădinile palatului regal ; arăta mai cu seamă interes pentru păsările de pradă, pentru animalele sălbatice,

Auzindu-i pe ceilalți vorbind despre lei, tigri sau leoparzi, întreba :

— De ce nu sînt și ei crescuți pe lîngă casă așa cum ne creștem caii și cîinii ?

— Pentru că îi sfîșie pe oameni, îi răspundeau.

— Chiar dacă-s pui ?

— Doar nu rămîn mereu pui !

Nevoind să creadă, băiețelul îl ruga pe rege, tatăl său :

— Maiestate, aș dori să-mi dăruiți un pui de leu !

— Ce să faci cu el ?

— Nimic : să-l cresc.

Într-altă zi :

— Maiestate, aș dori să am un pui de tigru.

— Ce să mai faci cu el ?

— Nimic, să-l cresc.

Regele rîdea și ce să nu-l supere, îi promitea :

— Mai tîrziu ! Mai tîrziu ! Cînd ai să fii mare.

Și pentru că vorbele prințișorului erau repetate de curtenii ce admirau curajul fiului de rege, unii oameni din popor bombăneau :

— Am mai spus-o noi : nu se alege mare lucru de copiii făcuți la bătrînețe ! Ia te uită, în loc de cai și de cîini, el preferă tigrii și leii. Dovedește deja o fire crudă !

La douăzeci de ani, prințul era nebun după vînătoare.

Nu mai rămăsese în tot regatul munte oricît de abrupt și de greu accesibil pe care prințul să nu se fi cățărat împreună cu tovarășii pe care i-i alesese regele. Și niciodată nu se oprea să vîneze păsări de rînd sau animale sperioase ce-i țîșneau în cale pe povîrnișurile prăpăstioase ale muntelui sau în întunecimea deasă a pădurii. Urșii, mistreții, vulturii, ulii, numai aceștia i se păreau demni de atenția sa, numai pe aceștia îi înfrunta cu o îndrăzneală nemaipomenită, fără să țină cont de pericolele la care se expunea.

Regele trecea prin clipe grele pînă cînd îl vedea întorcîndu-se teafăr și nevătămat, dar îl privea plin de mîndrie cînd prințul îi arăta urșii sau mistreții doborîți de măiastrele lui lovituri de arbaletă.

Maiestatea-sa nu consimțise însă niciodată să-i îngăduie să meargă la vînat pe un munte foarte îndepăr-

tat înconjurat de păduri de nepătruns bîntuite de o puzderie de animale sălbatice.

Dar, de la o vreme, pe prinț nu-l mai atrăgea ca înainte vînătoarea prin locuri deja cunoscute.

— Maiestate îngăduiți mi să mă duc acolo!

Regele nu voia să cedeze iar prințul se ruga zadarnic și de regină mama sa. În cele din urmă, renunță la distracția sa preferată, se posomorî și nu mai ieși din apartamentul său.

Dar cu cît cei doi părinți îi vorbeau de nenorocirile întîmplate altor vînători în munții aceia îndepărtați — mulți care se îndreptaseră într-acolo nici nu se mai întorseseră — cu atît se aprindea în inima băiatului dorința aprigă de a și încerca puterile prin locurile acelea înspăimîntătoare. Tristețea sa creștea zi de zi, iar puterile îi scădeau văzînd cu ochii.

— O să l lăsăm oare să moară de inimă rea? vorbi regina

Regele continuă să reziste cîtva timp. Dar văzînd că prințul își pierduse orice bucurie de a trăi și nu dădea ascultare argumentelor sale, rămînînd neînduplecat în hotărîrea sa se învoi în cele din urmă.

Prințul păru să și recapete puterile într-o clipă și se pregătî de plecare. Numai că, de astă dată, regele voi să l vadă însoțit de o escortă mai numeroasă.

Iar în ziua în care el și tovarășii săi ieșeau din palatul regal, obișnuiții ciititori repetau:

— Am mai spus-o noi: nu se alege mare lucru de copiii făcuți la bătrînețe! Ia te uită, ce gusturi feroce, să meargă la vînătoare pe munții aceia îndepărtați, în pădurile acelea... Va fi un rege crud, dacă apucă să se urce pe tron!

Ca să ajungă în munți le trebuiră opt zile de drum. Pe măsură ce înaintau prăpăstiile tot mai adînci, păduri tot mai dese le ieșeau în cale iar nerăbdarea prințului creștea mereu. Tovarășii săi oboseau și cereau necontenit să se odihnească; dar el îi mustra și se arunca din nou la asaltul înălțimilor deschizîndu-și cărare printre ramurile împletite ale copacilor.

Nu le ieșiseră pînă atunci în cale animale sălbatice. Se părea că, înspăimîntate de prezența alaiului regesc,

acestea se refugiaseră pe vîrfurile inaccesibile, în mărăcinișuri, unde nu putea pătrunde picior de om.

Într-o dimineață, ajunseseră într-un loc unde stîncile se înălțau de jur împrejur ca o barieră, neîngăduind nimănui să treacă mai departe. Brîul pădurilor se oprea la poalele lor. Prințul se așezase pe un bolovan căutînd cu încăpățînare un loc de trecere. Dar cît vedeai cu ochii, numai pietre netede, abrupte și un petec de cer albastru, limpede, mărginit de vîrfuri ascuțite, aurite de razele soarelui.

Deodată se auzi un șuierat puternic și o bătaie de aripi.

Toți își ridicară ochii : un monstru înspăimîntător cobora încet din înălțimi. Avea trupul de șarpe și aripile de liliac, mari cît niște pînze de corabie.

Prințul se grăbi să-și întindă arcul și slobozi o săgeată care se înfipse adînc în pieptul monstrului. Acesta șuieră mai tare, înfricoșător, bătu din aripile care se strînseră și începu să se prăbușească cu zgomot puternic. Își înnoda și-și deznoda coada ascuțită, își înălța cu disperare gîtul, iar în gură, printre două șiruri de dinți, limba ascuțită vibra ca o spadă.

Prințul și tovarășii săi aruncară și alte săgeți, care se înfipseră în capul și în trupul său și nu se opriră pînă ce nu-l văzură zăcînd nemișcat într-o băltoacă neagră de sînge.

Era un balaur !

În timp ce-l priveau încremeniți, auziră un nou șuierat, mai slab de data asta și însoțit de o bătaie de aripi mai puțin zgomotoasă. Își ridicară ochii și înțeleseră că monstrul acela, asemănător cu primul, dar de dimensiuni mai mici, este femela balaurului.

Prințul își întinse arcul la iuțeală și slobozi săgeata care-o lovi în frunte, făcînd-o să se prăbușească moartă alături de tovarășul său.

— Pe-aci trebuie să-și aibă și cuibul

Nici nu spusese bine aceste cuvinte că dintr-o crăpătură a unei stînci se ițiră patru căpșoare mici de balaur, cu gura larg deschisă și cu limbuța mică vibrînd neliniștită.

Se născuseră doar cu o zi înainte, pentru că nu făcuseră ochi, iar gîtul lor fragil abia reușea să le susțină greutatea capului.

— Să-i prindem vii ! Să-i prindem vii !

Cuprins de o bucurie imensă, prințul își întindea brațele, bătea din palme, de parc-ar fi putut ajunge la înălțimea aceea doar ridicîndu-se pe vîrful picioarelor. Și repeta mereu, întorcîndu-se spre însoțitorii săi :

— Să-i prindem vii ! Să-i prindem vii !

Ce să facă ? Tăiară cu securea ramuri de copac și le legară una de alta construind o scară rudimentară, dar solidă ; astfel prințul reuși să se cațere sus și să ia unul cîte unul micuții balauri Erau patru, de mărimea unei șopîrle adulte, cu trupurile moi, ușor alunecoase, avînd pe spate un semn al viitoarelor aripi ca niște solzi de pește Își ridicau capetele și deschideau mereu gura înfometați.

Prințul spuse :

— Cu siguranță balaurul și femela sa le aduceau de mîncare puișorilor.

Într-adevăr, deschizîndu-le gușa, găsiră hrană și prințul le dădu să mănînce cu răbdare pînă cînd aceștia părură sătui. Curînd își plecau căpșoarele, se cuibăreau unul peste altul și adormeau, la fel de frumoși ca mai înainte.

Prințul nu mai voi să-și continue vînătoarea : cei doi balauri morți rămaseseră acolo unde căzuseră, iar puișorii fură așezați în fundul unui coș, pe un așternut din frunze uscate Și porniră cu toții înapoi spre palat.

Cînd se află că prințul adusese patru balauri mici pe care voia să-i crească și să-i domesticească, obișnuiții cîrtitori își repetară prevestirea :

— Am mai spus-o noi : nu se alege mare lucru de copiii făcuți la bătrînețe ! Ca să vezi : cine știe ce nenorociri au să ne aducă balaurii ăștia ! Va fi un rege crud, dacă ajunge să se urce pe tron !

Dar prințul era convins că unele animale sînt crude pentru că nimeni nu s-a străduit vreodată să le domesticească și să le îmblînzească. Voia să încerce s-o dovedească tuturor cu balaurii săi.

Așa că, de dimineață pînă seara, stătea lîngă ei, le dădea de mîncare în gură, îi mîngîia ușor cu mîna și

observa cu satisfacție că aceștia se bucurau de căldura pe care le-o producea ușoara lui mîngîiere.

Deja îl recunoșteau : cînd se apropia de ei își ridicau căpșoarele și-și mișcau neliniștiți cozile. Se cățărau pe el agățîndu-se cu gheruțele, îi lingeau mîinile cu limbuța lor lungă și subțire și băteau din aripile care începeau să crească în lățime ca la lilieci.

Începuseră să se hrănească singuri, cu lăcomie, iar prințul mergea în fața lor și-i mornea, imitîndu-le șuieratul și întinzîndu-le cîte ceva de mîncare.

Cît fuseseră mici, regele n-avusese nici o grijă ; dar acum, cînd le crescuseră aripile și încercau să zboare, regele se îngrozea ori de cîte ori îl vedea pe prinț intrînd în sala imensă unde-i închisese ca să se poată mișca după bunul plac. Îi spunea îngrijorat :

— Fii atent, fiule ! N-aș vrea ca într-o bună zi...

Prințul zîmbea, și ca să-i demonstreze că micii lui balauri îl ascultau ca niște cățeluși, deschidea ușa și-i trăgea după el pe coridoarele palatului ; îi atingea, îi mîngîia, îi făcea să stea sluj pe picioarele dinapoi, cu gîtul întins în față, cu aripile care se ridicau și coborau, cu un zgomot asemănător cu acela al pînzelor de corabie lovite de vînturi puternice.

Erau frumoși în monstruozitatea lor, cu trupurile de șerpi zburători, cu gîtul încrețit ca la broaștele țestoase, cu crestele roșii care începuseră să răsară în partea superioară a capului, mai accentuate la cei doi masculi, mai mici și mai palide la cele două femele.

Într-o zi, însă, cînd prințul avu chef să-i poarte pe străzi, legați cu lanțuri de oțel prinse de o zgardă de fier forjat, lumea fugi îngrozită de aspectul monștrilor nemaivăzuți.

— Balaurii ! Balaurii !

Se închideau ușile, se trăgeau obloanele ; oamenii țipau și plîngeau de parcă balaurii ar fi început deja să mînce pe cineva.

Dar aceștia mergeau liniștiți, jucîndu-se între ei cu cozile și cu capetele, apropiindu-se mereu de prinț ca să-i lingă mîna, ridicîndu-se ușor în zbor, la o palmă de la sol.

A fost însă și mai rău într-o dimineață cînd prințul apăru călare pe unul dintre balauri, bine înșeuat, mînat cu un frîu lung și care, numai ce ieși pe poartă, își des-

făcu aripile și se ridică sus, în slăvi, supunîndu-se însă comenzilor călărețului ca și cel mai blînd dintre cai.

Regele și regina îl priveau îngroziți dintr-un balcon al palatului și trebuiră să se stăpînească să nu se ascundă înăuntru, cînd prințul își coborî balaurul, îl îndreptă spre ei și se opri să le vorbească, în vreme ce balaurul plana, înălțîndu-și trufaș capul de parcă ar fi fost cel mai mîndru armăsar din grajdurile regale.

Și după ce-i reușise încercarea cu primul dintre balauri, prințul o repetă pe rînd și cu ceilalți trei.

Lumea striga : Balaurul ! Balaurul !, dar nu se mai temea, bucurîndu-se chiar cînd îl vedea zburînd dintr-un loc în altul, cu prințul călare, ținîndu-se mîndru în șa și mînîndu-l după bunul său plac, urcînd și coborînd și iarăși urcînd pînă ce se pierdea în înălțimi, printre nouri.

Dar obișnuiții cîrtitori nu renunțaseră să prezică :

— Am mai spus-o noi : nu se alege mare lucru de copiii făcuți la bătrînețe ! Ca să vezi ! Cine știe ce nenorocire au să ne aducă balaurii ăștia ! Va fi un rege crud, dacă ajunge să se urce pe tron !

Într-o zi, regele îl convocă pe prinț în sala de consiliu. Miniștrii, cu fețe grave, stăteau de jur împrejurul său.

— Prințe, spuse regele, a venit vremea să renunți la capricii. Eu sînt deja bătrîn și pot muri oricînd. Vreau să las în ordine treburile regatului și ale familiei mele. Am hotărît să te însori. Nu-ți rămîne decît să alegi printre cele mai de seamă prințese.

— Nu cunosc pe nici una. Va fi demnă de mine numai aceea care, voind să-și demonstreze sentimentele va accepta să facă o plimbare călare pe unul dintre balauri.

Regele îl iubea prea mult pe singurul său copil ; ridică din umeri și acceptă condiția pusă de el.

Solii plecară spre diverse curți unde se aflau fete de măritat.

— Prințul nostru spune : Mă voi căsători numai cu acea prințesă care va avea curajul să facă alături de mine o plimbare călare pe unul dintre balauri. Ce-i răspunde prințesa ?

— Că prințul e nebun de legat.

Solii se aşteptau la acest răspuns ; şi, după ordinul regelui, se îndreptară spre altă curte.

— Prinţul nostru spune : Mă voi căsători numai cu acea prinţesă care va avea curajul să facă alături de mine o plimbare călare pe unul dintre balauri. Ce-i răspunde prinţesa ?

— Că prinţul e mai nebun decît nebunii de-legat.

Solii nici nu mai sperau să primească undeva un răspuns diferit ; dar, respectînd întocmai ordinele regelui, se prezentară la altă curte.

Spre marea lor mirare, o prinţesă răspunse deschis :

— Spuneţi-i prinţului că accept !

Mulţumiţi că reuşiseră să-şi îndeplinească misiunea, solii se întoarseră la rege.

— Prinţesa Spaniei a răspuns : „Spuneţi-i prinţului că accept".

Prinţul îşi construise un grajd anume pentru balaurii săi şi-şi petrecea ore întregi alături de ei, iar aceştia înţelegeau fiecare modulaţie a vocii sale şi i se supuneau pe deplin. Şi cînd prinţul, foarte fericit de răspunsul prinţesei şi sigur că este înţeles, sau cel puţin dorind să fie, se duse în grajd ca să-i anunţe: Unul dintre voi va avea onoarea s-o poarte pe mireasa mea !, ei părură a înţelege cu adevărat şi izbucniră în şuierături intense, învîrtindu-şi capetele, pocnind din limbile lor ascuţite şi agitîndu-şi cozile.

Cu mare zarvă, la curte pregătirile de nuntă erau în toi.

Bătrînul rege şi regina, care avea doar cîţiva ani mai puţin decît el, parcă întineriseră.

Prinţul comandă pentru balaurii săi harnaşamente noi, superbe, din stofă brodată cu aur, cu podoabe de aur şi catarame de diamant. Frîul era în întregime din aur şi presărat cu pietre preţioase.

In ziua cînd le încercă pe balauri, aceştia părură bucuroşi să se vadă astfel împodobiţi şi şuierau necontenit, îşi ridicau capetele, pocnind din limbile lor ascuţite şi agitîndu-şi cozile.

Nici de astă dată n-au lipsit obişnuiţii cîrtitori care bolboroseau prevestind nenorociri :

— Am mai spus-o : nu se alege mare lucru de copiii făcuţi la bătrîneţe ! Să vedeţi ce-o să se întîmple cu

balaurii aceştia blestemaţi ! Şi-o să fie şi mai rău, cînd prinţul o să se urce pe tron !

La curtea prinţesei, toţi aşteptau neliniştiţi, iar poporul fusese cuprins de groază numai la gîndul că prinţul va mîna doi balauri, în loc de caleşti şi de cai şi că prinţesa şi prinţul vor pleca apoi călare pe ei.

— Dar sînt domesticiţi ! spuneau unii.

— Cu animalele astea nu se ştie niciodată.

Regele Spaniei îşi întrebă din nou fata :

— Copila mea, te-ai hotărît pe deplin ?

— Da, tată.

— Dar n-ai văzut pînă acum balauri : sînt nişte monştri înspăimîntători.

— I-am văzut pictaţi şi nu mă sperie.

Regele se minuna de atîta curaj şi insista :

— Poate te gîndeşti că vei găsi alt soţ...

— Sau prinţul ăsta sau nici unul, maiestate.

— Domnul să te ajute, copila mea !

În adîncul inimii era chinuit de presimţiri funeste.

În ziua sosirii prinţului, lumea nu îndrăzni să iasă pe străzi. Stăteau cu toţii tupilaţi prin case, îndărătul jaluzelelor sau în spatele uşilor întredeschise, dornici să asiste la spectacol fără să se expună însă cîtuşi de puţin.

Dar abia auziră şuieratul ascuţit al balaurilor şi vgomotul făcut de bătaia aripilor lor de liliac, largi ca pînzele de corabie, că nimeni nu se mai putu stăpîni să nu scoată capul pe fereastră ; curiozitatea învinsese orice teamă.

Balaurii se apropiau solemni, zburînd încet. Prinţul călărea pe unul dintre ei şi îl trăgea de frîu pe celălalt, destinat prinţesei.

Văzîndu-i pe cei doi monştri, fata se îngălbeni la faţă şi un fior o străbătu din cap pînă-n picioare. Îşi recăpătă însă imediat tot curajul.

Prinţul îşi mînă balaurii pînă lîngă terasa unde se afla adunată familia regală:

— Bine-ai venit, prinţe !

— Bine te-am găsit, prinţesă !

— Bine-ai venit, prinţe !

— Bine v-am găsit, maiestate !

Prințul coborî în fața palatului, își duse cu mîna sa balaurii în grajdul ce le fusese pregătit, îi legă cu lanțuri de iesle și, pentru mai multă siguranță, închise ușa cu cheia.

A doua zi făcură nunta.

Prințul observase o ușoară neliniște neobișnuită la balaurii săi, dar nu se simțise deloc îngrijorat; lunga călătorie, grajdul necunoscut i se păreau motive îndestulătoare pentru a și-o explica.

Cînd veni ziua și ora plecării, prințul se duse să-și scoată din grajd balaurii splendid înhămați și împodobiți.

Îmbrățișări, sărutări, rămas-bun; prințesa nu se putea desprinde de tatăl ei. Prințul trebui aproape s-o silească blînd. Și în aplauzele și în uralele mulțimii, el o ajută să urce pe balaur, îi dădu frîul în mînă, urcă și el la rîndul său și animalele neliniștite primiră semnalul de plecare.

Balaurii își desfăcură aripile, se ridicară lent, porniră în zbor și, în curînd, dispărură la orizont.

După cîteva zile, sosi la palat suita prințului, dar el și prințesa, deși trebuiau să fi ajuns cu mult înainte, nici măcar nu se zăreau.

Regele, regina, miniștrii cercetau întruna cerul de la înălțimea unei terase; și fiecare oră, fiecare clipă care trecea, le umplea sufletul de neliniște și de teamă.

La curtea spaniolă se aștepta cu egală neliniște vestea sosirii tinerilor căsătoriți. Ar fi trebuit să apară solii alergînd în goană mare, dar nu venea nimeni.

Ce se întîmplase oare?

Se întîmplase că, după ce zburaseră cam jumătate din drum, balaurii începuseră să nu se mai supună frîului. Balaurul pe care călărea prințesa își întorcea mereu capul, de parc-ar fi adulmecat-o, iar balaurul prințului se rotea mereu împrejurul celuilalt, întinzînd și el capul și adulmecînd. Mirosul de carne tînără, străină, trezise în ei instinctul ațipit și ținut pînă atunci în frîu, dar nu distrus de munca tenace și răbdătoare de domesticire pe care-o desfășurase prințul.

În cele din urmă, balaurii se opriră, refuzînd să înainteze sau să se întoarcă din drum. Planau cu aripile întinse, își lungeau gîturile, ținînd gura larg deschisă,

îşi mişcau limbile ce tremurau ca nişte flăcări şi încercau s-o apuce cu dinţii pe prinţesă ca s-o sfîşie.

Ea nu-şi dădea seama de pericol, dar prinţul se îngrozi.

Strînse cu disperare frîiele şi, cu o mişcare rapidă, le înfăşură în jurul gîtului balaurului pe care-l călărea; strînse apoi cu putere, sufocîndu-l. Balaurul făcu două salturi, încercînd să-l arunce din şa pe prinţ, apoi se clătină, îşi adună pe jumătate aripile şi începu să coboare, năucit. Celălalt balaur îl urmă, dar prinţul profitînd de momentul potrivit, se urcă pe el călare, prinse frîul şi i-l răsuci în jurul gîtului ca şi celuilalt, şi strînse iarăşi din toate puterile. Monstrul făcu două, trei salturi, se clătină, îşi adună pe jumătate aripile şi năucit, îşi însoţi tovarăşul coborînd iute spre pămînt.

Cînd ajunseră jos, prinţul şi prinţesa săriră din şa. Cei doi balauri, sufocaţi, se zvîrcoleau cu ultimele puteri.

Coborîseră pe o cîmpie întinsă şi cît vedeai cu ochii nu se zărea suflet de om. Mirişte, mirişte, mirişte pînă la orizont şi ici-colo cîte un copac rătăcit. Departe, departe o căsuţă ţărănească, dar trebuia să baţi cale lungă ca să ajungi acolo.

După patru zile de mers, cei doi nici nu mai puteau fi recunoscuţi, din cauza chinurilor şi a oboselii îndurate. Într-un tîrziu, întîlniră un ţăran într-o căruţă.

— Dacă ne duci pînă la palatul regal o să primeşti o avere

— Dar cine sînteţi voi ?

— Sîntem prinţul şi prinţesa.

— Prinţul şi prinţesa au murit. Regele şi regina sînt în doliu. Pe cine vreţi voi să păcăliţi ? Vă iau de milă, pentru că sînteţi doi nenorociţi flămînzi şi rupţi de osteneală. Hai, urcaţi !

După ce ajunseră la porţile oraşului, ţăranul le spuse să coboare.

— Du-ne, te rugăm, pînă acasă şi te vom răsplăti.

Ţăranul consimţi :

— Fie : unde merge mia, merge şi suta.

Şi-şi continuară drumul.

Uşa palatului regal era închisă în semn de doliu.

Cînd țăranul înțelese că acei nenorociți flămînzi și rupți de osteneală, cum îi numise la început, erau într-adevăr prințul și prințesa, se temu că-i jignise. Ca să fie iertat, lovi puternic în ușă, strigînd :

— Deschideți, deschideți !... Prințul !... Prințesa !...

Paznicii îl crezură beat sau nebun și voiră să-l aresteze.

Ce s-a petrecut apoi la curte între rege, regină, prinț și prințesă nu-i deloc greu să vă imaginați !

Prințul povesti prin ce mare pericol trecuseră și cum îi omorîse pe cei doi balauri.

— Dar cu ăștia doi de-aici ce s-a întîmplat ?

Nimeni nu voise să-și ia răspunderea și să-i îngrijească, iar aceștia muriseră de foame în grajd. Se simțea încă duhoarea leșurilor lor.

De-atunci prințul n-a mai încercat să domesticească animale sălbatice, pentru că se convinsese că instinctul, mai curînd sau mai tîrziu, își spune cuvîntul.

— Și apoi, îi zise tatăl său într-o zi, cînd eu n-oi mai fi, vei avea alt animal sălbatic de îmblînzit !

Și-i arătă mulțimea care urla din răsputeri jos în stradă și bătea din palme :

— Trăiască prințul ! Trăiască prințesa !

Merge dreaptă, șerpuiește cotită,
Povestea scrisă, povestea rostită.

Se spune și se povestește că...

BASME SCURTE

1911 – 1913

Nepoților mei
Ada și Francesco Capuana

REGELE ȘCHIOP

A fost odată un rege ciudat și capricios. Se născuse cu un picior mai scurt decît celălalt și mergea șchiopătînd. Curtenii, ca să-l lingușească, se prefăceau că șchioapătă ca și el. Dar cînd ieșea pe stradă și vedea oamenii care mergeau drept, fără să-și tragă piciorul, regele se simțea nedreptățit; așa că într-o bună zi îi veni ideea să poruncească supușilor săi din tot regatul, bărbați și femei, să șchiopăteze, că de nu, vor plăti cu capul.

Îl ascultară. Cu regele Șchiop, cum îl porecliseră, nu era de glumit: și vezi doamne, fiecare voia să-și păstreze capul pe umeri! Numai o bătrînă se prefăcu a nu înțelege; și parc-ar fi vrut să-l necăjească anume pe rege. Trecea mereu înainte și înapoi prin fața palatului regal, țeapănă și cu capul pe sus în ciuda anilor săi.

— Cum așa? o întrebau oamenii. Nu te temi că-ți vor tăia capul?

— Nici nu-mi pasă: dacă-mi taie un cap, îmi crește altul. Am din belșug.

Regele împînzise țara cu spioni ca să afle dacă porunca sa este respectată sau nu, și cînd îi aduseră la cunoștință răspunsul bătrînei, se înfurie peste măsură:

— Aduceți-mi-o, aici, legată de mîini și de picioare!

— Deci tu, babo, nu vrei să șchiopătezi? o întrebă.

— Nu, maiestate, slavă Domnului, am picioare bune.

— E adevărat că ai răspuns : Dacă-mi taie un cap, îmi crește altul ?

— Da, maiestate. Am din belșug.

— O să vedem noi !

Porunci să fie chemat călăul, cu securea bine ascuțită.

Bătrîna nu-și pierdu cumpătul. Fără să-i ceară cineva, îngenunche în fața butucului, puse capul jos și așteptă lovitura. Călăul înălță securea, dar rămase cu brațele ridicate, ca înțepenit.

— Maiestate, nu pot. Ceva mă oprește !

Regele turba de furie :

— Luați o funie, ungeți-o cu săpun și faceți un laț la gîtul ei !

Miniștrii trimiseră slujitorii să cumpere o funie rezistentă, nouă, o unseră cu săpun cu propriile lor mîini, nădăjduind să intre și mai temeinic în grațiile regelui. Înnodară ei înșiși funia la gîtul bătrînei și apoi, doi la un capăt și doi la altul, începură să tragă din toate puterile, înțepenindu-și bine picioarele pe podea. Dar nodul nu se strîngea. Și trag, și trag, și trag, funia se rupse ; iar atunci toți patru, doi de-o parte și doi de alta, se răsturnară cu picioarele în sus, lovindu-se așa de tare încît cu chiu cu vai se ridicară de jos.

O clipă, regelui îi veni să rîdă, dar cum o văzu pe bătrînă rîzînd la rîndul ei, se înfurie și mai tare.

— E o vrăjitoare ! urlă el. Aduceți lemne, faceți foc și prăjiți-o după cum merită !

Toți curtenii coborîră în magazia palatului și, ca să-și cîștige favoarea regală, fiecare dintre ei se întoarse cu cît mai multe lemne ; unii cărau buturugi, alții ramuri uscate, alții legături de nuiele.

După ce le așezară în jurul bătrînei care privea ca și cum n-ar fi fost vorba de ea, regele însuși aprinse focul : doar că flăcările în loc s-o cuprindă pe bătrînă, se răspîndiră de jur-împrejur, îi cuprinseră pe curteni și chiar poala mantiei regale fu puțin pîrlită.

Regele era uluit. Lemnele arseseră, iar bătrîna, teafără și nevătămată, avea pe buze un surîs care în loc s-o supere pe maiestatea sa, o îngrozea de-a binelea.

— Cine ești tu, femeie ? Zînă sau vrăjitoare ?

— Sînt o zînă!

Regele se îngălbeni la față.

— Iartă-mă, iartă-mă! Ce pot face pentru dumneata? o întrebă pe bătrînă.

— Nimic!

Deveni o minunată făptură luminoasă care strălucea de-ți lua ochii și, deodată, dispăru.

Ca să ispășească faptele sale de pînă atunci, regele dădu o nouă poruncă:

— De azi înainte, nimeni să nu mai șchioapete în regatul meu!

Dar oamenii se obișnuiseră să șchioapete, așa că regele fu constrîns să poruncească din nou:

— Cine vrea să șchioapete, n-are decît s-o facă!

Iar cînd vedea trecînd prin fața palatului regal pe cineva care șchiopăta ca el, nu putea să ghicească dacă acesta își bătea joc de rege imitîndu-l sau era șchiop de felul său și murea de ciudă.

Încet, încet deveni melancolic și ursuz. Voia să rămînă singur: nu-i mai asculta nici măcar pe miniștrii săi, iar aceștia făceau treaba după cum îi tăia capul și treaba nu mergea deloc bine. Iar regele se învîrtea șchiopătînd prin încăperile largi ale palatului.

Nu exista oare în tot regatul un doctor sau un vrăjitor care să-i lungească piciorul mai scurt?

Veni un doctor și-i spuse:

— Maiestate, eu aș putea să vă scurtez piciorul mai lung. E totuna.

Da! Da! Asta-i mai lipsea! Să arate ca un pitic, mai caraghios decît era. Sau își lungea piciorul mai scurt sau nimic!

Veni un vrăjitor bătrîn, cu părul alb, cu barba lungă pînă-n pămînt:

— Maiestate, aceasta e o alifie ce vă poate lungi piciorul mai scurt. Trebuie să-l ungeți și să-l frecționați cu putere pînă cînd o să încercați o durere ascuțită ce vă va face să gemeți. Trebuie să aveți răbdare. Vă veți unge o singură dată pe zi. Luați cu mîna alifie cît un bob de năut, o întindeți în căușul palmei și frecați cu putere. De veți face așa cum spun eu, după un an, o lună și o zi, vă veți vindeca. Să nu vă grăbiți: va fi și mai rău.

— Îți voi plăti după ce mă vindec.

— Nu, maiestatea voastră, alifia nu-și face efectul dacă nu-i plătită.

— Și dacă nu-și face efectul chiar plătită fiind ?

— Maiestate, e în joc capul meu.

Regele începu imediat tratamentul. În fiecare seară, înainte de culcare, deschidea cutiuța cu alifie, lua din ea cît un bob de năut, îl întindea în căușul palmei și apoi, freacă, freacă, freacă, pînă cînd apărea durerea aceea insuportabilă ce-l făcea să urle.

După două luni, regele observă că bătrînul vrăjitor nu-l înșelase : piciorul mai scurt începuse să se lungească.

Trebuia să aștepte să se împlinească sorocul stabilit de el ? Dacă în loc de un singur tratament pe zi, ar face două sau trei, nu s-ar vindeca oare mai repede ? Vrăjitorul îl avertizase că va fi și mai rău : era, cu siguranță, un truc menit să dea și mai multă importanță leacului său

Și regele, după ce ezită o vreme, se hotărî să-și fricționeze piciorul de trei, de patru, de cinci ori pe zi, fără să țină cont de durerea atroce pe care o încerca de fiecare dată. Și așa mereu freacă, freacă, freacă, piciorul i se lungea văzînd cu ochii. Doar că atunci cînd ajunse tot atît de lung ca și celălalt, continuă să crească de capul său încă o săptămînă, iar regele se trezi șchiop de celălalt picior : în loc să șchiopăteze cu dreptul, acum șchiopăta cu stîngul. Norocul lui că blestematul de picior nu crescuse mai tare !

Trimise slujitori prin tot regatul în căutarea vrăjitorului. Nimeni însă nu știa unde se află : care zicea c-ar locui în vîrful unui munte, care într-o peșteră subterană. Îl găsiră în cele din urmă într-o pădure, culegînd buruieni de leac.

— Spuneți-i regelui că eu nu mai am nici o putere. S-o caute pe zîna Lumină.

Cînd îi relatară răspunsul vrăjitorului, regele înțelese că la mijloc este numai și numai răzbunarea bătrînei, care-i spusese :

— Sînt o zînă !

Unde s-o găsească ? Socoti c-ar fi bine să dea din nou prima poruncă :

— Toți supușii mei, bărbați sau femei, trebuie să meargă șchiopătînd, iar de nu se vor supune vor plăti cu capul !

Poate zîna va apărea din nou sub înfățișarea bătrînei ; de data asta însă o va invita la curte și-i va da toată cinstea cuvenită.

Dar bătrîna nu mai apăru ; iar supușii începură să se care satura de pretențiile regelui Șchiop.

Așa că, într-o bună zi, toți, în bună înțelegere, refuzară să-l mai imite. Regele turbă de furie. Se luă la ceartă cu miniștrii :

— Așa îmi respectați voi poruncile ?

Îi apucă de umeri și-i scoase pe ușă afară.

Doar unul dintre ei, un om mai în vîrstă, găsi atunci curajul să-i răspundă :

— Maiestate, cine respectă pe alții este și el la rîndul său respectat ; măria ta nu respectă pe nimeni ! De aceea, Șchiop este și Șchiop o să rămînă !...

MICA BROASCĂ ȚESTOASĂ

A fost odată un sărăntoc care-și ducea zilele de azi pe mîine făcînd pe curierul. Îl trimiteau ba colo, ba dincolo și, cum se mișca iute îl porecliseră Săgeată. Îl plăteau te miri ce ; uneori nu-l plăteau deloc sub pretextul că nu dusese la timp o scrisoare și din această cauză se năruise o afacere importantă. Nu spunea nimic ! Și ca să nu moară de foame alături de femeia sa nu refuza niciodată să-i servească chiar și pe acei care nu voiseră să-l plătească.

Toți bărbații din familia sa fuseseră curieri, și străbunicul, și bunicul, și tatăl său : iar sărmanul Săgeată se gîndea cu tristețe că după cinci ani de căsătorie n-avea încă un fiu, care, după ce va fi crescut, va putea deveni și el, la rîndul său, curier.

Într-o zi îl căută un bătrînel mic de stat și pocit la față cu nasul cît un trombon, cu ochii mici și răi, care parcă aruncau scîntei. Săgeată se temu de el.

— Vei duce această cutiuță la adresa ce-i scrisă pe ea și-mi vei aduce o chitanță. O monedă de aur la dus, altă monedă la întoarcere. Ești mulțumit?

Cum să nu fie mulțumit? Nu-și mai amintea să fi fost vreodată plătit atît de bine. Își luă, cum se spune, picioarele la spinare și porni ca o adevărată săgeată.

Cînd ajunse pe la jumătatea drumului, ceva începu să se miște în cutiuță și o voce subțirică se rugă în șoaptă:

— Nu mă duce! Nu mă duce!

Se opri. Cineva se agita în cutiuță, iar vocea subțirică insista:

— Nu mă duce! Nu mă duce!

Își reluă drumul. I se dăduse o însărcinare, fusese plătit pentru asta, era hotărît să-și facă datoria... Dar vocea aceea subțirică ce părea cutremurată de plîns, îi rupea inima, iar picioarele începeau să șovăie. Apropie cutiuța de ureche ca să audă mai bine:

— Nu mă duce! Nu mă duce!

— Dar ce va spune piticul? Are niște ochi atît de răi!

— Îi vei spune că m-ai predat cui trebuie.

— Vrea o chitanță. Fără de ea nu-mi dă moneda de aur, care-i o avere pentru mine.

— O să scriu eu chitanța.

— Dar tu cine ești?

— Sînt moștenitorul regelui Spaniei. Piticul m-a vrăjit pentru că n-am vrut s-o iau de soție pe fata sa care-i gheboasă, mută și surdă. De vei înmîna această cutiuță vrăjitorului la care ești trimis, cu voi pătimi zece ani lungi de sclavie la curtea sa. Nu mă duce! Nu mă duce!

Săgeată se înduioșă. Apoi se gîndi, sărmanul de el, că prințul Spaniei îl va răsplăti mai bine decît piticul.

Făcea o faptă omenoasă și avea să cîștige bani buni.

— Cum să te eliberez?

— Deschide cutiuța.

— Dar este sigilată și închisă cu cheia.

— Spune așa:

Necazuri și ghinioane cui te-a încuiat!
Necazuri și rele cui te-a sigilat!
Sigiliu, rupe-te!
Broască, sfărîmă-te!

Loveşte în cutiuţă cu o piatră. Să nu te temi!

Săgeată luă o pietricică ascuţită, lăsă cutiuţa jos şi cu o voce pierită de spaimă, repetă :

— Necazuri şi ghinioane cui te-a încuiat!
Necazuri şi rele cui te-a sigilat!
Sigiliu, sfărîmă-te!
Broască, rupe-te!

— Ai greşit! S-a terminat! Aşa mi-a fost scris!

Nu greşise intenţionat, dar se simţea aproape mulţumit de greşeala sa. În cutiuţă nu mişca nimeni, iar vocea subţirică şi şoptită, cutremurată de plîns, tăcu.

Săgeată îşi continuă drumul în fugă ca să reciştige timpul pierdut şi, înainte de apusul soarelui, ajunse la gura peşterii vrăjitorului, locul indicat pe cutiuţă.

— Bravo ţie, nu te-ai lăsat dus în ispită! îi spuse vrăjitorul cu voce groasă, cavernoasă.

— Scrie-mi chitanţa!

— Mănîncă, bea ceva, odihneşte-te. Asta-i chitanţa.

Şi-i dădu un ouşor care aducea cu un ou de porumbel.

Săgeată îl puse în buzunar şi porni pe drumul de întoarcere.

Piticul îl aştepta în faţa casei.

— Ah! Săgeată! Săgeată! Necazuri şi ghinioane, da? Norocul tău c-ai greşit!

Bietul om i se aruncă la picioare cerîndu-şi iertare.

— Ţine cul ăsta : este răsplata ta. Face mai mult decît moneda de aur pe care ţi-am promis-o. Pune-l la clocit în cuibul porumbeilor pe care-i creşte nevastă-ta. În mai puţin de o lună vei veni să-mi mulţumeşti.

— Un fiu?

— Un fiu mai săgeată decît tine.

Şi rise într un fel ciudat care-l nelinişti pe sărmanul curier. Dar speranţa de a avea în sfîrşit un copil îl făcu să asculte de sfaturile piticului.

— Fii atentă, femeie ; pune l în locul unui ou din cuib, dar bagă de seamă să nu observe porumbiţa.

Femeia ridică din umeri neîncrezătoare ; dar speranţa de a avea în sfîrşit un copil o hotărî să încerce.

Şi începură amîndoi să aştepte neştiind dacă piticul nu şi bătuse joc de ei, amuzîndu-se.

Se simţiră mai mult decît batjocoriţi cînd din ou ieşi o mică broască ţestoasă, care avea în locul capului un căpşor de copil pe care-l scotea de sub carapace cu gurita larg deschisă, cerînd cu lăcomie de mîncare.

— Ah, ticălosul de pitic ! Mă duc să i-l arunc în faţă ! Nevastă-sa îl opri.

— Mai bine ăsta decît nimic ! Cine ştie ? Cînd o să crească...

Micuţa broască ţestoasă se mişca încetişor purtîndu-şi prin casă carapacea care se întărea pe zi ce trecea. O hrăneau cu miez de pîine muiat în lapte, cu verdeţuri fierte şi tocate. Chipul acela de copil, mare cît o alună, surîdea atît de dulce cînd mama îl mîngîia uşor cu un deget, după ce-i dăduse de mîncare, încît părinţii îl iubeau deja ca pe un fiu în toată legea.

Bărbatul însă nu-şi găsea liniştea : Tocmai el, curierul Săgeată, să aibă un fiu broască ţestoasă ! Nici că se putea mai mare bătaie de joc. Dacă-l întîlnesc pe pitic... !

— Să nu intri în vreun bucluc !... Mai bine ăsta decît nimic ! îl consola nevastă-sa.

Broscuţa ţestoasă — numai aşa îl numeau — creştea foarte repede. În şase luni devenise cît un curcan şi, cînd îşi scotea de sub carapace gîtul şi capul, ai fi zis că sînt ale unui copil ce s-a ascuns acolo în joacă.

Dar ce chin să-l vadă mereu prins sub carapace !

El, curierul Săgeată, să aibă un fiu broască ţestoasă ! Nu-şi găsea liniştea, bietul părinte.

Într-o zi, cînd era ca de obicei plecat pentru un comision, veni cineva care avea nevoie urgentă de un curier; ar fi plătit oricît.

— Mă duc eu ! spuse băiatul. Legaţi-mi scrisoarea de carapace. Mă duc şi mă întorc numaidecît.

Începu să plîngă văzînd că maică-sa nu-l credea în stare.

Clientul, care rămăsese în aşteptarea lui Săgeată, îi spuse femeii :

— Să-i facem pe plac !

Şi-i legară scrisoarea de carapace. Broasca ţestoasă se mişcă greoi pînă ce ieşi pe uşă şi apoi ţîşni ca un fulger. Maică-sa şi clientul nu-şi credeau ochilor. Înainte ca ei să apuce să-şi potolească uimirea, băiatul se întorsese cu răspunsul legat de carapace.

Cînd Săgeată se înapoie mai tîrziu acasă, nu voi cu nici un chip să creadă că nevastă-sa nu-i înşira baliverne, ci doar purul adevăr : Broscuţa ţestoasă era mai iute, mai săgeată decît el însuşi! Da, da, mai săgeată decît Săgeată!

Acum toată lumea dorea să se convingă de minunea asta : inventa tot felul de pretexte şi comisioane, numai să-l vadă plecînd pe băiat. Acesta ajungea pînă în prag şi apoi, deodată, dispărea ca un fulger. La fel şi la întoarcere : nimeni nu reuşea să-l vadă dincotro şi cum vine. Dar ce trist era să-l vezi închis în carapacea lui. Bietul tată suferea acum mai mult decît înainte.

Şi, într-o zi, iată că bate la uşa lor un tînăr chipeş, îmbrăcat numai în brocart, cu dantelă la mîneci, purtînd pe cap o pălărie mare de catifea împodobită cu splendide pene albe şi negre, iar la cingătoare o spadă cu mînerul bătut în briliante.

— Unde este Broască ţestoasă ?

— S-a dus să facă un comision ; trebuie să se întoarcă în curînd.

Frumosul tînăr intră, îşi scoase pălăria, se aşeză şi începu să privească prin cămăruţa sărăcăcioasă. Pe perete erau agăţate uneltele : un fierăstrău, un ciocan, o secure şi altele.

— Iată-l ! spuse mama.

Broscuţa ţestoasă intră mişcîndu-se încet pe cele patru labe. Săgeată venea şi el în urma fiului său.

Tînărul nu le dădu răgazul să pună întrebări. Se ridică brusc de pe scaun, luă securea de pe perete şi începu să lovească cu putere în carapacea Broscuţei făcînd-o să sară în bucăţi.

Săgeată şi nevastă-sa abia apucară să scoată un ţipăt de groază, care se preschimbă însă imediat într-un strigăt de fericire, după ce-l văzură pe băiat ridicîndu-se în picioare, un copil frumos de zece ani, mica Broscuţă ţestoasă eliberată de învelişul tare al carapacei.

— Sînt prinţul moştenitor al Spaniei... Îţi aminteşti, Săgeată ?

Necazuri şi ghinioane cui te-a încuiat !
Necazuri şi rele cui te-a sigilat !
Sigiliu, rupe-te !
Broască, sfărîmă-te !

N-a fost vina ta c-ai greșit. Ți-am rămas recunoscător pentru buna intenție. Sclavia mea s-a încheiat și am venit să-l dezleg și pe fiul tău, vrăjit de piticul cel ticălos. Faci un rău, e bine să-ți amintești mereu. Faci un bine, uită-l imediat! Pentru că întotdeauna cineva își va aduce aminte. Nu toți oamenii sînt nerecunoscători pe lumea asta!

— Da!... Da!...

Cei doi nu reușeau să mai înșire altceva, în timp ce Broscuța țestoasă îi săruta mîna salvatorului său.

Basmul s-a sfîrșit de tot,
Iar voi v-ați cam șters pe bot!

GAURA ÎN APĂ

A fost odată un principe putred de bogat. Avea doar douăzeci de ani și trăia într-unul din castelele moștenite de la tatăl său. Fără frați, fără surori, fără alte rude după moartea principesei mamă, se retrăsese în castelul unde se născuse și care i se părea de aceea cel mai frumos dintre toate, și-și petrecea vremea mutînd în fiecare zi frumoasele mobile vechi dintr-un loc în altul, de la un etaj la altul.

Se ostenea numai cît le poruncea servitorilor:

— Asta aici! Aia dincolo! Asta sus! Asta jos!

Seara, bieții oameni se simțeau frînți; cădeau pur și simplu din picioare. El însuși se simțea istovit după toată vînzoleala de peste zi. Tolănit într-un fotoliu vechi, larg cît un pat, prințul veghea pînă în inima nopții, cu brațele încrucișate pe burtă și cu picioarele întinse. Nu contenea să se întrebe:

— Să mă însor sau să nu mă însor?

Rămînea nemișcat de parc-ar fi așteptat răspunsul cuiva. Își răspundea însă singur, după cum avea chef:

— Da, da, mă însor! Nu și nu, nu mă însor!

Apoi începea din nou să cugete:

— Să mă însor sau să nu mă însor?

Rămînea nemișcat de parc-ar fi așteptat răspunsul cuiva.

În cele din urmă îl prindea somnul în fotoliu, iar în zori se trezea fără să fi hotărît în vreun fel. Şi o lua de la capăt :

— Asta aici ! Asta dincolo ! Asta sus ! Asta jos !

Le poruncea servitorilor să strice ceea ce aşezaseră cu o zi mai înainte ; şi se simţea mai istovit decît aceştia care căzeau pur şi simplu din picioare.

În cele din urmă se hotărî să ceară sfatul unei vrăjitoare, care locuia departe, într-o peşteră, pe un munte stîncos, drept în faţa castelului.

Principesa, mama sa, murmurase odată, cîteva zile înainte de a muri :

— Bietul meu copil ! Bietul meu copil ! Cine-l va învăţa oare să facă gaură în apă ?

Tînărul principe socotise că mama sa delirează şi n-o întrebase :

— Ce înseamnă asta, Excelenţă ?

Pe vremea aceea, aşa vorbeau copiii cu părinţii lor.

Nu se mai gîndise la asta.

Călărind, urmat de un servitor, spre peştera vrăjitoarei, îşi amintise deodată de cuvintele : Cine-l va învăţa să facă gaură în apă ? Nimeni, se gîndea el. Aşa ceva nu se poate face. Voia însă s-o întrebe şi pe vrăjitoare. Dacă aceasta nu ştia, cine-ar mai fi putut să ştie ?

Ca să nu fie recunoscut, prinţul se travestise într-un biet amărît, folosindu-se de cea mai uzată haină a unui servitor.

Precauţie inutilă. Numai ce intră în peşteră, că şi auzi vocea bătrînei, salutîndu-l :

— Bine-ai venit, prinţe ! La porunca ta.

Nu mică i-a fost mirarea !

— Frumoasă vrăjitoare ! începu el.

— Nu sînt frumoasă, îl întrerupse ea. Aici, la mine, nu încap minciuni.

Într-adevăr, vrăjitoarea era bătrînă, cu faţa brăzdată de zbîrcituri, cu părul cărunt, fără dinţi. Îmbrăca însă o tunică bogată, de culoare închisă, brodată cu flori de aur şi de argint, care străluceau la fiece mişcare şi purta pe cap o tichiuţă de broderie neagră presărată cu perle mari cît alunele, o minunăţie !

— Ia loc, principe, vorbeşte. Te ascult.

— Să mă însor sau să nu mă însor ? Am nevoie de sfatul tău. Nu pot să mă hotărăsc singur.

— Cine caută, găsește. Te vei hotărî după ce vei găsi.

— Deci, ce să fac ?

— Pornește prin țară și privește cu atenție toate fetele pe care le vei întîlni : nobile, orășence, muncitoare ; cere-o de la părinții ei pe aceea care-ți va plăcea mai mult pentru frumusețea sau pentru virtutea sa. Dacă nu vor să ți-o dea... Dar vei vedea în cele din urmă că una îți va spune : Mă mărit cu tine, dacă...

— Dacă ?

— Îți va explica ea... Cine caută, găsește.

Principele se întoarse la castel gînditor și în același timp curios să știe ce i se va cere.

Și porni la drum trecînd prin orașe, prin tîrguri, prin sate. Privea, cerceta cu atenție și cînd i se părea că a reușit să găsească, se înfățișa părinților fetei :

— Am venit să vă cer mîna fiicei voastre.

— Ați ajuns prea tîrziu. S-a logodit alaltăieri.

Păcat ! Era cea mai frumoasă și cea mai bună dintre fetele întîlnite pînă atunci și, pe deasupra, nobilă și foarte bogată, ceea ce nu era tocmai de lepădat.

Porni din nou la drum. I se păru că a întîlnit o fată bună. Se înfățișă părinților ei :

— Am venit să cer mîna fiicei voastre.

— Veniți peste trei ani ; e încă prea tînără.

Mare păcat ! Era frumoasă, bună, și-ar fi luat-o cu plăcere în căsătorie. Nu aparținea unei familii nobile, dar ce importanță avea asta ! Trei ani ? Prea mult ! Și apoi, cine știe ce se mai întîmplă pînă atunci. Reîncepu să caute.

Da ! Asta i se păru și mai frumoasă decît celelalte. Părinții ar fi trebuit să fie la rîndul lor măguliți că fata lor va fi luată în căsătorie de un principe și va deveni ea însăși principesă. Dar ei :

— Mulțumim ! Numai de la egal la egal. Noi așa socotim că e bine !

După alte cîteva cereri inutile, principele se hotărîse să se întoarcă la castel și să renunțe la orice încercare. Poate asta era soarta lui, să rămînă fără nevastă. Cu atît mai bine !

Într-o dimineață, pe drum, se opri în plină cîmpie ca să-și adape caii. Și cine se rezema de fîntînă ? O țărancă, sărăcăcios îmbrăcată, dar atît de frumoasă și atît de grațioasă încît le uită imediat pe toate celelalte fete pe care le ceruse și nu le putuse avea.

Ce conta că-i doar o țărancă ? Era demnă să fie regină, nu numai principesă.

— Mă iei de bărbat, frumoasă fată ?

— Nu-mi este îngăduit să hotărăsc de capul meu, eu trebuie doar să aștept ; așa îmi spune mereu nașa mea.

— Și cine ți-e nașă ?

— Zîna Floare.

Principele se zăpăci aflînd că fata avea nașă o zînă. Și începu să-i pună zeci de întrebări. Unde era zîna Floare ? Ce dorea această zînă ?

— Spune : Cine te iubește, trebuie să-ți împlinească o dorință.

— Ce dorință ? întrebă principele nerăbdător, amintindu-și de cuvintele vrăjitoarei.

— Trebuie să facă gaură în apă !

I se strînse inima. Se simțea pierit. Principesa, mama sa, știuse deci ! Gaură în apă ? Nu există om care s-o facă ! Cine-i urzise această soartă nemiloasă ? Începu să plîngă ca un copil.

Nu se mai întoarse la castel, ci rămase în satul vecin și, în fiecare zi, la aceeași oră, se ducea la fîntînă ca s-o revadă pe fata ce venea să ia apă într-un ulcior.

Și cu cît o vedea, cu cît o auzea vorbind cu o voce ce-i părea de privighetoare, cu atît mai mult își pierdea inima și mințile.

— Sau asta sau nimeni alta !

Jurase. O gaură în apă ! Cum să se poată așa ceva ?

— De ce nu înțelege zîna Floare că n-ai să găsești niciodată un soț care să-ți împlinească asemenea dorință ?

— Zîna îmi spune : Cine iubește, minuni împlinește.

Și-ar fi dat jumătate din averile sale, chiar și jumătate din sîngele său aceluia care l-ar fi învățat să facă o gaură în apă. Dar trecură mai multe săptămîni, apoi luni de zile, se împlinea aproape un an de cînd plecase din castel și nu reușise să facă nimic. Simțea că înnebunește

Și cu cît o vedea, cu cît o auzea vorbind cu o voce ce-i părea de privighetoare, cu atît mai mult blestema pe cel care-i urzise o soartă nemiloasă. Îi răsunau în urechi cuvintele mamei sale, principesa, pe patul de moarte: Bietul meu copil! Bietul meu copil! Merita într-adevăr să fie compătimit! Găsise fata care-l putea face fericit și n-o putea avea din cauza unui legămînt blestemat! Gaură în apă! Era ca și cum l-ar fi refuzat!

— Zîna îmi spune: Cine iubește, minuni împlinește.

— De ce nu face ea o gaură în apă? îi răspunse prințul fremătînd de mînie.

Se gîndea cît îi ziulica de lungă, își storcea necontenit creierul, iar noaptea nu reușea să adoarmă din cauza acestei idei fixe care-l tortura. Mai era oare cineva îndrăgostit ca el? Și totuși nu știa. Gaură în apă! Cum să se poată așa ceva!?

Sărmanul principe! Își pierduse poftă de mîncare, nu mai era chip să-l recunoști așa slab, de a dreptul jigărit cum ajunsese.

Între timp venise iarna. Într-o dimineață, mergînd ca de obicei la fîntînă, observă că apa din adăpătoarea pentru vite de alături, înghețase. Parc-ar fi acoperit-o cineva cu o lespede mare, albă. Totul era înghețat de jur-împrejur. Și deodată prințul sări în sus de bucurie.

— Privește! îi spuse fetei.

Și cu vîrful bastonului făcu o gaură în gheață.

Doar și asta era apă, nu-i așa?! Cum de n-a se gîndise pînă atunci?

Se simți deodată eliberat: nefericirea, urzită la naștere de o vrăjitoare aflată acum la anunghie, fusese îndepărtată pentru totdeauna.

În aer răsună o voce cristalină:

— Fina mea îți aparține... Bravo! Ai reușit să faci gaură în apă!

Principele surîdea mulțumit și se gîndea că adesea, în viață, greșim conducîndu-ne după aparențe și socotind imposibil un lucru care, de fapt, nu este deloc așa. Dacă s-ar fi descurajat de la primele încercări, n-ar fi ajuns să fie fericit alături de frumoasa și virtuoasa sa soție, care nici nu era țărancă, ci principesă ca și el, și n-ar fi avut mai apoi un încîntător șirag de copilași.

Iar noi am rămas ca niște gură-cască.

PENDOLINO

A fost odată un rege care se plîngea mereu :
— Sînt omul cel mai nefericit de pe pămînt !
— Ce vă lipsește, maiestate ?
— Nimic. Ba chiar am și ceva în plus !
— Ce anume, maiestate ?

La această întrebare, regele nu dădea nici răspuns. Clătina doar din cap, ochii i se umpleau de lacrimi și mergea de se încuia într-o aripă a palatului regal unde nu-i era nimănui îngăduit să intre.

Cu toții știau însă că acolo creștea prințișorul, dar miniștrii și curtenii nu reușiseră niciodată să pătrundă misterul în care trăia moștenitorul tronului. Trecuseră zece ani de la moartea reginei. Cît trăise, sespunea că, din orgoliu, nu voia să-și arate copilul. Dar, după moartea ei, regele continuă să-și țină ascunsă odrasla în camerele acelea izolate și curînd începură să circule tot felul de zvonuri, care de care mai urîte.

— Ați auzit ? Prințul are cap de șarpe.

— Nu, nici vorbă ! N-are nici mîini și nici picioare, ci doar o coadă de pește.

— O, nu ! Nu poate vorbi : latră ca un cîine !

— Știu eu ce spun : e jumate om, jumate pasăre.

Nimic nu era adevărat.

Un băiețel frumos, cu pielea albă și cu părul blond, cu ochi albaștri încrezători, prințișorul, abia înțărcat, fusese lovit într-o bună zi de o boală ciudată. Nu putea sta liniștit nici o clipă : își legăna capul și trupul dintr-o parte în alta ca o pendulă, monoton și necontenit ; iar dacă regele, cuprins de milă, încerca să-l oprească îmbrățișîndu-l strîns, era purtat și el dintr-o parte în alta pînă-i venea ameteală. Ba uneori i se părea că aude tic-tac-ul unei pendule adevărate în mișcare.

Din fericire, prințul nu suferea deloc. Vorbea, glumea, chiar și rîdea cîteodată, legănîndu-se necontenit de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta. Îți făcea însă rău să-l privești, iar regele mai ales nu rezista să asiste prea mult la acest trist spectacol.

Se sfătuia în taină cu tot felul de medici, cu vraci, cu vrăjitori. Medicii nu pricepeau mare lucru pentru că nu mai auziseră de asemenea boală.

Vracii răspunseră :

— Prinţul este vrăjit, o vrajă pe care noi n-o putem dezlega.

Se găsiră însă doi vrăjitori care îi promiseră :

— Maiestate, e-o nimica toată. În două luni îl vindecăm complet.

Şi se instalaseră timp de două luni în palat, mîncînd şi bînd ca nişte oaspeţi regali, plecînd noaptea, cel puţin aşa pretindeau, în căutarea unor ierburi, a unor rădăcini pe care însă nu le găseau niciodată, cerînd bani ba pentru una, ba pentru alta. Iar după două luni o şterseră lăsîndu-l pe prinţ ca mai înainte : tic-tac de la stînga la dreapta, tic-tac de la dreapta la stînga.

Regina îl alintase o dată spunîndu-i Pendolino, iar regele continua să-l cheme tot aşa.

Nimeni nu îndrăznea să-l întrebe pe rege :

— Dar prinţul, maiestatea-voastră ?

Trebuie să vă mai spun că în grădina palatului creştea un trandafir, o plantă fără seamăn în lume, care făcea în fiecare an cîte o floare, nemaipomenită prin culoarea şi parfumul ei. Era floarea preferată a reginei, iar regele, după moartea ei, n-o mai culesese de pe tulpină. Înainte de a muri, regina îl povăţuise :

— Să n-o daţi decît aceluia care va veni s-o ceară de pomană.

Nimeni însă nu venise pînă acum, iar splendidul trandafir îşi pierdea petalele şi se usca pe tulpină.

Într-o dimineaţă, regele tocmai voia să urce în caleaşca oprită în faţa palatului, cînd se ivi o bătrînă adusă de spate, zdrenţăroasă, care bîiguia cu vocea tremurătoare :

— Maiestate, vă rog, maiestate, vă rog !

— Ce vrei, femeie ?

— Trandafirul cel frumos din grădină... Fie-vă milă, stăpîne !

Regele îşi aminti de sfatul pe care i-l dăduse regina pe patul de moarte, se întoarse din drum şi culese cu mîna sa trandafirul ce înflorise doar cu o zi înainte.

Şi deodată avu o viziune : i se năzări că bătrînica aceea încreţită la faţă, cu cîteva fire de păr cenuşiu în cap, îmbrăcată în haine decolorate şi zdrenţuite se transformase într-o fată minunată, surîzătoare, proaspătă, cu p.ete

dese de aur... Doar o clipă. Regele se frecă la ochi şi o văzu din nou în faţa sa pe bătrînica adusă de spate, zdrenţăroasă, care încerca să-i sărute mîna şi-i mulţumea.

Şi mare îi fu mirarea cînd, a doua zi, o găsi în camera prinţului ! Se supără foarte tare.

— Cine te-a lăsat să intri aici ?

— Nimeni, am intrat singură.

— Dar cineva trebuie să-ţi fi deschis uşa !

— Nu-i nevoie ! Eu intru şi ies pe gaura cheii şi uneori chiar prin zid.

— Eşti vrăjitoare sau zînă ?

— *Vrăjitoare ce dezleagă şi vrăjeşte,*
Zînă care se ascunde,
Zînă ce dezleagă şi vrăjeşte,
Vrăjitoare care se ascunde !

Şi bătrînica izbucni într-un hohot nebun de rîs.

Regele crezu că-şi bate joc de el şi întinse mîna voind s-o ia de spate şi s-o dea afară. Dar observă că bătrînica apăsa cu un deget pe stomacul prinţului ; iar acesta, după cum simţea presiunea, se mişca mai tare sau mai încet de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta şi uneori se oprea.

— Vrăjitoare sau zînă, ce-ai fi, dacă-l vindeci pe prinţ, te răsplătesc cu greutatea lui în aur.

— Eu v-aş putea dărui de trei ori pe-atîta, maiestate !

— Iartă-mă, vrăjitoare sau zînă, ce-ai fi ! Spune-mi, te rog, ce boală e asta ?

— E o vrajă. De-aici i se trage, dinăuntru. Are un fel de cepşoară. Ţin degetul pe ea, dar de scos, n-o poate scoate decît săgeata lui Săgeată-Săgetătorul, călită în ploaie şi vînt, cum nu-i alta pe pămînt.

— Şi unde este săgeata...

— ...lui Săgeată-Săgetătorul, călită în ploaie şi vînt, cum nu-i alta pe pămînt ?

— Da, unde-i ?

— Daţi sfoară-n ţară, maiestate. Cînd se va afla că este nevoie de săgeata lui Săgeată-Săgetătorul, călită în ploaie şi vînt...

— Da, da, ştiu, o întrerupse regele, cum nu-i alta pe pămînt...

— Foarte bine, dacă știți, trimiteți după el.

Bătrînica hohoti din nou cu mare veselie. Își luase degetul de pe stomacul prințului, iar acesta reîncepuse să penduleze, de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta, tic-tac, tic-tac !

Regele își întoarse capul și o zări pe bătrînică strecurîndu-se pe gaura cheii.

— Maiestate, se rugă prințul. Anunțați în tot regatul, căutați săgeata lui Săgeată-Săgetătorul...

— ...călită în ploaie și vînt, cum nu-i alta pe pămînt, săgeata lui...

Regele nu se putuse abține să nu repete cuvintele bătrînei, vrăjitoare sau zînă, ce-o fi fost ea.

După cîteva zile, pe poarta palatului, ieșeau crainicii cu trîmbițe de argint, călare pe cai bogat împodobiți.

— Maiestatea sa cere : să se prezinte la palat Săgeată-Săgetătorul, cu săgeata călită în ploaie și vînt, cum nu-i alta pe pămînt, săgeata lui Săgeată-Săgetătorul !

Tot regatul se distra pe seama lor. Cînd începeau : Ta ! Ta ! Ta !, cu trîmbițele de argint, oamenii așteptau să audă primele cuvinte ale proclamației și apoi continuau în cor :

— Săgeata lui Săgeată-Săgetătorul...

Iar ceilalți :

— ...călită în ploaie și vînt !... cum nu-i alta...

— ...pe pămînt !

— Da, da... Săgeata lui Săgeată-Săgetătorul...

Nu mai terminau.

Într-o lună se prezentară în fața regelui zece arcași înarmați cu săgeți :

— La ordinul maiestății-voastre !

Fiecare dintre ei susținea :

— Eu sînt adevăratul Săgeată-Săgetător : puneți-mă la încercare.

Prințul, cu pieptul descoperit, urma să fie legat de un stîlp. Săgeată-Săgetător trebuia să trimită săgeata, să lovească și să străpungă numai cepșoara vrăjită. Doar un singur punct. Și dacă greșea ? Adevăratul Săgeată nu putea greși ! Dar care era cel adevărat între cei zece nemernici ?

Regele porunci să se facă o păpușă mare aidoma prințului, pe care slujitorii o legară de un stîlp și însemnară cu negru punctul unde trebuia să ajungă săgeata.

— Cine greșește își va pierde capul ; cine nimerește, va cîștiga o comoară !

Primul care se înfățișă regelui, cînd auzi „Cine greșește, își va pierde capul" !, se întoarse și dădu bir cu fugiții.

Al doilea, fudul, se propti bine pe călcîie, își pregăti arcul, întinse brațul, ochi, dar, pe neașteptate, după ce auzi : „Cine greșește, își va pierde capul !", se răzgîndi, lăsă arcul în jos, se întoarse și dădu bir cu fugiții și el.

Ceilalți șapte, văzînd că regele vorbește cît se poate de serios, șterseră putina pe nesimțite. Rămînea unul singur.

El făcu mai mulți pași înainte, își pregăti arcul, ochi, și înainte ca regele să-și termine vorba : „Cine greșește, își va pierde capul !", lovise deja în centru semnul negru ; săgeata bine înfiptă, mai tremura încă.

— Da ! Aceasta este deci săgeata...

— ...lui Săgeată-Săgetătorul, călită în ploaie și vînt, cum nu-i alta pe pămînt, săgeata lui Săgeată-Săgetătorul !

Cine vorbise oare în spatele său ?

Regele văzu ceva care pătrundea pe gaura cheii, ceva subțire, care se umfla mereu, se dilata pe măsură ce ieșea... Era bătrînica !

— Vrăjitoare sau zînă ce ești, aceasta e săgeata lui...

— Săgeată-Săgetătorul, călită în ploaie și vînt, cum nu-i alta pe pămînt ? Da, asta-i !

Atunci prințul fu legat de stîlp cu pieptul descoperit ; Săgeată-Săgetătorul își pregăti arcul, ochi și din rana produsă de săgeată ieși ceva negru, vîscos, mirosind urît... Cepșoara care îi stîrnise prințului mișcarea de pendul de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta. Însă cînd îl dezlegară de lîngă stîlp, prințul devenise parcă de lemn, dintr-o bucată ; nu putea să-și miște mîinile, nici picioarele, nici gîtul și nici limba, numai ochii și după ochi se vedea că-i încă viu.

— Ah, vrăjitoare sau zînă ce ești ! Ce mi-ai făcut !

Regele se tînguia, își smulgea părul din cap, plîngea ca un copil, văzînd în ce hal ajunsese moștenitorul său.

— Mai bine ca înainte !

Și luă în mînă cepșoara neagră, vîscoasă și urît mirositoare, voind s-o bage din nou în rana ce încă mai sîngera.

Dar iată că regele începu să penduleze și el : tic-tac, tic-tac, de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta, fără să reușească să arunce obiectul vrăjit.

— Vai, vrăjitoare...

Și se mișca spre stînga.

— ...sau zînă ce ești !

Și se mișca spre dreapta.

Pe neașteptate, prințul fu cuprins de un rîs convulsiv. Își agita mîinile, dădea din picioare, iar bătrînica îl gîdila în tălpi. Se ridică apoi dintr-un salt ; iar în același moment, regele reuși să-și descleștеze pumnul și să arunce jos cepșoara neagră, vîscoasă, urît mirositoare și încetă să se mai agite. Era și timpul ! Nu mai putea !

Și de ce toate astea ? Pentru că într-o zi, regina găsise în grădină un inel pierdut de zînă și nu voise să i-l dea înapoi. Zîna se răzbunase, vrăjindu-l pe prinț ; dar acum, căindu-se, venise să repare răul pe care-l săvîrșise. Mai mult încă, îi promise prințului :

— Îți voi da de soție pe cea mai frumoasă fată din lume ! Aproape tot atît de frumoasă ca mine !

Auzind-o, prințul voise să-i răspundă supărat :

— Mulțumesc ! Nu-mi trebuie !

Dar își înghiți vorba, văzînd-o atît de frumoasă încît parcă răspîndea lumină în jurul ei !

Și într-adevăr, după trei ani, prințul o luă în căsătorie pe prințesa Spaniei, care era frumoasă aproape ca o zînă.

— Iar Săgeată-Săgetătorul, cu săgeata călită în ploaie și vînt... ?

Vă rog, vă rog, ajunge !

Ei bine, el primi în schimb aur cît greutatea prințului. Doar regele își dăduse cuvîntul, nu-i așa ?

Pe drum lung pe toți v-am dus,
Cam astea au fost de spus.

DOI FRAȚI MINUNAȚI

A fost odată un țăran care avea doi feciori. Pe primul îl botezase Sapă, pe cel de-al doilea, Seceră. Oamenii îl întrebau :

— Dar bine, omule : Sapă ? Seceră ? Astea-s nume de fată !

— Numele n-are importanță. Mie mi-e de ajuns să știe cînd îi chem. Să vedeți : Seceră !

Băiatul, care avea zece ani, venea fuga-fuguța.

— Da, tată, ce vrei ?

— Să vedeți : Sapă !

Și celălalt băiat, care avea doisprezece ani, venea fuga-fuguța.

Oamenii rîdeau de ciudățeniile lui ; dar el exclama vicleniе :

— O să rîd și eu la vremea mea.

Într-adevăr, cînd venea vremea să sape pămîntul pentru semănături, țăranul se așeza pe un bolovan în ușa casei sale și striga :

— Sapă, la treabă ! Sapă !

Iar băiatul începea să facă gesturile unui săpător, ridicînd și coborînd brațele, ca și cum ar fi ținut în mînă coada uneltei al cărui nume îl purta : brazdele se ridicau, se întorceau parcă mai bine decît dac-ar fi fost ridicate și întoarse de o duzină de sape, mînuite de țărani. În mai puțin de-un ceas, ogorul era deja pregătit pentru semănat.

Sătenii se minunau.

— Cum așa, cumetre, ai săpat toată noaptea ?

— Vedeți-vă de treburile voastre.

Rodul se copsese : spicele de grîu, grele de boabe, își plecau vîrfurile.

— Cumetre, ai nevoie de secerători ?

— Mulțumesc. Mă descurc eu și singur.

Într-o dimineață, țăranul se așază pe un bolovan în ușa casei sale și strigă :

— Seceră, la treabă ! Seceră !

Celălalt băiat începea să facă gesturile unui secerător, mișcîndu-și brațele ca și cum ar fi strîns în pumn mînerul uneltei al cărui nume îl purta ; și grîul se culca în fața lui într-o parte și în alta, mai bine decît dac-ar fi fost tăiat de o duzină de secerători.

Sătenii se minunau.

— Cumetre, ai secerat toată noaptea ?

— Vedeți-vă de treburile voastre.

Cum reușea oare omul ăsta să facă totul singur ? Cei doi băieți nu-i puteau da nici o mînă de ajutor și pentru că erau plăpînzi și delicați de parcă n-ar fi fost țărani.

Toată istoria ajunse la urechea regelui care porunci să fie adus în fața sa țăranul împreună cu băieții săi.

— Spune-mi (dar să nu mă minți, pentru că-i în joc capul tău !) cum de reușești să-ți cultivi de unul singur ogorul ?

— Maiestate, cu o sapă și cu o seceră îți faci toată treaba.

— Dar tu, după cîte știu eu, n-ai nici sapă și nici seceră.

— Acesta e Sapă și acesta e Seceră.

Și-i arătă pe cei doi copii, mîngîindu-le capul cu mîna. Numai că, din neatenție, îi spusese Seceră lui Sapă și Sapă lui Seceră.

Regele crezu că-și bate joc de el. Stăpînindu-și însă mînia, întrebă :

— Și cum îi folosești ?

— Spun : Sapă, la treabă ! Sapă ! sau Seceră, la treabă ! Seceră !

— Bine. Pînă cînd mă voi convinge cu ochii mei, tu vei merge la închisoare. Pe băieți îi opresc aici, în palat.

Țăranul se lăsă dus la închisoare ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic ; băieții rămaseră să se joace cu prințul și cu prințesa care aveau cam aceeași vîrstă.

Într-o dimineață, regele coborî în grădină cu prințul, cu prințesa și cu cei doi frați de care odraslele regale nu voiau să se mai despartă. Regele spuse :

— Atenție, copii ! O să vedeți o minune ! Sapă, la treabă ! Sapă ! Seceră, la treabă ! Seceră !

Parc-ar fi vorbit la pereți ! Seceră nu se mișcă ; Sapă nici nu întoarse capul ! Prințul și prințesa începură să rîdă văzînd chipul dezamăgit al tatălui lor.

Unul dintre miniștri, la porunca regelui, merse la închisoare și-i spuse țăranului care aștepta să fie eliberat :

— Maiestatea sa a ordonat copiilor tăi : Sapă, la treabă ! Sapă ! Seceră, la treabă ! Seceră ! Nici nu s-au mișcat de parcă n-ar fi vorbit cu ei.

— Ordinele trebuie să le dau doar eu. Maiestatea sa să-mi spună dacă are nevoie de Sapă sau de Seceră și eu îl voi asculta numaidecît.

Regele ceru :

— De Seceră.

Și înșelat de indicația greșită a țăranului îl așezase pe Sapă în fața unei pășuni ce trebuia cosită.

Din închisoare răsună :

— Seceră, la treabă ! Seceră !

Și ce să vezi ? Sapă rămase nemișcat, cu brațele atîrnînd, în vreme ce Seceră se agita și culca la pămînt toată grădina palatului : flori, plante, arbuști, copaci, totul : o adevărată operă de distrugere ! Prințul și prințesa o luară la fugă, țipînd îngroziți.

Regele crezu că țăranul acționase astfel din răutate și-i trimise vorbă printr-un ministru :

— Mîine vei fi spînzurat.

— Vă mulțumesc ! răspunse țăranul.

— O iei în glumă ? Mîine vei fi spînzurat !

— Excelență, ceea ce face maiestatea sa este întotdeauna bine făcut. De aceea, vă repet : Vă mulțumesc !

— Nu te gîndești la copiii tăi ! De-ar avea măcar o mamă ! Nevastă-ta a murit de mult ?

— N-am avut niciodată nevastă, Excelență !

— Și atunci, cei doi băieți ?

— I-am găsit într-un coș în spatele ușii. Cine știe ai cui sînt. Dacă maiestatea sa îi vrea, eu i-i dăruiesc.

Regele spuse :

— E nebun !

Și porunci să fie pus în libertate !

— Înainte de a ieși de aici, trebuie să vorbesc cu regele.

— Vino la palat.

— Înainte de a ieși de aici, trebuie să vorbesc cu regele.

Aflînd de încăpățînarea țăranului, regele merse la închisoare. Ce-ar fi putut să-i spună nebunul acela ?

— Maiestate, cei doi băieți nu sînt oameni vii.

Regele începu să rîdă.

— Iată aceste două unelte de argint : o sapă și o seceră. Pentru a fi ascultat de băieți, înainte de a da un ordin : Sapă, la treabă ! Sapă ! sau Seceră, la treabă ! Seceră !, trebuie să luați în mînă una din aceste două unelte ; altfel, ei nu se mișcă.

Crezînd că toată istoria este o ciudățenie de om nebun, regele începu să rîdă în hohote :

— Și cine i-a făcut pe aceștia doi, aceste două marionete, dacă spui că nu-s oameni vii ?

— I-a făcut un vrăjitor, stăpînul meu. El a murit și mi-au rămas mie.

Regele voi să se convingă. Trimise să fie chemați Sapă și Seceră și porunci :

— Sapă, la treabă ! Sapă !

Sapă nu se mișcă.

— Seceră, la treabă ! Seceră !

Seceră nu se mișcă.

Luă apoi în mînă micuța sapă de argint și porunci din nou :

— Sapă, la treabă ! Sapă !

O adevărată minune. Băiatul începu să ridice și să coboare brațele, ca și cum ar fi ținut în mînă coada uneltei al cărui nume îl purta, și, într-o clipă, pămîntul de jos din celulă fu răscolit. Regele nu mai știa unde să-și țină picioarele.

— Și cum să-l opresc ? întrebă.

— Puneți jos sapa cea mică de argint.

Într-adevăr, Sapă se opri pe dată.

Nu mai trebui să facă o altă încercare și cu Seceră.

Văzînd că țăranul nu-i cîtuși de puțin nebun, regele îi spuse :

— Cere-mi ce vrei și vei fi mulțumit !

— Nu-mi trebuie nimic. Mă duc la stăpînul meu.

Se lungi, se undui ca o șuviță de fum și dispăru printre zăbrelele ferăstruicii de la celulă.

Regele se convinse astfel că țăranul era însuși vrăjitorul. Și întorcîndu-se la palat, dădu imediat poruncă :

— Cine îl vrea pe Sapă, cine îl vrea pe Seceră să-l ceară de la rege și-i vor căpăta.

Toți cei care aveau ogoare de săpat sau de secerat trebuiau să se bucure de această minune : așa hotărîse maiestatea-sa.

La început, oamenii s-au arătat neîncrezători, deși se puteau convinge cu propriii lor ochi de munca celor doi. Dar întîi unul, apoi al doilea, apoi zece, douăzeci de proprietari de terenuri se hotărîră ; și-l disputau pe Sapă, și-l

disputau pe Seceră, după anotimp. Iar sărmanii săpători, sărmanii secerători găseau cu greu de lucru pentru că Sapă și Seceră munceau mai bine și mai mult decît ei. Izbucniră revolte cînd într-un loc, cînd într-altul.

— La moarte cu Sapă ! La moarte cu Seceră !

Și, într-o bună dimineață, i-ai de unde nu-s : Sapă, ei, Sapă ! Seceră, ei, Seceră ! cei doi frați dispăruseră, nu se știu niciodată nici cum și nici unde. Dar povestea spune :

Sapă și Seceră vor reveni
Toată ziua vor cosi ;
Vor cosi și vor săpa
Cît vor vrea.

PLANTA CUVÎNTULUI

A fost odată un principe. Și el avea o fată nespus de frumoasă, care, după o mare spaimă, rămăsese mută. Îi pierise, așadar, graiul, iar tatăl său încercase în zadar toate mijloacele ca s-o facă să-și recapete darul vorbirii.

La început, mica prințesă își plînsese zi și noapte nenorocirea. Pînă la opt ani fusese minunea familiei și a prietenilor, cu replicile sale istețe și copilărești sau cu glasul dulce, de privighetoare, cînd se distra fredonînd. Acum stîrnea mila tuturor dacă încerca să răspundă prin gesturi, prin priviri sau uneori cu un fel de bolboroseală nedeslușită.

Încet-încet, însă, fetița se resemnase : nu-și mai pierdea răbdarea cînd nu reușea imediat să se facă înțeleasă.

Ca să se amuze, își petrecea zilele în grădina palatului părintesc ; culegea flori, făcea buchete și împletea cununi, adevărate minuni prin iscusința îmbinării culorilor sau îngrijea plantele pe care principele i le aducea din țări îndepărtate, ca să-i facă noi și noi bucurii.

Nu trecea o singură zi fără ca să sosească un nou ghiveci, o ramură nemaivăzută sau un bulb de floare. Mica principesă nu-i îngăduia grădinarului să pună mîna. Ea însăși alegea vasele, pregătea pămîntul și îngrijea brazdele. N-avea altă bucurie.

Dar iată că într-o zi soseşte, trimis nu se ştie de cine şi nici de unde, un coş în care se afla un ghiveci grosolan de lut cu o plantă micuţă ce abia dăduse primele frunze.

Prinţesa simţi imediat interes pentru această plantă ale cărei frunzuliţe nu semănau deloc cu frunzele nenumăratelor plante din grădina sa. Erau de culoarea smaraldului, transparente, fine, dantelate. Seara, după apusul soarelui, se răsuceau închizîndu-se, iar dimineaţa, în zori, se deschideau puţin cîte puţin, de parcă s-ar fi trezit din somn şi s-ar fi întins uşurel : întocmai cum făcea şi prinţesa cînd cobora din pat.

Planta crescuse deja cu o palmă şi avea multe ramuri şi frunzuliţe dese, dese. Prinţesa socoti că nu mai are loc în vasul de lut, cu pămînt atît de puţin ; aşa că, într-o dimineaţă, în timp ce pregătea un alt ghiveci frumos de porţelan, ca să-l înlocuiască pe primul, începu să vorbească în gînd cu mica plantă ca şi cum aceasta ar fi fost o făptură vie.

— Acum am să te mut în vasul ăsta frumos ; aici ai să te simţi mai bine, o să creşti mai repede şi o să înfloreşti. Ai să faci flori minunate, nu-i aşa ? Vezi, uite cum îţi amestec pămîntul ! Să fie cît mai afînat ca să intre şi aer şi apă.

Şi în timpul ăsta pregătea vasul de porţelan, privind din cînd în cînd surîzătoare la mica plantă ce-şi deschidea frunzele ca să se bucure de lumina zilei.

Tocmai făcuse loc în pămîntul deja pregătit pentru pămîntul din vasul de lut, pe care voia să-l spargă, cînd i se păru că mica plantă îi spune în şoaptă :

— Lasă-mă aici ! Lasă-mă aici !

— De ce ? întrebă ea în gînd, fără să se mire că o auzise vorbind.

— Aşa ! Lasă-mă mai bine aici !

Din ziua aceea, prinţesa fu văzută ore în şir în faţa micuţei plante, ascultînd aproape în extaz ; tatăl ei, care o supraveghea adesea pe ascuns, observă că sărmana mută făcea gesturi şi-şi mişca trupul în atitudinea cuiva care participă la o conversaţie, deşi nu articula nici o silabă şi nu scotea nici măcar un geamăt.

— Planta aceea, se gîndi el, emană efluvii otrăvitoare, care pot tulbura mintea fetei ! Nu s-a mai petrecut niciodată așa ceva cu plantele celelalte, deși erau tot atît de frumoase și de rare ca și asta.

Îi porunci grădinarului :

— La noapte, ia ghiveciul și aruncă-l cu plantă cu tot dincolo de zidul grădinii.

În timpul nopții, principele auzi vaiete : Ai ! Ai ! Ai !

Veni în fugă și-l găsi pe grădinar care-și agita palmele arse de parcă ar fi ținut în mînă cărbuni aprinși.

— Ce s-a întîmplat ?

— Ghiveciul ăsta blestemat, excelență ! Vai, vai !

Vasul căzuse pe jos și se crăpase ; planta, din fericire, nu pătise nimic.

— Pune-l la loc, îi porunci principele.

— Doar nu-s nebun, excelență ! Priviți la mîinile mele ! Ai ! Ai ! Ai !

Principele se aplecă, apucă ghiveciul cu grijă și-l puse la loc pe piedestalul de marmură. Nu-și arse mîinile, nu simți nimic. A doua zi dimineață se ascunse și-o urmări pe prințesă după ce coborî în grădină.

Aceasta făcea tot felul de gesturi, se mișca, surîdea, ca și cum mica plantă i-ar fi povestit cele petrecute în cursul nopții ; apoi, imediat, începu să rîdă nebunește și să bată din palme încîntată, satisfăcută. Parc-ar fi spus :

— Bine i-ai făcut ! Bine i-ai făcut !

Principele era uimit peste măsură și îngrozit în același timp.

— Da, da ! Planta asta produce cu siguranță efluvii otrăvitoare, care pot tulbura mintea micuței mele prințese !

Va trebui s-o distrugă cu orice preț.

Se gîndi în fel și chip, dar nu găsi în cele din urmă nimic mai bun decît să consulte pe un bătrîn vrăjitor, la care venea multă lume, chiar de pe meleaguri îndepărtate. Nu știa cum să i se adreseze. Mag ? Vrăjitor ? Ca să nu-l jignească, se hotărî să-i spună bunic. Era bătrîn, foarte bătrîn, unii spuneau c-ar avea peste o mie de ani.

— Nu sînt bunicul tău, atîta lucru ar trebui să știi !

Întrerupt pe neașteptate, principele își schimbă tonul.

— Magule, bunule mag, te rog...

— Nu-s nici un mag, vezi-ţi de treabă !

— Vrăjitorule, prea puternice vrăjitor...

— Nu sînt vrăjitor ! Trăncăneşti prea mult ! Spune repede ce vrei.

— Aşa şi aşa.

Şi-i povesti cu de-amănuntul necazul său. Pe scurt, planta aceea malefică trebuia distrusă !

— Da, da ! Am înţeles ! Îl voi trimite pe Roade-Roade. Să-l laşi în pace !

— Cine este Roade-Roade ?

— E un vierme negru, păros, cu o sută de picioare, gros cît degetul tău cel mic. Să-l laşi în pace. Dă-i răgaz opt zile.

Într-adevăr, principele îl văzu pe Roade-Roade la treabă încă de a doua zi. Numai că începuse să roadă din partea opusă aceleia unde se afla malefica plantă. Grădinarul era disperat văzînd distrugerea plantelor, a florilor, a brazdelor. Pe unde trecea gura lacomă a lui Roade-Roade, frunzele, buchetele, mlădiţele dispăreau !

O zi, două, trei zile ; nu era chip să opreşti puterea devastatoare a viermelui negru, păros, cu o sută de picioare, care se încreţea, se întindea, se arcuia şi rodea, rodea fără să se oprească !

Mica prinţesă vedea dezastrul, dar nu părea să se întristeze şi nici nu se temea pentru soarta micii sale plante. Stătea, ca de obicei, jos, alături de piedestalul de marmură pe care se a... ghiveciul şi, după ce afînase pămîntul şi-l stropise — se putea oare aşa ceva ? Principele simţea că-şi pierde minţile — reîncepea să facă gesturi scurte, îşi mişca trupul, avea atitudinea cuiva care participă la o conversaţie, deşi nu articula nici o silabă şi nu scotea nici măcar un geamăt.

Şi cum era mută, dar nu surdă, principele ieşi într-o zi din ascunzătoarea sa şi-o întrebă direct :

— Fata mea, cu cine vorbeşti tu ?

Ea răspunse printr-un gest de negaţie cu capul şi cu buzele.

— Şi nu-ţi plînge inima în faţa distrugerii frumoaselor tale plante, a florilor tale minunate ?

Mica prințesă ridică din umeri cu indiferență, ca și cum toate frumoasele sale plante și toate florile minunate îngrijite pînă atunci de mîna ei n-o mai interesau cîtuși de puțin.

Principele ar fi vrut s-o avertizeze :

— Dar Roade-Roade va ajunge și aici, la planta ta !

Tăcu însă ca să n-o întristeze înainte de vreme.

În seara aceea, prințesa asistă, surîzînd, la culcarea micii plante care-și închidea frunzele pe măsură ce lumina zilei scădea și, mai tîrziu, se duse ea însăși liniștită, la culcare.

În zori, principele coborî în grădină, sperînd să constate că Roade-Roade distrusese și planta cea blestemată. Însă acesta se învîrtea de colo-colo pe marginile ghiveciului, își lungea gîtul, își arcuia spatele, dar nu îndrăznea să atingă nici măcar o frunzuliță. În cele din urmă, se lăsă să cadă și începu să se retragă în grabă, lungindu-și și strîngîndu-și trupul, pînă ce se îndepărtă și dispăru din vedere.

Dacă vrăjitorul ar fi fost prin apropiere, principele l-ar fi strîns de gît ! Toată distrugerea grădinii îl apăsa pe inimă. Și plecă să se plîngă de Roade-Roade.

— Mi-a distrus grădina și nici nu s-a atins de planta pentru care fusese trimis.

— Bietul Roade-Roade ! A făcut o indigestie și a murit !

— Și mica plantă... ce-i cu ea ?

— *Rămase singură, singurică ;*
Și-i o plantă mititică,
O plantă cum alta nu-i,
E planta cuvîntului...

Principele nu reuși să înțeleagă ultimele cuvinte pe care vrăjitorul le mîrîise printre mustățile lui aspre și apoi, încercă în zadar să obțină un alt răspuns.

Nebun de furie, tot socotea cum să procedeze după ce va ajunge acasă. I se părea că mica plantă îi răpise fiica ; aceasta se ocupa din zori și pînă-n seară numai și numai de ea ! N-avea altă grijă decît s-o curețe de frunzele uscate, să-i afîneze pămîntul din jurul rădăcinii, s-o stropească, s-o apere de căldura soarelui de la

amiază și, în fine, așezată alături de piedestalul de marmură unde era ghiveciul, să facă gesturi, să se miște, să rîdă ca o nebună ca și cum ar fi vorbit cu o ființă adevărată. Planta aceasta, care crescuse bogată, cu frunzulițele ei verzi și transparente ca smaraldul, fine, dantelate, fără asemănare cu alte frunze, era oare, într-adevăr, o plantă care-i vorbea prințesei, planta cuvîntului, după cum spusese vrăjitorul ?

Ar fi mers direct în grădină dacă n-ar fi întîlnit la ușă două persoane care doreau să-i vorbească. Veniseră din partea unui principe de sînge regale, care cerea mîna fetei pentru tînărul său fiu.

— Din nenorocire, e mută.

— Fiul meu știe asta și spune : Mai bine așa !

Principele hotărî să se sfătuiască imediat cu fiica sa. Iar prințesa nu-l lăsă nici măcar să-și termine fraza și prin gesturi, prin priviri, prin mișcările trupului, cu gemete lungi de nemulțumire, îi răspunse :

— Nu ! Nu ! Nu !

Atunci principele își pierdu răbdarea. Se năpusti spre planta din ghiveci, o apucă de vîrf cu amîndouă mîinile și începu să lovească vasul de pămînt.

— Tată, tată, ce faci ?

De spaimă, fata își recăpătase darul vorbirii și țipa din răsputeri încercînd să domolească furia tatălui.

Ghiveciul de lut se sfărîmase, dar rădăcinile plantei se lungeau, se îngroșau, ramurile și frunzele deveneau veșminte omenești. Curînd, principele se trezi strîngînd în pumn părul de aur al unui tînăr frumos, care se ridică în picioare și, eliberîndu-se, făcu surîzînd o plecăciune în fața prințesei și-i sărută mîna.

— Știi, tată ? Știi... !

Prințesa voia parcă să se răzbune chiar atunci, pe loc, de anii lungi de tăcere.

— Știi, tată ? Știi... ?

Și povestea întrerupîndu-se mereu cu „Știi, tată, știi... !", cum tînărul, el însuși prinț, aflase de nenorocirea ei, se întristase pînă în adîncul sufletului și-o întrebase pe zîna ce i fusese nașă... Știi, tată ? Iar principele acceptase să se transforme în plantă numai ca să

reușească s-o vindece de mutenie... Știi, tată ? Știi... ! Nu se mai oprea ; vorbea, vorbea mereu și fiecare cuvînt era un surîs, o izbucnire de lumină.

Se căsătoriră și fură mereu fericiți.

Eu am tot vorbit mereu.
Spuneți voi s-ascult și eu.

BĂIATUL CARE MÎNCA SMOCHINE SAU PAPPAFICHI*

A fost odată un băiat care părea că se născuse anume ca să se prostească.

Da, da, era îndeajuns să-l privești ca să-ți vină să rîzi : capul lunguieț ca o pară, iar părul aspru ca peria ; ca să nu mai vorbim despre ochi, despre mîini sau despre buze, care se mișcau fără încetare de parc-ar fi avut pe dinăuntru un mecanism ce nu-i dădea pace să stea locului.

Dar asta nu era nimic față de niște strigăte extrem de ciudate — să fi fost oare din gîtlej ? sau din burtă ? — pe care marioneta aceea le scotea nu se știe de unde.

Mai mult încă, din cînd în cînd, ca și cum l-ar fi ciupit cineva, sărea în sus, făcea salturi sau se învîrtea în loc ca un titirez ; și apoi numaidecît devenea cît se poate de grav, țeapăn, se uita de jur împrejur, fixîndu-i îndelung pe aceia care rideau de strîmbăturile lui, rîdeau pînă-i strigau : Gata ! Gata ! Pappafichi, gata ! Și abia atunci Pappafichi nici gînd să mai termine.

Cum de-i dăduseră această poreclă caraghioasă ? Cînd venea vremea smochinelor, el își petrecea timpul punînd mereu rămășaguri :

— Să zicem douăzeci, treizeci, cincizeci de smochine, hai, fie și-o sută, toate deodată ; voi dați smochinele, eu pun gura la bătaie și pe urmă burta. Dacă greșesc, plătesc un ban : iacătă-l, îl vedeți !

Și-l arăta.

* **În italiană : *Pappare*, a mînca întruna, iar *fico, fichi*, smochină — smochine. De aici numele protagonistului.**

Știau cu toții dinainte că vor pierde rămășagul ; dar era cea mai mare distracție din lume să-l vezi pe Pappafichi, care arunca smochinele în sus și ținîndu-și mîinile la spate, le prindea direct în gură și le înghițea cu coajă cu tot, ca pe niște pastiluțe. O tavă, un coșuleț, un paner ; le așeza pe un scaun, pe un taburet ; se uita apoi lung la ele, ai fi zis că sorbea din ochi smochinele frumoase și proaspete din fața sa, și apoi : Și una ! Și două ! Un foc de artificii ! Smochinele îi cădeau în gură cu un mic plescăit. Și trei ! Și patru ! Și cinci ! Una cobora în jos, alta urca, fără contenire, pînă ce tava, coșulețul sau panerul se goleau.

Ar fi trebuit să-i fie rău, ar fi trebuit să-l doară burta : nici vorbă ! Cîștiga un rămășag, căuta repede să facă altul.

— Să zicem douăzeci, treizeci, cincizeci, hai, fie și-o sută, toate deodată ; voi dați smochinele, eu pun la bătaie gura și pe urmă burta. Dacă greșesc, plătesc un ban : iacătă-l, îl vedeți ?

Și-l arăta.

Al cui copil era ? Nimeni nu știa. Se pare că nu știa nici el. Unde se născuse ? Nimeni nu știa. Dacă-l întrebau, le răspundea cu un gest care însemna : departe, foarte departe !

— Ai căzut din cer ?

— Se prea poate !

— Și nu ți-ai rupt gîtul ?

Își lua capul în mîini, îl întorcea la dreapta, apoi la stînga, îl trăgea în sus lungindu-și gîtul ca să le arate tuturor : Iată ! După cum se vede e întreg ! Și gestul său era atît de expresiv, atît de caraghios, încît oamenii se străduiau din toate puterile să nu izbucnească în rîs, pentru că numaidecît Pappafichi le cerea : Dați-mi un ban ! Doi bani !

Îi trebuiau ca să-i arate cînd punea rămășag, doar să-i arate, bineînțeles ; dacă pierdea un rămășag, ceea ce se întîmpla destul de rar, arunca bănuțul în sus, îl prindea în gură și se prefăcea că-l înghite, ca pe o smochină. Îl ascundea sub limbă, deschidea apoi gura ca să arate că nu-i și nu-i ! ; sau făcea semne că i-a rămas în gît, se zvircolea, se strîmba în cele mai felu-

rite moduri ca să stîrnească rîsul. Avea chiar nerușinarea să adauge :

— Am pierdut un bănuț ! Mare păcat !

Închipuiți-vă însă mirarea oamenilor cînd, de la o zi la alta, Pappafichi se schimbă complet, deveni, cum să vă spun, din alb negru, adică așa de grav încît nici nu-l mai puteai recunoaște.

— Pappafichi, ce ți s-a întîmplat ?

— Nu mă cheamă așa !

— Dar cum te cheamă ? Spune-ne și nouă !

— Mă cheamă...

Le întorcea spatele.

— Pappafichi s-a îmbolnăvit !

— Pappafichi a înnebunit !

— Pappafichi s-a săturat de viață ! Nu mai vrea să ne înveselească !

Îl compătimeau cu toată sinceritatea. Parcă le lipsea ceva dacă nu se mai puteau bucura de giumbușlucurile lui Pappafichi.

Nu era bolnav, nu înnebunise și nici nu se săturase să trăiască, nici pe departe. Cădea însă mereu pe gînduri din cauza unui pîrdalnic de portofel pe care-l găsise din întîmplare. Îl zărise pe o grămadă de gunoi, printre coji de portocale, ghemotoace de hîrtie, resturi de verdețuri, cioburi de tot felul. Din piele roasă de culoare roșie, unsuros, cu fermoarul ruginit fusese aruncat acolo ca un lucru nefolositor, dar băiatului îi putea părea un lucru aproape nou.

Se gîndise oare vreodată să aibă un portofel numai pentru el ? Cei trei, patru bănuți care constituiau uneori toată averea sa săltau rătăciți, în buzunarul pantalonilor. Da, dă, portofelul îi era foarte necesar, sigur că da ! Chiar atunci se afla într-un moment de adevărată bogăție : avea cinci bănuți ! Îl deschise și, spre marea lui uimire văzu că era căptușit pe dinăuntru cu catifea nouă roșie. Cu atît mai bine ! Cei cinci bănuți se vor cuibări în el ca niște prințișori !

Chiar așa se gîndi.

Cercetîndu-l cu atenție, observă scrise cu aur, într-o parte, cîteva cuvinte : „cere și vei primi !“ Uimirea sa crescu. Portofelul îi tremura în mînă, palpita ca o ființă

vie, nerăbdător, în așteptarea unui ordin, aruncîndu-i cu sclipiri sub ochi, ciudatele cuvinte : „cere și vei primi !“

Își așezase deja înăuntru micuța-i comoară și, pe cînd era gata să tragă fermoarul, așa, în glumă, îi veni ideea să spună : Vreau zece bănuți ! Închise portofelul, îl deschise, iar îl închise, iar îl deschise. În portofel erau cinci bănuți, cei cinci bănuți ai lui. Numai că, după ce-l puse în buzunarul pantalonilor, simți că greutatea lui crescuse brusc. Îl scoase, îl deschise și... abia, abia, își stăpîni un țipăt. Spusese : Vreau zece bănuți ! și cei zece bănuți iată-i, erau acolo.

Dormea într-o cămăruță unde-l îngăduise de milă o băbuță ce-i ținea loc de mamă și care-i spunea adesea :

— În loc să faci pe bufonul, mai bine te-ai apuca de muncă.

— Dar eu muncesc ! Și între timp am grijă să cresc ! îi răspundea el.

Împlinise de curînd doisprezece ani.

În dimineața aceea, bătrîna îl văzu întorcîndu-se pe neașteptate acasă și închizîndu-se pe dinăuntru cu zăvorul în cămăruța sa. La început nu găsi nimic neobișnuit în asta. Apoi i se păru că aude un zgomot de monede de argint. Ascultă la ușă. Da, nu se înșelase ! Pappafichi se juca amestecînd ceva, hm, ai fi jurat că sînt monede de argint. Bătu în ușă :

— Pappafichi, ce zornăi acolo ?

Pappafichi crăpă puțintel ușa :

— Bunicuțo, iată, am găsit doi scuzi. Eu n-am ce să fac cu ei. Ți-i dăruiesc.

Zgomotul continua, numai că de data asta suna ca și cum cineva ar fi amestecat niște monede de aur. Bătrînica bătu în ușă.

— Pappafichi, ce zornăi acolo ?

Pappafichi crăpă din nou puțintel ușa :

— Bunicuțo, iată, am găsit aceste două monede de aur. Eu n-am ce să fac cu ele. Ți le dăruiesc.

O numea bunică din respect pentru vîrsta ei.

Bătrîna crezu că Pappafichi făcuse cine știe ce prostie și-i strigă de după ușă :

— Ah, Pappafichi, ce-ai făcut ? Nu vreau să adăpostesc hoți în casă la mine. Să pleci ! Să pleci ! Nu vreau să văd hoți în casa mea !

Se auzi un zornăit şi mai puternic de monede ; apoi Pappafichi ieşi din camera sa, cu braţele atîrnînd pe lîngă trup, cu mînecile cămăşii suflecate, cum umbla de obicei în timp de vară, desculţ, cu pantalonii încinşi cu o curea de piele. Se strîmbă şi spuse :

— La revedere, bunicuţo ! Hoţul te părăseşte !

Asta a fost aşadar primul necaz pe care i l-a adus portofelul : să fie luat drept hoţ ! Al doilea necaz însă l-a durut şi mai tare : îşi pierduse pofta de smochine proaspete. Şi parcă dinadins în anul acela se făcuseră din belşug smochine de tot felul : albe şi negre, cu seminţe micuţe şi cu seminţe mai mari, ce să mai vorbim ?, o minunăţie, şi toate dulci ca mierea. Dar Pappafichi nici vorbă să mai spună ca înainte : Să zicem... douăzeci, treizeci, cincizeci, hai, fie şi-o sută, toate deodată ; voi daţi smochinele, eu pun la bătaie gura mai întîi şi pe urmă burta. Dacă greşesc, plătesc un ban ! Oamenii îi strigau cînd îl vedeau : Ei ! Pappafichi ! Punem rămăşag ? Ia te uită ce frumuseţe ! Dar el ridica nepăsător din umeri, nici măcar nu catadicsea să se întoarcă spre ei. La asta-i era lui gîndul acum !

Cerea şi portofelul plesnea de plin ce era. Descoperise din întîmplare că spunînd : Mulţumesc frumos !, monedele intrau la loc în portofel şi dispăreau. Mai bine aşa ! Dar temîndu-se să nu-şi piardă portofelul cel miraculos şi neştiind la ce-i trebuia o avere atît de mare : „Cere şi vei avea !", Pappafichi îşi pierduse şi veselia şi liniştea. Fusese urît şi caraghios ; dar acum, cu mutra aceea preocupată, părea şi mai urît şi mai caraghios.

Şi-i venise aşa, deodată, chef să-şi caute rudele. Trebuia să existe cineva, undeva : doar nu picase din senin. Şi se hotărî să rătăcească prin lume, încercînd să le dea de urmă. Îşi cumpără cîteva hăinuţe şi o pereche de ghete, lucruri de rînd, ca să nu sară în ochi, şi plecă la drum.

La un moment dat, observă un om care mergea mereu în spatele lui, avînd agăţat la gît de o sforicică un felinar micuţ, care rămînea aprins şi-n timpul zilei. El dădea colţul, celălalt după el ; el se oprea să privească o clădire, o piaţă, celălalt se oprea să privească aceeaşi clădire, aceeaşi piaţă. Îl găsea în fiecare dimi-

neață în fața casei sau în fața hanului unde trăsese peste noapte, îl simțea venind pe urmele lui sau îl vedea alături de el, adus de spate, cu micuțul felinar aprins chiar și-n timpul zilei, ca și cum lumina soarelui nu i-ar fi ajuns să găsească lucrul pe care-l căuta, scotocind pretutindeni cu privirea.

Pappafichi începu să se simtă apăsat de această umbră care nu-l părăsea nici o clipă. Cine era ? Și ce voia de la el ? Într-o zi, pe neașteptate, îl opri și-l întrebă.

— Mi s-a furat, îi răspunse omul, norocul. Îl caut zadarnic de un an de zile ; și acum îl simt pe aproape, pe undeva, dar nu reușesc să-l găsesc. Mi-a fost răpit și fiul meu, prințul moștenitor.

— Sînteți rege ?

— Și la ce-mi folosește ?

— În ce consta norocul ce v-a fost furat ?

— Într-un portofel vechi.

— Ăsta ?

— Da, ăsta.

Pappafichi nu se putuse stăpîni să nu i-l arate și omul i-l smulse grăbit din mînă. Tremurînd de bucurie, îl privea însă nemulțumit pe băiat, îl pipăia.

— Ah, tu nu ești fiul meu, prințul ! Nu ! Nu !

— Eu sînt Pappafichi !

— Prințul era frumos !

— Iar eu, din păcate, sînt urît !

— Dar vocea... vocea !... Dar ochii... da, ochii... ! Ar trebui să vii cu mine la magul Sabino. Inima îmi spune că ești fiul meu. Te-a vrăjit o vrăjitoare care voia s-o iau de soție ca să devină regină. Ea mi te-a luat și te-a dus cine știe unde, poate... poate !...

Aflînd de la magul Sabino că fusese într-adevăr vrăjit și că, după o baie bună făcută așa cum trebuie, va redeveni cel de odinioară, Pappafichi nu se bucură prea mult de norocul ce-l lovise, norocul de a fi prinț. Și înainte de a încerca baia aceea, voi să se întoarcă în satul unde-l cunoșteau și-l iubeau cu toții, ca să se îndoape cu vîrf și îndesat cu smochine și să-și onoreze porecla pe care era gata-gata s-o piardă.

Așa că-l văzură ivindu-se în zdrențe, cum plecase, cu pantalonii legați pe șolduri cu o curea de piele.

— Să zicem douăzeci, treizeci, cincizeci, hai, fie și-o sută, toate deodată ; voi dați smochinele, eu pun la bătaie gura și pe urmă burta. Dacă greșesc, plătesc un ban : iacătă-l, îl vedeți ?

Și-l arătă.

A fost mare sărbătoare în tot satul. Tăvi, coșuri, panere, mormane de smochine proaspete ! Iar Pappafichi :

— Și una ! Și două ! Un foc de artificii ! Smochinele îi cădeau în gură cu un mic plescăit. Și trei ! Și patru ! Și cinci ! Una cobora în jos, alta urca, fără contenire... O săptămînă întreagă.

Pappafichi deveni prinț, iar la moartea tatălui său ajunse rege. Dar cu toată bătaia de cap pe care i-o dădeau treburile regatului, el își amintea mereu, aproape în fiecare zi, de frumoasele sale rămășaguri cu smochine proaspete. Și cînd venea timpul lor, cobora în grădina palatului regal și căuta un loc cît mai izolat ; iar grădinarii, care aveau ordin să nu se apropie, auzeau : „Și una ! Și două ! Și zece ! Și o sută !...“ și nici prin gînd nu le trecea că regele se distra aruncînd în sus smochinele frumoase, proaspăt culese și prinzîndu-le direct în gură, ca pe vremea cînd nu era decît Pappafichi.

Smochine albe, roșii, dulci și parfumate,
Să tot mănînci mereu pe săturate !
Să tot mănînci mereu pe săturate,
Smochine parfumate !
Sper că nu v-ați plictisit,
De cîte-am istorisit ?

REGELE PRUDENȚIU

A fost odată un rege care mergea mereu numai pe jos. Se temea de cai. Spunea :

— Sînt animale. Mie nu-mi plac animalele.

Din această cauză, supușii săi îi dăduseră porecla de regele Prudențiu.

Din nefericire, alături de el trebuiau să meargă pe jos și miniștrii săi, precum și toate celelalte persoane din suita regală.

Și în timp ce regele mergea în fața tuturor cu picioarele sale, care, după atîta exercițiu deveniseră de oțel, miniștrii și suita sa, morți de oboseală, șiroind de sudoare, bolboroseau printre dinți :

— Fir-ar să fie de picioare regale !

Unul dintre miniștri, cel mai bătrîn, se gîndi să recurgă la serviciile unui vrăjitor.

— Vrăjitorule, bunule vrăjitor, fă-ne o mașină miraculoasă : de exemplu, un scăunel care să meargă singur și să răspundă la comenzi.

— Pentru cine ?

— Pentru maiestatea-sa.

— Îl veți avea peste două zile.

Și după două zile, vrăjitorul îi aducea ministru'ui o mașinărie ciudată, pe două roate, o roată mică în față, cealaltă, mai mare în spate și cu o banchetă îngustă îmbrăcată în piele.

— Ce-i asta ?

— Un căluț de oțel.

— Dar cum merge ?

— Așa.

Vrăjitorul se așeză pe banchetă, puse picioarele pe cele două pedale, de o parte și de alta, și porni ca o săgeată.

Regele coborî să privească mașina pe care voia să i-o dăruiască ministrul.

O privi, o examină apoi cu atenție și-i porunci ministrului :

— Încercați-o, excelență !

Ministrul, care învățase de la vrăjitor să folosească straniul căluț, se sui pe banchetă, puse picioarele pe cele două pedale, de o parte și de alta și porni ca o săgeată. Numai că, voind să cotească, se rostogoli pe jos cu straniul căluț cu tot și-și rupse un picior.

— Foarte mulțumesc, excelență ! îi spuse regele. Țineți-vă Căluțul de oțel. Picioarele mele îs mai bune. Doar nu m-au poreclit degeaba regele Prudențiu.

Bătrînul ministru, după ce se vindecă, se duse din nou la vrăjitor.

— Vrăjitorule, bunule vrăjitor, fă-ne o mașină miraculoasă : o trăsură, de exemplu, care să meargă singură, fără să fie condusă de mîinile sau de picioarele cuiva.

— Pentru cine ?

— Pentru maiestatea-sa.

— Peste o săptămînă o veți avea.

Și după o săptămînă, vrăjitorul îi aducea ministrului o trăsură ca toate trăsurile, numai că n-avea oiște.

— Cum merge ?

— Așa !

Vrăjitorul atinse un buton și trăsura începu să tremure ca și cum era nerăbdătoare să pornească la drum. Vrăjitorul se sui pe capră, puse mîna pe o roată înfiptă într-un ax și trăsura porni în goană, zgîlțîindu-se pe pietrele de pavaj.

Cînd se întoarse, vrăjitorul spuse :

— Dar o să trebuiască să-i dați de mîncare.

— Fîn sau nutreț ? întrebă ministrul.

— Nici fîn, nici nutreț, ci apă de foc.

— Apă de foc ? Unde găsim așa ceva ?

— Vă învăț eu de unde s-o scoateți.

Regele coborî să privească trăsura fără cai pe care ministrul voia să i-o dăruiască.

O privi, o examină cu atenție și-i spuse ministrului :

— Încercați-o, excelență !

Ministrul, care luase leeții de la vrăjitor, urcă, atinse un buton și trăsura începu să tremure ca și cum era nerăbdătoare să pornească la drum. Și numai ce învîrti roata, că trăsura porni în goană ca o săgeată, zgîlțîindu-se pe pietrele de pavaj. Dar la o cotitură, făcu un salt și se lovi de un copac, se răsturnă pe o parte și luă foc.

Bietul ministru muri în flăcări. Regele n-a mai avut cui spune : Mulțumesc, excelență ! Picioarele mele sînt mai bune. Doar nu m-au poreclit degeaba regele Prudențiu.

Se întîmplă însă că, într-una din plimbările sale obișnuite, mergînd neatent, regele nu observă un pietroi din mijlocul drumului, se împiedică și-și rupse o mînă și două coaste.

De-atunci n-a mai spus : Picioarele mele sînt mai bune, ci :

— Trebuie să fiu regele Prudenţiu în vorbă şi faptă. Nu eşti niciodată îndeajuns de prevăzător : dacă ministrul şi-a rupt un picior folosindu-se de Căluţul de oţel, dacă s-a lovit de un copac cu Trăsura fără cai, vina este numai şi numai a lui, a imprudenţei sale.

Aşa că, după ce se vindecă, trimise după vrăjitor :

— Vrăjitorule, bunule vrăjitor, fă-mi un Căluţ de oţel ! Vrăjitorule, bunule vrăjitor, fă-mi o Trăsură fără cai !

Şi începu să se folosească cînd de una, cînd de alta, spre marea bucurie a miniştrilor şi a suitei sale regale. Nu i s-a întîmplat niciodată vreo nenorocire. A fost prudent în vorbă şi în faptă.

Poveste dulce şi nebună,
Cine vrea şi tîlc, să-l pună.

FLUTURAŞUL

A fost odată un ţăran care avea pe lîngă casă o grădiniţă unde cultiva varză, salată, ţelină. O parte din recoltă o vindea, iar o parte o folosea în gospodărie.

Nevastă-sa, foarte tînără, muncea alături de el. Torcea, ţesea, gătea. Şi din ceea ce cîştigau amîndoi, nu cheltuiau nici măcar jumătate. Se gîndeau la viitorul singurului lor copil, o fetiţă care crescuse frumoasă şi bună şi pe care o sorbeau din ochi. Avea doar şapte ani.

Fetiţa îşi petrecea mai mult timp în grădină, unde, într-un colţ, cultiva flori.

Dar iată ce se întîmpla de la o vreme încoace : cîteodată, în timp ce stătea de vorbă cu mama sau cu tatăl său, i se părea că este strigată din grădină. Răspundea :

— Vin ! Vin ! şi pleca în fugă.

— Cine te-a strigat ?

— Nu ştiu, nu era nimeni.

— Dar glasul venea din grădină ?

— Sigur, din grădină.

— Vreun vecin căruia-i arde de glume.

Şi tatăl se puse la pîndă cu un ciomag în mînă. Fetiţa era chemată întotdeauna cu puţin înaintea prînzului. Şi mereu alerga degrabă :

— Vin ! Vin !

— Nu te-a strigat nimeni !

— Ba da, tată ! De două ori.

— Ți s-a părut.

El, care nu se mișcase de-acolo, nu auzise nimic. Fetița plîngea de ciudă că n-o crede nimeni. Și-așa se-ntîmplă în mai multe rînduri. Părinții începură să-și facă tot felul de gînduri. Mama merse să se sfătuiască în vecini, cu o bătrînă despre care se bănuia că e vrăjitoare.

— Aude că e strigată din grădină ; aleargă și nu găsește pe nimeni. Ce să fie oare ? Ce să însemne asta ? Ține două ouă pentru osteneală.

— Mulțumesc. Să te auzi strigat e semn de mare noroc !

Tatăl, la rîndul său, merse să întrebe pe un bătrîn care trecea drept vrăjitor.

— Aude că e strigată din grădină ; aleargă și nu găsește pe nimeni. Ce să fie oare ? Ce să însemne asta ? Ține banii ăștia pentru osteneală.

— Mulțumesc. Să te auzi strigat e semn de mare noroc !

Cînd își împărtășiră unul altuia ce aflaseră, pe cei doi îi podidiră lacrimile de bucurie. Dar nu-i spuseră nimic fetiței.

Aceasta se dusese în grădină dis-de-dimineață ca să ude un trandafir plin de boboci, dintre care cîțiva se și deschiseseră, cînd văzu pe un ram o larvă de mărimea degetului cel mic al mîinii, care trecea de pe o frunză pe alta, strîngîndu-se și apoi alungindu-se, ridicînd căpșorul și mișcîndu-l de parcă ar fi privit în jur. Avea culoarea verde închis cu punctișoare roșii și galbene de-a lungul spinării și pe laturi : ramul se apleca sub greutatea ei, Fetița nu mai văzuse niciodată asemenea larvă.

— Tată, tată ! Ia te uită ce larvă frumoasă !

Tatăl întinsese mîna ca s-o dea jos și s-o strivească.

— Nu, tată ! Vreau s-o cresc !

— Dar larvele nu se cresc.

— Lasă-mă să încerc : vreau s-o cresc. Mamă, vino s-o vezi și tu. Ce frumoasă e ! Vreau s-o cresc

După cele ce aflaseră de la vecină și de la vrăjitor, bărbatul și femeia lui nu îndrăzneau să se opună nici unui capriciu de-al fetei. Se uitară unul la altul, ridicară din umeri, iar tatăl spuse :

— Bine ! Fie ! O vei crește. Dar fii atentă, larvele trăiesc puțină vreme, apoi unele fac gogoașă, altele se transformă în crisalidă și apoi în fluture.

— Și ce dacă ? Voi crește și fluturele ce va ieși din ea.

— Dar nici fluturii nu se cresc. Fug, zboară, nu se lasă domesticiți.

— Am să încerc Vreau să mă joc.

Și rămînea zile întregi s-o observe, s-o păzească în timp ce aceasta trecea de pe un ram pe altul ; îi vorbea chiar, de parc-ar fi putut-o înțelege :

— Larva mea, nu pleca ! Și-o întreba : Ce-ai să faci ? O gogoașă ? O crisalidă ?

Dar nu aștepta nici un răspuns.

Larva se mișca de-acum mai încet, pielea i se încrețea. Se retrase în cele din urmă pe ramura cea mai încărcată de frunze.

— Tată, știi ce face ? Se prinde cu un fir.

— Înseamnă că-și formează crisalida.

Și cînd copila observă că pielea încreștită i-a căzut și pe ram,a rămas, prinsă de cîteva fire, o găoace tare de crisalidă, o cuprinse o mare nerăbdare : voia să vadă fluturele ieșind cît mai repede.

— Cînd o să iasă, tată ? Ce frumos o să fie, mamă !

Și fiecare săptămînă care trecea i se părea un veac.

În cele din urmă, într-o dimineață, observă că fluturele spărsese deja crisalida și se străduia să se elibereze din găoace.

— Hai ! Hai ! Fluturașul meu, ieși !

Îi venise așa deodată pe buze numele ăsta, fără să știe cum și continua să-l numească așa, în timp ce el se străduia să-și îndrepte antenele de pe cap și să-și întindă aripioarele umede, care, încet-încet se desfăcură ca să se usuce la aer. Nerăbdătoare, ea rupse cu mare grijă ramul pe care stătea Fluturașul, îl lăsă să-i cadă în palmă și-l duse iute la soare ca să se desprindă și să se usuce mai repede. Dar nici nu bănuia că odată ce va începe să zboare, Fluturaș va pleca departe.

Scoase un strigăt, întinse o mînă ca să-l prindă, dar Fluturaș era deja departe. Făcea înconjurul grădinii, se așeza pe o plantă, atingea în zbor cuiburile de salată și de varză, se ridica iar, parcă nemulțumit că s-a putut co-

borî pînă la asemenea verdeţuri meschine, se rotea în aer cu încîntare, fără să-i pese de copila care fugea după el ca să-l prindă şi-i striga :

— Fluturaş ! Fluturaşul meu !

Cînd obosită, gîfîind de atîta alergătură, fetiţa se opri să-şi tragă sufletul, iată că Fluturaş zboară în juru-i, ba se apropie, ba se îndepărtează, se apropie din nou şi, în sfîrşit, se aşează pe mîna ei parcă sărutîndu-i-o.

Ea încercă să-şi apropie şi cealaltă mînă ca să-l prindă, dar Fluturaş plecase deja spre fundul grădinii, în ce'e din urmă, potolindu-şi pofta de hoinăreală, se opreşte pe trandafirul ce-l găzduise ca larvă.

Atunci copila întinse mîna spre el pentru a-i da încredere şi a-l pofti, iar Fluturaş, înţelegător, se aşează din nou, deschizînd şi închizînd mereu aripile sale frumos colorate.

Din ziua aceea, fetiţa şi Fluturaş, fură nedespărţiţi. Ea îl purta aşezat în păr, de parc-ar fi fost un ac de păr, sau aşezat pe umăr ca o pasăre domesticită sau pe degetul arătător al mîinii ca pe un inel preţios ce trebuie admirat.

Cîteodată, Fluturaş zbura pe neaşteptate spre grădină, rotindu-se de ici-colo, dispărînd dincolo de gardul ce-o împrejmuia, avîntîndu-se sus, tot mai sus, pe acoperişurile caselor vecine şi coborînd apoi repede, făcînd mii de giumbuşlucuri în zbor în jurul fetei care îl tot certa :

— Ajunge, Fluturaş ! Nu mă supăra, Fluturaş !

Iar dispăruse ? Unde s-o fi dus, neastîmpăratul ? Şi alerga să se uite în oglindă să vadă de nu cumva i se aşezase în păr. Ba chiar acolo era, drept în cărarea ce pleca de la frunte ; şi-atunci, ea surîdea, mîndră, văzîndu-l cum îşi deschidea şi îşi închidea aripioarele netede ; parcă i-ar fi spus rîzînd :

— Sînt aici ! Îţi pare bine ?

Părinţilor însă, nu prea le părea bine. Fetiţa, sigur, creştea, se făcea pe zi ce trece mai frumoasă, mai delicată. Nici nu părea fiică de ţărani : pielea feţei fină, mînuţele gingaşe, mici, subţiri, că de cînd cu Fluturaş nu mai făcea nici o treabă. Dar cît va dura jocul ăsta ? Şi unde era norocul prevestit de vrăjitoare şi de vrăjitor ? Nu se vedea nici un semn.

— Ce ne facem, bărbate ?

— Să mai aşteptăm, nevastă !

— Ceea ce ni se întîmplă nu-i lucru de rînd.

— Da, dar ce-i prea mult nu-i de folos. Într-o zi, mă va aduce-n stare să strivesc cu mîna mea fluturaşul ăsta !

De undeva răsună un hohot de rîs : Ha ! Ha ! Ha !

Ţăranul, supărat, ieşi să vadă cine rîsese, dar nu zări pe nimeni.

I se făcu frică. Se sfătuia despre întîmplare cu nevastă-sa cînd sosi un trimis al regelui.

— Porunca măriei-sale! Se spune că fata voastră are un fluture nemaivăzut, necunoscut.

— E-adevărat !

— Familia regelui vrea să-l vadă. Mergeţi cu toţii după mine.

— Dar fluturele e liber : vine şi pleacă cum doreşte.

— Nici nu vreau s-aud. Porunca măriei-sale.

Femeia îi spuse bărbatului :

— O fi începutul norocului cel mare !

Cînd îi vorbiră fetei despre porunca regească, fata se întoarse către Fluturaş :

— Auzi, Fluturaş ! Regele vrea să te vadă.

Fluturaşul, ce stătea pe degetul ei arătător, se avîntă şi zbură departe.

— Aţi văzut ? spuse tatăl către trimisul regesc.

— Nu mă interesează. Porunca măriei-sale ! Mă duc să chem garda să vă lege.

Dar n-apucă să se ducă, pentru că Fluturaş se întorsese aşezîndu-se pe părul fetei.

— Îţi mulţumesc, Fluturaş. Şi-acum să mergem la rege.

Familia regală şi curtenii se strînseseră în salonul de audienţe şi aşteptau.

— Ah, ce frumos e ! Ce frumos ! Toţi admirau fluturele care, neliniştit, îşi închidea şi-şi deschidea aripile în părul ţărăncuţei.

Prinţesa întinse mîna să-l ia, dar scoase un strigăt : mîna îi rămăsese întinsă şi ţeapănă.

Întinse atunci mîna şi prinţul şi strigă şi el, căci şi lui îi rămăsese braţul întins şi ţeapăn. La fel făcură pe rînd regele şi regina. Văzînd cele patru braţe întinse, fata

izbucni în hohote nebune de ris și Fluturașul începu să danseze vesel în fața ei ; puțin mai lipsea să nu hohotească și el.

Regele spuse :

— Dacă nu încetează totul în cinci minute, soț, soție și fiică, vă veți pierde capul !

— Oh, Fluturaș, ai milă de noi !

La ruga fetei, fluturașul fîlfîi din aripi, atinse ușor mîinile întinse, țepene și încetul cu încetul, acestea fură ca mai înainte.

Dar prințul și prințesa începură să țipe și să bată din picioare :

— Vrem fluturele ! Vrem fluturele !

Cum e, cum nu e, uită-te ici, caută dincolo, Fluturașul ia-l de unde nu-i ! Regele crezu că țăranii își bat joc de el și porunci să fie aruncați în temniță unde să li se dea doar apă și pîine, pînă se va-ntoarce fluturele.

În celula aceea murdară și întunecoasă, femeia și bărbatul se tînguiau, spunîndu-și :

— Asta-i norocul care ne păștea !

Dar nici nu-și terminară vorba, că întreaga celulă se lumină. Pereții și pardoseala deveniră din marmură fină, iar în mijloc apăru o masă întinsă, cu mîncăruri fumegînde. Într-un colț, fata îi șoptea cuvinte dulci Fluturașului, care parcă o asculta cu atenție.

După ce mîncară în tihnă, pereții și pardoseala, totul fu ca mai înainte ; dar temnicerul, intrînd cu lanterna să inspecteze, se minună nu numai văzînd neatinse apa și pîinea, care trebuia să-i hrănească pe prizonieri, dar, mai ales, descoperind într-un colț oase de pui, coji de pîine albă, de fructe, firimituri de prăjitură.

— Cum așa ? Și alergă să-i spună regelui.

Regele îi găsi pe cei trei așezați pe jos și dormind ; și parcă se simțea în celulă un parfum : de iasomie ? de trandafir ? sau poate de garoafe ?! Nu-ți prea dădeai bine seama, oricum, comparîndu-le, mirosul din camerele regelui i s-ar fi părut acum sufocant. Fără să-i trezească, se întoarse în palat și-i spuse reginei :

— Maiestate, ne aflăm în fața unui mister Dac-ai simți ce parfum este în celula aceea, ai rămîne uimită.

Mi-e teamă să nu mă pască vreo nenorocire, dacă-i mai fin întemnițați pe cei trei.

— Ca întotdeauna fricos, măria-ta.

— Mai degrabă prudent.

— Așadar, să fie pe placul țărăncuței aceleia ? Mi se pare de necrezut ! Iar prințul și prințesa să nu mai vadă fluturele acela minunat ?

— Mai sînt doar atîția pe pajiști !

— Da, dar nu-s ca acela !

— Încearcă domnia-ta. Dacă reușești, cu atît mai bine !

Fata fu adusă în fața reginei.

— Unde-i fluturele ?

— A zburat în treaba lui, măria-ta.

— E domesticit ?

— S-a domesticit singur, măria-ta.

— Dă-mi-l în schimbul unui soț frumos, un sergent din garda regală.

— Mă gîndesc la ceva mai bun, măria-ta.

— Sau în schimbul unui căpitan din gardă, frumos și tînăr...

— Mă gîndesc la ceva mai bun, măria-ta.

Pierzîndu-și răbdarea, regina o întrebă :

— Dar ce-ai vrea ? Poate chiar pe prinț de bărbat ?

— Mă gîndesc la ceva mai bun, măria-ta.

Regina nu se mai putu stăpîni și se repezi să-i tragă o palmă Dar, la jumătatea drumului, mîna i se desprinse de la încheietură și căzu într-un colț al camerei. Regina îngălbeni de spaimă și văzu cum fata se aplecă, luă mîna, o unse cu un pic de salivă acolo unde se desprinsese și o reașeza la încheietură ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Fi ! Fie ! Ți-l dau chiar... pe prinț, exclamă într-un elan de recunoștință.

— Mulțumesc, maiestate ! Dar mă gîndesc la ceva mai bun.

Regina, înfuriată, nici nu mai sufla, și-i spuse regelui :

— Poate-i mai bine să-i eliberezi pe cei trei.

La întoarcerea lor acasă, fata se aștepta să-l găsească pe Fluturaș în casă sau în grădină, dar timp de două

zile acesta nici nu se arătă. Mai trecură opt zile, chiar zece și Fluturașul nu dădu nici un semn. Fata plîngea, nu voia să mănînce, se culca și nu putea să doarmă. Tatăl și mama o vedeau cum se topește zi de zi, palidă și mută. Tatăl amenința :

— Dacă-l găsesc, îl strivesc cu mîna mea.

Iar mama adăuga, încercînd să-l salveze :

— Cine știe ce i s-o fi întîmplat, sărăcuțul!

Se duse din nou să se sfătuiască în vecini, cu vrăjitoarea :

— Cumătră, cumătră ! M-ai înșelat ! Unde-i norocul cel mare ?

— Uneori ceea ce pare nenorocire, este de fapt noroc ! Ține bine minte, cumătră!

Si bărbatul se duse la bătrînul care trecea drept vrăjitor :

— Cumetre, cumetre ! M-ai înșelat ! Unde-i norocul cel mare ?

— Ceea ce pare nenorocire, de multe ori e un noroc. Cine știe, cumetre ?

Fata nu contenea din plîns, nu voia să mănînce, se culca și nu putea să doarmă. Într-o dimineață, o găsiră întinsă în pătuțul ei, foarte palidă, cu brațele încrucișate pe piept ; părea că doarme liniștită... dar ea murise !

Pe trupușorul ei încremenit strălucea din cap pînă-n picioare un strat subțire format din solzi fini de pe aripile Fluturașului : pulbere de aur, diamante, ametiste, smaralde, rubine, pe care el le presărase în loc de flori pe trupul fără viață al dragei sale prietene. Bărbatul și femeia plîngeau încet-încet și încercau să se consoleze repetînd cuvintele celor doi vrăjitori : Cîteodată, ceea ce pare nenorocire, e de fapt un noroc. Cine știe ?

Știe orișicine !
Tot răul spre bine.

MICUL BĂIEȚEL CAPRICIOS

Au fost odată doi țărani, soț și soție, care trăiau doar din munca lor : el lucra cu ziua, ea torcea și țesea. Aveau un băiețel care îi uimea pe toți vecinii. Era în-

țărcat doar de cîteva luni, dar mama sa îl îmbrăca, îl spăla, îl pieptăna și-l așeza jos. într-un colț, pe o pătură veche și-i spunea:

- Dragul mamii puișor,
Șade ca un prințișor

Iar băiețelul stătea cuminte, cu picioruşele întinse, cu mînuțele pe genunchi și nici nu mișca. Se amuza urmărind cu ochișorii fusul ce se învîrtea și sărea de colo-colo; doar după asta îți dădeai seama că-i viu.

— Și nu rîde niciodată, cumătră? întrebau vecinele.

— Nu rîde niciodată!

— Și nu plînge niciodată, cumătră?

— Nu plînge niciodată!

— Și totuși e isteț, se vede că nu-i un prost.

— Are și el grijă să crească.

Și într-adevăr, copilul creștea frumos, cu pielea albă, cu părul blond, voinicuț; dar nu rîdea, nu plîngea, nu vorbea.

Mama îi spunea:

— Băiețașul mamei, stai acolo...

Și el stătea.

— Biețașul mamei, fă asta, băiețașul mamei, fă aia...

Iar băiețașul făcea ba una, ba alta și vecinele, care aveau niște draci de copii, o invidiau.

Într-o dimineață, ploua cu găleata și bărbatul, care nu mai plecase la cîmp ca de obicei, stătea în pragul casei, cu mîinile la spate și urmărea cerul înnegurat și rîulețul ce începuse să curgă prin mijlocul străzii.

Cînd iată un bătrînel gîrbovit, ud leoarcă. Se clătina pe picioare, șovăia încercînd să ocolească bălțile și nu reușea aproape deloc să înainteze.

Țăranului i se făcu milă de el, îl luă de o mînă și-i spuse:

— Bunicule, vino aici la noi!

— Mulțumesc, băiete.

— Sîntem oameni săraci, dar avem inima bună.

— Mulțumesc, băiete.

Femeia le ieșise în întîmpinare.

— Apropie-te de foc să te usuci.

Bătrînul se apropie de sobă, iar hainele sale începură să scoată fum de parcă-ar fi ars. Doar cîteva minute și deja se uscaseră.

Cei doi soți îl priveau cu uimire. Afară continua să plouă cu găleata.

— Bunicule, vrei să bei ceva ?

— O picătură de apă, fiule. Nici nu-mi trebuie pahar.

Luă cana de lut și, ținînd-o de cele două mînere, o duse la gură. Cana era plină, iar el, bea și bea, și bea și, fără să răsufle măcar, o goli pînă la ultima înghițitură.

Cei doi soți îl priveau cu uimire.

— Bunicule, ce să-ți mai oferim ? Sîntem oameni săraci, dar avem inimă bună.

— După apă, copii, aș mai bea o picătură de vin.

— Cît avem în casă...

Aveau un butoiaș abia început.

— Mulțumesc, fata mea. Nu-mi trebuie pahar.

Ridică butoiașul cu amîndouă mîinile și, după ce-l destupă la amîndouă capetele începu să bea, și bea, și bea, și bea fără măcar să răsufle, și-l goli pînă la ultima picătură.

Cei doi soți îl priveau cu uimire.

Copilul stătea pe un scăunel unde-l așezase maică-sa.

— E băiatul vostru ? întrebă bătrînul.

— Da, bunicule, e fiul nostru.

— Și nu rîde niciodată ?

— Niciodată !

— Și nu plînge niciodată ?

— Nu plînge niciodată !

— Stă așa mereu liniștit ?

— Așa mereu liniștit !

— Ia să văd.

Bătrînul luă copilul pe genunchi și-i descheie cămășuța la piept. Se uită la el și clătina din cap. Apoi trase spre el gulerul cămășii, îi cercetă spatele și umerașii și în tot acest timp clătina mereu din cap.

Băiatul avea plete lungi, bucłate, care-i acopereau gîtul. Bătrînul le dădea la o parte cu vîrful degetelor și i examina pielea cu atenție.

— Da ! Da ! Foarte bine ! Copilul ăsta e norocos.

Îl așeză apoi pe scăunelul său.

Afară ploua necontenit cu găleata.

— Bunicule, mai dorești ceva ? Sîntem oameni săraci, dar avem inimă bună.

— Mi-a fost sete : acum aș mînca...

— Pîine, brînză, ouă, ceapă ; iartă-ne și dumneata...

Bărbatul întinse pe masă un șervet, femeia aduse pîinea, brînza, ceapa.

— Ouăle le vrei crude sau le fac ochiuri ?

— Cum o fi, femeie.

În timpul ăsta, bătrînul rupea cu mîinile pîinea rotundă, de culoare cenușie și începea să mănînce ; pîinea, brînza, ceapa, dispărură cît ai clipi din ochi. Apoi ouăle, cu altă pîine, cu altă brînză, cu altă ceapă. Parcă bătrînul n-ar mai fi mîncat de-o lună de zile.

Cei doi soți îl priveau cu uimire.

— Bunicule, nu mai avem altceva...

— Am să m-așez într-un colț să dorm.

— Avem un pat pentru dumneata !

Dar bătrînul, ghemuit într-un colț, deja sforăia. Adormise și băiețelul.

Ca să nu-i trezească, cei doi trecuseră dincolo, în camera alăturată. Se temeau, dar nu îndrăzneau să și-o mărturisească unul altuia.

Oare cine era bătrînul care băuse și mîncase atît de mult ? Și de ce spusese : Da ! Da ! Copilul ăsta e norocos !

— O fi vreun vrăjitor ! șopti bărbatul.

— O fi un zmeu ! șopti femeia.

— Și-am lăsat băiatul să doarmă lîngă el !

— Sst !

— Sst !

Și în vîrful picioarelor se întoarseră în prima cameră, temători.

Copilul dormea mai departe pe scăunelul său... Dar bătrînul nu mai era acolo ! Iar pe masă, două pîini mari, albe, o bucată de caș, cîteva cepe proaspete și jumătate de duzină de ouă într-o farfurie.

— Era un vrăjitor !

— Era un zmeu !

Copilul deschise ochii ; și, supărat pentru că fusese trezit din somn, începu să plîngă, el care nu plînsese niciodată !

Apoi văzu pe masă cele două pîini mari, albe, începu să bată din palme și să rîdă, să rîdă, el care nu rîsese niciodată pînă atunci !

Sări jos de pe scăunel și încercă să se suie pe masă, ca să apuce una din cele două pîini atît de albe, cum nu se mai văzuseră niciodată în casa aceea.

Și pentru că mama-sa încerca să-l oprească, copilul începu să strige, să bată din picior, el care pînă atunci nu țipase și nici nu bătuse din picior !

Tatăl și mama nu știau dacă trebuie să se întristeze sau să se bucure de această schimbare. Îi făcură pe plac !

— Asta-i pîinea mea !

Își tăia felii groase și mînca.

— Asta-i brînza mea !

Își tăia felii mari și le mînca, punîndu-le pe pîine.

— Cepele astea, ouăle astea-s ale mele !

Le tăia bucăți, le curăța de coajă și le mînca.

Ai fi zis că și el, aidoma bătrînului, nu mîncase de-o lună. Tatăl și mama îl priveau cu mirare, îl credeau vrăjit.

Pe masă nu mai rămăseseră nici măcar firimiturile.

Copilul, din două sărituri, ieși afară din casă. Apariția sa neobișnuită îi înveseli pe toți vecinii. Băieții și fetele se adunară în jurul său, iar el își dădea aere de parc-ar fi fost întotdeauna cu ei la joacă. Dacă vedea o jucărie în mîna unuia dintre copii, încerca să i-o ia :

— Dă-mi-o ! O vreau eu !

Și cînd acesta, de teamă sau din bunătate, îi spunea : Ia-o ! Ți-o dăruiesc !, el o refuza imediat cu dispreț : E urîtă ! Nu-mi place !

Vecinele rîdeau, îl mîngîiau, întrebîndu-l :

— Ce vrei ? Uite, vrei asta ?

Nu voia nimic. Alerga mereu de ici colo ; nu-i plăcea să fie mîngîiat ; iar dacă o vecină alerga după el, încercînd să-l prindă rîzînd, el, iată, dintr-un salt, intra într-o baltă și-o stropea cu apă și noroi din cap pînă-n picioare.

Era pentru prima oară cînd făcea așa ceva. Vecinele o întrebau pe mamă :

— Ce i-ai făcut, cumătră ? S-a trezit așa, deodată ?

— Așa deodată, cumătră !

Și vocea îi tremura.

— Nu-ți place ? Doar copiii trebuie să fie copii !

Tăcea Ce să facă ? Nu putea să spună că i l-a vrăjit cineva.

Sărmana femeie și bărbatul ei păreau să aibă dreptate. Treceau zilele, apoi lunile și copilul, pe măsură ce creștea, devenea tot mai neastîmpărat Vecinele îl porecliseră „Capriciosul". Ba, mai mult, ar fi trebuit să-i spună „drăcușor".

Apoi, în fiecare zi voia să-și însoțească tatăl la cîmp. Dar ajungînd într-un anumit loc, băiatul dispărea printre copaci, printre tufișuri, în spatele unui zid. La întoarcerea sa, tatăl îl găsea în locul în care dispăruse.

— Unde-ai fost, răule ?

— Eu sînt Capriciosul, răspundea el grav.

— Unde-ai fost ?

— Acolo.

— Unde ?

— Mă strigă : Vino ! Vino ! Spune că-mi va dărui o comoară. Spune că-s însemnat. Ce semn am eu, tată ?

Tatăl nu credea nimic din cele ce-i spunea copilul. Îl lua cu el, își propunea să-l păzească să nu dispară ; dar, de fiecare dată, cum necum, băiatul se făcea nevăzut. La întoarcerea sa, tatăl îl găsea în același loc de parcă l-ar fi așteptat mereu.

— Unde-ai fost ?

— Acolo.

— Unde ?

— Mă strigă : Vino ! Vino ! Spune că-s însemnat. Iar comoara n-o poate lua decît acela care-i însemnat.

Ori de cîte ori bărbatul îi povestea soției despre dispariția băiatului, femeia începea să plîngă.

— Ai să vezi, într-o zi nu se mai întoarce.

— Despre ce semn o fi vorba ? Tu l-ai văzut vreodată ?

— Fiul nostru n-are nici negi, nici alunițe, n-are nici un semn.

— Să-l căutăm din cap pînă-n picioare.

— Dacă o să vrea !

În timp ce copilul dormea dezbrăcat, părinții, cu o luminare în mînă, îl cercetară din vîrful picioarelor

pînă la frunte ; pielea albă, netedă, n-avea nici cel mai mic semn de pistrui.

Dar mama își aminti că vrăjitorul sau zmeul, ce-o fi fost, observase ceva în părul de la ceafă și apoi exclamase : Da ! Da ! Foarte bine ! Și, într-adevăr, în păr, la ceafă, mama descoperi trei liniuțe roșii, transversale, care abia se zăreau și păreau doar o ușoară zgîrîietură.

Asta trebuie să fie semnul !

— Da ! Asta este ! Deci e adevărat. Fiul nostru va primi o comoară.

— Și vom fi bogați ! Nu m-am înșelat spunînd că bătrînul este un zmeu !

— Mai curînd un vrăjitor !

A doua zi dimineață, băiatul era gata de drum.

— M-a strigat : Vino ! Vino !

— Dar cine te strigă ? Unde te duci ?

— Aud pe cineva vorbind, dar nu văd pe nimeni. Merg de parcă aș fi dus de vînt : și cît ai clipi, ajung sus, într-un castel, într-un palat, într-o peșteră, nu știu exact ; iar în fiecare cameră, grămezi de pietre prețioase. Dar el îmi spune : „Piatra cea mai prețioasă asta este." Și mi-o arată pe fiica sa, care parcă-i de piatră. Nu vorbește, nu se mișcă și are ochii mai sclipitori decît ochii de pisică. Iar bătrînul mă întreabă : „O vrei ? O vrei ?" Eu ce să fac ? Îi răspund : „N-am nevoie !" El se înfurie, își mușcă mîinile... și mă alungă ! Ce să fac eu cu fata aceea de piatră ? Mai bine mi-ar da un pumn de pietre prețioase !...

Iar în timp ce vorbea, băiatul nu reușea să stea o clipă locului : gesticula, se strîmba caraghios, mișcîndu-și ochii și gura, se învîrtea pe călcîie ca un titirez, rîdea, fredona un cîntecel și se oprea ascultînd cu atenție.

— Auziți ? Vino ! Vino !

Băiatul dispăru, parcă dus de o pală de vînt. De data asta nu se mai întoarse. Tatăl și mama îl plînseră de parc-ar fi murit.

Și așa trecură șapte ani, șapte luni și șapte zile. Dar în seara cînd se împlineau șapte zile, tîrziu, în noapte, cei doi țărani auziră o bătaie puternică în ușă. Mama spuse numaidecît :

— El este ! Îl recunosc bătaia !

Micul capricios devenise un tînăr frumos, înalt și voinic, cu părul lung blond, încreţit în jurul capului și cu acrul viclean și strengăresc pentru care îşi merita numele. Îl îmbrăţişară, îl sărutară, se bucurară peste măsură.

— Şapte ani, şapte luni și şapte zile ! Te-am plins ca pe morţi, copilul meu !

— Cum aşa ? Doar am fost aici mereu, am mîncat, am dormit aici ! Nu m-aţi văzut ?

Îl priveau cu toţii neîncrezători.

— Da, nu s-a schimbat deloc ! E tot un mic capricios ! Ce să mai spui ?

Atunci băiatul înţelese că bătrînul îl ţinuse prizonier, dîndu-i iluzia că se află la el acasă, printre ai săi.

Cum să scape de această vicleníe, de această constrîngere la care-l supunea bătrînul ? Mama îi spuse :

— Cînd o să te cheme bătrînul și ai să fii gata să-ţi iei zborul, noi ne vom agăţa de tine și vom veni în urma ta. Îl vom ruga, îl vom implora.

— Ne vom agăţa și noi de tine și apoi una de alta... îl vom ruga, îl vom implora..., au repetat vecinele în cor.

Acum aşteptau cu toţii obişnuita chemare a bătrînului.

Trece o zi, încă una, apoi încă una ; pe toată strada oamenii mănîncă în picioare, care cum poate, dorm pe rînd, cînd unul, cînd altul, ca să fie gata cînd va fi chemat băiatul. Dar bătrînul nu-l cheamă.

Se gîndeau la comoara ce-l aştepta pe băiat și fiecare îşi spunea : tot am să capăt și eu ceva !

Dar răutăciosul bătrîn nu-l chema.

În cele din urmă, cînd se aşteptau mai puţin, băiatul sări în sus.

— Am auzit : Vino ! Vino !

Mamă-sa îl apucă de o mînă, tatăl de cealaltă ; și toţi vecinii, bărbaţi și femei, se agăţară de el, unul în spatele altuia ; iar un vînt puternic îi luă pe toţi ca și cum ar fi fost nişte fire de paie.

Doar că, din cînd în cînd, cîte unul nu mai reuşeşte să se ţină și cade jos, din fericire fără să se lovească. În curînd, toţi vecinii fuseseră semănaţi pe drum La sosire, numai mama se mai ţinea agăţată de mîna fiului și

pătrundea alături de el în casa vrăjitorului, vrăjitor sau zmeu, nimeni nu știa exact ce-o fi fost.

Bătrînul se prefăcea că n-o observă, deși ea își ținea strins de mînă fiul; el îl ducea pe băiat în fața aceleia pe care o numea fiica sa:

— Piatra cea mai prețioasă ea este! O vrei? O vrei?

Ca și cum contactul cu mîna mamei sale i-ar fi limpezit pe neașteptate ochii, el văzu o frumusețe de fată, o tînără splendidă, cu părul bogat ce strălucea ca soarele.

Fata surîdea făcîndu-i semn mamei să se apropie. Sărmana femeie se plecă în genunchi în fața ei, bolborosind: Fata mea! și-i sărută mîna.

Nimeni nu mai știe ce s-a petrecut după aceea!

Mama micului capricios de altădată credea că visase un vis frumos, iar Capriciosul știa că alături de această frumoasă fată ce-i devenise soție, o lumină strălucitoare i se aprinsese în minte.

I se părea că mintea îi este acum plină de pietrele prețioase pe care bătrînul le numea „cuvinte divine", și care îi țîșneau de pe buze cînd trecea prin orașe și prin sate cîntîndu-și minunatele sale cîntece pe care nimeni altul nu le știa, pentru că nimeni nu se născuse însemnat ca el. Din fericire, cîteva cîntece, transmise din gură în gură, au ajuns pînă la noi.

Iar unii mai cred că toate cîntecele pe care le cîntă astăzi sînt alcătuite din acele „cuvinte divine" — diamante și alte pietre prețioase — țîșnite cîndva de pe buzele Capriciosului. Nu-i adevărat!

Nu-s decît pietre false.

Pietre prețioase, „cuvinte divine",
Nu le stăpînește primul care vine;
Pietre, diamante, „cuvinte divine"...
Acesta nu-i basm pentru orișicine.

POVESTEA DESPRE CĂȚELUȘA ȘCHIOAPĂ

A fost odată un rege care se temea că va muri înainte de a fi găsit pentru prinț, fiul său, pe cea mai

frumoasă, pe cea mai bogată, pe cea mai bună prințesă din lume Regina îi spunea adesea :

— Cea mai bună, da ; asta trebuie. Dar...

— Dar ce ?

— N-are nimic dacă nu este și cea mai frumoasă ; frumusețea nu ține mult. Și pe urmă...

— Și pe urmă ce...

— Nu trebuie să fie nici bogată. Va fi doar soție de rege.

— Vorbiți ca o femeie proastă !

— Iar măria-ta ca un țăran !

Așa că ori de câte ori vorbeau despre viitoarea căsătorie a fiului lor, regele și regina sfîrșea prin a-și arunca unul altuia vorbe urîte.

Într-o zi, regele spuse :

— Merg să mă sfătuiesc cu marele vrăjitor.

— De ce ? Ceea ce trebuie să se întîmple se va întîmpla. E mai bine să nu cunoști viitorul.

— Dar cel puțin voi fi cu sufletul împăcat.

— Pe mine nu mă interesează. Să țineți pentru măria-voastră tot ce aflați.

— Să n-aveți nici o grijă : nu voi spune nimic.

Într-adevăr, cînd se întoarse de la peștera marelui vrăjitor, regele nu scoase o vorbă. Dar nici nu părea prea mulțumit de cele ce-i fuseseră dezvăluite. Și cu toate că regina îi spusese că nu vrea să știe nimic, în sinea ei ardea de curiozitate să cunoască răspunsul vrăjitorului. Regele, pe de altă parte, era nerăbdător să-i împărtășească vestea cea tristă, ca să aibă măcar un om în fața căruia să-și descarce sufletul și alături de care să deplîngă soarta cea rea a prințului. Dar nici unul dintre ei nu voia să și calce, cel dintîi, cuvîntul. La un gest oarecare al regelui, regina se grăbea să protesteze :

— Nu vreau să știu nimic.

— Dar cine vrea să vă spună ceva ? o întrebă regele supărat.

Într-o zi însă, regina îi vorbi regelui :

— Măria-ta, cred că tare ați mai dori să-mi spuneți ce ați aflat de la vrăjitor.

— Cine, eu ? întrebă regele. Măria-ta glumește. Mi se pare că măria-ta arde de curiozitate să afle destinul prințului !

— Vorbiți dară ! Că n-o să vă îmbolnăviți așa, din vina mea !

— Eu ? Asta-i bună ! Nici măria-ta din vina mea !

Se priviră unul pe altul și nu-și putură stăpîni rîsul, după care regele începu :

— Ce nenorocire ! Marele vrăjitor spune că... Dar nu mai avu curaj să sfîrșească.

— Cine coase-i croitor !

— Îndrăzniți să vă mai bateți joc de mine. Sînteți o mamă fără inimă !

— Cine nu mănîncă, sigur moare !

— Spune marele vrăjitor, reîncepu regele, ridicînd glasul, că prințul nostru se va însura cu o cățeluș schioapă !

— Șchioapă, șontcroagă,
Cățeluș dragă.

— Să nu îndrăzniți să rîdeți de nenorocirea prințului nostru !

— Nu mă bucur, nu fac haz,
Căci n-om scăpa de necaz.

— Din păcate, așa e ! Eu zic însă că prințul să nu afle nimic de nenorocirea care-l pîndește.

— Dar bine, măria-ta, credeți în nălucirile marelui vrăjitor ? Eu, dimpotrivă, am visat că prințul nostru se va însura cu o prințesă cu părul de aur.

— Vise, vise, măritată doamnă !

— Dar mai rău mi se pare să crezi că se vor adeveri spusele vrăjitorului. Și dacă mă duc eu să-l consult, mai mult ca sigur că-mi va spune altceva...

— Atunci du-te, maiestate. Prea te încăpățînezi !

— Iar măria-ta prea ești credul !

Bineînțeles că au sfîrșit prin a se lua la ceartă spunîndu-și vorbe de ocară.

Regina, neîncrezătoare, se duse să-l caute pe marele vrăjitor, și-i duse, pentru a-l îndulci, daruri care de care mai frumoase și mai prețioase.

— Vrăjitorule, prea-mărite vrăjitor, pe cine va lua de soție prințul, fiul meu ?

Vrăjitorul

Cum, necum, se va-ntîmpla
Cu nevasta s-o însura ...
Unul, cu ochi, și nu vede ;
Altul vede, dar nu crede.

— Vorbește-mi mai pe-nțeles, că nu pricep.

— Apoi nu-i vina mea că măria-ta nu pricepe !

Regina, foarte frămîntată, se întoarse la palat. Regele îi ieși înainte s-o întrebe.

— Vrăjitorul cel mare e un pungaș. Spune :

Cum, necum, se va ntîmpla
Cu nevasta s-o însura ..

Înseamnă că știe mai puțin chiar și decît noi.

Regele convocă imediat consiliul de coroană.

— Măria-ta, să trimitem s-o pețească pe regina Spaniei.

Îl întrebară și pe prinț.

— Prințe, vei binevoi a lua de soție pe prințesa Spaniei ?

— E neagră ca piperul și pe deasupra și cocoșată !

— De unde știi, prințe ?

— Știu eu, maiestate ! Și apoi ... atîta grabă !

— Adică să mor și să nu te știu însurat ?

— Măria-ta, nu spuneți vorbe mari. Să așteptăm !

Într-o bună dimineață, prințul plecă la vînătoare și găsi pe o potecă lăturalnică o cățeluș̦ă care scheuna și nu se putea mișca. Se apropie de ea și, văzînd urme de roți, înțelese că biata cățeluș̦ă fusese călcată de roțile unei căruțe ce-i striviseră o lăbuță. De-asta scheuna, sărăcuța ! Parcă implora ajutor.

Înduioșat, prințul o ridică, o încredință unui slujitor de-al său și se întoarse din drum ca s-o îngrijească. Cățeluș̦a îl privea cu ochii plini de recunoștință, în timp ce prințul îi înfășa foarte strîns lăbuța în vată și o lega. Apoi o mîngîie pe cap și cu mîinile lui o așeză să se culce într-un culcuș moale, vorbindu-i de parcă l-ar fi înțeles :

— Fii cuminte, nu te mișca. În două, trei săptămîni îți trece ...

Regele se îngălbeni cînd auzi că prințul a adus în camera lui o cățeluşă cu laba strivită. Alergă imediat la regină :

— Ai văzut, maiestate ! A şi apărut în palat cățeluşa şchioapă ! Prințul îi stă în preajmă şi-o îngrijeşte ; nici nu mai iese din palat. Aşadar, marele vrăjitor nu s-a înşelat !

— Dar chiar credeți că prințul se va însura cu o cățeluşă şchioapă ?

— Tot ce se poate, măria-ta. Prostia omenească n-are margini !

— Păi, nu-i greu să ne descotorosim de cățeluşă. S-o aruncăm în bazinul din grădină ! Îi vom spune prințului că s-a înecat din întîmplare.

Şi regele însuşi o aruncă în apă, ținînd-o de gît, chiar de la fereastra ce dădea înspre grădină şi se învecina cu bazinul. În acel moment, nu era nimeni pe alei. Cățeluşa se zbătea să înoate cu toate că mai avea lăbuța bandajată ; lătra, schelălăia, dar apa o purta departe de mal. Însă tocmai cînd vaietele sale începeau să se stingă şi mişcările sale erau tot mai lipsite de putere, iată că apare pe o alee însuşi prințul. Într-o clipă, scoase un strigăt şi se aruncă îmbrăcat în apă. Trase cățeluşa istovită pe mal şi o aşează la soare, pe iarbă. În mai puțin de o oră, aceasta redeveni vioaie ca înainte.

Regele se îngălbeni iarăşi de furie cînd află că prințul salvase cățeluşa de la înec ; alergă la regină :

— Măria-ta ! Cățeluşa este din nou în palat ! Marele vrăjitor nu s-a înşelat !

— Aşadar sînteți convins că prințul o va lua de soție ?

— Tot ce se poate, măria-ta ! Prostia omenească n-are margini !

— Atunci eu aş face ... aşa şi aşa !

Sfatul păru foarte bun şi regele chemă pe unul dintre slujitori şi-i porunci :

— Du această cățeluşă în mijlocul pădurii, omoar-o şi îngroap-o la rădăcina unui copac. Nimeni să nu afle nimic. Altminteri vei plăti cu capul.

— O voi ucide şi-o voi îngropa la rădăcina unui copac ... Nimeni n-o să afle nimic.

Prințul plecase să facă o plimbare cînd auzi o voce subțirică și tînguitoare, care-l chema cu disperare :

— Prințe ! Prințe !

Se opri ca să vadă din ce parte venea chemarea aceea disperată de ajutor, care acum mai spunea :

— Prințe, mă omoară ! Mă omoară, prințe !

Se grăbi spre locul acela ; și de cum intră în pădure, auzi strigătul mai aproape :

— Prințe, mă omoară !

Rupea ramuri, sărea peste tufe, înspăimîntat că nu va ajunge la timp pentru a salva ființa ce se afla în pericol. Deodată, în mijlocul unei poieniță, ajunse față în față cu slujitorul de la palat, care ținea c-o mînă de gît cățelușa, iar cu mîna cealaltă apucase să scoată sabia din teacă. Slujitorul avea fața răvășită. Mîna care ținea sabia îi înțepenise în aer : nu putea să lovească.

— Oprește-te ! îi strigă prințul.

Îi smulse din mînă cățelușa care începu să latre, să se gudure de mulțumire, să dea vesel din coadă, în timp ce slujitorul îngăima :

— Porunca măriei-sale ! Trebuie să mă supun !

— Să-i spui măriei-sale că i-ai urmat întocmai porunca Și ca mărturie, să-i duci această batistă înmuiată în sînge ; „Măria-ta, iată sîngele cățelușei."

— Așa voi face, prințe !

Și de cum pronunță aceste cuvinte, izbuti să-și lase în jos brațul înțepenit.

Apoi prințul se duse să-l caute pe un bătrîn țăran.

— Mă cunoști ?

— Sînteți prințul nostru. Dumnezeu să vă ajute !

— Îți încredințez spre îngrijire această cățelușă. Peste o lună voi veni s-o iau. Ține pentru osteneală.

Și-i puse în palmă un pumn de bani de aur.

În drum spre palatul regal, prințul se gîndea că biata cățelușă trebuie să fie victima unui blestem. Avea s-o salveze cu orice preț. Cele ce se întîmplaseră nu erau lucru firesc.

În fața porții palatului, întîlni o copilă zdrențăroasă, desculță, ce ținea în mînă un buchețel de violete. Plîngea, pentru că portarul n-o lăsa să intre să ducă florile prințesei.

— Dar aici nu-i nici o prințesă !

— Ba da ! Ba da !

— Aici este doar prințul : eu sînt acela ! Mulțumesc, spuse prințul, primind buchețelul de violete. I-l voi da eu prințesei. Și-o răsplăti cu o monedă de aur.

— Vreau doi bănuți, nu-mi trebuie moneda asta.

Și prințul, spre a o mulțumi, trebui să-i dea doi bănuți.

Urcă apoi în odăile sale și așeză în apă violetele într-un vas de argint.

De-atunci, în fiece dimineață, la aceeași oră, prințul o găsea pe copila cea zdrențăroasă și desculță în fața porții de la intrare cu cîte un buchețel de violete.

— Sînt pentru prințesă.

— Mulțumesc ! și-i dădea doi bănuți.

Florile răspîndeau un parfum minunat prin odăile prințului și rămîneau mereu proaspete de parcă atunci ar fi fost culese. Într-o zi, prințul o întrebă pe copilă :

— Cine ți a spus să aduci aceste flori prințesei ? Nu știi că la palat nu-i nici o prințesă ?

— Ba da ! Ba da ! insista fetița.

Nici asta nu era lucru curat. Se hotărî să se ducă și el să ceară sfatul marelui vrăjitor. Dar uită să-i aducă daruri. Marele vrăjitor părea adormit. Prințul îi spuse motivul vizitei sale.

— Eu cu urechea asta nu prea aud. Și se întoarse pe cealaltă parte.

Prințul repetă încă o dată pentru ce venise.

— Eu cu urechea asta nu prea aud. Și se întoarse pe cealaltă parte.

Atunci prințul înțelese. Își scoase din deget un diamant mare și-l puse pe degetul cel mic de la mîna dreaptă a marelui vrăjitor.

— Iertați-mă, prințe ! Eram pe jumătate adormit.

Întors la palat, prințul nu prea se simțea în apele lui. Așadar nu se înșelase ! Cățelușa șchioapă era chiar prințesa lui Pentru a înlătura blestemul ce fusese aruncat asupra ei de soția regelui Corb, era nevoie de zece picături din sîngele acestuia. Soția regelui Corb dorise s-o facă pe prințesă nevasta prințului Corvino, fiul ei cel negru precum tăciunele și care se hrănea doar cu stîr-

vuri. Și pentru a se răzbuna de refuzul pe care-l primise, soția regelui Corb, o vrăjitoare foarte puternică, o transformase în cățelușă pe frumoasa fiică a regelui Portugaliei, de care nu se mai știa nimic de mai mulți ani încoace.

— Oare e frumoasă ? îl întrebase prințul pe marele vrăjitor.

— Ca soarele și luna.

— Și este bună ?

— Ca pîinea cea caldă. Nu mă întrebați dacă e bogată, prințe ?

— Asta nu mă interesează.

Prințul urma să-l provoace la luptă pe regele Corb și să încerce să-l rănească, cel puțin, pentru a căpăta cele zece picături din sîngele lui, necesare pentru desfacerea blestemului. Provocarea era periculoasă, dar prințul era hotărît să lupte.

Iar în vremea asta, regele și regina erau bucuroși că nu mai auziseră nici măcar de numele cățelușei și că-l vedeau atît de ocupat pe prinț cu altele. Dar, în dimineața cînd prințul, înarmat cu arc și cu săgeți, îi anunță că pleacă să lupte împotriva regelui Corb, regele și regina se îngălbeniră la față.

— Nu te duce, băiete ! Regele Corb e puternic !

— De nu mă întorc, înseamnă că am murit !

N-au mai putut să scoată altceva de la el.

În ziua aceea, regele Corb zbura amenințător chiar deasupra casei țăranului, ce-o adăpostea pe cățelușă.

— Cra ! Cra ! Cra !

Cățelușa, înspăimîntată, se ghemuise lîngă vatră și scheuna încetișor.

— Cra ! Cra ! Cra ! Regele Corb plana deasupra casei bătrînului țăran și parcă era prins în aer, atît de drept stătea în echilibru, sus de tot.

Cînd se apropie, prințul încordă arcul și aruncă prima săgeată.

— Cra ! Cra ! Cra ! Regele Corb nici nu se mișcă. Săgeata îi trecu printre penele unei aripi fără să-l lovească.

Prințul potrivi din nou arcul și după ce ochi, slobozi a doua săgeată !

Regele Corb nici nu se sinchisi : Cra ! Cra ! Cra ! Parcă-ar fi vorbit : Cît eşti de copil ! Mi-e milă de tine! Săgeata trecuse, fără să-l rănească, printre penele de la coadă.

Atunci prinţul îşi încordă arcul pentru a treia oară. Dar şi de astă dată, săgeata trecu, fără să-l atingă, prin penele regelui Corb. Atunci regele Corb prinse a croncăni foarte furios şi în zbor învîrtejit se îndreptă spre prinţ, clănţănind din cioc : Cra ! Cra ! Cra ! îşi strîngea şi-şi desfăcea ghearele.

Prinţul însă, neînfricat, fu mai iute decît el. Ochi şi săgeata se înfipse de astă dată drept în inima regelui Corb, care căzu greoi la pămînt : Cra ! Cra ! Cra ! Sîngele curgea în picături din rana din care prinţul smulsese săgeata. El îl adună într-o sticluţă de aur. Lăsîndu-l în voia sorţii pe regele Corb, care-şi strîngea convulsiv aripile şi ghearele, prinţul alergă, luă în braţe căţelusa şi, în sărutări şi mîngîieri, o duse la marele vrăjitor.

Regele şi regina erau îngrijoraţi de soarta prinţului ; nu puteau să-şi explice de ce voise să lupte cu regele Corb şi nici pentru ce nu fusese chip să-l facă să-şi schimbe hotărîrea.

Iar în vremea asta, cine credeţi că soseşte la palat ? Regele şi regina Portugaliei, cu mare alai de trăsuri, de călăreţi şi cavaleri.

— Unde-i prinţesa, fiica mea ?

— Unde-i prinţesa ?

Plîngeau şi păreau înnebuniţi de durere, pentru că nimeni nu ştia nimic despre prinţesă, fiica lor.

— Unde-i prinţesa ?

— Unde-i prinţesa, fiica mea ?

Vă puteţi închipui ce s-a întîmplat cînd a apărut prinţul, însoţit de o tînără fată cu părul despletit pe spate, mai strălucitor decît aurul, o fată frumoasă ca luna şi ca soarele, surîzătoare şi bună ?

Blestemul căţelusei şchioape fusese desfăcut de cele zece picături din sîngele regelui Corb.

Toţi s-au veselit şi-au petrecut,
Nuntă mare, zgomotoasă au ţinut.
Unii au venit şi alţii au plecat
Iar eu vă mulţumesc c-aţi ascultat.

FLORILE CARE RÎD

A fost odată un grădinar bătrîn care se lăuda că are cele mai frumoase flori din lume. Uscățiv, cu părul alb, adus de spate, își petrecea ziua săpînd, udînd și plivind sutele lui de flori.

Cînd își termina lucrul se așeza sub un copac și începea să mănînce, azi, pîine cu ceapă, mîine pîine cu brînză, în altă zi salam și cîte o fructă.

Zăbovea apoi ore întregi bucurîndu-se de feluritele culori, de mireasma florilor sale, surîzînd ușor, deseori vorbind cu una sau cu alta dintre ele, ca și cum ar fi fost ființe vii și l-ar fi putut înțelege. Își striga florile după culori, nu le dădea niciodată nume.

Astfel unui trandafir îi spunea :

— Ei, ei, albișorule ! Îți apleci prea tare tulpina ! Hai sus, stai drept ! Mîine să te găsesc cu capul sus !

Și-a doua zi nu se mira deloc dacă găsea trandafirul îndreptat pe lujer. I se părea firesc să fie ascultat.

De cum o floare începea să pălească, el o culegea și îi lăsa petalele să se usuce, la soare, pe rogojini mari din trestie.

— Ce faci cu ele, cumetre ? îl întrebau vecinii.

— Sînt bune pentru salteaua prințului și a prințesei.

— Care prinț ? Care prințesă ?

— Ginerele meu și noră-mea.

— Ha, ha ! Mereu glumeț, cumetre !

— Cine rîde la urmă, rîde mai bine...

— Dar de ce nu vinzi flori proaspete sau bulbi, sau semințe ?

— Le păstrez pentru mine !

— Ești chiar atît de bogat ?

— Mai bogat decît maiestatea sa ; puținul pe care-l am, îmi ajunge și chiar îmi prisosește.

— Ferice de tine !

Și vecinii se îndepărtau rîzînd.

Din cînd în cînd, nimerea în grădină cîte cineva care-ar fi vrut să cumpere flori. Astfel, într-o zi, un oarecare, după ce-a colindat toate aleile, uimit de marea bogăție și de frumusețea florilor, spuse :

— Ascultă, aș vrea-o pe asta, pe asta și pe asta.

Şi arăta cu mîna florile cele mai frumoase şi cele mai colorate.

— Îmi pare rău, dar sînt deja vîndute. Cumpărătorul trebuie să vină dintr-o clipă în alta să le ia.

— Atunci... aş vrea asta şi aceea şi cealaltă.

— Îmi pare rău, dar sînt deja vîndute. Doamna care le-a cumpărat nu va întîrzia să trimită să le ia.

În mijlocul unui strat, era o floare ciudată, dreaptă pe lujerul ei înalt şi care părea că-şi schimbă culoarea în fiece clipă.

— Păi, dă-mi-o pe aceea.

— Aceea nu-i de vînzare. Nimeni n-are atîţia bani ca s-o cumpere.

— Dar eu am foarte mulţi bani!

— Ha! Ha! Ha! se auzi un rîs sarcastic.

Cumpărătorul se uită în dreapta, se uită în stînga ca să vadă cine are obrăznicia să rîdă aşa. Nu văzu însă pe nimeni.

— Cine a îndrăznit să rîdă? Eu sînt regele!

Grădinarul nici nu se sinchisi. Îşi săltă numai pălăria de paie pe care o purta pe cap şi-i răspunse:

— E Floarea care rîde: Ha! Ha! Ha!

— Îţi baţi joc de mine! Îţi repet, eu sînt regele!

— Hi! Hi! Hi! se auzi un alt rîset gingaş parcă de data asta al unei voci feminine.

Regele, plin de ciudă, se uită de jur-împrejur pentru a descoperi cine era neobrăzatul care îndrăznise să rîdă astfel. Totuşi nu văzu pe nimeni.

— Cine-a îndrăznit?...

Grădinarul, fără să se sinchisească prea mult nici de astă dată, îşi scoase din nou pălăria de paie şi răspunse:

— Maiestate, este cealaltă Floare care rîde: Hi! Hi! Hi! Sînt frate şi soră.

Regele stătu la îndoială dacă nu cumva grădinarul îşi bate joc de el.

— Bine, spuse. Atunci aceste două flori frate şi soră, să-mi fie trimise la palat. Vreau să le am în grădina mea. Ţi le plătesc cît vrei.

Şi plecă în grabă.

Regele aşteptă degeaba cîteva zile. Şi, într-o dimineaţă, trimise la grădinar cîţiva soldaţi, cu ordinul de a smulge cu rădăcină cu tot, cele două flori care rîd.

— Dar cum le vom putea deosebi de celelalte flori ?

— După culoarea pe care și-o schimbă din clipă în clipă.

Soldații intrară în grădină.

— Din ordinul măriei-sale, să ne dai florile care rîd !

— Luați-le singuri dacă puteți. Iată-le acolo.

Căpitanul intră printre brazde fără să țină seamă de flori, călcîndu-le și strivindu-le cu cizmele sale soldățești. Se aplecă și înlătură cu mîinile pămîntul de la rădăcina unei flori și, cum i se părea că o va putea smulge cu totul, începu să tragă și... trage, și trage, și trage pînă ce cade pe spate cît era de lung.

— Ha ! Ha ! Ha !

Simțise că-l arde ceva în palme și trebuise să lase brusc din mînă tulpina florii. Își îndreptă spatele care-l durea. Se înroșise de furie, auzind că pe deasupra cineva își mai și bate joc de el.

Încercară rînd pe rînd și cei patru soldați care-l însoțeau, dar toți patru pățiră la fel.

— Ha ! Ha ! Ha ! Hi ! Hi ! Hi !

Soldații nu puteau să creadă că rîsul acela ginaș venea dinspre flori. Cine-a mai văzut flori care rîu ? Scotociră grădina de la un capăt la altul ; și, în cele din urmă, îl legară pe bietul grădinar cu mîinile la spate și-l aduseră în fața regelui, spunînd că și-a bătut joc de ei.

Toată curtea regală aștepta minunea Florilor care rîd ; și cînd prințul și prințesa auziră povestea căpitanului : Trage ! Trage ! și toți cinci am căzut cu picioarele în sus !, izbucniră în rîs și bătînd din palme, începură să se roage : „Măria-ta ! Măria-ta ! Lasă-ne și pe noi să încercăm". Își închipuiau că trebuie să fie o adevărată plăcere să tragi, să tragi și-apoi să cazi cu picioarele în sus în rîsetele florilor.

— Mă duc eu, spuse regele. Între timp să fie închis grădinarul !

Grădinarul se lăsă dus la închisoare fără să scoată o vorbă ; dar cînd regele ajunse în grădină, se minună peste măsură văzîndu-l pe bătrîn care-și stropea liniștit florile, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Ce cauți aici ?

— Maiestate, sînt și aici, sînt și acolo unde m-ați lăsat. Trimiteți pe cineva și veți afla că nu m-am mișcat din închisoare. Dar puteam să-mi las florile să se usuce ? Nimeni nu s-a gîndit să le stropească. Priviți !

Regele văzu cum făptura grădinarului dispare ca flacăra unei lumînări stinse de o adiere. Și în același timp, stropitoarea se mișca de una singură, udînd plantele și florile. Sapa săpa de una singură pămîntul din straturi, care se întărise ici-colo. Săpăliga afîna de una singură pămîntul din jurul rădăcinilor ce aveau nevoie să se aerisească.

— Cu siguranță, se gîndi regele, am de-a face cu un vrăjitor. Și cu vrăjitorii nu-i de glumit.

Încercă totuși să se apropie de cele două flori, frate și soră, care îl primiră cu un rîs îndoit :

— Ha ! Ha ! Ha ! ... Hi ! Hi ! Hi !...

Era un rîs care parcă nu se mai sfîrșea și care l-a condus pînă la poarta grădinii.

— Cu vrăjitorii nu-i de glumit ! își repetă el de mai multe ori în drum spre palat.

Prințișorii îl întîmpinară încă de la intrare :

— Maiestate, unde-i floarea care rîde ?

— Maiestate, unde-i Băiatul Floare care rîde ? spunea și prințesa, glumind pe seama florii care era fratele celeilalte flori.

Și dacă văzură că regele se retrage în apartamentul său și nu catadicsește să le răspundă, ce se gîndiră ei ?

— Hai să mergem noi, fără să spunem nimănui.

— Că bine zici. Să mergem !

Coborîră scările în mare grabă, o zbughiră pe poarta palatului în văzul soldaților din gardă ce rămaseseră cu gurile căscate și începură să alerge pe stradă.

— Ce s-a întîmplat ? Ce s-a întîmplat ? se întrebau oamenii începînd și ei să alerge după prințișori, așa încît la poarta grădinii se îngrămădeau acum alături de cei doi, mai mult de o sută de curioși, care, puțin cîte puțin, invadară toate aleile.

Uită-te în dreapta, uită-te în stînga, cei doi prințișori nu reușeau să ghicească unde se află florile care rîd. Atingeau ba una, ba alta, dintre cele mai frumoase și mai parfumate, dar nici una nu rîdea.

În cele din urmă o zăriră pe cea care-și schimba culoarea din clipă în clipă și prințul întinse mîna, prefăcîndu-se că vrea s-o smulgă, dar nimic!

Încercă și prințesa și imediat izbucni un rîset plăcut: Ha! Ha! Ha!, iar lujerul florii tremura ușor în mîna ce-l ținea strîns.

Prințesa trase ușor în sus de tulpiniță și planta se desprinse din pămînt cu rădăcinile ei, care nu atîrnau prea greu, în timp ce floarea mai rîdea încă izbucniri suave: Ha! Ha!

— Aceasta trebuie să fie Floarea-Băiat, spuse prințesa.

— Iar aceasta trebuie să fie Floarea-Fată, exclamă prințul cu un ton batjocoritor, întinzînd mîna spre floarea apropiată, mai puțin colorată și cu tulpina mai scurtă.

Nici nu-și terminase bine vorba cînd: Hi! Hi! Hi! se auzi rîsetul florii foarte diferit de celălalt. Parcă aceasta rîdea mai reținut, mai modest.

Puțin dezamăgit prințul trase în sus cu mînie de lujer și mica plantă își desprinse cu ușurință rădăcinile pline de pămînt, care nu atîrnau prea greu, în timp ce floarea rîdea din nou sacadat: Hi! Hi! Hi!

Lumea rămăsese cu gura căscată. Apoi, cînd prinți-șorii plecară purtînd cu grijă micuțele flori de-abia smulse, toți ceilalți năvăliră peste florile rămase căutînd alte flori care rîd și cum nu găsiră, cuprinși de ciudă și dezamăgiți, distruseră întreaga grădină.

Prințul și prințesa răsădiră cele două flori în două splendide vase și se rugară de tatăl lor, regele să-l elibereze pe grădinar care știa, desigur, cum să le îngrijească.

— Doar să le udați dimineața și seara. Mai tîrziu, peste vreo cîteva luni, va trebui să le dați lapte și să le hrăniți, spuse grădinarul.

Prințesa își așeză floarea într-o cameră vecină cu a sa. Și cu mare grijă, dimineața, cum se scula și seara înainte de culcare, o stropea, spunîndu-i:

— Bună ziua! Bună seara! iar floarea o răsplătea cu un rîset plăcut.

Prințul era invidios pe prințesă pentru că ea avea cea mai frumoasă floare. Și, de aceea, nici nu-și prea îngrijea floarea sa, deși o așezase într-o cameră vecină. Citeodată seara, citeodată dimineața uita s-o mai ude și de-abia dac-o mai privea în timpul zilei, în vreme ce prințesa își păzea cu dragoste floarea și se întrista văzînd că petalele își pierdeau strălucirea și păleau.

— Ce ai, floare, frumoasa mea floare ?

Iar floarea îi răspundea cu un rîset gingaș și voios.

Dar într-o zi, cînd se întorcea dintr-o plimbare, prințesa găsi petalele căzute, iar în sus, pe tulpină, ceva care semăna a semințe, dar era doar un căpșor mic de tot, cu puțin păr auriu și cu niște ochișori ce priveau clipind des, de parcă n-ar fi putut suporta lumina soarelui.

Alergă la fratele ei ca să-i spună minunea. Și prințul băgase de seamă că floarea sa își pierduse petalele, dar nu se apropiase de ea să o observe mai atent.

— Ia te uită, frate! Și asta are căpșor.

— Cît e de urîtă!

Floarea scoase un sunet: îh! îh! de parc-ar fi sughițat. Veniră regele, regina și toți curtenii, care nu se mai săturau să admire aceste minunății. Dar prințul repeta mereu:

— Cît e de urîtă! Cît e de urîtă!

Încercînd să-l consoleze și să-l încurajeze, ceilalți îi spuneau :

— Nu-i adevărat, prințe! Și aceasta e frumoasă!

Regele trimise să-l cheme pe grădinar.

— Ce înseamnă asta?

— Măria-ta, înseamnă că va trebui să-i logodiți pe prinț și pe prințesă cu prințesa-Floare care rîde și cu prințul-Floare care rîde, dacă nu vreți să se stingă familia regală. Peste o lună se sfîrșește vraja ce-i leagă.

— Și cine mă asigură că florile sînt de sînge regesc?

— Una dintre flori are o coroană pe brațul drept, iar cealaltă pe brațul stîng. Sînt fiii unor regi de pe meleaguri îndepărtate, maiestate. Vor fi norocul casei voastre regale! Nu-l lăsați să vă scape!

Dar regele era prea orgolios de vechea sa noblețe și de puterea neamului său, iar prințul și mai mult decît el...

— Să-mi dau fata unuia care nici nu știu cine este și nici de unde vine? Să-mi leg băiatul, pe moștenitorul tronului, de una care nici nu știu cine este și nici de unde vine ? Și mai e și urîtă pe deasupra !

Prințesa se aruncă la picioarele regelui, implorîndu-l :

— Iertare, maiestate ! Iertare ! Iată, are pecetea unei coroane pe brațul drept !

Regele, mai mult ca niciodată, plin de mîndrie și de vanitate, se încăpățînă refuzînd să-și dea consimțămîntul. Și cuprins de furie se duse mai întîi în camera prințului și cu o lovitură de sabie îi tăie capul micuței prințese-Floare care rîde.

Se dădu înapoi îngrozit cînd văzu zăcînd întins pe pămînt trupul unei prea frumoase fete, ce ieșise pe neașteptate din lujerul florii. Iar prințul începu să rîdă, să rîdă, să rîdă și să țopăie fără rost : înnebunise ! Și cum peste cîteva clipe veni în fața lui prințesa, ducînd de mînă un tînăr de o rară frumusețe, de-abia ieșit din lujerul celeilalte flori, regele voi să se repeadă la el, dar prințesa îi ținu piept.

Regele nu îndrăzni s-o rănească. Își aruncă sabia la pămînt și printr-un gest furios, porunci:

— Ieșiți afară! Plecați!

Prințul și prințesa se înclinară supuși. Dar în timp ce coborau scările ținîndu-se de mînă, în piața palatului, în dreptul intrării regale, se auzi zgomot de roți: o minunată caleașcă princiară, trasă de patru armăsari, sosi pe neașteptate. Doi slujitori stăteau drepți, cu capul descoperit în fața portierei.

Regele, care se ivise la o fereastră, îi văzu pe cei doi tineri alungați de el urcîndu-se în caleașcă, apoi văzu cum servitorii închid portiera și trec în spatele caleștii, apoi caii porniră numaidecît la trap și, în curînd, caleașca dispăru din vedere.

— Alergați după ei! Ajungeți-i din urmă! Aduceți-i înapoi ! strigă regele către soldați, căindu-se imediat pentru cele ce făptuise.

Regele și regina, care, biata de ea, n-avea nici o vină, îmbătrîniră cu amărăciune. Îmbătrîni și prințul, care rîdea și țopăia la fel ca-n ziua în care înnebunise.

Dar iată, într-o dimineață, mare larmă în piața din fața palatului regal.

Se întoarse minunata caleașcă trasă de cei patru armăsari focoși, iar din ea coborau prințesa și prințul împreună cu doi copilași.

Bătrînul rege îi recunoscuse de la fereastră și-ar fi vrut să-i întîmpine în capul scărilor, dar nu-l mai țineau puterile.

— Ați venit să mă blestemați, copiii mei?

— Nu, maiestate! Am venit să-ți cerem iertare! îi răspunse prințesa.

Regele și regina plîngeau de bucurie și-și îmbrățișau nepoții.

— De-acum rămîneți cu noi. Vă las vouă coroana. Fiul meu, prințul, e ca și mort...

Într-adevăr, acesta rîdea și țopăia împrejurul lor fără să recunoască pe nimeni.

Cum ar fi putut să-l părăsească pe bătrînul rege care plătise atît de scump mîndria și vanitatea sa?

Rămaseră acolo.

Cam astea au fost de spus.
Frunză lată, drum îngust,

POVESTEA REGELUI CARE VOIA CEVA

A fost odată un rege, care, după o boală grea, începuse să simtă că nu mai avea chef de absolut nimic. Miniștrii săi încercaseră toate mijloacele pentru a-l înveseli, pentru a-i stîrni interesul.

Dar de cum începeau să-i vorbească de treburile statului, el le răspundea cu o voce obosită :

— Ocupați-vă voi! Lăsați-mă în pace!

Bineînțeles că miniștrilor le convenea; de multe ori însă, ei ar fi ocolit bucuroși orice răspundere. Cu regii nu-i de glumit! De aceea, voiau cu tot dinadinsul ca măria-sa să-și recapete pofta de viață de mai înainte.

Îi stăteau mereu împrejur povestindu-i anecdote, istorioare vesele, chiar și basme ca unui copil. Dar regele îi asculta fără plăcere și, aproape imediat, începea să caște.

La început, apuca să-şi ducă mîna la gură din politeţe, mai apoi însă îşi lăsa capul să cadă pe spatele jeţului şi căsca :

— Ahaa! Ahaa! Ahaa!

Miniştrii, unul după altul, începeau să-şi ducă mîna la gură : ahaa! ahaa! din respect pentru măria-sa, dar, în cele din urmă, nemairezistînd, căscau fără să se ascundă, laolaltă cu regele.

Iar cînd nu mai puteau, se înclinau în faţa lui şi plecau repede, de frică să nu-şi rupă fălcile tot căscînd.

Şi aproape în fiecare zi se sfătuiau multe ore în şir despre cele ce ar fi putut face pentru ca măria-sa să iasă din această stare.

— Eu cred, spuse într-o zi unul dintre miniştri, că singura scăpare este să găsim vreo zece bufoni dintre aceia care l-ar face să rîdă pînă şi pe-un mort cu ţopăielile, cu giumbuşlucurile şi cu ţipetele lor şi să-i aducem în faţa măriei-sale. Am vedea pe loc rezultatul.

— Hm! Hm!

— Pînă acum norodul nu ştie nimic despre boala măriei-sale. Să i-o dezvăluim chiar noi aşa, pe neaşteptate ?

— Că bine zici. Cine ştie ce-ar putea bănui!

— Dar dacă ne-am travesti noi în bufoni ? Nici nu-i mare lucru să faci strîmbături şi cîteva ţopăieli !

Ideea primului ministru fu imediat acceptată : fiecare dintre ei îşi făcu rost pe ascuns de îmbrăcămintea potrivită ; îşi vopsiră feţele cu cărbune şi cu boială şi, în sala unde se ţin de obicei întrunirile de afaceri ale statului, începură să se dea în spectacol, imitînd gesturile, saltu-rile şi ţipetele celor mai cunoscuţi bufoni.

Regele se plimba cu capul plecat, cu mîinile la spate, de-a lungul salonului din apartamentul său, cînd îi văzu pe cei şapte — şapte miniştri erau — intrînd vijelios pe uşă ca nişte împieliţaţi. Săreau, rîdeau în gura mare, făceau tumbe, se prindeau de mînă şi se învîrteau în horă împrejurul regelui, care, luat pe nepregătite, nici că ştia să se mai apere. Dar, în loc să rîdă cum speraseră supuşii săi, se întuneca din ce în ce mai tare la faţă, devenind aproape crud. În cele din urmă, îi dădu unuia o palmă, îl lovi cu piciorul pe altul, îi îmbrînci pe doi dintre ei şi cînd furia i se mai potoli, le strigă :

— Știam eu că miniștrii mei sînt hoți... dar că-s și bufoni, habar n-aveam !

— Iertare, maiestate !

— Intenția noastră era bună !

— Ne pare rău să vă vedem chinuit de plictiseală, cînd ați putea fi cel mai fericit om de pe pămînt !

— V-am mai spus-o și-o mai repet : aș vrea să am ceva care... ! Și nimeni nu reușește să-mi aducă... !

— Ceva care...

— Nu mă îngînați !

Miniștrii își storceau creierii :

— Ce-ar putea fi acel ceva... Cred că nici el nu știe prea bine.

De cîte ori miniștrii făceau una mai boacănă, poporul murmura :

— Oare regele n-are ochi să vadă ? N-are urechi să audă ?

Bărbați, femei, bătrîni și copii se ingrămădeau în fața palatului regal, strigînd :

— Trăiască regele ! Vrem să-l vedem pe rege !

Ieșea în balcon cel mai bătrîn dintre miniștri:

— Liniște ! Regele se odihnește; nu-l deranjați !

— Vrem să-l vedem !

— Îl doare capul !

— Să-l vedem ! Măcar să-l vedem !

Într-o zi, printre oamenii adunați acolo, se afla o bătrînă care striga mai tare decît toți și învîrtea în aer un baston scurt ce-i folosea la mers. Nimeni n-o cunoștea, nimeni n-o mai văzuse, dar auzind-o cum strigă și văzîndu-i brațul uscățiv ce agita bastonul acela, încetul cu încetul, mulțimea deveni curioasă și se adună în jurul ei, uitînd să mai strige : „Vrem să-l vedem pe rege !“ Bătrîna, ce părea mai degrabă o vrăjitoare, continua în schimb să strige de una singură. Din palat ieșise un grup de oșteni cu armele pregătite ca să împrăștie mulțimea, și, văzînd că acum numai bătrînica aceea mai striga cu cît glas îi mai rămăsese, își croiră drum pînă la ea :

— Taci odată, babo !

Parc-ar fi vorbit cu pereții. Văzînd că nu era chip să-i închidă gura, un soldat o înșfăcă de-o mînă, altul de altă mînă și o duseră înăuntrul porților palatului regal.

— Cine ești și ce vrei ?

— Vreau să-l văd pe rege ! Urc eu la el !

Și mai înainte ca soldații s-o poată împiedica, ea se avîntă iute pe scara cea mare — parc-ar fi avut aripi ! — intră în anticameră, o apucă pe coridorul cel larg — ea înainte, soldații după ea, gîfîind de parcă ar fi alergat cine știe cît — și nu putu fi oprită decît cu greu în fața intrării în apartamentul regelui. La aceste zgomote și strigăte, ieșiră miniștrii :

— Cine ești și ce vrei ?

— Vreau să vorbesc cu regele !

— Regele doarme.

— Treziți-l !

Miniștrii începură să rîdă : femeia asta nu se-ncurca.

— Măria-sa nu vrea să fie trezit ; se trezește singur, are ora sa.

— Să așteptăm atunci ! E somnoros ?

Miniștrii începură din nou să rîdă.

— Întreb pentru că mă grăbesc și altădată nu mai pot să vin.

— Dar ce lucruri importante ai să-i spui ? Dealtfel poți să ni le spui și nouă, doar sîntem miniștrii săi. I le vom transmite de cum se va trezi.

— Lăsați !

Și bătrînica începu să bată tare la ușă, strigînd :

— Măria-ta ! Somnorosule ! Măria-ta !

Miniștrii se zvîrcoleau de rîs. Și o lăsau în pace, sperînd că prin purtarea ei nebunească va reuși să-l distreze și să-l facă să rîdă pe rege. Regele trînti ușa de perete și apăru furios în prag. Rămase uimit s-o vadă în fața sa pe bătrînica aceea cu baston în mînă, care nu prea se sinchisea de rînduiala curții.

— Să-ți fie de bine somnul, măria-ta ! Ai dormit bine, maiestate ?

Regele, auzindu-se tutuit, se uită în ochii primului ministru care făcu un gest cu mîna de parc-ar fi spus că e nebună.

— Eu o să mă așez, maiestate ! Am cam obosit. Dar măria-ta ții tot timpul în preajmă mutrele astea ?

De astă dată, miniștrii nu mai rîseră.

— Voiau să afle ei mai întîi ceea ce aveam să-ţi zic între patru ochi.

Regele o ascultă şi, din cînd în cînd, parcă avea vedenii ca şi cum femeia s-ar fi transformat pe loc într-o tînără cu un minunat păr blond, sau într-una cu părul lung şi negru, cînd foarte tînără şi sveltă, cînd cu forme pline, robuste. Pînă şi culoarea hainelor se schimba de la alb la albastru, la galben, la roşu înflăcărat ; şi totul se petrecea foarte repede.

Regele închidea ochii, şi-i freca şi avea din nou în faţa sa pe bătrînica aceea îmbrăcată în negru, ciudată, cu bastonul în mînă.

— Ai fost foarte bolnav, maiestate ; iar acum te plictiseşti de moarte. Aici e bine, ai multe ferestre, multe camere, una mai frumoasă decît alta. Lasă-mă să le văd.

Se strecura din cameră în cameră, urmată de regele care uimit tăcea, credea că mintea i-a luat-o razna, văzînd-o cum se schimbă sub ochii săi în blondă, brunetă, îmbrăcată în roşu, galben, alb, albastru sau cu stofe din fir de aur ; şi chiar că nu mai ştia ce să creadă.

— Am obosit : să mai stăm puţin. Ia loc şi măria-ta, doar e casa ta. Ce ziceam ? Ah, da ! Alungă mutrele alea nesuferite. De ce trebuie să vină mereu după noi ?

Apoi continua fără să ţină cont de miniştri :

— Eu ţi-am vrut întotdeauna binele ! Te-am văzut cum te-ai născut, te-am văzut crescînd. Apoi veneam să te caut în somn. Ţi-aduci aminte ? Nu ? Îmi ziceai : Chip frumos. Îţi aminteşti ? Nu ? Ei, glumesc şi eu, doar copiii văd atîtea în somn ; poate m-ai văzut şi pe mine sau pe altcineva care-mi seamănă. Nu ? Chiar nu ?... Dar nu visai cînd erai mic ? Apoi de aceea visezi acum şi cu ochii deschişi, ţi se citeşte pe faţă !

Regele o asculta încremenit de uimire ; miniştrii rămăseseră cu gura căscată, mai uimiţi decît el.

— Boala de care te-ai vindecat e nimic pe lîngă aceea care-ţi macină inima. Măria-ta, vrei să ştii cine sînt eu ? Îţi spun, cum să nu. Şi de vrei, îţi aduc şi ceva care... Dar eşti nerăbdător să-l ai ; te gîndeşti la el zi şi noapte. Îţi închipui că nici să trăieşti nu mai poţi de nu vei căpăta ceva care... Ah ! Poate ar fi mai bine dacă dorindu-l mereu n-ai ajunge niciodată să-l ai..

— Nu ! Niciodată !

— Dar dacă-ţi va părea rău că l-ai avut ? Dacă te vei căi că l-ai avut ? Va trebui să te superi pe tine însuţi. Pînă atunci ştii ce-au făcut ăştia ? Au pus noi biruri sub motivul că regele are nevoie de bani mulţi.

— Iertare, maiestate !

— Intenţia noastră era bună.

— Voiam să dăm un anunţ public : cine va aduce măriei-sale ceva care... va primi drept răsplată atîta aur cît cîntăreşte.

— Şi aveţi aurul gata pregătit ? întrebă bătrînica.

— Pentru dumneata, ne-ar ajunge jumătate din aurul pe care îl avem deja.

— Încercăm ? Va fi o distracţie pentru măria-sa.

— Hai să încercăm, dacă măria-sa ne îngăduie.

Aduseră o balanţă mare pe care abia o cărau pe umeri doi slujitori voinici şi cîteva coşuleţe pline cu monede de aur. Pe un talger al balanţei se cocoţă bătrînica, iar pe celălalt fu pus un coş cu monede. Da' cum aşa ? Bătrînica cîntărea mai mult ? De necrezut ! Mai puseră un coş pe talger, şi-apoi un altul... Dar talgerul pe care se cocoţase băbuţa nici că se ridica. În schimb, monedele din coşuri începură să se mişte, să sune ca şi cum ar fi fost frămîntate de mîini nevăzute şi nerăbdătoare.

— Iată, măria-ta ! Nu ajută la nimic ! Mai bine să se întoarcă în buzunarele oamenilor. Hai, zburaţi de aici, săracuţelor, fiecare la locul ei !

Păreau roiuri de albine cum fugeau pe fereastră, strălucind, sunînd, izbind geamurile larg deschise.

Miniştrii, care profitînd de ocazie îşi luaseră pe ascuns cîte doi pumni de monede, simţeau cum le fug din buzunare, şi de teamă să nu-i zărească regele, nu făceau nici o mişcare să le reţină.

Doar cînd monedele de aur zburaseră cu toatele, bătrînica îşi luă bastonul şi, ridicîndu-se în picioare, spuse:

— Ne vedem peste opt zile, maiestate ! şi dispăru şi ea în zbor pe fereastră.

În ziua aceea, toată lumea a fost veselă, mai puţin miniştrii. Oamenii simţeau o greutate în buzunare şi se căutau : — Iată ! Un bănuţ ! — Iată ! Doi, trei bănuţi ! Şi nu-şi puteau explica minunea.

După opt zile, bătrînica se întoarse la poarta palatului.

— Urc la rege !

Şi pînă s-o poată opri soldaţii, urcă repede scara cea mare — parcă ar fi avut aripi ! — ea înainte, soldaţii în urma ei, gîfîind de le ieşea sufletul — şi bătu la uşa camerei regelui.

— Măria-ta ! Somnorosule ! Măria-ta !...

Regele o primi nerăbdător, dar rămase dezamăgit văzînd că în mînă are doar bastonul şi nimic altceva.

— Şi acel ceva care... ?

— Păi nu l-ai văzut ? E în camera ta, pe masă !

Regele se grăbi într-acolo, dar bătrînica îl trase deoparte. Pe o fişie iată de postav, întunecată, pilpîia, sclipind în mii de culori, un mare balon de săpun. Toate pietrele preţioase : smaralde, rubine, topaze, safire, ametiste, turcoaze, în stare lichidă, parcă alergau primprejur, pe sus şi pe jos, dînd marelui balon înfăţişarea unui lucru cu viaţă.

— Iată, măria-ta, spuse bătrînica, acolo sînt de toate: speranţă, înşelăciune, bucurie, durere, deznădejde, prostie... totul ! Ce credeai ? Acolo este totul... şi nu e nimic. E de ajuns o suflare ceva mai puternică, o atingere uşoară ca să dispară.

— Ah ! Cît e de frumos ! Cît e de frumos !

Regele nu se mai sătura să-l admire.

— Dar l-ai avut în tine şi n-ai ştiut că-l ai... adăugă bătrînica.

Şi din nou pe rege îl prinseră nălucirile de data trecută, ca şi cum bătrînica s-ar fi prefăcut în faţa lui,

cînd într-o blondă, cînd într-o brunetă, cînd foarte tînără și zveltă, cînd cu forme pline, robuste ; și îmbrăcată ba în roșu, ba în galben, ba în alb, cu stofe țesute din aur... încît nu știa ce să mai creadă !

Închidea ochii, apoi și-i freca și în fața-i apărea aceeași bătrînică în negru, ciudată, cu bastonul care o ajuta la mers.

Dar ceva care... — altfel nu știa să-l numească — mai era încă acolo, mișunînd de cele mai vii culori. Și cu toate că-l admira — oh, cît e de frumos! Cît e de frumos ! — nu putea să nu adauge : Nu e nimic altceva decît un balon de săpun ! Nimic altceva ! Bătrînica are dreptate. A trăit în mine ani de-a rîndul, iar eu habar n-am avut de el !

— Cine ești ? Ești poate o zînă bună ! izbucni el, aruncîndu-se la picioarele bătrînei.

— Adevărata zînă bună este propria ta tinerețe care nu mai poate trăi visînd la *ceva care...*

Și bătrînica dispărea ușor dinainte-i îndepărtîndu-se, îndepărtîndu-se surîzînd.

Iar în urma ei prinse a sufla un vînticel care spulberă balonul în culorile curcubeului, și pe jos rămaseră doar cîteva picături de apă tulbure.

La început, regele simți un gol în inimă și în creier ; dar, încetul cu încetul, revenindu-și, încercă o mare ușurare ; era parcă mai tînăr, mai viu, semăna a om. De-atunci, cînd vroia să vorbească despre ceva trist și neînsemnat, exclama disprețuitor :

— Ca pe timpul acelui *ceva care...* !

Și de aceea, povestea asta se numește :

Povestea regelui care voia ceva care...

VISUL UNUI REGE

A fost odată un rege foarte tînăr care ar fi vrut să trăiască așa cum trăiau supușii săi, în libertate, făcînd numai ce vrea și cînd avea chef. De aceea, cum găsea un

moment potrivit, fără să spună nimănui, nici măcar miniștrilor săi, îmbrăca o haină de vînătoare, își căuta arcul și săgețile și o pornea să cutreiere prin mărăcinișuri și prin păduri. Lua întotdeauna cu el doi slujitori de încredere, care îi aduceau la palat prada întotdeauna bogată.

Miniștrii erau mulțumiți de acest rege care se ocupa prea puțin de treburile regatului său și se gîndea mai curînd să-i aprovizioneze pe toți cu vînat, cel puțin de două, de trei ori pe lună.

— Iepurii aceștia pentru Excelența voastră! Acest cerb pentru Excelența sa! Mistrețul ăsta...

— Vă mulțumim! Vă mulțumim, maiestate!

Numai ministrul cel mai bătrîn, după ce mulțumea, nu uita niciodată să adauge:

— Oh, maiestatea voastră ar trebui mai bine să ne dăruiască o regină!

— Ajutați-mă s-o găsesc. Aș vrea să am cea mai frumoasă regină din lume.

— Poate prințesa spaniolă.

— E puțin cam gheboasă; nu știați?

— Poate prințesa Franței.

— E cam șchioapă!

— Poate prințesa Portugaliei.

— Se uită cruciș.

— Poate fata Marelui Turc.

— E prea grasă!

— Maiestate, ar trebui să comandăm o regină numai pentru dorințele măriei-tale și, din nefericire, nu se poate! Pentru că n-avem cui.

— Cine știe! le răspundea regele rîzînd și apoi schimba vorba.

Într-o zi, mergînd la vînătoare, se rătăcise într-o pădure deasă. Îi lăsase pe cei doi slujitori să păzească prada și tot căutînd pe ici, pe colo, pe dincolo, nu mai găsea nici măcar drumul să se întoarcă lîngă ei.

Deodată auzi un strigăt şi apoi nişte vaiete. Veni, dădu fuga şi văzu un bătrîn care căzuse într-o groapă şi, cerînd ajutor, continua să se tînguie : Aoleu ! Aoleu !

Fără să şovăie, regele coborî, îl ridică pe bătrîn şi-l scoase la drum.

— Te-ai lovit tare, tăicuţule ? îl întrebă.

— Din fericire, nu, fiul meu !

— Ştii, m-am rătăcit prin pădure şi nu găsesc poteca să ies la drumul cel bun.

— Ţi-o voi arăta-o eu. Ajută-mă pînă atunci să culeg cîteva ierburi. În doi treaba merge mai repede.

— Cu plăcere. Cine eşti ? Cum te numeşti ?

— Dar nu cumva eşti regele nostru ?

— Cine ţi-a spus ?

— Nimeni. Eu sînt numit Vrăjitorul Alb, pentru că am şi părul şi barba albe, iar culoarea lor nu se schimbă niciodată.

Regele îl privi cu oarecare teamă şi curiozitate.

— Citesc în gîndurile măriei-tale, spuse bătrînul. Măria-ta se teme c-aş putea să-i fac vreun rău. Să n-aibă teamă !

Şi-n vreme ce regele, uimit, îl ajuta să smulgă ierburile pe care acesta i le arăta, bătrînul reîncepu :

— Aş dori să-mi arăt recunoştinţa faţă de măria-ta. Îmi poţi cere orice şi vei fi imediat satisfăcut. Doreşte maiestatea-voastră coliere, inele, bijuterii rare şi preţioase, diademe pentru regina ?

— Deocamdată nu am soţie.

— Dar veţi avea în curînd.

— Poate !

— De ce vorbiţi astfel ?

— Pentru că aş dori o soţie care să întrunească în făptura ei calităţile celor mai frumoase femei din lume. Oare se poate aşa ceva ?

— E o mare îndrăzneală, dar se poate ! Doar că...

— Doar că...

— Trebuie să căutam, să adunăm toate aceste frumuseți și apoi să le altoim pe femeia ce va fi aleasă de măria-sa. Imediat ce va descoperi o frumusețe pe placul său, măria-ta să mă cheme ; puterea vrăjii mele va face restul.

— Cum și unde te voi găsi ?

— Va fi îndeajuns să mă chemați ridicînd brațele ! Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb ! Eu voi veni în goană la chemarea maiestății-voastre.

— Ai putea face să dispară o cocoașă ?

— Cocoașa prințesei din Spania ? E-un fleac. Sau să lungesc puțin piciorul prințesei șchioape a Franței ! Sau să îndrept ochiul prințesei din Portugalia ? Sau s-o ajut să slăbească pe fata Marelui Turc. La porunca maiestății voastre... ! Pe aici e drumul.

Vrăjitorul dispăruse.

După opt zile, regele le spuse miniștrilor săi :

— Am de gînd să plec într-o călătorie, dar nimeni nu trebuie să știe. Voi lipsi un an, o lună și o zi. Dacă nu mă întorc...

— Drum bun, măria-ta, și să te întorci cu bine !

Regele se travesti astfel încît să nu poată fi recunoscut, își luă mulți bani și, în timpul nopții, ieși din palat fără să-l fi zărit cineva.

Hoinărea prin țară și observa cu atenție pe toate femeile, făcînd comparații și simțindu-se mereu nemulțumit. Voia să găsească cu orice preț o frumusețe desăvîrșită : ochii cei mai frumoși, nasul cel mai frumos, cel mai frumos păr, cele mai frumoase urechi, cele mai frumoase mîini și cele mai frumoase picioare.

Iar cînd i se părea deja c-a făcut marea descoperire și este pe punctul de a-l chema pe Vrăjitor, observa că s-a înșelat, și începea din nou să caute, să compare ; aproape că nici nu mai spera să reușească. Dar, într-o zi, iată că întîlnește o țărancă tînără cu pletele atît de blonde încît

păreau fire subțiri de aur, ce-i formau în jurul capului un nimb strălucitor. Ridică brațele și strigă din răsputeri :

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

Vrăjitorul apăru :

— La porunca măriei-tale !

— Părul acesta pentru regina mea !

— Maiestatea voastră este servită !

Și țăranca începu să plîngă pentru că părul ei își pierduse reflexele aurii de mai înainte, devenind blond închis.

— Mă duc să-l pun deoparte, maiestate ! Între timp, măria-ta să caute !

Și vrăjitorul dispăru, ținînd în mînă părul de aur luat de la țărancă.

Regele continuă să umble din oraș în oraș, din tîrgușor în tîrgușor, din sat în sat, căutînd o femeie cu nasul cel mai frumos din lume. Iar într-o zi întîlnește o doamnă cu un nas perfect, nici mare, nici mic, nici gros, nici prea subțire, o minunăție. O privea pe femeia care avea o înfățișare plăcută, dar nu reușea să vadă nimic altceva decît nasul ei, o adevărată perfecțiune. Regele ridică brațele și strigă :

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

Vrăjitorul apăru :

— La porunca măriei-tale !

— Nasul acela ! O frumusețe ! Demn de o adevărată regină !

— Maiestatea voastră este servită !

Doamna începu să strige :

— Vai, nasul meu ! Nasul meu !

Simțise că nasul îi este luat fără nici o durere, și acum plîngea pipăindu-și nasul scurt și puțin cam lat care-l înlocuise.

— Mă duc să-l pun deoparte, maiestate ! Între timp, măria-ta să mai caute !

Vrăjitorul dispăru ţinînd în mînă năsul luat de la frumoasa doamnă.

Regele îşi continuă drumul din oraş în oraş, din tîrgu-şor în tîrgu-şor, din sat în sat.

Căuta de astă dată cea mai frumoasă pereche de ochi care-au strălucit vreodată pe chipul unei femei, voind să-i dea în dar viitoarei sale regine. Şi iată că, într-o zi, uluit, se dădu cîţiva paşi îndărăt văzînd doi ochi mari, negri, ce se îndreptau spre el şi parcă ar fi vrut să-l ardă cu fulgerul pupilelor. Femeia care purta pe chipul ei asemenea minunăţie era o tînără vînzătoare de pîine, care-şi ţinea marfa în coşul purtat în echilibru pe cap... Surîdea tuturor trecătorilor mîndră de rara frumuseţe a ochilor săi.

Regele se grăbi să ridice braţele şi strigă :

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

— La porunca măriei-tale !

— Priveşte, ochii aceia...

— Maiestatea voastră este servită !

În palma vrăjitorului, ochii sclipeau ca două nepreţuite diamante negre.

— Mă duc să-i păstrez, măria-ta ! Căutaţi mai departe.

Regele nu mai avea nici o îndoială : era sigur că va reuşi să-şi împlinească dorinţa ajutat de puterile miraculoase ale vrăjitorului. Ce mai trebuia să găsească ? Cele mai frumoase mîini şi cele mai frumoase picioruşe. Şi-apoi ardea de nerăbdare să vadă cum se vor altoi toate acestea pe făptura viitoarei sale regine. Oare pe care s-o aleagă dintre cele patru prinţese ce-i fuseseră numite de bătrînul ministru ? Şovăia încă între prinţesa Spaniei şi prinţesa Franţei.

Reîncepu să treacă din oraş în oraş, din tîrg în tîrg, din sat în sat, observa cu atenţie mîini şi picioare ; cerceta şi nu ştia ce s-aleagă. Dar se încăpăţînase în hotă-

rîrea sa ; voia să afle perfecțiunea absolută, cum reușise s-o facă pentru păr, pentru nas și pentru ochi.

Și iată, într-o dimineață, se oprește în apropierea unei cusătorese care lucra în fața ușii. Fata avea mîini albe, micuțe, cu degetele fine, prelungi, parc-ar fi fost niște mînuțe de ceară. Regele o privi cîteva clipe vrăjit, apoi își ridică brațele și strigă cît îl ținu gura :

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

— La porunca măriei-tale !

— Mîinile acelea ! Ce mîini !

— Maiestatea-voastră este servită !

Cusătoreasa izbucni în plîns : nu-și mai recunoștea mîinile și schimbarea o îngrozise.

— Mă duc să le păstrez, măria-ta ! Căutați mai departe !

Trecuse deja un an. Regele era nerăbdător să revină la palat și să-și anunțe miniștrii :

— Veți avea cea mai frumoasă regină din lume !

Și iată, în sfîrșit !... I se părea că visează. În mijlocul unei mulțimi de gură-cască un bărbat cînta din fluier, iar o fată cu rochie scurtă și cu picioarele goale dansa pe un covoraș vechi întins pe jos.

Avea două picioruțe atît de delicate, atît de micuțe, care săreau și se învîrteau sprintene, de-abia atingeau pămîntul cu vîrful degetelor : Fiu !... Fiu !... Iar oamenii băteau din palme... Bravo ! Bravo !...

Uluit de atîta frumusețe, regele ridică brațele și strigă din răsputeri :

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

— La porunca măriei-tale !

— Picioruțele acelea... Ce păcat ! Se vor deforma de atîta dans !...

Dansatoarea se opri de parcă picioarele i s-ar fi îngreunat pe neașteptate Zadarnic bărbatul sufla mai puternic din fluier : Fiu ! Fiu !

Fata își pierduse sprinteneala, agilitatea și începuse să plîngă și să se tînguie disperată.

Regelui i se făcu milă : se strecură printre oameni și-i dărui fetei o pungă cu bani de aur. Dar fata plîngea mereu, nu se liniștea și striga printre suspine :

— Vai, picioruşele mele ! Picioruşele mele !

Regele nu mai avea de-acum ce să caute. Iar în dimineața în care se împlinea un an, o lună și-o zi, miniștrii îl văzură întorcîndu-se. Nu s-au prea bucurat : se obișnuiseră de mult să se lipsească de regele lor. Iar acesta nu se putea hotărî :

— Prințesa Spaniei ? Prințesa Franței ?

— Maiestatea-voastră, îi spuse bătrînul ministru, am să ascund într-un pumn o monedă spaniolă, iar în celălalt una franceză. Alegeți. Moneda vă va arăta pe cine trebuie să luați în căsătorie.

— Bine : pumnul drept !

— Maiestate, vă veți căsători cu prințesa franceză. Dar cînd fata află că înainte de nuntă urma să se supună farmecelor vrăjitorului pentru a deveni cea mai frumoasă regină din lume, refuză cu indignare :

— Cine mă vrea, trebuie să mă ia așa cum sînt !

Regele se adresă atunci prințesei spaniole. Dar și aceasta se simți jignită de propunerea regelui și refuză cu indignare :

— Cine mă vrea, trebuie să mă ia așa cum sînt !

Nemulțumit de cele două refuzuri, regele se adresă prințesei Portugaliei. Sărmana fată era atît de necăjită că se uita cruciș încît consimți pe dată, după ce află că va fi vindecată și de acest defect.

După ce-i obținu consimțămîntul, regele înălță brațele și chemă :

— **Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !**

— **La porunca măriei-tale !**

— Am găsit prinţesa. S-o transformam în cea mai frumoasă regină din lume.

— Plec şi mă întorc imediat !

Se întoarse în cîteva clipe cu o cutie în care se aflau părul de aur, ochii, nasul, mîinile şi picioruşele ce trebuiau altoite prinţesei. Regele hotărî să asiste la miraculoasa operaţie.

Prinţesa Portugaliei avea părul negru, creţ, care-i ajungea pînă la glezne şi-i scotea în evidenţă culoarea închisă a tenului. Într-o clipă, fără durere, pletele ei bogate căzură la pămînt, iar vrăjitorul îi înconjură fruntea cu cununa aprinsă a părului blond, care se lipi de ea ca şi cum i-ar fi aparţinut. Doar că distona puţin cu pielea ei smeadă.

Prinţesa avea ochi albaştri, limpezi, frumoşi chiar dacă unul dintre ei privea puţin cruciş. Cînd Vrăjitorul îi înlocui cu ochii negri ai fetei ce vindea pîine, regele avu impresia că sub fruntea prinţesei s-au deschis două găuri adînci, întunecate, de parcă bogăţia arzătoare a părului de aur ar fi stins strălucirea pupilelor.

Regele urmărea neliniştit fiecare operaţie.

Veni rîndul nasului. Cînd năsucul scurt, puţin cîrn, fu înlocuit de splendidul nas al tinerei doamne, chipul prinţesei căpătă expresia unei măşti. Cu părul de aur, cu ochii negri şi cu nasul de o perfecţiune nobiliară, ea îşi pierdea astfel toate trăsăturile neregulate ale chipului său, fără să cîştige în frumuseţe, cum sperase regele. Şi tot astfel mînuţele delicate, albe şi picioruşele fragile şi svelte, ce păreau de fetiţă, au sporit distonanţa, încît prinţesa semăna cu o păpuşă pe care meşteri nepricepuţi încercaseră s-o repare de bine de rău.

— Trebuie să mă obişnuiesc ! îşi spunea regele. Dar zilele treceau şi impresia neplăcută persista. Crezuse că va avea cea mai frumoasă regină din lume ! Va trebui să mă obişnuiesc ! se consola el.

Își dăduse deja cuvîntul de rege : de aceea, grăbi nunta și-o aduse pe prințesă la palat cu mare pompă și cu serbări strălucitoare.

Dar fu și mai rău cînd observă că regina își schimba dintr-o clipă în alta comportarea ca și cum în făptura ei ar fi vieţuit cinci fiinţe diferite care-i porunceau să acţioneze și să vorbească sub comanda lor !

Ba domina fata cu părul blond, ba aceea cu ochii negri, cea cu nasul frumos sau stăpîna mîinilor ; dar, mai mult decît celelalte, avea putere stăpîna picioruşelor.

Și atunci să te ţii sărituri, piruete, rotiri prin cameră în vîrful picioarelor, de parc-ar fi fost un titirez viu ; iar cînd regele încerca să-i stăvilească mișcările, se simţea purtat și el nebunește, pînă cînd regina se oprea gîfîind.

— Vrăjitorule Alb ! Vrăjitorule Alb !

— La porunca măriei-tale !

— Trebuie să stricăm totul și s-o lăsăm pe regină să arate ca atunci cînd era prinţesă.

— Nu se poate, maiestatea-voastră !

— De ce ?

— Maiestatea voastră a vrut să obţină ceva ce se opune legilor naturii și și-a primit pedeapsa. Ar fi fost inutil să i-o spun mai înainte ; nu m-ar fi crezut.

— Adevărat ! N-aș fi crezut.

— Fiecare fir de păr stă bine pe capul său ; fiecare pereche de ochi sub fruntea sa ; fiecare nas pe chipul său ; mîinile și picioarele pe corpul pe care s-au născut ! Maiestatea voastră a avut orgoliul și capriciul de a se împotrivi naturii ! Văd însă că se căiește...

În vremea asta, Vrăjitorul Alb deschidea și închidea ochii, desena cu brațele semne largi prin aer, bolborosea cuvinte nedesluşite. Și iat-o pe regină învîrtindu-se iute în vîrful picioarelor ca un titirez. Se învîrtea, se

învîrtea şi cîte ceva îşi lua zborul din fiinţa ei de parcă fusese smuls cu violenţă. Mai întîi părul blond... o flăcăruie ! Apoi ochii negri ca păcura... două fulgere ! Se învîrtea mereu, şi iată îşi iau zborul nasul, mîinile, picioarele ! Zvîrr !... Zvîrr !... Zvîrr ! Totul se transforma într-un abur ce se dizolva uşor în aer. Vrăjitorul Alb întinse un braţ şi o opri. Regina redevenise cea de mai înainte. Ochiul, care privea puţin cruciş, în loc s-o urîţească, adăuga chipului ei un farmec deosebit.

Regele plîngea cuprins de o imensă bucurie.

— O, Vrăjitorule Alb !... Ar fi vrut să-i sărute mîinile. Totul n-a fost oare decît un vis ?

— Maiestate, unele lucruri reale sînt atît de ciudate încît par visuri.

Şi surîzînd, în timp ce se dizolva uşor, adăugă :

— Să nu credeţi, maiestate, că şi eu însumi am fost un vis ! De veţi mai avea nevoie...

Vocea îi slăbea şi ea pe măsură ce se depărta. Iar regele se simţea vindecat de orgolioasa sa dorinţă de a avea cea mai frumoasă regină din lume ; era fericit că găsise în prinţesa Portugaliei o soţie tandră şi iubitoare, demnă să fie iubită şi să domnească alături de el.

Şi nici n-a mai încercat să afle dacă tot ceea ce i se întîmplase fusese realitate sau vis...

Chibzuinţa de se-ndură
Tot te curăţă de zgură.

COADA VRĂJITĂ

A fost odată un ţăran care avea cinci băieţi. La naşterea primului băiat, de bucurie, spuse :

— Ca să fie cu noroc să-l numim Pîine !

Cînd se născu al doilea, țăranul stătu puțin pe gînduri, apoi spuse resemnat :

— Să fie într-un ceas bun : se va chema Vin !

Anul viitor veni pe lume al treilea băiat. Țăranul îl privi și pentru că băiatul era blond, zise :

— Pe-acesta îl vom numi Ulei, pentru că, iată, și-a pus singur numele.

Al patrulea avea cîteva fire de păr roșu, iar tatăl, să se mai gîndească mult, spuse :

— Și ăsta s-a născut cu nume. El va fi Oțet.

În ziua cînd se născu al cincilea fiu, tatăl, rîzînd amar, exclamă :

— Asta-mi mai lipsea : Semănînceăcupiine !

Și copilul primi acest nume.

Iar după cîțiva ani, cînd îi muri nevasta, sfîșiat de durere, bietul văduv, fără să-și dea seama că stîrnește rîsul lumii, se văita :

— Ce-or să facă de-acum fără de mamă Piine, Vin, Ulei, Oțet și Semănîncăcupiine ?

La început, el făcea de toate : curățenie în casă, îi îmbrăca, îi spăla, îi pieptăna pe copii, dintre care cel mai mare de-abia împlinise doisprezece ani și pregătea de mîncare, cheltuind banii puși deoparte de nevastă-sa. Dar cînd se vor termina banii ? Cum o să-i lase singuri pe copii ca să se ducă la lucru ? În cele din urmă veni și ziua în care nu mai avu cum să le astîmpere foamea, și-atunci, într-o dimineață, îi luă de mînă pe cei doi mai mici și cu ceilalți trei mergînd în fața lui, se îndreptă spre munte și-i urcă tocmai în vîrf. Copiii începură a se smiorcăi :

— Tată, mi-e foame !... Tată, mi-e foame !

În disperare, fără să știe prea bine ce face, luă de pe jos cinci pietre negre, aproape rotunde, și le împărți copiilor :

— Ia, Pîine ! Ia, Vin ! Ţine, Ulei ! Ţine, Oţet ! Ţine, Semănîncăcupîine !

Şi nu mică îi fu mirarea cînd văzu că băieţii muşcau, mestecau şi înghiţeau cu plăcere. Atunci se aplecă, mai luă o piatră şi muşcă şi el. Bucăţica pe care o sfărîma în dinţi, avea un gust ciudat, între dulceag şi acrişor. Devoră totul pînă la ultima firimitură.

Obosiţi de drum şi sătui de ceea ce mîncaseră, copiii se întinseseră pe jos, şi, cu o mînă pusă căpătîi, fură degrabă furaţi de somn.

Tatăl îşi aduse aminte că-i adusese aici cu gînd rău — să-i părăsească lăsîndu-i să moară de foame, căci n-avea nici o posibilitate să-i întreţină. Acum însă, se gîndea să-şi facă provizii din acele pietre miraculoase, luînd acasă şi-apoi venind din cînd în cînd să mai ia. Şi pentru că n-avea la el nici un sac, îşi scoase cămaşa şi-o legă cu o sfoară la guler şi la mîneci, după care începu s-o umple, alegînd pietrele ce i se păreau mai potrivite.

Tocmai cînd se pregătea să strîngă la gură sacul pe care şi-l făcuse, apăru pe neaşteptate un bătrîn cu barba albă pînă la genunchi, care se opri ameninţător în faţa lui :

— Cine ţi-a dat voie ?... Eu sînt aici stăpîn ! Varsă imediat sacul şi pune-ţi cămaşa !

— Fie-ţi milă de fiinţele astea !

— Milă ? Nu vezi că-s moarte, pietrificate ? Încă nu ţi-ai dat seama ?

Nenorocitul părinte începu să-şi smulgă părul, să plîngă, să îngenuncheze în faţa copiilor vrînd să-i trezească, pentru că spera că bătrînul a vrut doar să-l sperie, spunîndu-i că s-au prefăcut în piatră. De aceea, îi chema îndurerat :

— Of, Pîine al meu ! Of, Vinul meu ! Vai, Uleiul meu ! Vai, Oţetul meu ! Vai, Semănîncăcupîine al meu !

Bătrînul izbucni în rîs şi rîse, şi rîse ! Îl apucă de mînă pe ţăran şi i-o strînse, zicînd :

— Îţi mulţumesc ! Îţi mulţumesc ! De cincizeci de ani n-am mai rîs şi tare mai sufeream. Mulţumesc ! Mulţumesc încă o dată !

Şi rîdea, rîdea ţinîndu-se de burtă ; era atît de bucuros încît nici nu mai părea bătrînul de mai înainte. Ţăranul, un pic cam nedumerit, continua să se vaite :

— Of, Pîine al meu ! Of, Vinul meu !

Dar de cum pronunţa un nume, cel strigat înălţa capul şi răspundea :

— Iată-mă !

Bătrînul, care tot nu se săturase de rîs, îi spuse :

— Mulţumesc încă o dată ! Iată ţi-i voi reînvia pe toţi !

Dar ţăranul, chiar şi în toiul bucuriei de a-i avea din nou alături, vii şi fericiţi, pe fiii săi, fu cuprins de grijă ; i se strînse inima :

— Şi ce-am să le dau de mîncare ?

— Las' pe mine, răspunse bătrînul. Nici nu ştii cît îţi sînt de recunoscător... Închipuieşte-ţi ! Cincizeci de ani să nu poţi rîde măcar o singură dată ! A fost blestemul unui vrăjitor, duşmanul meu ! Dă-mi voie să rîd, dă-mi voie să mai rîd !

Se puseră pe rîs şi Vin, apoi Pîine şi ceilalţi, fără să ştie de ce ; începu să rîdă şi ţăranul, deşi nici el nu ştia de ce ; şi cu toţii hohoteau şi dădeau din picioare, încît părea că n-au s-o mai sfîrşească !

Bătrînul spuse :

— Aşteaptă-mă aici ; mă întorc imediat ! şi dispăru.

Tatăl şi fiii se priviră cu uimire. Dar mai mult decît toţi era uimit ţăranul, care de-abia acum înţelesese cu cine are de-a face. Bătrînul reapăru numaidecît. Ţinea în mînă o frumoasă coadă de cal murg, ce părea vie.

Se arcuia, bătea în dreapta şi-n stînga că pentru a alunga muştele plictisitoare şi, fără ca bătrînul să-i imprime vreo mişcare, atîrna bălăbănindu-se încoace şi încolo.

— Acesta este darul meu. Cînd vei avea nevoie de pîine, nu trebuie decît s-o pui pe spatele fiului tău Pîine. Apoi îl vei trimite la brutar, unde va spune: „Barbă Albă doreşte zece, douăzeci, treizeci de pîini!" I le vor da fără vorbă... Ai să ai nevoie de vin? Vei agăţa coada de spinarea fiului tău Vin. Apoi îl vei trimite la negustorii de vin, unde va spune: „Barbă Albă doreşte două, trei, patru butoiaşe cu vin!" I le vor da fără vorbă... Şi aşa mai departe.

— Dar banii?

— Banii îi vei cîştiga prin munca ta. Pentru a trăi, fiii tăi şi cu tine veţi avea ce vă trebuie: pîine, ulei, vin, oţet şi tot ceea ce se mănîncă cu pîine. Restul te priveşte: te vei apuca iarăşi să sapi, să semeni, să plivesti, să treieri; iar pe fiii tăi trebuie să-i învăţi un meşteşug. Iar atunci cînd coada nu va mai sta atîrnată de spatele nici unuia dintre ei, înseamnă că şi-a pierdut darul, şi asta, ţine bine minte, din pricina voastră. Hi, hi, hi! Auzi, Pîine şi Vin!... Şi bătrînul se puse din nou pe rîs repetînd numele băieţilor ţăranului. Dar şi pe aceştia îi apucă rîsul, şi săreau, şi dădeau din picioare, trecîndu-şi din mînă în mînă coada cea frumoasă, care se mişca asemenea unei vietăţi.

Puţin cîte puţin, trupul bătrînului se pierdea, devenea un fel de ceaţă albicioasă şi dispărea în aer.

Ţăranul îi luă de mînă pe cei doi copii mai mici şi cu ceilalţi trei în faţă, coborî la vale. Pîine conducea coloana şi purta ca pe un steag coada de cal ce se arcuia, se bălăbănea încoace şi încolo, şi iarăşi se arcuia; cei patru fraţi cîntau în timpul marşului şi băteau cadenţa din palme.

Țăranul hotărî să încerce imediat puterea cozii, pentru că se temea ca nu cumva Vrăjitorul să-și fi bătut joc de el. Strigă :

— Piine, vino încoace... Întoarce-te! și-i agață coada de spate.

Coada începu să se miște de parcă făcea parte din trupul băiatului.

— Du-te la brutarul de alături și spune-i... așa și așa... Dă-mi douăzeci de chifle abia scoase din cuptor.

Piine ieși din casă mîndru de ciudata lui podoabă. Lumea — femei, bărbați, copii — îl urmau încîntați și veselindu-se.

— Piine ! Piine !... Oh, da' de cînd ai devenit căluț ?

Unul chiar se apropie de el, se prinse cu amîndouă mîinile de coadă și trase zdravăn, crezînd că i-o va smulge ; dar fu împrîncit și aruncat cît colo cît era de lung.

Piine intră în brutărie și spuse :

— Barbă Albă dorește douăzeci de chifle abia scoase din cuptor.

Brutarul, parcă temîndu-se, se grăbi să-i dea cele douăzeci de chifle cerute. Piine se întoarse acasă, urmat de o mulțime de lume care striga :

— Piine ! Piine ! Dar de cînd te-ai făcut căluț ?

Piine intră pe ușă și-și întoarse batjocoritor spatele. Coada ia-o de unde nu-i !

Pe urmă veni rîndul celui de-al doilea frate.

— Vin ! Vino-ncoace !... Întoarce-ți spatele.

Și tatăl îi agață de spate coada care începu să se miște ca și cum făcea parte din trupul băiatului.

— Du-te la negustorul de vinuri din apropiere și spune-i... așa și așa... Dă-mi un butoiaș din vinul cel mai bun.

Vin ieşi din casă împopoţonat şi el cu podoaba ciudată. Lumea — bărbaţi, femei, copii — îl urma uimită şi veselă şi-i striga :

— Vin, Vin ! Dar de cînd te-ai prefăcut în căluţ ? Dar nici unul nu mai îndrăzni să-l apuce de coadă ca să vadă dacă se smulge.

Băiatul intră la negustorul de vinuri şi-i spuse :

— Barbă Albă doreşte un butoiaş de vin din cel mai bun pe care-l aveţi.

Negustorul, aproape înfricoşat, se grăbi să i-l trimită chiar acasă cu un băiat.

Mulţimea veselă îi striga în urmă :

— Vin ! Vin ! Dar de cînd te-ai făcut căluţ ?

Vin intră pe uşă şi-şi întoarse batjocoritor spatele. Coada ia-o de unde nu-i !

Distracţia cea mare începu atunci cînd lumea îl văzu pînă şi pe grăsunul de Semănîncăcupîine plecînd împleticindu-se pe drum ; părea că nu poate să-şi care coada. Şi toţi îi strigau veseli în urmă :

— Bravo, Semănîncăcupîine ! Şi tu te-ai făcut căluţ ?

Băieţelul se opri la o băcănie şi spuse :

— Balbă Albă doleşte talam de toate felulile, ciupelci, de toate cam pentlu zece pelsoane !

Băcanul, cuprins parcă de teamă, îi aduse în mare grabă salamuri de toate felurile, îi tăie bucăţi mari de brînză, îi împachetă cîteva linguri bune de ciuperci şi ceva murături şi i le dădu.

Mulţimea veselă încă-i mai striga :

— Bravo, Semănîncăcupîine !... Te-ai făcut şi tu căluţ ?

Dar odată ajuns acasă, intră pe uşă şi-şi întoarse batjocoritor spatele. Coada nu mai era.

Băieţii creşteau sănătoşi şi voinici, bine hrăniţi cum erau. Piine devenise un flăcăiandru frumos, dar cam

lenes, apatic. I se cam făcuse lehamite să meargă pînă la bruiar cu coada lipită de spate. Aceeași plictiseală începură s-o simtă și Vin și mai ales Ulei, căruia i se spunea de-acum „blondul cel frumușel". Tatăl îi ruga în fiece dimineață cînd pleca la lucru :

— Băieți, apucați-vă de o meserie. Belșugul ce ni-l aduce coada asta se va sfîrși într-o bună zi !

Lui Pîine puțin îi păsa ; Vin și Ulei ridicau din umeri, rîzînd ; de dimineață pînă seara tăiau frunză la cîini. Pentru a se aproviziona, așteptau să se întoarcă tatăl de la cîmp, pentru că doar el putea lipi și dezlipi coada de pe spate ; de cîteva ori chiar se întîmplase să găsească deja închise băcăniile care le furnizau alimente pe degeaba.

Numai Oțet și Semănîncăcupîine se distrau de minune cînd erau cu coada lipită de spate, și nu se supărau niciodată cînd mulțimea îi urma veselă și le striga cînd unuia cînd altuia :

— Oțet !... Semănîncăcupîine !... Și tu te-ai făcut căluț ?

Erau mîndri că puteau să atragă atîta lume în jurul lor și să-și bată joc arătînd spatele după ce li se lua coada.

Dar nu trecea nici o zi în care tatăl să nu le repete, mai ales celor trei băieți mai mari :

— Băieți, apucați-vă să învățați o meserie. Într-o zi sau alta se sfîrșește cu belșugul dat de coadă. Iar eu am îmbătrînit muncind ! Mă cam lasă puterile !

Lui Pîine puțin îi păsa. Vin și Ulei ridicau din umeri și continuau să trîndăvească de dimineață pînă seara. Și veni și ziua în care coada de-abia se mai lipi de spatele lui Pîine. Era semn rău. Pîine, tulburat de acest lucru, spuse :

— Tată, eu vreau să merg la cîmp cu tine ; e cea mai frumoasă meserie : să ari, să semeni, să sapi, să

treieri, să seceri... Vreau să cîştig eu pîinea pentru noi toţi, dar nu cu ajutorul cozii.

— Fii binecuvîntat, copilul meu !

Veni rîndul lui Vin : coada de-abia îi mai stătea pe şale. Era semn rău şi asta îl tulbură. Zise :

— Tată, vreau să fac meseria ce se potriveşte numelui meu. E o meserie uşoară : dintr-un butoiaş de vin se pot face două, ba chiar două şi jumătate !

— Bagă de seamă, fiule ! Cine păcăleşte, va fi păcălit !

Acuma pînă şi Oţet se cam ruşina să iasă din casă cu coada pe spinare, pentru a face aprovizionarea. În schimb, Semănîncăcupîine, nu. El era încă un băieţel şi cînd îşi simţea coada lipită pe spinare parcă îi venea a crede că este chiar un căluţ ; atunci cînd băieţii alergau după el, o apuca pe calea cea mai ocolită pentru a ajunge la negustorul de salamuri şi îşi încovoia coada, o făcea să-i salte de o parte şi de alta, o lăsa să atîrne, o făcea să se zbîrlească întocmai ca un căluţ sprinten. Stîrnea urlete şi fluierături printre ştrengarii veseli :

— Hei, Semănîncăcupîine !... Eşti măgăruş sau căluţ ? Ia să vedem, nechezi sau ragi ?

Iar Semănîncăcupîine, dînd din coadă, le răspundea :

— Eu sînt căluţul, voi sînteţi măgarii ! Hai, daţi-i drumul la răgete !

Se întorcea acasă triumfător, încărcat cu toate bunătăţile din lume ; apoi se arăta din nou la uşă, întorcîndu-şi spatele şi ia coada de unde nu-i !

După cîtva timp, tatăl îmbătrînit de prea multă muncă, îi chemă pe cei cinci fii ai săi şi le spuse :

— Trebuie să mergem să-i mulţumim binefăcătorului nostru şi să-i dăm coada înapoi.

Şi într-o dimineaţă, putu fi văzută o mică procesiune, cu Pîine în frunte, ducînd ca pe un steag minunata coadă

de cal, iar bătrînul tată mergea în urma copiilor săi ce puteau de-acum să-și cîștige singuri traiul cu propriile lor meserii. Coada parcă era vie ; nu se astîmpăra deloc și se zgîlțîia în mîinile lui Pîine care se chinuia s-o țină locului.

Se adunase o mulțime de lume, mai ales copii :

— Unde vă duceți ? Putem să venim și noi cu voi ? Acum că nu vă mai trebuie, duceți coada la cimitir ?

Iar cei mai îndrăzneți cîntau în spatele cortegiului, ba chiar se prefăceau că jelesc :

— Frumoasă și nemaivăzută coadă,
Fără sicriu ești dusă la groapă !
Fără sicriu ești dusă la groapă !
Frumoasă și nemaivăzută coadă !

Într-o clipă, coada zbură din mîinile lui Pîine și începu să-i biciuiască peste spate, peste față, peste tot pe obraznicii aceia, punîndu-i pe fugă cu mic cu mare. Și după ce isprăvi însă, ia-o de unde nu-i ; iar cînd tatăl și fiii voiră să-i mulțumească bătrînului cu barbă albă, căutară ici, căutară dincolo, dar nu reușiră să găsească nici măcar o urmă în vălmășagul de plante din pădure.

Mulțimea, jos în sat, nu-l mai slăbi cu întrebările pe țăran :

— Cumetre, cum a fost cu coada ?

Iar țăranul le povestea de-a fir a păr istoria, sfîrșind de fiecare dată cu : „Bine faci, bine găsești, chiar fără să știi !"

Lumea îl asculta, dar nu credea : „Cine știe cum o fi fost cu adevărat ?"

Vor mai fi și astăzi dintre aceia care auzind povestea cozii, s-or mira neîncrezători :

— Cine știe cum o fi fost cu adevărat ?!

De-ați văzut sau n-ați văzut,
De-ați crezut sau n-ați crezut,
Povestea mea-i nouă și veche,
Dar oricum nu-i floare la ureche !

ZÎNA ZĂPEZII

A fost odată un rege care avea un singur fiu pe care îl creştea, cum se spune, în puf.

Cît timp a fost copil, prinţul s-a supus de voie de nevoie tuturor precauţiilor excesive luate de părintele său ca să nu se îmbolnăvească ; dar după ce deveni un băietan frumuşel, începu să se cam sature.

Aşa că acum deschidea larg ferestrele apartamentului său ; cobora în grădină cu capul descoperit sub soarele amiezii ; o rupea la fugă pe alei, sărind, tropăind, imitînd nechezatul calului, lătratul cîinelui sau urletul lupului, cînd i se spuse că lupii urlă astfel.

Aşa că iată-i pe servitorii săi grăbindu-se să închidă ferestrele. Şi iată încercînd să-i pună cu forţa o beretă sau o pălărie pe cap ca să-l apere de soare, sau alergînd după el, gîfîind de-a lungul aleilor, prinzîndu-l de braţ şi strigîndu-i :

— Dar, luminate prinţ ! Ce va spune maiestatea-sa ?

Dar maiestatea sa nu mai spunea nimic. Prinţul devenise un tinerel frumos, înalt şi voinic. Îi plăcea să călărească, să meargă la vînătoare, să se distreze alături de tinerii de vîrsta lui.

Însă într-o zi, la vînătoare, dispăru. Curtenii din suita sa îl căutară zadarnic şi trebuiră să se întoarcă la palat aducînd trista veste.

Regele, înnebunit de durere, poruncise deja să i se înşeueze calul, cînd prinţul reveni teafăr la palat de unul singur.

— Ce s-a întîmplat, prinţe ?

— Nimic, maiestate.

N-a mai vrut să spună altceva. Dar avea o expresie ciudată.

Regele, care trăia urmărit în permanență de spaima de a-l pierde, nu se putea mulțumi cu acest răspuns.

— Nimic ? Cu privirea asta ?

— Nimic rău, maiestate. Am văzut cea mai frumoasă făptură din lume... Doar că spune : „Să mă privești da, se poate, dar să mă atingi, nu !“ Și dacă va fi să mă însor, numai cu ea mă voi însura.

— Cine e ? Unde se află ?

— Nu știu. Are trupul alb ca zăpada ; și-ți dă o senzație de răcoare ce te desfată.

— Prinţe, ai adormit în mijlocul pădurii și ai visat.

— Maiestate, aveam ochii larg deschiși. Vreau să mă întorc s-o revăd.

Și într-adevăr, a doua zi, după ce regele îi poruncise și apoi îl implorase să nu plece, prințul voi să se întoarcă singur în locul în care îi apăruse alba făptură, care și în somn venise să-i repete : „Să mă privești, da, se poate, dar să mă atingi, nu !“

Ce însemna asta ? Trebuia să afle.

Regele hotărîse să-și urmărească feciorul pe furiș. I se părea absurd ceea ce îi povestise acesta. Poate era vorba de vreun descîntec, care avea să-i poarte ghinion. Înainte se temuse de aer, de soare, de mișcare ; și acum, cînd îl vedea cum crescuse frumos și puternic, se temea mereu de vreo nenorocire... Își reproșa adesea :

— Ah ! Dar îi cobesc a rău !

Totuși, spaima de o nenorocire neașteptată nu-l părăsea în ciuda hotărîrii sale. Se simțea deja bătrîn, nu voia să și mai ia altă soție ca să aibă un alt urmaș.

De aceea, dimineața, imediat ce prințul ieși pe poarta palatului, regele, travestit în țăran, îl urmări mergînd la cîțiva pași în urma sa ca să nu-l piardă din vedere.

La un moment dat, văzu un sărman măgar prăbușit sub greutatea încărcăturii

— Fă-ți pomană, cumetre, și ajută mă! Tu de cap, eu de coadă!

Putea să-l lase pe bătrînul țăran în nevoie?

Și: — Hei! Sus! Hei! Sus! — el de cap și celălalt de coadă, pînă ce sărmanul măgar se ridică pe cele patru picioare.

Dar, cînd regele îl căută din ochi pe prinț, nu-l mai văzu nici aproape, nici mai departe.

Rătăci pe ici, rătăci pe dincolo, se afundă în pădurea în care dispăruse prințul cu o zi mai înainte, îl căută din nou, strigă cu voce tare: Prințe! Prințe! Nevăzîndu-l și neprimind nici un răspuns, se întoarse din drum și se îndreptă spre casă, hotărît ca data viitoare să-i calce strîns pe urme și să nu-l piardă din ochi.

Dar înainte de-a ajunge la palat, iată și prințul.

Regelui îi crescu inima: uitînd de hainele țărănești care-l făceau de nerecunoscut, dădu să-și îmbrățișeze fiul. Văzîndu-se respins cu dispreț, se gîndi să se distreze pe seama prințului.

Și, prefăcîndu-și vocea, spuse:

Frumoasa făptură albă, proaspătă ca adierea
Într-o zi pleca-va, și-ți va lăsa durerea...

— O cunoști și dumneata? exclamă prințul uimit.

— Privește, dar nu atinge, asta-i momeală. Privește, dar nu atinge și... totul dispare!

— Nu, moșneag răutăcios!

Și se pregăti să-l lovească.

— Prințe!

Îl recunoscu pe rege după strigăt și i se aruncă în genunchi, cerînd iertare.

— Oh! Maiestate!... Mi-a spus: „Trebuie să plec departe spre munții cei înalți". Vreau să merg s-o regăsesc acolo sus.

— La ce va folosi ? Nu va putea deveni niciodată regina ta ! Privește-mă, dar nu mă atinge ! Cum se poate așa ceva ?

— Îmi ajunge doar s-o văd. Dac-ar vedea-o și maiestatea sa mi-ar da dreptate.

Regele se gîndi :

— Asta ori e vrajă ori e nebunie.

Cel mai bătrîn dintre miniștri propuse :

— Trebuie întrebată vrăjitoarea Pitică.

Vrăjitoarea Pitică locuia într-o peșteră, la mijlocul unui munte înconjurat de păduri. Trebuia să-l înconjori de trei ori strigînd cu voce tare : „Vrăjitoare bună, vrăjitoare frumoasă !" La cel de-al treilea tur se ivea intrarea peșterii și puteai intra la vrăjitoare.

Și iată-l pe rege, făcînd prima dată înconjurul pădurii :

— Vrăjitoare bună, vrăjitoare frumoasă !

Era obosit, simțea că nu mai poate ; începu totuși cel de al doilea înconjur : — Vrăjitoare bună ! Vrăjitoare frumoasă !

La al treilea tur, regele abia reuși să se tîrască și era aproape epuizat cînd, în loc să strige : Vrăjitoare bună ! Vrăjitoare frumoasă !, îi scăpă : Vrăjitoare Pitică ! Vrăjitoare Pitică !

Și trebui să se înapoieze fără să fi găsit intrarea în grotă

Între timp, prințul se pregătea să plece spre munții înalți unde se refugiase făptura albă și rece ca zăpada.

Regele, disperat, nu știa cum să-l împiedice.

Cel mai bătrîn dintre miniștri sugeră din nou :

— Trebuie consultată vrăjitoarea Pitică !

Regele își reîncepu drumul în jurul pădurii strigînd cu voce tare ca mai înainte. În fine, ajunse la ultimul pas ; era sfîrșit și trebui să facă o mare sforțare ca să nu strige și de astă dată : Vrăjitoare Pitică ! Vrăjitoare Pitică !

Intrarea în grotă se deschise şi regele putu păşi prin tunelul al cărui pereţi străluceau de-ţi luau ochii, fără să fie însă luminaţi de lămpi sau de lumînări.

Vrăjitoarea Pitică stătea la masă.

— Bun venit, maiestate! Aşezaţi-vă, maiestate! Mîncaţi şi beţi, maiestate! Apoi vom vorbi despre fiul înălţimii tale, prinţul.

Regele era uimit că vrăjitoarea Pitică ştia deja motivul vizitei sale.

Dacă i priveai chipul, vrăjitoarea Pitică părea o bătrînică, dar trupul ei era ca al unei fetiţe de şase ani.

Regele repeta mereu : „Mulţumesc!" şi privea cu gura căscată masa întinsă. Farfurii de aur, pahare de aur, sticle de aur, tacîmuri de aur. Patru fetişcane rupte din soare aduceau la masă bucatele, mutau de colo colo farfuriile şi tacîmurile.

Vrăjitoarea Pitică înghiţea totul cu lăcomie şi bea vin aproape la fiecare înghiţitură.

— Mîncaţi, maiestate! Beţi, maiestate! Vom vorbi apoi despre fiul înălţimii tale, prinţul!

Şi reîncepea să înfulece ca şi cum ar fi luat de-abia primele înghiţituri.

În cele din urmă :

— Mîncaţi şi dormiţi, dormiţi şi mîncaţi ; e cel mai bun lucru care se poate face. Mîine vom vorbi despre fiul înălţimii tale.

— Să vorbim acum, vrăjitoare frumoasă!

— Să mîncăm şi să dormim, să dormim şi să mîncăm: e lucrul cel mai bun pe care-l putem face! Mîine... mîine...

Nu mai apucă să termine. Adormise pe scaun. Cele patru tinere o duseră pe braţe în pat.

Se simţi încet, încet, toropit de somn şi el, iar a doua zi dimineaţă se trezi într-o cameră frumoasă, pe un pat cît se poate de moale.

— Să vorbim despre prinț, vrăjitoare bună !

— Oh, maiestate ! Ce inel minunat aveți în deget !

— Iată, e pentru dumneata ! Să vorbim despre prinț... !

— Mulțumesc ! Oh, maiestate ! Ce superbă centură purtați !

— Iată, e pentru dumneata... Dar să vorbim despre prinț...

Și ca printr-o minune, regele, puțin plictisit, nu adăugase : Vrăjitoare Pitică ! Își mușcă limba.

Vrăjitoarea își puse inelul în deget, își atîrnă colierul de gît, se încinse cu centura și începu să mijească ochii, să caște și să se întindă, mormăind cuvinte necunoscute. Regele așteptă puțin înainte de a insista :

— Să vorbim despre prinț, vrăjitoare frumoasă ! Să vorbim despre prinț, vrăjitoare bună !

— Maiestate... deja... mă întorc.

Își întinse brațele și picioarele, începu din nou să caște și deschise ochii :

— Zîna Zăpezii l-a chemat,
Zîna Zăpezii l-a descîntat,
Ca să ieșim din acest joc
Ne trebuie Zîna-de-Foc.

Regele își puse mîinile în cap, plîngînd :

— Ah, sărmane prinț ! Și ce să fac ?

— Acum Zîna Zăpezii e foarte departe, pe culmile munților. Am să-i dau prințului cîteva picături de uitare — de-aici — și pentru cîteva luni nu-și va mai aminti de Zîna Zăpezii. Între timp vom alerga la Zîna-de-Foc, care trăiește în palatul ei subteran.

— Ah, sărmane prinț ! Și cum să fac ?

— El e gata să plece. Spuneți-i...

Și vrăjitoarea Pitică îi explică amănunțit ce trebuie să facă.

— Așadar prințe, sînteți hotărît ?

— Cît se poate de hotărît, maiestate.

— Și nici nu vă pasă dacă nu mă veți mai găsi în viață la înapoiere ?

— De ce vorbiți așa, maiestate ?!

— Să bem, pînă una alta, în sănătatea măriei tale.

— Cum să nu, maiestate !

Prințul goli paharul.

Picăturile de uitare își făcură imediat efectul.

Prințul, care se grăbea să plece la drum, începu să se învîrtă prin camere, fredonînd, cu mîinile la spate, privind în jur ca și cum ar fi căutat ceva ce pierduse. Privea pe fereastră în grădina palatului... totul verde, totul înflorit... și întreba :

— Maiestate, a sosit Primăvara ? Și cînd va pleca ?

— Peste trei luni, băiete.

— Și apoi va veni vara, nu-i așa ?... Și cînd va pleca ?

— După alte trei luni, prințe ! Dar de ce ?

— Prea multe flori Primăvara ; prea cald e Vara.

Și reîncepea să privească de jur împrejur căutînd ceva ce rătăcise; nu știa nici el ce caută... Regele, pe de o parte, era mulțumit ; pe de alta, uitarea aceasta îi făcea milă.

Cel mai bătrîn dintre miniștri, îi spuse regelui :

— Maiestate, dacă am profita de răstimpul acesta de liniște pentru a-l însura ? Fiica regelui Spaniei este foarte frumoasă, așa se spune, și e la vîrsta măritișului. Să-l trimitem în călătorie, acolo, la curte ; va fi pentru el o schimbare.

În ziua în care regele îi făcu propunerea, prințul răspunse indiferent :

— Să mergem să vedem frumusețea asta rară !

Plecă însoțit de bătrînul ministru cu o mare escortă și cu multe daruri bogate pentru familia regală.

Dar cînd regele Spaniei spuse prințului :

— Iat-o și pe fata mea ! prințul o privi o clipă din cap pînă-n picioare și, întorcîndu-se către bătrînul ministru, exclamă :

— Asta-i faimoasa frumusețe ? Pare o spălătorcasă !

Imaginați-vă ce-a urmat ! Prințesa leșină ; regele voia să-l arunce pe scări pe impertinentul prinț și, fără ascultarea bătrînului ministru, care declară că prințul înnebunise pe neașteptate, s-ar fi pornit război.

— Ah, prințe, prințe ! Cum de v-a trecut prin minte...

— Am spus ceea ce mi-ați șoptit.

— Eu ? Ah, prințe !?

— Dumneavoastră sau un altul, nu știu : mi s-a șoptit la ureche : „Asta-i faimoasa frumusețe ? Pare o spălătoreasă !" Poate că nu-i adevărat... !

— Eu ? Eu ? Prințe !

Bătrînul ministru nu reușea să-și vină în fire.

Regele înțelese foarte bine cine șoptise la urechea prințului cuvintele acelea urîte : Zîna Zăpezii, bineînțeles.

Ah ! Așadar vraja nu-și pierduse puterea ! Într-adevăr, din cînd în cînd, prințul întreba :

— A sosit Toamna, maiestate ?

— De ce, prințe ?

— N'mic ! Mai apoi va veni iarna, e adevărat, maiestate ?

— De ce, prințe ?

— Nu știu; mi se pare că iarna îmi va aduce o mare bucurie.

Regele se tulbură foarte tare auzindu-l cum vorbește.

— Dar iarna, prințe, e cel mai urît anotimp al anului.

Nu mai pierdu nici o clipă. Se întoarse la vrăjitoarea Pitică.

— Vrăjitoare bună ! Vrăjitoare frumoasă ! Picăturile de uitare și-au pierdut puterea !

— Așezați-vă, maiestate ! Mîncați și beți. Apoi vom vorbi despre fiul maiestății sale ! Ce frumoasă brățară aveți la mînă !

— Iat-o, e pentru dumneata, vrăjitoare bună !

— Mulțumesc. Și catarama aceea cu două stele din diamante ?

— Și aceasta e pentru dumneata... vrăjitoare frumoasă ! Dar să vorbim despre prinț.

— Mulțumesc. Ce frumos smarald aveți în deget !

— E al dumitale, vrăjitoare bună, vrăjitoare frumoasă... Dar să...

— Plec și mă întorc !

Închise ochii, căscă, întinse brațele bolborosind cuvinte necunoscute și adormi ca și data trecută.

Rămase așa doar cîteva clipe. Cînd se trezi părea foarte obosită.

— Am fost foarte departe, de dragul măriei-tale. La marii mei învățători. Zîna Zăpezii va sosi în curînd. Trebuie să alergăm la Zîna-de-Foc, dușmanca sa cea mai puternică. Vă însoțesc. Veniți cu mine.

Vrăjitoarea Pitică mergea ca vîntul ; parcă nici nu atingea pămîntul cu picioarele. Regele abia o putea urma

Ce n-ar fi făcut bietul părinte pentru a-și salva fiul ?

— Vă previn, maiestate : trebuie să vorbim despre Zîna Zăpezii fără a-i pomeni numele. Și acum, să ne scufundăm sub pămînt...

La început, întuneric beznă. Nu vedeai unde să pui piciorul. Apoi o lumină slabă, care creșcu pînă la strălucirea lunii pline ; și apoi... Pereții, bolțile lungului coridor ardeau ca de foc și, în fund, treptele scării care duceau în jos, în apartamente, păreau de flăcări vii, dar erau mai tari ca marmura.

Regele, care la început se temuse să nu se facă scrum, văzu că acele flăcări teribile erau inofensive și înaintă cu inima liniștită pînă în salonul cel larg.

Zîna-de-Foc părea limba jucăușă a unei splendide flăcări cu capul său nespus de frumos de femeie în jurul căruia se unduia părul lung de aur ca o aureolă neliniștită.

— Zînă-de-Foc ! Zînă-de-Foc ! Numai dumneata poți să-mi salvezi feciorul !

— Ce-l amenință ?

— Un pericol fără nume... dar sigur ! spuse vrăjitoarea Pitică.

— De la un bărbat sau de la o femeie ?

— Cine poate să știe ? răspunse regele. „Să mă privești, da, spune, dar să mă atingi, nu !".

Trupul de flacără al Zînei-de-Foc se răsuci, se întunecă, aureola de aur încetă să vibreze și, în fața regelui, apăru o bătrînică îmbrăcată într-o haină umilă, cenușie, cu părul alb strîns în jurul tîmplelor, cu privirea senină și gura surîzătoare.

Ieșind pe ușa deschisă, Zîna-de-Foc îi spuse regelui :

— Maiestate, apucați-vă strîns de poala veșmîntului meu. Trebuie să zburăm două zile și două nopți ca să ajungem la timp. Iar tu, vrăjitoare Pitică, nu vei mai veni cu noi ! Adio !

Regele se simți purtat ușor ca o pană. Zboară ! Zboară ! Zboară ! Două zile și două nopți !

— Vai mie ! suspină zîna. Poate ajungem prea tîrziu.

Prin aer se învîrtejeau fulgi mici și ciudați de zăpadă. Regele se păzi cu grijă să rostească numele celeilalte zîne !

În timp ce urca treptele palatului regal, Zîna-de-Foc se transformase într-o preafrumoasă tînără, bogat îmbrăcată și împodobită cu bijuterii scumpe.

— Prinţe ! Prinţe ! spuse regele. Iată frumuseţea în persoană !

Prinţul stătea la fereastră. Privea, extaziat, micii fulgi de zăpadă care zburau prin aer ; iar departe, departe, printre nourii roz zărea umbra albă şi transparentă a Aceleia care revenise în mintea şi în inima lui şi pe care o crezuse pierdută pentru totdeauna.

— Prinţe ! Prinţe !... Iată frumuseţea în persoană !

— Asta-i frumuseţea în persoană ? Îmi pare o spălătoreasă !

Şi se întoarse sorbind din ochi fulgii de zăpadă care acum se învolburau mai deşi prin aer, şi umbra albă şi transparentă care se apropia, purtată uşor de vînt.

Zîna-de-Foc dispăruse. Regele, pe jumătate nebun de durere plîngea într-un colţ al camerei.

— Iat-o ! Iat-o !

Prinţul înţelese atunci că viaţa sa se topea, se pierdea în divina fantasmă albă : „Să mă priveşti, da, dar să nu mă atingi !“

Păreau cuvinte de ameninţare, de condamnare şi fuseseră pentru el dulcea momeală a unui vis frumos.

Totuşi, în dimineaţa următoare, cînd îi găsiră trupul neinsufleţit sub un strat subţire de zăpadă — şi părea că doarme — bătrînul ministru spuse :

— Zîmbeşte încă visului său !

Poveste de zăpadă, poveste de foc,
Dacă v-a plăcut, făceţi-i loc.
Poveste de foc, poveste de zăpadă,
Cine-o înţelege o ţine dragă.

LICURICIUL

A fost odată o fetiță orfană de tată și de mamă, care trăia în casa bunicilor, niște bătrîni foarte bogați, dar mereu bolnavi.

Fetița, care nu-și cunoscuse părinții, le spunea acestora tată și mamă și îi îngrijea cu multă căldură, deși nu împlinise încă zece ani.

Nu îngăduia ca vreo cameristă sau vreun servitor să le aducă bolnavilor nici măcar un pahar cu apă. Voia să facă totul ea însăși. Și noaptea, deseori, sărea jos din pat să-i întrebe îngrijorată :

— Bunicule, ai nevoie de ceva ? ... Bunico, nu-ți trebuie nimic ?

Era fericită cînd bunicul sau bunica îi răspundeau :

— Da, da, avem nevoie ... de o sărutare. Și-acum întoarce-te în pat.

În timpul zilei, cei doi bătrîni îi dădeau voie să invite alte fetițe din vecini să se joace împreună. Alergau, se zbenguiau, răsunau rîsete și cîntece pe coridoarele și în încăperile vechiului palat sau pe aleile grădinii, umbrite de arbori înalți și mărginite de plante înflorite.

Fetița nu era încrezută și-și trata tovarășele ca pe egalele sale, deși acestea creșteau în case de oameni sărmani. Nu le lăsa niciodată să plece cu mîna goală și la fiecare schimbare de anotimp, le dăruia tuturor haine noi.

Nu îi lipsea nimic : capriciile ei, oricît de mici, erau repede îndeplinite. Și totuși, în unele zile se simțea cuprinsă de o adîncă melancolie. Voia să rămînă singură în camera sa, cu obloanele ferestrelor trase, așezată într un colț ; nici ea însăși nu știa de ce. Simțea că-i lipsește ceva, dar nu știa să spună ce anume.

— Ce ai ? o întreba bunicul.

— Ce vrei ? o întreba bunica.

— N-am nimic !... Nu vreau nimic !... Nu știu ! Apoi rizînd deodată și făcînd o mică strîmbătură, adăuga :

— Vreau luna de pe cer ! Vreau luna de pe cer !

Și își recăpăta buna dispoziție.

Într-o seară de vară, fata a vrut să coboare în grădină ca să se bucure de puțină răcoare. Pe neașteptate, văzu pentru întîia oară, ici și colo, mici puncte luminoase și albăstrii, ce păreau că se distrează urmărindu-se printre plantele din straturi. Încercă să se apropie cu mare grijă de acele flăcărui zburătoare, dar ele se împrăștiau, alergînd dintr-un loc în altul ca să scape de urmărirea fetiței, care încerca să le prindă cu mîna.

În seara următoare, reuși și fu uimită să vadă o insectă mică și închisă la culoare, cu aripioare, ce-și pierdu strălucirea, pe care însă și-o recăpătă imediat ce putu să scape din mîna ei.

I se părea c-a descoperit o mare taină și-i povesti celei mai dragi prietene, rugînd-o să păstreze secretul.

— Dar ce mister ! Ce secret ! îi răspunse aceasta. Sînt licurici. Am omorît o mulțime anul trecut.

— De ce i-ai omorît ?

— De ce ? Așa... să mă distrez.

— Nu-ți făceau nici un rău, sărăcuții !

Și, din seara aceea, nu-i mai urmări. Ei invadaseră grădina, zburau în juru-i și o urmau de-a lungul aleilor ca și cum ar fi știut că fetița nu-i va mai fugări.

În pat, înainte de a adormi, tot felul de gînduri treceau prin căpșorul ei :

— Dac-aș fi licurici ! Ce m-aș mai distra !

Visa mai ales în zilele acelea de profundă melancolie, care o învăluia din cînd în cînd.

— Ce ai ? o întreba bunicul.

— Ce vrei ? o întreba bunica.

— N-am nimic !... Nu vreau nimic !... Nu știu ! Dar nu mai adăuga rîzînd ca altădată, făcînd o grațioasă strîmbătură : Vreau luna ! Vreau luna de pe cer !

Totuși nu îndrăznea să spună : Aș vrea să fiu licurici.

Într-o dimineață, pornise pe un drum de țară ca să culeagă flori de cîmp, cînd văzu venind o femeie sărmană, nici bătrînă, nici tînără, dar atît de zdrențăroasă că-ți făcea milă : fără pantofi, fără ciorapi, cu capul descoperit, palidă și slabă încît părea gata-gata să se prăbușească de foame.

— Ce vi s-a întîmplat, bună femeie ? Sînteți bolnavă ?

— Mi s-a întîmplat ceva ce n-aș fi vrut !

Vorbea cu greutate și întinse mîna ca să primească pomană.

Fetița avea doar un buchețel de flori și i-l întinse. Văzu, cu mare mirare, că femeia începuse să le ciugulească de parcă ar fi fost boabe de struguri, iar cînd termină păru să-și revină.

— Mulțumesc, fetițo. Vezi ? Sînt aproape goală, la fiecare pas îmi mai cade o zdreanță în drum. Ar trebui să-mi dăruiești hăinuța ta ; ai atîtea !

— Dar e prea mică pentru dumneata.

— Nu contează : să încercăm.

Fetița își deschise hăinuța, o scoase și i-o întinse plină de curiozitate.

Și iată că în timp ce femeia încerca s-o îmbrace, stofa se lărgea, se alungea și hăinuța cădea pe corpul ei ca și cum ar fi fost croită și cusută anume.

— Îți mulțumesc, fata mea ! Vezi ? Picioarele mi-s însîngerate. Ar trebui să-mi dăruiești pantofiorii aceia ; ai atîtea perechi !

— Dar piciorul meu e atît de mic !

— Nu contează : să încercăm.

Fetița își scoase pantofiorii, dar mai făcu și altceva. Își scoase șosetele care îi ajungeau pînă la genunchi și i le dădu.

Și iată că șosetele se lărgesc, se alungesc pînă la jumătatea piciorului femeii, iar pantofiorii se potrivesc pe picior ca și cum cizmarul i-ar fi lucrat pe măsura ei.

— Îți mulțumesc ! Îți mulțumesc, fata mea !

Fetița o privea puțin cam speriată. Și cu cît o privea cu atît creștea și spaima ei. Arătarea aceea palidă și slabă care, cu puțin înainte, părea că nu se mai poate ține pe picioare de foame, devenise rumenă în obraji, bine îmbrăcată și încălțată, aproape de nerecunoscut.

— Cine sînteți ? Nu-mi veți face nici un rău, nu-i așa ? spuse fetița cu voce tremurătoare.

— Ba chiar vreau să-ți fac tot binele pe care-l pot face. Cere-mi orice și vei fi mulțumită. Mă numesc Zînișoara pentru că sînt cea mai tînără dintre zîne. Vrei o hăinuță brodată cu aur și diamante ?

— Nu !

— Vrei pantofiori care să nu roadă și să crească odată cu piciorul ?

— Nu ! Nu ! Aș vrea...

— Spune, hai...

— Aș vrea, din cînd în cînd... să devin licurici ca licuricii care, seara, zburdă prin grădină !

— Atît de puțin ? Nimic altceva ?

— Numai atît și nimic altceva.

— Ia acest ineluș. Îl vei purta pe unul din degetele mîinii stîngi. Cînd... vei dori să devii licurici îl vei pune pe degetul mijlociu de la mîna dreaptă și vei spune :

— Zînișoară, zîna mea,
Licurici să fiu aș vrea,
Două ore de-aș putea !

...fie și trei, patru sau chiar mai multe ore, dar în ultimul minut să te întorci în grădina ta. Vei fi avertizată de o înțepătură ușoară cu un sfert de oră mai înainte.

— Ah, zînișoară, draga mea !

Voi să-i sărute mîna, dar își dădu seama că trupul zînei era de aer ; și chiar se destrămă ca o ceață ușoară.

Avea însă ineluşul în degetul mîinii stîngi şi era îmbrăcată şi încălțată cu hăinuța şi cu pantofiorii dăruiți așa-zisei cerșetoare. Abia aștepta să se facă seară ca să încerce virtuțile ineluşului.

După ce bunicii se duseră la culcare, fetița, tiptil, tiptil, coborî în grădină și :

— Zînișoară, zîna mea,
Licurici să fiu aș vrea,
Două ore de-aș putea.

Simți cum devine micuță, micuță și imediat văzu aprinzîndu-se ceea ce ea numea felinăraș. Zbură ici și colo, cuprinsă de o bucurie nebună. Ar fi dorit să fie urmărită de cineva, așa cum obișnuia ea să facă ; dar în grădină nu era nimeni. Doar alți licurici atrași de lumina aceea, mai puternică decît lumina lor și care-și schimba neîncetat culoarea, cînd roșie, cînd verde, cînd portocalie sau albastră. O urmăreau, se îngrămădeau în spatele ei și ca se distra sărind sus de tot, zburînd dintr-un loc în altul, ascunzîndu-se printre tufișuri pînă în momentul în care simți o înțepătură ușoară și avu senzația că se alungește, se întinde și corpul își reia forma umană. Puse din nou inelul în mîna stîngă, se întoarse sus, dar era atît de emoționată încît nu reuși să adoarmă. Licurici ! Licurici mic ! I se părea că visează !

Mai multe seri la rînd, imediat ce bunicii adormeau :

— Zînișoară, zîna mea,
Licurici să fiu aș vrea,
Două ore de-aș putea.

Licuricii o urmau, o înconjurau, îi alcătuiau aproape o suită ca unei regine ; nici nu mai văzuse grădina atîția licurici ; parcă-și dăduseră întîlnire toți licuricii din cîmpiile învecinate.

Într-o seară, își stinse pe neașteptate felinărașul, zbură dincolo de zidul grădinii, unde n-o putea urmări nici un licurici și zboară ici, zboară colo, se trezi, fără să-și dea seama, în grădina regală.

Prințul se plimba pe alei la răcoare.

— Oh, ce licurici frumos ! Oh, ce licurici frumos !

Nu știa că este chiar prințul ; îl luă drept un tînăr grădinar ; și timp de cîteva ore îl' obosi, lăsîndu-se urmărită în zborul său unduitor, schimbînd culoarea felinărașului cînd în verde, cînd în roșu, în portocaliu, în albastru, încît nu mai semăna cu un licurici, ci cu o mare piatră prețioasă schimbătoare și înaripată.

— Oprește-te, licurici frumos ! Oprește-te ! Nu vreau să-ți fac nici un rău... Sînt prințul !

Puțin doar lipsi ca fetița licurici să nu leșine auzind aceste cuvinte. Se înălță în zbor și se grăbi să fugă în timp ce prințul îi striga din urmă :

— Întoarce-te mîine seară ! Te aștept ! Întoarce-te !

Nu mai așteptă înțepătura și fugi să se ascundă în grădina sa. Inima îi bătea puternic. I se părea că scăpase dintr-un mare pericol.

Prințul povesti totul reginei, mama sa.

— Ați avut un vis frumos, prințe ! îi spuse aceasta rîzînd, și vi se pare adevărat.

Timp de două nopți, prințul nu văzu reapărînd licuriciul așteptat și începea să creadă că într-adevăr visase, cînd, în cea de-a treia seară, zări departe, la capătul unei alei, luminița rătăcitoare, care se rotea deasupra ierbii și a florilor din straturi schimbîndu-și culoarea în fiecare clipă.

Iată-l ! Iată-l ! și îi fugi în întîmpinare.

Jocul din prima seară reîncepu mai complicat și mai înfierbîntat. Prințul încerca s-o prindă, dar ea se ferea, înainte, înapoi.

— Ah, licurici răutăcios ! Dacă te-ai lăsa prins, te-aș lua de soție : ai fi prințesă !

Nu mai aștepta să fie prevenită de ușoara înțepătură și se refugie în grădina sa. Inima îi bătea puternic. Prințesă ! Prințesă !... Dar bănuia o înșelătorie.

S-ar fi putut destăinui bunicii: Bunicuța mea ! Așa și așa ! Apoi i-ar fi ascultat sfatul.

Se abținu însă de frică să nu fie certată. Secretul însă îi apăsa prea tare inima. O luă deoparte pe cea mai bună prietenă și-i spuse :

— N-ai să mă crezi... dar mă pot transfoma în licurici cînd vreau.

— Cum așa ?

— Așa și așa !

Și-i povesti întîmplarea.

— Vreau să încerc și eu !

Și prostuța îi răspunse :

— Vino în seara asta. Voi fi în grădină și vei vedea.

Îi puse ea însăși inelul în degetul cel mic al mîinii drepte și o învață cuvintele :

— Zînișoară, zîna mea,
Licurici să fiu aș vrea,
Două ore de-aș putea.

— Cînd vei simți o ușoară împunsătură, întoarce-te repede.

Cealaltă rătăci cîteva clipe prin grădină, apoi zbură și dispăru.

Fetița o așteptă în zadar pînă tîrziu și plînse tot lungul nopții gîndindu-se la nenorocirea care i se întîmplase cu siguranță prietenei sale. Aștepta alte două zile, dar cealaltă nu dădu nici un semn de viață. Atunci

se hotărî să se întoarcă în locul în care îi apăruse Zînișoara și, cu lacrimi în ochi, începu s-o cheme :

— Zînișoară bună ! Zînișoară scumpă !

Văzduhul parcă se condensă pentru a alcătui corpul diafan și aproape fosforescent al zînei. Avea în ochi și pe buze un surîs blînd de reproș și de mîngîiere în același timp :

— Știu totul, spuse, prietena ta te-a trădat. L-a căutat pe prinț și i s-a așezat în palmă. Prințul a întrebat-o :

„Cine ești ? Cine ești ? Cum te cheamă ?"

„Mă cheamă Luminița."

„Dacă mă lași să te văd, ne vom căsători ; vei fi prințesă."

„Jură-mi !"

„Pe cuvînt de prinț !" Prințul era gata să jure cînd ea simți o înțepătură ușoară și fugi.

— Și inelul meu, Zînișoară bună ?

— Inelul tău, iată-l. I-am pus altul în deget care va fi pedeapsa sa. Tu însă nu te mai gîndi la prinț, nu te mai duce în grădina regală... Ai să mă asculți ?

— Da, Zînișoară bună !

Și zîna surîzînd, dispăru ca o ceață ușoară.

Licurici — îi plăcea să se alinte așa și cu bunicii — se întoarse acasă cu moartea în suflet din cauza interdicției : Nu te mai gîndi la prinț !

Se gîndise atîta la el, zi și noapte, încît acum nu mai putea să nu se gîndească. O cuprinse din nou melancolia aceea adîncă, pe care n-o mai încercase de cîtva timp, doar că altădată dura aproape o zi și ea însăși nu putea spune de ce. Simțea că îi lipsea ceva și nu știa ce anume.

Acuma însă, era nebună de gelozie față de prietena sa care trebuia să se mărite cu prințul și avea să fie prințesă.

Dacă se va întîmpla așa, ea nu va mai avea nici un motiv să trăiască ! Și dacă s-ar fi dus ea în locul celeilalte să-l avertizeze că aceea era doar o intrusă și că adevărata Licurici este ea ?

Nu mai avu însă timp.

În seara aceea, cealaltă, care nu-și dăduse seama de schimbarea inelului, și-l puse în degetul cel mic al mîinii drepte și rosti :

— Zînișoară, zîna mea,
Licurici să fiu aș vrea,
Două ore de-aș putea.

Prințul o aștepta în grădină.

Ea începu să se joace, zburînd pe alei, printre tufișuri, stîrnindu-l pe prinț să-și repete cuvintele :

— Dacă mă lași să te văd, ne vom căsători : vei fi prințesă. Cine ești ? Cum te cheamă ?

Prințul însă îi spuse :

— Oprește-te ! Sînt obosit ! Dacă mă lași să te văd, ne vom căsători.

„Jură-mi !"

— Pe cuvînt de prinț, jur !

Ea simțea deja înțepătura ușoară și totuși șovăia. Se știa frumoasă și plăcută și voia să se arate. Așteptă pînă în ultima clipă și spuse :

— Iată-mă !

Prințul scoase un strigăt, dîndu-se înapoi îngrozit. Avea în față o viperă care, sprijinită în coadă, se unduia, scoțînd afară limba și părea că amenință să muște. La strigătul prințului veniră în fugă grădinarii și gărzile care porniră imediat în urmărirea ei. O cursă nebună ! Vipera se strecura printre ierburi, sărea de pe o alee pe alta sub o ploaie de pietre care nu reușeau s-o lovească. În cele din urmă un grădinar tînăr reuși să-i sfărîme cu o lovitură de baston, capul.

Şi ce văzură? Văzură corpul viperei sfîşiindu-se, mărindu-se şi devenind un trup de fată cu craniul zdrobit. Tresărea, dîndu-şi suflarea spre spaima tuturor celor de faţă şi mai ales a prinţului.

Dimineaţă, imediat ce află îngrozitoarea întîmplare, Licurici fugi la bunici. Povesti de-a fir a păr tot ce se întîmplase, de la întîlnirea cu Zînişoara pînă la destăinuirea făcută prietenei sale preferate şi trădarea acesteia care fusese groaznic pedepsită.

Licurici nu ştia ce să facă. Arătă inelul înapoiat de Zînişoară şi întrebă :

— Ce să fac, tată ? Ce sfat îmi dai, mamă ?

Nu o mai văzuse niciodată pe bunică atît de întunecată şi de încruntată la faţă.

— Dă-mi imediat inelul acela !

— Ce vrei să faci, mamă ?

— Ai să vezi !

Imediat ce-l avu în mînă, bătrîna se ridică de pe scaun, deschise fereastra care dădea spre rîu şi aruncă inelul în apa care curgea acolo jos, noroioasă şi învolburată.

Licurici leşină si ar fi căzut la pămînt dacă bunica n ar fi prins-o în braţe.

Cînd îşi reveni era extraordinar de palidă, putin ostenită, dar liniştită. Îşi amintea ca de un vis îndepărtat licuricii, Zînişoara, inelul fermecat şi prinţul. Spuse :

— Nu-i aşa ? Am visat prea mult, e adevărat, bunico ? Acum învaţă-mă să trăiesc !

Şi bunica, surîzînd şi mîngîind-o, îi răspunse :

— Eşti deja o fetiţă înţeleaptă ; n-ai nevoie de sfaturi, copila mea !

Licurici ce zbori pe sus,
Am scris basmul, vi l-am spus.

Cuprins

Cuvînt înainte

Au fost odată... basme

Portocalele de aur 17
Broscuţa 23
Prinţesa fără urechi 31
Vîrcolacul 35
Năuţica 44
Cele trei inele 51
Bătrînica 57
Izvorul frumuseţii 62
Calul de bronz 70
Oul negru 76
Fiica regelui 83
Serpentina 89
Fiu, fiufiu, fiu 95
Capul de broască rîioasă 102
Şoricel 109
Povestitorul de basme 116
Pielea de păduche 121

Povestitorul de basme

Prefaţă 132
Fulg-de-aur 134
Greieraşul 144
Mama zmeilor 152
Regele Tunet 162

Zîna Floare 170
Sfîrleaza 179
Meşterul Drege-şi-Strică 185
Fata căpcăunului 192
Păpuşica 200
Bărbierul 208
Motanul de ipsos 216
Morarul 225

Cine vrea basme, cine vrea?

Către cititorii mei, copii 233
Fata grădinarului 234
Comoara ascunsă 250
Prigoria 263
Cumătra Furnică 275
Principele Piţigoi 288
Rădăcinuţă 303
Lăcustă 319
Nunta lui Primpellino 332
Cuibul balaurilor 345

Se spune şi se povesteşte că ...

Regele Şchiop 357
Mica Broască ţestoasă 361
Gaura în apă 366
Pendolino 371
Doi fraţi minunaţi 376
Planta cuvîntului 381
Băiatul care minca smochine sau Pappafichi 387
Regele Prudenţiu 393

Ultimele basme

Fluturaşul 397
Micul băieţel capricios 404
Povestea despre căţeluşa şchioapă 412
Florile care rîd 421
Povestea regelui care voia ceva... 428
Visul unui rege 435
Coada vrăjită 445
Zîna Zăpezii 455
Licuriciul 466

Redactor : FLORIN CHIRIȚESCU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar 14.09.1988
Coli de tipar 30

c. 742 — I.P. Informația
Str. Brezoianu nr. 23—25
București